VISUL SFINȚILOR

PE

IUNIE

VIEȚILE SFINȚILOR

PE

LUNA IUNIE

RETIPĂRITE ȘI ADĂUGITE
CU APROBAREA SFÂNTULUI SINOD
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

EDIȚIA A II-A

EDITURA MĂNĂSTIREA SIHĂSTRIA

©VIEŢILE SFINŢILOR
pe toate lunile
apar sub îngrijirea
P. C. Arhim. Ioanichie Bălan

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

Vieţile sfinţilor. - Ed. a 2-a. - Vânători: Mănăstirea Sihăstria,

12 vol.
ISBN 973-87020-4-6

Vol. 10: Vieţile sfinţilor pe luna iunie.
ISBN 973-7897-04-8

235.3:939

INTRODUCERE

Cu binecuvântarea Bunului Dumnezeu şi cu rugăciunile Maicii Domnului şi ale tuturor sfinţilor, iese de sub tipar şi al zecelea volum din colecţia aghiografică de pe tot anul, adică *Vieţile Sfinţilor pe luna iunie*. Este un volum mult aşteptat de creştinii iubitori de Hristos, care se hrănesc duhovniceşte din aceste lecturi aghiografice, citindu-le în fiecare zi.

Precum am mai afirmat, citirea vieţilor sfinţilor formează nu numai cea mai frumoasă lectură creştină după Sfânta Scriptură, dar şi cea mai autentică şcoală de teologie şi educaţie duhovnicească din toate timpurile.

Astăzi, când lumea creştină se află într-o mare criză şi căutare duhovnicească, din lipsă de modele vii capabile să aprindă inimile şi să reînnoiască trăirea în Hristos, lectura acestor vieţi, împreună cu sfânta rugăciune, formează o adevărată salvare a lumii creştine. Luna iunie ne oferă cu prisosinţă, prin sfinţii pe care-i prăznuim, un adevărat ospăţ duhovnicesc pentru noi toţi, care dorim să ne mântuim şi să urmăm întru toate lui Hristos şi sfinţilor Lui.

Aşa cum ne este cunoscut, luna iunie nu are praznice împărăteşti cu dată fixă. Însă, în mod regulat, în această lună se prăznuiesc două mari praznice împărăteşti legate de ciclul pascal, şi anume: Înălţarea Domnului şi Pogorârea Duhului Sfânt (Duminica Rusaliilor), urmată de praznicul Preasfintei Treimi, sărbători care dau o deosebită măreţie acestei luni. Căci, în timp ce Hristos Se înalţă la cer şi Se aşează de-a dreapta Tatălui, împlinindu-şi misiunea Sa mântuitoare pe pământ, Duhul Sfânt este trimis de Fiul în lume să lucreze mântuirea noastră, a celor ce credem în Tatăl şi în Fiul şi în Duhul Sfânt.

Alte trei sărbători mari, care împodobesc această lună, sunt: Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul, la 24 iunie, când are loc şi

pelerinajul anual la moaştele Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava; Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel, corifeii Apostolilor, ce se prăznuiesc la 29 iunie; precum şi Sfinţii Apostoli Vartolomeu şi Varnava, pomeniţi la 11 iunie.

Între sfinţii mucenici prăznuiţi în această lună, amintim mai întâi pe Sfântul Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava, care a pătimit pentru Hristos la Cetatea Albă, în anul 1330, şi ale cărui moaşte au fost aduse în capitala Moldovei de Alexandru cel Bun în anul 1401, cu zi de prăznuire la 2 iunie. La 4 iunie prăznuim pe Sfinţii Mucenici Zotic, Atal, Camasie şi Filip, martirizaţi în Dobrogea în secolul III, descoperiţi, în chip minunat în cripta de la Niculiţel, în anul 1971; iar la 25 iunie facem pomenirea Sfintei Cuvioase Muceniţe Fevronia, cea mult pătimitoare.

Dintre marii ierarhi şi apărători ai Ortodoxiei din această lună, amintim doar câţiva: Sfântul Nichifor Mărturisitorul, Sfântul Mitrofan, Sfântul Metodie şi Sfântul Calist, toţi patru Patriarhi ai Constantinopolului, şi, de asemenea, Sfântul Chiril al Alexandriei, la 9 iunie. Iar dintre sfinţii ierarhi români, prăznuim la 30 iunie, pe Sfântul Arhiepiscop Ghelasie de la Râmeţ, nevoitor în secolul XIV, canonizat la 20 iunie, 1992. Dintre prooroci cinstim în această lună pe Sfântul Elisei, la 14 iunie şi Sfântul Amos, la 15 iunie.

În sfârşit, dintre marii cuvioşi şi purtători de Dumnezeu, pe care-i cinstim în această lună, amintim pe Sfântul Onufrie cel Mare, prăznuit la 12 iunie şi Sfântul Paisie cel Mare, la 19 iunie, ambii nevoitori în pustiul Egiptului, în secolul IV.

Iată doar câţiva din marii sfinţi care împodobesc luna iunie, ale căror fapte şi minuni strălucesc în aghiografia ortodoxă.

De aceea, recomandăm tuturor cu căldură şi acest volum mult aşteptat – Vieţile Sfinţilor pe luna iunie –, la care s-a lucrat cu destulă străduinţă şi osteneală.

Fie ca Hristos, Împăratul slavei, să binecuvinteze şi acest volum, ca să fie tuturor spre mângâiere, îmbărbătare în ispite, tărie în dreapta credinţă şi călăuză pe calea mântuirii. Amin.

Arhimandrit Ioanichie Bălan
Sfânta Mănăstire Sihăstria

Sfintele Paşti
27 aprilie, 1997

LUNA IUNIE

ZIUA ÎNTÂI

SFÂNTUL MUCENIC IUSTIN FILOSOFUL

Sfântul Iustin Filosoful, mucenicul lui Hristos, s-a născut în părţile Siriei Palestinei, la hotarele Samariei, în cetatea care la început se numea Sihem, iar mai pe urmă s-a numit Neapolis Flavie. El a avut un tată de neam bun şi slăvit, dar elin cu credinţa; şi chiar Iustin era în aceeaşi rătăcire a închinării la idoli, mai înainte de a se lumina cu lumina sfintei credinţe. Şi se îndeletnicea din tinereţe cu învăţătura cărţii şi sporea în înţelepciunea elinească, ca unul ce avea minte isteaţă.

Deci, deprinzându-se bine cu buna grăire ritoricească, dorea să înveţe şi filosofia; şi la început s-a dus la un filosof dintre stoici, dorind să înţeleagă filosofia acelora. Şi avea mare dorinţă să ştie despre dumnezeire şi ce este Dumnezeu. Deci, petrecând la acel filosof stoic câtăva vreme, n-a putut afla nimic despre Dumnezeu – de vreme ce nici acest filosof stoic nu ştia pe Dumnezeu, nici nu socotea că este de trebuinţă învăţătura cea pentru dumnezeiasca înţelegere –, pentru aceasta a lăsat Iustin pe dascălul acela şi s-a dus la un alt filosof – bărbat, pe cât se părea înţelept – care făcea parte din filosofii ce se numeau peripatetici.

Acela, după puţină vreme, a început a se sfătui cu Iustin pentru plată, nevrând să-l înveţe în dar. Iar Iustin, văzând că acela este iubitor de argint, l-a lepădat ca pe un lacom şi l-a judecat a fi nevrednic de numirea filosofiei, de vreme ce nu ştia să treacă cu vederea câştigurile cele lumeşti.

Pentru nişte pricini ca acestea, lepădând pe filosofii stoici şi pe cei peripatetici şi dorind foarte mult înţelepciunea cea adevărată, prin care ar fi putut ajunge la cunoştinţa lui Dumnezeu, a venit la un

dascăl ce făcea parte din filosofii lui Pitagora, dar acela poruncea lui Iustin să înveţe mai întâi astronomia, geografia, aritmetica, muzica, şi alte învăţături, spunându-i că învăţăturile acelea sunt mai de trebuinţă în viaţa aceasta. Însă Iustin socotind că va trebui să petreacă mulţi ani într-acele învăţături şi văzând că din acele ştiinţe nimic nu este de folos sufletului său, pentru că nimic n-a auzit de la dascălul acela care să sature dorinţa inimii lui – care din zi în zi se aprindea mai tare cu dragostea lui Dumnezeu –, pentru aceea l-a lăsat şi pe acel dascăl şi s-a lipit de un din cei ai lui Platon, de vreme ce învăţătura acelora era de mare slavă într-acele vremuri şi multă le era cinstea lor.

Acel filosof al lui Platon s-a făgăduit să-l înveţe pe Iustin din asemănarea lucrurilor celor trupeşti pe cele netrupeşti, din închipuirile celor de jos pe cele de sus şi din chipurile înţelegerilor cunoştinţa lui Dumnezeu. Pentru că acesta era sfârşitul socotelii înţelepciunii celei platoniceşti ca, din închipuiri, să vină întru cunoştinţa lui Dumnezeu. Iar fericitul Iustin s-a învoit la aceasta, nădăjduind să ajungă la înţelepciunea dumnezeiască cea dorită, să cunoască pe Dumnezeu şi se să umple de darul Lui. Pentru aceasta el a petrecut lângă dascălul acela vreme îndelungată şi degrab a învăţat dogmele şi rânduielile lui Platon, devenind filosof desăvârşit şi slăvit între elini. Cu toate acestea, încă nu putea să ajungă la credinţa creştinească şi la cunoştinţa cea adevărată a lui Dumnezeu, de vreme ce filosofii elini nu preamăreau pe Dumnezeu ca pe un Dumnezeu, ci schimbau slava nestricăciosului Dumnezeu întru asemănarea chipului omului cel stricăcios şi al păsărilor, al celor cu patru picioare şi al târâtoarelor. Însă Iustin se mângâia în parte cu duhul, îndeletnicindu-se întru gândirea de Dumnezeu şi învăţându-se întru cunoştinţa de Dumnezeu, pe cât mintea lui, fiind încă neluminată, putea să ajungă.

Iar odată plimbându-se singur afară din cetate, departe la un loc osebit, aproape de mare, şi pe când socotea cu mintea sa înţelegerile cele filosofeşti, a văzut pe un bărbat cinstit necunoscut, bătrân împodobit cu cărunteţile. Şi privind spre el cu de-amănuntul, bătrânul i-a zis: „Oare mă cunoşti pe mine, de mă priveşti astfel cu dinadinsul?" Răspuns-a Iustin: „Nu te cunosc, însă mă minunez cum, în acest loc pustiu în care n-am aşteptat să văd pe cineva, te văd pe tine". Zis-a bătrânul: „Nişte oameni de ai mei s-au dus în partea aceasta şi, aşteptând întoarcerea lor, le-am ieşit înainte ca să-i pot vedea de departe. Dar tu ce faci aici?" Răspuns-a Iustin: „Îmi place să mă preumblu în singurătate, ca să mă învăţ cu mintea fără de împiedicare la filosofie". Întrebat-a bătrânul: „Ce folos câştigi din filosofie?" Răspuns-a Iustin: „Dar ce lucru mai de folos poate să afle

cineva decât filosofia? Pentru că aceea este luminătoare a minţii, povăţuitoare la toată socoteala cea bună şi îndreptătoare a vieţii. Dacă cineva o ştie bine pe aceea, acela vede ca în oglindă neştiinţele şi rătăcirile altora şi nu este cu putinţă să se alcătuiască înţelepciunea fără de învăţătura filosofiei şi fără de uneltirea cea dreaptă a înţelegerii; deci se cade ca tot omul să o înveţe pe aceea, ca să ştie cele folositoare şi nefolositoare, de care lucruri să se ţină şi pe care să le lepede".

Zis-a bătrânul: „Dar oare filosofia aduce vreo fericire omului?" Răspuns-a Iustin: „Cu adevărat îi aduce". Bătrânul l-a întrebat: „Deci spune-mi ce este filosofia şi ce fericire are ea?" Răspuns-a Iustin: „Filosofia este aceea care este facere a înţelegerii şi cunoştinţă a adevărului; iar fericirea ei este cinstea înţelegerii şi a înţelepciunii ei". Bătrânul a întrebat: „Dacă din filosofia care le înţelege pe toate cunoaşteţi adevărul, apoi ce ziceţi că este Dumnezeu?" Răspuns-a Iustin: „Acela este Dumnezeu, Care niciodată nu se schimbă, ci totdeauna este Acelaşi; Care este pricinuitorul facerii tuturor". Iar bătrânul, îndulcindu-se de răspunsul acela, iarăşi l-a întrebat: „Numele înţelegerii este la toate lucrurile de obşte? Căci întru toate meşteşugurile, ori întru care cineva este iscusit, întru acela se numeşte că este înţelept; sau în geometrie, sau în ocârmuirea corabiei, sau în doctorii, şi după asemănare întru celelalte lucruri şi dumnezeieşti şi omeneşti, oare nu este aşa? Deci spune-mi mie iarăşi, este vreo înţelegere care naşte cunoştinţa lucrurilor împreună şi a celor dumnezeieşti şi a celor omeneşti?" Zis-a Iustin: „Este cu adevărat". Bătrânul a zis: „Deci ce? Oare tot una este a cunoaşte pe Dumnezeu, precum a cunoaşte muzica, sau aritmetica, sau astronomia sau oricare din acestea?" Răspuns-a Iustin: „Nicidecum; pentru că alta este înţelegerea aceea de a cunoaşte pe Dumnezeu şi alta este aceea de a cunoaşte un meşteşug".

Grăit-a bătrânul: „Bine ai răspuns, căci ajungem la oarecare înţelegeri; pe de-o parte din auz şi din învăţătură, iar pe de alta din însăşi vederea lucrurilor; precum dacă ţi-ar spune cineva că se află în India vreo fiară care nu se aseamănă cu nici una din fiare – într-un fel sau în alt fel, cu felurite feţe şi cu multe chipuri – n-ai fi putut s-o cunoşti pe aceea nevăzând-o cu ochii tăi, nici altuia să-i spui despre ea, neauzind mai întâi singur de la cel ce spune. Deci aici te întreb: Cum pot filosofii voştri elineşti să înţeleagă drept pentru Dumnezeu, sau cum să grăiască ceva adevărat pentru Dânsul, de vreme ce n-au nici o cunoştinţă a Lui, ca cei ce nici nu L-au văzut pe El cândva, nici nu L-au auzit?" Răspuns-a Iustin: „O, părinte, nu cu ochii

trupeşti se vede puterea dumnezeirii, precum văd oamenii oarecare jivine, ci numai cu mintea singură se poate ajunge la Dumnezeu, precum zice Platon, a cărui învăţătură eu o urmez". Zis-a bătrânul: „Oare este în mintea noastră vreo putere de acest fel şi atât de multă, prin care mai degrabă decât cu simţurile cele trupeşti am putea înţelege sau să cunoaştem vreun lucru, şi să ajungem pe cele nevăzute?"

Răspuns-a Iustin: „Este cu adevărat. Şi acea putere este numită de Platon ochi al minţii, fiind dată omului chiar spre aceea – precum el învaţă –, ca fiind curăţit şi luminat prin învăţătura cea iubitoare de înţelepciune, să poată vedea pe însuşi Adevărul dumnezeiesc, Care este pricinuitorul tuturor lucrurilor celor ajunse cu mintea, nu arătându-Se prin vopsele, nici având vreo asemănare oarecare, nici mărime de statură, nici altceva de acest fel, care se vede cu ochii cei trupeşti; ci este o Fiinţă mai presus de toate fiinţele, neajunsă, nespusă, singură bună şi frumoasă, a căreia dorire a ştiinţei este sădită din început de însăşi aceea în sufletele cele de bun neam, pentru că aceea iubeşte a fi cunoscută şi văzută de acelea".

Pe nişte cuvinte ca acestea bătrânul le asculta cu dragoste, însă încă nu se îndestula cu acea înţelegere a lui Iustin despre Dumnezeu, învăţată de Platon, ca una care, fiind fără de creştinească mărturisire, era nedesăvârşită. Deci nebinevoind pentru Platon, a zis: „Dacă Platon învaţă aşa precum tu mărturiseşti, apoi pentru ce el singur n-a cunoscut, nici n-a ştiut Adevărul lui Dumnezeu? Pentru că zicând că Dumnezeu este nevăzut şi neajuns, el se închina apoi făpturii celei văzute: cerului, stelelor, aşijderea lemnului şi pietrei celei cioplite în chip de om, ca însuşi lui Dumnezeu, schimbând astfel pe Adevărul lui Dumnezeu întru minciună, ţinându-se de închinarea la idoli şi învăţând la aceea şi pe alţii? Deci nu socotesc că la Platon şi la ceilalţi filosofi elini este înţelegere dreaptă, care să se poată veni la adevărata cunoştinţă a lui Dumnezeu, deoarece s-au făcut deşerţi întru cugetările lor şi s-a întunecat inima lor cea neînţelegătoare; astfel, socotindu-se a fi deştepţi, au înnebunit. Eu îţi spun cu adevărat, că mintea omenească, nepovăţuindu-se de Duhul Sfânt şi neluminându-se prin credinţă, nu poate nicidecum să-L ştie şi să-L înţeleagă pe adevăratul Dumnezeu!"

Acestea şi multe altele grăind bătrânul despre dreapta cunoştinţă de Dumnezeu, despre adevărata cinstire de Dumnezeu şi despre celelalte lucruri dumnezeieşti, văzând astfel rătăcirea filosofilor elini, Iustin se minuna. Apoi a zis: „Deci unde şi ce fel de dascăl poate să afle cineva ca să-l povăţuiască spre adevăr, dacă în Platon şi în ceilalţi filosofi nu este adevărul?"

Atunci bătrânul a început a-i spune lui despre sfinţii prooroci, zicând: „În vremile cele de demult, cu mulţi ani mai înainte de toţi filosofii, au fost oarecare bărbaţi sfinţi drepţi şi iubiţi de Dumnezeu, care, fiind plini de Duhul Sfânt, mai înainte au spus de aceste lucruri ce acum se săvârşesc. Acei bărbaţi se numesc prooroci. Ei singuri au cunoscut adevărul din început şi l-au spus oamenilor. Şi spunând adevărul, nu s-au ruşinat de nimeni, nici nu s-au temut de cei ce i-ar fi silit pe dânşii ca, întru oarecare cuvinte, să se abată de la adevăr, nici nu s-au biruit de slavă deşartă; ci le-au spus drept, curat, adevărat şi fără de frică pe toate acelea, care întru descoperiri de la Dumnezeu li s-au făcut lor, sau le-au văzut, sau le-au auzit.

Încă sunt şi acum scripturile lor, care, dacă le citeşte cineva cu credinţă, îi aduc mult folos şi-i luminează mintea spre cunoştinţa adevărului; pentru că acei sfinţi prooroci nu întăresc cele grăite de dânşii cu meşteşug de cuvinte, nici cu oarecare dovezi sofistice sau cu silogisme, ci cu dreaptă vorbire spun însuşi adevărul. Căci ei înşişi, mai mult decât toate dovezile sofistice, au fost martori preacredincioşi ai adevărului, ca unii ce au crezut întru Unul, adevăratul Dumnezeu, Ziditorul tuturor şi mai înainte au vestit venirea în lume a lui Hristos, Fiul Lui. Ei s-au arătat că sunt vrednici de credinţă; pe de-o parte că acum unele din graiurile lor s-au împlinit şi altele de acum o să se împlinească; iar pe de alta, că cele grăite de dânşii le întăreau prin minuni; pentru că făceau minuni cu puterea darului lui Dumnezeu, cel dat lor de sus. Acele minuni, proorocii cei mincinoşi şi neînvăţaţi de Dumnezeu n-au putut niciodată să le facă, fără numai că au îngrozit pe oameni prin oarecare arătări şi năluciri diavoleşti".

Deci acel fericit bărbat necunoscut, vorbind astfel cu Iustin, la sfârşit i-a zis lui: „Mai înainte de toate, roagă-te cu dinadinsul adevăratului Dumnezeu, ca să-ţi deschidă ţie uşa luminii, de vreme ce nu poate cineva să ştie şi să înţeleagă pe cele ce sunt ale lui Dumnezeu, decât numai cel căruia Însuşi Dumnezeu va voi să-i descopere. Şi le descoperă fiecăruia care-L caută pe El cu rugăciunea şi se apropie de El cu dragoste".

Acestea zicându-le bătrânul acela, s-a dus de la el şi s-a făcut nevăzut. De atunci Iustin niciodată n-a mai putut să afle undeva sau să vadă vreun bărbat ca acela. Ce a simţit Iustin în inima sa după plecarea acelui bărbat, el însuşi a spus când a vorbit odată cu Trifon, slăvitul iudeu, şi a zis: „Un foc s-a aprins în mine. Duhul mi s-a aprins cu dorire de Dumnezeu şi mi-a crescut dragostea spre sfinţii prooroci şi spre acei bărbaţi care sunt prieteni ai lui Hristos. Deci, socotind cuvintele bătrânului, doar pe aceea am cunoscut-o că este

filozofie dreaptă, pe care el mi-a spus-o. Pentru aceea am început a citi cărţile prooroceşti şi apostoliceşti şi dintr-acelea m-am făcut filosof drept, adică creştin adevărat". Aceasta spunând-o fericitul Iustin mai pe urmă lui Trifon, a făcut înştiinţare pentru sine neamului celui mai de pe urmă, în ce fel a fost începutul întoarcerii lui către Dumnezeu şi cum a fost povăţuit la calea cea dreaptă de acel bărbat neştiut, ca de un trimis din cer.

După acea vorbire folositoare de suflet cu bătrânul cel insuflat de Dumnezeu, îndată s-a sârguit a căuta cărţi creştineşti şi a început a citi dumnezeieştile Scripturi cu silinţă osârdnică. Şi alătura proorociile cele vechi ale sibilelor cu proorociile sfinţilor prooroci despre întruparea cea din Preacurata Fecioară a lui Hristos, despre pătimirea cea de voie a Lui, despre sfârşitul acestei lumi văzute şi despre judecata ce va să fie. Şi, văzându-le pe acestea întru toate împreună glăsuite între ele, se minuna în sine şi venea încet – învăţându-l pe el Sfântul Duh – spre cunoştinţa cea mai desăvârşită a lui Dumnezeu şi a Fiului Său. Deci, râzând de nebunia elinească, se pleca spre creştineasca credinţă, înmulţindu-se în el din zi în zi duhovnicească căldură spre dreapta credinţă.

Însă erau unele lucruri care îi împiedicau sufletul ce dorea dreapta credinţă creştinească de la scopul cel bun; şi acestea erau: desele şi cumplitele prigoane aduse de către păgâni creştinilor, şi multe lucruri necinstite şi de ruşine, pe care păgânii le aduceau cu minciună asupra lor, prihăniri şi clevetiri nemaiauzite care ziceau despre creştini că în adunările lor de noapte, stingând lumânările, sting împreună şi lumina curăţiei, spurcându-se unul cu altul prin necurăţie şi mâncând carne de om, după asemănarea fiarelor. Cu unele ca acestea, elinii şi iudeii ocărau în popor pe creştinii nevinovaţi, şi astfel se credea minciuna oamenilor necuraţi şi nebuni ca şi cum ar fi fost adevăr. Deci creştinii, oamenii cei drepţi şi sfinţi, erau urâţi, prigoniţi, scuipaţi şi batjocoriţi de toţi necredincioşii, ca nişte mari nelegiuiţi, vinovaţi de grele păcate, şi erau daţi la cumplite morţi, în multe feluri.

Nişte lucruri ca acestea împiedicau la început pe Iustin de la scopul său să se facă creştin; însă nu credea cu totul lucrurile cele care se spuneau împotriva creştinilor, ştiind bine că, adeseori, prin judecata poporului cea fără de socoteală, cei nevinovaţi se osândesc ca cei vinovaţi, cei curaţi se necinstesc ca cei spurcaţi şi cei drepţi se socotesc ca cei păcătoşi. Deci, văzând pe creştini neînfricaţi în răspunsuri la judecăţi, viteji în chinuri, defăimând toate cele văzute frumoase ale acestei lumi ca pe nişte gunoaie, dându-se de bună voie

la munci pentru Domnul lor şi sârguindu-se la moarte ca la un ospăţ, socotea în sine, zicând:

„Nu sunt drepte cele ce se spun despre creştini, ca şi cum ar fi făcând nişte urâciuni ca acelea; de vreme ce păcătosul cel iubitor de patimi, săvârşind fără de înfrânare poftele trupeşti şi întru mâncarea cărnurilor omeneşti căutând iubire de plăceri, se teme de moarte şi nu rabdă muncile. Unul ca acela nu se dă de bună voie la răni, ci fuge de ele, iar de ar cădea sub vreo judecată ca aceasta, se sârguieşte în tot felul să se arate fără de prihană şi se răscumpără de la pedeapsă cu multă plată ca să poată să petreacă mai mult fără de durere şi cu sănătate şi să se îndulcească mai mult de poftele lui. Dar creştinii nu sunt deloc aşa, ci aleg de bună voie a pătimi pentru Hristos, în Care cred. Ei cinstesc mai mult moartea decât viaţa; deci cum poate să se afle într-înşii o iubire de păcat ca aceea?"

Astfel socotind el, cerceta cu dinadinsul pentru viaţa creştinilor şi s-a înştiinţat desăvârşit, că ei petrec în frica Domnului cu curăţie şi fără de prihană, păzind curăţia lor cu de-amănuntul, că se omoară în toate zilele cu postul şi cu înfrânarea, şi adeseori se roagă şi totdeauna se învaţă în faptele cele bune. Acestea cunoscându-le din cercetările lui, i-a iubit pe ei foarte mult şi s-a lipit de ei cu toată dragostea. Şi a luat Sfântul Botez şi s-a făcut mare ajutor al credinţei în Hristos, luptându-se prin cuvinte şi prin scrisori cu elinii şi cu iudeii. Şi s-a făcut ostaş nebiruit al lui Hristos şi nevoitor tare şi viteaz. Şi căutând mântuirea sufletelor omeneşti, a cercetat felurite ţări, învăţând şi propovăduind numele lui Hristos şi întorcând pe cei necredincioşi la Dumnezeu.

Deci a mers la Roma ca un filosof, purtând îmbrăcăminte filosofească şi având ucenici cu sine. Şi se adunau la el mulţi pentru învăţătură şi a întemeiat şcoli; însă sub chipul filosofiei celei din afară, învăţa filosofia creştinească cea adevărată. Deci, aflând acolo pe Marcion, începătorul de eresuri, i s-a împotrivit lui tare şi l-a ruşinat; iar împotriva eresului acela, precum şi împotriva altor eresuri, a scris mai multe cărţi. Tot acolo în Roma era un oarecare cinic, filosof păgân, cu numele Crescent, mare vrăjmaş al creştinilor. Iar Sfântul Iustin, adevăratul filosof creştinesc, a avut cu acel filosof necredincios neîncetat război, atât cu cuvântul cât şi cu scrisul. Pentru că acel filosof cinic, având viaţă spurcată şi prea fără de lege, ura pe creştinii care petreceau după Dumnezeu în curăţie şi zavistuia slava cea bună a lui Iustin, de vreme ce Iustin era cinstit şi slăvit de romani, pe de o parte pentru înţelepciunea sa cea insuflată de Dumnezeu, iar pe de altă parte pentru viaţa lui cea curată şi neprihănită.

Deci Crescent cinicul, fiind plin de răutate, aducea împotriva creştinilor multe lucruri ruşinoase cu minciună, vrând să-l necinstească în popor şi să facă urât atât pe Iustin cât şi pe credincioşii care erau cu el; deci îndemna poporul cel necredincios asupra lor. Acestea auzindu-le şi văzându-le Sfântul Iustin, zicea: „Eu pentru credinţa lui Hristos doresc a pătimi şi a fi ucis de necredincioşi; şi socotesc că de la acel Crescent cinicul, mi se va pricinui moartea, de la acel cinic nebun, care iubeşte mândria mai mult decât înţelepciunea. El este nevrednic de a se numi filosof, de vreme ce îndrăzneşte a spune la arătare lucruri pe care nu le ştie cu dinadinsul, ca şi cum creştinii ar fi fără de Dumnezeu şi ar face multe fărădelegi. Aşa ne huleşte pe noi din urâciune şi răutate, şi este mai rău decât poporul cel simplu, căci aceia nu îndrăznesc să grăiască nimic de lucrurile pe care nu le ştiu.

În vremea aceea împărăţea în Roma Antonin, care fusese împărat după Adrian. Şi cu toate că Antonin însuşi nu era cumplit asupra creştinilor, însă necredincioşii închinători la idoli fiind întru stăpâniri, prigoneau şi ucideau pe creştini după poruncile împăraţilor celor mai dinainte, din ura cea prea multă către ei şi încă şi din lăcomie, ca să jefuiască averile lor. Şi nu atât pentru mărturisirea numelui lui Hristos, cât pentru fărădelegile cele multe, pe care cu minciună le aduceau clevetitorii asupra credincioşilor, îi dădeau pe ei la judecată şi, necercetându-i pentru clevetirile cele aduse asupra lor, îi pedepseau cu felurite morţi.

În acea vreme s-a întâmplat în Roma un lucru ca acesta: o femeie oarecare necredincioasă, care trăia în necurăţie, auzind de la creştini cuvânt pentru adevăratul Dumnezeu şi învăţătură pentru viaţa cea întreg înţeleaptă, pentru răsplătirea drepţilor şi pentru munca păcătoşilor, s-a umilit cu sufletul şi a crezut în Hristos. Însă avea bărbat care petrecea întru necredinţa închinării de idoli şi se tăvălea fără de măsură întru necurăţiile trupeşti. Pentru aceasta ea îl sfătuia pe el în tot chipul, vrând să-l povăţuiască la viaţa înfrânată şi să-l întoarcă la adevărata credinţă.

Deci, văzând ea că nicidecum nu poate să-l îndrepte pe acela, căuta să se despartă de el, ca să nu mai petreacă în necurăţiile aceluia. Iar bărbatul ei, înştiinţându-se de la care creştin a învăţat femeia lui credinţa creştinească, s-a dus la eparhul cetăţii, jelindu-se împotriva aceluia. Iar numele acelui creştin era Ptolomeu. Deci robul lui Hristos, Ptolomeu, a fost prins şi ţinut multă vreme într-o temniţă necurată; apoi eparhul, scoţându-l la judecată, l-a osândit la moarte. În vremea acelei nedreptei judecăţi, stătea acolo un bărbat, cu numele Luchie. Acela, văzând pe fericitul Ptolomeu osândit pe nedrept, a zis

către judecătorul cel strâmb: „O, eparhule, pentru care pricină dai la moarte pe acest om nevinovat, de vreme ce nu este nici prea desfrânat, nici făcător de silă, nici ucigaş, nici tâlhar, nici răpitor, nici vădit pentru altă oarecare fărădelege, ci pentru singura pricină că s-a mărturisit pe sine, că este creştin?" Iar eparhul, căutând cu groază spre dânsul, i-a zis cu mânie: „Oare şi tu eşti din numărul creştinilor?" Răspuns-a Luchie: „Cu adevărat şi eu sunt creştin". Atunci el a poruncit ca şi pe acela să-l pedepsească cu moarte. Încă s-a alăturat celor doi creştini şi al treilea, un prieten, care s-a mărturisit pe sine cu mare glas că este creştin; şi toţi aceşti trei şi-au pus sufletele lor pentru Hristos.

Şi înştiinţându-se fericitul Iustin de o nedreaptă ucidere a sfinţilor ca aceasta, i-a fost jale mare pentru ei. Deci, scriind o cărticică numită *Apologia*, care arăta nevinovăţia creştinilor şi defăima şi certa rătăcirea şi răutatea slujitorilor de idoli, a dat-o împăratului şi fiilor lui, şi la tot senatul, îndrăznind pentru Hristos, fără temere de munci şi de moarte. Iar împăratul, citind cu luare aminte acea cărticică, s-a minunat de înţelepciunea filosofului creştin; şi nu numai că nu s-a mâniat împotriva lui şi nu l-a ucis pe el, dar a şi lăudat înţelepciunea lui; de vreme ce Sfântul Iustin a vădit, în acea cărticică, înşelăciunea zeilor elini, iar puterea lui Hristos a dovedit-o lămurit şi a arătat că sunt mincinoase clevetirile ce se aduceau asupra creştinilor, adeverind curăţia şi viaţa lor cea dreaptă.

Deci împăratul, citind acea cărticică şi umilindu-se, a dat poruncă ca să nu fie munciţi creştinii pentru mărturisirea numelui lui Hristos, nici să fie jefuite averile lor, decât numai dacă s-ar fi arătat asupra cuiva dintre ei oarecare pricini de păcate, cu adevărat vrednice de pedeapsă şi de judecată. Deci prescriind Sfântul Iustin acea poruncă împărătească şi luând voie de la împărat, s-a dus în Asia unde erau creştinii prigoniţi mai mult atunci. Şi mergând la Efes în haina cea filosofească, pe care n-a lăsat-o până la sfârşitul său, a arătat şi a propovăduit tuturor porunca împăratului şi a trimis-o în părţile şi în cetăţile cele dimprejur. Prin acestea s-a adus pacea şi s-a mângâiat Biserica lui Hristos; de vreme ce prigoana creştinilor a încetat pentru o vreme, în locul ei venind bucuria. Acolo petrecând Sfântul Iustin câtăva vreme, a avut întrebare cu înţeleptul rabin Trifon iudeul şi l-a biruit pe acela din Scripturile Legii vechi, de care întrebare – precum şi de *Apologia*, despre care s-a zis mai sus – se află cuvânt scris pe larg în cartea lui Iustin.

Şi după multă vreme, Sfântul Iustin s-a întors iarăşi de la Efes în Italia; iar în calea în care mergea pretutindeni propovăduia

apostoleşte pe Hristos, şi, biruindu-i în cuvinte pe iudei şi pe elini, îi întorcea la sfânta credinţă, iar pe credincioşi îi întărea. Deci mergând el iarăşi la Roma, Crescent cinicul, filosoful cel păgân, s-a pornit asupra lui cu mai multă ură şi cu mai multă răutate; deci Sfântul Iustin, adeseori vorbind cu el, totdeauna îl biruia şi-l ruşina înaintea tuturor.

Pentru aceea, neputând el să stea împotriva lui şi neştiind ce să-i mai facă, l-a clevetit cu multe minciuni la divanul romanilor; deci au prins pe sfântul ca pe un vinovat de răutate şi l-au muncit în legături. Şi aducându-l pe el la judecată, nici o pricină nu i-au aflat lui. Iar zavistnicul Crescent, temându-se ca nu cumva Iustin să fie liberat, a pregătit în ascuns o otravă de moarte şi cu aceea a ucis prin înşelăciune pe ostaşul cel nebiruit al lui Hristos.

Astfel s-a sfârşit Sfântul Iustin, adevăratul filosof al creştinilor, lăsând Bisericii lui Hristos multe scrieri foarte trebuincioase, ca unele ce sunt pline de înţelepciunea Sfântului Duh. Deci, stând înaintea lui Hristos Domnul, puitorul de nevoinţă, a luat de la El cununa pătimirii şi este rânduit în ceata sfinţilor mucenici, a celor ce slăvesc Sfânta Treime, pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC IUSTIN ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

În acea vreme când păgânii închinători de idoli au pus înainte prin toate ţările şi cetăţile acea poruncă păgână împotriva binecredincioşilor creştini, ca tot cel ce crede în Hristos să fie silit la jertfa idolească, atunci au fost prinşi Sfinţii Mucenici Iustin, Hariton, Evelpist, Ierax, Peon, Valerian şi o femeie cu numele Harita şi, duşi fiind la Roma înaintea lui Rustic, eparhul cetăţii, au fost puşi la judecată. Deci eparhul a zis către Iustin: „Supune-te zeilor şi poruncilor împărăteşti, ca să nu fii osândit". Sfântul Iustin i-a răspuns: „Nimeni nu poate să fie osândit vreodată, dacă va asculta poruncile Mântuitorului nostru Iisus Hristos".

Eparhul l-a întrebat: „Ce fel de învăţătură ai?" Iar Iustin a răspuns: „M-am sârguit a învăţa toate învăţăturile cele dinafară şi, iscusindu-mă în toată filosofia, mai pe urmă m-am lipit de adevărata învăţătură a creştinilor, deşi aceasta nu este bineplăcută acelora care rătăcesc în socoteala cea nedreaptă". Atunci Rustic a zis: „O,

ticălosule, oare iubeşti acele învăţături, care sunt potrivnice socotelii noastre?"

Sfântul Iustin a răspuns: „Cu adevărat le iubesc şi urmez dogmelor celor drepte ale creştinilor". Eparhul a zis: „Dar ce fel sunt acele dogme?" Iustin a răspuns: „Dogmele cele drepte, pe care noi creştinii le păzim cu dreaptă credinţă, sunt acestea: să cunoaştem pe Unul Dumnezeu, Făcătorul şi Ziditorul a toate, şi al celor văzute şi al celor nevăzute; şi ca să-L mărturisim pe Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Cel vestit mai înainte de prooroci, Care va să vie să judece neamul omenesc. Acela este propovăduitorul mântuirii şi învăţătorul celor ce doresc să se povăţuiască la fapte bune, pentru a cărui dumnezeire fără de sfârşit, eu, fiind om neputincios şi mai mic decât toţi, nu pot să spun ceva slăvit, însă mărturisesc că acest lucru este al proorocilor, de vreme ce ei au vestit cu mulţi ani mai înainte venirea de sus pe pământ a Acestuia, despre Care am spus că este Fiul lui Dumnezeu".

Eparhul a întrebat: „În ce loc se adună creştinii?" Iustin răspunse: „Fiecare se duce acolo unde poate şi unde voieşte. Ţi se pare oare, că noi creştinii numai la un loc ne adunăm? Nimic să nu socoteşti despre acest lucru, deoarece Dumnezeul creştinilor este necuprins cu locul şi, fiindcă este nevăzut, umple pământul şi cerul. El pretutindeni este închinat de cei credincioşi şi slava Lui se cinsteşte peste tot locul!"

Eparhul zise: „Spune-mi adevărat, în care loc vă strângeţi şi unde aduni pe ucenicii tăi?" Iustin a răspuns: „Eu am petrecut până acum aproape de casa unui oarecare Martin, lângă baia ce se numeşte Timiotini şi acum a doua oară am venit în cetatea Romei. Nu ştiu alt loc afară de cel ce l-am spus şi dacă a voit cineva să vină la mine, eu l-am primit şi l-am împărtăşit de învăţătura cea adevărată". Rustic a zis: „Dar tu eşti creştin?" Iustin a răspuns: „Cu adevărat, sunt creştin". Atunci eparhul a zis lui Hariton: „Au doară şi tu eşti creştin?" Sfântul Hariton a răspuns: „Ajutându-mi Dumnezeu şi eu sunt creştin". După aceasta, Rustic a întrebat pe fericita femeie Harita de urmează şi ea credinţei lui Hristos. Aceea i-a răspuns: „Cu darul lui Dumnezeu, sunt creştină". Apoi Rustic a zis lui Evelpist: „Dar tu cine eşti?" El a răspuns: „Sunt rob împărătesc, însă sunt creştin dăruit de Însuşi Domnul Hristos cu libertate, iar cu milostivirea şi cu darul Lui m-am făcut părtaş la aceeaşi nădejde la care sunt şi aceştia pe care-i vezi".

După aceasta eparhul a întrebat pe Ierax: „Oare şi tu eşti creştin?" Ierax a răspuns: „Cu adevărat şi eu sunt creştin, de vreme

ce cinstesc pe acelaşi Dumnezeu şi mă închin Lui". Eparhul a întrebat: „Iustin v-a făcut pe voi creştini?" Ierax a răspuns: „Eu am fost şi voi fi creştin". După aceea, stând de faţă şi Sfântul Peon, a grăit: „Şi eu sunt creştin". Atunci eparhul a zis: „Cine te-a învăţat pe tine credinţa creştină?" El a răspuns: „De la părinţi am luat eu această bună mărturisire". După aceea Evelpist a zis: „Şi eu m-am povăţuit de la părinţii mei a fi creştin, însă ascultând cuvintele lui Iustin, m-am întărit şi mai mult în credinţa creştinească". Eparhul l-a întrebat: „Dar unde sunt părinţii tăi?" Evelpist răspunse: „În Capadochia". Eparhul a întrebat şi pe Ierax: „În ce parte sunt părinţii tăi?" Ierax a răspuns: „Adevăratul nostru tată este Hristos, iar maică, Credinţa, prin care credem într-însul; iar pământeştii mei părinţi au murit; eu am ieşit din Iconia Frigiei şi am venit aici". După aceea eparhul a întrebat şi pe Valerian: „Ce ai de zis şi tu? Au doară eşti şi tu creştin şi spre zeii noştri nu ai osârdie?" Valerian a răspuns: „Şi eu sunt creştin, pentru că cinstesc şi mă închin Unuia adevăratului Dumnezeu, iar pe zeii voştri îi defaim".

După aceea, iarăşi eparhul întorcându-se către Iustin, a zis: „Ascultă, tu, cel ce te numeşti că eşti bine grăitor şi ţi se pare că ţii învăţătura cea adevărată, dacă vei fi rănit de la cap peste tot trupul, oare aştepţi ca pentru aceea să te sui la cer?" Iustin răspunse: „Aştept ca şi eu să am aceeaşi răsplătire de la Domnul meu, care s-a pregătit celor ce păzesc învăţătura lui Hristos, dacă voi răbda muncirea cea grăită de tine; pentru că ştiu, că tuturor celor ce vieţuiesc cu bună credinţă, şi pătimesc ceva pentru Dumnezeul lor, li se păstrează darul lui Dumnezeu până ce toată lumea va trece". La aceasta eparhul Rustic a zis: „Dar oare socoteşti că te vei sui la ceruri şi vei primi vreo răsplată de la Dumnezeul tău?" Iustin a răspuns: „Nu socotesc, ci ştiu cu întemeiere şi aceea o nădăjduiesc cu neîndoire". Rustic a zis: „Să ne apropiem de acum la trebuinţa care ne stă înainte; deci adunaţi-vă la un loc şi, toţi împreună, jertfiţi zeilor!" La acestea Iustin a răspuns: „Nimeni, având cunoştinţa cea dreaptă, nu va voi să se lipsească de dreapta credinţă şi să cadă în rătăcire şi fărădelege".

Eparhul Rustic a zis: „De nu vă veţi supune poruncilor noastre, veţi suferi munci fără de nici o milă". Iustin a răspuns: „Dorim cu adevărat, ca pentru Domnul nostru Iisus Hristos să răbdăm munci şi să ne mântuim, pentru că acelea ne mijlocesc nouă mântuire şi îndrăzneală la înfricoşata Lui judecată, Căruia din dumnezeiască poruncă Îi va sta înainte toată lumea". Acelaşi lucru l-au spus şi ceilalţi mucenici adăugând şi aceasta: „Fă degrab ceea ce ai de gând să faci că noi suntem creştini şi nu vom jertfi idolilor".

Auzind acestea, eparhul a dat o hotărâre ca aceasta: „Cei ce nu voiesc să jertfească idolilor şi nu se supun poruncii împărăteşti, să fie bătuţi cu toiege şi pedepsiţi la moarte, ca să li se taie capetele, precum poruncesc legile romanilor". Deci sfinţii mucenici, slăvind pe Dumnezeu, au fost scoşi la locul cel obişnuit şi, după bătăile ce li s-au dat, au fost tăiaţi cu securea şi şi-au săvârşit pătimirile întru mântuitoarea mărturisire.

După aceasta, unii din cei credincioşi au luat în taină trupurile lor cele cinstite şi le-au îngropat la loc vrednic, ajutându-le darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slavă în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL AGAPIT, DOCTORUL PECERSCĂI

Când părintele nostru, Cuviosul Antonie al Pecerscăi, era vestit prin darul tămăduirii, acest fericit Agapit a venit din Kiev la dânsul în peşteră, dorind tămăduirea sufletească prin tunderea în sfânta rânduială monahală, pe care a şi câştigat-o, şi a urmat cu tot sufletul vieţii celei asemenea cu îngerii a Cuviosului Antonie, fiind el însuşi martor al isprăvilor aceluia şi văzând cum acel mare bărbat slujea singur bolnavilor şi-i tămăduia cu rugăciunea sa; însă, acoperindu-şi darul rugăciunii sale ce i se dăduse, le dădea acelora verdeţuri din mâncarea sa, ca şi cum acelea erau pentru tămăduire.

De aceea, văzând aceasta fericitul Agapit, s-a ostenit mulţi ani, râvnind la nevoinţele sfântului stareţ. Deci atunci când se îmbolnăvea cineva din fraţi, fericitul îşi lăsa chilia sa – pentru că nu era nimic de furat într-însa – şi se ducea la fratele cel bolnav, căruia îi slujea şi îi purta de grijă, şi se ruga lui Dumnezeu neîncetat pentru mântuirea bolnavului, deşi, de multe ori, i se lungea boala cuiva – Dumnezeu binevoind astfel –, ca să înmulţească credinţa şi rugăciunea robului său Agapit. Şi aşa urmând nevoinţelor Cuviosului Antonie, acest fericit Agapit s-a învrednicit a fi părtaş aceluiaşi dar cu dânsul, pentru că tămăduia cu rugăciunea sa pe toţi bolnavii cărora aşijderea le dădea verdeţuri pe care el le fierbea pentru mâncarea sa. De aceea s-a numit şi doctor, şi s-a auzit şi în cetate despre el, şi mulţi bolnavi, venind la dânsul, se întorceau sănătoşi.

În acea vreme, era în cetatea Kievului un doctor oarecare, cu neamul şi cu credinţa armean. Acel doctor era foarte meşter în doctorii, cum mai înainte de el nu fusese altul, căci numai ce privea

spre un bolnav de moarte, îndată îl cunoştea şi îi spunea lui ziua şi ceasul morţii, şi niciodată nu i se schimba cuvântul lui. De aceea, pe unul ca acela, nu mai voia să-l îngrijească nicidecum. Deci un bolnav din aceia a fost adus în Mănăstirea Pecersca. Şi acela era cel dintâi din boierii cneazului Vsevolod, iar doctorul armean îl deznădăjduise, vestindu-i că o să moară după opt zile. Iar fericitul Agapit, făcând rugăciune pentru dânsul, i-a dat să mănânce verdeţuri din care mânca el însuşi, şi astfel l-a făcut sănătos. Şi îndată slava sa s-a vestit în tot pământul Rusiei.

Deci doctorul armean, rănindu-se de săgeata zavistiei, a început a ocărî pe fericitul Agapit. Apoi a trimis în Mănăstirea Pecersca pe un osândit la moarte, căruia a poruncit să i se dea verdeţuri de moarte, ca, gustând din ele, să moară înaintea lui Agapit. Iar fericitul, văzându-l pe acela murind, i-a dat din aceleaşi verdeţuri din care mâncase el singur şi, făcând rugăciune pentru dânsul, a izbăvit de moarte pe cel osândit morţii. De atunci, acel armean s-a înarmat cu mai multă mânie asupra fericitului şi a îndemnat pe cei de o credinţă cu sine ca să-i dea să bea otrăvuri de moarte lui Agapit însuşi. Dar fericitul Agapit, bându-le, a rămas fără de vătămare, pentru că ştie Domnul să izbăvească de ispite pe cei dreptcredincioşi, după cum a zis: *Măcar de ar bea şi ceva de moarte, nu-i va vătăma pe ei.*

După aceasta s-a îmbolnăvit în Cernigov cneazul Vladimir Vsevolodovici Monomahul, pe care îl îngrijea cu dinadinsul doctorul armean, însă nimic nu sporea, ci mai mult se întărea boala; de aceea, cneazul fiind aproape de sfârşit, a trimis la părintele Ioan, egumenul Pecerscăi, şi l-a rugat să trimită la dânsul în Cernigov pe fericitul Agapit, pentru a-l tămădui de boală. Deci, chemându-l egumenul la dânsul, i-a spus de rugămintea cneazului. Însă fericitul Agapit – care niciodată nu a fost văzut să iasă afară pe poartă să tămăduiască vreun bolnav, ci numai în mănăstire vindeca –, a răspuns cu smerenie: „Dacă voi merge la cneaz pentru un lucru ca acesta, apoi voi merge la toţi! Deci mă rog ţie, părinte, să nu mă faci a ieşi din mănăstire pentru slava omenească, de care m-am făgăduit înaintea lui Dumnezeu să fug până la cea din urmă răsuflare a mea. De vei voi, este mai bine să mă duc în altă ţară şi, după ce va trece nevoia aceasta, iar mă voi întoarce aici".

Deci trimisul cneazului, pricepând că nu poate să ducă pe fericitul Agapit la stăpânul său, a început a se ruga ca să-i dea măcar verdeţuri spre tămăduire. Deci fericitul, fiind silit de egumen, a dat trimisului verdeţuri din mâncarea sa, pe care ducându-le acela şi

cneazul gustându-le, îndată s-a făcut sănătos, pentru rugăciunile fericitului.

Atunci cneazul Vladimir Monomahul a venit el însuşi în Mănăstirea Pecerscăi, voind să vadă cine este acela prin care Dumnezeu i-a dăruit sănătate, căci niciodată nu văzuse pe fericitul şi dorea să-l cinstească cu dar de avere. Însă Agapit, nevoind să fie slăvit pe pământ, s-a ascuns, iar cneazul a dat egumenului aurul pe care îl adusese aceluia. Apoi, nu după multă vreme, acelaşi Vladimir a trimis pe unul din boierii săi cu multe daruri la fericitul Agapit. Iar trimisul găsindu-l în chilie pe sfântul, i-a pus înainte cele ce adusese. Iar fericitul i-a zis: „O, fiule, eu niciodată n-am luat nimic de la nimeni, de vreme ce niciodată n-am tămăduit cu puterea mea, ci cu puterea lui Hristos; deci nici acum nu-mi trebuie acestea". Boierul a răspuns: „Părinte, cel ce m-a trimis ştie că nu-ţi trebuie nimic, dar te rog, pentru mângâierea fiului tău, căruia Dumnezeu i-a dăruit prin tine sănătate, primeşte acestea şi le dă, de-ţi este plăcut, săracilor". Deci stareţul i-a zis: „De vreme ce grăieşti astfel, le voi primi cu bucurie; însă să spui celui ce te-a trimis că şi celelalte, câte le are, sunt străine, şi nu va putea să ia nimic din ele cu sine, când se va duce din această viaţă trecătoare. De aceea, să le împartă săracilor, căci Domnul Însuşi, Care se află întru aceia, l-a izbăvit pe el de moarte, iar eu nimic n-aş fi sporit. Deci îl rog să nu fie neascultător într-aceasta, ca să nu pătimească ceva mai rău".

Acestea zicând fericitul Agapit, a luat aurul adus şi s-a dus cu el din chilie, ca şi cum ar voi să-l ascundă; dar, ducându-l afară din chilie, l-a aruncat şi, fugind, s-a ascuns. Iar boierul după puţină vreme a ieşit şi a văzut toate darurile lepădate înaintea uşii, pe care, luându-le, le-a dat egumenului Ioan. Apoi întorcându-se la cneaz, i-a spus toate cele ce a văzut şi a auzit de la acel fericit. Atunci toţi au cunoscut că este rob adevărat al lui Dumnezeu, de la Acela singur trebuindu-i plată, iar nu de la oameni. Atunci cneazul, neîndrăznind a nu asculta pe sfânt, a început a-şi împărţi fără cruţare averea sa săracilor.

Iar după multă osteneală şi nevoinţe plăcute lui Dumnezeu, însuşi fericitul bătrân Agapit, doctorul fără de plată, s-a îmbolnăvit. Şi înştiinţându-se de acest lucru, doctorul cel mai sus pomenit, armeanul, a mers la el pentru cercetare şi a început a se întreba cu el despre meşteşugul doctoricesc, întrebându-l: „Cu ce fel de verdeţuri se tămăduieşte acel fel de boală?" Fericitul a răspuns: „Cu acelea cu care Însuşi Domnul, doctorul sufletului şi al trupului, va da sănătate".

Şi înţelegând armeanul că sfântul este foarte neştiutor în doctorii, a zis către ai săi: „Acesta nu ştie nimic din meşteşugul nostru". Apoi, luându-l pe el de mână, a zis: „Adevărul spun, căci a treia zi vei muri! Iar de s-ar schimba cuvântul meu, atunci îmi voi schimba viaţa şi voi fi şi eu monah ca şi tine". Atunci fericitul a zis cu mânie: „Astfel este chipul doctoriei tale? Îmi vesteşti mai mult de moarte, în loc să-mi dai ajutorul tău? De eşti iscusit, dă-mi viaţă; iar de nu o stăpâneşti pe aceasta, de ce mă ocărăşti, osândindu-mă ca să mor a treia zi? Căci Domnul mi-a vestit că după a treia lună voi merge la El". Armeanul a zis iarăşi: „Iată, acum cu totul te-ai schimbat, iar bolnavi ca aceştia niciodată nu pot trăi mai mult de trei zile". Căci slăbise foarte mult, încât nu putea nici să se mişte.

În această vreme, au adus la fericitul Agapit, cel care era atât de bolnav, un bolnav din Kiev pentru tămăduire. Iar fericitul, cu ajutorul prea minunat al lui Dumnezeu, s-a sculat îndată ca şi cum n-ar fi fost bolnav şi, luând obişnuitele sale verdeţuri pe care le avea spre mâncare, le-a arătat armeanului, zicând: „Acestea sunt verdeţurile doctoriei mele, vezi şi înţelege!" Iar el văzând, a zis sfântului: „Acestea nu sunt din verdeţurile noastre, dar mi se pare, că sunt din Alexandria".

Iar fericitul, râzând de neştiinţa lui, a dat bolnavului să guste din verdeţurile acelea şi, rugându-se, îndată l-a făcut sănătos pe acel bolnav. Apoi a zis către armean: „Fiule, te rog mănâncă din aceste verdeţuri cu mine, de-ţi este cu plăcere, de vreme ce nu am cu ce să te ospătez". Armeanul a răspuns: „Părinte, noi în această lună postim patru zile; deci acum sunt în post". Acestea auzindu-le fericitul, l-a întrebat: „Cine eşti tu şi ce credinţă ai?" Iar el i-a răspuns: „Au n-ai auzit de mine, că sunt armean?" Fericitul Agapit a zis către el: „Cum dar ai îndrăznit a intra aici şi a-mi spurca chilia mea, şi încă a mă ţinea şi de mâna mea păcătoasă? Ieşi de la mine, străinule de credinţă şi necredinciosule". Iar el, fiind ruşinat, s-a dus.

După aceasta fericitul Agapit, după proorocia sa, a trăit trei luni şi, îmbolnăvindu-se puţin, s-a dus către Domnul în ziua de întâi iunie. Astfel, fiindcă a fost doctor fără de plată pe pământ, şi-a luat multă plată acum în ceruri, unde nu este durere. Iar cinstitele lui moaşte, fraţii le-au pus cu cântare, după obicei, în peştera cuviosului Antonie.

Iar după moartea sfântului, armeanul a venit la Mănăstirea Pecersca şi a zis egumenului: „De acum părăsesc eresul armenesc şi cred cu adevărat în Domnul Hristos, Căruia doresc a-I sluji în sfânta rânduială monahicească. Căci mi s-a arătat fericitul Agapit, zicându-mi: «Te-ai făgăduit să primeşti chipul monahicesc. De vei minţi, odată cu

viaţa îţi vei pierde şi sufletul!» Şi eu cred că cel ce mi s-a arătat este sfânt, de vreme ce, de ar fi voit să trăiască mai multă vreme aici, Dumnezeu i-ar fi dăruit lui. Eu văzusem că el nu va trăi mai mult de trei zile, iar Dumnezeu i-a adăugat trei luni şi, de aş fi zis să nu trăiască el trei luni, ar fi trăit trei ani. Deci acum socotesc că singur a voit să se ducă de la noi, dorind împărăţia sfinţilor, ca un adevărat sfânt. Căci Dumnezeu, mutându-l din vremelnica viaţă, din locaşul acesta, i-a dăruit viaţa cea veşnică în locaşurile cele cereşti; drept aceea doresc a împlini degrab porunca acestui sfânt bărbat".

Auzind acestea egumenul de la armean, l-a tuns în schima monahală, învăţând din destul pe doctorul trupurilor celor străine, ca să fie iscusit în doctoria sufletului său, urmând fericitului Agapit. Iar el, nevoindu-se cu dumnezeiasca plăcere, şi-a petrecut viaţa în aceeaşi mănăstire a Pecerscăi şi a primit fericitul sfârşit, întru cinstea doctorului sufletelor şi al trupurilor, a Domnului nostru Iisus Hristos, şi a Celui fără de început al Lui Părinte şi a Preasfântului, Bunului şi de viaţă Făcătorului Său Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A DOUA

SFÂNTUL NICHIFOR MĂRTURISITORUL, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

Sfântul Nichifor, marele ajutător al dreptei credinţe, s-a născut în Constantinopol, din părinţi binecredincioşi şi temători de Dumnezeu, anume Teodor şi Evdochia. Tatăl lui s-a învrednicit de cununa mărturisirii, suferind răni şi îngroziri pentru cinstirea sfintelor icoane. Acestea s-au întâmplat pe vremea împărăţiei lui Constantin Copronim, pentru că, fiind el în dregătoria însemnării lucrurilor împărăteşti de taină şi cinstind sfintele icoane cu bună credinţă, a fost clevetit la împăratul cel rău credincios, cum că se închină chipului Mântuitorului şi al Preacuratei Maicii lui Dumnezeu şi al tuturor sfinţilor.

Împăratul, auzind acestea, îndată a chemat la sine pe fericitul Teodor şi, cercetându-l şi înştiinţându-se că toate cele spuse împotriva lui sunt adevărate, l-a silit să se lepede de cinstirea sfintelor icoane. Iar după ce Teodor, robul lui Hristos, nu s-a supus voii împăratului, a fost bătut şi trimis în surghiun într-o cetate ce se numea Molina şi acolo, fiind aruncat într-o temniţă cumplită, a pătimit pentru dreapta credinţă. Iar după câtăva vreme, chemat fiind la Constantinopol şi silit din nou la eresul împăratului, n-a voit să se supună dorinţei lui, ci a petrecut nestrămutat în buna credinţă, alegând să primească bătăi şi moarte, decât să calce legile bisericeşti şi rânduielile Sfinţilor Părinţi. Deci, cu porunca împăratului celui fără de lege, fiind muncit cu nemilostivire, în multe chipuri, a fost trimis iarăşi în Niceea, unde a petrecut şase ani în multă chinuire şi a trecut către Domnul spre veşnica şi fericita viaţă.

Iar soţia lui, cinstita Evdochia, a fost părtaşă la toate primejdiile şi chinurile bărbatului său, pentru că îi urma lui întru prigoane şi

pătimea împreună întru legături, nedespărţindu-se de dânsul cu trupul şi cu duhul. Apoi, după sfârşitul bărbatului său, ea s-a întors în Constantinopol şi îşi petrecea zilele sale cu dumnezeiască cuviinţă, precum se cădea unei văduve sfinte; iar fiul ei, Nichifor, în vremea aceea, se îndeletnicea mai întâi cu învăţătura filosofiei, apoi a fost pus la curtea împărătească în locul tatălui său. Iar fericita Evdochia n-a murit până ce n-a văzut pe fiul său în rânduiala călugărească şi arhierească. Deci, mulţumind lui Dumnezeu, s-a dus în mânăstirea de fecioare şi s-a tuns în călugărie; şi, plăcând foarte mult lui Dumnezeu, s-a mutat la El, întru adânci bătrâneţi.

Al unor părinţi ca aceştia a fost odraslă acest fericit Nichifor, pentru care ne stă nouă înainte cuvântul. Astfel, mlădiţa cea sfântă a rădăcinii celei sfinte, hrănindu-se de la pieptul maicii sale în dreapta credinţă, a crescut în bune obiceiuri şi, povăţuit fiind la viaţa cea plăcută lui Dumnezeu, îşi petrecea anii tinereţilor sale cu întreagă înţelepciune întru mare înfrânare. Şi era fericitul Nichifor plin de înţelepciunea cea din afară şi dinlăuntru, adică, de cea lumească şi de cea duhovnicească, ştiind desăvârşit nu numai cărţile filosofilor elini, ci şi dumnezeieştile Scripturi. El era şi ritor renumit; şi, pe lângă aceasta, a fost împodobit cu toate faptele bune; pentru aceasta, era iubit şi cinstit de toţi pentru înţelegerea şi bunul său obicei. Şi venind în vârstă de bărbat, a fost cinstit între sfetnicii împărăteşti în vremea împărăţiei lui Leon, fiul lui Copronim. Şi păzea dreapta credinţă în mijlocul celor răucredincioşi, închinându-se sfintelor icoane şi aducând şi pe alţii la acea cinstită închinare.

Iar după moartea lui Leon, fiul lui Copronim, s-a ţinut în Niceea al şaptelea Sinod a toată lumea al Sfinţilor Părinţi, asupra eresului cel luptător împotriva sfintelor icoane, pe vremea împărăţiei lui Constantin, fiul lui Leon, şi a maicii lui, Irina. Atunci fericitul Nichifor, fiind în rânduiala mirenească, a ajutat mult Sfinţilor Părinţi, ca un prea înţelept şi foarte iscusit în dumnezeiasca Scriptură şi ca cel ce era întru mare cinste, căci lui, la acel sinod, îi era încredinţată socoteala voii împărăteşti şi vorbirea cuvintelor împărăteşti. Deci el s-a arătat, mai înainte de arhieria sa, a fi mărturisitor şi învăţător al dreptei credinţe, biruind pe eretici şi ruşinându-i; şi era fericit şi binecuvântat de Sfinţii Părinţi.

Iar după sinodul acela, Nichifor a mai petrecut câţiva ani în rânduiala şi în cinstea lumească, întru sfaturile împărăteşti. Dar, socotind că nu-i este de folos sufletului său aceea, ca să slujească lumii celei cu multă tulburare şi cu multă gâlceavă, de vreme ce vedea că în palat se face vrajbă între fiu şi între maică, şi-a lăsat

dregătoria sa cea cinstită şi, trecând cu vederea toată slava cea deşartă, a ieşit din cetate, sălăşluindu-se la un loc liniştit şi osebit, lângă Bosforul Traciei. Acolo a început în singurătate a sluji lui Dumnezeu, în rugăciuni şi în posturi, luând aminte la mântuirea sa. Iar după o vreme oarecare, zidind o biserică şi adunând acolo monahi, a făcut o mânăstire; şi deşi era fără chipul monahicesc, se ostenea călugăreşte, încercându-se pe sine, dacă va putea suferi nevoinţa vieţii celei aspre a călugăriei.

Şi a petrecut acolo mulţi ani, până la împărăţia lui Nichifor. Apoi, preasfinţitul Tarasie, Patriarhul Constantinopolului, ducându-se către Domnul, a fost ales la patriarhie fericitul Nichifor, căci deşi era cu chipul mirean, însă cu viaţa era desăvârşit monah. Din acea vreme a îmbrăcat mai întâi chipul monahicesc, apoi a fost hirotonit preot; iar după aceea, şi nevrând, împăratul Nichifor l-a silit să primească scaunul patriarhal în prealuminata zi a Sfintelor Paşti. Deci împodobea Sfânta Biserică cu cuvântul cel de învăţătură şi cu viaţa cea îmbunătăţită, îndreptând pe cei răzvrătiţi şi întărind pe cei drepţi; iar pe eretici îi gonea de la turma cea cuvântătoare, ca pe nişte lupi răpitori.

În acea vreme, grecii aveau război cu bulgarii, şi ieşind împăratul Nichifor la război, a fost ucis. După dânsul a luat împărăţia Stavrichie, fiul lui, dar nu multă vreme, deoarece numai două luni a împărăţit şi a murit. Iar după Stavrichie a urmat la domnie Mihail Rangave, bărbat binecredincios, care a avut mai întâi rânduială de curopalat. Pe acela, izgonindu-l Leon Armeanul după doi ani, i-a răpit scaunul împărăţiei greceşti. Atunci Preasfinţitul Nichifor a trimis pe oarecare episcopi cu cartea dreptei credinţe la răpitorul acela, mai înainte de încoronarea lui la împărăţie, rugând pe noul împărat ca, după obiceiul împăraţilor drept credincioşi de mai dinainte, s-o iscălească cu mâna sa, ca să ţină neschimbate dogmele sfintei credinţe, care sunt scrise în cartea aceea. Iar vicleanul împărat făţărnicindu-se, se arăta prin cuvinte că este osârdnic către dreapta credinţă şi a făgăduit că va iscăli cartea, dar nu mai înainte de încoronare, zicând: „După ce se va pune pe mine coroana împărătească, atunci voi iscăli". Şi a fost crezută vulpea aceea. Iar înşelătorul, lepădând iscălitura credinţei celei drepte, a iscălit în taină cartea adusă lui de eretici, supunându-se mai mult lupilor răpitori celor asemenea lui, decât adevăraţilor păstori.

După aceea a venit în biserica cea mare a Sfintei Sofia, cu multă mândrie şi cu slavă multă. Iar când se săvârşea rânduiala cea obişnuită a încoronării împărăteşti şi când preasfinţitul patriarh punea

coroana pe capul lui nevrednic, Dumnezeu a descoperit arhiereului în ce fel are să fie împăratul acela; deoarece coroana cea împărătească, pe care o punea pe capul lui, s-a făcut în mâinile patriarhului ca o cunună de spini, încât înţepa mâinile arhiereului cu durere. Şi a cunoscut patriarhul că aceea înseamnă prigonirea şi muncirea care degrab avea să fie asupra Bisericii de la acel împărat; şi spunea aceasta cu suspinuri clerului său.

Iar a doua zi după încoronare, a trimis din nou la împărat ca să împlinească făgăduinţa dată şi să iscălească dreapta credinţă, precum au iscălit şi ceilalţi împăraţi dreptcredincioşi dinainte. Dar el s-a lepădat cu totul, întinând de la început porfira împărătească cu minciuni. Apoi, după câtăva vreme, a început pe faţă a huli sfintele icoane; şi astfel s-a înarmat, nu împotriva vrăjmaşilor, care năvăleau de pretutindeni asupra ţării greceşti şi o pustiau, ci asupra sfintelor icoane ale lui Hristos, ale Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, ale tuturor sfinţilor şi asupra celor ce se închinau sfintelor icoane.

Deci adunând la el în Constantinopol pe toţi episcopii şi preoţii care după pravilă erau îndepărtaţi de la slujirea Sfântului Altar pentru oarecare pricini ale lor, şi dându-le locuri în palatele împărăteşti şi hrănindu-i cu hrană îndestulată ca pe nişte vieri, al căror dumnezeu era pântecele, vorbea adeseori cu ei, învăţându-se eresul iconoclast şi alcătuindu-şi sfatul cu dânşii, cum ar putea să înnoiască acea hulitoare dogmă împotriva sfintelor icoane, care fusese lepădată la Sinodul al şaptelea a toată lumea. Deci, ca să-i înduplece pe ei mai cu înlesnire spre socoteala sa, le făgăduia să le dea lor rânduielile cele mai dinainte, din care erau lepădaţi, şi să le adauge mai mari dregătorii şi cinste.

Iar aceia, îngâmfându-se de atâta milă împărătească ce venise peste ei, au început a-i ajuta cu osârdie şi astfel tulburau cu tiranie toate bisericile celor dreptcredincioşi. Şi mergând ei pretutindeni, adunau cărţile în numele împăratului şi le cercetau împreună. Şi dacă aflau vreuna ereticească, scrisă împotriva sfintelor icoane, pe aceea o primeau cu dragoste, ca pe o cinstită Evanghelie şi o păstrau la dânşii. Iar dacă era vreuna scrisă împotriva eresului iconoclast, pe aceea îndată o aruncau în foc şi o ardeau ca pe o urâciune.

După aceea, împăratul a poruncit ca toţi episcopii greci să se adune la sinod în Constantinopol. Deci pornind fiecare episcop de la locul său şi sosind în cetate, se duceau, după obiceiul lor, la Preasfinţitul patriarh Nichifor, iar împăratul a poruncit să-i prindă îndată pe acei episcopi şi să-i arunce în temniţă. Şi care dintre dânşii se temeau de groaznica mânie şi de certarea împărătească şi se

învoiau la eresul cel de un gând cu dânsul, pe aceia eliberându-i din legături şi din temniţă, îi învrednicea de cinste; iar cei ce petreceau neînduplecaţi în dreapta credinţă, pe aceia, batjocorindu-i, îi chinuia cu foame şi cu sete.

Deci cei mai mulţi, fiind siliţi de frică, s-au unit la un gând cu împăratul şi astfel adunarea ereticească s-a întărit foarte. Şi au început mincinoşii învăţători a răspândi cu îndrăzneală şi fără de opreală, prin toate bisericile, învăţăturile lor hulitoare, plecând poporul spre necinstirea sfintelor icoane. Iar pe învăţătorii adevăraţi ai dreptei credinţe îi izgoneau din biserici şi îi necăjeau. Şi se sârguiau ei să-l facă să tacă şi să-l oprească de a intra în biserica sobornicească şi pe însuşi prea sfinţitul patriarh, trâmbiţa cea cu dumnezeiască glăsuire.

Iar Sfântul Nichifor, slujitorul lui Dumnezeu, auzind şi văzând toate cele ce se făceau, se ruga neîncetat cu lacrimi lui Dumnezeu, ca să păzească Biserica Sa fără de prihană şi să ferească nevătămată de eretici turma sa. Şi chemând la sine pe mulţi dreptcredincioşi, îi sfătuia, îi ruga şi îi învăţa să nu se unească cu ereticii, să se ferească de aluatul lor şi să fugă de învăţătura lor ca de muşcătură de viperă; să nu se înfricoşeze de acea cumplită vreme, nici să se teamă de îngrozirea tiranului, cel ce ucide numai trupul, nu şi sufletul. Şi chiar dacă tot poporul s-ar duce cu împăratul în urma eresului şi ar rămâne doar puţini în dreapta credinţă, cei rămaşi însă să nu se îndoiască de puţinătatea lor, ştiind că nu în mulţime binevoieşte Domnul, ci binevoieşte şi caută şi numai spre unul care se teme şi se cutremură de cuvintele Lui, mai mult decât spre mulţimea care trece cu vederea frica Lui, precum şi în Evanghelie grăieşte Hristos: *Nu te teme, turmă mică, că Tatăl vostru a binevoit să vă dea vouă Împărăţia*.

Apoi, sfinţitul patriarh a chemat la sine pe arhiereii cei aleşi: pe Emilian al Cizicului, pe Eftimie al Sardelor, pe Iosif al Tesalonicului, pe Eudoxie al Amoreii, pe Mihail al Senadului, pe Teofilact al Nicomidiei, pe Petru al Niceei şi pe mulţi alţi Sfinţi Părinţi, între care erau şi Teodor Studitul, Nichita, egumenul Midichiei, şi alţi bărbaţi binecredincioşi, cu care vorbind multe din dumnezeieştile Scripturi şi din aşezămintele Sfinţilor Părinţi, pentru cinstea sfintelor icoane, a mers de cu seară în biserica sobornicească a Sfintei Sofia şi a început cu soborul cântarea cea de toată noaptea, rugând pe Dumnezeu pentru împăcarea Bisericii şi pentru izbăvirea de eres.

Şi înştiinţându-se împăratul de aceea, s-a îndoit de spaimă, căci se adunase mult popor în biserică la cântarea aceea de toată noaptea; şi astfel împăratul se temea ca patriarhul să nu ridice poporul spre

tulburare împotriva lui, căci ştia răucredinciosul că patriarhul era iubit de popor, încât toţi erau gata să-l asculte pe el, de ar fi chiar să moară pentru dânsul. Deci, la cântatul cocoşilor, împăratul îndată a trimis în biserică la patriarh, zicându-i: „Pentru ce tulburi poporul şi ridici vicleşug asupra împăratului, care voieşte să facă pace şi un gând între toţi? Pentru ce ridici pe poporul cel fără de minte spre război şi voieşti ca, prin bătălia dintre noi, să umpli împărătească cetate de sânge?" Dar preasfinţitul patriarh a răspuns trimişilor împărăteşti: „Noi nu gândim nimic de acest fel din cele ce grăiţi voi, nici n-a venit în mintea noastră cândva aceea pe care o socoteşte despre noi împăratul. Noi ne-am adunat în casa lui Dumnezeu nu pentru vreun sfat potrivnic împăratului, ci pentru lauda lui Dumnezeu, pentru rugăciuni şi cereri, milostivind pe Dumnezeu ca să îngrădească cu pace pe Biserica Sa, pe împărat şi pe tot poporul, şi să strice meşteşugirile ereticilor, ca să-i întoarcă pe toţi la dreapta credinţă".

Iar trimişii au zis: „Nu este astfel precum grăieşti, pentru că din gură grăieşti unele şi în inima ta gândeşti altele şi voieşti ca cele gândite să le pui în lucru. Iar de vreme ce este arătat că aduni poporul împotriva împăratului, ca să te răscoli; deci tu însuţi şi cei împreună cu tine, după ce se va face ziuă, să mergeţi la palatul împărătesc şi să răspundeţi la întrebările pe care vi le-a pus prin noi, ca şi împăratul însuşi să cunoască scornirile voastre". Aceasta zicând-o trimişii, s-au dus. Deci, auzind acestea toţi cei ce erau în biserică, au cunoscut ce fel de prigonire şi necaz aşteaptă pe slujitorul lui Dumnezeu şi pe toată Biserica lui Hristos; şi au început a se ruga mai cu dinadinsul cu multe lacrimi şi suspinuri.

Iar după săvârşirea privegherii celei de toată noaptea, Preasfinţitul Nichifor stând în mijlocul bisericii, a început a zice în auzul tuturor: „O, sobor adunat de Duhul lui Dumnezeu, cine se aştepta ca nişte primejdii ca acestea, pe care le vedem acum, să năvălească asupra Sfintei Biserici? Cum ea primeşte mâhnire în loc de bucurie, şi, din alinare, intră-n tulburare? Turma cea cuvântătoare, care se păştea la păşunea cea bună, rabdă răpire de la cei ce s-au răzvrătit, iar maica, care pe toţi fiii săi îi sfătuieşte la un cuget de obşte, este ruptă în multe bucăţi.

Această Biserică pe care Hristos a câştigat-o cu cinstitul Său sânge, pe care a ferit-o curată de toată prihana, pe care îngrădind-o prin apostoli, prin prooroci, prin mucenici şi prin cetele tuturor sfinţilor, a arătat-o ca pe un rai întărit cu ziduri şi încuiat, acum câte primejdii primeşte de la cei care se văd a fi ai noştri cu chipul, iar cu fapta s-au depărtat foarte mult de noi şi ni s-au făcut vrăjmaşi. Până

într-atât a ajuns răutatea lor, că necinstesc împreună cu chipul şi pe Cel închipuit, căci împreună cu faţa lui Hristos zugrăvită pe scândură, Însuşi Hristos este lepădat de ei. Căci precum cinstea tot aşa şi necinstea cea făcută chipului se suie la Însuşi Acela Care este închipuit. Acum vechiul aşezământ al Bisericii, cel pentru cinstirea sfintelor icoane, se şterge de vrăjmaşii dreptăţii, şi cel nou potrivnic, aflat de eretici, se aşează ca o nouă lege; şi sunt tulburate sufletele credincioşilor.

O, fraţilor şi fiilor, rogu-vă pe voi să nu fim fricoşi şi mici la suflete! Îngrozirile lor să nu înfricoşeze inimile noastre, ci să aşteptăm ajutor de la Dumnezeu. Pentru că cei ce ne urăsc pe noi şi se sârguiesc să piardă dreptatea din Biserică, asemenea sunt cu cei ce înoată împotriva repeziciunii râului şi care, ostenind, se îneacă în adânc, pentru că dreptatea este un lucru nebiruit; pe cei ce o cinstesc, îi încununează, iar pe cei ce se luptă împotriva ei, îi biruieşte. Cel ce se ţine de ea – chiar de va fi fără de arme – biruieşte pe împotrivitor; iar ostaşul care s-a lipsit de ea, chiar de ar fi îmbrăcat şi în platoşă, este biruit cu înlesnire. Iar martori a celor grăite de noi sunt aceştia pentru care grăim, căci nu au nici o cunoştinţă a dreptăţii, şi se fac mai de râs şi decât copiii cei ce învaţă literele; de vreme ce singuri sunt lor potrivnici în socotelile lor cele deşarte, şi pe ale lor cărnuri şi le mănâncă după asemănarea celor îndrăciţi. O, fraţilor, oare înţelegeţi cele ce am grăit?"

Toţi cei din biserică au strigat: „O, preasfinţite părinte, le ştim şi suntem încredinţaţi că este adevărată credinţa noastră cea dreptmăritoare şi pentru aceasta toţi suntem gata a muri!" Patriarhul a zis: „Deci se cade, fraţilor, să petrecem în mărturisirea dreptei credinţe, uniţi şi cu un suflet, ca potrivnicii noştri să nu poată întoarce pe nici unul din noi la credinţa lor cea ereticească; pentru că suntem mai mulţi decât dânşii, cu darul lui Hristos!" Deci poporul, strigând iarăşi cu glas mare, se întărea ca să apere Biserica până la moarte.

Iar preasfinţitul patriarh, după ce a vorbit în biserică cu poporul din destul, luminându-se acum de ziuă, şi-a pus pe umeri omoforul, şi împreună cu episcopii şi cu egumenii care erau lângă el, încă şi cu tot clerul, s-a dus la palatul împărătesc, urmând mult popor după ei. Şi ajungând ei la porţile palatului, toţi au fost opriţi şi numai patriarhul a fost lăsat să intre. Şi nu i-a dat împăratul obişnuita cinste cea cu dragoste, căci împăraţii greceşti aveau obicei de a lua binecuvântare de la patriarhul şi unul altuia sărutau dreapta, spre semnul dragostei duhovniceşti. Iar răucredinciosul împărat Leon Armeanul, căutând cu groază spre patriarhul care intra, n-a vrut să ia

de la el binecuvântare, ci i-a poruncit să şadă, vorbindu-i cu mânie: „Ce fel de întărâtare aţi făcut între voi cu vicleşug şi ridicare asupra cinstei împărăteşti, încât fără de ştirea noastră adunaţi sobor, tulburaţi poporul şi-l porniţi spre gâlceavă şi tulburare? Oare aceasta nu este arătată vrajbă şi întărâtare, când adunaţi sobor fără voia şi sfatul nostru şi semănaţi în popor duşmănie, cum că noi credem rău, iar nu precum ţine Biserica? Căci, de am fi voit să dezrădăcinăm aşezămintele cele drepte şi pe ale lor vechimi, precum ziceţi, nu fără de socoteală ar putea cineva să ne hulească şi să ne defăimeze şi să aducă asupra noastră pricina eresurilor celor de rea credinţă. Iar acum, fiind cuprinşi de dragostea credinţei celei drepte, dorim ca să pierdem întărâtările şi neunirile, şi pe toţi să-i aducem într-o împreună glăsuită credinţă. Deci pentru ce ne huliţi pe noi şi vrăjmăşuiţi asupra noastră şi ne ziceţi cum că noi facem strâmbătate Bisericii, de a cărei pace şi linişte ne îngrijim? Au nu ştii că mult popor s-a tulburat şi s-a rupt de la Biserică pentru că icoanele se zugrăvesc şi se pun într-însa? Şi ei aduc cărţi şi arată în ele cuvinte din dumnezeiasca Scriptură, prin care se opreşte închinarea şi cinstirea icoanelor.

Şi dacă împotriva întrebărilor puse de dânşii nu vor fi răspunsuri, apoi ce opreşte a se rupe credinţa şi a nu veni niciodată într-o unire? Deci pentru cei care se învăluiesc cu mintea şi se tulbură cu nedumerire, se cade ca, fără de zăbavă, să aveţi întrebare cu cei ce se rup de Biserică pentru icoane. Astfel voieşte şi porunceşte stăpânirea noastră: ca ori pe aceia, biruindu-i, să-i aduceţi la socoteala voastră, ori voi singuri, fiind biruiţi de dânşii, să vă supuneţi lor; ca şi noi, văzând ce este mai adevărat, să ne plecăm spre partea cea mai bună şi s-o întărim cu puterea noastră împărătească, ca astfel să poată să stea nemişcată".

Iar Patriarhul Nichifor a grăit către împărat astfel: „Mă rog măririi tale, nu ne socoti pe noi a fi pricinuitori de întărâtări şi tulburări, nici că am uneltit cu rugăciune în loc de arme împotriva împărăteştii tale stăpâniri, de vreme ce noi ne-am învăţat din dumnezeiasca Scriptură a ne ruga pentru împărat, iar nu a-i dori lui rău. Noi nu răsturnăm spre socoteala ereticească şi spre vătămare cuvintele şi învăţăturile cele sănătoase ale credinţei; căci pe cei ce îndrăznesc a face unele ca acestea, porunceşte învăţătorul dreptăţii, Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, să nu-i primim în casă, nici să le zicem a se bucura. Şi pe aceasta o ştim cu adevărat – nu numai noi, ci fiecare, a cărui minte este luminată câtuşi de puţin –, că pacea şi liniştea este un lucru foarte bun. Iar de se face cineva pricinuitor al risipirii ei, adică al liniştii, unul ca acela, de către toţi poate să se numească cu dreptate lucrător de răutăţi.

Deci acel împărat este bun împărat, care ştie a preface războaiele în pace şi tulburările în linişte; iar tu şi cu cei de un gând cu tine aţi gândit a aduce război asupra Bisericii, ea fiind în pace. Şi lăsând sfintele legi prin care se preamăreşte Crucea lui Hristos – dreapta credinţă strălucind luminos în toată lumea –, ai socotit să aduci asupră-i întunecata învăţătură a oamenilor celor pierzători, pe care nu o primeşte nici o Biserică. Pentru că nici Ierusalimul, nici Roma, nici Alexandria, nici Antiohia nu leapădă icoanele lui Hristos, ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ale Apostolilor şi ale celorlalţi plăcuţi ai lui Dumnezeu, ci le cinstesc cu credinţă, după predania Sfinţilor Părinţi. Şi care sinod din cele a toată lumea, care au întărit prin Duhul Sfânt dogmele cele ortodoxe ale credinţei, a lăudat şi a primit acele socoteli iconoclaste? Deci nici tu, o, împărate, nu ridica pe acel eres lepădat, nu băga în Sfânta Biserică acea blestemată socoteală; iar nouă să nu fie a ne întreba cu ereticii. Pentru că ce trebuinţă este a se întreba despre aceea care acum de Sfinţii Părinţi este sobornicește dovedită, lepădată şi dată anatemei?"

Atunci împăratul a grăit către patriarh: „Oare nu lui Moise i-a zis Dumnezeu: *Să nu-ţi faci ţie idol şi toată asemănarea, câte sunt în cer sus, pe pământ jos, şi câte sunt în ape, sub pământ! Să nu te închini, nici să le slujeşti lor!* Iar voi cu ce fel de înţelegere faceţi chipurile, zugrăviţi icoanele, şi cinstea care se cade lui Dumnezeu o daţi chipurilor şi icoanelor celor făcute şi zugrăvite de voi? Deci ceea ce mai înainte făceau închinătorii de idoli, aceea faceţi şi voi acum, nebăgând în seamă porunca lui Dumnezeu, care s-a dat lui Moise şi, printr-însul, tuturor oamenilor, nu numai celor din Legea veche, dar şi nouă, credincioşilor creştini din Darul cel nou".

Patriarhul a răspuns: „Oare nu ştii pentru ce li s-a poruncit israelitenilor de către Dumnezeu, după ce au ieşit din Egipt, ca să nu-şi facă idoli şi orice fel de asemănare? Pentru aceea că, vieţuind israelitenii în Egipt, se obişnuiseră cu păgânătatea şi cu închinarea de idoli cea cu mulţi zei împreună cu egiptenii, dintre care unii aveau ca zei nişte oameni spurcaţi, care muriseră încă de demult, unii păsările cereşti, alţii fiarele pământului, alţii târâtoarele şi peştii, alţii pe nişte sluţenii, şi făceau asemănările acelea şi se închinau lor ca unui adevărat Dumnezeu. Deci, voind Dumnezeu să dezrădăcineze năravul închinării de idoli de la israelitenii care se deprinseseră în Egipt la aceasta, le-a dat acea poruncă ca să nu facă idoli, nici orice asemănare, dar nu i-a oprit a face chipuri şi icoane cinstite, care se fac nu spre defăimare, ci spre înmulţirea cinstei lui Dumnezeu. Căci oare nu cu porunca aceluiaşi Dumnezeu s-a zidit de Moise cortul

mărturiei şi chivotul Legii cel ferecat peste tot cu aur, în care se păzeau tablele, toiagul lui Aaron şi mana?

Asemenea şi heruvimii cei de aur, oare n-a poruncit Dumnezeu ca să-i facă şi să-i pună în cort deasupra chivotului? Încă şi pe catapetesme, pe uşi şi pe poalele cortului, oare nu erau cusături închipuite care se asemănau cu feţele heruvimilor? Şi toate acestea, au nu se cinsteau de israeliteni, ca nişte cinstiri aduse lui Dumnezeu? Şi oare înaintea tuturor acelora nu se închinau israelitenii lui Dumnezeu şi nu-I aduceau jertfe? Iar când se închinau şi aduceau jertfe înaintea cortului, ei nu se închinau şi aduceau jertfe chivotului, heruvimilor, cortului, ci se închinau şi aduceau jertfe Unuia Dumnezeu, Care petrece în ceruri, iar cortul şi chivotul cu cele ce erau într-însul şi asemănările heruvimilor, le cinsteau ca pe nişte lucruri dumnezeieşti, iar nu îndumnezeite.

Asemenea facem şi noi acum, şi închinându-ne sfintelor icoane, şi aprinzând lumânări înaintea lor, nu ne închinăm şi nu aşezăm candele nici scândurii, nici vopselelor, ci feţei închipuite pe icoană, adică lui Hristos Dumnezeu, Cel ce S-a întrupat. Şi nu zugrăvim pe icoane dumnezeirea lui Hristos, care precum este nevăzută şi neajunsă, aşa şi necuprinsă; ci însemnăm omenirea lui Hristos, Care a fost văzută oarecând de ochi omeneşti, şi a fost pipăită cu mâinile. Şi noi nu numim Dumnezeu icoana lui Hristos, ci închipuire a feţei lui Hristos Dumnezeu. Deci lui Hristos Dumnezeu ne închinăm înaintea sfintei Lui icoane, ca lui Dumnezeu; iar pe icoana lui Hristos o cinstim ca pe un lucru dumnezeiesc, dar nu o îndumnezeim pe ea. De asemenea, tot aşa putem să zicem despre icoanele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi ale celorlalţi sfinţi, întru care Se cinsteşte Însuşi Dumnezeu, Cel minunat întru sfinţii Lui.

Dar începând pe cele din Legea veche, încă nu le-am sfârşit. Oare n-a poruncit Dumnezeu lui Moise să înalţe şarpele de aramă în pustie ca să alerge şi să privească spre dânsul oamenii cei muşcaţi de şerpi? Oare acel şarpe de aramă nu era un chip făcător de minuni, tămăduind cu minune pe aceia care erau muşcaţi de şerpii cei vii? Deci acel şarpe avea putere tămăduitoare nu de la sine, ci de la Acela, pe Care mai înainte Îl închipuia; pentru că mai înainte închipuia pe Hristos, Mântuitorul nostru, Care avea să fie înălţat pe lemnul Sfintei Cruci, după cuvântul pe care Însuşi Hristos l-a zis în Evanghelie despre Sine: *Precum Moise a înălţat şarpele în pustie, tot aşa se cade a Se înălţa şi Fiul Omului*.

Şi ce minune este dacă şi acum sfintele icoane sunt făcătoare de minuni, precum şi şarpele cel de aramă făcător de minuni în Legea

veche? Şi precum şarpele acela nu prin sine, ci prin puterea Aceluia, pe care mai înainte îl închipuia, făcea nişte minuni ca acelea, tot astfel şi sfintele icoane cu puterea feţei celui închipuit pe ele, se fac făcătoare de minuni. Însă să ne aducem aminte şi de Biserica lui Solomon. Oare Dumnezeu i-a socotit lui Solomon aceea de păcat, când a făcut în biserica pe care a zidit-o, afară de heruvimii făcuţi de Moise, alţi heruvimi mai mari de aur, şi pe ale aceloraşi asemănări le-a închipuit pe pereţi, pe stâlpi şi pe uşi; făcând şi o mare de aramă aşezată pe doisprezece boi? Dumnezeu nu numai că n-a socotit-o ca păcat, ci a şi binevoit într-acel lucru al Lui, când singur a cercetat biserica aceea şi pe cele dintr-însa; pentru că scris este: *Slava Domnului a umplut biserica, încât preoţii nu puteau să stea să slujească de faţa norului*.

Deci, o, împărate, Legea lui Dumnezeu cea mai înainte pomenită de tine şi dată lui Moise pentru nefacerea a toată asemănarea, pierde numai închinarea cea păgânească de idoli, iar nu cinstirea noastră drept credincioasă şi creştinească a sfintelor icoane. Iar dacă Dumnezeu, prin porunca Lui cea dintâi, ar fi pierdut cu totul toată zugrăvirea şi asemănarea, precum a acelor feţe necinstite aşa şi a celor cinstite, apoi ar fi fost Lui Însuşi potrivnic, poruncindu-i lui Moise după aceea – precum s-a zis – ca să facă cortul şi cele dintr-însul, şi încă să înalţe şi şarpele de aramă cel ferecat.

Dar nu se cuvine să grăim aşa, pentru că Dumnezeu nu este Lui Însuşi potrivnic şi, precum este credincios în toate cuvintele Sale, tot aşa este şi drept în toate lucrurile Sale. El a poruncit cu Cuvântul a nu face idoli păgâneşti, iar a închipui sfintele icoane, spre împodobirea bisericească şi spre slava lui Dumnezeu, pe aceasta a închipuit-o şi învăţat-o cu lucrul, povăţuind singur la aceasta pe Moise, când i-a poruncit să închipuiască asemănările heruvimilor".

O grăire împotrivă ca aceasta, atât din partea împăratului cât şi a patriarhului pentru sfintele icoane, a fost mai întâi numai între ei amândoi, iar după aceea şi cei ce stăteau afară la uşi, episcopii şi clericii, au fost lăsaţi înăuntru. Încă au intrat şi mulţi senatori şi ostaşi înarmaţi, care au stat acolo înainte cu săbiile trase, după porunca împăratului, spre înfricoşarea celor ce nu voiau să se învoiască cu împăratul.

Iar ce a fost acolo, ce fel de grăire împotrivă şi ce fel de mărime de suflet şi îndrăznire a inimilor celor neînfricate, s-a scris despre toate acestea în viaţa Cuviosului Teodor Studitul, prăznuit la 11 noiembrie; şi în viaţa Sfântului Nichita Mărturisitorul, care se pomeneşte la 3 aprilie. Deci sfârşitul a tot lucrul aceluia a fost mânia

şi iuţimea împăratului, precum şi izgonirea fără de cinste din palatul împărătesc a patriarhului şi a tuturor celor ce erau cu el. Deci episcopii care erau de partea patriarhului au fost trimişi îndată la închisoare în felurite locuri. Iar pe patriarh l-a lăsat încă la locul lui până la o vreme, pe de o parte ruşinându-se să-i facă îndată rău desăvârşit, iar pe de alta temându-se de scularea poporului asupra lui şi de tulburare. Astfel, închizând în temniţă şi în închisori pe mulţi din rânduiala clericilor şi a monahilor, îi muncea cu bătăi şi-i chinuia cu foamea şi cu setea, silindu-i pe ei la lepădarea sfintelor icoane.

Deci văzând prea sfinţitul patriarh pe împăratul căzut cu totul din dreapta credinţă, Biserica foarte tulburată şi rânduiala duhovnicească prigonită şi asuprită, a scris împărătesei, îndemnând-o să-l sfătuiască pe împărat ca să înceteze de la o răutate ca aceea. A scris încă şi eparhului cetăţii, Eutihian, cel de un gând cu împăratul şi cel dintâi în sfaturile lui. Şi a adăugat ceva mai aspru, grăindu-le cu râvnă apostolească şi cu duh proorocesc: „De nu veţi înceta de a răzvrăti căile Domnului cele drepte, mâna Domnului cea răzbunătoare va fi degrabă asupra voastră".

Dar Sfântul Nichifor n-a putut să înduplece pe cei neplecaţi, ci mai ales i-a pornit spre mai mare mânie. Deci împăratul a trimis pe un bărbat oarecare, cu numele Toma şi cu dregătoria patriciu, ca să ia de la patriarh ocârmuirea bisericii sobornicesti a Sfintei Sofia, să o ocârmuiască el, nelăsând pe patriarh să slujească în ea, nici să grăiască învăţături poporului. Şi era arhiereul ca şi încuiat în casa sa cea patriarhală, neieşind nicăieri. Deci slăbind cu trupul, pe de o parte pentru necazuri, iar pe de alta pentru nevoinţele cele multe, a căzut în boală şi zăcea pe patul durerii, aşteptându-şi sfârşitul.

Iar adunarea ereticească nu înceta să se tulbure, căutând a se întreba cu patriarhul. Atunci împăratul şi adunarea lui au trimis la patriarh un frate al împărătesei, cu numele Teofan şi cu dregătoria spătar, ca să-l aducă la adunarea lor spre întrebare. Însă patriarhul a răspuns trimisului: „Păstorul cel lipsit de oi nu iese la luptă împotriva lupilor, şi cel ce-şi cearcă sănătatea sa nu se luptă cu fiarele. Pentru ce voi aţi luat de la mine oile cele încredinţate mie de Hristos şi acum mă chemaţi la întrebare, ca să mă lupt cu ereticii ca şi cu nişte lupi, eu fiind unul singur? Iar de voiţi aceasta, apoi să-mi întoarceţi oile mele, să se libereze din legături şi din temniţe clericii şi preoţii, şi fiecare să-şi primească locul său. Să se întoarcă arhiereii de unde sunt izgoniţi şi să-şi ia scaunele lor; iar episcopii mincinoşi şi ereticii, care acum nu sunt ridicaţi după pravilă în locurile lor, aceia să se scoată. Şi toţi dreptcredincioşii cei izgoniţi şi supăraţi, să primească slăvire şi

libertatea lor cea dintâi. Atunci, voind Dumnezeu, de voi veni şi eu la sănătatea mea cea mai dinainte, voi fi gata a vădi în adunare vătămările cele rele ale ereticilor. Însă se cade ca soborul şi vorbirea cea despre credinţă să fie în sobornicească biserică cea mare, unde Însuşi Hristos Dumnezeu stă de faţă, în Preacuratele Lui Taine, iar nu în palatul împărătesc; ca să se grăiască cele bisericeşti în biserică, iar în palat să se orânduiască treburile cetăţilor".

Cu un răspuns ca acesta întorcându-se Teofan la cei ce l-au trimis, aceia mai mult s-au mâniat asupra sfântului. Şi iarăşi au trimis la el pe unii din adunarea lor, chemându-l acum nu la întrebare, ci la judecată. Acelora sfântul le-a răspuns, zicându-le: „Cine mă cheamă la judecată? Oare vreun patriarh, ori al Romei, ori al Alexandriei, ori al Antiohiei sau al Ierusalimului? Dacă aceia nu sunt în soborul vostru, atunci la cine mă voi duce? Oare voi mă chemaţi pe mine, cel ce sunt patriarh? Oare voi, cei fără pravilă, să mă judecaţi pe mine, păstorul vostru cel după pravilă? Nu voi merge la vrăjmaşii mei cei arătaţi, care s-au gătit ca nişte fiare cumplite să mă sfâşie fără de vină. Dar cum voi merge, fiind şi bolnav, neputând a mă scula nici de pe pat? Decât numai cu patul dacă mă veţi lua". Astfel trimişii s-au întors deşerţi.

Deci acea adunare ereticească, plină de multă răutate, a judecat cu nedreptate pe cel drept, şi a dat lepădării şi anatemei pe Sfântul Nichifor patriarhul, bărbatul cel plăcut lui Dumnezeu, pe când ei singuri erau vrednici de mii de lepădări şi de blesteme. Şi anatematizând nu numai pe Sfântul Nichifor, dar şi pe prea sfinţiţii patriarhi dreptcredincioşi ce au fost mai înainte şi care se duseseră către Domnul prin sfârşit fericit, adică pe Tarasie şi pe Ghermano, şi-au sfârşit adunarea lor cea vicleană. Deci fiind seara târziu, împăratul a trimis ostaşi ca să scoată pe Nichifor din casele patriarhiceşti şi să-l ducă în surghiun. Deci nişte ostaşi sălbatici au năvălit cu arme asupra caselor, făcând gâlceavă şi tulburare, ocărând pe preasfinţitul patriarh Nichifor, pe Ghermano şi pe Tarasie, care fuseseră mai înainte patriarhi.

Iar patriarhul, auzind acelea, a lăcrimat şi a mulţumit lui Dumnezeu, că s-a învrednicit a auzi nişte ocări ca acelea pentru dreapta credinţă. Iar Toma, patriciul cel mai sus pomenit, căruia i se încredinţase de împăratul sobornicească biserică a Sfintei Sofia, acela fiind atunci şi păzitor al caselor sobornicesti, a certat pe ostaşi şi le-a poruncit să înceteze gâlceava. Apoi, încuind tare uşile intrării în casele patriarhiceşti, s-a dus la împăratul, zicându-i: „Stăpâne, nu este trebuinţă de mulţime de ostaşi, ca nu cumva, simţind poporul

gâlceava, să se strângă şi să facă vreun rău. Ci numai doi oameni să trimiţi şi câteva slugi cu ei ca să-l ducă cu mâinile, de vreme ce, fiind foarte bolnav, nu poate să meargă singur".

Şi aşa a făcut împăratul. A poruncit ostaşilor trimişi mai înainte să se depărteze de casele patriarhului. Apoi, după un ceas, a trimis doi oameni din palatul său şi a scos pe patriarhul Nichifor din casele sale. Şi dorind el să se roage în biserica cea mare, în Sfânta Sofia, scaunul său, a intrat într-însa sprijinindu-se de doi oameni, şi poruncind să aprindă lumânări şi să cădească cu tămâie, s-a întins pe pământ la rugăciune, în chipul crucii; şi astfel s-a rugat multă vreme cu tânguire şi a udat pământul cu lacrimi. Iar după multă rugăciune, sculându-se de la pământ, a văzut pe unii din cei dreptcredincioşi care într-acea vreme alergaseră acolo şi plângeau pentru dânsul. Deci binecuvântându-i şi dându-le sărutarea cea mai de pe urmă, le-a zis: „Fiilor, creştini dreptcredincioşi v-am găsit, creştini dreptcredincioşi vă las!", şi a ieşit din biserică.

Iar ostaşii, punându-l într-o căruţă, l-au dus pe el la malul mării, pe la miezul nopţii, când toţi dormeau. Şi ajungând acolo, l-au pus în corabie şi l-au dus în Hrisopoli la un loc oarecare ce se numea Volus, unde era şi o mânăstire. Astfel a fost izgonit fără nici o vină de la scaunul său marele plăcut al lui Dumnezeu, Prea Sfinţitul Patriarh Nichifor, care a păstrat dreapta credinţă şi a păstorit Biserica lui Hristos nouă ani.

Apoi, nu după multă vreme, a fost trimis mai departe la insula Proconis, la o mânăstire a Sfântului Marelui Mucenic Teodor. Iar când îl duceau în corabie spre insula aceea şi treceau prin partea unde era Cuviosul Teofan, egumenul marelui lăcaş, s-au văzut unul pe altul cu ochi înainte văzători şi s-au închinat unul altuia astfel:

Cuviosul Teofan fiind în chilia sa, a poruncit ucenicului său să aducă în cădelniţă cărbuni aprinşi şi să aprindă lumânarea; apoi, punând tămâie pe cărbuni, s-a închinat până la pământ şi vorbea ca şi către o faţă oarecare ce trecea alături. Atunci ucenicul l-a întrebat: „Ce faci, părinte? Cui vorbeşti, închinându-te?" Cuviosul a răspuns: „Iată, Prea Sfinţitul Patriarh Nichifor, fiind izgonit cu nedreptate pentru dreapta credinţă, se duce la închisoare şi trece cu corabia prin partea aceasta; deci pentru dânsul am aprins lumânarea şi tămâia, ca să dăm patriarhului cinstea cea cuvenită".

Aceasta a văzut-o şi Prea Sfinţitul Patriarh Nichifor pe când era în corabie; căci, plecându-şi genunchii deodată, s-a închinat şi el sfântului stareţ şi l-a binecuvântat, întinzându-şi mâinile în văzduh. Iar unul din cei ce erau cu patriarhul în corabie l-a întrebat: „Pe cine

binecuvintezi, preasfinţite părinte, şi înaintea cui te-ai închinat în genunchi?" Patriarhul a răspuns: „Iată, Teofan Mărturisitorul, egumenul marelui lăcaş, ni s-a închinat nouă şi ne-a cinstit cu lumânări aprinse şi cu tămâie; deci m-am închinat şi eu lui, căci nu după multă vreme va pătimi şi el cele asemenea cu noi".

Iar acest lucru s-a şi împlinit degrab. Deci, ajungând arhiereul lui Hristos, Nichifor, la locul cel numit lui, a petrecut treisprezece ani în izgonire, în strâmtorare, în lipsa celor de trebuinţă şi în bolile cele dese, după care s-a dus către Domnul spre odihna cea veşnică. Iar când îşi dădea obştescul sfârşit, a zis cu bucurie aceste cuvinte ale lui David: *Bine este cuvântat Domnul, Cel ce nu ne-a dat pe noi spre vânarea dinţilor lor. Sufletul nostru s-a izbăvit ca o pasăre din cursa vânătorilor; cursa s-a sfărâmat şi noi ne-am izbăvit.*

După ce a zis acestea, şi-a dat sufletul în mâinile Domnului său. Şi se tânguiau după dânsul toţi credincioşii, iar ereticii se bucurau. Apoi trupul lui cel cinstit s-a îngropat în biserica Sfântului Mare Mucenic Teodor. După aceea, murind începătorii de eresuri, a încetat tirania asupra sfintelor icoane şi a început a străluci iarăşi alinarea şi dreapta credinţă. Iar cinstitele lui moaşte s-au adus în Constantinopol, pe vremea împărăţiei lui Mihail, fiul lui Teofil, şi a maicii lui, Teodora, şi cu cinste s-au pus în biserica cea sobornicească a Sfintei Sofia, în slava lui Hristos, Dumnezeul nostru Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MARE MUCENIC IOAN CEL NOU DE LA SUCEAVA

Mulţi au vieţuit în lume viaţă bună şi plăcută lui Dumnezeu, după învăţătura Domnului nostru Iisus Hristos şi după învăţătura Sfinţilor Lui Apostoli. Dintre aceştia este şi Sfântul Ioan, Marele Mucenic al lui Hristos, care deşi s-a arătat cu mult timp mai târziu, însă nu este mai mic decât cei de demult. Căci Stăpânul Hristos şi Dumnezeul nostru, dătătorul de nevoinţe, a încununat nu numai pe ucenicii cei din vremea cea de demult, ci şi acum, în vremea cea mai de pe urmă, deschide uşa mărturisirii celor ce vor a se face mucenici şi îi cinsteşte cu aceeaşi cinste, încununându-i cu aceleaşi cununi. Deci se cade să începem a istorisi de unde este naşterea şi creşterea sfântului ce se prăznuieşte astăzi, ce fel de lucruri bune a făcut, cum a mărturisit pe Hristos şi cum a pătimit pentru dragostea Lui.

În părţile Capadociei, care se mărgineşte cu Armenia mică, este o cetate mare şi vestită ce se numeşte Trapezunda. Acea cetate aflându-se lângă mare, multe corăbii de pretutindeni se abăteau pe acolo, pentru îndestularea mărfurilor şi pentru avuţia ce se afla în ea. Din această cetate a odrăslit acest mare plăcut al lui Dumnezeu, Sfântul Mare Mucenic Ioan. El s-a născut din părinţi creştini, binecredincioşi, iubitori de Dumnezeu şi împodobiţi cu fapte bune; întru care şi pe acest fiu iubit al lor, pe fericitul Ioan, crescându-l şi deprinzându-l, l-au făcut desăvârşit în faptele cele bune creştineşti. Iar de vreme ce acea cetate este zidită lângă mare şi cetăţenii ei erau obişnuiţi a umbla cu corăbiile pe mare şi a face neguţătorie, spre a-şi câştiga cele de trebuinţă, de aceea şi fericitul Ioan adeseori, intrând în corabie şi ducându-se în multe cetăţi, făcea neguţătorie.

Deci într-o vreme, i s-a întâmplat lui că a intrat într-o corabie a unui om dintr-altă ţară care avea multă neguţătorie. Acela era de neam francez, cu credinţa latin, adică papistaş, cu năravul sălbatic, nemilostiv şi fără de omenie. Deci fericitul Ioan, intrând în acea corabie cu un astfel de om, diavolul a început a-i pizmui viaţa cea îmbunătăţită şi plăcută lui Dumnezeu, fiindcă vrăjmaşul nu suferea cu uşurinţă faptele cele bune ale fericitului Ioan. Căci îl vedea adeseori rugându-se lui Dumnezeu, postind, fiind blând şi plecat către toţi, lesne apropiat tuturor, făcând milostenie către toţi, miluind pe toţi cei lipsiţi ce erau în corabie, îndestulându-i cu cele de nevoie, iar pe cei bolnavi mângâindu-i, dându-le lor cele de nevoie din averile lui şi întinzându-le mână de ajutor în toate. Ochii lui pururea erau plini de lacrimi şi, izvorând totdeauna lacrimi, îşi zicea: „De vei milui pe fratele cel ce pătimeşte rău, miluit vei fi şi tu de Dumnezeu. Cum vei mângâia pe cel întristat aşa vei fi şi tu mângâiat de Dumnezeu".

Acestea văzându-le vrăjmaşul cel nevăzut şi pizmuindu-l, a vrut să facă sfântului împiedicare de la calea mântuirii. Deci, mai întâi, a gândit să-l depărteze de la dreapta şi sfânta credinţă a Bisericii Răsăritului. Pentru aceasta a îndemnat asupra fericitului pe vrăjmaşul cel văzut, pe căpitanul corabiei, care se împotrivea credinţei celei drepte, ca să ocărască pe dreptcredinciosul rob al lui Hristos, pentru buna credinţă a Răsăritului. De aceea, între ei se făcea mare ceartă pentru credinţă în călătoria pe mare, şi totdeauna Sfântul Ioan biruia pe acel francez, ca un preaiscusit în învăţăturile cărţilor şi preaînţelept; şi astfel îi ruşina socoteala lui cea nedreaptă şi ereticească. De aceea, francezul acela se mânia foarte rău asupra nebiruitului ostaş al lui Hristos, se iuţea şi îl batjocorea cu multe ocări şi-l vrăjmăşuia, gândind rău asupra lui.

O vrăjmăşie ca aceea aprinzându-se în apuseanul acela, ei au sosit cu corabia la malul Mării Negre cel dinspre ţara Moldovei, lângă Cetatea Albă. Deci, ieşind din corabie, vrăjmaşul cel rău şi pizmaş s-a dus la eparhul cetăţii, care era cu neamul şi credinţa turc, fierbinte păzitor şi apărător al credinţei sale celei turceşti. Şi a adus căpitanul la cadiu următoarea pâră împotriva Sfântului Ioan, zicând: „O, cadiule, este un bărbat în corabie, care a venit cu mine aici şi voieşte să se lepede de credinţa sa cea creştinească şi să se înstrăineze de patria sa. El voieşte a se apropia de credinţa voastră şi să primească legea voastră cea turcească, ca să se facă părtaş al seminţiei voastre. Aceasta o ştiu deoarece, călătorind noi pe mare, de multe ori mi-a spus despre aceasta şi s-a jurat înaintea mea cu multe jurăminte că nicidecum nu-şi va schimba gândul său. De aceea tu să ai îndată purtare de grijă pentru el, ca să-l aduci la credinţa voastră; căci multă cinste vei avea de la împăratul şi de la toţi cei de un neam şi de o credinţă cu tine, căci acest bărbat este înţelept şi iscusit cuvântător, ritor prea ales şi vestit, şi nu este mai mic sau mai prejos cu neamul decât cei ce sunt mai mari, mai de cinste şi mai de frunte în cetatea Trapezunda".

Acestea auzindu-le acel eparh păgân, s-a umplut de bucurie şi şezând la locul unde avea obicei a judeca, a poruncit să cheme cu cinste la sine pe fericitul Ioan. Iar când a venit şi a stat înaintea lui, eparhul, privind la el cu faţa veselă, i-a zis cu blândeţe: „M-am înştiinţat destule despre tine, cum că eşti om ales şi înţelept, din cei de frunte din Trapezunda, şi cum că ai iubit credinţa noastră cea mahomedană şi voieşti a te apropia de ea. Căci astfel este credinţa noastră, încât se lipesc şi-şi aprind inima de ea toţi cei ce sunt cu gând curat şi o înţeleg pe ea; şi celor ce o primesc cu bucurie, le dă viaţă bine norocită şi lungime de zile, pe când credinţa creştinească este vrednică de râs. Pentru aceea, o prietene, nu mai zăbovi, ci leapădă credinţa creştinească care este defăimată şi batjocorită de toţi şi cu glas mare înaintea a tot poporul ce s-a adunat aici, huleşte şi blestemă legea şi credinţa cea creştinească, căci pentru aceasta s-a adunat aici poporul, împreună cu femeile şi cu copiii lor, ca să te audă pe tine mărturisind acum credinţa noastră; fiindcă au auzit despre tine că voieşti acum să te faci propovăduitor al credinţei noastre celei strălucite, bine norocite şi desfătate.

Deci vino, o, minunatule, şi stai împreună cu noi şi preamăreşte cu glas minunat soarele cel strălucitor, dă cinste luceafărului care răsare înaintea soarelui şi adu jertfă luminătorilor cereşti, celor ce luminează toată lumea. Astfel te vei învrednici de la împăratul nostru

de multă cinste şi de mari vrednicii; iar nouă ne vei fi ca un frate adevărat, îndulcindu-te de viaţa cea dulce împreună cu noi. Deci calcă în picioare legea şi credinţa creştinească, ca una ce este defăimată şi proastă, încât să vadă şi alţii şi să înveţe de la tine a cinsti credinţa noastră".

Iar fericitul Ioan, câtă vreme acel cadiu viclean şi răucredincios grăia aceste cuvinte, a ridicat ochii inimii sale la ceruri şi cerea ajutor de la Dumnezeu, Care a zis în Sfânta Evanghelie: *Când veţi fi duşi înaintea domnilor şi împăraţilor, pentru numele Meu, să nu vă gândiţi mai înainte ce veţi grăi sau ce veţi răspunde în acel ceas, că vi se va da vouă cuvânt căruia nimeni nu va putea a se împotrivi, nici a răspunde toţi cei ce se vor împotrivi vouă.*

Apoi, căutând cu ochii cei simţiţi către tiran şi, răspunzând cu bună îndrăzneală, a zis: „O, cadiule! Mi se pare că minţi pe faţă. Aceste cuvinte nu sunt ale mele, nici nu mi-a venit în cuget vreodată să mă lepăd de sfânta credinţă a Domnului meu Iisus Hristos! Să nu se întâmple un lucru necuvios ca acesta, nici să mă lase Dumnezeu să primesc în mintea mea un gând păgânesc ca acesta. Acestea toate sunt meşteşugiri ale vrăjmaşului adevărului şi ale satanei, tatăl tău; că, intrând în tine ca într-un vas al său, grăieşte prin tine către mine, şi nădăjduind că mă va trage spre pieire, se sileşte să mă depărteze de la Dumnezeul cel adevărat, care precum este Ziditor al tuturor făpturilor văzute şi nevăzute, aşa şi al soarelui acesta, pe care tu îl cinsteşti ca pe un Dumnezeu. Iar tu, fiind cuprins cu întunericul amăgirii, nebuneşte aduci făpturii cinstea aceea, care se cade a se aduce numai lui Dumnezeu cel adevărat, făcătorul soarelui căruia tu te închini.

Deci nu te amăgi că mă vei pleca la minciună, ci mai vârtos tu însuţi învăţându-te de la mine taina adevărului, leapădă, te rog, întunericul păgânătăţii care zace în sufletul tău şi învredniceşte-te a te face fiu al luminii, strălucind cu razele dumnezeiescului Botez mai mult decât soarele. Şi nu socoti că soarele care se vede pe cer este Dumnezeu, ci cunoaşte că este un luminător făcut din fiinţa focului şi pus pe cer de Dumnezeu, Ziditorul lui, spre slujba oamenilor. Acela, adică soarele, s-a zidit în a patra zi; deci cum poate zidirea să fie Dumnezeu?"

Nişte cuvinte ca acestea zicând Sfântul Ioan, şi-a ridicat mâinile şi ochii către cer, şi a strigat cu glas mare în auzul tuturor: „Să nu-mi fie mie a mă lepăda de Tine, Hristoase Mântuitorul meu, Care eşti Dumnezeu preamărit împreună cu Tatăl Tău Cel fără de început şi cu Preasfântul Duh, o Putere şi o Împărăţie! Nu mă voi închina soarelui, nu voi sluji focului, nu voi jertfi luceafărului, nu mă voi lepăda de

lumină, nu mă voi lipi de întuneric, nu voi lăsa pe Dumnezeul meu şi nici nu voi sluji diavolului!" Zicând aceste cuvinte mărturisitorul lui Hristos, cu multă îndrăzneală şi cu faţă veselă, tiranul îşi schimba adeseori faţa sa, aprinzându-se înăuntru de focul mâniei. Şi neputând mai mult să rabde pe mucenic, care îi grăia împotrivă şi îi arăta păgânătatea şi deşarta lui credinţă, căci pe Hristos pe Care Îl hulea păgânul ighemon, pe Acela Sfântul Ioan Îl lăuda şi Îl propovăduia în mijlocul poporului că este Dumnezeu adevărat; iar credinţa lui păgânească, sau mai bine zis înşelăciunea, o defăima şi o surpa până la sfârşit; pentru aceasta a poruncit ostaşilor săi să-l dezbrace pe mucenic de hainele sale.

Şi îndată făcând ostaşii cele poruncite, sfântul stătea gol, fiind îmbrăcat întru Hristos. După aceea, cadiul a poruncit să se aducă multe toiege înaintea lui, şi uitându-se către mucenic, a zis: „Nu spune către noi nişte poveşti ca acestea, ci leapădă-te îndată de credinţa cea nefolositoare şi primeşte legea noastră cu toată inima, precum ai făgăduit, şi împodobeşte-te cu legile noastre. Părăseşte de acum acele lungi cuvântări ale tale şi împlineşte ceea ce ai făgăduit; iar de nu, apoi mă jur pe legea noastră cea bine norocită şi slăvită, că nu numai îţi voi zdrobi trupul cu toiegele acestea, dar te voi munci şi cu alte munci prea cumplite şi nesuferite firii; iar mai pe urmă te voi omorî cu moarte grea".

Iar sfântul, răspunzând, a zis: „Tiranule şi plinule de toată spurcăciunea, nu sunt mincinos, nici cuvântător de poveşti precum spui tu, ci sunt rob şi mărturisitor al adevăratului Dumnezeu Cel preamărit în Sfânta Treime. În El m-am învăţat a crede de la strămoşii şi de la părinţii mei, Lui unuia mă închin, Aceluia aduc jertfă de laudă, pe El Îl mărturisesc, că este Ziditor al tuturor făpturilor, pe Acela Îl aştept judecător al viilor şi al morţilor. Acela va veni să răsplătească fiecăruia după faptele lui în vremea aceea, când, după porunca Lui, soarele acesta ce se vede, aşezat şi rânduit de Dânsul pentru slujba oamenilor, se va întuneca. Pentru aceea nu te mai nădăjdui că vei auzi altceva de la mine decât numai cele ce le-am zis întâi şi de la început, acelea le grăiesc şi acum şi le voi grăi până la sfârşit.

Că niciodată nu mă voi lepăda de Hristos Dumnezeu şi Făcătorul meu, niciodată nu voi cinsti mai mult făptura decât pe Făcătorul, nu mă voi închina zidirii mai mult decât Ziditorului, nu voi defăima sfânta credinţă în Dumnezeul meu, în care m-am născut şi în care m-am deprins de la părinţii mei, până când voi fi stăpân al gândului meu; şi, mai ales, până când voi răsufla văzduhul acesta. Deci nu mai zăbovi, lucrător al nedreptăţii, ci arată obiceiul tău de

câine şi fără de omenie care este ascuns în tine; scapă-te odată de grija cea pentru aflarea muncilor, cu care voieşti să mă munceşti, şi trimite-mă mai degrab cu orice fel de moarte vei voi la Dumnezeu, Stăpânul meu cel dorit de mine. Deci fă degrab ceea ce ai să faci, pentru că urechile mele nu pot să audă mai mult cuvintele tale cele necurate, de care zice proorocul: *Venin de aspidă este sub buzele lor.* Nici ochii mei să nu mai vadă faţa ta cea spurcată, despre care iarăşi acelaşi prooroc zice într-alt loc: *Umple feţele lor de ocară şi vor căuta numele Tău, Doamne!*

Iată ai înaintea ta trupul meu gol, gata pentru muncile tale! Bate-l cu toiege, arde-l cu foc, îneacă-l în mare, taie-l în bucăţi cu sabia, pune asupra lui şi alte munci; şi dacă ai mai cumplite decât acestea, şi pe acelea nu te lenevi a le aduce asupra mea; de vreme ce, pe toate acestea şi pe cele mai multe decât acestea, eu sunt gata a le răbda cu plăcere şi cu bucurie, pentru dragostea lui Hristos, Dumnezeul meu".

Iar tiranul cel sălbatic şi nemilostiv, auzind cuvintele acestea ale viteazului mărturisitor, s-a aprins de mânie şi îndată a poruncit să întindă pe mucenic la pământ şi să-l bată fără de milă cu toiege noduroase. Deci atât de cumplit l-au bătut slugile tiranului pe răbdătorul de chinuri al lui Hristos, încât s-a zdrobit trupul lui în multe bucăţi şi lipindu-se pe toiege, se arunca sus în aer, iar tot locul pe care era întins mucenicul s-a roşit de sângele lui. Deci viteazul pătimitor răbdând cu bărbăţie o muncă ca aceea, şi-a ridicat ochii minţii sale către cer şi a zis: „Mulţumesc Ţie, Stăpâne Dumnezeule, că m-ai învrednicit a mă spăla cu sângele meu şi a mă face curat de păcatele mele, care mi s-a întâmplat a le păcătui înaintea ta, după Sfântul Botez, din neputinţa omenească". Iar muncitorii aceia, auzind pe mucenic rugându-se lui Dumnezeu, s-au umplut de mai multă mânie şi atât de cumplit l-au bătut, până ce i s-a stins şi glasul.

Apoi, făcându-se seară, ighemonul a poruncit să lege pe sfântul mucenic, care abia sufla, cu două lanţuri, să-l arunce în temniţă şi să-l păzească până a doua zi, spre o mai mare muncă. Şi neputând mucenicul lui Hristos să meargă singur de cumplitele răni, muncitorii l-au târât ca pe un mort şi astfel l-au închis în temniţă. Iar a doua zi, tiranul acela cu chipul de fiară, şezând la locul lui cel obişnuit de judecată, a poruncit să aducă înaintea lui pe Sfântul Mucenic Ioan.

Deci răbdătorul de chinuri şi viteazul ostaş al lui Hristos a venit înaintea lui cu faţa luminată şi cu sufletul vesel. Şi privind răucredinciosul cadiu spre el şi văzându-l astfel luminat şi vesel – căci darul şi puterea lui Dumnezeu care a întărit pe sfinţii mucenici

cei de demult, aceea întărea şi pe Sfântul Ioan, care pătimea pentru aceeaşi mărturisire a bunei credinţe şi a preasfântului nume al lui Hristos Dumnezeul nostru –, s-a mirat foarte mult că, după atâtea cumplite munci, se mai află suflet în el şi, ca şi cum n-ar fi pătimit nimic, se arată aşa de vesel.

Deci a zis către el: „O, Ioane, nu vezi în ce fel de ruşine şi necinste te-a adus neînduplecarea şi nesupunerea ta, încât puţin a lipsit de nu ţi-ai pierdut şi viaţa, care este atât de scumpă şi de iubită tuturor oamenilor. Însă de te vei pleca sfatului şi socotelii mele, este gata însănătoşirea ta, căci în puţine zile, rănile şi zdrobirile trupului tău se vor tămădui; fiindcă noi avem doctori foarte iscusiţi, veniţi din India şi din Persia. Iar de nu voieşti să asculţi de sfatul meu, ci încă vrei să mai petreci în creştinătatea ta, apoi să ştii că te aşteaptă mai multe şi mai cumplite bătăi".

Atunci Sfântul Mucenic Ioan a răspuns: „O, judecător tiran, eu nu mă îngrijesc nici câtuşi de puţin de rănile trupului meu cel zdrobit; căci cu cât se strică omul nostru cel din afară, cu atât omul nostru cel dinlăuntru se înnoieşte, după cum grăieşte Marele Apostol Pavel. Eu nu am altă grijă, decât numai să rabd până la sfârşit muncile ce se vor aduce asupra mea de la tine, pentru Hristos Cel ce mă întăreşte şi Care a zis: *Cel ce va răbda până în sfârşit, acela se va mântui*. Deci, de ai gândit şi ai aflat şi alte munci, mai noi şi mai cumplite, pune-le asupra mea; căci rănile cele mai dinainte, care le-ai adus asupra mea, eu le socotesc întru nimic!"

Nebunul tiran s-a ruşinat foarte mult de aceste cuvinte prea înţelepte şi, tremurând cu totul de mânie, a răcnit ca o fiară şi a poruncit să-l bată mai cumplit. Deci muncitorii aceia au bătut multe ceasuri pe răbdătorul de chinuri, până au obosit cei ce-l băteau. Iar după aceea schimbându-se unii după alţii, aşa l-au muncit până ce s-au rănit şi s-au rupt şi cele dinlăuntru ale sfântului. Astfel muncind slugile acel trup tare ca diamantul, au slăbit. Şi toţi câţi se adunaseră la acea privelişte şi priveau la acele cumplite munci, strigau asupra nelegiuitului judecător, ocărându-i obiceiul lui cel nemilostiv şi sălbăticia lui cea de fiară. Iar sfântul şoptea cu buzele şi se ruga lui Dumnezeu să-i dea răbdare până la sfârşit.

Atunci tiranul a poruncit să aducă un cal sălbatic şi să lege picioarele mucenicului de coada calului, după aceea unul din ostaşi să încalece pe calul acela şi să alerge pe uliţele cetăţii cât va putea; şi astfel să târască pe pătimitorul lui Hristos prin toată cetatea. Deci sfântul a fost tras prin toate uliţele cetăţii, încât s-a făcut privelişte îngerilor şi oamenilor. Îngerilor s-a făcut privelişte de bucurie şi

veselie, *că bucurie se face în ceruri*, a zis Domnul în Sfânta Evanghelie, *pentru un păcătos care se pocăieşte*, iar dacă pentru un păcătos se face bucurie, cu atât mai vârtos pentru un mucenic atât de răbdător, care pătimea pentru dragostea Domnului unele ca acestea. Iar oamenilor celor bine credincioşi li s-a făcut privelişte de jale. Şi cum să fie de jale, când vedeau calul alergând şi trăgând după el pe mucenic prin locuri aspre? Când vedeau pământul roşindu-se cu sângele lui, şi bucăţile de carne ce cădeau din trupul lui, iar capul trântindu-se de pământ şi de pietre? Cine nu s-ar fi umilit şi nu ar fi vărsat izvoare de lacrimi, văzând unele ca acestea? Poate numai acela care n-ar fi avut fire cuvântătoare.

Astfel fiind tras Sfântul Ioan de acel nemilostiv călăreţ, când a ajuns pe la locuinţele jidoveşti şi alerga trecând pe uliţele lor, mulţime de evrei batjocoreau pe mucenic, care era târât de calul acela, şi strigând şi strâmbând feţele lor, aruncau în el cu ce se întâmpla a avea în mâini, râzând fără de rânduială. Iar unul din acei jidovi, alergând în casa sa, a apucat o sabie goală şi, ajungând pe sfântul ce era târât, i-a tăiat cinstitul şi sfântul lui cap. Şi astfel bunul şi viteazul ostaş al lui Iisus Hristos şi-a sfârşit nevoinţa sa mucenicească, dându-şi în mâinile Domnului sfântul şi luminatul său suflet. Iar cinstitul lui trup, dezlegându-l ostaşul acela de la coada calului, l-a lăsat în acel loc, neîngropat, nebăgat în seamă şi neîngrijit. Şi astfel zăcea împreună cu capul lui cel tăiat, şi nimeni din creştini nu îndrăznea a se apropia sau a se atinge de el, temându-se de urgia păgânilor.

Iar după ce s-a înnoptat, s-a făcut o minune ca aceasta asupra trupului sfântului mucenic: deodată s-au arătat multe făclii arzând, iar trei bărbaţi cu haine albe cântau cântare de cuvinte sfinţite şi negrăite şi tămâiau împrejurul trupului mucenicului. Şi s-a arătat un stâlp de foc deasupra sfintelor moaşte, întărit până la cer. Minunea aceasta s-a văzut de mulţi, iar mai ales de cei ce locuiau împrejurul locului unde zăceau sfintele lui moaşte. Iar unul din jidovi, a cărui casă era aproape de acel loc unde zăcea mult pătimitorul trup al sfântului, părându-i-se că preoţii creştini au venit să-l ia şi să-l dea îngropării celei obişnuite, a luat un arc cu săgeată şi s-a apropiat acolo, vrând să săgeteze pe unul din acei preoţi. Deci, punând săgeata în arc, a tras cât a putut şi când a vrut să dea drumul săgeţii, săgeata şi coarda s-au lipit de degetele mâinii lui drepte, iar arcul de mâna lui stângă, încât nu putea nici să trimită săgeata, nici mâinile să le dezlipească.

Aşa a petrecut toată noaptea acel jidov, fiu de viperă. Şi făcându-se ziuă, acei minunaţi bărbaţi şi stâlpul de foc şi făcliile s-au

ascuns, făcându-se nevăzuţi; iar bărbaţii, femeile, tinerii şi bătrânii alergau la locul acela, pentru a vedea pe acel ticălos săgetător, cum stătea astfel nemişcat, precum întinsese arcul şi săgeata, ca fiind fericat cu fiare, însă fiind legat cu puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu.

Deci iudeul acela, deşi nu voia, povestea tuturor cu de amănuntul toate cele văzute de dânsul asupra trupului mucenicului şi cum i s-a făcut de Dumnezeu acea răzbunare, pentru încercare cea cu îndrăzneală a lucrului celui rău. Iar după ce a făcut către toţi de multe ori arătarea şi mărturisirea acelei minuni, i s-au dezlegat mâinile şi a scăpat de pedeapsă. Iar cadiul înştiinţându-se de această minune, s-a temut foarte tare. Pentru aceea a poruncit creştinilor să ia trupul mucenicului şi să-l îngroape. Deci creştinii luându-l, l-au îngropat cu cinste lângă biserica lor.

Iar după ce au trecut câteva zile, francezul acela care vânduse pe sfânt spre mucenicie, a voit să fure cinstitul lui trup şi să-l ducă în patria sa. Poate că s-a căit pentru răutatea sa sau poate a avut de gând să spună pe urmă că sfântul a fost de credinţa lor cea apuseană. Deci într-una din nopţi, aflând vreme prielnică pentru acel lucru cugetat în sine, a mers cu ai săi la mormântul mucenicului şi a început a săpa locul şi a descoperi mormântul, vrând să ia cinstitele lui moaşte. Dar în acel ceas, ostaşul lui Hristos s-a arătat în somn preotului acelei biserici şi a zis: „Scoală-te îndată şi aleargă la biserică, că iată acel francez voieşte să fure trupul meu". Iar preotul, sculându-se îndată, a alergat cu toată puterea sa la biserică şi a găsit mormântul săpat şi deschis; iar trupul sfântului aproape să fie furat. Deci a izgonit pe acel francez şi pe oamenii săi nelucrători şi deşerţi. Şi chemând pe creştinii acelei biserici, le-a povestit cele făcute şi toţi au preaslăvit pe Dumnezeu, Cel ce preamăreşte pe sfinţii Săi. Şi luând cinstitele moaşte ale sfântului mucenic, le-au dus în biserică, aşezându-le în altar aproape de Sfânta Masă.

Acolo au stat acele sfinte moaşte ale Sfântului Mucenic Ioan mai bine de şaptezeci de ani, făcându-se asupra lor arătări dumnezeieşti ziua şi noaptea. Uneori se arăta oarecare lumină minunată; uneori un stâlp de foc se arăta pogorându-se asupra sfintelor moaşte; alteori îngeri pogorându-se asupra lor şi suindu-se la cer, iar alteori ieşea de acolo bună mireasmă negrăită. Şi multe şi felurite tămăduiri se făceau acolo, încât a străbătut pretutindeni vestea minunilor care se făceau la acele sfinte moaşte.

Într-acea vreme domnea în ţara Moldovei binecredinciosul şi de Hristos iubitorul domn Alexandru, marele voievod, care se împodobea nu numai cu toate felurile de fapte bune, pentru care s-a numit şi

„cel Bun", ci era aprins şi cu dragoste şi cu râvnă dumnezeiască către sfinţii mucenici.

Deci auzind el de multele minuni ce se făceau de sfintele moaşte ale acelui mucenic, a dorit să le aibă la sine, iar mai cu seamă să-şi împodobească ţara cu acea nepreţuită vistierie. Deci, sfătuindu-se cu prea sfinţitul arhiepiscop a toată ţara, Iosif, a trimis la Cetatea Albă, pe oarecare din boierii săi, cu mulţime de ostaşi şi cu multă avere. Iar aceia, mergând la mai sus zisa cetate, au răsturnat – după cum spune zicala – toată piatra, necruţând nici bani, nici daruri pe la cei ce aveau trebuinţă de acestea – căci Cetatea Albă era atunci sub stăpânirea otomanilor – şi astfel şi-au dobândit dorirea.

Deci luând acele sfinte moaşte, multă părere de rău au pricinuit credincioşilor de acolo. Iar când se apropiau cu dânsele de cetatea domnească a Sucevei, a ieşit întru întâmpinarea lor marele Voievod Alexandru cel Bun, cu toţi boierii săi cei mari, încă şi preasfinţitul arhiepiscop Iosif, cu tot clerul său cel duhovnicesc şi tot poporul. Şi astfel au întâmpinat cu bucurie, cu făclii, cu tămâie şi cu miruri bine mirositoare pe mucenicul lui Hristos, cel ce bine a voit a veni la dânşii. Iar marele voievod, căzând pe sicriul Sfântului Mucenic Ioan, a îmbrăţişat mult pătimitoarele sale moaşte şi, punându-şi ochii şi gura pe cinstitele mâini ale mucenicului, le-a sărutat cu multă evlavie şi credinţă. Apoi, vărsând multe lacrimi de bucurie, a pus pe Sfântul Mucenic Ioan ca păzitor al său şi al stăpânirii sale, încă şi al binecredinciosului popor al ţării Moldovei. Astfel, cu mare cinste au aşezat cinstitele moaşte ale mucenicului în Sfânta Mitropolie din Suceava, care era pe acea vreme cetate domnească şi capitală a Moldovei.

Deci sfintele moaşte au stat mulţi ani în Sfânta Mitropolie a Sucevei, până când, mutându-se scaunul domniei la Iaşi, la mijlocul ţării, s-a mutat acolo şi scaunul mitropoliei. Deci vremurile fiind tulburi, stăpânitorii ţării cei duhovniceşti şi politiceşti aveau frică să nu se prade de neamuri păgâne acel odor nepreţuit. Pentru aceea au adus sfintele moaşte la Iaşi şi le-au aşezat în biserica Sfintei Mitropolii. Iar la anul de la zidirea lumii 7194, iar de la Naşterea lui Hristos 1686, domnind peste ţara Moldovei răposatul şi fericitul întru pomenire Constantin Cantemir voievod, şi mitropolit fiind Dositei cel vestit întru multa învăţătură, a venit Ioan Sobieţchi, craiul polonez, cu oştile sale, trecând asupra Bugeacului tătărăsc şi întorcându-se prin târgul Iaşului. Iar mitropolitul Dositei, cu ştirea craiului leşesc, văzând vremurile tulburi şi nepaşnice şi temându-se ca să nu pricinuiască vreo robie a ţării şi, împreună cu ţara, să se prade de alte neamuri străine şi barbare şi această vistierie sfântă şi nepreţuită, a

ridicat sfintele moaşte ale Sfântului Ioan şi luându-le cu sine, împreună cu toate odoarele sfintei mitropolii şi cu hrisoavele moşiilor ei, s-a dus împreună cu oastea crăiască în ţara leşească, cu gândul să se sprijinească acolo, ca la nişte vecini buni, până se vor linişti tulburările şi se va face pace, ca apoi iarăşi să le aducă pe toate în Moldova la locul lor.

Dar prelungindu-se vremea tulburărilor, mitropolitul Dositei nu a ajuns să-şi împlinească scopul şi făgăduinţa sa, căci a murit acolo în ţara leşească şi de ceea ce s-a temut ca să nu se întâmple de la alte neamuri barbare, a împlinit-o el cu lucrul; căci a păgubit ţara Moldovei multă vreme de acea vistierie nepreţuită. Încă şi cei de pe urmă, neavând osârdie să încerce cu dinadinsul să aducă la locul lor acele sfinte moaşte, până a nu se învechi lucrul, le-au lăsat acolo în ţara leşească împreună cu odoarele sfintei Mitropolii, aşezate într-una din bisericile din târgul ce se numeşte Jolcova. Iar acolo, fiind sfintele moaşte sub stăpânirea apusenilor, vărsau neîncetate minuni şi izvorau tămăduiri spre cei ce alergau cu credinţă, cu dragoste şi cu evlavie la ajutorul sfântului.

Şi au stat sfintele moaşte mulţi ani în ţara leşească, în târgul cel mai sus arătat, unde le lăsase Dositei Mitropolitul, până s-a cuprins de stăpânirea apuseană o bucată mare din ţara Moldovei, care s-a numit Cordunul şi în care s-a cuprins şi târgul Sucevei. Acolo se afla şi Mitropolia cea veche, în care fuseseră aşezate sfintele moaşte, după ce s-au adus de la Cetatea Albă, de prea fericitul întru pomenire şi prea binecuvântatul şi de Hristos iubitorul, Alexandru Voievod, care s-a numit şi cel Bun, pentru faptele lui bune ce a făcut.

Iar în anul de la mântuirea lumii 1783, în patru zile ale lunii iunie, venind Iosif, împăratul Austriei, a mers pe la marginea Cordunului, ca să vadă hotarul, şi a venit şi prin satul ce se numeşte Bosanci.

De acolo a mers şi în Suceava, căci nu este departe de acel sat târgul Sucevei, şi a intrat în biserica Mitropoliei. Deci, privind în toate părţile şi văzând între altele şi locul în care fuseseră aşezate mai înainte sfintele moaşte ale Sfântului Ioan cel Nou, a întrebat pe episcopul Rădăuţiului, Dositei: „Ce loc este acolo?" Episcopul a răspuns, zicând: „Acolo au fost aşezate sfintele moaşte ale Sfântului Ioan cel Nou". Iar împăratul arătând cu mâna, a zis: „Se vor aduce şi se vor aşeza iarăşi acolo". Fiindcă episcopul mai înainte făcuse cererea aceasta.

Deci, chemând episcopul pe un ieromonah, anume Ioasaf, fost egumen al Mănăstirii Putna, i-a poruncit să se gătească a merge la cetatea Jolcova pentru aducerea sfintelor moaşte. Iar el, pregătindu-se, a pornit către Ţara Leşească spre cetatea Liovului şi, într-o Duminică, în optsprezece zile ale lunii iunie, a ajuns acolo; fiind şi arhimandritul Meletie trimis mai înainte pentru această pricină. Acolo aflându-se şi împăratul, a poruncit la două regimente de ostaşi să meargă mai înainte la cetatea Jolcova, în care se aflau sfintele moaşte la o mănăstire baziliană, ca să nu se facă vreo tulburare în popor pentru luarea sfintelor moaşte. Acea mânăstire fusese ortodoxă în vremea când a fost acolo mitropolitul Dositei cu sfintele moaşte.

Deci trimişii au pornit pentru luarea sfintelor moaşte şi, ajungând la marginea cetăţii Jolcova, într-o mahala a unei biserici iarăşi baziliene, au găsit toată cetatea înconjurată de străjile celor două regimente, care străji erau atât de sus aşezate, încât puteau să se vadă una cu alta. Şi era dată poruncă împărătească ca tot poporul să stea închis prin casele lor; iar cel care va ieşi afară să fie împuşcat. Deci numiţii trimişi zăbovind la locul acela până la miezul nopţii, atunci a venit poruncă să pornească cu careta cea pregătită, spre luarea raclei cu sfintele moaşte. Şi astfel au pornit la miezul nopţii, prin întuneric, fără nici o lumină.

Şi împreună cu ei era un om cu numele Gheorghe, de neam grec, fratele casierului din Liov, care era trimis mai înainte pentru această treabă. Deci au ajuns cu toţii la întâia strajă nemţească. Şi înconjurându-i straja, acel Gheorghe, povăţuitorul părinţilor, a vorbit cu mai marele străjii şi îndată i-au liberat. De acolo mergând înainte şi trecând prin alte străji, care nu le-au zis nimic, au intrat pe poarta cetăţii şi, mergând către biserica în care se aflau sfintele moaşte, au dat peste altă strajă, care întrebându-i ce caută, le-au răspuns că au venit să ia pe Sfântul Ioan; iar mai marele străjii i-a întrebat: „Dar puteţi să-l luaţi?" Ei au răspuns: „Putem, căci avem poruncă împărătească". Atunci îndată i-a lăsat şi, mergând ei printr-o boltă la o uşă, au găsit acolo doi soldaţi cu puştile în spate, care i-au oprit puţin, până ce unul din ei s-a dus unde era arestat arhimandritul bazilianilor, împreună cu toţi ai săi, de le-a dat de ştire. Şi fără de zăbavă au venit doi baziliani, cu două făclii de ceară aprinse, şi îndată au intrat în biserică.

Acolo au găsit pe un comisar împărătesc cu vreo treizeci de ofiţeri, stând împrejurul sfântului cu capetele descoperite. Aceia făcându-le cale, trimişii s-au apropiat de racla sfântului, care era pusă în loc de prestol de slujeau bazilianii liturghia lor pe dânsul. Pe ea mai erau cincisprezece sfeşnice cu făclii, iar la picioare o candelă mare de argint aprinsă. Deci luând toate sfeşnicele de pe raclă, au cerut cheia şi descuind-o, au ridicat capacul şi au văzut pe dinăuntru

multe lucruri de argint, ca: inimi, ochi, picioare, mâini şi altele, pe care le puseseră acolo spre aducere aminte cei ce au avut boli şi vătămături la aceste părţi ale trupului lor şi se vindecaseră cu rugăciunile sfântului. Mai era încă în raclă şi un vas de argint, pe care erau scrise slove de aur: „Vasile Voievod, domn al Ţării Moldovei". Iar banii ce s-au aflat în vas s-au dat bazilianilor. Deci făcându-se catastif de toate argintăriile care s-au aflat în raclă, s-a încuiat iarăşi racla cu încuietoarea ei.

După aceea, ridicându-se racla de patru greci papistaşi, care merseseră cu părinţii cei trimişi, unul din baziliani a oprit racla. Iar un comisar împărătesc întrebându-l care este pricina, el a răspuns: „Alt nimic nu este, domnule, decât numai cerem adeverinţă de la comisarii Moldovei, ca nu cumva după vremi să ni se mai ceară vreodată sfintele moaştele".

Deci ei, socotind că este dreaptă cererea lor, au scris acea adeverinţă şi s-a iscălit de arhimandritul Meletie şi de fostul egumen Ioasaf, care au pus şi peceţile lor şi au dat-o bazilianului. După aceea, îndată au ridicat Sfintele Moaşte şi, ieşind din biserică, le-au pus în careta cea pregătită spre această slujbă şi au ieşit la poarta cetăţii, unde erau cei treizeci de husari călări, pe care i-au găsit tot aşa cum i-au lăsat. După ce au ieşit pe poartă, îndată acei ostaşi au înconjurat careta, cincisprezece de-o parte şi cincisprezece de altă parte, şi astfel au pornit împreună cu cei ce duceau moaştele. Şi mergând până la un han ce era aproape de Liov, cale de o jumătate de ceas, i-a întâmpinat un trimis de la comandantul general, cu poruncă ca cei treizeci de ostaşi să se întoarcă înapoi, iar părinţii cu sfintele moaşte să meargă singuri în cetatea Liovului.

Iar împăratul Iosif, având a merge la Brod, a ieşit din cetate pe altă poartă. Iar arhimandritul Meletie cu fostul egumen Ioasaf, mergând la comandantul general, au spus că au adus sfintele moaşte şi le-a dat voie să rămână până a doua zi. Iar a doua zi, gătindu-se de plecare, a venit un grec la arhimandritul Meletie, rugându-l să-i dea voie să sărute sfintele moaşte. Deci, mergând să deschidă racla, nu numai că n-a putut, dar nici acoperământul, care era peste raclă, nu l-a putut ridica nicidecum. Şi văzând aceasta, a zis grecului: „Vezi, frate, că nu putem să deschidem nici racla, nici să ridicăm acoperământul! Poate nu este voia sfântului! Deci sărută racla deasupra cu credinţă". Astfel făcând grecul, s-a dus.

Deci stând amândoi părinţii în altă caretă, au mers pe valea Liovului, după careta în care era racla sfântului, până s-au suit într-un deal, unde i-au ajuns patru greci cu femeile lor, ca să se închine

sfintelor moaşte, după parola ce o avuseseră cu dânşii în Liov, ca în acel loc să se închine şi să sărute sfintele moaşte. Deci acolo cu uşurinţă s-a ridicat acoperământul de pe raclă, şi s-a deschis racla. Atunci, aducându-şi aminte, au cunoscut că acel grec ce a cerut mai înainte să sărute sfintele moaşte a fost făţarnic şi necredincios, vrând să ispitească puterea sfântului; şi de aceea nu s-a putut deschide racla. Plecând de acolo, au trecut prin târgul ce se numeşte Stanislav, neştiindu-i nimeni cu ce trebuinţă merg. Ajungând la alt târg ce se numeşte Tolmaci, i-a întâmpinat o poştă trimisă de Dositei, episcopul Rădăuţiului, ca să cerceteze unde se află trimişii, dacă s-au luat sfintele moaşte şi în ce chip au urmat. Şi răspunzându-i-se poştei pentru toate, aceea s-a întors înapoi.

A doua noapte, au ajuns la alt târg, unde au întâmpinat pe secretarul Mihalache venind iarăşi în poştă de la episcop. A doua zi, s-a făcut rânduială de li s-au dat câte şapte husari şi au mers în acea zi până aproape de hotarul ce desparte Ţara Leşească de Bucovina. A treia zi, s-au pornit către Sneaten, care este în marginea hotarului, unde, până a se găti de plecare, i-a întâmpinat mult popor, care ieşise din târg.

Dându-li-se de acolo alţi şapte husari, au pornit la Colacini, care este hotarul Ţărilor Leşeşti şi al Bucovinei, iar acolo au găsit corturi întinse şi pe episcop sosit. Dar, pentru că generalul Enţiverc încă nu sosise, le-a spus episcopul că nu este poruncă să treacă peste hotar până nu va sosi şi generalul. De aceea, întorcându-se înapoi, au zăbovit peste hotar, de cealaltă parte, împreună cu tot norodul ce ieşise din Sneaten spre închinarea sfintelor moaşte. Apoi sosind generalul, îndată s-a pornit să treacă peste podul Colacinului, iar la mijlocul podului s-a luat racla din careta în care a venit până acolo şi s-a pus într-alta.

Şi trecând peste graniţă, s-au tras, în cinstea sfântului, vreo şaizeci de tunuri. Şi au stat pe loc acolo, până a sărutat racla tot poporul care îl aştepta pe sfânt; iar peste graniţă, de partea aceasta, n-au lăsat să treacă nici un om din Ţara Leşească.

Deci pornind de acolo cu alai de popor numai din Bucovina, între care numai preoţi erau 204, cu dascălii lor şi cu prapore, au ajuns seara, spre ziua Sfinţilor Apostoli, la un sat ce se numeşte Lucaveţul, unde au rămas. Iar a doua zi au mers în Cernăuţi cu mulţi creştini şi cu mulţime de ostaşi, trăgând şi multe tunuri din dealul Cernăuţiului.

Şi mergând prin târg până la o biserică a oarecăruia Herescu, acolo au aşezat sfintele moaşte şi au stat până la opt septembrie. Iar

în acea zi, au pornit sfintele moaşte cu alai spre târgul Sucevei, unde le-au aşezat într-o biserică de piatră a unei mahalale ce se numeşte Iţcani. Acolo au stat până la ziua Înălţării cinstitei şi de viaţă făcătoarei Cruci. Şi făcându-se ştire şi în Moldova de cealaltă parte de Cordun, s-a adunat mulţime de creştini, spre cinstirea sfintelor moaşte. Şi astfel, episcopul Dositei al Bucovinei cu mulţime de preoţi îmbrăcaţi şi cu tot poporul, ridicând sfintele moaşte din mai sus numita biserică, le-au dus în Mitropolia Sucevei şi le-au aşezat în mijlocul bisericii, unde au rămas şi până în ziua de azi.

Aceasta este viaţa şi pătimirea Sfântului Ioan cel Nou, această bună neguţătorie a neguţătorit în lumea aceasta. El a plecat cu marfă pământească de la Trapezunda, dar a neguţătorit şi duhovniceşte, căci prin post şi rugăciune către Dumnezeu, prin lacrimi necontenite, prin milostenie şi prin facerile de bine către aproapele, s-a suit ca pe o scară către vârful faptelor bune, către Sfântul Botez cel de sânge, care este mai mare decât toate botezurile.

Astfel a avut sfârşitul mărturisirii, astfel de vitejie a arătat în nevoinţa mărturisirii, astfel a ruşinat pe păgânul cadiu, cu aceste cununi a fost încununat de mâinile lui Dumnezeu, începătorul de nevoinţă. El aşa de bine s-a neguţătorit, încât puţin a dat şi mult a dobândit. De trup s-a dezbrăcat ca de o sarcină şi, de aceea, nu s-a întors la Trapezunda, ci la Ierusalimul cel de sus. Şi s-a aşezat în ceata mucenicilor, ca un mucenic, întru Împărăţia cea veşnică, întru odihna drepţilor, întru lumina cea neînserată şi întru veselia şi bucuria cea nesfârşită.

Iar mutările moaştelor lui pe pământ sunt acestea: De la Cetatea Albă s-au adus întâi în Suceava cu alai domnesc, cu arhierei şi cu boierii Moldovei. Al doilea s-au dus în Ţara Leşească de Mitropolitul Dositei şi de craiul acelei ţări, Ioan Sobieţchi; iar şederea Sfântului Ioan în Ţara Leşească a fost de 94 ani. Al treilea, din Ţara Leşească, de la cetatea Jolcova, s-au adus în Suceava cu alai împărătesc, în anul 1783. Prin toate a trecut după vorba apostolului, prin cele de-a dreapta, prin cele de-a stânga, prin slavă şi prin necinste, nevătămat şi prea cu cuviinţă.

Că Hristos Dumnezeu, pe cei ce-L proslăvesc pe pământ, îi preamăreşte cu îndoită slavă, şi cu cea cerească şi cu cea pământească. Pe cei ce-L mărturisesc pe El înaintea oamenilor, şi El îi mărturiseşte, nu numai înaintea sfinţilor îngeri, ci şi înaintea Tatălui Său celui ceresc. Lui I se cuvine slava, cinstea şi stăpânirea, împreună şi Părintelui Său celui fără de început şi Preasfântului şi de viaţă Făcătorului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA IUNIE
ZIUA A TREIA

SFINŢII MUCENICI LUCHILIAN ŞI FECIOARA PAULA, ÎMPREUNĂ CU PATRU TINERI MUCENICI

Sfântul Mucenic Luchilian a fost pe vremea lui Aurelian, împăratul Romei. El mai întâi trăia în păgânătatea închinării de idoli, fiind chiar slujitor idolesc, bătrân cu anii, cinstit la faţă şi alb la păr. El îşi avea locuinţa aproape de cetatea Nicomidiei şi slujea în capiştile necuraţilor zei. Iar după ce a fost luminat prin Sfântul Botez cu darul lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel ce nu doreşte să piară cineva, ci toţi să se mântuiască, a înţeles înşelăciunea diavolească şi rătăcirea păgânească, şi a venit la cunoştinţa adevărului şi a crezut întru Unul Dumnezeu cel adevărat, Domnul nostru Iisus Hristos, lepădând şi scuipând pe idoli.

Astfel, la bătrâneţe, s-au înnoit tinereţile lui ca ale vulturului, pentru că s-a născut prin Sfântul Botez şi s-a lipit cu tot gândul şi cu tot sufletul de dragostea lui Hristos. El arăta şi celorlalţi păgâni deşertăciunea şi pierzarea necurăţiei şi-i povăţuia spre mântuire, aducându-i la Hristos Dumnezeul nostru cu învăţăturile sale şi fiind multora pildă de întoarcere către Dumnezeu. Iar iudeii care trăiau acolo, văzând o schimbare ca aceea a lui Luchilian – de la închinarea de idoli la credinţa creştinească –, şi mai văzând că mulţi, prin pilda şi învăţătura lui, lasă slujirea de idoli şi se lipesc de creştini primind Sfântul Botez, s-au umplut de mânie şi de ură. Deci umplându-se de zavistie ucigaşii cei cumpliţi ai Domnului, l-au pârât şi l-au dat spre judecată păgânilor. Şi a fost adus robul lui Hristos la cercetare înaintea lui Silvan, comitele care era pe atunci în Nicomidia.

Iar Silvan a silit mult pe bătrân să se lepede de Hristos şi să se întoarcă la slujirea idolească, dar el nu s-a supus nicidecum. Atunci Silvan, umplându-se de mânie, a poruncit să-l muncească în multe feluri: i-au sfârâmat fălcile, l-au bătut cu toiege fără de milă şi l-au spânzurat cu capul în jos; apoi, după multe şi cumplite munci, l-au aruncat în temniţă.

Şi a aflat Sfântul Luchilian în temniţă patru tineri, aruncaţi acolo pentru credinţa în Hristos: pe Claudie, Ipatie, Pavel şi Dionisie. Şi bucurându-se de ei, vorbea cu dânşii despre Hristos Dumnezeu şi îi întărea către nevoinţa mucenicească, ca să nu se teamă de vremelnicele munci pentru veşnica răsplătire din cer; să nu se înfricoşeze de moarte, pentru viaţa ce va să fie; nici să-şi cruţe floarea tinereţilor lor pentru Hristos, Care le găteşte în Împărăţia Sa fericirea cea neîmbătrânitoare. Astfel toţi împreună se rugau lui Dumnezeu ziua şi noaptea, şi unul pe altul se mângâiau în nădejdea lui Hristos.

Apoi, după câteva zile, Sfântul Luchilian a fost iarăşi muncit împreună cu ceilalţi tineri şi aruncat cu dânşii într-un cuptor înroşit. Iar Atotputernicul Dumnezeu a revărsat peste dânşii mila Sa cea minunată, precum a făcut de demult tinerilor evrei, care au fost în cuptorul Babilonului, pentru că focul s-a prefăcut în răcorire şi văpaia în rouă, apoi, vărsându-se de sus şi o ploaie mare, a stins desăvârşit cuptorul; şi Sfântul Luchilian cu tinerii au ieşit nevătămaţi. O minune ca aceasta preaslăvită a lui Dumnezeu, păgânii cei orbiţi cu necredinţa şi cu răutatea o socoteau a fi nu a puterii dumnezeieşti, ci a fermecătoriei creştineşti. Deci nedreptul judecător a osândit pe sfinţii mucenici la moarte şi i-a trimis în Vizantia, ca acolo să-şi ia pedeapsa. Şi ajungând în Vizantia cei patru sfinţi tineri – Claudie, Ipatie, Pavel şi Dionisie –, au fost tăiaţi cu sabia; iar pe Sfântul Luchilian l-au spânzurat pe cruce şi, pătrunzându-l cu piroane peste tot trupul, şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu. Iar că el a fost răstignit pe Cruce de iudei, se arată în cântarea a treia a canonului, unde se dovedeşte aceasta în următorul stih: „Iuda a vândut de demult ucigaşilor de Dumnezeu pe izbăvitorul Hristos, iar tu acum ai fost vândut de iudeii cei fără de lege".

Încă s-a numărat la cununa lor cea mucenicească şi Sfânta fecioară Paula. Aceasta s-a născut din părinţi credincioşi şi din tinereţe aprinzându-se cu inima spre dragostea lui Hristos, îşi păzea fecioria sa pentru Mirele Cel fără de moarte şi se sârguia să se afle vrednică de cămara cerească. Apoi, rămânând orfană de părinţi şi având averi îndestulate, înconjura temniţele şi cerceta pe cei legaţi care pătimeau pentru Hristos, cumpărând cu aur pe străjeri pentru a

intra în temniţă la sfinţi. Ea slujea robilor lui Hristos, dându-le toate cele trebuincioase din averile sale; celor chinuiţi de foame şi de sete le aducea hrană şi băutură; celor dezbrăcaţi le dădea îmbrăcăminte; trupurile cele rănite ale mucenicilor şi bubele cele cu puroaie le tămăduia, spălându-le, ştergându-le, punându-le plasturi tămăduitori şi învelindu-le cu pânze curate. Şi sărutându-le rănile lor cele primite pentru Hristos, îi ruga cu lacrimi să se roage lui Dumnezeu pentru dânsa ca să nu o lipsească pe ea de mila Sa.

Această mireasă aleasă a lui Hristos se ducea şi la Sfântul Luchilian, care şedea cu tinerii în temniţa din Nicomidia şi se îndulcea de învăţăturile lui cele folositoare. Iar când sfântul era muncit împreună cu acei tineri, ea privea la nevoinţa lor şi în taina inimii sale se ruga cu dinadinsul lui Hristos pentru dânşii, ca să întărească pe robii Săi şi să le dea răbdare şi ajutor, ca să poată răbda ei muncile până la sfârşit, pentru slava sfântului Său nume. Apoi, după ce se risipea mulţimea, ea se ducea la locul acela unde erau munciţi sfinţii şi aduna sângele lor cel vărsat pe pământ, şi-l păzea la sine cu o mare sfinţenie. Iar când duceau pe bătrân şi pe cei patru tineri în Vizantia la moarte, ea îi urma slujindu-le.

Şi după ce sfinţii tineri au fost tăiaţi, această sfântă fecioară le-a adunat cinstitele lor trupuri şi le-a îngropat cu bună cucernicie. Iar după sfârşitul Sfântului Luchilian şi a sfinţilor tineri, făcând cele de mai înainte, s-a întors iarăşi în Nicomidia, slujind cu dragoste sfinţilor mucenici. Deci, fiind cunoscută de păgâni că este creştină, au prins-o şi au adus-o la judecată înaintea aceluiaşi Silvan. Acolo, după multe momeli amăgitoare şi îndemnuri îngrozitoare, comitele văzând-o neînduplecată, a poruncit să o bată mult fără milă cu beţe şi cu toiege. Şi slăbind ea cu trupul, nu cu duhul, de rănile cele multe, i s-a arătat îngerul Domnului şi a tămăduit-o. Deci muceniţa câştigând sănătate trupească, s-a arătat mai îndrăzneaţă şi mai vitează în munci. Atunci au bătut-o cu asprime peste gură, deoarece a ocărât cu cuvinte batjocoritoare pe muncitor.

După aceasta au aruncat-o în temniţă şi, scoţând-o iarăşi la cercetare, au aruncat-o într-un cuptor foarte ars, dar a ieşit din cuptor fără de vătămare; de vreme ce şi la ea, ca şi la sfinţii mucenici cei mai dinainte, puterea lui Dumnezeu a răcorit tăria focului, ca să nu se atingă văpaia cea arzătoare de mireasa lui Hristos. Iar după toate acestea, muncitorul a osândit-o la moarte şi a trimis-o la Vizantia ca acolo să-şi ia pedeapsa, unde s-a sfârşit şi Sfântul Luchilian cu acei tineri.

Şi când a ajuns muceniţa lui Hristos la locul acela, unde Luchilian a suferit pentru Hristos moarte pe cruce, a mulţumit lui Dumnezeu, Cel ce a învrednicit-o de cununa mucenicească şi de împărtăşirea cu sfinţii. Apoi, rugându-se Domnului cu dinadinsul, şi-a plecat cu bucurie feciorescul său cap sub sabie şi, fiind tăiată, a trecut de la cele de jos la cele de sus şi a intrat în cămara cea cerească, întru bucuria Domnului său, încununându-se de preaiubitul său Mire, Domnul nostru Iisus Hristos, cu îndoită cunună, a fecioriei şi a muceniciei.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC LUCHIAN ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

A pomeni preaslăvitele nevoinţe şi biruinţe ale mucenicilor asupra diavolului şi asupra slujitorilor lui şi pătimirile nevoitorilor lui Hristos, nimic alta nu este decât numai a vesti slava lui Hristos Dumnezeul nostru şi a propovădui puterea Lui întru bunii nevoitori mucenici, care au pătimit pentru slava preasfântului Său nume. Căci întru toţi a fost biruitor Însuşi Hristos, precum a zis: *Îndrăzniţi, că Eu am biruit lumea!* Pentru că El Însuşi S-a luptat întâi cu vrăjmaşul pentru toţi; iar sfinţii mucenici cei ce pătimesc după Dânsul, fiind mădulare ale Lui, împlinesc în trupul lor, după cuvântul Apostolului, *lipsurile necazurilor lui Hristos*. Deci pe cât mucenicii se nevoiesc pentru preasfânt numele Lui şi mor nebiruiţi, pe atât se propovăduieşte întru ei Hristos a fi biruitor; pentru că El pătimeşte întru ei ca în mădularele Sale; întru ei arată dănţuirea Sa asupra vrăjmaşilor şi Se preamăreşte, încă preamăreşte împreună cu Sine şi mădularele Sale, care pătimesc pentru Dânsul, adică pe sfinţii mucenici, care pe atât îi sunt Lui mai aproape decât toţi în slavă, pe cât I-au fost următori în pătimiri.

Deci se cade ca şi de la noi să se fericească cu slavă şi cu laude ostaşii cei buni ai lui Hristos, cu ale căror învăţături şi cu pilda nevoinţelor lor celor vitejeşti, în toată lumea cea de sub soare străluceşte Biserica lui Hristos. Iar ei singuri se odihnesc sub altar întru fericita viaţă, îmbrăcaţi cu haină albă, roşiţi cu sângele lor cel adevărat şi albiţi cu Sângele lui Hristos. Din ceata acestora a fost şi Sfântul Luchian, pe care, prin singură scăldătoarea Sfântului Botez, l-a luminat dumnezeiescul dar; şi îndată se putea vedea întru el, că era să

fie mare şi preamărit între oameni, deoarece a fost numit de părinţii săi cei după trup Luchie, căci nu numai îşi trăgea seminţia sa de la marele antipat Luchie, ci a moştenit şi numele aceluia, iar după aceea, cu darul Sfântului Duh şi după obiceiul sfinţilor părinţi, acel nume al său s-a schimbat din botez, spre mai bine. Pentru că cel ce era numit de părinţi Luchie, adică "strălucitor", prin înmulţirea întrinsul a darurilor dumnezeieşti a câştigat un nume mai desăvârşit, numindu-se Luchian, care se tâlcuieşte "arătător de lumină", de unde se arăta că, întru lumina darului cel nou, avea să fie lumină a lumii întru Domnul. Şi era cu neamul roman, foarte cinstit, dar s-a făcut mai cinstit din a doua naştere, cea creştinească, pentru că s-a aflat a fi fiu al veşnicului Împărat. Şi era iscusit în înţelepciune, învăţând limba grecească şi latinească, dar mai înţelept s-a arătat în învăţăturile Sfântului Apostol Petru; pentru că de acela s-a lipit, lui i-a fost ucenic şi de la el s-a adăpat cu cerească înţelepciune. De la dânsul a mai deprins şi obiceiurile şi ostenelile apostoleşti; fiindcă, după sfârşitul cel mucenicesc al Sfântului Apostol Petru, a străbătut multe locuri prin Italia, semănând sămânţa cuvintelor lui Dumnezeu.

Pentru că, după ce s-a făcut desăvârşit în înţelepciunea lui Dumnezeu, Sfântul Dionisie Areopagitul a venit în Roma, povăţuit fiind de Dumnezeu şi vrând să cerceteze în legături pe Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel; însă nu i-a mai găsit între cei vii. Iar în vremea aceea fiind papă al Romei fericitul Climent, acesta povăţuia scaunul apostolesc şi a primit cu dragoste şi cu cinste pe Dionisie pentru sfinţenia sa şi pentru duhovniceasca dragoste întru Hristos, care a fost mai înainte între dânşii multă vreme. Deci, zăbovind Sfântul Dionisie la dânsul multă vreme, s-au bucurat unul de altul şi s-au îndulcit de vorbirile folositoare de suflet, întărindu-se unul pe altul nu numai prin cuvinte, dar şi prin pildele cele îmbunătăţite.

Iar într-o vreme, fericitul Climent umplându-se de Duhul Sfânt, a zis: „Oare vezi, o, iubitul meu frate Dionisie, cât este secerişul în neamurile semănăturii Domnului, iar lucrători sunt puţini în cuvintele propovăduirii lui Dumnezeu? Iar de vreme ce tu eşti bine deprins în dreapta credinţă şi desăvârşit în toate bunătăţile legii creştineşti, te rog, în numele Domnului nostru Iisus Hristos, vino de acum în părţile Apusului şi, ca un bun ostaş al Lui, să te lupţi împotriva vrăjmaşilor Domnului nostru şi să-i biruieşti cu puterea lui Dumnezeu, Cel ce te întăreşte".

Şi învoindu-se Sfântul Dionisie la aceasta cu osârdie, fericitul Climent a început a-i căuta lui şi a-i aduce alţi ajutători şi împreună slujitori dreptcredincioşi şi înţelepţi, care străluceau cu viaţa şi cu

sfinţenia. Între aceştia a ales şi pe Sfântul Luchian, pe care l-a pus episcop şi l-a întovărăşit cu Sfântul Dionisie, ca să-i fie lui împreună călător şi împreună nevoitor la propovăduirea cuvântului, iar celorlalţi părinţi, învăţător şi povăţuitor întru Sfântul Duh. Astfel rânduind fericitul Climent, îi întărea cu cuvinte iubite, zicându-le: „Mergeţi, preaiubiţii mei fraţi! Mergeţi, ostaşii lui Hristos cei nebiruiţi şi, precum Domnul a fost împreună cu Sfinţii Părinţii noştri Apostoli şi cu ai lor împreună nevoitori, tot astfel să fie şi cu voi cei ce propovăduiţi numele Lui cel sfânt; pentru că voi mult şi nemăsurat număr de popor din neamuri veţi căuta Domnului şi-l veţi aduce în ograda Lui". Astfel vorbind Sfântul Climent cu ei şi sărutându-i şi binecuvântându-i cu dragoste, i-a trimis cu pace; iar ei împreună s-au dus, propovăduind pe Hristos mai întâi prin toată Italia.

Şi apropiindu-se ei de cetatea Tichina, la un loc ce se numea Parma, fericitul Luchian propovăduia cuvântul lui Dumnezeu la poporul acela, întorcându-l de la deşarta închinare de idoli. Însă poporul locului aceluia, fiind necredincios şi preamult slujitor de idoli, nesuferind cuvintele împotriva zeilor lor şi neluând aminte la buna vestire a cuvântului lui Dumnezeu, îndată au prins pe Sfântul Luchian singur şi, batjocorindu-l, l-au aruncat în temniţa poporului, în care fericitul intrând cu mare veselie, cânta astfel: *Povăţuieşte-mă, Doamne, în calea Ta şi voi merge în adevărul Tău.* Apoi zicea: *Săvârşeşte paşii mei întru cărările Tale, ca să nu se clătească picioarele mele.*

Şi astfel, bucurându-se întru Domnul, sfântul bărbat petrecea în acea temniţă, ca sub acoperământul aripilor celor dumnezeieşti şi, punându-se pe sine cu totul în nădejdea apărării lui Hristos, se ruga Domnului, zicând: *„Scoate, Doamne, din temniţă sufletul meu, ca să se mărturisească numelui Tău.* Pe mine mă aşteaptă cei ce au să fie drepţi, ca prin mine, Hristoase, Mântuitorul lumii, să se întoarcă la Tine din neamuri cei care sunt mai înainte rânduiţi spre viaţa veşnică".

Iar când sfântul săvârşea din toată inima aceste rugăciuni şi pe cele asemenea cu acestea, îndată rugăciunea lui s-a auzit la cer şi Domnul a luat aminte; pentru că se ruga ca să nu rămână lipsit de ai săi pe cale, cu care dorea să meargă împreună la pătimire şi să ajungă unde era trimis. Şi se ruga ostaşul cel preaales al lui Hristos pentru aceasta, nu ca şi cum s-ar fi temut să moară pentru Domnul său, ci ca să poată mai întâi să înmulţească Domnului rodul cel duhovnicesc şi astfel, după secerişul cu bun spor, să poată lua cununa cea mucenicească şi plata ostenelilor sale, împreună cu tovarăşii săi.

Deci degrab i s-a trimis lui dumnezeiescul ajutor, pentru că erau acolo nişte creştini, care, înştiinţându-se ce i s-a întâmplat acelui sfânt bărbat, au mers noaptea la temniţă, pentru dragostea lui Hristos, şi – cu ce fel de meşteşug au putut – l-au scos din legături; şi astfel l-au făcut ca să meargă liber, împreună cu sfinţii lui însoţitori.

Deci, povăţuiţi fiind de Domnul, au mers cu bună sporire în slăvita cetate Tichina, care se numea şi Pavia, în părţile Italiei. Acolo deşi s-au odihnit puţin după osteneli, însă n-au încetat să înmulţească slava lui Dumnezeu, nici au slăbit propovăduind în felurite locuri cuvântul lui Hristos; încât puteai să vezi în ei împlinirea cuvintelor celor prooroceşti: *Cât sunt de frumoase picioarele celor ce binevestesc pacea, ale celor ce binevestesc cele bune...* Şi este cu neputinţă a spune cât de multe mii de oameni s-au întors în puţină vreme la Hristos, binevestind ei tuturor cuvântul mântuirii; de vreme ce atâta le ajuta puterea lui Dumnezeu, încât celor ce căutau spre ei li se părea că privesc spre nişte cetăţeni cereşti, căci străluceau în mijlocul tuturor prin semne şi minuni, luminând sufletele aleşilor lui Dumnezeu.

După aceea, ieşind din părţile Italiei, au ajuns la malul mării şi, urcându-se în corabie, au plecat unde îi povăţuia Sfântul Duh, ajungând cu bucurie la malul cetăţii Arelatinei. Şi ieşind din corabie, au fost primiţi de locuitorii cetăţii aceleia cu cinste şi cu dragoste şi, odihnindu-se puţin, au început, după asemănarea Sfinţilor Apostoli, a-şi alege ţările spre propovăduirea Cuvântului. Deci Sfântul Marchelin cu câţiva fraţi, s-a dus în Spania, iar fericitul Saturnin s-a dus în Galia, ca, prin propovăduirea Evangheliei lui Hristos, pretutindeni să se poată lărgi şi înmulţi între neamuri Biserica lui Dumnezeu, până la oceanul Britaniei. Iar Sfântul Dionisie cu fericitul Luchian şi cu ceilalţi au mers până la hotarele Parisului. De acolo, Sfântul Luchian cu Maxim preotul şi cu Iulian diaconul au plecat la propovăduire spre Belgia. Acolo, binevestind numele Domnului, biruiau puterile vrăjmaşului şi zideau Biserica lui Hristos.

Deci, fiind plin şi adăpat de darul Sfântului Duh, povăţuia poporul spre mântuire, nu mai puţin cu pilda vieţii celei îmbunătăţite, decât cu cuvintele. Şi către aceasta avea putere dată lui de la Dumnezeu pentru a face minuni şi a tămădui toate bolile şi neputinţele între oameni. Şi atât de mare putere a luat asupra diavolilor, încât aceia, numai auzind porunca lui, îndată fugeau din oamenii pe care îi chinuiau.

Astfel, propovăduind neîncetat pe Hristos ziua şi noaptea, se îndeletnicea în rugăciuni, în privegheri, în postirile cele din toate

zilele, în înfrânare şi în toată omorârea trupului, prin care se chinuia pe sine în toate zilele, până ce, după cuvântul apostolului, s-a pus pe sine înainte jertfă vie, sfântă şi bineplăcută lui Dumnezeu. Iar hrana lui din toate zilele nu era alta, decât numai o sfărâmitură mică de pâine şi verdeţuri, iar ca băutură avea apa. Pentru că îl săturа puterea lui Dumnezeu şi darul lui Hristos întărea încheieturile lui cele ostenite. Şi dorea atât de mult cununa mucenicească, încât acum se vedea ca un mort pentru lume.

Crucea sa o purta totdeauna, urmând Domnului Hristos; ştiind cu dreptate că muncirea este îndoită, una în taină, iar alta arătată; deci mai întâi s-a muncit în taină prin omorârea trupului său – deşi era ştiută înfrânarea lui –, până a intrat el în nevoinţa mucenicească cea arătată şi s-a încununat cu cununa cea neveştejită de la Domnul. Deci era obosit prin omorârea trupului, împodobit prin răbdare, întărit în minunata smerenie şi plin de bătrâneţe.

Astfel a venit într-atâta desăvârşire de fapte bune încât, petrecând cu trupul pe pământ, se afla cu duhul împreună cu îngerii în cer. De aici i se făcea lui aceea că totdeauna se vedea cu faţa luminată şi iubită, paşnic cu mintea, fiind împodobit cu minunată căruntеţe şi tot chipul lui era de înger pământesc şi de om ceresc.

Iar după ce s-a lăţit prin toate părţile acelea vestea despre el, popoarele veneau la dânsul, dorind să fie botezate de el, şi se botezau în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, iar pe idolii pe care îi cinstiseră, îi sfărâmau. Iar diavolul, vrăjmaşul cel viclean, văzându-se batjocorit de aceia prin care Hristos îi trăgea la sine pe robii Săi, a întors toate meşteşugirile şi vicleşugurile lui spre stricarea Sfintei Biserici a lui Dumnezeu şi pe Domiţian, care după Nero, fiul pierzării, a ridicat a doua prigoană împotriva creştinilor, l-a îndemnat şi l-a pornit spre atâta mânie şi ură, încât s-a pornit ca pe toţi creştinii ce se aflau în stăpânirea împărăţiei Romei, ori să-i silească să jertfească idolilor celor ciopliţi, ori să-i ucidă cu multe feluri de munci.

Deci, prin toată stăpânirea împărăţiei lui, prin cetăţi şi prin sate, Domiţian a trimis păgânеasca poruncă, ca toţi cei mai mari peste popor să silească pe creştini la închinarea de idoli şi la jertfe; iar pe cei ce nu se vor supune, să-i piardă cu felurite munci. Astfel s-au trimis prigonitorii numelui lui Hristos în Galia, ca să caute pe ostaşii lui Hristos, iar mai ales pe aceia care veniseră acolo de la Roma, pentru care se înmulţise acum prea mult slava; şi, găsindu-i pe aceia, să piardă numele lui Hristos din Galia. Şi erau trei prigonitori trimişi acolo, ale căror nume erau acestea: Latrin, Arie şi Antor. Acelora li s-a poruncit să-l caute îndeosebi pe Sfântul Luchian, robul lui Dumnezeu şi, prinzându-l, ori să-l aducă la judecată înaintea Cezarului, ori îndată să-l ucidă cu sabia, de nu va voi să jertfească idolilor.

Şi cutreierând ei cetăţile şi satele Galiei, nicidecum nu puteau să-l afle pe cel căutat. Apoi a venit la ei înştiinţare, cum că dumnezeiescul bărbat Luchian, propovăduind Evanghelia împărăţiei celei veşnice, luminează poporul Belgiei. Auzind ei aceasta, s-au aprins de iuţime şi mânie şi s-au dus acolo în grabă. Dar nu au ajuns ei încă acolo şi Sfântul Luchian a fost înştiinţat că este aproape venirea lor, descoperindu-i lui Sfântul Duh. Deci a mers în acel loc unde învăţa pe popor cuvintele vieţii, şi cu dânsul era o mulţime de oameni, care acum, prin propovăduirea lui, s-au întors la Hristos.

Iar Sfântul Luchian îi sfătuia pe ei cu atâta osârdie, pe cât erau nădăjduiţi spre slava răsplătirii veşnicei fericiri, zicându-le: „Iată, fraţilor şi fiilor, cei iubiţi în Hristos, acum Domnul meu Iisus Hristos îmi va da rodul ostenelilor mele şi plata cea făgăduită mai înainte. Deci, o, preaiubiţilor, petreceţi tari şi nemişcaţi în credinţa lui Hristos; pentru că eu acum, fiind bătrân şi obosit, mă bucur de cununa mucenicească şi mă sârguiesc a mă duce de la voi către Domnul. Iar voi să petreceţi statornici întru dumnezeiescul Dar, pe care l-aţi primit. Să nu vă întoarcă pe voi de la credinţa lui Hristos frica chinuitorilor, să nu vă înfricoşeze îngrozirile, să nu vă vâneze îmbunările, nici să vă rupă făgăduinţele vreunor cinstiri şi bogăţii; ci să vă îndulciţi întru bucuria vieţii veşnice ce va să fie, unde vi s-au gătit vouă răsplătirile cele negrăite, la care şi eu mă sârguiesc cu bună nădejde şi, pentru aceea, nu mă înspăimânt de mânia prigonitorilor”.

Zicând el acestea, şi-a ridicat ochii spre cer şi a mulţumit lui Dumnezeu înaintea tuturor, că are să-l învrednicească pe el părţii sfinţilor mucenici şi are să-l facă nedespărţit de tovarăşii săi. Şi zicea: „Mulţumesc Ţie, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul Dumnezeului Celui viu, Care m-ai însoţit pe mine la sfârşit cu fericitul Dionisie şi cu ai lui împreună nevoitori, asemănându-mă întru osteneală cu ei. Deci mă rog Ţie ca să mă rânduieşti împreună cu ei şi întru împărăţia cea cerească”. Zicând acestea, a ieşit din cetatea care se numea Belgia, nu fugind de frica muncilor, ci după porunca Domnului, care porunceşte a fugi de prigonitori, ca să dea pildă turmei sale. Şi călătorind el cu fericiţii săi împreună pătimitori, Maxian presbiterul şi Iulian diaconul, nu înceta vorbele cele folositoare de suflet şi rugăciunile, până ce a ajuns în vârful muntelui la care mergeau, care este aproape de râul ce se numeşte Tar, ce curge dinspre apus, departe de cetate ca la trei stadii. Iar după ce au ajuns acolo, stând ca

o cetate deasupra muntelui, nu puteau să se ascundă, deoarece şi muntele stătea prea frumos deasupra râului şi se vedea de toţi de departe. Deci fericitul, stând acolo cu tărie, ca la o privelişte, a gândit să aştepte cununa mucenicească.

Şi ajungând la cetate muncitorii cei pomeniţi mai sus, după ce n-au aflat într-însa pe Sfântul Luchian, au început a întreba unde s-a dus. Şi li s-a spus că învaţă poporul nu departe de cetate. Iar ei alergând cu caii lor cei iuţi, au ajuns la acel munte, unde era omul lui Dumnezeu cu poporul şi cu ucenicii săi. Şi mai întâi au prins pe sfinţii slujitori ai lui Hristos Dumnezeu, Maxian şi Iulian, ca, prin muncile şi prin moartea lor, să îngrozească pe Sfântul Luchian şi să-l aducă la cinstirea idolilor. Deci, prinzând pe mucenici, le porunceau cu îngrozire să jertfească idolilor, înfricoşându-i: „De nu veţi jertfi zeilor noştri celor fără de moarte, îndată veţi fi pedepsiţi de noi cu sabia". Iar ei, fiind tari în credinţă, răspundeau cu îndrăzneală: „Niciodată nu ne vom închina idolilor, fiindcă sunt deşerţi şi făcuţi de mâini omeneşti. Noi am cunoscut pe Unul, adevăratul Domn, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, pentru a Cărui credinţă suntem gata a muri".

Auzind păgânii aceasta, îndată i-au ucis cu sabia înaintea Sfântului Luchian. Astfel sfinţii au luat de la Domnul cununile cele făgăduite şi s-au numărat în ceata sfinţilor mucenici. Iar Sfântul Luchian, veselindu-se şi slăvind pe Dumnezeu pentru săvârşirea acelora, a zis înaintea tuturor: „Mă bucur şi mă veselesc întru Tine, Doamne, Dumnezeul meu, că pe fiii mei îi văd că au mers mai înainte de mine spre cununa slavei Tale". Atunci Latrin, Arie şi Antor au zis cu mânie şi cu iuţime către fericitul Luchian: „Tu eşti acela care amăgeşti poporul cu farmece şi îl îndemni să nu se supună poruncii nebiruitului Cezar şi senatului a toată Roma şi să nu jertfească jertfe bine primite zeilor celor fără de moarte?"

Dar fericitul Luchian le-a răspuns: „Eu nu sunt fermecător, ci rob al lui Iisus Hristos, şi nu am învăţat vrăji, ci dumnezeiasca înţelepciune, prin care arăt poporului lui Dumnezeu calea cea adevărată şi-l învăţ cum să urmeze fără de împiedicare Domnului nostru Iisus Hristos, Care S-a pogorât din cer pe pământ ca să răscumpere zidirea Sa din robia vrăjmaşului cu preacurat sângele Său şi să o întoarcă de la idoleasca sau mai bine zis diavoleasca închinăciune; şi ca cei ce sunt aduşi din întunericul credinţei celei rele la lumina cea adevărată, aceia să câştige mântuire; deoarece este cu dreptate ca Aceluia Unuia să-şi plece cerbicia inimii, Care a binevoit a Se răstigni şi a muri pentru mântuirea tuturor".

Iar aceia au zis: „Cum mărturiseşti tu că este Dumnezeu Acela, de Care zici nu numai că este mort, dar şi răstignit?" Sfântul Luchian le-a răspuns: „Măcar că necredinţa voastră nu este vrednică să audă tainele cerescului Împărat; dar, pentru mulţimea credincioşilor care stau aici de faţă, voi spune ceva pe scurt: Dumnezeul cel adevărat, Fiul adevăratului Dumnezeu, Care a fost mai înainte de veci pururea cu Tatăl, Acela voind la sfârşitul veacurilor să înnoiască neamul omenesc cel pierit pentru călcarea de poruncă a lui Adam, a binevoit a Se naşte fără de stricăciune şi nespus din Preacurata Fecioară, ca să fie Dumnezeu adevărat şi Om adevărat, într-o singură faţă a firii celei îndoite, Unul Hristos, fiul adevăratului Dumnezeu şi al omului. Şi Cel ce era fără de patimă cu dumnezeirea, pururea fiind cu Tatăl, Acela să fie nu numai văzut, ci şi supus pătimirilor pentru noi, după firea omenească. Deci S-a făcut ascultător lui Dumnezeu Tatăl, pentru răscumpărarea noastră, până la moarte, iar moarte de cruce. Căci de n-ar fi voit Fiul lui Dumnezeu să Se facă fiu al omului, şi de nu S-ar fi îmbrăcat în chipul celui muritor, apoi nici neamul omenesc n-ar fi câştigat iertare de la Dumnezeu şi nici muritorii nu s-ar fi îmbrăcat în nemurire".

Acestea şi multe altele zicând fericitul Luchian, chinuitorii s-au umplut şi mai mult de mânie şi au zis: „Acum ai ajuns la adânci bătrâneţi şi prin urmare este vremea să încetezi cu vorba copilărească deşartă. Dar de vreme ce te amăgeşte o deşertăciune mare şi te înnebuneşte multa grăire covârşitoare, pentru aceea îndrăzneşti a merge la moarte fără nici o îndoială, neînspăimântându-te de nimic. Noi îţi spunem adevărul: de nu te vei pocăi degrabă, de nu vei părăsi o nebunie şi îndrăzneală ca aceasta şi de nu vei jertfi zeilor celor fără de moarte jertfe bine primite, îndată bătrâneţile tale le vom da fără de cruţare la cumplite munci!"

Apoi şezând chinuitorii, au început a-l întreba cu cuvinte îngrozitoare, zicându-i: „Să ne spui degrabă numele şi neamul tău". Ostaşul lui Hristos le-a răspuns: „De părinţii mei am fost numit Luchie şi din Sfântul Botez, prin care m-am născut din nou spre viaţa veşnică întru Hristos, sunt numit Luchian; iar de neam sunt roman, care nume este cinstit în toată lumea. Dar eu nu mă laud cu aceea că sunt roman, ci cu aceasta că sunt rob al Domnului meu Iisus Hristos, pe care lucru şi voi îl puteţi vedea arătat întru mine; de vreme ce viaţa şi slava nu-mi este alta, decât numai Domnul meu Iisus Hristos, şi pentru Dânsul doresc a muri".

Atunci muncitorii au zis: „Iată ceea ce am zis, că eşti vrăjitor şi înşelător al acelora care te ascultă şi mai ales te arăţi a fi şi mândru;

fiindcă nu încetezi a le grăi pe toate fără de ruşine şi nu cruţi nici bătrâneţile tale cele obosite. De eşti roman, atunci pentru ce te-ai depărtat fără de minte de cinstirea zeilor Romei, pe care cezarul cu tot senatul îi cinsteşte şi cărora toată lumea se închină?" Sfântul Luchian a răspuns: „Întru Hristos în Care m-am botezat şi pe Care L-am cunoscut că este Dumnezeu adevărat, cu darul Lui m-am lepădat, prin credinţă, nu numai de diavoli şi de idoli, dar şi de toate lucrurile lor. Iar cele ce eu le grăiesc şi le mărturisesc pentru Hristos, voi nu voiţi nici a le auzi, nici a le pomeni, pentru că v-a orbit necredinţa voastră, atât pe voi, cât şi pe cezarul vostru, împreună cu tot senatul lui, de la care aţi adus o poruncă ca aceasta: Ca noi oamenii, zidirea cea cuvântătoare, să aducem jertfe diavolilor şi să ne plecăm înaintea idolilor celor nesimţitori, făcuţi de mâini omeneşti".

Iar Latrin, Arie şi Antor, nesuferind să audă necinstirea zeilor lor şi a cezarului, şi-au pus mâinile pe Sfântul Luchian şi, legându-l, l-au dat ostaşilor. Iar aceia, întinzând pe mucenic la pământ, l-au bătut mult, fără de milă, cu bice cumplite. Dar ostaşul lui Hristos nici nu se biruia de durere în acea muncire, nici nu se înfricoşa de îngrozire, ci petrecea tare în credinţa lui Hristos. Iar mădularele cele slăbite de bătrâneţe şi cele rănite le întărea cu duhul, încât atât cu faţa, cât şi cu mintea neschimbată, nu înceta a mărturisi numele lui Hristos, zicând în gura mare: „Pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu, nu voi înceta niciodată a-L lăuda şi cu inima, şi cu mintea şi cu buzele".

Atunci chinuitorii, mâniindu-se şi mai mult, au poruncit să-l ucidă cu sabia; deci unul din ostaşi, scoţându-şi sabia şi lovind în grumazul său cel sfânt, ce era gătit spre tăiere, i-a tăiat preacinstitul lui cap. Iar pe când sfântul lui trup zăcea fără de suflet şi încă se mişca, atunci toţi, chiar şi ucigaşii, au văzut venind din cer peste dânsul o lumină mare şi, împreună cu lumina, s-a auzit un glas de sus, zicând: „Bucură-te, bunule rob Luchiane, care nu te-ai înfricoşat a-ţi vărsa sângele pentru Mine! Vino şi primeşte cununa, care ţi s-a făgăduit mai înainte şi te sălăşluieşte în ceruri împreună cu sfinţii! Vino de moşteneşte cu îngerii locaşul slavei celei veşnice cel gătit ţie!"

Acest glas s-a făcut auzit nu pentru sfânt, care totdeauna era încredinţat de răsplătirea cea făgăduită lui de la Dumnezeu, ci pentru poporul ce stătea împrejur, ca să se întărească şi mai mult în dreapta credinţă cea întru Domnul nostru Iisus Hristos, care se propovăduise mult prin Luchian. Aceasta s-a făcut într-o zi de sâmbătă, în muntele ce s-a zis mai înainte, care era departe de cetate, ca la trei stadii. Iar poporul auzind şi văzând aceasta, cei ce credeau şi cei ce nu credeau,

toţi au fost cuprinşi de mare frică. Deci unii au fugit de acolo, iar alţii se minunau cu bucurie văzându-se slobozi de cursele diavolului; însă neputând să vadă strălucirea luminii ce se arătase, s-au depărtat puţin de la locul acela.

Iar trupul cel mort al sfântului, luând cu minune de la Dumnezeu oarecare putere de mişcare, s-a ridicat de la pământ şi a stat pe picioare; apoi, luând cu mâinile sale preacinstitul său cap ce era tăiat, a mers, fiind purtat de darul Sfântului Duh care petrecea într-însul şi, împreună cu ajutorul îngeresc, a început a merge cu paşi hotărâţi ca un om viu cu trupul, purtând pe mâini capul său cel sfânt, precum a făcut aceasta şi prietenul său, Sfântul Dionisie, în cetatea Parisului. Deci, mergând cale ca de trei stadii şi trecând peste râul Tar, cel mai sus zis, a ajuns la locul pe care omul lui Dumnezeu şi l-a ales pentru îngropare, şi acolo, culcându-se pe pământ, s-a odihnit întru Domnul cu pace.

Iar poporul cel dreptcredincios, care era întors către Hristos prin mucenicească propovăduire, a mers şi a uns cu aromate sfântul lui trup şi, învelindu-l cu pânze curate, l-a îngropat cu multă cinste, nu fără îngerească venire de faţă; căci, pe când se punea în mormânt acel sfânt trup, mirosea afară de aromatele cele pământeşti, o mireasmă minunată şi negrăită. Atunci toţi cei ce erau acolo se minunau şi ziceau unul către altul: „Ce este aceasta?" Apoi au zis: „Slavă Ţie, Doamne Iisuse Hristoase, că ne-ai învrednicit pe noi a mirosi o bună mireasmă ca aceasta, pe care nările noastre niciodată nu au mirosit-o! Slavă Ţie, Hristoase Mântuitorule, că aşa ne-am îndulcit prin acea bună mirosire, încât ni se pare că de acum nu ne vom lipsi de nici un bine!"

Deci, cu cât grăiau ei aceasta, cu atât mai mult li se dădea lor buna mirosire cea dumnezeiască şi dintr-aceasta cunoşteau toţi cu neîndoire că se află de faţă venirea sfinţilor îngeri, care, de la începutul pătimirii mucenicului, au fost nedepărtaţi de dânsul până la moartea şi îngroparea lui. Iar dreptcredincioşii îngropători, săvârşind cinstita îngropare, s-au închinat toţi până la pământ, strigând cu inimi zdrobite şi zicând: „Credem în Tine, Iisuse Hristoase, că eşti cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, Care, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, împărăţeşti în ceruri, căci precum am auzit cu urechile noastre de la Sfântul Tău Mucenic Luchian, astfel ne-am învăţat a crede şi cu inima".

Iar mulţimea poporului de prin cetăţile şi satele cele dimprejur, care venise acolo să privească, văzând unele ca acestea, asemenea şi cei mai de pe urmă, auzindu-le de la cei ce le văzuseră, s-au umilit cu

inimile lor şi într-aceeaşi zi au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, ca la cinci sute de suflete. Iar, mai înainte, prin învăţătura Sfântului Luchian, s-au întors la Hristos în partea aceea ca la treizeci de mii de suflete, bărbaţi şi femei de toate vârstele. Aceia, sfărâmând idolii, au mărturisit pe Dumnezeu Tatăl nenăscut, pe Fiul Cel Unul născut, şi pe Sfântul Duh, Unul şi Adevăratul Dumnezeu în Treime!

După aceea, unii dintre dânşii au zidit cu osârdie deasupra mormântului mucenicului o biserică spre slava lui Dumnezeu şi în cinstea Sfântului Luchian, plăcutul Lui. Iar trupurile Sfinţilor Mucenici Maxian şi Iulian au fost îngropate în munte, acolo unde au fost ucişi. Mai pe urmă, trupurile lor au fost aduse de acolo de creştinii cei ce se înmulţiseră şi au fost puse împreună cu trupul fericitului Luchian. Deci multe bunătăţi se dădeau de la Domnul nostru Iisus Hristos celor ce se rugau acolo, prin mijlocirea sfinţilor lui mucenici. Deci, precum una le-a fost credinţa, una dragostea şi una mărturisirea întru pătimiri, aşa şi credem, că una le este vieţuirea lor împreună, întru veşnica fericire şi moştenirea Împărăţiei celei veşnice. Deci mulţumim Ziditorului nostru că mărturisitorii Lui cei trei la număr s-au săvârşit prin mucenicie, mărturisind Sfânta Treime. Pe ei îi cinstim cu cucernicie, ştiind că de la dânşii se dau orbilor vedere, şchiopilor umblet, izbăvire de diavoli şi multe tămăduiri de felurite boli, prin rugăciunile lor cele sfinte şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, I se cuvine cinstea şi slava în veci. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A PATRA

SFÂNTUL IERARH MITROFAN, ÎNTÂIUL PATRIARH AL CONSTANTINOPOLULUI

Cel dintre sfinţi părintele nostru Mitrofan a trăit pe vremea marelui Constantin, întâiul împărat creştin. El era fiu al lui Dometie Romanul, cel ce a fost de neam împărătesc; pentru că Dometie era frate cu Prov, cel care a fost mai înainte împărat al Romei. Acest Dometie, fiind bine cunoscător, a priceput înşelăciunea şi rătăcirea închinării de idoli şi, cunoscând că este dreaptă şi adevărată credinţa creştinească, s-a lepădat de zeii cei mincinoşi şi a crezut în adevăratul Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos.

Iar fiindcă în acea vreme se săvârşea mare păgânătate de îndrăcire de idoli în Roma şi se făcea ucidere nevinovată de creştini în toate zilele fără număr, de aceea Dometie, lăsând Roma, a venit în Vizantia cu doi fii ai săi, cu Prov şi Mitrofan. Pe atunci era episcop în Vizantia Tit, bărbat plăcut lui Dumnezeu şi sfânt. Pe lângă acesta petrecea Dometie cu fiii săi, învăţând credinţa cea întru Hristos şi legea Domnului, şi bine povăţuindu-se la viaţă cu fapte bune. Iar episcopul văzându-l pe el lipit cu toată inima şi cu tot sufletul său de Hristos, iar cu duhul arzând şi slujind Domnului, l-a rânduit pe el în rândul clericilor bisericii, hirotonindu-l preot.

Iar după ce episcopul Tit s-a mutat la Domnul, Dometie a luat scaunul după el, iar după sfârşitul fericitului episcop Dometie, scaunul patriarhal l-a luat fiul său Prov. Iar după mutarea lui Prov, acest Sfânt Mitrofan, fiul lui Dometie şi fratele lui Prov, a fost ridicat la scaunul arhieresc al Vizantiei. Şi venind marele împărat Constantin în părţile Traciei, şi vizitând şi Vizantia, a văzut pe Sfântul Mitrofan şi, vorbind cu dânsul, l-a cunoscut că este mare plăcut al lui Dumnezeu. Deci s-a minunat de îmbunătăţita lui viaţă şi de înţelepciunea sa,

iubindu-l foarte mult; şi dorind să audă cuvintele lui cele însufleţite de Dumnezeu, l-a dus pe el la Roma.

Apoi marele Constantin a voit să-şi mute scaunul împărătesc de la Roma la Vizantia pentru că a socotit că acel loc este foarte frumos şi i-a plăcut ca să fie la acel loc o cetate împărătească; căci era îndestulat cu roadele pământului şi aşezat lângă Marea Euxinului[1], între Europa şi Asia, având căile bune, atât pe mare, cât şi pe uscat. Deci a întemeiat o cetate mare, cu ziduri frumoase, şi a numit-o pe ea după numele său, Constantinopol sau Noua Romă. Şi a adus din Roma veche în Roma nouă şi pe Sfântul Mitrofan, numindu-l părinte al său şi mijlocind pentru dânsul cinstea cea patriarhicească de la cei 318 Sfinţi Părinţi, care au luat parte la întâiul Sinod a toată lumea de la Niceea. Şi a fost Mitrofan cel dintâi patriarh al Constantinopolului.

Şi neputând Sfântul Mitrofan, întâiul patriarh al Constantinopolului – Roma cea nouă –, să vină el însuşi la soborul acela din cauza bătrâneţii şi a slăbiciunii sale, a trimis în locul său pe horepiscopul său Alexandru, bărbat cinstit, sfânt şi bătrân, care a suferit multe osteneli în Tracia şi în Iliric, pentru pacea Bisericii. Acesta a ţinut în sobor locul patriarhului Mitrofan şi s-a nevoit împotriva lui Arie. Iar după ce s-a sfârşit acel Sinod a toată lumea, dreptcredinciosul împărat, marele Constantin, a rugat pe toţi arhiereii să meargă cu dânsul la Prea Sfinţitul patriarh Mitrofan şi să-l cerceteze pe el, fiind bolnav pe patul morţii.

Deci mergând la dânsul toţi împreună cu împăratul, într-o zi de Duminică, şi stând de vorbă, împăratul a zis către dânsul: „O, prea cinstite părinte, te văd că ai slăbit de bătrâneţe şi boală; deci, te rog spune şi ne arată nouă, cine va fi vrednic după tine, ca să fie păstor al turmei!"

Iar Sfântul Mitrofan, cu faţa veselă, a răspuns către împărat: „Cu adevărat Duhul Sfânt a vorbit prin gura ta, de vreme ce eu gândindu-mă la aceasta cu şapte zile mai înainte, Domnul mi-a descoperit că după zece zile mă voi duce din cele de aici, iar după mine are să vină la scaunul patriarhicesc slujitorul meu, Alexandru, cel vrednic cu adevărat de alegerea şi de darul Sfântului Duh; iar după el are să fie moştenitor scaunului Pavel, care este acum între citeţi". După aceea Sfântul Mitrofan, căutând spre dumnezeiescul Alexandru, patriarhul Alexandriei, a zis către dânsul: „O, frate, şi tu vei lăsa după tine moştenitor ales". Apoi, luând de mână pe Atanasie, arhidiaconul lui, a grăit: „Iată viteazul ostaş al lui Hristos! Acesta va

[1] Marea Neagră de azi.

fi după tine moştenitor şi nu numai împreună cu fratele meu, Alexandru, va sta tare împotriva păgânătăţii lui Arie, dar va intra şi în mari nevoinţe; şi multe pătimiri îl aşteaptă pe el, împreună cu viteazul Pavel".

Astfel a proorocit sfântul despre cele ce aveau să fie, iar după acele zece zile de la descoperirea Domnului, s-a săvârşit cu pace, în 4 zile ale lui iunie, şi a trăit toţi anii de la naşterea sa, 117; iar acum trăieşte în viaţa cea fără de sfârşit, stând înaintea scaunului marelui Arhiereu care a străbătut cerurile, al lui Hristos, Mântuitorul nostru, a Cărui slavă este în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC CONCORDIE

Pe vremea împăratului Antonin s-a ridicat în cetatea Romei mare prigoană împotriva creştinilor, încât nu era cu putinţă cuiva a vinde sau a cumpăra ceva, afară numai de cei care jertfeau zeilor. Pe atunci era în cetatea Romei un bărbat cu numele Concordie, născut din casă de neam bun, al cărui tată se numea Gordian, cu dregătoria preot. Acela, având pe acest fiu Concordie, l-a pus să înveţe Sfânta Scriptură şi l-a rânduit între ipodiaconii Preasfinţitului Pios, episcopul Romei, care a fost muncit pentru Hristos, pe vremea împărăţiei lui Aurelian. Deci, acest fericit Concordie, împreună cu tatăl său, nu se îndeletniceau cu nimic altceva, decât numai cu posturi şi rugăciuni ziua şi noaptea, şi cu milostenia la săraci. Şi se rugau Domnului, ca să poată să scape de sălbăticia prigonitorilor.

Într-o vreme, fericitul Concordie a zis tatălui său: „Stăpâne al meu, de voieşti, dă-mi binecuvântare să mă duc la Sfântul Eutihie şi să stau împreună cu dânsul câteva zile, până ce va înceta sălbăticia vrăjmaşului împărat Antonin". Zis-a lui tatăl: „Fiule, mai bine să petrecem aici, ca să luăm cununile de la Domnul". Atunci, fericitul Concordie a zis: „Mă voi duce de vei porunci, că acolo mă voi încununa, unde va binevoi Hristos".

Deci tatăl lui i-a dat voie şi s-a dus la Sfântul Eutihie, care era atunci în satul său, în calea Salariei, aproape de cetatea Trivula. Iar fericitul Eutihie, primindu-l cu mare bucurie, a început a mulţumi lui Dumnezeu şi petreceau împreună, îndeletnicindu-se în rugăciuni şi postiri. Şi mulţi bolnavi de felurite boli veneau la dânşii, iar ei, rugându-se în numele lui Iisus Hristos, îi tămăduiau; şi astfel străbătea slava lor în popor.

Iar auzind de dânşii Torcvat, comitul Tuschiei, care atunci locuia în cetatea Spoletania, a trimis de a chemat la sine pe Sfântul Concordie şi i-a zis: „Cum te numeşti?" Iar el i-a răspuns: „Sunt creştin". Zis-a comitul: „Te întreb de numele tău, iar nu de Hristos". Sfântul Concordie a răspuns: „Ţi-am spus odată că sunt creştin şi mărturisesc pe Hristos". Zis-a comitul: „Jertfeşte zeilor celor fără de moarte şi fii prietenul nostru, căci eu te voi avea ca pe un tată şi voi spune stăpânului meu, împăratului Antonin, să te facă slujitor al zeilor". Sfântul Concordie a răspuns: „O, de te-ai fi făcut tu părtaş zeilor tăi". Zis-a lui comitul: „Ascultă-mă pe mine şi jertfeşte zeilor celor fără de moarte". Sfântul Concordie a răspuns: „Ascultă-mă tu şi jertfeşte Domnului meu Iisus Hristos, ca să poţi scăpa de veşnicele munci; iar dacă nu vei face aceasta, tu şi zeii tăi veţi fi pedepsiţi în focul cel veşnic".

Atunci comitul a poruncit să-l bată cu toiege şi să-l arunce în temniţa cea de obşte. Iar noaptea au venit la dânsul fericitul Eutihie cu Sfântul Antim episcopul. Şi de vreme ce Antim era prietenul comitului, a rugat pe Torcvat comitul să elibereze câteva zile la el pe cel legat. Şi l-a slobozit pe el comitul la fericitul Antim şi au locuit împreună mai multe zile. Iar într-o vreme bine potrivită, l-a hirotonisit pe el preot, şi astfel se îndeletnicea în rugăciuni. Însă după câtăva vreme, comitul a trimis de a adus pe Concordie şi i-a zis: „Ce te-ai sfătuit pentru sănătatea ta?" Sfântul Concordie i-a răspuns: „Sănătatea mea este Hristos, Căruia în toate zilele Îi aduc jertfe de laudă, iar tu şi zeii tăi veţi arde în gheenă".

Atunci a poruncit să-l spânzure pe el pe un lemn de muncire, iar mucenicul, cu un chip plin de bucurie, zicea: „Slavă Ţie, Doamne Iisuse Hristoase!" Zis-a comitul: „Jertfeşte marelui zeu Die". Iar fericitul Concordie i-a răspuns: „Eu nu voi jertfi pietrei celei surde şi mute, căci am pe Domnul meu Iisus Hristos, Căruia Îi slujeşte sufletul meu!" Atunci comitul, mâniindu-se, a trimis să-l închidă în temniţa cea mai de primejdie şi să-i pună fiare la mâni şi la grumaz, poruncind ca nimeni să nu intre la dânsul, pentru că voia să-l piardă cu foamea. Deci fericitul Concordie a început a mulţumi Atotputernicului Dumnezeu şi a zis: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, întru oameni bunăvoire". Şi iată îngerul Domnului i s-a arătat la miezul nopţii, zicând „Nu te teme, Concordie, ci îndrăzneşte cu bărbăţie; căci eu sunt cu tine".

Iar după trei zile, comitul a trimis la dânsul la miezul nopţii pe doi purtători de arme de-ai săi, zicând către ei: „Duceţi-vă şi spuneţi celui legat: «Ori jertfeşti zeilor noştri, ori ţi se va tăia capul!»". Şi au

mers la dânsul purtătorii de arme cu idolul Die şi i-au zis: „Auzit-ai ce a poruncit comitul?" Sfântul Mucenic a răspuns: „Voi ştiţi". Iar ei au zis: „Ori jertfeşti zeului Die, ori ţi se taie capul". Atunci fericitul Concordie, mulţumind lui Dumnezeu, a zis: „Slavă Ţie, Doamne Iisuse Hristoase"; apoi a scuipat în faţa zeului Die. Atunci unul din ostaşi, scoţându-şi sabia, i-a tăiat capul. Şi aşa şi-a dat sufletul întru mărturisirea Domnului.

După aceea, venind doi clerici şi oarecare bărbaţi dreptcredincioşi, au luat trupul lui şi l-au pus nu departe de cetatea Spoletana, unde izvorăsc multe ape. Deci, în acel loc unde s-a îngropat fericitul mucenic, orbii îşi capătă vederea, bolnavii se tămăduiesc, dracii se izgonesc cu rugăciunile Sfântului Mucenic Concordie, cel ce a stat înaintea Domnului nostru Iisus Hristos, Care împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, petrece şi împărăţeşte în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI FRONTASIE, SEVERIN, SEVERIAN ŞI SILAN

Sfinţii Frontasie, Severin, Severian şi Silan au fost trimişi de fericitul Fronton, întâiul episcop al Petragoriei, să propovăduiască Cuvântul lui Dumnezeu şi să-l semene pretutindeni. Pe aceştia prinzându-i ighemonul Scviridon, i-a întrebat: „Spuneţi-mi de unde sunteţi şi cu ce nume vă numiţi? Pentru că nu numai că n-aţi jertfit zeilor, dar i-aţi întors şi pe acei ce voiau să jertfească, le-aţi stricat capiştele şi nu ştiu cu ce putere le faceţi toate acestea". Frontasie i-a răspuns: „O, ighemoane, fiind lipsit de dumnezeieştile fapte bune, pentru ce ne întrebi pe noi, când te sârguieşti a pierde tot adevărul? Socoteşte mai întâi cine ţi-a făcut sufletul şi trupul tău şi atunci vei cunoaşte adevărul. Iar idolii păgânilor sunt lucruri de mâni omeneşti, nu pot nici a se folosi pe sine, nici a ajuta altora". Scviridon a zis: „Văd că sunteţi îndrăzneţi în cuvintele pe care le-aţi învăţat de la învăţătorul vostru". Severin şi Severian au răspuns: „Multa noastră cuvântare este adevărată; iar tu cinsteşti pe idolii care sunt pietre surde, mute şi deşarte puse de diavoli". Scviridon a zis: „Veţi câştiga viaţa, de veţi jertfi zeilor!"

Sfântul Frontasie a răspuns: „Câştigarea noastră este să vieţuim şi să murim pentru Hristos". Atunci ighemonul, întorcându-se către Silan, cel ce ştia cântări în alăute, în chimvale bine glăsuitoare şi în

timpane, i-a zis: „Dar tu, tinere, de ce nu jertfeşti?" Sfântul Silan a răspuns: „Eu jertfesc Domnului meu Iisus Hristos, care cu darul botezului Său a spălat lumea de întinăciuni". Ighemonul a zis: „Cum a spălat-o?" Silan a răspuns: „Domnul meu Iisus Hristos a zis ucenicilor Săi: *Mergând, învăţaţi toate neamurile, botezându-i pe ei în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Cel ce va crede şi se va boteza, se va mântui; iar cel ce nu va crede, se va osândi.* Asemenea şi tu, ighemoane, de vei crede în Hristos şi te vei boteza, te vei mântui; iar de nu vei crede, te vei osândi".

Atunci ighemonul, mâniindu-se, a poruncit să-i scoată afară din cetate şi să-i ducă la locul cel de moarte şi acolo să-i muncească cumplit. Şi încă după asemănarea cununii de spini a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, aşa li s-au înfipt şi lor în cap piroane de fier şi i-au pironit de un stâlp. Şi erau în capul fiecăruia nouă piroane. Însă acea cumplită mânie a muncitorului n-a putut cu nici un fel să întoarcă de la Hristos pe ostaşii lui. Iar după ce cu acel fel de munci n-a putut să-i biruiască, a dat asupra lor hotărâre de moarte, adică să li se taie capetele. Deci sfinţii mucenici, plecându-şi genunchii la pământ şi încredinţând lui Dumnezeu sufletele lor, şi-au plecat grumajii înaintea călăilor şi astfel au luat muncă pentru Hristos.

Deci, ostaşii cei păgâni, tăind capetele de la mucenicestile trupuri, le-au aruncat spre batjocoră pe pământ şi le-au lăsat neîngropate. Atunci o dumnezeiască putere venind la dânşii, a făcut o minune ca aceasta, încât toţi priveau cu spaimă şi se minunau. Căci pogorându-se deodată Sfântul Duh peste trupurile lor, le-a înviat şi luându-şi fiecare în mâini capul care zăcea lângă trup, s-au sculat pe picioare fără de ajutor omenesc şi au mers spre râul ce se numea Il. Şi suindu-se pe apă, umblau cu picioarele ca pe pământ uscat. Apoi, trecând râul pe când toţi priveau cu spaimă şi se minunau, s-au suit pe un deal înalt şi, ajungând la biserica Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, Fecioara Maria, în care se ruga Sfântul Fronton episcopul, au intrat înăuntru şi, plecându-şi genunchii, şi-au pus capetele înaintea picioarelor lui; iar trupurile şi le-au întins pe pământ în chipul crucii şi au rămas morţi.

Iar Sfântul Fronton episcopul, cu preotul Anian şi cu mult popor, au luat pe Frontasie, pe Severin şi pe Silan şi i-au înmormântat în biserica cea mai sus zisă, cu cinste şi cu cântări cereşti, care se auzeau în văzduh; iar pe Severian, după rugămintea unei femei cucernice, l-au îngropat cu cinste într-alt loc, care era în stăpânirea ei, nu departe de sfinţii împreună pătimitori cu el.

Deci, sfinţii mucenici au pătimit pe vremea împărăţiei lui Claudie; iar peste noi stăpânind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine cinstea şi slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI ZOTIC, ATAL, CAMASIE ŞI FILIP DE LA NICULIŢEL – TULCEA

În martirologiul siriac şi cel al Fericitului Ieronim din secolele III-IV sunt pomeniţi, pe lângă alţi 25 de martiri, şi patru martiri originari din Răsăritul Europei, numiţi: Zotic, Atal, Camasie şi Filip. Aceşti sfinţi mucenici au pătimit pentru Hristos sub împărăţia lui Diocleţian şi Maximian. Se crede că erau ostaşi în armata romană, dar, pentru credinţa lor în Hristos, au fost osândiţi la moarte prin tăiere cu sabia.

Nu se ştie exact data morţii lor, nici locul unde au fost martirizaţi. Unii cred că au fost surghiuniţi la Gurile Dunării, în nordul Dobrogei de astăzi, unde erau exilaţi numeroşi creştini ai Imperiului Roman, care nu voiau să jertfească idolilor. După tradiţie, aceşti sfinţi martiri ostaşi au fost judecaţi de autorităţile romane în oraşul Noviodunum, tot în Dobrogea.

Prin secolele IV-V, s-a construit în localitatea Niculiţel, din judeţul Tulcea de astăzi, o basilică din piatră cu hramul Sfântul Atanasie cel Mare, care a fost reînnoită în secolul XIII, în care au fost aşezate moaştele acestor sfinţi mucenici. Cu voia lui Dumnezeu, în anul 1971, luna septembrie, datorită ploilor abundente, pârâul Niculiţel a inundat şi a scos la lumină o criptă sub vechea temelie a bisericii din secolul IV, în care se aflau, într-un sicriu comun, moaştele acestor patru sfinţi mucenici. Pe peretele interior al criptei scrie în limba greacă: „Martyres tou Hristou". Iar pe peretele opus scrie numele lor: „Zotikos, Attalos, Kamasis şi Filippos".

Această criptă martirică, recent descoperită, este unică în România şi în sud-estul Europei.

Moaştele acestor sfinţi martiri au fost aşezate în patru racle de lemn şi depuse spre închinare în biserica Mânăstirii Cocoş din apropiere, unde se păstrează şi astăzi, având zi de prăznuire 4 iunie.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ZOSIMA DIN CILICIA

Cuviosul Zosima, numit şi Chilix, era cu neamul din părţile Ciliciei. Şi iubind pe Dumnezeu din tinereţile sale, s-a lepădat de lume şi s-a dus în muntele Sinai, unde a îmbrăcat schima monahală şi a bineplăcut lui Dumnezeu. Apoi, fiind dornic de viaţă pustnicească mai liniştită şi fiind încă tânăr, s-a dus în părţile Liviei şi acolo s-a sălăşluit în pustie la un loc ce se numea Amoniac, şi a început a vieţui singur, slujind lui Dumnezeu în singurătate.

Şi umblând el prin pustia aceea, a aflat pe un oarecare bătrân, care purta o haină aspră de păr. Şi după ce s-a apropiat de el, vrând să i se închine şi să fie binecuvântat de dânsul după obicei, bătrânul a apucat înainte şi i-a zis: „Zosima, pentru ce ai venit aici? Du-te de aici, pentru că nu poţi să şezi în acest loc". Iar Zosima, socotind că bătrânul îl ştie mai demult, i s-a închinat şi, cerând binecuvântare, i-a zis: „Părinte, fă bine şi spune-mi cum de mă ştii?" Bătrânul i-a răspuns: „Mai înainte cu două zile, mi s-a arătat cineva minunat la vedere şi mi-a zis: «Iată, vine la tine un monah din muntele Sinai, cu numele Zosima. Să nu-l binecuvintezi să petreacă împreună cu tine în pustia aceasta, pentru că vreau să-i încredinţez lui Biserica Babilonului, cea din Egipt»".

Aceasta zicând-o bătrânul către Zosima, s-a depărtat de dânsul ca la o aruncătură de piatră şi a stat la rugăciune, ridicându-şi mâinile către Dumnezeu. Şi rugându-se el ca la două ceasuri şi terminându-şi rugăciunea, a venit iar la Zosima şi, îmbrăţişându-l părinteşte, l-a sărutat pe faţă, zicându-i: „Iubite fiule, bine ai venit aici! Dumnezeu te-a adus la mine, ca să dai trupul meu pământului!" Zosima a întrebat pe bătrân: „Părinte, de câţi ani petreci în acest loc?" Bătrânul a răspuns: „Se împlinesc 45 de ani de când petrec aici". Bătrânul grăind acestea, i s-a luminat faţa ca focul şi a zis către Zosima: „Pace ţie, fiule, roagă-te pentru mine!" Zicând aceasta, s-a culcat pe pământ şi s-a mutat către Domnul; iar fericitul Zosima, săpând pământul, a îngropat cinstitul trup al acelui mare bătrân.

Deci, petrecând în acel loc două zile, s-a întors în Sinai, slăvind pe Dumnezeu. Şezând el în mânăstirea muntelui Sinai, a venit la dânsul un tâlhar, rugându-l şi zicând: „Părinte, ai milă de mine şi mă primeşte în călugărie, ca să plâng în linişte pentru păcatele mele, pentru că multe ucideri am făcut şi vreau să înceteze de la mine

faptele cele rele şi să mă căiesc în toate zilele vieţii mele". Iar Cuviosul Zosima, învăţându-l, l-a îmbrăcat în chipul cel călugăresc. Apoi, după puţină vreme, cuviosul a zis către dânsul: „Fiule, crede-mă că aici nu-ţi este cu putinţă a petrece, pentru că de va afla de tine vreun boier, te va prinde, asemenea şi pârâşii tăi te vor ucide. Însă ascultă-mă pe mine şi te voi duce într-o mânăstire mai depărtată". Şi luându-l, l-a dus în obştea părintelui Dorotei, care era aproape de Gaza şi, lăsându-l acolo, s-a întors singur la locul său.

Iar fratele acela a petrecut acolo nouă ani în viaţa de obşte, şi învăţând Psaltirea şi deprinzându-se cu toată rânduiala monahicească, s-a întors iar la Cuviosul Zosima şi i-a zis: „Părinte, fă milă cu mine, dă-mi hainele mele cele mireneşti şi ia-le pe cele călugăreşti". Iar cuviosului, fiindu-i jale, l-a întrebat: „Pentru ce, fiule?" Fratele a răspuns: „Părinte, am petrecut nouă ani în viaţa de obşte, precum singur ştii, am postit cât am putut, am vieţuit cu înfrânare, cu toată blândeţea, cu tăcere şi cu frica lui Dumnezeu, supunându-mă tuturor. Deci nădăjduiesc în bunătatea cea fără de sfârşit a lui Dumnezeu şi în mila lui cea negrăită, că mi-a iertat mulţimea păcatelor mele; dar văd întotdeauna pe un copil, stând înaintea mea şi zicându-mi: «Pentru ce m-ai ucis?» Iar aceasta o văd nu numai în vis, dar şi când stau în biserică la cântare, când mă apropii de dumnezeieştile Taine şi când mănânc cu fraţii la masă. Şi nici un ceas nu mă lasă să mă odihnesc. Oriunde m-aş duce eu, văd înaintea mea pe acel copil, zicându-mi numai aceasta: «Pentru ce m-ai ucis?» De aceea, părinte, voiesc să mă duc acolo, unde am făcut acel omor, ca să fiu prins, să fiu dat judecăţii şi să mor pentru acel copil, pentru că l-am ucis fără de minte". Deci, luându-şi de la cuviosul părinte hainele cele mireneşti şi îmbrăcându-se, s-a dus în lume. Şi ajungând în cetatea Diospol, a fost prins şi a doua zi i s-a tăiat capul. Şi s-a dus la Dumnezeu, spălându-şi păcatele cu sângele său.

Iar Cuviosul Zosima, având în sine neîncetată dorinţă să vieţuiască în linişte pustnicească, departe cu totul de oameni, s-a gândit să lase muntele Sinai. Deci s-a sculat şi, luând pe ucenicul său Ioan, s-a dus la Porfirot – aşa se numea pustia aceea –, pe care străbătând-o, a aflat pustnici, unul cu numele Pavel, care era de la Galata; iar altul cu neamul din părţile Melitinului, pe nume Teodor, din mânăstirea lui avva Eftimie cel Mare, şi amândoi erau îmbrăcaţi cu piei de bivol. Şi s-a sălăşluit Zosima cu ucenicul său aproape de acei pustnici, ca la două stadii, şi a vieţuit acolo doi ani.

Iar într-una din zile l-a muşcat un şarpe pe Ioan, ucenicul lui Zosima, încât s-a vătămat tot trupul lui din veninul şarpelui şi din

această pricină a murit. Iar fericitul Zosima s-a mâhnit foarte mult de aceasta şi s-a dus la pustnicii aceia. Iar ei văzându-l pe el că vine la dânşii tulburat şi foarte necăjit, mai înainte de a zice Zosima ceva către dânşii, apucând înainte, i-au zis: „Ce, avva Zosima, a murit fratele tău?" Iar el, minunându-se de mai înainte vederea lor, le-a spus că a murit fratele, deşi ei ştiau mai dinainte.

Şi sculându-se amândoi, au mers cu Cuviosul Zosima la fratele acela şi, văzându-l pe el zăcând mort la pământ, au zis: „Nu te mâhni, avva Zosima, Dumnezeu îţi va ajuta!" Apoi au strigat către cel mort, zicând: „Frate Ioane, scoală-te că stareţul are trebuinţă de tine". Şi îndată fratele a înviat şi s-a sculat de la pământ. Iar ei căutând pe şarpele acela, l-au aflat şi, luându-l pe el, l-au rupt în două. După aceea au grăit către Zosima: „Părinte Zosima, îţi spunem cu adevărat, du-te la Muntele Sinai, pentru că Dumnezeu voieşte să-ţi încredinţeze episcopia Bisericii Babilonului din Egipt". Atunci Cuviosul Zosima, luând binecuvântare de la acei sfinţi pustnici, şi-a luat ucenicul şi s-a întors la muntele Sinai.

Iar după o vreme, avva muntelui Sinai a trimis în Alexandria, pentru oarecare trebuinţă, pe fericitul Zosima împreună cu alţi doi fraţi. Şi oprindu-i pe ei fericitul Apolinarie, patriarhul Alexandriei, i-a hirotonit episcopi, pe unul la Iliopoli, pe altul la Leondopoli; iar pe Zosima în Babilonul Egiptului, pentru că de demult erau două cetăţi Babilon. Cea dintâi, mai mare şi mai veche la haldei, unde a împărăţit Nabucodonosor şi după dânsul ceilalţi împăraţi ai haldeilor; iar alta, mai mică şi mai pe urmă, în Egipt; pentru că, mutându-se unii de la Babilonul cel mare în ţara Egiptului şi zidindu-şi o cetate aproape de râul Nil, acea cetate s-a numit tot Babilon, de vreme ce babilonenii au zidit-o şi petreceau într-însa.

Deci luând Cuviosul Zosima scaunul arhieresc într-acest Babilon al Egiptului, după voia lui Dumnezeu şi după proorocirea sfinţilor părinţi pustnici, păştea turma lui Hristos şi îndrepta bine Sfânta Biserică, făcându-se pildă turmei cu cuvântul şi cu viaţa. Şi a petrecut pe scaun mulţi ani, povăţuind pe mulţi la calea mântuirii. Iar după ce a început a se apropia de adânci bătrâneţe, văzându-şi slăbiciunea şi aşteptându-şi sfârşitul, şi-a lăsat scaunul şi s-a întors în muntele Sinai, la viaţa sa cea dintâi. Acolo, mai trăind puţină vreme, s-a sfârşit întru Domnul şi a stat în ceata Sfinţilor Ierarhi, înaintea Stăpânului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A CINCEA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC DOROTEI, EPISCOPUL TIRULUI

Sfântul Dorotei a fost episcop al cetăţii Tirului, pe vremea împărăţiei lui Diocleţian, păgânul împărat al Romei, iar pentru prigoana cea cumplită care era atunci împotriva creştinilor, el şi-a lăsat scaunul şi s-a ascuns prin locuri neştiute. După aceea, împărăţind marele Constantin şi Biserica lui Hristos luând alinare, Sfântul Dorotei s-a întors iarăşi în Tir la scaunul său şi păstorea bine turma oilor celor cuvântătoare, aducând pe mulţi de la rătăcirea închinării de idoli la Dumnezeu. El a trăit până pe vremea lui Iulian Paravatul, care, luând împărăţia, la început nu duşmănea pe faţă Biserica lui Hristos, ci în ascuns, poruncind boierilor săi celor de un gând cu el, care stăpâneau ţările, să muncească şi să ucidă pe creştini.

Iar Sfântul Dorotei, văzând muncirea cea mare care se făcea credincioşilor, şi-a lăsat iarăşi scaunul Bisericii Tirului, fugind de mâinile muncitorilor; pentru că Domnul a poruncit să nu ne lăsăm în primejdii ce vin la arătare de la prigonitori, ci să fugim de ele, după cum zice: *Când vă vor goni pe voi din cetatea aceasta, fugiţi în cealaltă*... Deci, ieşind de la Tir, a mers în Tracia; dar nici acolo n-a scăpat de slujitorii de idoli, chemându-l Dumnezeu la cununa mucenicească. Şi a fost prins de boierii lui Iulian în cetatea Diopolin, unde, suferind multe bătăi şi răbdând felurite pătimiri, şi-a dat în munci fericitul său suflet în mâinile lui Hristos Dumnezeu, fiind foarte bătrân; căci avea de la naşterea sa o sută şi şapte ani. Şi a lăsat după sine felurite scrieri folositoare Bisericii, în limba greacă şi latină, pentru că era bine iscusit în amândouă limbile acestea, fiind bărbat desăvârşit în înţelepciunea cea duhovnicească şi în cea

dinafară. El a scris vieţile prooroceşti şi apostoleşti şi alte cuvinte folositoare şi tâlcuiri, iar acum, fiind el însuşi scris în cartea vieţii, se sălăşluieşte cu acei sfinţi, ale căror vieţi le-a scris.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ANUVIE MĂRTURISITORUL

Cuviosul Anuvie a fost de neam egiptean, având mare credinţă şi dragoste către Hristos Dumnezeu. Şi făcând păgânii închinători de idoli prigonire mare împotriva creştinilor, acesta a mărturisit cu îndrăzneală pe Hristos înaintea păgânilor şi a fost muncit de ei pentru aceasta. Iar cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a fost eliberat şi s-a dus în pustia Egiptului, unde s-a nevoit şi s-a ostenit pentru Dumnezeu până la adânci bătrâncţi.

Iar sfârşitul lui a fost astfel: Lângă malul râului Nil, care adapă ţara Egiptului, s-au adunat odată la un loc trei părinţi pustnici, purtaţi fiind de duhul lui Dumnezeu: avva Sur, avva Isaia şi avva Pavel. Deci, întrebându-se unul pe altul, care încotro merge, s-a aflat că toţi aceşti trei cuvioşi aveau acelaşi gând şi acelaşi scop, căci fiecare dintre dânşii mergea la părintele Anuvie; iar de la locul acela unde se adunaseră şi până la mânăstirea lui Anuvie era cale pe apă ca de trei zile, şi calea era împotriva apei.

Deci, aşteptând ei pe mal multă vreme ca să vină vreo corabie care să meargă în acel loc, n-au aflat. Pentru aceasta s-au mâhnit şi au zis între dânşii: „Să ne rugăm Domnului să facă cu noi această milă, ca să nu ni se curme scopul nostru şi să nu ni se împiedice calea începută, ca să nu ne întoarcem deşerţi la locurile noastre". Apoi Isaia şi Pavel au zis către avva Sur: „Părinte, roagă-te tu mai ales, pentru că ştim că pe tine te ascultă totdeauna Dumnezeu şi acum ne va împlini prin tine cererea". Iar el le-a poruncit ca şi ei împreună cu dânsul să-şi plece genunchii la rugăciune, iar el s-a întins pe pământ în chipul crucii, aruncându-se cu faţa înaintea Domnului. Iar după săvârşirea rugăciunii, sculându-se ei de la pământ, au văzut stând lângă mal o corabie şi, rugându-se iarăşi, s-au suit într-însa.

Deci, plecând corabia, mergea împotriva apei, fiind purtată de vânt şi cârmuindu-se de nevăzuta putere a lui Dumnezeu. Şi atât de iute mergea, încât într-un ceas a trecut atâta cale, câtă abia ar fi făcut-o cu multă osteneală în trei zile. Şi sosind corabia la mal, în dreptul locaşului lui Anuvie, părinţii au ieşit din corabie pe pământ, iar

părintele Isaia a zis: „Domnul mi-a arătat pe bărbatul la care mergem întâmpinându-ne pe noi şi spunându-ne fiecăruia din noi tainele inimii noastre". După aceea a zis şi părintele Pavel: „Şi mie mi-a descoperit Domnul, că după trei zile îl va lua pe el din lumea aceasta".

Şi mergând ei spre mânăstire şi depărtându-se puţin de la râu, iată că venea întru întâmpinarea lor Cuviosul Anuvie. Şi sărutându-i pe dânşii, le-a zis: „Bine este cuvântat Domnul, Cel ce v-a arătat mie pe voi şi acum în trup şi mai înainte întru Duhul". Şi ducându-i pe ei cu dragoste în chilia sa, a început a le spune la fiecare dintre dânşii lucrurile cele bune ale lor, care nu se ştiau de nimeni altul, fără numai de Unul Dumnezeu – cum cineva se nevoieşte deosebi şi, săvârşind fapta cea bună, este plăcut Stăpânului său, lui Hristos Domnul, şi ce fel de dar are fiecare de la Domnul.

Atunci părintele Isaia a zis către dânsul: „O, avva, de vreme ce ne-a descoperit nouă Domnul despre tine că după trei zile te va lua la Dânsul din această viaţă vremelnică; de aceea ne rugăm ţie să ne spui nouă pustniceştile tale osteneli şi faptele tale cele îmbunătăţite, prin care ai plăcut lui Dumnezeu. Nu te teme de prihana slavei deşarte, pentru că, ducându-te din lumea aceasta, le vei lăsa celor de pe urmă ai tăi pilda vieţii tale celei plăcute lui Dumnezeu, ca să-ţi fie ţie vrednici următori".

Atunci părintele Anuvie a început a zice: „Nu-mi aduc aminte să fi făcut vreun lucru mare şi cinstit, fără numai am păzit aceasta cu darul Dumnezeului meu: din vremurile în care a fost prigonire şi am mărturisit înaintea muncitorilor numele Mântuitorului nostru, n-a ieşit cuvânt mincinos din gura mea, pentru că, o dată mărturisind dreptatea, n-am voit după aceea să zic ceva nedrept şi mincinos; o dată iubind cele cereşti, n-am voit ca după aceea să mai iubesc ceva din cele pământeşti. Şi mi-a ajutat mie la aceasta şi mila Domnului, pentru că mi-a dat mie să nu mai am niciodată trebuinţă de ceva lucruri pământeşti, ci tot felul de hrană pe care îl doream, sfinţii îngeri mi-l aduceau mie şi nimic din cele ce se fac pe pământ n-a tăinuit de mine Domnul meu; şi niciodată nu s-a lipsit inima mea de dorirea Lui cea dumnezeiască. Nu m-am odihnit ziua şi noaptea, căutând pe Cel ce L-a iubit sufletul meu, pe Stăpânul Hristos, ca să pot totdeauna să-L văd cu ochii mei cei sufleteşti şi să mă îndulcesc de vederea Lui. Şi văd întotdeauna şi pe îngerul lui Dumnezeu, fiind de faţă cu mine şi arătându-mi pe toţi stăpânitorii lumii veacului acestuia. Lumina minţii mele niciodată nu s-a stins; toate câte le-am cerut de la Domnul, îndată mi le-a dat mie. Am văzut de multe ori cetele îngereşti, stând înaintea lui Dumnezeu. Am văzut cetele

sfinţilor mucenici şi ale mărturisitorilor, soboarele monahilor şi ale tuturor sfinţilor şi, mai ales, ale celor care nu aveau altă osârdie pe pământ fără numai să slăvească totdeauna şi să binecuvânteze cu credinţă pe Domnul întru simplitatea inimii lor. Am mai văzut şi pe satana şi pe diavolii lui daţi în focul cel veşnic şi iarăşi, împotriva acelora, am văzut pe cei drepţi care se îndulceau de veşnica bucurie".

Acestea şi altele multe asemenea acestora le-a spus Cuviosul Anuvie vreme de trei zile la părinţii ce veniseră la dânsul spre cercetare. Şi a zis acestea nu pentru slava deşartă, ci pentru folosul celor ce le ascultau, pentru că, fiind silit prin rugăminte de cei ce au venit la dânsul, le spunea toate din toată inima, cu ştiinţă curată şi cu multă smerenie.

Iar după ce au trecut trei zile, şi-a dat sufletul său cu bucurie şi cu pace. Şi îndată s-au văzut sfinţii îngeri luând sufletul lui şi ridicându-l spre înălţimea cerului, auzindu-se în văzduh prea dulci cântări îngereşti. Astfel a trecut Cuviosul Anuvie de la cele pământeşti la cele cereşti, el care a mărturisit numele lui Hristos înaintea păgânilor şi a suferit răni pentru aceea, iar acum se preamăreşte în ceata mărturisitorilor, înaintea îngerilor cereşti, în faţa lui Iisus Hristos Domnul nostru, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine cinste şi slavă în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL TEODOR PUSTNICUL

Cuviosul părinte Teodor a fost famen din tinereţe şi lăsând lumea, s-a făcut monah şi s-a dus în pustiul Iordanului. Şi multe osteneli a suferit, sârguindu-se să placă lui Dumnezeu; şi, pentru aceea, a luat de la Domnul darul facerii de minuni. Şi având el odată trebuinţă să meargă la Constantinopol, s-a dus la mare şi, găsind o corabie care pleca într-acolo, s-a urcat într-însa. Şi când pluteau în cale, li s-a întâmplat de s-a rătăcit corabia în largul mării şi li s-a sfârşit apa de băut ce o mai aveau. Pentru aceasta, corăbierii şi cei din corabie erau în nepricepere şi în mare mâhnire. Iar Cuviosul Teodor, sculându-se şi ridicând mâinile spre cer, s-a rugat cu dinadinsul lui Dumnezeu, Care mântuieşte din moarte sufletele omeneşti. Apoi cu rugăciunea a însemnat apa mării cu semnul Sfintei Cruci şi a zis corăbierilor: „Binecuvântat este Dumnezeu, luaţi apă câtă vă trebuie!" Şi luând ei apă, au gustat şi au aflat apa mării

prefăcută din amărăciune în dulceaţă, ca şi cea din râu. Deci au umplut vasele lor cu apă dulce din mare şi toţi au preamărit pe Dumnezeu şi i s-au închinat stareţului până la pământ. Iar Cuviosul Teodor a zis: „Iertaţi-mă, domnii mei, căci nu s-a făcut pentru mine această minune a Atotputernicului Dumnezeu, ci pentru voi, care v-aţi mâhnit că nu aveţi apă. Căci văzând Dumnezeu mâhnirea voastră şi aşteptarea morţii, S-a milostivit spre voi şi a schimbat amărăciunea mării în dulceaţa râului". După aceasta şi corabia a nimerit calea sa, cu rugăciunile acestui sfânt cuvios, şi au sosit degrabă la limanul spre care mergeau. Iar acest părinte Teodor a făcut încă şi alte minuni, şi după aceea s-a mutat la Dumnezeu.

LUNA IUNIE

ZIUA A ŞASEA

SFÂNTUL VISARION

Marele între părinţi Visarion s-a născut şi a crescut în Egipt. Din tinereţe a iubit pe Hristos şi a răsărit în inima lui lumina darului lui Dumnezeu. Şi s-a păzit curat de toată întinăciunea păcatului, nepătându-şi haina cea duhovnicească, pe care a luat-o de la Sfântul Botez. Şi cercetând sfintele locuri de la Ierusalim, a văzut pe Cuviosul Gherasim, care-şi petrecea viaţa în pustiul Iordanului, şi căruia îi slujea un leu. Asemenea văzând şi pe mulţi alţi părinţi care vieţuiau acolo prin felurite locuri şi care străluceau în fapte bune şi, vorbind cu dânşii, a câştigat mult folos sufletului său.

Iar după ce s-a întors la locul său, şi-a dobândit ca părinte duhovnicesc pe Cuviosul Isidor Pelusiotul. Şi ducându-se adeseori la el şi povăţuit fiind de învăţăturile lui cele folositoare, s-a îndemnat spre viaţa cea aspră. Şi împărţindu-şi săracilor şi mânăstirilor averea rămasă de la părinţi, s-a lepădat de lume şi s-a făcut monah. Apoi ducându-se într-un loc pustiu, petrecea în linişte, obosindu-se cu multe osteneli. Şi omorându-şi trupul cu nevoinţe pustniceşti, se asemăna celor fără de trup, fiind în trup. Postirea lui era fără de măsură, pentru că uneori nu mânca toată săptămâna, iar alteori petrecea fără de hrană şi fără de băutură patruzeci de zile.

Odată, stând în mijlocul unor mărăcini şi având mâinile, ochii şi mintea îndreptate către cer, a petrecut astfel patruzeci de zile şi de nopţi în rugăciune gânditoare de Dumnezeu, neclintit ca un stâlp, nici mişcându-se câtuşi de puţin cu trupul din locul acela, nici gustând ceva în acele zile, nici grăind ceva către cineva, nici dormitând, nici slăbind din neputinţa cea firească şi nici aplecându-şi mintea sa spre cele pământeşti, ci fiind cu totul întraripat de dragostea lui

Dumnezeu. Cu ochii cei sufleteşti privea neabătut spre El, urmând celor fără de trupuri. De aceea s-a învrednicit şi de mari daruri de la El, pentru că i s-a dat lui atâta dar de faceri de minuni, cât şi sfinţilor prooroci de demult.

Şi s-a asemănat lui Moise; că precum Moise a prefăcut de demult în pustie apele cele amare întru dulceaţă cu lemnul arătat de Dumnezeu, ca să adape pe Israel cel însetat, tot astfel şi Cuviosul Visarion a îndulcit amărăciunea apei de mare, prin rugăciune şi prin însemnarea sfintei cruci, ca să adape pe ucenicul lui cel slăbit de sete. Căci odată, umblând el cu ucenicul lui în pustie pe marginea mării, acesta a însetat de osteneala drumului şi de zăduful zilei şi zicea către sfântul: „Părinte, îmi este tare sete". Iar cuviosul, făcând rugăciune şi însemnând marea cu semnul Sfintei Cruci, a zis: „În numele Domnului, ia apă şi bea". Iar ucenicul luând apă din mare cu vasul ce-l purta, a văzut că apa este dulce la gust şi rece, ca şi cum ar fi curs dintr-un izvor viu. Deci, bând din destul şi răcorindu-se, a luat şi în vasul său. Şi văzând aceasta Cuviosul Visarion, a zis ucenicului: „Fiule, pentru ce ai umplut vasul cu apă?" Răspuns-a ucenicul: „Iartă-mă, părinte! Am luat apă ca să nu însetez iarăşi pe cale!" Atunci stareţul a zis: „Dumnezeu, Cel ce este în acest loc, este în tot locul; şi, precum aici, aşa şi în tot locul poate să dea apă dulce celui însetat". Iar numele ucenicului era Dula.

Cuviosul Visarion s-a asemănat şi lui Isus al lui Navi; căci precum acela biruind oarecând pe amorei, a oprit soarele în calea sa, tot aşa a făcut şi acesta, căci mergând el cu ucenicul la alt stareţ, se apropia soarele spre apus şi calea era încă depărtată; deci Sfântul Visarion s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Rogu-mă Ţie, Doamne, porunceşte ca să stea soarele până ce voi merge la robul tău". Şi aşa s-a făcut, că n-a apus soarele până ce a sosit cuviosul la acel stareţ.

Cuviosul a fost asemenea şi cu Sfântul Prooroc Ilie, pentru că în vreme de secetă, ploaie îndestulată a pogorât din cer pe pământ; şi aceasta nu s-a făcut o dată sau de două ori, ci de mai multe ori. El se asemăna încă şi cu proorocul Elisei; căci precum acela a trecut apele Iordanului, despărţindu-le cu cojocul lui Ilie, tot aşa şi acesta, cu rugăciunile sale, a întărit firea apelor sub picioarele sale şi umbla pe deasupra apelor ca pe uscat; pentru că Nilul – râul cel mare – îl trecea ca pe uscat şi oriunde pe cale întâlnea pâraie, le trecea cu picioarele neudate.

Şi petrecând Cuviosul Visarion oarecând în Schit, a fost adus la biserică un om îndrăcit şi se făceau rugăciuni pentru el în biserică ca să se izbăvească de duhul cel necurat, dar nu ieşea dracul din el, căci

era cumplit foarte. Atunci clericii au zis între ei: „Ce să facem cu îndrăcitul acesta?" Şi unii au zis: „Nimeni nu poate să-l izgonească pe dracul acesta, decât numai avva Visarion; şi de-l vom ruga pe el pentru aceasta, apoi nici în biserică nu va voi să vină. Deci să facem aşa: El vine de dimineaţă în biserică mai înainte decât toţi, iar noi, apucând înainte de venirea lui, să punem pe omul cel îndrăcit în locul lui şi să-i zicem stareţului: «Părinte, deşteaptă pe cel ce doarme!»"

Şi au făcut clericii aşa. Şi intrând Cuviosul Visarion în biserică, după obiceiul său, a văzut pe acel om şezând în locul lui. Atunci el a stat aproape de cel îndrăcit şi nu voia să-l gonească din locul lui pe cel ce şedea. Iar după ce s-a început pravila bisericii, clericii au zis către stareţ: „Părinte, deşteaptă pe cel ce doarme". Iar părintele apropiindu-se de acel om, l-a clătinat, zicându-i: „Scoală-te şi te du de aici!" Şi îndată dracul a ieşit din om, gonit prin cuvântul sfântului. Şi sculându-se omul, a început a mulţumi lui Dumnezeu, că s-a izbăvit de îndrăcire şi s-a făcut sănătos din acel ceas. În acest fel au pornit clericii pe Sfântul Visarion spre acea facere de minuni, ca să izgonească pe diavol, pentru că acest cuvios părinte nu voia să facă minuni la arătare, ca să nu fie slăvit de oameni, şi fugea de laudele oamenilor, fiind smerit şi socotindu-se pe sine păcătos.

Odată, un frate din schit a căzut într-o greşeală şi preotul îi poruncea lui să iasă afară din biserică, ca unul ce nu era vrednic să fie împreună cu fraţii în soborul bisericesc. Iar Cuviosul Visarion, sculându-se, a ieşit şi el împreună cu cel ce greşise, zicând: „Şi eu am greşit!" Într-acest fel a fost smerenia acestui sfânt părinte.

Ucenicii lui mai spuneau de el că patruzeci de ani nu s-a culcat pe coaste ca să se odihnească; ci, şezând sau stând, primea câte puţin somn. El sfătuia pe ucenicii săi să fie treji, ca fără dormitare să se păzească pe sine totdeauna de cursele vrăjmaşului, şi le zicea: „Se cade monahului să fie tot ochi ca şi Heruvimii şi Serafimii; şi, când cineva petrece în pace neavând războaie, atunci mai mult să se păzească şi să se smerească în faţa lui Dumnezeu, ca nu cumva, părându-i-se că stă, să cadă mai cumplit, căci pentru prea marea încredere în sine, mulţi s-au dat la război. Şi de multe ori, pentru neputinţa noastră, Dumnezeu nu lasă să vină asupra noastră războaie, ca să nu pierim desăvârşit".

Toată viaţa acestui sfânt părinte era asemenea păsărilor cerului, pentru că nimic nu a câştigat din cele pământeşti, nici nu avea chilia sa, nici vreo adăpostire deosebită; ci, trecând din loc în loc, mergea ca un drumeţ rătăcit prin pustie, prin surpături şi prin văi, neîngrijindu-se deloc de nevoile trupeşti, nici de hrană, nici de haine;

având pe trup îmbrăcăminte numai o ruptură de haină, cât să nu-i fie trupul gol cu totul. Ziua era ars de zăduful soarelui, iar noaptea de ger. Rareori i se întâmpla vreodată să intre sub vreun acoperământ, ci petrecea ca o pasăre prin munţi, iubind singurătatea, ridicându-şi mintea spre Unul Dumnezeu şi adâncindu-şi gândurile într-Însul. Totdeauna îi ieşeau pâraie de lacrimi din ochi şi scotea dese suspine din adâncul inimii; şi toate zilele vieţii lui şi le-a petrecut plângând şi tânguindu-se.

Şi ajungând la adânci bătrâneţi, s-a mutat la viaţa cea neîmbătrânită şi a trecut de la plângere la bucuria cea veşnică, prin ajutorul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ILARION CEL NOU, EGUMENUL MĂNĂSTIRII DALMAT

Fericitul Ilarion a fost fiul lui Petre Capadocianul, cel care da pâine la masa împărătească, iar maica lui era Teodosia; şi amândoi părinţii lui erau evlavioşi. Şi fiind ei iubitori de Dumnezeu, l-au învăţat bine Sfânta Scriptură din tinereţe. Apoi, când era de douăzeci de ani, a lăsat – după cum zice Evanghelia – pe tată şi pe mamă, şi casă, şi bogăţie, şi s-a făcut monah în mânăstirea lui Isihie, care era aproape de Vizantia. După aceea a venit în mânăstirea Dalmatului şi acolo a luat îngerescul şi sfântul chip cel mare, şi s-a făcut ucenic al Sfântului Grigorie Decapolitul, care într-acea vreme vieţuia acolo.

Şi petrecea în ascultare, în tăcere şi în smerenie, având slujbă în grădina mânăstirească. El s-a ostenit într-acea ascultare zece ani şi se sârguia, ca, prin viaţa sa, să urmeze Cuviosului Ilarion cel Mare, cel de un nume cu el, a cărui viaţă îmbunătăţită şi plăcută Lui Dumnezeu, adeseori citind-o, se asemăna aceluia, pe cât putea, în postiri, în rugăciunile cele de toată noaptea, şi în toate nevoinţele monahiceşti, pentru care s-a şi numit Ilarion cel Nou.

Deci luminându-şi sufletul ca soarele, a luat putere de la Dumnezeu asupra duhurilor celor necurate, ca să le gonească. Iar egumenul mânăstirii aceleia l-a făcut preot, chiar şi nevrând, după ce Sfântul Grigorie Decapolitul s-a dus de acolo în alte locuri. Apoi, după câţiva ani, murind egumenul acelei mânăstiri, Cuviosul Ilarion a aflat că fraţii voiesc să-l facă egumenul lor şi a ieşit noaptea din

mânăstire, neştiut de nimeni, şi s-a dus în Vizantia, unde a căutat pe Sfântul Grigorie, învăţătorul său, nădăjduind că-l va găsi acolo. Dar acela se dusese în Roma şi de acolo s-a întors şi s-a sălăşluit în muntele Olimpului.

Deci Ilarion a intrat într-o mânăstire din Vizantia, iar monahii mânăstirii Dalmatului, aflând de dânsul, au trimis la prea sfinţitul Patriarh Nichifor, rugându-l să-l facă egumen al lor, chiar de n-ar voi. Atunci patriarhul a vestit aceasta împăratului şi, trimiţând, au adus la dânşii pe Ilarion, şi l-au îndemnat să ia egumenia mânăstirii Dalmatului. Iar el neputând să se împotrivească voinţei împărăteşti şi patriarhiceşti, s-a supus poruncii lor şi a luat stăpânirea egumeniei, păstorind bine, vreme de opt ani, oile cele cuvântătoare încredinţate lui.

După aceasta, a luat scaunul împărăţiei greceşti Leon Armeanul – tiranul cel cu nume de fiară –, care a început a tulbura Biserica lui Hristos cu eresul luptării de icoane. Acela pe mulţi îi silea să se unească cu el la eresul lui; iar pe cei ce nu se supuneau voinţei lui, pe unii îi muncea, iar pe alţii îi izgonea în ţări foarte depărtate. Într-acea vreme, din porunca lui, a fost adus şi Cuviosul Ilarion de la mânăstirea Dalmatului la palatele împărăteşti şi silit la acel eres. Dar ostaşul cel bun al lui Hristos, nu numai că nu s-a supus tiranului nicidecum, dar încă l-a şi certat cu îndrăzneală, numindu-l fără de Dumnezeu şi nou călcător de lege, pornindu-l astfel spre mare mânie. Deci răucredinciosul împărat a pus asupra fericitului multe bătăi şi felurite munci, şi l-a închis în temniţă.

Iar după o vreme oarecare, punându-l iar de faţă la cercetare, dar nimic sporind la scopul lui, l-a dat patriarhului celui de un gând cu el, anume Teodot, cu porecla Casiter, care luase scaunul după izgonirea pentru dreapta credinţă a prea sfinţitului Nichifor. Acel Teodot, patriarhul mincinos, a făcut Cuviosului Ilarion acelaşi lucru ca şi împăratul, căci închizându-l într-o temniţă întunecoasă, l-a chinuit multe zile cu foamea şi cu setea, poruncind să nu-i dea nici pâine, nici apă. Atunci monahii mânăstirii lui s-au dus la împărat, zicând cu rugăminte: „O, împărate, dă-ne pe păstorul nostru, iar noi îţi făgăduim că ne vom supune voinţei tale". Iar împăratul s-a bucurat de făgăduinţa lor şi îndată le-a dat pe părintele lor.

Deci sfântul, ducându-se la mânăstire, a petrecut câtăva vreme şi, primind puţină odihnă, după acele pătimiri şi acea foame, s-a întors iarăşi spre pătimiri. Căci împăratul, aşteptând făgăduinţa călugărilor, a cunoscut că este batjocorit de ei şi a trimis ostaşii săi asupra acelei mânăstiri, care au necăjit pe monahi, iar pe Cuviosul

Ilarion aducându-l, l-au închis în temniţă. După aceea, l-au trimis la mânăstirea lui Faneon, poruncind să-l închidă într-o temniţă strâmtă. Sfântul Ilarion a pătimit în temniţa aceea şase luni, primind multe necazuri şi ocări de la asprul egumen al acelei mânăstiri. După aceea, iarăşi a fost scos de acolo, cu poruncă împărătească, şi a fost adus la Constantinopol, unde a fost silit de împăratul să se lepede de icoane, uneori cu momeli, iar alteori cu îngroziri.

Însă pătimitorul lui Hristos, Ilarion, neascultând de porunca împăratului, a fost trimis la altă mânăstire care se numea Ciclovia. Şi a petrecut într-însa doi ani şi şase luni, fiind ţinut şi chinuit într-o temniţă urât mirositoare. De acolo, fiind adus iarăşi la împărat, şi fiind bătut foarte tare, a fost surghiunit în cetatea Protilia. După aceea, acel răucredincios împărat, care a pierdut pe mulţi, a pierit şi el cumplit; pentru că a fost tăiat cu săbiile în biserică de ostaşii săi chiar în acel loc unde mai întâi a batjocorit şi surpat sfânta icoană a lui Hristos, şi şi-a lepădat sufletul lui cel ticălos.

Şi luând scaunul împărăţiei Mihail Travlul, a poruncit ca pe toţi cei dreptcredincioşi să-i libereze din legături şi de prin temniţe. Atunci fiind eliberat şi Cuviosul Ilarion, nu s-a întors la mânăstirea sa – deoarece nu încetase eresul luptării de icoane, iar scaunele episcopale erau ţinute de păstori şi arhierei învăţători mincinoşi –, ci a petrecut la o femeie oarecare credincioasă, care îi dăduse un loc liniştit la moşia sa, făcându-i chilie şi grădină şi slujindu-i lui pentru Dumnezeu cu toate cele de trebuinţă.

Într-acea vreme, Sfântul Teodor Studitul, care asemenea pătimise multe răutăţi de la eretici pentru dreapta credinţă, întorcându-se de la surghiunie, a trecut la Domnul. Iar sfântul său suflet, înălţându-se de îngeri spre cer, a fost văzut de Cuviosul Ilarion, precum se scrie de aceasta în viaţa lui Teodor. Acea vedere s-a făcut astfel: În acea zi în care Sfântul Teodor Studitul s-a mutat la Domnul, fericitul Ilarion umblând prin grădina sa, lucrând şi cântând psalmii lui David, a auzit deodată nişte glasuri preaminunate şi a simţit şi un miros de negrăită bună mireasmă; deci, minunându-se, se gândea de unde să fie acestea. Şi căutând spre înălţimea cerului, a văzut o mulţime de cete cereşti în haine albe, strălucind cu luminoase feţe şi venind din cer cu cântări spre întâmpinarea oarecărei feţe cinstite.

Acestea văzându-le fericitul Ilarion, a căzut cu spaimă mare la pământ şi a auzit pe oarecare grăindu-i lui: „Iată sufletul lui Teodor, egumenul mânăstirii Studitului, care a pătimit pentru Sfintele Icoane până la sânge şi a răbdat până în sfârşit în necazuri; iar acum a adormit şi, dănţuind, se suie sus, întâmpinându-l pe el cereştile

puteri!" Învrednicindu-se de o vedenie preaminunată ca aceasta, Cuviosul Ilarion s-a umplut de multă mângâiere şi a primit în inima sa o mare dulceaţă duhovnicească. Şi a rămas multe zile veselindu-se cu duhul, iar faţa lui strălucea de bucurie ca a unui înger.

Şi a petrecut Cuviosul Ilarion la acea femeie şapte ani şi mai mult. Iar după Mihail Travlul a venit la împărăţie fiul său, Teofil, care, pe toţi mărturisitorii adunându-i, a început iarăşi, ca şi împăraţii răucredincioşi de mai înainte, a-i sili pe dânşii la luptarea împotriva sfintelor icoane şi a-i munci pe cei ce nu i se supuneau lui. Atunci şi Cuviosul Ilarion a fost luat şi dus la împărat, unde, silit fiind, nu s-a supus poruncii împărăteşti, ci mai ales l-a certat pe el, ca pe un păgân şi călcător de lege, care strică dogmele cele drepte ale credinţei. Pentru aceea a primit o sută şi şaptezeci de lovituri şi a fost surghiunit la insula Afusiei, dar acolo avea această înlesnire, că nu era ţinut nici în temniţă, nici în legături. Deci, zidindu-şi o chilie foarte mică, a petrecut într-însa până la sfârşitul lui Teofil.

Iar după moartea aceluia a venit împărăteasa Teodora, care adunând în împărătească cetate pe toţi mărturisitorii, a întărit credinţa cea dreaptă şi a pus sfintele icoane în bisericile lui Dumnezeu. Atunci şi Cuviosul Ilarion, eliberându-se, a luat mânăstirea Dalmatului, unde strălucea cu minunile. Şi vieţuind trei ani, şi îndreptând pe ucenicii săi cu dumnezeiască plăcere, s-a dus la Domnul. Iar cinstitul şi sfântul lui suflet, asemenea ca şi al lui Teodor, cel văzut de dânsul, a fost dus de îngeri la cele cereşti şi a stat în ceata sfinţilor mărturisitori, înaintea scaunului slavei Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh, a Unui Dumnezeu în Treime, Căruia I se cuvine slavă în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINTELE MUCENIŢE FECIOARE ARHELAIA, TECLA ŞI SUSANA

Fecioria biruieşte lumea, potoleşte poftele cele trupeşti şi nu se împărtăşeşte cu strămoaşa Eva, pentru că aceleia i s-a zis de Dumnezeu: *Întru dureri vei naşte fii şi vei fi sub stăpânirea bărbatului*. Iar fecioria este liberă de această robie, pentru că nu se veştejeşte de mulţimea anilor, ci totdeauna înfloreşte şi împodobeşte viaţa acelora ce-şi păzesc fecioria. Cu aceasta unindu-se mireasa lui Hristos, a intrat în cămara cerească a Mirelui său. Cu această preacinstită şi dumnezeiască dăruire şi cu fecioria cea neîntinată

împodobindu-se, fericita Arhelaia s-a făcut mireasă a lui Hristos şi s-a arătat biruitoare a lumii.

Ea vieţuia la un loc oarecare osebit, aproape de Roma, într-o mănăstire mică şi neştiută, pentru a fi păzită, pe cât se putea, întru cumplitele vremi ale închinării de idoli. Şi pornindu-se în Roma prigoană mare împotriva creştinilor de către păgânul împărat Diocleţian, Sfânta Fecioară Arhelaia, cu două surori ale sale întru Hristos şi împreună pustnice, Tecla şi Susana, temându-se de frica muncitorului, au lăsat Roma şi au fugit în Campania, îmbrăcându-se cu haine bărbăteşti, pentru ca astfel să nu fie cunoscute că sunt fecioare.

Aşezându-se acolo, nu departe de cetatea ce se numea Nola, la un loc smerit şi pustiu, se îndeletniceau ziua şi noaptea cu rugăciunile lor cele cu dinadinsul către Dumnezeu şi cu alte lucruri plăcute Lui, tămăduind neputinţele bolnavilor, căci luaseră de la Dumnezeu darul tămăduirii cu minune, pentru curăţia şi sfinţenia vieţii lor. Şi erau feţele lor smerite, blânde şi luminate, ca cele ce se bucurau cu inimile întru Domnul Dumnezeul lor şi cu însăşi înfăţişarea lor îşi arătau întreaga lor înţelepciune şi sfinţenie. Hainele pe dânsele erau rupte şi aspre, fiind făcute din păr, şi toată asemănarea lor era sărăcăcioasă şi pustnicească. Perii capetelor lor erau tunşi ca şi la bărbaţi, şi mulţi le socoteau pe ele că sunt bărbaţi, nu femei.

Deci se adunau la dânsele oameni de primprejur, unii pentru tămăduiri, iar alţii pentru povăţuiri, pentru că ele aveau, pe lângă darul tămăduirii, şi cuvântul învăţăturii celei de Dumnezeu insuflate, şi nu numai trupurile oamenilor le tămăduiau, ci şi sufletele, şi pe mulţi păgâni i-au adus de la păgânătatea închinării la idoli la credinţa în Hristos, străbătând slava despre dânsele prin toată ţara aceea.

Astfel a ajuns vestea despre ele şi până la ighemonul Campaniei, cu numele Leontie, pentru că ostaşii lui erau puşi în multe locuri ca să pândească pe creştini, şi înştiinţându-se ei de sfintele fecioare, au spus ighemonului. Iar el le-a poruncit să le prindă şi să le aducă la dânsul în cetatea Salernei – căci acolo şedeau atunci judecătorii şi munceau pe creştini. Deci sfintele fecioare au fost prinse şi aduse spre cercetare la Salerna, înaintea ighemonului. Iar ele au înţeles că Mirele lor Cel fără de moarte şi nestricăcios, Domnul nostru Iisus Hristos, le cheamă la cununa mucenicească, ca nu numai cu fecioria, ci şi cu sângele mucenicesc, ca şi cu o porfiră împărătească fiind împodobite, să le ia pe dânsele în cămara Sa cea cerească. Deci s-au umplut de mare nădejde şi îndrăzneală şi stăteau fără de temere înaintea muncitorului, mărturisind cu glas liber tot adevărul despre dânsele, spunând cine şi de unde sunt. Şi nu-şi

ascundeau credinţa şi viaţa lor, că sunt creştine şi fecioare logodite lui Hristos, făgăduite să-şi păzească curăţia lor neîntinată pentru Dânsul până la sfârşitul lor.

Iar ighemonul Leontie, căutând spre dânsele, a văzut pe fericita fecioară Arhelaia mai bătrână cu anii, mai îndrăzneaţă la vorbă şi cu faţa ei având deosebită cinste; deci s-a întors către dânsa şi i-a zis: „Ascultă, Arhelaia, pentru ce chemi la tine mulţi oameni, buni şi răi, şi îi înveţi să se închine lui Iisus Nazarineanul, care n-a putut nici pe Sine să Se izbăvească când era muncit, şi care nici acum nu poate să-i ajute cuiva? Pentru ce îndrăzneşti a face doctorii cu cuvinte vrăjitoreşti şi înşeli poporul, şi te arăţi a fi bărbat, îmbrăcându-te bărbăteşte, tu care eşti femeie spurcată şi vrăjitoare vătămătoare? După cum mi se pare, tu însăţi ai învăţat şi pe aceste două fecioare la aceste farmece; aşa că, de nu te voi pierde pe tine, apoi mulţi bărbaţi şi femei vei atrage la înşelăciunea ta".

Sfânta fecioară a răspuns: „Eu, cu puterea lui Hristos, calc peste puterea şi lucrările diavolului, şi învăţ pe oamenii cei cu înţelegere şi cinstiţi, să cunoască pe Unul Adevăratul Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul şi pământul, marea şi toate cele ce sunt într-însele. În numele Domnului meu Iisus Hristos, Unul născut, Fiul lui Dumnezeu, tuturor bolnavilor se dă sănătate prin mine, roaba Lui. Şi nu mă prefac că sunt parte bărbătească, mărturisindu-mă acum îndată că sunt fecioară şi roabă a lui Hristos; iar acestea două îmi sunt surori întru Domnul, crescând cu mine în credinţa lui Hristos încă din tinereţile lor". Ighemonul a zis: „Tot cel ce nu se supune poruncii împărăteşti este vrednic de moarte cumplită". Sfânta a răspuns: „Noi avem Împărat pe Domnul nostru Iisus Hristos, pentru care am lăsat lumea şi toate cele din ea; poruncii Aceluia ne supunem şi de la El aşteptăm milă, pentru că El stăpâneşte cerul şi pământul şi toate celelalte din lume".

Zis-a ighemonul: „Zeii noştri pe toate le ţin şi le stăpânesc, iar numirile lor sunt acestea: Cron, Trismegist, Ermie, Afrodita, Ira, Atina; iar mai mare decât toţi este Die. Acestea sunt puterile lui Dumnezeu care ţin şi îndreaptă lumea". Răspuns-a fecioara: „Zeii tăi sunt orbi şi cei orbi li se închină lor şi cred în ei". Ighemonul a zis: „Dumnezeul vostru este unul şi nu este puternic să se apere singur, căci a fost răstignit pe cruce, adăpat cu oţet, încununat cu spini şi împuns cu suliţa". Sfânta a răspuns: „Toate acestea le-a răbdat Dumnezeul nostru pentru mântuirea noastră, ca toţi cei ce cred în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică; iar zeii tăi nu văd, nu aud, nu vorbesc şi nu pot să-şi ajute nici lor şi nici altora".

Deci ighemonul, mâniindu-se, a dat-o unor lei flămânzi, ca s-o mănânce, aşteptând ca îndată să fie sfâşiată de ei. Iar fiarele s-au îmblânzit ca nişte mieluşei şi se tăvăleau la picioarele sfintei. Iar ea se ruga lui Dumnezeu şi zicea: „Doamne Dumnezeule, Părinte, Fiule şi Duhule Sfinte, Cel ce ai păzit până acum trupul meu curat de toată întinăciunea şi precum ai îmblânzit fiarele şi mi-ai dat să biruiesc pe ighemonul cel mai cumplit decât fiarele, aşa întotdeauna să-mi fii mie, roabei Tale, ajutor nedepărtat". Ighemonul, văzând-o că petrece nevătămată de fiare, s-a umplut de mai multă mânie şi a poruncit ostaşilor să ucidă fiarele, iar pe sfânta muceniţă s-o lege împreună cu surorile ei şi să le arunce în temniţă.

Dar în temniţă li s-a arătat îngerul Domnului, strălucindu-le cu negrăită lumină şi zicându-le: „Nu vă temeţi, fecioarele lui Hristos, căci rugăciunile voastre s-au suit înaintea lui Dumnezeu şi acum vi s-au gătit cununile la cer!" Acea lumină neobişnuită ce a strălucit temniţa au văzut-o şi străjerii, care, umplându-se de frică şi de spaimă, au strigat: „Cu adevărat, Unul este adevăratul Dumnezeu, pe care aceste fecioare îl propovăduiesc!"

Iar a doua zi, a zis ighemonul către slujitori: „Să-mi aduceţi pe fermecătoarea aceea, care ieri m-a ocărât pe mine şi pe zeii mei cu batjocură". Şi îndată Sfânta Muceniţă Arhelaia a fost pusă înaintea judecăţii aceluia şi a zis către el: „O, muncitorule, nu eu, ci lucrurile tale cele rele îţi aduc hulă şi necinste, şi încă şi focul cel nestins ţi-l pregătesc ţie, ca să arzi într-însul, muncindu-te cu zeii tăi în veci. Iar de vei voi să te scapi de veşnicele munci, ascultă cuvintele mele cele de folos şi primeşte sfatul meu cel sănătos: Crede în Dumnezeu Tatăl, Cel ce te-a zidit pe tine; şi întru Iisus Hristos, Unul născut Fiul Lui; şi întru Duhul Sfânt, Care din Tatăl purcede. Acesta este Dumnezeu, Unul în Treime, slăvit şi sus şi jos!"

Iar ighemonul, socotind cuvintele acestea de râs şi de nebunie, a răspuns împotriva lor, zicând: „De vei voi tu să crezi mie şi zeilor mei, te voi dărui cu bogăţii şi daruri şi vei primi loc înalt între femeile cele luminate ale Romei; iar de nu vei asculta de mine, te voi da spre batjocura desfrânaţilor celor fără de ruşine şi după aceea, muncindu-te cu amar, te voi rândui la moarte cumplită; iar trupul tău îl voi arunca să-l mănânce câinii, fiarele şi păsările". Sfânta a răspuns: „Eu am ajutor pe Domnul meu Iisus Hristos, Care, precum este păzitor al sufletului meu, aşa şi al trupului, şi mă va feri pe mine de întinăciunea cu care tu te gândeşti să mă necinsteşti, precum şi pe cele ce au pătimit mai înainte de mine le-a ferit neîntinate de cei necredincioşi. Iar de moarte nu am grijă, pentru că aştept să

dobândesc viaţa cea veşnică de la Domnul meu, Care mă va număra pe mine cu îngerii Săi cei sfinţi, în bucuria cea nesfârşită".

Atunci ighemonul a poruncit să dezbrace pe sfânta şi să-i strujească cinstitul ei trup cel fecioresc cu piepteni de fier şi să o bată aspru, iar rănile ei să le stropească cu untdelemn fierbinte şi cu smoală pregătită pentru aceea. Astfel au strujit trupul ei cel sfânt şi l-au ars până la oase, încât toţi cei ce veniseră la acea privelişte şi priveau la acea pătimire a sfintei muceniţe, se minunau foarte, cum fecioara, care era de firea cea neputincioasă, putea suferi atât de cumplite munci şi să fie vie! Atunci Sfânta Arhelaia, ridicându-şi ochii în sus şi înălţându-şi mâinile în chipul crucii, a zis: „Stăpâne, priveşte din cer, de la scaunul cel sfânt al Tău, spre roaba Ta cea credincioasă, stinge focul cel arzător cu roua darului Tău, şi fă uşurare din dureri trupului meu întru rănile cele făcute mie de acest muncitor".

Abia a grăit aceste cuvinte şi îndată a răsărit pe capul ei o lumină minunată şi un glas s-a auzit zicând: „Nu te teme, sunt cu tine". Şi văzând muncitorul pe sfânta petrecând nevătămată, se mânia şi scrâşnea cu dinţii. Deci era acolo o piatră foarte mare, care abia putea fi mişcată de mulţi oameni. Atunci muncitorul a poruncit ca să o ridice şi să pună sub ea pe muceniţă, ca să fie zdrobită de greutatea fără de măsură a pietrei. Şi după ce slujitorii au făcut aceea, deodată îngerul Domnului, care stătea nevăzut lângă fecioară, a prăvălit acea piatră în altă parte şi piatra a ucis pe slujitorii muncitorului; iar sfânta s-a aflat vie, lăudând pe Dumnezeu şi cântând: „Bine eşti cuvântat Doamne, Dumnezeul părinţilor noştri, Care mântuieşti pe cei ce nădăjduiesc spre Tine!"

Iar poporul văzând acea minune, a strigat: „Adevărat este Dumnezeul creştinilor, cel propovăduit de muceniţă". Ighemonul a zis către ai săi: „Ce să facem acestei fermecătoare? Iată, biruieşte toate muncile; luaţi-o şi duceţi-o afară din cetate, asemenea luaţi şi pe cele două fecioare ce-i urmează ei şi pe toate trei să le ucideţi cu sabia". Deci ostaşii, luând pe sfintele muceniţe, care aveau mâinile legate înapoi, le-au scos afară din cetate.

Şi ajungând la locul cel de ucidere, pe când ostaşii voiau să le taie, au văzut arătare îngerească şi s-au spăimântat; căci sfinţii îngeri, care priveau la pătimirea sfintelor muceniţe, s-au apropiat să ia cu slavă sufletele lor cele mucenicеşti. Şi văzând ostaşii venirea de faţă a acelor îngeri, s-au temut şi stăteau tremurând, ca şi cum ar fi uitat de sine. Iar Sfânta Arhelaia, săvârşind rugăciunea sa, a zis către ostaşi: „Îndepliniţi porunca voastră!" Iar ostaşii au răspuns: „Nu îndrăznim,

stăpână, de vreme ce ne-a cuprins o mare frică!" Atunci toate sfintele fecioare împreună le-au zis: „De nu faceţi cele poruncite vouă, nu veţi avea parte cu noi". Iar ostaşii, auzind acestea, şi-au tras săbiile şi le-au tăiat capetele lor.

Astfel cele trei sfinte cuvioase muceniţe, curatele fecioare Arhelaia, Tecla şi Susana, săvârşind nevoinţele lor, au intrat în cămara cea cerească şi au stat cu îngerii, înaintea Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, Dumnezeu Cel în Treime închinat, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINTELE MUCENIŢE CHIRIACHIA, CALERIA ŞI MARIA

Chiriachia, Caleria şi Maria, muceniţele lui Hristos, au fost din cetatea Cezareea a Palestinei. Ele, învăţând de la un creştin credinţa lui Hristos şi lepădând jertfele cele urâte ale idolilor, s-au apropiat de Hristos şi s-au botezat. Şi şedeau într-o colibă petrecând în tăcere şi rugându-se lui Dumnezeu ca să se strice până la sfârşit înşelăciunea idolească, iar credinţa lui Hristos să strălucească în toată lumea şi să înceteze prigonirea împotriva creştinilor. Astfel vieţuind ele în posturi şi în rugăciuni, au fost pârâte de slujitorii de idoli la mai marele acelei ţări, care le-a silit să se lepede de Hristos şi să se închine idolilor. Dar ele nicidecum n-au voit să facă aceasta, deci au fost muncite fără de milă cu bătăi, şi în acele munci şi-au dat sufletele lor în mâinile lui Dumnezeu.

LUNA IUNIE
ZIUA A ŞAPTEA

SFÂNTUL MUCENIC TEODOT AL ANCIREI[1]

Sfântul Teodot, tăinuitul rob al lui Hristos, a trăit în Ancira Galatiei pe vremea împărăţiei lui Diocleţian şi Maximian. El lua în taină trupurile sfinţilor mucenici, care se ucideau în acea vreme pentru Hristos şi se aruncau spre mâncarea câinilor, a fiarelor şi a păsărilor, şi le îngropa cu cinste. Iar când a scos noaptea din apă trupurile celor şapte fecioare înecate în iezer, atunci a fost prins de ighemonul Teotecn şi, fiind muncit cumplit, a luat sfârşit de sabie.

Sfântul Mucenicul Teodot, mai înainte de a intra în nevoinţa mucenicească, a făcut multe lucruri bune. La început s-a luptat împotriva poftelor trupeşti, deşi era căsătorit după lege, a ridicat război duhovnicesc, supunându-şi trupul duhului. El atât de mult a sporit în fapte bune, încât şi altora putea să le fie învăţător al curăţiei şi al întregii înţelepciuni.

Şi de mirare era la el aceasta că, prefăcându-se că duce viaţă de cârciumar, făcea multă neguţătorie duhovnicească, câştigând lui Dumnezeu multe suflete omeneşti, pentru că, sub chipul de cârciumar, lucra apostoleşte în taină ca un episcop, iar prin învăţăturile şi sfătuirile sale de Dumnezeu insuflate, aducea pe elini şi pe iudei la Biserica lui Hristos, iar pe cei păcătoşi îi povăţuia la pocăinţă. El avea şi darul tămăduirii, căci, prin punerea mâinilor şi prin rugăciune, tămăduia toate bolile trupeşti cele netămăduite între oameni;

[1] Acest Sfânt Mucenic Teodot este pus în Sinaxarul lunilor de două ori; asemenea şi pomenirea lui se cinsteşte cu cuvioasa slujbă în Biserică de două ori: o dată la 18 mai, zi în care au pătimit sfintele şapte fecioare ale căror cinstite moaşte el le-a îngropat şi pentru care a fost pârât la ighemon, iar a doua oară, în 7 iunie, zi în care i s-a tăiat capul, după ce a luat multe şi felurite munci pentru Hristos.

iar prin cuvântul cel mântuitor de suflete, vindeca rănile cele sufleteşti.

Viaţa şi pătimirea lui, împreună cu a sfintelor şapte fecioare, a fost pusă pe larg în ziua de optsprezece mai, în care au pătimit acele fecioare.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC MARCEL, PAPA ROMEI ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

Sfântul Marcel a fost de neam roman şi tatăl său se numea Benedict. El a luat scaunul Bisericii Romei după Sfinţitul Mucenic Marcelin şi a stat pe dânsul cinci ani şi şase luni, în zilele păgânilor împăraţi ai Romei Diocleţian, Maximian Erculie, Maximian Galerie şi Maxentie.

Pe vremea aceea, în Roma se petreceau următoarele fapte: Maximian Erculie, pe care Diocleţian îl luase cu sine la împărăţie, s-a întors din părţile Africii şi, vrând să facă un lucru plăcut împăratului Diocleţian care zăbovea în Răsărit, a început a zidi în Roma, în numele lui, nişte palate de piatră care se numeau "terme" – adică băi calde – pentru spurcatele lor odihne. Şi aflând printre ostaşii Romei mulţi care credeau în Hristos, a luat de la dânşii cinstea ostăşească şi i-a judecat la o robie ca aceasta – precum Faraon de demult pe israeliteni în Egipt – ca unii să facă cărămizi, alţii var, iar alţii să sape la pământ şi să care piatră la zidirea acelor palate. Aceasta o făcea spre batjocura tuturor creştinilor din Roma, deoarece ştia că mulţi romani, nu numai din poporul cel de rând, dar şi din cei de neam mare, ţineau credinţa creştinească, deşi nu pe faţă.

Pe atunci era în Roma un bărbat oarecare, bogat şi cinstit, crezând în Hristos, cu numele Trason. Acela văzând pe creştinii cei chinuiţi în robia cea grea şi slăbiţi de foame, a început a le da în ascuns hrană din averile sale, haine şi toate cele de trebuinţă, prin ajutorul a patru bărbaţi temători de Dumnezeu, aleşi de el pentru aceasta, ale căror nume erau acestea: Sisinie, Chiriac, Smaragd şi Larghie.

Şi înştiinţându-se de aceasta fericitul Marcel, s-a umplut de bucurie mare pentru milostenia făcută sfinţilor. Deci, chemând la el pe cei patru bărbaţi şi aflând de toate îndurările lui Trason, i-a mulţumit foarte mult; iar pe Sisinie şi pe Chiriac i-a făcut diaconi ai Bisericii Romei. Dar, într-o noapte, pe când cei doi diaconi duceau în

spate hrana trimisă sfinţilor mucenici de Trason, au fost prinşi de ostaşii păgâni şi duşi la tribunul Exuperie. Iar tribunul, văzându-i pe ei, a poruncit să-i arunce în temniţa poporului. Iar a treia zi a spus de dânşii împăratului Maximian, iar împăratul i-a osândit la aceeaşi robie la care lucrau şi ceilalţi, şi au fost număraţi în rândul celor ce cărau nisip la zidirea băilor.

Şi era acolo un bărbat oarecare, anume Saturnin, bătrân cu anii, care nu putea să ducă sarcina ce i se punea pe spate. Deci fericiţii diaconi Sisinie şi Chiriac ajutau acelui bătrân şi nu numai sarcinile lor le purtau, dar şi sarcinile altora; iar în gura lor aveau neîncetată cântare de psalmi spre slava lui Dumnezeu. Toate acestea le-au spus străjerii tribunului, iar tribunul, împăratului. Atunci împăratul a poruncit ca să fie adus Sisinie înaintea lui. Şi văzându-l pe el împăratul, l-a întrebat: „Cum te numeşti?" Sfântul a răspuns: „Eu, păcătosul, mă numesc Sisinie şi sunt rob al robilor Domnului nostru Iisus Hristos". Zis-a Maximian: „Care sunt stihurile pe care voi le cântaţi?" Răspuns-a diaconul: „Dacă ai fi cunoscut puterea stihurilor celor ce se cântă de noi, ai fi cunoscut şi pe Ziditorul tău". Zis-a împăratul: „Şi cine este ziditorul meu, dacă nu nebiruitul Erculie?" Grăit-a diaconul: „Nouă ne este urâciune nu numai a-l numi, dar şi a auzi de dânsul". Împăratul a zis: „Alege-ţi una din două: ori să aduci jertfă zeului Erculie, ori îţi voi arde trupul în foc". Sfântul a răspuns: „Eu doresc de mult aceasta, ca să mă învrednicesc a pătimi pentru Hristos Dumnezeul meu, ca astfel să primesc cununa cea dorită a muceniciei".

Şi mâniindu-se împăratul, l-a dat spre muncire lui Laodichie eparhul. Iar acela l-a aruncat în temniţa lui Mamertin şi acolo a petrecut mucenicul 17 zile. După împlinirea zilelor acelora, eparhul voia ca pe Sfântul Sisinie diaconul, legatul lui Hristos, să-l aducă înaintea sa la întrebare. Deci, fiind scos din temniţă, a fost dus mai întâi la mai marele închisorii, Apronian, care căutând spre el, l-a văzut luminat cu o lumină preaminunată din cer şi a auzit încă şi un glas, grăind: *Veniţi binecuvântaţii Părintelui Meu, de moşteniţi împărăţia cea gătită vouă de la facerea lumii*. Deci umplându-se Apronian de spaimă şi de cutremur, a căzut la picioarele Sfântului Sisinie şi a zis: „Te jur pe Hristos, pe care Îl propovăduieşti, ca să mă botezi fără de întârziere, şi să mă faci părtaş cununii tale". Deci, în acel ceas a fost adusă apă, iar Sfântul diacon Sisinie, învăţând pe Apronian, a binecuvântat apa şi l-a băgat gol într-un vas plin cu apă pe cel ce-l învăţase, şi i-a zis: „Crezi întru Unul Dumnezeu, Tatăl Atotţiitorul şi în Fiul Lui Cel Unul născut, în Domnul nostru Iisus Hristos, şi în Duhul Sfânt?" El a răspuns: „Cred". Sfântul Sisinie a

grăit: „Să te lumineze pe tine Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh". Apoi l-a scos din apă.

După aceea l-a dus la Sfântul Marcel papa şi acela a uns pe cel nou luminat cu Sfântul Mir. După aceea, săvârşind Sfânta Liturghie, i-a împărtăşit pe amândoi şi pe toţi cei ce erau acolo, cu Preacuratul Trup şi Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos.

Într-aceeaşi zi, pe la amiază, eparhul Laodichie a poruncit să pună înaintea sa pe Sisinie diaconul. Deci a venit cu dânsul fericitul Apronian, mai marele închisorii, robul lui Hristos cel nou luminat, şi a început a striga către eparh, zicând: „Pentru ce vă ridică pe voi diavolul împotriva robilor lui Dumnezeu, ca să faceţi atâtea răutăţi celor nevinovaţi?" Iar eparhul, minunându-se de cuvintele lui Apronian, a zis către dânsul: „După cum văd, şi tu te-ai făcut creştin!" Fericitul Apronian a răspuns: „Amar mie, ticălosul, că mi-am pierdut zilele în păgânătate, necunoscând până acum pe adevăratul Dumnezeu". Eparhul a zis: „Cu adevărat acum îţi vei pierde zilele". Şi a poruncit să-i taie capul, zicând: „De nu va pieri acesta, apoi mulţi vor pieri după el". Şi a scos pe Sfântul Apronian afară din cetate, ca la două mile, şi tăindu-i capul pe calea Salariei, sfântul a luat astfel cununa muceniciei.

După aceea, eparhul a poruncit ca pe Sfântul diacon Sisinie şi pe bătrânul Saturnin cel mai sus pomenit să-i arunce în temniţă, zicând către ei: „De nu veţi jertfi zeilor, vă voi pierde cu felurite munci". Şi şezând ei în temniţă, veneau mulţi necredincioşi, care erau botezaţi de ei fără de temere. Iar după ce au trecut patruzeci de zile, eparhul Laodichie, auzind despre aceea, a poruncit să pregătească divan în capiştea zeiţei Teliuri şi, şezând acolo, a poruncit să aducă pe bătrânul Saturnin şi pe diaconul Sisinie. Deci, aducându-se înaintea lui cei legaţi pentru Hristos, ferecaţi cu lanţuri de fier şi cu picioarele desculţe, eparhul le-a zis: „Ce? Încă n-aţi lepădat deşarta înşelăciune creştinească şi oare nu voiţi să vă închinaţi zeilor, cărora se închină împăraţii?" Răspuns-a Sfântul Sisinie diaconul: „Noi, păcătoşii, ne închinăm Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, şi niciodată nu ne vom pleca capetele noastre înaintea diavolilor şi pietrei celei neînsufleţite". Laodichie a zis: „Să se aducă aici căţui de aramă, în care se aduce zeilor tămâie".

Deci îndată au adus căţuile cele de aramă pline cu cărbuni aprinşi, iar muncitorul silea pe sfinţi ca să aprindă tămâie zeilor. Atunci Sfântul bătrân Saturnin a zis: „Domnul să sfărâme pe zeii păgânilor". Şi îndată topindu-se căţuile cele de aramă, s-au vărsat ca apa. Aceasta văzând-o doi ostaşi, Papie şi Mavru, au strigat, zicând:

„Cu adevărat Dumnezeu este Iisus Hristos, pe Care Îl cinstesc Sisinie şi Saturnin". Deci, umplându-se de mânie eparhul Laodichie, a poruncit să spânzure pe Sfinţii Mucenici Saturnin şi Sisinie pe un lemn de muncire şi să-i bată aspru cu vine şi cu toiege noduroase. Iar ei ziceau: „Slavă Ţie, Doamne Iisuse Hristoase, că ne-ai învrednicit a fi prieteni robilor Tăi care au pătimit pentru Tine!" Iar ostaşii Papie şi Mavru, privind la pătimirea sfinţilor, iarăşi au strigat, zicând eparhului: „Pentru ce vă ridică pe voi diavolul împotriva robilor lui Dumnezeu, să-i munciţi fără de vină?" Iar Laodichie, mâniindu-se pe acei ostaşi, a poruncit să-i bată cu pietre peste gură, şi sfărâmându-le gura, i-a aruncat în temniţă.

Iar mucenicii lui Hristos fiind spânzuraţi spre muncire, eparhul a poruncit să li se ardă subţiorile cu lumânări aprinse. Şi pătimind ei unele ca acestea, mulţumeau lui Dumnezeu cu feţe luminoase. Apoi, într-aceeaşi zi, muncitorul a hotărât asupra lor osânda de moarte. Deci i-au luat de la muncire şi i-au dus după cetate, pe calea Numentaniei, şi acolo le-au tăiat capetele lor. Iar Trason, bărbatul dreptcredincios mai sus pomenit, cu preotul Ioan, luând trupurile lor, le-a îngropat la moşia sa, lângă calea Salariei.

Iar ostaşii cei aruncaţi în temniţă, Papie şi Mavru, dorind Sfântul Botez, se rugau lui Hristos şi au ieşit din temniţă prin uşile deschise, neoprindu-i nimeni şi, mergând la preasfinţitul papă Marcel, au primit de la el Sfântul Botez. Iar după Botez, mergând, iarăşi s-au predat ostaşilor care îi căutau şi au fost duşi înaintea eparhului. Şi văzându-i eparhul, a zis către ei: „Acum am cunoscut că voi sunteţi creştini". Sfântul Papie a zis: „Cu adevărat suntem creştini". Eparhul Laodichie a zis: „Lepădaţi deşarta înşelăciune creştinească şi închinaţi-vă zeilor, cărora se închină împăraţii". Sfântul Mavru a răspuns: „Să se închine lor toţi cei ce s-au deznădăjduit de sufletele lor, ca să piară în veci". Eparhul a zis: „Voi v-aţi deznădăjduit de sufletele voastre, de nu veţi jertfi zeilor celor fără de moarte. Ascultaţi-mă pe mine şi faceţi cele ce vă zic, ca să fiţi vii".

Sfântul Papie a răspuns: „Tu jertfeşte-te lor, ca să vieţuieşti în muncile cele veşnice!" Atunci eparhul a poruncit să-i întindă la pământ şi să-i bată foarte tare cu beţe. Iar ei, fiind bătuţi fără de milă, nu strigau nimic altceva, decât numai aceasta: „Iisuse Hristoase, ajută nouă, robilor Tăi!" După aceea muncitorul a poruncit să-i bată cu vergi de plumb. Şi astfel, fiind bătuţi mult, şi-au dat sufletele lor în mâinile lui Dumnezeu, iar trupurile lor, luându-le noaptea Ioan preotul, le-a îngropat cu cinste, după porunca Sfântului

Marcel papa, lângă mormântul Sfinţilor Mucenici Sisinie şi Saturnin, care au pătimit mai înainte.

Într-acea vreme a venit la Roma şi împăratul Diocleţian, iar Laodichie eparhul a spus împăraţilor toate cele despre sfinţii mucenici, cum, muncindu-i pe ei, i-a pierdut cumplit. Iar împăraţii s-au bucurat de aceea şi l-au lăudat pe el pentru acel lucru.

Iar Sfântul Chiriac, diaconul cel pomenit mai sus, pe care l-a făcut diacon preasfinţitul papă Marcel împreună cu Sfântul Sisinie, era în temniţă şi în robia cea grea cu Smaragd şi cu Larghie, ca şi cu alţi mulţi ostaşi ai lui Hristos. Ziua erau scoşi la lucrul cel greu, iar noaptea erau închişi în temniţă. Iar fericitului Chiriac i se dăduse darul de la Dumnezeu ca să tămăduiască neputinţele; şi, venind mulţi la el, îşi aduceau pe neputincioşii lor, iar Sfântul Chiriac făcând rugăciune peste ei, îi tămăduia. Şi orbii se luminau, cei slăbănogi primeau sănătate, diavolii erau izgoniţi din oameni şi cu rugăciunile sfântului se tămăduiau toate bolile.

Şi împăratul Diocleţian avea o fiică pe nume Artemia, care, cu îngăduinţa lui Dumnezeu, s-a îndrăcit şi era muncită de duhul cel necurat. Deci, înştiinţându-se Diocleţian despre acea nenorocire, s-a mâhnit foarte tare şi de întristare n-a gustat hrană în ziua aceea. Iar când a intrat în odaia fiicei sale, unde se îndrăcea ea, diavolul a strigat prin gura fecioarei, zicând: „Nu voi ieşi, nici va putea cineva să mă izgonească, de nu va veni Chiriac diaconul".

Deci Diocleţian îndată a poruncit să caute pe Chiriac. Şi, aflându-l în legături, l-au adus la împărat cu amândoi tovarăşii săi, cu Smaragd şi cu Larghie. Iar împăratul l-a rugat să intre în odaia fiicei sale şi să ajute aceleia ce pătimeşte. Şi mergând Sfântul Chiriac la ea, a zis duhului celui necurat ce o muncea: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, îţi poruncesc să ieşi din această fecioară!" Iar diavolul a răspuns prin gura ei: „De voieşti să ies dintr-însa, dă-mi alt vas în care să intru!" Sfântul Chiriac a zis: „De poţi, intră în trupul meu". Răspuns-a diavolul: „Nu pot intra în vasul tău, căci este închis şi pecetluit din toate părţile". Sfântul Chiriac i-a zis: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, Cel răstignit, ieşi dintr-însa, ca să fie vasul curat spre slujba Duhului Sfânt!"

Atunci necuratul duh a strigat, zicând: „O, Chiriac, dacă mă izgoneşti de aici, te voi rândui să mergi tocmai în Persia". Zicând aceasta, a ieşit; iar fecioara Artemia, scăpând din muncirea diavolească, a strigat către sfântul, zicând: „Te jur pe Dumnezeul pe Care Îl propovăduieşti, să mă botezi; pentru că văd de departe pe

Domnul Cel propovăduit de tine". Şi stătea acolo şi maica ei, împărăteasa Sirena, şi s-a umplut şi ea de îndoită bucurie; pe de o parte, pentru tămăduirea fiicei sale; iar pe de alta, pentru puterea lui Hristos, de vreme ce în taină era creştină. Deci, gătind apă a doua zi, au botezat pe fecioara Artemia în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, în ascuns de împăratul Diocleţian.

Dintr-acel timp, Sfântul Chiriac s-a făcut cunoscut împăratului, care l-a pus în libertate împreună cu prietenii lui, Smaragd şi Larghie. Şi i-a dat lui împăratul casă în Roma aproape de termele sale, poruncindu-i să petreacă fără de temere. Iar împărăteasa Sirena îşi învăţa pe fiica sa să iubească pe Hristos cu toată osârdia şi să păzească legea Lui cu credinţă. Şi nu după multă vreme a venit la Diocleţian o scrisoare de la împăratul Persiei, rugându-l să trimită pe diaconul Chiriac, deoarece fiica lui se îndrăceşte, iar diavolul strigă prin gura ei: „Nimeni nu poate să mă izgonească, decât numai Chiriac, diaconul Romei". Atunci împăratul a zis soţiei sale, împărăteasa Sirena, să-l cheme la dânsa pe Chiriac şi să-l roage să meargă în Persia la fiica împăratului cea îndrăcită.

Deci, Sfântul Chiriac fiind chemat la împărăteasă şi aflând de scrisoarea din Persia, a zis: „În numele Domnului meu Iisus Hristos, voi merge fără să mă îndoiesc". Deci, gătit fiind de împărăteasa cu cele trebuincioase pentru cale, s-a dus cu prietenii săi, Smaragd şi Larghie. Şi ajungând în Persia şi intrând la fata cea îndrăcită, diavolul a strigat prin gura ei: „Chiriac, iată te-am ostenit până aici, precum ţi-am făgăduit!" Sfântul a răspuns: „Cu ajutorul Stăpânului meu Iisus Hristos am venit aici, ca şi de aici să te izgonesc pe tine; de aceea îţi poruncesc, duhule necurat, în numele lui Iisus Hristos să ieşi din fecioara aceasta şi de acum să nu te mai întorci într-însa".

Diavolul a zis: „Dar te-ai ostenit, Chiriace! Stai mai întâi şi te odihneşte". Sfântul a răspuns: „Cu ajutorul lui Dumnezeu, Cel ce le rânduieşte pe toate, nu m-am ostenit". Diavolul a zis: „Însă eu ceea ce am voit, aceea am şi făcut! Am făgăduit că te voi aduce pe tine în Persia şi iată că te-am adus!" Sfântul a răspuns: „Neputinciosule şi ticălosule, tu nu pe toate câte le voieşti le poţi face, ci pe câte Ziditorul nostru îţi îngăduie!" Atunci diavolul a început a munci pe fecioară; iar sfântul diacon a căzut cu faţa la pământ, rugându-se lui Dumnezeu cu lacrimi. Şi striga diavolul către sfânt: „Dacă mă izgoneşti, apoi dă-mi alt vas în care să intru!" Iar sfântul i-a zis lui: „Lipsitule, tu nu ai parte nicăieri în zidirea lui Dumnezeu, ci te alungă de pretutindeni puterea cea nebiruită şi atotputernică a Domnului meu Iisus Hristos!"

Atunci diavolul îndată a ieşit din fecioară şi, fugind, striga prin văzduh, zicând: „O, ce nume înfricoşat, care mă izgoneşte cu sila pe mine!" Din ceasul acela, fecioara, care se numea Iovia, s-a făcut sănătoasă şi a crezut în Hristos, primind Sfântul Botez. De atunci mulţi din casa împărătească au crezut în Hristos, botezându-se ca la patru sute de bărbaţi şi femei. După aceea, împăratul Persiei i-a dat lui multe daruri, dar el nu a luat nimic, îndestulându-se numai cu pâine şi apă. Şi petrecând în Persia patruzeci şi cinci de zile, a plecat de acolo, întorcându-se cu o scrisoare de mulţumire de la împăratul Persiei către împăratul Romei, pe care Diocleţian a primit-o cu cinste. Iar împărăteasa Sirena şi fiica ei Artemia, văzând pe Sfântul Chiriac, s-au bucurat de întoarcerea lui.

Nu după multă vreme, Diocleţian s-a dus de la Roma la Răsărit, iar Maximian Erculie s-a dus la Mediolan, unde fiecare şi-au lăsat şi rânduielile lor cele împărăteşti. Iar celălalt Maximian, care se numea Galerie, pe care Diocleţian şi-l făcuse lui în loc de fiu, şi-i dăduse de soţie pe fiica sa, Valeria, sora Artemiei cea mai mare, acela, venind în Roma, a început a prigoni şi a ucide pe creştini. Şi prinzând pe Sfântul Chiriac diaconul, căci se mâniase pe el pentru Artemia, fiindcă o adusese la credinţa în Hristos, l-a aruncat în temniţă împreună cu prietenii lui, Smaragd şi Larghie. Iar când muncitorul mergea undeva, poruncea să poarte înaintea caretei sale pe Chiriac dezbrăcat şi legat în lanţuri; iar aceasta o făcea spre înfricoşarea celorlalţi creştini.

Odată, mergând tiranul într-un loc oarecare, l-a întâmpinat Sfântul Marcel papa, şi a strigat către dânsul, zicând: „Pentru ce batjocoreşti slugile lui Dumnezeu, care se roagă pentru împărăţia ta?" Iar tiranul, mâniindu-se, a poruncit să-l bată aspru cu beţe pe Sfântul Marcel şi să-l pună să dea hrană dobitoacelor. Deci Sfântul Marcel a fost pus acolo la dobitoace ca să le hrănească, iar străjerii îl pândeau ca să facă cu silinţă porunca lui. Iar pe Sfântul Chiriac cu tovarăşii lui, împăratul i-a dat lui Carpasie, ajutorul lui, zicând: „Pe vrăjitorii aceştia, care aduc pe popor la creştinătate, să-i sileşti la jertfe cu munci".

Iar Carpasie, luând pe sfânt şi pe cei împreună cu dânsul, mai întâi i-a aruncat în temniţă. Apoi, şezând la judecată în capiştea Teliuriei, a pus de faţă la întrebare pe Sfinţii Mucenici Chiriac diaconul şi prietenii lui, Smaragd şi Larghie, şi pe al patrulea, care era legat cu dânşii, cu numele Criscentian, care asemenea şedea în temniţă pentru Hristos. Şi a zis către dânşii Carpasie: „Pentru ce nu ascultaţi porunca împărătească şi nu voiţi să aduceţi jertfe zeilor celor

fără de moarte?" Sfântul Chiriac şi cei cu dânsul au răspuns: „Pe noi singuri ne aducem jertfă Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce petrece în veci".

Carpasie a zis către Chiriac: „Bătrâneţile tale te-au făcut alb, însă eu le voi preface în tinereţe". Deci, a poruncit să fiarbă smoală, care a turnat-o pe capul sfântului. Iar acela a strigat, zicând: „Slavă Ţie, Doamne, că ne învredniceşti pe noi, robii Tăi, a intra pe porţile Împărăţiei Cerului!" După aceea, muncitorul a poruncit ca pe Criscentian să-l spânzure dezbrăcat de lemnul de muncire, să-l bată tare cu vine şi cu toiege, să-l strujească cu unghii de fier şi să-i ardă coastele cu foc. Şi fiind în acele munci, Sfântul Mucenic Criscentian a mulţumit lui Dumnezeu şi şi-a dat duhul. Apoi muncitorul a poruncit ca trupul lui să-l arunce afară şi să-l lase neîngropat spre mâncarea câinilor; iar pe ceilalţi mucenici i-a aruncat în temniţă. Iar pururea pomenitul preot Ioan venind noaptea şi luând trupul mucenicului, l-a îngropat cu cinste, împreună cu mucenicii zişi mai înainte.

Apoi, după patru zile, tiranul scoţând pe Chiriac singur, i-a zis: „Pentru ce cobori în iad cu munci zilele bătrâneţilor tale? Jertfeşte zeilor şi vei fi viu!" Sfântul a răspuns: „Eu doresc totdeauna să fiu muncit pentru Hristos Dumnezeu şi să-I jertfesc Lui; iar zeilor voştri să jertfească aceia, care n-au cunoscut pe adevăratul Dumnezeu, Ziditorul lor". Atunci Carpasie, mâniindu-se, a poruncit să-l spânzure gol la muncire şi l-a muncit ca şi pe Sfântul Criscentian, bătându-l cu vine de bou şi cu toiege, strujindu-l cu unghii de fier şi arzându-l cu foc. Iar mucenicul lui Hristos, răbdând toate acestea, striga cu vitejie: „Miluieşte-mă pe mine, păcătosul, Doamne al meu, Iisuse Hristoase! Slavă Ţie, Fiul lui Dumnezeu!"

Şi văzând Carpasie că nici un fel de munci nu pot să-l silească pe Chiriac a jertfi zeilor, a poruncit să înceteze a-l munci şi, ducându-se el însuşi, a spus împăratului toate cele despre el şi despre ceilalţi mucenici. Şi a poruncit împăratul ca pe Chiriac şi pe toţi cei ce se aflau cu el în legături să-i dea la moarte.

Şi se aflau într-acea temniţă, în care era Sfântul Chiriac cu tovarăşii săi, douăzeci şi unu de bărbaţi şi femei, care erau ţinuţi în legături pentru Hristos. Deci, pe toţi aceştia, scoţându-i din cetate, i-au tăiat cu sabia, împreună cu Sfântul Chiriac, cu Smaragd şi cu Larghie. Iar preotul Ioan a venit noaptea, având cu el mulţi fraţi în ajutor şi, adunând trupurile mucenicilor, le-a îngropat în acelaşi loc. Tot într-acea vreme şi fericita Artemia, fiica împăratului Diocleţian, care atunci era în Roma, a fost muncită de acel păgân tiran Maximian şi a fost ucisă pentru Hristos. Astfel, ticălosul acela n-a cruţat nici

sângele cel de aproape al său; pentru că Artemia era sora dreaptă a Valeriei, femeia lui, iar el, numindu-se fiu al lui Diocleţian, numea pe Artemia sora sa.

După uciderea Sfântului Chiriac şi a celor cu el, Carpasie, cel numit mai sus, a cerut împăratului să-i dea casa lui Chiriac, cea de lângă Termele lui Diocleţian, pe care Diocleţian o dăduse lui Chiriac. Şi intrând Carpasie în casa aceea, a văzut într-însa un izvor ales, pe care-l făcuse Sfântul Chiriac, iar papa Marcel îl sfinţise şi acolo se botezau cei ce veneau la credinţa lui Hristos.

Iar Carpasie a prefăcut casa acea în baie de obşte şi în locaş de desfrânare, spre batjocura şi ocara creştinătăţii. Şi el însuşi adeseori se spăla acolo sau mai bine zis se întina, de vreme ce benchetuind cu tovarăşii săi, făceau urâte păcate trupeşti el şi cei împreună cu el. Iar într-o vreme, poruncind să-i pregătească lui acolo ospăţ, a intrat cu nouăsprezece prieteni iubiţi ai lui să mănânce, să bea, să se spele şi să se desfrâneze. Iar pe când îşi săvârşeau mângâierile lor, îndată au căzut toţi morţi, ucişi de puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu. Şi au fost cuprinşi de frică toţi cei ce vieţuiau împrejurul lor. Din acea vreme, au închis casa aceea şi nimeni nu îndrăznea să intre într-însa. După aceea, păgânul împărat Maximian Galerie s-a dus din Roma la Răsărit, iar în Roma Maxentie a răpit mai înainte împărăţia care era să fie a lui Constantin,.

Între timp, clericii Romei adunându-se, s-au dus noaptea la casa aceea, în care Sfântul Marcel era pus să hrănească dobitoacele, şi au scos de acolo pe păstorul lor. Iar Maxentie, care a luat împărăţia Romei cu răpire, a început, asemenea ca şi împăraţii cei mai dinainte, a munci pe creştini. Pe atunci erau în Roma două femei de bun neam de senatori, Priscila şi Luchina, amândouă văduve şi credincioase roabe ale lui Iisus Hristos, Căruia îi slujeau cu osârdie. Ele aveau multe averi, pe care le puneau spre slujba sfinţilor la toate trebuinţele. Acelea au zidit din averile lor nişte gropniţe alese pentru îngroparea trupurilor mucenicilor; căci atunci mulţime fără de număr de creştini erau ucişi pentru mărturisirea numelui lui Hristos. Deci Priscila a zidit o gropniţă lângă calea Salariei, ca la trei stadii departe de cetate; iar Luchina a zidit o gropniţă lângă calea Ostiniei, departe ca la şapte stadii de cetate. Şi luau noaptea în taină trupurile mucenicilor, aruncate spre mâncarea câinilor, fiarelor şi păsărilor, şi le puneau cu cinste în gropniţele lor.

Iar când Sfântul Marcel a fost scos de clericii săi de la hrana dobitoacelor, a mers cu fericita Luchina la locul unde au fost tăiaţi Sfântul Mucenic Chiriac, cu Smaragd şi cu Larghie şi, luând din

pământ sfintele lor moaşte, le-au învelit cu pânze curate, le-au uns cu aromate şi le-au adus la gropniţa Luchinei, unde le-au pus cu cinste în morminte de piatră. În aceeaşi vreme, fericita Luchina a dat un sat din averile sale Bisericii Romei; iar casa sa cea frumoasă, care era în mijlocul Romei, a dat-o soborului credincioşilor, ca să o prefacă în biserică. Şi a sfinţit papa casa aceea cu sfinţenie bisericească şi slujea într-însa Sfânta Liturghie, aducând lui Dumnezeu jertfa cea fără de sânge şi săvârşind laude lui Dumnezeu ziua şi noaptea. În acest fel, casa Luchinei s-a făcut casa lui Dumnezeu şi biserică sobornicească în Roma.

Deci păgânul împărat Maxentie s-a înştiinţat despre aceea şi, mâniindu-se asupra Luchinei, a osândit-o să fie izgonită din cetate cu necinste, ca pe o mare păcătoasă, şi toate averile ei le-a dat spre jefuire. Iar pe Sfântul Marcel s-a sârguit a-l aduce la păgânătatea sa, dar n-a putut. Deci, înştiinţându-se că Sfântul Marcel a fost osândit de împăratul cel mai dinainte ca să dea hrană dobitoacelor, aceeaşi judecată a dat şi el împotriva sfântului. Pentru aceea, vrând să facă necinste nu numai Sfântului Marcel, ci şi Bisericii, a prefăcut în grajd de dobitoace casa Luchinei cea preafrumoasă şi sfinţită în biserică, şi a poruncit ca acolo să fie hrănite multe dobitoace; iar pe Sfântul Marcel l-a osândit ca în toate zilele vieţii sale să hrănească dobitoacele într-acea casă, fiind sub pază. Deci acel preasfinţit păzitor şi hrănitor al sufletelor omeneşti s-a îndeletnicit nouă luni cu slujba hrănirii de dobitoace, marele slujitor al lui Dumnezeu fiind batjocorit ca un rob oarecare de necredincioşii slujitori de idoli. Şi nu avea nici un fel de odihnă şi răcorire; având mare lipsă de cele trebuincioase, căci nu avea nici hrană îndestulată, nici haine, şi păzitorii nu lăsau pe nimeni să vină la el să-i aducă ceva; iar îmbrăcămintea lui era una singură pe trup, toată din păr aspru.

Deci, de o pătimire şi o osteneală ca aceasta, din pricina mirosului greu al dobitoacelor şi din neajungerea celor de nevoie, slăbind cu trupul, s-a îmbolnăvit şi şi-a dat pătimitorul său suflet în mâinile lui Dumnezeu; iar trupul lui, luându-l noaptea preotul Ioan, l-a dus la gropniţa Priscilei şi acolo i-a făcut cu clericii cinstita îngropare.

Astfel şi-a sfârşit alergarea sa preasfinţitul Marcel papa, trimiţând înainte la Dumnezeu pe cei mai mulţi fii ai săi duhovniceşti prin calea mucenicească, apoi mergând şi el după ei, ca să stea împreună cu sfinţii ierarhi, înaintea scaunului Arhiereului Celui Mare, a Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă. De vreme ce la începutul acestei povestiri a Sfântului Marcel s-a pomenit numele Sfântului Marcelin, Papa Romei, cel ce a fost mai înainte de dânsul; deci, nu este necuviincios lucru să povestim ceva şi de acesta aici; pe de-o parte, pentru folosul nostru, iar pe de alta, pentru deosebirea dintre Marcel şi Marcelin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC MARCELIN PAPA ROMEI

Sfântul Marcelin papa a luat scaunul Romei după Sfântul Gaius, pe vremea împărăţiei lui Diocleţian şi Maximian, în zilele preacumplitei prigoniri asupra creştinilor, când, în treizeci de zile, s-au ucis cu felurite munci în Roma şaptesprezece mii de creştini bărbaţi şi femei. Şi fiind prins şi Marcelin şi adus la cercetare înaintea lui Diocleţian, s-a temut de cumplitele munci şi a pus tămâie pe idolescul altar şi a jertfit în capiştea Vestei şi a Isidei. Iar împăratul dându-i lui cinste pentru aceea, l-a îmbrăcat într-o haină de mare preţ şi l-a numit prieten al lui. Deci întorcându-se Marcelin la casa sa, se tânguia şi plângea cu amar, precum odinioară se tânguia şi Sfântul Apostol Petru, când s-a lepădat de Hristos. Şi se osândea singur pe sine şi de sine se ruşina, ca cel ce pe mulţi alţii i-a întărit întru credinţă şi i-a îndemnat la mucenicească nevoinţă, iar el însuşi a căzut cu cumplită cădere. Deci, din această pricină, suferea cu inima negrăit.

Pe vremea aceea a fost în ţara Campaniei, în cetatea ce se numea Sinuesa, un sobor duhovnicesc la care s-au adunat 180 de episcopi şi preoţi. Deci acolo a alergat Marcelin şi, îmbrăcându-se în sac de păr şi cu cenuşă presărându-se pe sine, cu inima sfărâmată a intrat în sobor la părinţi, şi stând ca un osândit înaintea lor, şi-a mărturisit păcatul său înaintea tuturor şi, tânguindu-se, a plâns şi a vărsat multe lacrimi, cerând judecată asupra sa. Iar ei au grăit: „Singur cu gura ta judecă-te pe tine. Din gura ta a ieşit păcatul, deci din gura ta să iasă şi judecata. Ştim încă şi pe Sfântul Petru că pentru frică s-a lepădat de Hristos; dar, plângând amar, a câştigat milă de la Domnul său". Deci Marcelin însuşi a hotărât împotriva sa o judecată ca aceasta, zicând: „Străină de mine să fie treapta cea sfinţită, de care nu sunt vrednic. Deci, după moartea mea, trupul meu să nu se dea obişnuitei îngropări, ci să fie lepădat câinilor spre mâncare; iar cel ce va îndrăzni să-l îngroape pe el, acela să fie blestemat".

Şi întorcându-se Marcelin la Roma, după soborul acela, şi luând haina cea de mult preţ pe care i-o dăduse Diocleţian, a alergat la el şi a aruncat haina înaintea lui, ocărându-l pe el şi blestemând zeii lui cei mincinoşi, iar pe sine mărturisindu-se plângând că a greşit amarnic. Iar împăratul umplându-se de mânie, l-a dat la muncire, apoi l-a osândit la moarte. Astfel fericitul Marcelin a fost dus la tăiere afară din cetate, împreună cu trei credincioşi: Claudie, Chirin şi Antonin; iar după dânsul venea preotul Marcel, care avea să ia scaunul după el. Pe acela chemându-l mucenicul lui Hristos, Marcelin, îl sfătuia să fie tare în credinţă. Şi a poruncit pentru trupul său ca nimeni să nu îndrăznească a-l îngropa în pământ, ci să fie aruncat spre mâncare câinilor. „Nu sunt vrednic – zicea el – de îngroparea omenească, nu sunt vrednic să mă primească pământul; deoarece m-am lepădat de Domnul meu, de Făcătorul cerului şi al pământului".

Iar după ce a ajuns la locul de moarte, Sfinţitul Mucenic Marcelin s-a rugat cu nădejde către Iisus Hristos, Care primeşte pe păcătoşii cei ce se pocăiesc, şi cu osârdie şi-a întins grumazul său spre tăiere şi a murit pentru Hristos, de care înainte se lepădase de frică. Împreună cu dânsul au mai fost tăiaţi şi alţi trei bărbaţi: Claudie, Chirin şi Antonin, iar trupurile lor au fost aruncate pe cale, fără de îngropare. Iar după câteva zile, credincioşii, adunând trupurile lor noaptea, le-au îngropat; însă trupul lui Marcelin nimeni nu îndrăznea să-l ia şi să-l îngroape, deoarece pusese blestem ca trupul lui să nu fie dat spre îngropare. Şi a stat aşa în drum treizeci şi şase de zile. Atunci Sfântul Apostol Petru s-a arătat lui Marcel, care era papă acum, zicându-i: „Pentru ce n-ai îngropat încă trupul lui Marcelin până acum?" Marcel a zis: „Mă tem de blestemul lui, pentru că pe toţi i-a blestemat, ca nimeni să nu îndrăznească a-i îngropa trupul lui". Atunci apostolul a zis: „Oare nu-ţi aduci aminte de ceea ce este scris, că *cel ce se smereşte pe sine, acela se va înălţa*? Deci du-te şi-l îngroapă pe el cu cinste".

Iar Marcel papa sculându-se, a mers şi a luat cinstitele moaşte ale mucenicului şi le-a îngropat pe ele în gropniţa Priscilei, de lângă calea Salariei. Astfel s-a sfârşit Sfinţitul Mucenic Marcelin papa, lăsând pildă de pocăinţă tuturor celor ce într-acea vreme cădeau într-un păcat ca acesta; pentru că mulţi înfricoşându-se atunci de munci, se lepădau de Hristos. Iar noi să slăvim negrăita milostivire a lui Dumnezeu, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA IUNIE
ZIUA A OPTA

ADUCEREA MOAŞTELOR SFÂNTULUI MARELUI MUCENIC TEODOR STRATILAT

Sfântul Mare Mucenic Teodor a pătimit pentru Hristos de la păgânul împărat Lichinie, în cetatea Eracliei, unde era voievod. Vremea sfârşitului său a fost în opt zile ale lunii februarie, iar în această lună şi zi se cinsteşte aducerea cinstitelor lui moaşte din cetatea Eracliei în Evhaita, patria lui. Pentru că aşa i-a zis el lui Uar, slugii sale, care a privit la pătimirea sa şi a scris-o pe aceea: „Trupul meu să-l pui în Evhaita, în stăpânirea strămoşilor mei". Deci cel ce va voi să ştie toate cele despre acest sfânt, să citească pătimirea lui cea scrisă pe larg şi pusă în ziua de opt februarie. Iar noi să pomenim aici o minune care s-a făcut de icoana lui şi pentru care Sfântul Anastasie Sinaitul şi Sfântul Ioan Damaschin ne încredinţează. Acea minune a fost astfel:

Departe de cetatea Damascului, ca la patru mii de paşi, era un loc care se numea Carsat, unde era biserica Sfântului Mare Mucenic Teodor Stratilat. Şi când au luat saracinii locul acela în stăpânirea lor şi au început a locui acolo, mulţi dintre dânşii au intrat în biserica mucenicului şi au întinat-o cu toate necurăţiile, pentru că au băgat în ea dobitoacele lor, femeile şi copiii şi făceau acolo multe păcate trupeşti spurcate şi urâte. Şi acolo, pe un perete, era pictat chipul Sfântului Mare Mucenic Teodor, iar într-o zi oarecare, şezând mulţi saracini şi vorbind în biserica aceea, unul dintre dânşii a luat un arc şi o săgeată şi, încordând arcul, a săgetat în acel chip şi a nimerit cu săgeata în umărul drept al sfântului şi îndată a curs sânge din icoană, ca dintr-un om viu. Şi văzând saracinii această minune, s-au mirat, însă n-au ieşit din biserică, ci locuiau în ea şi îşi săvârşeau necurăţiile după obiceiul lor cel spurcat. Şi erau cei ce locuiau acolo douăzeci de

saracini, fiecare având femeile şi copiii lor; şi în puţine zile toţi au pierit cu moarte amară, fiind loviţi fără de veste. Iar cei ce locuiau afară din biserică, toţi au rămas sănătoşi în acea vreme. Şi spune Cuviosul Anastasie Sinaitul despre acea icoană, că a văzut-o el însuşi şi era pe ea semnul sângelui ce cursese din rană.

Această minune a fost spre înfricoşarea saracinilor necredincioşi, iar nouă credincioşilor spre învăţătură, ca să ştim că suntem datori a cinsti sfintele icoane, căci prin ele se fac minuni şi lucrează minunat darul Dumnezeului nostru.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL IERARH EFREM, PATRIARHUL ANTIOHIEI

Sfântul Efrem a fost mai întâi voievod al părţilor Răsăritului, pe vremea împărăţiei lui Anastasie şi apoi a lui Iustin, iar după aceea a fost pus patriarh al Antiohiei. El era bărbat dreptcredincios, cu viaţă îmbunătăţită şi plăcută lui Dumnezeu, foarte milostiv cu cei săraci, îndurător şi împreună pătimitor cu cei ce erau în primejdii, şi iubit de toţi. Iar alegerea lui la patriarhie a fost cu bună voirea lui Dumnezeu şi prin descoperirea ce s-a făcut unui sfânt episcop pe vremea când se zidea cetatea Antiohiei, după risipire.

În acea vreme, înmulţindu-se în Antiohia felurite eresuri şi eretici, ca nestorienii, eutihienii şi alţii, iar dumnezeirea lui Hristos fiind hulită şi cinstea Preacuratei Maicii lui Dumnezeu defăimată, mânia lui Dumnezeu s-a atins de cetate în ziua de 29 mai, într-o joi la amiază, când s-a făcut un cutremur mare de pământ şi s-a aprins şi un foc nestins.

Deci din acel cutremur s-au sfărâmat şi au căzut clădirile de piatră şi zidurile cetăţii, iar focul le-a mistuit pe toate, arătând prin aceasta cumplita mânie a lui Dumnezeu asupra oamenilor celor păcătoşi. Şi puţin a fost de nu s-a asemănat Antiohia cu Sodoma şi Gomora, pentru că a pierit cea mai mare parte a cetăţii. Mulţi au fost ucişi de zidurile ce cădeau şi se sfărâmau, iar alţii au fost cuprinşi de foc. Iar la sfârşitul tuturor, căzând un stâlp peste Efrasie, patriarhul Antiohiei, l-a omorât; şi a fost în poporul cel rămas plângere şi tânguire mare şi frica a cuprins toate cetăţile şi ţările dimprejur.

Acea mânie a lui Dumnezeu, care s-a săvârşit cu iuţime asupra Antiohiei, a fost văzută cu ochii cei mai înaintevăzători de unii din

sfinţii părinţi care erau în locuri prea depărtate, precum Cuviosul Teodosie cel mare în Palestina şi Cuviosul Zosima din Cezareea Palestinei. Şi se tânguiau aceia, rugându-se lui Dumnezeu ca să nu piardă până la sfârşit cetatea asupra căreia S-a mâniat cu dreptate.

Iar după acel înfricoşat cutremur şi ardere mare, împăratul Iustin a trimis în Antiohia pe acest voievod al Răsăritului, pe fericitul Efrem, ca să înnoiască cetatea cu zidiri noi; şi el făcea cu sârguinţă lucrul poruncit. Şi era acolo între lucrători şi un episcop oarecare, neştiut de nimeni, care, lăsându-şi cinstea şi rânduiala sa, lucra la zidire cu năimiţii, în chip de sărac. Iar într-una din zile, voievodul Efrem a avut despre episcop o descoperire ca aceasta: episcopul, fiind ostenit de muncă, dormea pe pământ şi un stâlp de foc se vedea stând deasupra lui care ajungea până la cer. Şi aceasta a văzut-o fericitul Efrem nu o dată, nici de două ori, ci de mai multe ori, şi s-a înspăimântat, pentru că acea minune era cu adevărat înfricoşată şi plină de spaimă. Şi nu ştia voievodul că lucrătorul acela este episcop, căci cum era cu putinţă să-l cunoască cine este, fiind întocmai ca un om simplu şi sărac, având capul plin de praf, hainele rupte şi murdare de ţărână, fiind uscăcios cu totul şi având trupul obosit de multă înfrânare şi de osteneala cea fără de măsură.

Deci chemând Efrem pe lucrătorul acela, l-a întrebat în singurătate cine şi de unde este şi cum se numeşte. Iar el a răspuns: „Sunt unul din săracii cetăţii acesteia şi nu am cu ce să-mi ţin viaţa; de aceea lucrez, iau plată şi Dumnezeu mă hrăneşte". Iar Efrem, pornindu-se de Dumnezeu, a zis către dânsul: „Să nu crezi că te voi lăsa, până ce nu-mi vei spune tot adevărul despre tine!" Atunci el, fiind silit şi neputând să se tăinuiască mai mult, a zis către voievod: „Dă-mi cuvânt înaintea lui Dumnezeu, că nu vei spune despre mine la nimeni nimic, cât voi fi între cei vii". Şi Efrem s-a jurat, iar el i-a spus: „Eu am fost episcop, dar am lăsat episcopia pentru Dumnezeu şi am venit aici între oameni necunoscuţi; şi, lucrând, îmi câştig această puţină pâine din osteneala mea. Numele meu şi al cetăţii în care am fost episcop nu ţi le voi spune. Iar tu, pe lângă milostenia pe care o faci, mai adaugă încă îndurările tale, pentru că întru aceste zile Dumnezeu are să te ridice la apostolescul scaun al Bisericii Antiohiei, ca să paşti poporul pe care l-a câştigat Hristos, adevăratul Dumnezeu al nostru, cu sângele Său. Deci fă mai multă milostenie, precum ţi-am zis, şi să te nevoieşti bine, stând împotriva ereticilor, ca să aperi credinţa cea dreptmăritoare, că Dumnezeu Se îmblânzeşte pentru nişte jertfe ca acestea".

Zicând acestea, acel neştiut episcop a plecat de la dânsul. Iar fericitul Efrem, voievodul, auzind de la acela unele ca acestea, s-a minunat şi a zis în sineşi: „Câţi robi ascunşi are Dumnezeu, pe care numai El singur îi ştie!" Iar acel episcop, plecând de acolo, de atunci nu s-a mai aflat printre lucrători, pentru că într-altă parte s-a dus, fugind de slava omenească. Iar proorocia lui s-a împlinit îndată, pentru că n-au trecut multe zile şi fericitul Efrem, cu dumnezeieştile judecăţi, a ajuns patriarh al marii cetăţi a lui Dumnezeu, Antiohia.

Iar câtă dragoste avea acest preasfânt patriarh Efrem pentru dreapta credinţă şi pentru sfinţenie, este arătat de aici. Într-una din zile i s-a spus despre un stâlpnic, care era în părţile Ierapoliei, cum că se împărtăşeşte cu sevirianii cei rău credincioşi. Deci s-a dus la dânsul însuşi marele arhiereu al Domnului şi îl învăţa, rugându-l să se depărteze de la credinţa cea rea a lui Sevir şi să vină întru împărtăşire la Sfânta sobornicească şi apostolească Biserică. Răspuns-a stâlpnicul: „Eu nicidecum nu mă voi împărtăşi soborului vostru". Zis-a patriarhul: „Cum voieşti să te adeveresc pe tine, că Biserica sobornicească şi apostolească, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, este curată de învăţăturile celor răucredincioşi?"

Iar stâlpnicul, vrând să înfricoşeze pe patriarh, a zis: „Stăpâne patriarhule, să poruncim să aprindă un foc mare şi să intrăm în el amândoi; şi cine din noi va ieşi din foc întreg şi nevătămat, a aceluia este dreapta credinţă şi aceluia să-i urmăm toţi". Răspuns-a lui preasfântul patriarh: „Ţi se cădea ţie să mă asculţi pe mine ca pe un părinte şi nimic să nu cerci mai presus de puterea noastră; iar de vreme ce ispiteşti lucrurile care covârşesc puterea ticăloşiei mele, eu caut spre milostivirea Fiului lui Dumnezeu Celui Atotputernic şi nădăjduiesc spre Dânsul că pentru mântuirea sufletului tău va face şi aceasta".

Atunci a zis patriarhul către cei ce erau de faţă: „Bine este cuvântat Domnul; aduceţi lemne aici". Şi aducându-se multe lemne, a poruncit patriarhul să aprindă un foc mare înaintea stâlpului şi a zis către stâlpnic: „Pogoară-te de pe stâlp, ca după judecata ta să intrăm amândoi în foc". Iar stâlpnicul s-a minunat de credinţa cea mare a patriarhului şi de nădejdea sa cea tare către Dumnezeu şi nu voia să se coboare de pe stâlp. Zis-a lui patriarhul: „Au nu tu ai judecat astfel şi nu ai ales tu ca prin acest chip să ispiteşti pe Dumnezeu? Iar acum de ce nu voieşti să intri în foc?"

Deci luând patriarhul de pe sine omoforul său şi stând aproape de foc, şi-a ridicat ochii spre cer şi s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce ai voit ca

pentru mântuirea noastră cu adevărat să Te întrupezi şi să Te naşti din Preacurata Stăpâna noastră de Dumnezeu Născătoarea şi pururea Fecioara Maria, arată-ne nouă acum credinţa cea adevărată". Şi sfârşindu-şi rugăciunea, şi-a aruncat omoforul în mijlocul focului. Iar focul arzând vreo trei ceasuri şi lemnele prefăcându-se în cenuşă cu totul, Sfântul Efrem a luat omoforul din foc, întreg şi nevătămat câtuşi de puţin. Atunci stâlpnicul, văzând ceea ce s-a făcut, a cunoscut cu dinadinsul că este adevărată credinţa patriarhului şi s-a lepădat de reaua sa credinţă. Şi, blestemând pe Sevir, a venit la Sfânta Biserică sobornicească şi apostolească şi a primit Sfânta Împărtăşanie a dumnezeieştilor Taine din mâinile preasfinţitului patriarh Efrem; şi a preamărit pe Hristos Dumnezeu.

Încă şi multe alte semne a făcut acest mare plăcut al lui Dumnezeu, şi păstorindu-şi bine turma, s-a mutat la Dumnezeu, Căruia în toate zilele vieţii sale vremelnice I-a slujit cu credinţă adevărată. Şi a intrat întru bucuria Domnului său, iar Acela pe Care L-a preaslăvit pe pământ cu dreaptă credinţă, Acela îl slăveşte acum la cer, împreună cu toţi cei ce-L preaslăvesc pe El, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă. În viaţa Sfântului Patriarh Efrem s-au pomenit doi cuvioşi părinţi mai înaintevăzători, care au văzut de departe risipirea Antiohiei: Teodosie cel Mare şi Zosima. Deci viaţa cea sfântă a lui Teodosie este tuturor ştiută pentru că este scrisă în 11 ale lunii lui ianuarie. Iar pentru că viaţa şi sfinţenia Cuviosului Zosima nu este ştiută în vremea de acum, se va pune aici ceea ce se poate afla scris despre dânsul la Evagrie Grecul, istoricul. Însă mai întâi să se ştie că în anii împărăţiei lui Iustin au fost în Palestina doi cuvioşi Zosima: întâiul, cel ce se pomeneşte în viaţa Sfintei Maria Egipteanca; iar alt sfânt Zosima, cel ce s-a pomenit acum în viaţa Sfântului Efrem, despre care Evagrie în cartea a IV-a, cap. VII, scrie precum mai jos.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ZOSIMA FENICIANUL

Cuviosul Zosima era de neam fenician, fiind născut în satul Sindi al Feniciei, lângă mare, sat care este departe de cetatea Tirului ca la douăzeci de stadii. Acesta, deprinzându-se în viaţa monahicească, petrecea uneori cu multă înfrânare şi postire, iar alteori strălucea cu alte fapte bune. Şi atât de mare dar a luat de la Dumnezeu, încât nu numai că era liber de toată tulburarea întru ştiinţa sa, ci şi pe cele ce erau să fie, şi pe cele ce erau în locuri

îndepărtate, le vedea cu ochii cei mai înainte-văzători, ca şi cum ar fi acolo. Iar mânăstirea lui era aproape de acelaşi sat, Sindi, în care s-a născut.

Odată se afla el în Cezareea Palestinei, unde era episcop într-acea vreme Cuviosul Ioan, care se numea Hozevitul, căci pentru îmbunătăţita lui viaţă a fost luat cu sila la episcopie din mânăstirea Hozevitului, care nu era departe de Ierusalim, ci se afla pe calea ce duce spre Ierihon. Într-aceeaşi cetate a Cezareei vieţuia un bărbat oarecare de bun neam şi cu cinstea patrician, anume Archesilae, fiind împodobit cu dreapta credinţă şi cu toate faptele bune, iar Cuviosul Zosima găzduia la acesta, fiind primit de dânsul cu cinste. Iar în vremea aceea în care Antiohia a căzut, stareţul a început deodată a suspina, a se tângui cu greu şi a ofta din adâncul inimii. Şi a vărsat atâtea lacrimi, încât a udat pământul cu ele. Apoi, cerând o cădelniţă şi umplând-o cu cărbuni aprinşi şi cu tămâie, a cădit pe toţi cei ce erau acolo. După aceasta s-a întins la pământ în chipul crucii şi a început cu rugăciune a milostivi pe Domnul.

Atunci Archesilae l-a întrebat pentru ce s-a tulburat aşa. Iar el, cu mare glas, a răspuns: „Glasul înfricoşatei sfărâmări şi al căderii Antiohiei a răsunat în auzul meu şi urechile mele le-a pătruns". Deci, Archesilae şi ceilalţi ce erau acolo, minunându-se şi înspăimântându-se, au însemnat ceasul acela în care cuviosul a spus aceasta. Iar după aceea, degrabă s-au înştiinţat cu dinadinsul, că a fost adevărat ceea ce a zis stareţul; pentru că tocmai atunci a căzut Antiohia, când stareţul, plângând, s-a întins spre rugăciune şi a vestit acea cădere.

Sunt încă şi multe alte minuni care s-au făcut de el, din care vom pomeni câteva aici. S-a întâmplat acelui Archesilae să meargă la mânăstirea cuviosului care este în Sindi, iar mânăstirea era departe de Cezareea Palestinei ca la cinci sute de stadii. În acea vreme, în casa lui Archesilae, femeia lui şi-a scos din neatenţie un ochi cu fusul şi bolea cumplit. Acest lucru auzindu-l Sfântul episcop Ioan Hozevitul, a venit cu sârguinţă la dânsa să-i cerceteze rana, şi a văzut pleoapa căzută înăuntru şi ochiul ieşit afară. Atunci i-a poruncit unuia din doctorii care veniseră acolo, să ia cu un burete ochiul cel căzut şi să-l pună la locul său şi, punând buretele pe dânsul, să-l lege cu pânză.

Şi făcându-se acest lucru, s-a dus un vestitor în grabă la Archesilae şi i-a vestit lui ceea ce s-a întâmplat în casa sa. Şi l-a aflat pe el în mânăstirea Sindiei, şezând cu Prea Cuviosul Zosima şi îndeletnicindu-se cu vorbe duhovniceşti. Iar după ce i-a vestit lui lucrul cel întâmplat, a început Archesilae a se tângui cu amar şi a-şi smulge părul. Iar Cuviosul Zosima l-a întrebat pentru pricina tânguirii sale

şi, înştiinţându-se, a intrat în chilia sa cea mai dinăuntru în care îşi făcea rugăciunile sale după obicei lui Dumnezeu. Apoi, nezăbovind, a ieşit către Archesilae, veselindu-se cu faţa şi zâmbind, şi a zis către el: „Mergi în casa ta bucurându-te, căci darul Sfântului Ioan Hozevitul, cel dat lui de la Dumnezeu, a tămăduit pe femeia ta. Ea are acum amândoi ochii întregi şi sănătoşi şi nici cât de puţin n-a putut răul acela să o vatăme pe ea, fiindcă Hozevitul a ridicat-o prin minune". Aceste două minuni s-au făcut de acei cuvioşi bărbaţi, într-un ceas. Sfântul Ioan episcopul a tămăduit ochiul femeii cel scos, iar Cuviosul Zosima a văzut de departe tămăduirea aceea cu ochi mai înainte văzători şi a vestit-o bărbatului ei.

Odată mergând Cuviosul Zosima în Cezareea, a luat cu sine un asin care purta lucrurile sale de nevoie. Deci l-a întâmpinat pe el un leu în cale, care, răpind asinul, a fugit cu dânsul în pustie. Iar Sfântul Zosima privind după el, a pornit în urma lui, şi după ce leul a mâncat asinul şi s-a săturat, s-a apropiat de el stareţul şi, zâmbind, a zis: „O, prietene, acum calea îmi este mie potrivnică, fiindcă din pricina bătrâneţilor am slăbit şi nu pot duce pe umerii mei povara pe care o puneam asupra asinului. Pentru aceea, deşi lucrul acesta este împotriva obiceiului şi firii tale, să porţi tu sarcina aceasta, dacă voieşti să te izbăveşti de Zosima, iar după aceea iarăşi te vei întoarce către năravul tău cel dintâi şi de fiară". Atunci leul, uitându-şi mânia sa cea firească, a început a se gudura către el şi a se face blând ca un miel şi, prin însăşi blândeţea sa, arăta semn de ascultare. Iar Sfântul Zosima, luând povara pe care o ducea asinul şi punând-o pe spatele leului, l-a dus până la porţile Cezareei. Apoi, luându-şi povara, iarăşi a slobozit în pustie pe acea fiară.

Prin aceasta s-a arătat pe de o parte puterea Domnului cea atotputernică, care pe fiarele sălbatice le supune robilor Săi întru ascultare; iar pe de altă parte, că omului celui îmbunătăţit, care se supune Domnului în toate poruncile Lui şi Îi slujeşte cu adevărat lui Dumnezeu, făcătorul Său, i se supune toată cealaltă zidire, deşi este necuvântătoare şi neînţelegătoare. Încă prin aceste minuni ni s-a vestit nouă fără de îndoială şi sfinţenia Cuviosului părintelui nostru Zosima Fenicianul. Pentru toate acestea Dumnezeului nostru I se cuvine slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A NOUA

SFÂNTUL IERARH CHIRIL, ARHIEPISCOPUL ALEXANDRIEI

Sfântul Chiril, marele între dascălii Bisericii, era din Alexandria, născut din părinţi dreptcredincioşi şi de neam bun, nepot de soră al lui Teofil, patriarhul Alexandriei. Şi fiind crescut cu îngrijire, s-a făcut foarte iscusit în filosofie şi în fapte bune. El era desăvârşit învăţat şi deprins cu cărţile elineşti şi latineşti, atât în înţelepciunea cea dinafară, cât şi în cea dinăuntru şi duhovnicească. El se îndeletnicea totdeauna cu citirea şi cugetarea dumnezeieştilor Scripturi.

Pentru aceea şi Teofil, unchiul lui, văzând în el atâta înţelepciune şi fapte bune, l-a numărat în rândul clericilor Bisericii, hirotonindu-l arhidiacon. De atunci Sfântul Chiril era sădit în grădina Bisericii lui Hristos întocmai ca un crin binemirositor şi frumos, care înflorea cu curăţia şi cu faptele bune, şi care umplea pe credincioşi cu mirosul dumnezeieştii lui înţelepciuni.

Iar după ce a murit Teofil, toţi clericii de obşte şi mirenii au ales ca patriarh al Alexandriei pe dumnezeiescul Chiril, care, îndată ce s-a suit pe scaun, a izgonit din Alexandria pe eretici şi pe dezbinaţii cei care se numeau novaţieni. Iar novaţienii aceştia asemănându-se cu fariseii, se numeau pe sine curaţi şi drepţi; şi purtau haine albe, poate ca să se arate prin aceasta curăţia petrecerii lor. Ei ziceau că cel ce după botez va cădea în păcat de moarte, acela nu se cade să se primească în biserică; căci păcatul cel de moarte nu se spală, de nu se va boteza omul a doua oară. Ei nu îngăduiau a doua nuntă, numind-o pe ea preadesfrânare, şi botezau a doua oară pe cei ce erau bine botezaţi, după dreapta credinţă. Mai aveau încă şi alte socoteli ereticeşti unii ca aceştia.

Şi s-au numit ei novaţieni de la un oarecare Novat, începător al acestei erezii, care era preot în Roma pe vremea împăratului Decie şi care dorea să se facă papă al Romei. Dar, fiindcă după moartea lui Favin, papa care a mărturisit pentru Hristos, nu Novat a fost făcut papă, după cum poftea şi nădăjduia, ci s-a făcut fericitul Cornelie, pentru această pricină s-a despărţit de la sobornicească Biserică şi s-a făcut întru toate vrăjmaş al dumnezeiescului Cornelie şi al întregii Biserici sobornicești. Căci episcopul Cornelie primea iarăşi în Biserică pe creştinii care, de frica muncilor, se lepădaseră de Hristos pe vremea tiranului Decie, iar pe urmă, pocăindu-se cu lacrimi, s-au întors iarăşi la credinţa în Hristos; aşa precum şi Hristos a primit pe Apostolul Petru, care s-a lepădat de Dânsul mai înainte, dar pe urmă s-a pocăit cu lacrimi.

Iar dezbinatul şi trufaşul Novat, nu numai că nu primea întru pocăinţă pe cei ce se lepădau de Hristos, dar şi pe Cornelie îl prihănea, numindu-l pe el părtaş şi tovarăş al închinătorilor de idoli. Astfel despărţindu-se de dânsul, a câştigat şi pe alţii de un cuget cu el, făcându-se ca un alt papă în Roma. De acolo s-a întins eresul şi dezbinarea aceasta până la Alexandria. Deci – după cum am zis – pe nişte eretici ca aceştia şi pe episcopul lor, Teopempt, i-a gonit Sfântul Chiril, îndată ce s-a făcut patriarh.

După aceea s-a înarmat să gonească şi pe draci din locaşul lor de acolo, căci aproape de Alexandria, ca la douăsprezece stadii, se află un loc ce se numeşte Canovos şi aproape de acela este un alt loc ce se numeşte Manutin, în care era o capişte veche locuită de draci. Deci tot locul acela era foarte înfricoşător din pricina mulţimii duhurilor necurate ce locuiau acolo. Iar pe când trăia patriarhul Teofil, de multe ori a voit el să curăţească acel loc de draci şi să-l facă locaş sfânt, spre a se preamări Dumnezeu; dar n-a putut, pe de o parte pentru că a avut multe împiedicări, iar pe de alta, pentru că i-a urmat lui aproape moartea.

Însă următorul lui Teofil, de trei ori fericitul Chiril, s-a îngrijit de aceasta şi s-a rugat cu osârdie lui Dumnezeu, ca să-i dea ajutor şi putere să izgonească din acel loc duhurile cele necurate. Deci i s-a arătat lui în vis îngerul Domnului şi i-a zis să aducă în locul acela cinstitele moaşte ale sfinţilor doctori fără de arginţi Chir şi Ioan, şi astfel va fugi de acolo puterea diavolilor. Iar Sfântul Chiril a îndeplinit porunca îngerului fără de întârziere şi a adus în acel loc moaştele sfinţilor doctori fără de arginţi, zidind acolo o biserică în numele lor, după care, o, minune! îndată au fugit de acolo duhurile cele necurate şi s-a făcut locul acela izvor de tămăduiri, prin darul sfinţilor fără de arginţi.

Iar după ce sfântul a gonit din locul Alexandriei pe necuraţii şi gândiţii diavoli, a luat purtare de grijă să gonească şi pe văzuţii şi smintiţii diavoli, care erau urâtorii de Hristos evrei. Aceia locuiau de demult în Alexandria, din vremea în care s-a zidit cetatea aceasta de marele Alexandru, şi cu vremea s-au înmulţit foarte mult şi nu încetau – după obiceiul ce-l are acest neam iubitor de tulburare – de a bântui într-ascuns şi la arătare pe creştini, pentru ura cea neîmpăcată ce o au asupra lui Hristos şi a creştinilor. Şi pricinuiau multe amestecări, şi tulburări, încă şi vărsări de sânge şi ucideri. Deci, chemând sfântul pe cei mai de căpetenie ai adunării lor, i-a sfătuit să oprească pe neamul lor de la aceste fapte pângărite şi să-i înţelepţească, dar blestemaţii aceia nu numai că nu s-au înţelepţit, dar s-au făcut şi mai răi.

În Alexandria era o biserică foarte mare şi foarte frumoasă, care se numea „biserica lui Alexandru", fiind zidită de episcopul Alexandru. Deci pierzătorii evreii, voind să facă rău creştinilor, s-au înarmat toţi şi, într-o noapte, au făcut un zgomot mare, alergând pe drumuri şi strigând printre casele creştinilor: „Arde biserica lui Alexandru". Iar creştinii, auzind, au alergat îndată cu sârguinţă să stingă focul. Deci evreii, văzând aceasta, au sărit asupra creştinilor, începând a-i tăia pe unul cu sabia, pe altul cu cuţitul, pe altul îl ucideau cu suliţa, iar pe altul îl omorau cu orice apucau în mână; încât au ucis mare mulţime de creştini în acea noapte.

Iar Sfântul Chiril, aflând dimineaţa de întâmplarea aceea, s-a mâhnit foarte tare şi căuta judecată asupra evreilor de la eparhul cetăţii, care se numea Orest. Dar eparhul, deşi era creştin, însă, fiindcă avea oarecare vrajbă asupra sfântului, era de partea evreilor ucigaşi şi îi ajuta. Atunci dumnezeiescul Chiril, umplându-se de râvnă dumnezeiască, a luat cu el mulţime de creştini şi au gonit pe evrei din Alexandria, iar locuinţele lor le-au surpat şi le-au ars împreună cu sinagoga lor. Şi aflând eparhul de aceasta, s-a umplut de mânie asupra patriarhului şi a început a face rău rudeniilor şi prietenilor sfântului; încât şi pe gramaticul Ierax, bărbat renumit şi cinstit, l-a bătut fără de milă şi l-a dezbrăcat în privelişte. De atunci se afla între sfânt şi între eparh mare neînţelegere şi neunire, pentru că sfântul părtinea pe creştini, iar eparhul pe evrei. De aceea au scris fiecare împăratului Teodosie cel tânăr, despre pricina aceasta, până a venit poruncă de acolo, ca să nu mai locuiască evreii în cetate.

După aceasta, a urmat în Alexandria şi o altă întâmplare rea, care s-a făcut pricină de ucideri şi de mare tulburare. Iată care este:

În cetatea Alexandria era o fecioară filosoafă care se numea Ipatia, binecredincioasă şi îmbunătăţită, fiica lui Teona filosoful. Ea învăţase filosofia din tânără vârstă de la tatăl său, sporind atât de mult încât întrecea cu înţelepciunea pe toţi filosofii vremii de atunci, după cum scrie despre dânsa şi înţeleptul Sinesie, episcopul Chirinei, lăudând-o cu cuvinte alese. Ea îşi păzea fecioria curată şi n-a voit să se însoţească cu bărbat; mai întâi şi mai ales pentru dragostea lui Iisus Hristos, iar apoi şi ca să poată fără de tulburare să se îndeletnicească cu cărţile filosofiei.

Pentru aceea, bărbaţii cei râvnitori de înţelepciune alergau în Alexandria din toate părţile, ca să audă înţelepciunea filosoafei Ipatia. Şi toţi clericii şi boierii şi întreg poporul o cinsteau şi ascultau cu dragoste sfaturile şi dojenile ei cele folositoare de suflet. Deci această filosoafă, voind să facă pace între patriarh şi eparh, se ducea cu multă blândeţe şi smerenie, uneori la unul, alteori la celălalt şi, cu cuvintele ei cele înţelepte şi pricepute, i-a înduplecat pe amândoi să se împace, deşi preasfinţitul patriarh căuta şi mai înainte de aceasta să se împace cu eparhul; dar acela, fiind rău la năravşi pomenitor de rău, nici nu voia să audă de pace.

Acestea fiind aşa, într-una din zile, pe când Ipatia filosoafa se întorcea cu careta la casa sa, nişte zurbagii, care urau pacea eparhului şi a patriarhului, au năvălit asupra ei fără de veste şi, trăgând-o cu sila afară din caretă, i-au sfâşiat hainele şi au bătut-o fără de milă, până ce au omorât-o. Şi nu s-au săturat numai cu acea răutate a lor, ci, cu neomenia şi cu nemilostivirea lor de fiară, au năvălit asupra trupului celui mort al fecioarei, l-au tăiat bucăţi şi l-au ars în locul ce se numea Chinar.

Înştiinţându-se toţi alexandrinii de această jalnică ucidere şi rea întâmplare, s-au mâhnit foarte mult, mai ales cei iubitori de învăţătură şi înţelepţi. S-au mai înştiinţat încă de tulburarea aceasta şi monahii care locuiau în muntele Nitriei şi, umplându-se de râvnă, s-au adunat ca la cinci sute. Deci, pogorându-se în Alexandria, în ajutorul şi apărarea patriarhului, au găsit pe drum din întâmplare pe eparhul în caretă şi îndată au început a striga, ocărându-l şi numindu-l păgân şi slujitor de idoli, de vreme ce fiind mai înainte păgân, luase de puţină vreme botezul în cetatea lui Constantin.

Iar unul din monahii aceia, cel mai mânios, a aruncat o piatră asupra eparhului şi l-a lovit în cap. După aceea, adunându-se mulţime de popor, au alungat pe acel monah şi au scăpat pe eparh, iar slujitorii eparhului au prins pe un monah cu numele Amonie şi l-au dus la eparh, care, socotind că sfântul a pornit pe acei monahi asupra

lui, s-a aprins de mânie şi atât de mult a muncit pe Amonie în mijlocul cetăţii, încât l-a omorât. Iar sfântul, înştiinţându-se de acest lucru, s-a mâhnit şi a trimis de a luat trupul monahului şi l-a îngropat cu cinste.

Toate acestea au dat îndrăzneală evreilor, pe care îi izgonise sfântul din Alexandria, după cum am zis. Ei şi-au făcut mai întâi o nouă sinagogă acolo unde se aflau, apoi ucigaşii de Hristos şi ucigaşii de Dumnezeu au îndrăznit de au făcut şi acest lucru prea fără de lege, spre ocara şi ruşinea lui Hristos şi a creştinilor. Ei au făcut o cruce lungă, au prins un copil al unui creştin oarecare, pe care, dezbrăcându-l, l-au răstignit pe cruce, nu cu piroane, ci cu frânghii subţiri. Apoi, după ce au râs mult de dânsul, au scuipat în faţa lui şi l-au batjocorit întocmai cum părinţii lor au batjocorit pe Domnul; iar mai pe urmă de toate l-au bătut atât de mult până ce l-au omorât. Astfel acest copil binecuvântat s-a făcut părtaş şi următor al patimilor Domnului.

De toate acestea înştiinţându-se dumnezeiescul Chiril, s-a plâns împăratului; care, deşi cu întârziere, însă a judecat cu dreptate şi a poruncit ca pe cei mai mari ai evreilor să-i muncească foarte tare, iar pe eparhul Orest l-a scos din dregătoria sa. Deci scăpându-se sfântul de tulburările cele mai de sus şi de smintelile acestea, îşi păstorea turma lui cea cuvântătoare cu sârguinţă şi cu plăcere de Dumnezeu, ca un păstor adevărat, având pace câtăva vreme.

Însă diavolul, vrăjmaşul păcii şi al adevărului şi izvorul tuturor răutăţilor, n-a lăsat pe Sfântul Chiril şi pe ceilalţi creştini să se bucure multă vreme de această pace, ci a pornit război mare şi tulburare în toată Sfânta Biserică a lui Hristos, cu hulitorul eres al răucredinciosului Nestorie, asupra căruia se cuvenea să se nevoiască dumnezeiescul Chiril, apărătorul dreptei credinţe. Acest răucredincios Nestorie, după ce a fost adus din Antiohia la Constantinopol şi ales patriarh după Sisinie, la începutul patriarhiei lui se arăta pe dinafară dreptcredincios în credinţă şi nimic nu zicea împotriva acesteia; însă ticălosul era eretic în inima sa, numind pe Stăpânul Hristos „numai om, nu şi Dumnezeu", iar pe Născătoarea de Dumnezeu numind-o nu Născătoare de Dumnezeu, ci „Născătoare de Hristos".

Iar cei de un cuget cu Nestorie, adică episcopul Dorotei, cel care locuia împreună cu el, şi preotul Anastasie, aceştia au început mai întâi să semene eresul acesta ca nişte neghină printre grâu. Episcopul Dorotei, învăţând pe popor la un praznic în biserica sobornicească a cetăţii lui Constantin, a strigat şi a zis acest cuvânt hulitor: „Care va numi pe Maria, Născătoare de Dumnezeu, să fie

anatema". Iar Anastasie iarăşi, propovăduind în popor, a zis: „Să nu numească cineva pe Maria Născătoare de Dumnezeu, pentru că Maria era om de parte femeiască. Şi cum este cu putinţă să se nască Dumnezeu din trupul omului?" Aceste cuvinte hulitoare dacă le-a auzit poporul, a început să se tulbure; şi, pentru ca să se încredinţeze mai bine, au întrebat şi pe patriarhul Nestorie despre acestea. Atunci spurcatul acela şi cel de un cuget cu iudeii n-a mai putut să ascundă în inima sa otrava eresului şi a început a aduce la arătare hulele acestea împotriva lui Hristos şi a Născătoarei de Dumnezeu, zicând: „Eu nu voi numi Dumnezeu pe Acela care s-a zămislit în pântece de femeie şi a aşteptat un număr de zile şi de luni, până să se nască; nici nu voi numi Născătoare de Dumnezeu pe femeia care a născut om cu trup din firea sa".

De atunci înainte au început să se nască prigoniri şi certuri pentru aceasta în popor, căci unii se împotriveau eresului lui Nestorie şi-l urau, iar alţii se împărtăşeau cu el şi primeau păgânătatea lui. Aceste certuri se făceau nu numai în cetatea lui Constantin, ci mai în toată lumea şi la fiecare adunare a dreptcredincioşilor, fiindcă acel eretic, Nestorie, împreună cu următorii lui, au scris cărţi şi le-au trimis pretutindeni, chiar şi până în pustiuri, pe unde locuiau monahii. Deci acel blestemat a atras la rătăcirea lui atât de mulţi clerici, monahi şi mireni, încât după cum mai înainte Arie a sfâşiat haina lui Hristos cea ţesută de sus, tot aşa şi Nestorie a sfâşiat toată plinirea Bisericii în multe părţi.

Înştiinţându-se de toate acestea, Sfântul Chiril al Alexandriei s-a mâhnit foarte tare, şi ca un rob credincios al lui Hristos şi al Născătoarei de Dumnezeu ce era, s-a înarmat ca să dea război pentru cinstea lor şi s-a pregătit, ca un păstor adevărat, să izgonească lupul cel gândit din staulul oilor celor cuvântătoare. Iar mai întâi Sfântul Chiril a scris scrisori sfătuitoare către Nestorie, în care îl sfătuia, cu dragoste frăţească, să lepede nişte socoteli ereticeşti ca acestea şi, cu schimbarea lui în dreapta credinţă, să îndrepteze pe aceia pe care i-a atras mai înainte la reaua credinţă. Iar răucredinciosul Nestorie, luând scrisorile Sfântului Chiril, nu numai că nu s-a îndreptat, ci mai rău s-a făcut, sârguindu-se să întindă şi mai mult eresul său. Deci pe cei ce se împotriveau rătăcirii lui, clerici şi monahi, îi muncea cu felurite munci. Iar asupra dumnezeiescului Chiril se mânia cu multă mândrie, numindu-l eretic, şi grăia asupra lui multe clevetiri mincinoase şi nedrepte, pe care le semăna în popor.

Deci Sfântul Chiril, văzând pe Nestorie neîndreptat, i-a scris cu asprime, vădind eresul lui. El a mai scris încă şi clerului din Constan-

tinopol şi împăratului; apoi a mai scris şi lui Celestin, papa Romei, şi celorlalţi patriarhi; de asemenea, a scris şi la felurite cetăţi şi laturi, către episcopi, la dregători şi la boieri. Chiar şi la mulţi pustnici şi monahi nu s-a lenevit de trei ori fericitul a scrie, arătându-le din dumnezeieştile Scripturi cât este de pierzătoare şi vătămătoare de suflete rătăcirea lui Nestorie şi îndemnându-i pe toţi să se păzească de eresul acela ca de nişte otrăvuri aducătoare de moarte. Mai pe urmă de tot, fiindcă eresul lui Nestorie creştea din zi în zi tot mai mult şi sporea din ce în ce mai rău, iar dezbinarea Bisericii se făcea mai mare şi mulţi din episcopi se vătămau de eres; pentru aceasta, Teodosie cel Tânăr, dreptcredinciosul împărat, vrând să îndrepteze aceste sminteli şi să cureţe Biserica lui Hristos şi grâul credinţei de mărăcinii şi neghinele rătăcirii lui Nestorie, a poruncit să se adune la Efes al treilea Sinod a toată lumea, în anul 431.

Deci s-au adunat două sute şi mai bine de episcopi din toată lumea; iar câţi nu puteau să meargă singuri pentru vreo împiedicare de nevoie, aceştia şi-au trimis înlocuitorii lor. De aceea şi Celestin, papa de atunci al Romei, fiindcă nu putea să meargă la Efes de bătrâneţe şi slăbiciune, a scris Sfântului Chiril să ţină locul lui în sinod. Deci cei mai mari ai acestui Sfânt Sinod erau: întâi, Sfântul Chiril, ca un păzitor de loc al papei şi ca un patriarh al Alexandriei; al doilea, Iuvenalie al Ierusalimului, şi al treilea, Memnon al Efesului. Deci fericitul Chiril, aflându-se cel dintâi şezător pe scaun în sinodul acesta a toată lumea, a propovăduit împreună cu ceilalţi părinţi şi a dogmatisit că Domnul nostru Iisus Hristos este unul după ipostas, Dumnezeu desăvârşit şi Om desăvârşit, iar Preacurata Fecioara Maria, care L-a născut pe El cu trup, este cu adevărat Născătoare de Dumnezeu. Pentru aceea s-a făcut mare bucurie la toţi dreptcredincioşii şi tot poporul cetăţii bătea din palme de bucurie şi zicea într-un glas: „Nu este mare Artemida efesenilor, după cum s-a zis de demult, ci este mare Preasfânta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu". Iar pe spurcatul Nestorie, Sfinţii Părinţii ai acestui sinod l-au anatemizat şi l-au caterisit ca pe un eretic şi hulitor. Dar fiindcă el nici aşa nu se liniştea, ci propovăduia eresul mai departe, pentru aceea l-au surghiunit întâi în Tason – după cum zice Sfântul Teofan –, apoi în Oasinul Arabiei, căruia pe turceşte îi zice Iprim.

Şi acolo aflându-se pierzătorul Nestorie, şi-a luat dumnezeieştile pedepse, pentru că limba lui cea hulitoare a putrezit şi a fost mâncată de viermi, tot asemenea a putrezit tot trupul lui – după cum scriu Chedrinos, Nichifor şi Evagrie. Iar în Tebaida cea de sus, ticălosul Nestorie a suferit moarte înfricoşată şi prea dureroasă, asemenea cu a

lui Arie; fiindcă, mergând la umblătoare, a început a huli împotriva lui Hristos şi împotriva Născătoarei de Dumnezeu. Pentru aceasta, îngerul Domnului l-a lovit şi s-au vărsat toate măruntaiele lui tocmai în vasul necurăţeniei lui; şi acolo şi-a dat sufletul acel om rău, după cum povesteşte Sfântul Gherman al cetăţii lui Constantin.

O necinste şi o pedeapsă ca aceasta a luat ereticul Nestorie, cel de un gând cu iudeii; iar Sfântul Chiril a luat mare cinste de la Sfântul al treilea Sinod a toată lumea, pentru că, după cum povesteşte Ioan Zonara în cuvântul de laudă pe care îl împleteşte Sfântului Chiril şi care se găseşte în cărţile cele scrise cu mâna, părinţii celui de-al treilea Sinod au dăruit dumnezeiescului Chiril aceste privilegii: să se numească judecător al lumii şi să poarte pe cap, când va sluji Sfânta Liturghie, un giulgiu subţire ca o basma. Iar numele de judecător al lumii arată judecata cea minunată a toată lumea pe care a făcut-o sfântul, unind prin dreapta credinţă toată lumea, care era în acel timp împărţită de eresul lui Nestorie. Giulgiul cel subţire arată subţirătatea minţii şi a socotelilor sfântului cu care a întărit şi a dogmatisit unirea cea după ipostas; fiindcă prin hotarul acesta, se arată împreună şi o faţă a lui Hristos şi două firi ale Lui. Dumnezeiescul Chiril s-a numit încă şi papă, poate pentru că avea locul lui Celestin papa la cel de-al treilea sinod, măcar că alţii tâlcuiesc într-alt fel privilegiile de mai sus. Pentru care şi toţi patriarhii Alexandriei, urmaşii Sfântului Chiril, au apucat şi ei să se numească papi şi judecători ai lumii, şi să poarte, când slujesc Sfânta Liturghie, două coroane şi două epitrahile, poate pentru arătarea acelui giulgiu subţire, pe care sinodul l-a dăruit Sfântului Chiril.

Acestea le-am povestit pe scurt şi cu puţine cuvinte, dar n-a fost numai aşa; pentru că, până să adune sinodul cel mai sus zis, ca prin el să întărească şi să întemeieze adevărata credinţă, Sfântul Chiril a pătimit multă necinste şi osteneală. Căci a luat multe clevetiri nedrepte şi prigoniri de la ereticii cei de un gând cu Nestorie, pentru că ei, fiind ajutaţi de dregătorii cei lumeşti, au făcut adunarea lor şi au propovăduit cu minciună că dumnezeiescul Chiril este eretic şi de un gând cu Apolinarie, cel care se lepădase de adevărata înomenire a lui Hristos şi zicea că Hristos nu are minte, ci dumnezeirea a împlinit locul minţii. Deci ei au osândit pe Chiril ca pe un eretic, clevetindu-l la împărat cu scrisorile lor. Şi atât de mult au putut pârele şi prihănirile lor, încât au întărâtat şi pe împărat cu urgie asupra sfântului, din care pricină a fost aruncat în temniţa din Efes şi a purtat fiare, nevoindu-se pentru adevăr împreună cu Memnon al Efesului.

După aceea împăratul, cercetând cu de-amănuntul şi găsind că toate acele pâri au fost mincinoase şi aflând nevinovăţia Sfântului, i-a smerit pe eretici şi i-a izgonit, iar pe Sfântul Chiril împreună cu cei de un gând cu dânsul i-a pus iarăşi în scaunele lor şi a fericit cu laude răbdarea şi blândeţea lor.

Şi pentru ca să înţeleagă fiecare cât de urât a fost Maicii lui Dumnezeu eresul lui Nestorie, împotriva căruia s-a luptat atât de mult dumnezeiescul Chiril, este bine să spunem aici şi istoria pe care o povestesc părinţii Limonariului, Sofronie şi Ioan, care scriu astfel: „Am mers la avva Chiriac, preotul lavrei Calamonului, care este lângă Iordan, şi ne-a spus nouă acestea: «Într-una din zile am văzut în somn pe Sfânta Născătoare de Dumnezeu, cu faţa luminată şi strălucită, îmbrăcată cu haină roşie, şi împreună cu dânsa doi bărbaţi cu sfinţită cuviinţă, care stăteau afară de chilia mea. Iar eu am cunoscut că este Stăpâna Născătoare de Dumnezeu şi că cei doi bărbaţi care erau cu dânsa erau Sfântul Ioan Botezătorul şi Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu. De aceea, am ieşit din chilia mea şi, închinându-mă Născătoarei de Dumnezeu, am rugat-o pe ea să intre înăuntru, ca să-mi binecuvânteze chilia. Iar Născătoarea de Dumnezeu n-a voit nicidecum şi, fiindcă eu am rugat-o cu stăruinţă, zicând: „Să nu se întoarcă robul tău ruşinat şi defăimat de la tine", şi alte asemenea; ea, căutând spre mine, mi-a spus: „Cum mă rogi să intru în chilia ta, când tu ai pe vrăjmaşul meu într-însa?"

Acestea zicând, s-a făcut nevăzută; iar eu, deşteptându-mă, am început a plânge şi a mă mâhni pentru cuvântul acesta al Născătoarei de Dumnezeu. Deci, nefiind altcineva în chilia mea, afară de mine singur, mă gândeam ca nu cumva să fi greşit cu vreun lucru oarecare sau cu gândul către Născătoarea de Dumnezeu şi de aceea s-a întors de la mine; însă nu găseam nimic cu care să-i fi greşit întru ceva. Deci, aflându-mă întru nedumerire şi mâhnire, am luat o carte ca să citesc şi să mă mai mângâi în supărarea aceea. Iar acea carte era a lui Isihie, preotul Bisericii Ierusalimului, pe care o cerusem odată de la dânsul. Şi citind în ea, am aflat la sfârşitul cărţii două cuvinte hulitoare ale răucredinciosului Nestorie, de unde am cunoscut că el este vrăjmaşul Născătoarei de Dumnezeu, pe care îl aveam în chilia mea.

Şi îndată am dat cartea înapoi la acela care mi-o dăduse, zicându-i: „Ia-ţi cartea ta, frate, că din ea mai mult m-am păgubit decât m-am folosit". Iar acela, întrebându-mă şi aflând pricina acelei pagube – fiindcă i-am povestit eu vedenia –, s-a umplut de râvnă dumnezeiască şi îndată a tăiat din carte acele două cuvinte hulitoare şi

le-a ars în foc, ca să nu se mai afle în chilia lui vrăjmaşul Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu»".

Nu se cuvine să tăcem şi aceasta: Sfântul Chiril, cel atât de desăvârşit prieten al lui Hristos şi atât de mare întru sfinţenie, avea încă şi o oarecare prihană într-însul, nu din răutate şi cunoştinţă, ci din oarecare prindere în minte şi din necunoştinţa adevărului. Că numai unul Dumnezeu este fără de păcat şi singur este cu totul neprins de orice patimă, precum zice Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu. Iar sfinţii, oricât de sfinţi ar fi ei, cu toate acestea sunt supuşi, ca nişte oameni, sub neputinţa omenească, şi cad sub oarecare patimi omeneşti. Căci se apucă prihana nu numai de cei mulţi, ci şi de cei prea buni, încât numai Dumnezeu este cu totul fără de greşeală şi neprins de patimi. De aceea şi Sfântul Chiril, ca un om ce era, avea oarecare patimă omenească, însă a îndreptat-o pe aceasta într-un chip minunat.

Şi care era patima şi care a fost îndreptarea ei? Ascultaţi: Marele Chiril, având rudenie şi unchi pe patriarhul Teofil, vrăjmaşul Sfântului Ioan Hrisostom, credea de adevărate mincinoasele prihăniri pe care le grăia Teofil împotriva lui Hrisostom, vrăjmaşul său, nu din răutate, precum s-a zis mai sus, ci din neştiinţă şi din nerăutate, precum este scris: *Bărbatul cel fără de răutate crede tot cuvântul.* Deci din aceste două pricini a luat dumnezeiescul Chiril prepus rău asupra preasfinţitului şi dumnezeiescului părintelui nostru Ioan Hrisostom, de unde se mânia asupra lui, nu numai când trăia acesta, ci şi după ce s-a săvârşit. Pentru aceasta, nici numele lui nu voia să-l pomenească în pomelnice împreună cu ale celorlalţi binecredincioşi patriarhi, precum era obiceiul.

Deci Apotic, cel ce a fost după Arsachie patriarh al Constantinopolului, a scris către dumnezeiescul Chiril arătând că şi el a fost unul din vrăjmaşii lui Hrisostom; dar mai pe urmă, socotind nevinovăţia şi curăţia acestui sfânt bărbat, s-a pocăit de greşeala sa de mai înainte şi a numărat şi a pomenit numele Sfântului Ioan Hrisostom, împreună cu ale celorlalţi sfinţi; deci, sfătuindu-l pe Sfântul Chiril frăţeşte, l-a rugat să facă şi el asemenea, să scrie numele lui Hrisostom în pomelnice şi să-l pomenească. Însă dumnezeiescul Chiril nu l-a ascultat, poate nevoind să prihănească sinodul ce s-a ţinut împotriva lui Hrisostom pe vremea lui Teofil.

A mai scris după aceasta către dumnezeiescul Chiril şi Sfântul Isidor Pelusiotul, ca unul ce era rudă cu el şi mai bătrân cu vârsta. Acela îl sfătuia cu îndrăzneală şi cu multă cutezare, cum că nedrept şi fără de socoteală se mânie împotriva Sfântului Ioan Hrisostom şi cum

că nu se cuvine să judece pe cineva din oameni, mai înainte de a nu fi cercetat pricina şi greşeala omului cu de-amănuntul. Căci şi Dumnezeu, cu toate că ştie toate mai înainte de a se face şi vede mai înainte cele ce au să fie ca şi cum ar fi de faţă, însă Sfânta Scriptură zice că S-a pogorât din cer El Însuşi la cetăţile dimprejurul Sodomei, ca să vadă dacă sodomitenii cu adevărat au păcătuit aşa după cum strigarea Sodomei se suie înaintea Lui; iar de nu, să ştie: *Strigarea Sodomei şi a Gomorei s-a înmulţit către Mine şi păcatele lor sunt foarte mari. Deci, pogorându-Mă, voi vedea de se săvârşesc după strigarea lor care vine către Mine; iar de nu, să ştiu*. Aceasta a făcut-o Domnul Cel a toate văzător ca să ne dea pildă să nu credem îndată cuvintele prihănitorilor, ci noi înşine să cercetăm mai înainte până ce ne vom încredinţa desăvârşit de este adevărat, aşa după cum auzim.

„Deci şi ţie – zicea către dumnezeiescul Chiril –, ţi se cuvine să socoteşti mai întâi şi apoi să te mânii, după ce vei afla pricină binecuvântată de mânie, că mulţi din cei ce au fost împreună cu tine la sinodul din Efes te spun pe faţă cum că te mânii cu nedreptate asupra nevinovatului Ioan şi, fiindcă eşti nepot al lui Teofil, urmezi în toate aşezării aceluia. Deci precum acela şi-a arătat nebunia pe faţă, izgonind din scaunul său pe Ioan cel fără de greşeală, sfânt şi iubit al lui Dumnezeu, aşa faci şi tu, prihănind şi gonind slava celui gonit, cu toate că acum el este mort".

Şi iarăşi acelaşi Sfânt Isidor a scris altă epistolă, către acelaşi dumnezeiesc Chiril, în care zicea acestea: „Mă înfricoşează pildele care se află în dumnezeiasca Scriptură şi mă silesc să-ţi scriu cele ce îţi sunt de trebuinţă. Dacă eu îţi sunt părintele tău – precum mă numeşti –, mă tem de osânda pe care a luat-o preotul Eli, cel din Legea Veche, că nu a pedepsit precum se cădea pe fiii săi care au păcătuit. Iar dacă eu sunt fiul tău, precum o ştiu eu însumi, mă înfricoşez să nu mă ajungă pedeapsa aceea pe care a luat-o Ionatan, fiul lui Saul; căci, putând să oprească pe tatăl său să nu caute vrăji, nu l-a împiedicat de la păcat; pentru aceasta, el a fost ucis cel dintâi în război. Deci, ca să nu fiu eu osândit, îţi zic ţie acelea care îţi sunt spre folosul tău. Ascultă-mă pe mine, ca să nu te osândeşti şi tu de la Dreptul Judecător şi Cel necăutător în faţă. Leapădă-ţi mânia care o ai asupra celui mort şi să nu tulburi Biserica celor vii, pricinuindu-i nelinişte".

Apoi iarăşi, în alt loc al epistolei sale zice: „Mă întrebi pentru ce şi cum s-a izgonit Ioan? Însă eu nu voiesc să-ţi răspund cu de-amănuntul, ca să nu mă arăt că osândesc şi prihănesc pe ceilalţi. Aceasta numai îţi zic ţie, cum că mulţi din cei fără de lege şi-au

săvârşit răutatea lor cu nedreptate asupra dreptului acela. Deci, în puţine cuvinte, îţi arăt starea Egiptului cu care te învecinezi. Egiptul s-a lepădat de Moise şi a slujit lui Faraon. Pe cei smeriţi i-a bătut cu bice; pe israilitenii care se osteneau i-a muncit. Ei zideau cetăţi Egiptului şi el n-a plătit plata lucrătorilor. În nişte lucruri ca acestea Egiptul îndeletnicindu-se, a odrăslit pe Teofil, care cinstea aurul ca pe Dumnezeu. Împreună cu cei de un gând cu dânsul, el a urât şi a mâhnit pe Ioan, omul cel iubit al lui Dumnezeu şi propovăduitorul Domnului. Dar casa lui David creşte şi se întăreşte mai mult; iar casa lui Saul se micşorează şi se împuţinează precum vezi".

Dumnezeiescul Chiril, citind scrisorile acestea ale Sfântului Isidor, a început a-şi cunoaşte greşeala şi a se îndrepta, însă atunci a cunoscut adevărul şi atunci s-a îndreptat desăvârşit, când a văzut vedenia care urmează: Sfântului Chiril i s-a arătat odată într-un vis, că se află într-un loc foarte frumos, plin de bucurie negrăită. Acolo vedea pe Avraam, pe Isaac, pe Iacov şi pe alţi minunaţi şi slăviţi bărbaţi ai Vechiului Testament. Asemenea vedea într-însul şi pe mulţi sfinţi ai darului celui nou al Sfintei Evanghelii. În locul acela vedea şi o biserică minunată, a cărei frumuseţe era neîntrecută; iar înăuntrul bisericii se auzea o mulţime multă de popor, care cânta o cântare cu viersuire prea dulce. Şi intrând şi sfântul în biserică, cu totul s-a înspăimântat cu mintea de vederea celor de acolo şi s-a umplut cu totul de bucurie şi de dulceaţă în inima sa. Căci vedea acolo şi pe Doamna noastră Născătoare de Dumnezeu înconjurată de mulţime de sfinţi îngeri şi strălucită cu slavă negrăită de jur împrejur. Mai vedea şi pe Sfântul Ioan Hrisostom stând aproape de Născătoarea de Dumnezeu cu mare cinste şi strălucind cu lumină minunată, ca un înger al lui Dumnezeu, ţinând în mâini cartea învăţăturilor sale. Împreună cu Sfântul Ioan Hrisostom mai erau şi mulţi alţi bărbaţi slăviţi, care stăteau lângă dânsul ca nişte slujitori, toţi înarmaţi şi ca şi cum ar fi fost pregătiţi să facă o izbândă oarecare.

Acestea văzând Dumnezeiescul Chiril, dorea a merge să se închine Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu. Chiar a şi alergat la ea ca să i se închine, dar îndată Sfântul Ioan, împreună cu purtătorii săi de suliţe, au alergat împotriva lui cu mânie şi nu numai că l-au oprit de a se apropia de Născătoarea de Dumnezeu, dar şi din biserica aceea l-au izgonit. Iar Sfântul Chiril, în vremea când stătea cutremurat şi se socotea în sine cum se mânia Sfântul Ioan Hrisostom împotriva lui şi cum l-a izgonit din biserică, iată a auzit pe Stăpâna noastră, Născătoarea de Dumnezeu, mijlocind şi zicând către Sfântul Ioan să-l ierte şi să nu-l gonească din biserica aceea; căci nu din

răutate, ci din neştiinţă a luat prepus rău împotriva lui: „Iartă pe Chiril – a zis Născătoarea de Dumnezeu către Sfântul Ioan –, căci din necunoştinţă a luat prepusul cel rău pentru tine şi va arăta că din neştiinţă a câştigat acest prepus rău, după ce îl va cunoaşte". Dar Ioan se arăta că nu primea să-l ierte.

Atunci Preasfânta Născătoare de Dumnezeu a zis către Sfântul Ioan: „Iartă-l pentru dragostea mea, căci mult s-a nevoit pentru cinstea mea, ruşinând şi înfruntând pe Nestorie, ocărâtorul meu; iar pe mine, Născătoarea de Dumnezeu, propovăduindu-mă oamenilor! Iartă-l pentru mine, căci mult s-a ostenit pentru mine, pe ocărâtorul Nestorie ruşinându-l şi pe mine, Născătoarea de Dumnezeu, propovăduindu-mă!" Acestea auzindu-le Hrisostom de la Născătoarea de Dumnezeu, îndată s-a îmblânzit şi, chemându-l înăuntru pe Sfântul Chiril, l-a îmbrăţişat ca un prieten pe prietenul său, şi de dragoste îl săruta cu iubire frăţească şi cu mare bucurie. Astfel s-au împăcat şi s-au împrietenit amândoi sfinţii între ei, în vedenia aceea, prin mijlocirea Născătoarei de Dumnezeu.

Deci deşteptându-se Sfântul Chiril şi socotind cu de-amănuntul această vedenie, s-a pocăit foarte mult şi singur se prihănea pe sine; căci atâta vreme a avut patimă deşartă şi nesocotită împotriva unui bărbat preasfânt şi bineplăcut lui Dumnezeu. Pentru aceea, adunând îndată pe toţi episcopii Egiptului, a făcut praznic şi sărbătoare mare Sfântului Ioan Hrisostom, a scris numele lui în diptice şi-l pomenea împreună cu sfinţii cei mari, iar în fiecare an îl fericea pe el cu cuvinte de laudă. Apoi i-a scris viaţa lui, din care Gheorghe, patriarhul Alexandriei, a scris şi a alcătuit mai pe urmă Viaţa Sfântului Ioan de Aur, care se află în tomurile Hrisostomului. Astfel s-a ridicat prihana aceasta de pe sfinţenia dumnezeiescului Chiril.

De atunci, fericitul Chiril şi-a petrecut cealaltă vreme a vieţii sale cu petrecere minunată, păstorind turma sa cea cuvântătoare la păşunea cea aducătoare de viaţă, povăţuindu-i pe toţi la calea mântuirii cu mare înţelepciune şi cu ştiinţă duhovnicească, întorcând din rătăcirea diavolului pe cei rătăciţi. Dovadă învederată a înţelepciunii şi a ştiinţei sale este povestirea care urmează, pe care voim să o adăugim aici ca pe o îndulcire a ascultătorilor şi astfel vom da sfârşit povestirii.

Avva Daniil ne spune în Pateric, cum că în părţile cele mai de jos ale Egiptului era un bătrân cuvios, adică cu petrecerea sfânt, dar simplu şi greoi la minte. Pentru aceea, din simplitatea lui, socotea şi zicea că Melchisedec este fiul lui Dumnezeu. Aceasta au vestit-o unii Sfântului Chiril, care, chemând la sine pe bărbatul acela şi

înştiinţându-se că face semne şi minuni şi orice va cere de la Dumnezeu îi arată lui, a uneltit o înţelepciune ca aceasta. El a zis cu blândeţe către bătrân: „Părinte, un gând îmi zice mie că Melchisedec este fiul lui Dumnezeu şi alt gând iarăşi îmi zice că nu este fiul lui Dumnezeu, ci este om şi arhiereu al lui Dumnezeu; deci am îndoială pentru aceasta. Pentru aceea te-am chemat, ca să-ţi spun ca să te rogi lui Dumnezeu, să-ţi descopere adevărul, ca să mi-l arăţi şi mie". Iar bătrânul, auzind aceasta şi bizuindu-se pe nevoinţa sa, a răspuns cu cutezare şi cu îndrăzneală: „Lasă-mă, stăpâne, să mă rog lui Dumnezeu trei zile pentru aceasta, şi orice-mi va descoperi, voi arăta-o şi marii tale sfinţenii".

Deci, ducându-se bătrânul în chilia lui, s-a închis trei zile şi a rugat cu căldură pe Dumnezeu ca să-i arate cele pentru Melchisedec. Şi descoperindu-i-se adevărul de la Dumnezeu, s-a întors la Sfântul Chiril şi i-a zis: „Stăpâne, Melchisedec este om, iar nu fiul lui Dumnezeu". Iar sfântul i-a zis: „Şi de unde ştii, părinte?" Bătrânul i-a răspuns: „Dumnezeu mi-a arătat pe toţi patriarhii, unul după altul, de la Adam până la Melchisedec. Pe toţi aceia i-am văzut trecând pe dinaintea mea şi când a venit să treacă Melchisedec, mi-a zis îngerul Domnului: «Iată, acesta este Melchisedec!» Deci m-am încredinţat cu adevărat, stăpâne, că desăvârşit este aşa". Atunci Sfântul Chiril, mulţumind lui Dumnezeu, s-a bucurat foarte tare că a izbăvit pe acel bătrân din rătăcire şi l-a eliberat cu pace. Deci bătrânul, ducându-se, a mărturisit tuturor că Melchisedec este om, iar nu Fiul lui Dumnezeu. Cu o înţelepciune ca aceasta şi cu astfel de meşteşug duhovnicesc al sfântului, a fost povăţuit bătrânul cel simplu la cunoştinţa adevărului.

Sfântul Chiril a trăit pe scaunul Alexandriei 32 de ani, scriind multe cărţi folositoare de suflet şi dreptcredincioase, dintre care cele mai alese sunt: *Comorile* şi *Glafira la Sfânta Scriptură cea Veche*. Şi curăţind în zilele sale Biserica lui Hristos de eresuri, şi-a dat sfântul lui suflet în mâinile lui Dumnezeu, în a noua zi a lunii iunie, zi în care se prăznuieşte adevărata lui pomenire, căci în 18 zile ale lunii lui ianuarie nu este pomenirea sfârşitului său, ci pomenirea fugii lui, adică a suirii lui din Alexandria la Efes. Această fugă a lui a fost socotită vrednică de praznic; căci a fost pricină de multe bunătăţi pentru Biserica lui Hristos, fiindcă prin ea s-a adunat Sfântul Sinod al treilea a toată lumea, a fost izgonit eresul cel hulitor al lui Nestorie şi dreapta credinţă a fost propovăduită lumii. Astfel, Sfântul Chiril nevoindu-se cu buna nevoinţă, credinţa cea prea dreaptă întărind-o la sinod, împăcând lumea şi liniştind-o de tulburări, curăţind turma sa

de eresuri şi viaţa sa împodobind-o cu mari fapte bune, s-a dus să-şi ia cununa pregătită lui de puitorul de nevoinţe Hristos şi plata pentru osteneli.

Iar la moartea Sfântului Chiril, a stat lângă el însăşi Doamna şi Stăpâna Născătoare de Dumnezeu şi a cercetat pe robul său cu sârguinţă; căci şi el, în viaţa sa, a slujit ei cu credinţă şi mult s-a nevoit de trei ori fericitul pentru cinstea ei. Şi acum se află în ceruri şi se bucură împreună cu toate cetele îngerilor, cu patriarhii, cu proorocii şi cu apostolii, cu ierarhii şi cu toţi sfinţii cei din veac, iar mai ales cu cel desăvârşit şi iubit prieten al său, cu dumnezeiescul Ioan Gură de Aur; şi stă fără mijlocire înaintea scaunului lui Hristos Dumnezeul nostru şi înaintea Preacuratei Maicii Sale, pentru care s-a luptat şi a pătimit rău. Şi neîncetat roagă pe Preasfânta şi cea de o fiinţă Treime pentru toţi creştinii, ca să dobândească şi ei împărăţia cerurilor. Pe care, dea Dumnezeu ca să o dobândim şi noi toţi, cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine toată slava împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL CHIRIL, EGUMENUL MĂNĂSTIRII DE LA IEZERUL ALB

Cuviosul părinte Chiril s-a născut din părinţi de neam bun şi dreptcredincioşi şi a crescut în slăvita cetate Moscova. Din Sfântul Botez el a fost numit Cosma şi de tânăr a fost dat la învăţătura sfintelor cărţi. Şi fiind copil foarte isteţ, a învăţat degrabă dumnezeiasca Scriptură şi, nevoindu-se la citirea cărţilor, se înţelepţea spre mântuire, petrecând în înfrânare şi în curăţie, şi sporind în tot lucrul plăcut lui Dumnezeu.

Şi încă fiind el tânăr, părinţii lui au trecut din această viaţă vremelnică şi, fiind pe patul morţii, au încredinţat pe fiul lor, Cosma, lui Timotei, rudenia lor, care era unul dintre boierii marelui domn Dimitrie, având dregătoria isprăvniciei. Iar fericitul copil, având dumnezeiasca dorire în inima sa, voia să se facă călugăr; deci întreba de locurile şi de locuinţele monahilor, şi unde i-ar fi lui cu înlesnire să se mântuiască; însă nimeni nu îndrăznea să-l călugărească, temându-se de acel boier Timotei.

Deci încă de când Cosma era în lume, arăta în sine înclinare către viaţa monahicească, ducându-se totdeauna la biserică, păzind curăţia şi întreaga înţelepciune, omorându-şi trupul cu postul şi cu

înfrânarea şi făcând toate faptele bune. Acest lucru văzându-l Timotei, se bucura de el şi îl iubea foarte mult. Şi ajungând el bărbat desăvârşit, Timotei i-a încredinţat rânduiala casei sale, ca unui credincios şi rudenie a sa şi temător de Dumnezeu; dar el se gândea în sine, cum ar face să fie monah, căci înlăuntru era aprins de dragostea dumnezeiască ca de foc.

Iar taina aceasta el n-o spunea nimănui, ca nu cândva ştiind-o Timotei, stăpânul lui, să-i facă vreo împiedicare de la lucrul ce-l gândea. Deci fericitul Cosma era în mare mâhnire, văzându-se însărcinat cu gâlcevile lumeşti şi neştiind cum ar scăpa de acelea; şi pentru aceea se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul, ca să-l scoată în orice fel ştie din gâlcevile vieţii şi să-l ducă în liniştea monahicească. Iar Domnul, ajutând scopului său, cu purtarea Sa de grijă a rânduit să vină în cetatea Moscovei fericitul Ştefan, egumenul mănăstirii Mahriştesca, bărbat desăvârşit în fapte bune, ştiut şi cinstit de toţi pentru viaţa lui cea plăcută lui Dumnezeu.

Deci Cosma, înştiinţându-se de venirea lui, a alergat cu bucurie la el, pentru că de multă vreme auzise de el şi dorea să-l vadă. Deci, căzând la picioarele lui, vărsa lacrimi din ochi, rugându-l să pună pe el chipul monahicesc şi zicând: „Preasfinţite părinte, de multă vreme am dorit să te văd, iar acum Dumnezeu m-a învrednicit a vedea pe sfinţia ta. Deci te rog pentru Domnul, nu mă lăsa pe mine păcătosul, precum nici Hristos n-a lăsat pe vameşul şi pe fiul cel desfrânat!"

Iar cuviosul, văzându-i lacrimile şi buna dorinţă, a înţeles că o să fie vas ales al Sfântului Duh şi a început a se gândi cum ar putea să-l facă monah, de vreme ce ştia că boierul acela Timotei nu va voi cu nici un chip să-l lase la călugărie; pentru aceea socotea în sine şi zicea: „De-i vom spune, nu va lăsa să fie aceasta; iar de-l vom ruga, nu ne va asculta".

Deci a gândit un lucru ca acesta: Mai întâi l-a îmbrăcat cu haine proaste monahiceşti, fără însă a-l tunde şi fără făgăduinţele şi rugăciunile cele cuviincioase, şi i-a pus numele Chiril. Apoi, oprindu-l în casa în care găzduia, s-a dus el însuşi la Timotei. Şi, spunându-i-se lui Timotei de venirea egumenului Ştefan, el s-a bucurat, căci îl cinstea foarte mult. Deci, sculându-se, s-a închinat lui şi i-a cerut binecuvântarea; iar cuviosul, dându-i binecuvântare, i-a zis: „Chiril, rugătorul vostru către Dumnezeu, vă binecuvintează". Iar el a întrebat: „Cine este Chiril?" Egumenul a zis: „Cosma, care a fost sluga voastră, a voit acum să fie monah şi să slujească Domnului şi să se roage pentru voi lui Dumnezeu". Iar el, când a auzit aceasta, îndată s-a umplut de mare mânie şi de mâhnire şi a început a ocărî cu

cuvinte necuvioase pe Cuviosul egumen Ştefan. Iar cuviosul, stând, a zis: „Nouă ne este poruncit de la Mântuitorul Hristos: *Unde vă vor primi şi vor asculta cuvintele voastre, acolo să petreceţi; iar câţi nu vă vor primi şi nu vă vor asculta pe voi, ieşind de acolo, să scuturaţi praful de pe picioarele voastre, întru mărturia lor*".

Acestea zicând Cuviosul Ştefan, s-a dus. Iar Irina, femeia lui Timotei, fiind dreptcredincioasă şi temătoare de Dumnezeu, auzind cuvintele lui Ştefan, iar mai ales ale lui Hristos, s-a înfricoşat cu inima şi a început a sfătui pe bărbatul ei, căci a mâhnit pe un cuvios ca acela, şi a zis: „Mă tem ca nu cumva să cadă deodată mânia lui Dumnezeu peste casa noastră pentru necinstea ce ai adus plăcutului lui Dumnezeu, căci ai auzit cuvintele înfricoşate şi înspăimântătoare ale lui Hristos, care au fost zise de el; cărora ştii ce le urmează în Evanghelie: *Mai lesne va fi Sodomei şi Gomorei în ziua judecăţii...*".

Deci, bărbatul ei, Timotei, căindu-se de greşeala sa, a trimis degrabă după Sfântul Ştefan, rugându-l să se întoarcă la el. Iar sfântul întorcându-se, Timotei a căzut la picioarele lui, cerând iertare şi împăcându-se cu cuviosul. Din acea vreme, ajutând Dumnezeu, Timotei s-a umilit cu inima şi, făcând după cererea cuviosului, a lăsat pe Cosma, care s-a numit Chiril, ca să fie după voia lui. Iar Cosma a dat săracilor toate câte le avea, nelăsându-şi nimic; şi se ruga fericitului Ştefan ca să-l acum facă monah prin rânduiala tunderii.

Iar Cuviosul egumen Ştefan, socotind cele de folos noului începător, l-a dus în mănăstirea lui Simon şi l-a dat spre călugărie arhimandritului Teodor, care era rudenia marelui între părinţi Serghie. Iar Teodor acela era îmbunătăţit şi înţelept în lucrurile duhovniceşti şi, ca un iscusit şi cărturar, ştia a povăţui bine pe cei ce veneau la Dumnezeu. Deci a călugărit pe Cosma desăvârşit şi l-a numit Chiril, precum îl numise mai înainte Cuviosul Ştefan.

În mănăstirea lui Simon petrecea un monah, anume Mihail, care mai pe urmă a fost episcop al cetăţii Smolensca. Acela petrecea viaţă minunată întru Dumnezeu în rugăciuni, în postiri, în privegheri şi în toată înfrânarea. Deci lui i-a încredinţat arhimandritul Teodor pe monahul Chiril cel nou începător, ca să-l povăţuiască ca pe sine la calea ce duce la împărăţia cerului.

Iar Chiril văzând nevoinţele pustniceşti ale stareţului său, a început a urma vieţii lui şi a i se supune lui cu toată osârdia. Şi sârguindu-se să facă cele ce vedea pe stareţ că face, socotea postul ca săturarea, ostenelile ca odihna şi goliciunea în timp de iarnă ca şi căldura; iar somn dormea puţin şi astfel îşi obosea trupul, supunându-l duhului.

Şi neîndrăznind să facă ceva fără binecuvântarea şi porunca stareţului, l-a rugat pe el să-i poruncească să postească mai mult decât ceilalţi fraţi, adică să mănânce după două sau trei zile, iar stareţul nu i-a dat voie, ci i-a poruncit să mănânce pâine cu fraţii, dar nu până la săturare. Iar când stareţul citea noaptea Psaltirea, poruncea ucenicului să facă închinăciuni şi astfel petrecea toată noaptea până la vremea Utreniei.

Şi i se făceau fericitului Chiril în chilie multe chipuri de înfiorări şi de năluciri diavoleşti, mai ales când stareţul ieşea afară din chilia sa; însă el, cu rugăciunea lui Hristos şi cu semnul Sfintei Cruci, ca şi cu o armă tare, gonea pe vrăjmaşii cei nevăzuţi. Apoi el spunea toate acelea sfântului său stareţ, iar el, întărindu-l, îi poruncea să nu se teamă de înfricoşările diavoleşti, ci să se le socotească ca nişte nimicuri. Deci Sfântul Chiril a petrecut la acel mare nevoitor multă vreme cu supunere adevărată, neavând nici un fel de voie a sa. Apoi, cu porunca arhimandritului, s-a dus la ascultare de obşte, ca să se ostenească în pitărie, unde a început şi mai mult a se înfrâna şi a adăuga cu smerenie osteneală peste osteneală, lucrând singur mai mult decât alţii cele ce erau de făcut.

Dar nu lăsa nici rugăciunile cele de toată noaptea, cu care se deprinsese de la stareţ, ci multe nopţi petrecea fără somn, iar la cântarea cea de dimineaţă din biserică, el era mai înainte şi ieşea mai pe urmă decât toţi. El primea hrană atât cât să nu slăbească cu trupul de foame şi să nu cadă la pământ; iar uneori mânca numai ca să nu fie cunoscută de fraţi înfrânarea lui. Băutura lui nu era altceva decât apa, şi aceea întru însetare, atât de nemilostiv muncitor era trupului său. Şi tuturor se făcuse de mirare şi era iubit de toţi, căci ce fel de fapte bune nu erau într-însul: era supus, ascultător, fără de cârtire, blând şi tăcut, smerit şi plin de dragoste.

În vremea aceea, trăind Cuviosul părintele nostru Serghie de la Radonej, făcătorul de minuni, mergea uneori la mănăstirea lui Simon pentru a vedea pe arhimandritul Teodor, rudenia sa, şi pe ceilalţi fraţi. Şi mai înainte de toţi el mergea în pitărie la fericitul Chiril şi vorbea cu el în singurătate pentru folosul sufletesc. Astfel îi puteai vedea pe amândoi lucrând brazda sufletului: unul semăna seminţele faptelor bune, iar altul le adăpa cu lacrimi, ca să câştige secerişul cel de bucurie în veacul ce va să vie.

Şi vorbind ei multă vreme şi înştiinţându-se arhimandritul de venirea Cuviosului Serghie, îndată mergea cu fraţii la el şi primea sărutarea cea iubită întru Hristos. Şi mare le era mirarea tuturor, cum Sfântul Serghie lăsa pe toţi, chiar şi pe arhimandrit, şi mergea numai

la Chiril, căci viaţa sfântului era ştiută de sfânt şi cuviosului nu-i era tăinuită vieţuirea cuviosului. Şi petrecând Sfântul Chiril în pitărie multă vreme, a fost trimis de povăţuitor la o altă slujbă, anume la bucătărie. Dar el şi acolo, ostenindu-se, tot aşa se nevoia, ca în cea dintâi slujbă. Şi privind la focul din bucătărie, îşi aducea aminte de focul gheenei muncii celei veşnice şi zicea către sine: „Rabdă, Chirile, focul acesta, ca să poţi scăpa de celălalt foc mistuitor". Din aceasta, Dumnezeu i-a dat lui atâta umilinţă, încât nu putea nici pâine să guste fără lacrimi, iar uneori nu putea să vorbească nici un cuvânt. Iar fraţii, văzând această viaţă a lui, îl aveau între dânşii nu ca pe un om, ci ca pe un înger al lui Dumnezeu.

Şi văzându-se el cinstit şi lăudat de toţi şi vrând să-şi tăinuiască fapta sa cea bună, s-a prefăcut a fi nebun şi a început a face glume necuvioase şi râsete, ca să nu fie cinstit şi lăudat, ci mai ales necinstit şi batjocorit. Căci iubea mai mult necinstea decât cinstea, şi ocările mai mult decât laudele; iar aceasta o făcea pentru dragostea lui Hristos, fiindcă pentru sine toate le socotea ca nişte gunoaie. Deci văzând fraţii nebunia lui, unii s-au îndoit şi li se părea că într-adevăr şi-a pierdut mintea, iar alţii credeau că şi-a răzvrătit viaţa; dar el, sub chipul nebuniei, se sârguia să-şi tăinuiască adevărata înţelepciune ce sălăşluia în inima sa. Pentru aceasta, arhimandritul îi dădea canon ca unuia fără de rânduială şi răzvrătit; îi dădea post şi înfrânare, adică să guste numai pâine şi apă timp de 40 de zile şi mai bine, iar el îl primea şi îl săvârşea cu osârdie; căci aceasta îi trebuia şi lui, ca postirea sa – cea aleasă de sine şi la care se deprinsese – să o săvârşească sub chipul canonului, ca să se pară că postul lui nu este după voia sa, ci după porunca povăţuitorului său.

Şi trecând zilele cele hotărâte ale postului, fericitul Chiril făcea iarăşi alte nebunii, ca să ia mai multă certare şi canon de la povăţuitorul său. Deci, de multe ori, din porunca părintelui, el petrecea câte şase luni cu pâine uscată şi puţină apă, şi acelea le primea la câte o zi sau două. Şi luând cuviosul nişte certări şi nişte ocări ca acelea, se bucura foarte mult cu duhul; căci, precum cei mândri se bucură de slava şi de cinstea lor, tot aşa şi cei smeriţi cugetători se veselesc de necinstea şi de defăimarea lor. Deci a petrecut sfântul în acea nebunie până ce i s-a cunoscut cugetul, că pentru smerenie făcea aceea. Iar după ce egumenul s-a înştiinţat cu încredinţare de acel lucru, nu-i mai dădea canon, deşi el mai făcea unele nebunii.

După aceasta i-a venit în gând Cuviosului Chiril să fie liber de slujirea bucătăriei şi să petreacă în linişte în chilie, ca din linişte să poată câştiga mai multă umilinţă. Dar nu voia să vorbească de aceasta

egumenului, ca să nu fie după voia sa, ci s-a lăsat în purtarea de grijă a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, spre care avea mare dragoste şi credinţă. Deci, punându-şi toată nădejdea într-însa, s-a rugat către ea, ca să rânduiască cu el ce este mai de folos şi i s-a rânduit astfel: arhimandritul voia să scrie o carte şi, ştiind pe fericitul Chiril că poate scrie bine, i-a poruncit să plece de la bucătărie, să şadă în chilia sa şi să scrie acea carte.

Iar Chiril, cunoscând că Preacurata Maică a lui Dumnezeu i-a auzit rugăciunea, i-a mulţumit şi a primit liniştea chiliei lui, bucurându-se. Şi scriind cartea ce i s-a poruncit, nu înceta obişnuita sa pravilă, adică se ruga mult şi petrecea nopţi fără de somn în cântarea de psalmi şi în plecarea genunchilor. Iar după o vreme, socotind petrecerea sa, s-a aflat pe sine neavând atâta umilinţă câtă avea când era în pitărie; deci a început a se ruga Preacuratei Născătoare de Dumnezeu ca să-i dea cea dintâi umilinţă pe care o avea mai înainte. Şi după o vreme, egumenul l-a trimis iar la bucătărie în slujba fraţilor, iar Sfântul Chiril s-a bucurat de aceasta foarte tare şi se sârguia spre mai multe nevoinţe, şi câştiga de acolo mai mare umilinţă. Şi a petrecut într-acea slujbă nouă ani, supunându-se la multe osteneli şi rele pătimiri; pentru că ziua se ardea de foc, iar noaptea îngheţa de frig, căci în acei ani nu a avut cojoc pe trupul lui.

Apoi, după trecerea acelor ani, arhimandritul l-a luat de la bucătărie, l-a dus la arhiereu şi l-a hirotonosit preot, măcar că Sfântul Chiril nu voia. Deci petrecea slujba preoţiei în rândurile săptămânii sale, dar nu înceta de la iubirea de osteneli şi de la slujirea la lucrurile mănăstirii; căci, atunci când avea vreme liberă, se ducea în bucătărie sau în pitărie şi se ostenea, dându-se pe sine la mai mare smerenie înainte de egumenia aceea în care avea să fie, după cuvântul Domnului: *Cel ce voieşte să fie mai mare între voi, să fie slugă tuturor*.

După aceasta, arhimandritul mănăstirii lui Simon, fericitul Teodor, fiind bărbat vrednic de cinste, cu voinţa lui Dumnezeu a fost ales la treapta arhierească şi pus arhiepiscop al Rostovului; iar în locul lui, ca arhimandrit al mănăstirii lui Simon, toţi au ridicat cu sila pe Cuviosul Chiril, neascultându-i multele lepădări şi lacrimi ale lui; şi astfel l-au silit să ia egumenia acelei mănăstiri. Şi primind Cuviosul începătoria, mai mult s-a dat la mai mari osteneli, ştiind ceea ce se scrie: *Cui i se va da mult, mult se va cere de la el*. Şi iarăşi: *Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă lucrurile voastre cele bune şi să preamărească pe Tatăl vostru Care este în ceruri*. Deci, ocârmuind bine mănăstirea, niciodată nu s-a înălţat cu

gândul pentru cinstea dregătoriei sale, nici a lăsat ceva din înfrânare, ci aşa petrecea ca şi mai înainte, păzindu-şi smerita sa cugetare, arătând dragoste nefăţarnică spre toţi cei mari şi cei mici. Şi pe toţi îi primea cu bucurie – pe cei bătrâni, ca pe nişte fraţi, iar pe cei mai tineri, ca pe nişte fii.

De aceea era iubit de toţi, cinstit şi slăvit, şi veneau la dânsul mulţi din domni şi boieri pentru folos. Şi văzându-şi tulburată liniştea, a început a se mâhni şi a se întrista; de aceea se gândea cum ar lăsa egumenia şi să se liniştească în chilia sa. Iar după o vreme oarecare, lăsându-şi rânduiala arhimandriei, s-a dus în chilia sa de mai înainte şi s-a închis într-însa, nevoind să se plece la rugăminţile fraţilor, care îi cereau cu multe lacrimi să nu lase ocârmuirea sfintei mănăstiri.

Iar de vreme ce mănăstirea nu putea să fie fără egumen, pentru aceea au ridicat la arhimandrie pe un ieromonah cu numele Serghie şi cu porecla Azacov, care mai pe urmă a fost episcop în Riazan; iar Sfântul Chiril a început a se linişti în chilia sa. Dar cetatea nu putea să se ascundă, stând deasupra muntelui, nici făclia să se tăinuiască sub obroc; fiindcă pe cât fugea el de slava omenească, pe atât mai mult îl preamărea Dumnezeu, Care a zis: *Pe cel ce Mă preamăreşte îl voi preamări*. Drept aceea, din felurite părţi şi cetăţi, mulţi din partea duhovnicească şi mirenească veneau la dânsul pentru folos, căci cuvântul lui era dres cu sarea înţelegerii şi darul lui se vărsa din gura lui şi toţi îl ascultau cu plăcere. Văzând aceea, Serghie Azacov, cel pus arhimandrit în locul lui, a început a se umple de zavistie, căci se socotea pe sine a fi defăimat de cei ce se duceau la fericitul Chiril şi se mâhnea de aceea foarte mult, pentru că zavistia nu ştie să cinstească cele de folos.

Iar Cuviosul Chiril ştiind necazul arhimandritului asupra lui, nu s-a mâhnit pe dânsul, nici i s-a împotrivit lui cu ceva, deoarece era fără de răutate şi drept la inimă. Deci, dând loc mâniei, s-a dus de acolo în mănăstirea Naşterii Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, care se numea "Veche", şi petrecea acolo. Şi se gândea în sine cu mare dorinţă, ca să se ducă undeva departe de lume în pustie şi, de aceea, totdeauna se ruga lui Dumnezeu şi Preacuratei Maicii Sale, zicând: „Preacurată Maica lui Hristos, Dumnezeul meu, Tu ştii că toată nădejdea mea, după Dumnezeu, spre tine am pus-o din tinereţile mele; deci însuţi tu, precum ştii, povăţuieşte-mă, arată-mi calea pe care voi merge şi spune-mi un loc lesnicios pentru mântuire". Aşa se ruga el adeseori cu lacrimi şi în scurtă vreme şi-a căpătat cererea; pentru că Domnul face voia celor ce se tem de El şi aude rugăciunea lor împreună cu Preacurata Maica Sa.

Cuviosul Chiril avea obiceiul ca în toate nopţile să cânte acatistul Preacuratei Născătoare de Dumnezeu înaintea sfintei sale icoane. Deci într-o noapte, cântând el acatistul după obicei şi având în inima sa dorinţă de viaţă pustnicească, se ruga cu suspinuri; iar când a ajuns la partea care se scrie în acatist: „Străină naştere văzând, să ne înstrăinăm de lume, mutându-ne mintea la cer...", atunci s-a umilit cu inima din cuvintele acestea şi încetând a citi, se gândea în sine cum Cel Preaînalt în mărimea dumnezeirii, Domnul nostru Iisus Hristos, S-a arătat pe pământ în trup de om smerit, ca pe cei ce se înstrăinează de lume pentru dragostea Lui, să-i ridice spre înălţimea dumnezeieştii vederi.

Şi s-a deşteptat în el dorinţă mai fierbinte ca să se înstrăineze cu totul de lume în pustie, pentru dragostea lui Dumnezeu. Deci a început mai cu dinadinsul a se ruga cu lacrimi Domnului şi Preasfintei Născătoare de Dumnezeu ca să-l povăţuiască cum să se mântuiască; şi îndată a auzit un glas minunat de departe din înălţimea văzduhului, afară din chilie, zicându-i: „Chirile, ieşi de aici şi mergi la Iezerul Alb, că bună odihnă vei afla. Acolo ţi-am gătit ţie un loc în care te vei mântui".

Atunci cuviosul, deschizându-şi degrabă fereastra chiliei, a văzut o lumină mare strălucind din cer, în partea dinspre miazănoapte – unde este Iezerul Alb –, arătându-i cu raza ca şi cu degetul locul sălăşluirii lui. Deci sfântul stând înspăimântat, privea cu ochii locul arătat lui în latura aceea ce era depărtată, ca şi cum ar fi aproape; şi s-a tot uitat la aceea, până ce a apus de la ochii lui lumina aceea minunată cerească. Şi sfârşindu-se acea minunată vedenie, şi-a aflat inima sa plină de bucurie şi de pace şi a înţeles că Preacurata Maica lui Dumnezeu nu i-a trecut cu vederea rugăciunea lui. Deci a săvârşit cântarea acatistului cu mare bucurie, petrecând toată noaptea aceea fără de somn şi rugându-se întru căldura duhului. Şi socotind cu mirare glasul şi vedenia ce i se făcuse lui, se veselea şi slăvea pe Dumnezeu.

El avea acolo un frate duhovnicesc, anume Terapont, credincios şi iubit lui. Acela era tuns împreună cu sfântul şi fusese la Iezerul Alb. Pe acela îl întreba sfântul dacă este vreun loc la Iezerul Alb, unde ar putea să se liniştească monahii; iar Terapont îi spunea că acolo sunt multe locuri bune pentru însingurare. Deci, sfătuindu-se amândoi, au ieşit din mănăstire şi au plecat la drum spre Iezerul Alb, nădăjduind spre Dumnezeu.

Iar după multe zile, ajungând în părţile Iezerului Alb, a cercetat multe locuri în pustie, dar nicăieri nu i-a plăcut cuviosului, până ce a

mers la locul ce i se arătase lui în vedenie şi pe care îl căuta. Acolo mergând, îndată a cunoscut acel loc, care i-a plăcut foarte mult. După aceea, făcând rugăciune, a zis: „Aceasta este odihna mea şi aici mă voi sălăşlui, fiindcă astfel a voit Preacurata Maica Domnului. Bine este cuvântat Domnul Dumnezeu de acum şi până în veac, că a auzit rugăciunea mea". Şi îndată a înfipt o cruce în acel loc, cântând canonul de mulţumire spre lauda Preacuratei Născătoare de Dumnezeu.

Atunci a spus lui Terapont vedenia ce i s-a arătat lui în mănăstire despre locul acela. Deci, amândoi mulţumind lui Dumnezeu şi Preacuratei Maicii Lui, au săpat o chilie mică în pământ, şi au stat o vreme împreună; apoi cu înţelegere s-au despărţit unul de altul, deoarece fericitul Chiril dorea să aibă liniştea cea mai desăvârşită. Deci Chiril a rămas pe loc, iar Terapont s-a dus ca la cincisprezece stadii depărtare de acolo, şi găsindu-şi un loc plăcut lui, s-a sălăşluit acolo pentru Dumnezeu. Apoi, adunându-se acolo mulţi fraţi, au făcut o mănăstire, zidind şi o biserică în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi a preacinstitei ei naşteri; astfel că acum acea mănăstire, cu darul lui Dumnezeu lăţindu-se şi înmulţindu-se şi bine rânduindu-se, se numeşte a lui Terapont.

Iar locul acela, unde Cuviosul Chiril s-a sălăşluit, avea brazi şi pădure deasă şi nu erau aproape locuinţe omeneşti. Locul era frumos şi rotund, înconjurat cu ape de jur împrejur, ca şi cu un zid, şi acolo vieţuia sfântul părinte în chilia cea săpată în pământ, petrecând în pustie cu nevoinţe pustniceşti şi luptându-se împotriva nevăzutului vrăjmaş. Iar după un timp, doi creştini oarecare umblând prin pustia aceea, au găsit pe acest sfânt şi s-au mirat de petrecerea lui atât de aspră. Deci, folosindu-se de cuvintele lui cele insuflate de Dumnezeu, au început după aceea a veni adeseori la dânsul, dorind să vadă faţa lui cea cu sfântă podoabă, să se învrednicească de binecuvântare şi să ia folos de la dânsul. Ei aduceau stareţului lor cele trebuincioase, iar numele lor erau acestea: Axentie, ce se poreclea Voron, şi Matei, ce se chema Cucos, care mai târziu a fost eclesiarh al acelei mănăstiri.

Acei oameni spuneau aceasta: „Cu mulţi ani mai înainte de acea vreme, un lucrător de pământ, anume Isaia, trăia aproape de locul acela unde Sfântul Chiril s-a sălăşluit. Acel Isaia şi cei împreună cu dânsul adeseori auzeau un sunet de clopot şi un glas de cântare minunată ce se făcea în locul acela, mai cu seamă în zile de Duminici şi praznice. Dar nu numai Isaia auzea clopote şi cântări, ci şi alţi oameni ce treceau prin acel loc. De aceea, de multe ori, când auzeau acel sunet, veneau acolo să vadă de unde se aud clopotele şi cântările. Şi glasurile le auzeau, dar cu ochii nu puteau să vadă nimic; deci,

mirându-se cu spaimă, se duceau, cunoscând că nu este lucru obişnuit".

Într-o zi, cuviosul a înconjurat pustia aceea cu acei doi oameni ce s-au zis mai sus, cu Axentie şi Matei. Dar vrăjmaşul, urâtorul binelui, ştiind că are să fie izgonit de acolo prin Cuviosul Chiril şi neputând să-l înfricoşeze cu nici un fel de păreri şi năluciri, de vreme ce cuviosul le socotea pe toate acelea mai netrebnice decât păianjenii, a aflat asupra lui un meşteşug ca acesta: Prin voia lui Dumnezeu, a adus asupra lui somn greu, încât Sfântul Chiril nu putea să umble şi voia să se culce ca să se odihnească, zicând către cei ce erau cu dânsul: „Staţi acolo până ce voi dormi puţin". Iar ei i-au zis: „Părinte, mergi în chilie şi odihneşte-te acolo". Iar părintele, neputând să meargă, fiind biruit de somn, a văzut un loc bun de odihnă şi s-a culcat ca să doarmă puţin. Deci, adormind el, l-a deşteptat un glas înfricoşat, zicându-i: „Fugi, Chirile, fugi!" Iar el, deşteptându-se de neobişnuitul glas şi înspăimântându-se, a fugit din acel loc, şi îndată, în ceasul acela, un copac mare a căzut de-a curmezişul pe locul pe care zăcea sfântul.

Şi a înţeles sfântul că a fost pândire diavolească şi dintr-acea vreme a început a fi mai cu trezvie şi mai osârdnic, rugându-se lui Hristos şi Preacuratei Maicii Lui ca să ia de la dânsul greutatea somnului. Acea cerere a lui i s-a împlinit întocmai, căci de multe ori petrecea ziua şi noaptea fără să aibă somn şi nici cât de puţin nu dormita. Deci noaptea stătea la rugăciune şi ziua se ostenea lucrând cu mâinile; căci tăia pădurea şi curăţa locul cel strâmt care era în pustia cea păduroasă, vrând să semene oarecare seminţe; ca astfel din sudoarea feţei sale şi din osteneala mâinilor lui să se hrănească.

Iar odată, adunând găteje multe împrejurul locului acela, le-a aprins; iar diavolul a ridicat un vânt mare şi fumul cu văpaia a înconjurat pe cuviosul de pretutindeni, încât nu ştia încotro să fugă, din pricină că fumul era gros şi acoperea tot locul. Deci fiind într-o neaşteptată primejdie de moarte ca aceea, sfântul a strigat către Preacurata Fecioară Maria, grabnica ajutătoare, Născătoarea de Dumnezeu, şi îndată i s-a arătat lui oarecine şi luându-l de mână, i-a zis: „Vino în urma mea!" Deci, scoţându-l nevătămat din foc, s-a făcut nevăzut. Astfel, cu ajutorul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, Sfântul Chiril a fost scăpat din primejdia cea neaşteptată.

După aceasta au venit la dânsul din mănăstirea lui Simon doi fraţi iubiţi şi de un gând cu el: Zevedei şi Dionisie. Pe aceştia văzându-i cuviosul, s-a bucurat foarte mult şi i-a primit să vieţuiască împreună cu el; apoi a venit un oarecare Natanail, care mai pe urmă

a fost chelar al locaşului aceluia. După aceea, au început a veni la sfântul şi alţi fraţi, pentru zidirile duhovniceşti, căci avându-şi inima lui bine lucrată, cu darul Duhului Sfânt, dădea dulci roduri de învăţături, şi pentru aceea cei ce veneau să vieţuiască la dânsul, cereau să-l aibă părinte al lor pe el, pentru că vedeau viaţa lui minunată şi cuvântul lui de Dumnezeu insuflat. Iar el se lepăda să le fie povăţuitor, numindu-se pe sine nevrednic şi păcătos, însă biruindu-se de iubirea de fraţi şi de dorirea mântuirii sufletelor omeneşti, a început a primi acolo pe acei fraţi, care, zidindu-şi lor chiliuţe mici, vieţuiau lângă dânsul întru Dumnezeu.

Iar un om, anume Andrei, care îşi avea locuinţa lui nu departe de acea pustie, a început a urî pe Cuviosul Chiril şi pe monahii care erau cu dânsul, pentru că s-au sălăşluit acolo. Deci, îndemnat fiind de diavol, a mers noaptea, vrând să aprindă chilia sfântului. Dar când s-a apropiat de chilie, îndată a căzut asupra lui o spaimă mare şi a fugit de frică. Într-altă noapte, venind iarăşi, a lipit focul de perete şi a fugit, ca să nu fie ştiut. Şi stătea departe şi privea să vadă când se va aprinde chilia cu părinţii cei ce vieţuiau în ea; dar focul, lipindu-se de peretele cel de lemn ca de piatră sau de gheaţă, îndată s-a stins.

Deci acel Andrei făcea de multe ori aceasta, mergând întru adâncă noapte, dar n-a sporit nimic, deoarece uneori cădea peste dânsul frică şi spaimă, iar alteori focul cel lipit de perete se stingea, căci Preacurata Maică a lui Dumnezeu păzea nevătămat de foc nu numai pe robul său, fericitul Chiril, ci şi ostenelile mâinilor lui.

În cele din urmă, omul acela şi-a venit în simţire şi, cunoscându-şi greşeala sa, s-a temut să nu năvălească asupra lui vreo pedeapsă a lui Dumnezeu. Deci alergând cu pocăinţă la Cuviosul Chiril, şi-a mărturisit greşeala lui cu de-amănuntul, udându-şi cu lacrimi faţa lui. Iar sfântul, învăţându-l cu cuvinte folositoare şi îndemnându-l să nu mai asculte sfatul cel viclean al vrăjmaşului, i-a dăruit iertare şi l-a eliberat cu pace, iar el însuşi a început a cânta canonul de mulţumire al Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu.

Iar după puţină vreme, Andrei acela a venit iarăşi la Sfântul Chiril şi-l ruga să-l primească în obştea sa şi să-l tundă în călugărie. Iar cuviosul i-a îndeplinit cererea lui; şi Andrei, învrednicindu-se rânduielii monahiceşti, a petrecut întru ascultare, totdeauna căindu-se de greşelile sale cele mai dinainte şi mărturisind fraţilor cum voia să pună foc locaşului. Şi se înmulţeau fraţii din zi în zi, pentru că mulţi de pretutindeni veneau la cuviosul, unii pentru folos, alţii pentru vieţuire. Iar Cuviosul Chiril, urmând Domnului celui ce a zis: *Pe cel ce vine la Mine nu-l voi goni afară*, primea pe cei ce voiau să se

ostenească şi să rabde nevoia pustiei pentru Dumnezeu. De aceea zidea chilii şi se întemeia mănăstirea şi se aşeza viaţă de obşte, ostenindu-se toţi împreună şi câştigându-şi din ostenelile lor cele de trebuinţă pentru hrană.

Odată, vrând fraţii să zidească biserică, nu se aflau între dânşii lucrători iscusiţi în lemn, iar locul lor se afla departe de locuinţele omeneşti; deci aveau trebuinţă de meşteri în lemn. Iar Cuviosul Chiril, precum din început avea obicei ca întru toate nevoile şi trebuinţele sale să se arunce la voia şi la purtarea de grijă a Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu şi niciodată n-a fost lipsit de ce a cerut, ci toate trebuinţele îşi câştiga, astfel, punându-şi nădejdea spre Maica lui Dumnezeu, s-a rugat către ea cu dinadinsul şi degrab au venit meşteri trebuincioşi, de nimeni fiind chemaţi, şi s-a zidit o biserică aleasă, în numele Preacuratei Fecioarei Născătoare de Dumnezeu şi a cinstitei Adormirii sale.

Iar oamenii care locuiau împrejur în partea aceea, auzind că în pustia Iezerului Alb se adună monahi şi se întemeiază o mănăstire, iar acum au zidit şi o biserică, se mirau; însă gândeau că sfântul a adus multe averi cu sine. Şi mai ales când s-au înştiinţat că fusese arhimandrit în mănăstirea lui Simon, socoteau că acolo, la stăpânire, i-au venit câştiguri mari.

Deci un oarecare boier, anume Teodor, îndemnat fiind de diavolul, a trimis tâlhari ca, năvălind noaptea asupra mănăstirii, să facă lui Chiril supărare şi necaz şi să ia averea lui. Iar tâlharii mergând noaptea ca să năvălească fără de veste asupra mănăstirii şi asupra celor ce dormeau, au văzut împrejurul mănăstirii mulţime de oameni, din care unii săgetau cu arcurile, iar alţii altele făceau. Deci tâlharii stăteau ascunşi într-un loc oarecare, în pădurea aceea, de unde priveau de departe la oamenii aceia, aşteptând până ce se vor duce de la mănăstire. Dar tâlharii au aşteptat până la miezul nopţii şi mai mult, însă oamenii cei văzuţi de dânşii nici nu se duceau, nici nu dormeau, ci petreceau ca nişte străjeri ai mănăstirii; deci tâlharii s-au dus fără să facă ceva. Iar în noaptea următoare iarăşi au venit şi au văzut la mănăstire alţi oameni, mai mulţi decât întâi, înarmaţi ca nişte ostaşi, şi temându-se, s-au dus.

Şi au spus aceasta boierului lor; iar acela a gândit că poate cineva dintre dregători a venit cu mulţime de slugi la cuviosul pentru binecuvântare şi rugăciune şi, zăbovind, a rămas la dânsul în acele nopţi. Deci Teodor a trimis în taină la mănăstire ca să ştie cu încredinţare cine a fost în mănăstire ieri şi alaltăieri. Şi s-a înştiinţat trimisul că nimeni nu a fost atunci în mănăstire, iar acum era mai

mult de o săptămână, de când nu venise nimeni. Deci a spus aceasta boierului care îl trimisese pe el, iar acela s-a mirat şi s-a înspăimântat, cunoscând că Dumnezeu acoperă pe robul său. Deci temându-se să nu-l ajungă judecata lui Dumnezeu pentru că a voit să necăjească pe plăcutul Lui, a mers degrabă la sfântul şi, căindu-se, i-a mărturisit cu lacrimi greşeala sa, spunându-i şi ce au văzut tâlharii cei trimişi de el. Iar Cuviosul Chiril, învăţându-l cu cuvinte din dumnezeiasca Scriptură şi iertându-l, i-a zis: „Să mă crezi, fiule Teodor, că n-am nimic altceva în această viaţă decât numai această haină veche, pe care o vezi pe mine şi puţine cărţi".

Atunci Teodor s-a minunat de sărăcia şi de bunul lui obicei şi s-a dus la casa sa, mulţumind lui Dumnezeu că nu l-a lăsat să scârbească pe plăcutul său şi să cadă într-o atât de mare greşeală şi în mâinile vrăjmaşului pierzător. De atunci Teodor a câştigat mare dragoste şi credinţă către sfânt, şi-l avea pe el nu ca pe un om, ci ca pe un înger al lui Dumnezeu. Deci, venind la dânsul pentru binecuvântare, îi aducea cele trebuincioase şi niciodată nu i se arăta cu mâinile goale.

Astfel, străbătând vestea pretutindeni despre Cuviosul Chiril şi venind mulţi la dânsul, a venit la locaşul lui şi un monah, anume Ignatie, mare în fapte bune şi având viaţă mai aspră decât alţii. Şi era acela altă pildă tuturor fraţilor, pe lângă fericitul Chiril; căci se vorbea de el că niciodată nu s-a culcat pe coaste în vremea călugăriei sale de treizeci de ani, ci îşi scutura somnul cu puţină dormitare, stând drept sau şezând puţin pe ceva. Un bărbat ca acesta şi alţi nevoitori asemenea lui voiau să vieţuiască cu Cuviosul Chiril, pentru viaţa lui cea desăvârşită şi plăcută lui Dumnezeu.

Iar aşezământul şi rânduiala vieţii monahiceşti în mănăstirea Cuviosului Chiril era astfel: în biserică nimeni nu avea voie să vorbească cu altul, nici să iasă mai înainte de sfârşitul pravilei, ci fiecare avea poruncă să stea la locul său şi la rânduiala cea aşezată, cu frică şi cu luare aminte la cele ce se cântă; asemenea, la închinarea la Sfânta Evanghelie şi la sfintele icoane era păzită buna rânduială de a închinării după cei bătrâni, ca să nu se facă vreo amestecare între dânşii. Însuşi fericitul povăţuitor, când stătea în biserică, niciodată nu se pleca spre perete şi niciodată nu şedea fără de vreme, măcar că picioarele lui, de stare multă în picioare, îi erau ca stâlpii.

Asemenea şi la masă era păzită cuviincioasa rânduială cu dinadinsul, fiecare şezând la locul lui cu blândeţe şi cu tăcere şi nimeni nu se auzea vorbind, decât numai cel ce citea. Fraţilor totdeauna li se făceau trei feluri de bucate, afară de zilele de post şi

de zilele în care se cânta "Aliluia"; pentru că atunci fiecare se înfrâna după voie şi după râvnă, unul mâncând pâine uscată, iar altul petrecând toată ziua fără de hrană. Iar egumenului i se punea la masă tot aceeaşi hrană ca şi fraţilor şi măsură deopotrivă cu a celorlalţi, dar cuviosul nu lua nimic până la săturare.

Când se sculau de la masă, după mulţumire, se ducea fiecare în chilia sa, neabătându-se la nici un fel de vorbe, nici intrând în chilia altui frate, afară de mare nevoie. Odată s-a întâmplat unui frate pe nume Martinian, ca, ieşind de la masă, să se ducă la alt frate pentru o trebuinţă oarecare. Iar cuviosul, văzându-l pe acela, l-a chemat la dânsul şi l-a întrebat: „Unde te duceai?" Iar el a spus: „Aveam o trebuinţă la acel frate şi de aceea voiam să merg la dânsul". Atunci sfântul, ca şi cum l-ar fi defăimat, i-a zis lui: „Aşa păzeşti rânduiala mănăstirească? Oare nu puteai să mergi mai întâi în chilia ta şi să-ţi faci rugăciunea datorată; apoi, dacă era nevoie, să mergi la el?" Iar Martinian a zis zâmbind: „Părinte, dacă merg în chilia mea, nu pot să mai ies". Iar sfântul i-a grăit: „Aşa fă totdeauna; mai întâi mergi în chilie şi chilia te va învăţa la tot binele".

În mănăstirea aceea se mai păzea şi altă rânduială. De se aducea la vreun frate vreo scrisoare sau vreo dăruire de la cineva, acel frate, fără să despecetluiască scrisoarea, o aducea la egumen, asemenea şi tot ceea ce i se aducea lui. Tot astfel, de voia vreun frate să trimită scrisoare la cineva afară din mănăstire, nimeni nu îndrăznea aceasta, fără porunca egumenului. Iar în chilie nimeni nu era liber să aibă ceva, afară de cele prea trebuincioase, nici să numească ceva al său; ci, după apostoleasca vorbă, să le aibă pe toate de obşte. Argint nici că se pomenea la fraţi, afară de averea de obşte a mănăstirii, de la care toţi aveau cele de trebuinţă. Nici o bucată de pâine şi nici o băutură nu era liber să aibă cineva în chilie; iar de avea cineva sete, mergea la trapeză şi acolo, cu binecuvântare, îşi potolea setea. De se întâmpla cuiva de mergea în chilia vreunui frate, nimic altceva nu putea să vadă decât numai icoane, cărţi şi vasul cu apă pentru spălat. Aşa erau liberi călugării de toată împătimirea, numai o grijă având: să placă lui Dumnezeu, să aibă unul către altul dragoste şi smerenie şi să se ostenească pentru trebuinţele de obşte.

Şi precum la cântarea bisericească, tot aşa şi la lucrul mănăstiresc, fiecare alerga cu osârdie, întrecându-se unul pe altul, ca mai întâi să se afle fără de lenevire. Şi fiecare după puterea lui lucra nu ca oamenilor, ci ca lui Dumnezeu. Între toate lucrurile cele de obşte se păzea şi aceasta: Să nu fie între dânşii vreo vorbă împotrivă, nici vreun cuvânt deşert, ci fiecare să petreacă în tăcere, păzindu-şi

duhovnicească sa iubire de înţelepciune; şi să li se pară că stau şi lucrează înaintea ochilor Atotvăzătorului Dumnezeu. Iar de voia cineva să grăiască, nimic altceva nu putea să spună fără numai cuvinte din cărţi spre folosul celorlalţi fraţi, dar mai ales spre folosul acelora care nu ştiau Scriptura.

Şi alte multe feluri de rânduieli erau în viaţa fraţilor cea plăcută lui Dumnezeu, iar Cuviosul Chiril îi dădea fiecăruia pildă şi măsură de pravilă şi nu puteai să vezi între dânşii pe cineva având voia şi socoteala sa deosebită, ci toţi săvârşeau voia povăţuitorului, fără de împotrivire sau cârtire, ca pe o poruncă a lui Dumnezeu. Cei ce ştiau să lucreze cu mâinile, toate cele lucrate le duceau la cămara cea de obşte şi nimic nu-şi ţineau fără de binecuvântare, pentru că nici nu era de nevoie cuiva să ţină ceva, deoarece toată trebuinţa trupească – îmbrăcămintea, încălţămintea şi orice altă trebuinţă – o avea de la obşte. Nici chiar cuviosul însuşi nu voia să vadă pe dânsul o haină împodobită, ci purta îmbrăcăminte proastă şi cu multe cusături pe ea.

Cuviosul Chiril mai avea şi acest obicei: După săvârşirea cântării Utreniei şi după pravila sa cea obişnuită din chilie, mergea în bucătărie ca să vadă ce fel de bucate se dau fraţilor, rugând şi poruncind celor ce slujeau în bucătărie să se sârguiască şi să gătească hrană plăcută fraţilor spre odihna lor; iar uneori şi singur le ajuta lor, lucrând cu dânşii la gătitul bucatelor, din cele ce putea să fie în pustie, din ostenelile lor. Căci ce fel de ospăţuri puteau să aibă ei, petrecând în sărăcie şi în necâştigare? Iar băuturi ameţitoare niciodată nu se găseau la dânşii. Această rânduială a aşezat-o Cuviosul Chiril cu tărie, ca nu numai în viaţa lui, ci şi după moartea lui, mai ales, să nu îndrăznească nimeni a aduce în mănăstirea lui vreo băutură ameţitoare. Deci cuviosul avea mare sârguinţă pentru rânduielile mănăstireşti, ca nicidecum să nu se strice; dar mai ales să nu se schimbe predaniile sfinţilor celor vechi şi pustniceştile puneri de lege.

Odată, în vremea Sfântului şi Marelui Post al Paştelui, Agripina, soţia dreptcredinciosului boier Andrei, a venit la mănăstire pentru a face rugăciune – căci locul pe care era zidită mănăstirea era moşia şi stăpânirea acelui boier. Acea doamnă era foarte credincioasă şi iubitoare de Hristos, cinstea foarte mult rânduiala monahicească şi avea mare osârdie către Cuviosul Părinte Chiril. Deci într-o zi de Duminică a voit să ospăteze pe fraţi cu mâncare de peşte, dar sfântul n-a lăsat să se facă aceasta. Şi rugând ea mult pe cuviosul părinte să dezlege pe fraţi să mănânce peşte, sfântul a răspuns: „De voi face aceasta, atunci eu singur voi fi stricătorul rânduielii mănăstireşti şi, după sfârşitul meu, vor zice: «Chiril a poruncit să se mănânce peşte

în Postul cel Mare»". Atunci Agripina a ospătat pe fraţi cu mâncare de post şi, ducându-se acasă, lăuda tăria sfântului pentru păzirea predaniilor Sfinţilor Părinţi. Dar după toate acestea, să ne întoarcem la povestirea celorlalte fapte bune ale Cuviosului Părinte Chiril.

Se cade deci să se pomenească iarăşi darul cel dăruit lui din început de Dumnezeu, adică darul umilinţei şi al lacrimilor; căci atunci când slujea Sfânta Liturghie sau citea, sau asculta ce se citeşte, sau stătea la pravilă, sau învăţa pe fraţi, niciodată nu putea să-şi ţină lacrimile. Şi din aceasta se putea vedea în dânsul căldura dumnezeieştii iubiri. Şi avea nădejde şi credinţă mare către Dumnezeu, căci atunci când se întâmplau în mănăstire neajunsuri şi lipsă de cele de nevoie, şi-i ziceau fraţii să trimită la oarecare iubitori de Hristos, să ceară de la dânşii cele trebuincioase, el nu voia nicidecum să trimită, ci zicea: „Dacă Dumnezeu şi Preacurata Maica Lui ne vor uita în locul acesta, apoi pentru ce ne mai aflăm în viaţa aceasta?"

Şi îi mângâia pe fraţi, învăţându-i să aibă nădejde în Dumnezeu; iar la mireni să nu ceară milostenie, ca nu cumva, ieşind ei din mănăstire pentru milostenie, să fie împiedicaţi de vrăjmaşi prin oarecare sminteli. Iar Dumnezeu, văzând pe robul Său nădăjduind aşa de mult către Dânsul, îndupleca inimile multor boieri şi aceia trimiteau singuri îndestulate milostenii din averile lor în mănăstirea cuviosului; iar el cu fraţii primeau acelea ca trimise de Dumnezeu, mulţumind Stăpânului Hristos şi Preacuratei Lui Maici; deci cu acestea mângâia împuţinarea de suflet a fraţilor.

Dar să nu uităm şi de mai înainte vederea cuviosului pe care o avea din darul Sfântului Duh pentru curăţia sufletului său. Un frate oarecare, anume Teodot, vieţuind în pustie prin aceleaşi părţi şi auzind despre Sfântul Chiril, a venit în mănăstirea lui şi, iubind pe părintele şi mănăstirea sa, s-a rugat să fie numărat în rândul fraţilor din acea mănăstire. Deci a fost primit şi trăia împreună cu ei. Însă, după o vreme oarecare, diavolul a pus ură în inima lui Teodor asupra sfântului părinte şi pe cât la început avea dragoste şi credinţă către dânsul, cu atât a început a-l urî, încât nici nu putea să-l vadă, nici glasul să i-l audă, ci vicleanul gând îl îndemna să iasă din mănăstire.

Deci, luptându-se cu gândul acesta, s-a dus la Ignatie, mai înainte pomenitul stareţ, bărbat de Dumnezeu insuflat, şi a mărturisit lui gândul său. Iar stareţul l-a mângâiat, zicându-i: „Frate, rabdă pentru Dumnezeu, că am dat făgăduinţă lui Hristos Stăpânului nostru ca, pentru dragostea Lui, să le răbdăm toate şi să ştii cu încredinţare că acest gând ţi-a venit de la vrăjmaşul; căci ce vezi vrednic de ură la părintele Chiril, care este ca îngerul lui Dumnezeu? Deci îţi spun că

de-ţi vei asculta gândul tău cel viclean şi de vei pleca de aici, vei pierde mântuirea ta şi vei cădea în mâinile vrăjmaşului".

Iar Teodot, mângâindu-se puţin, a zis: „Voi mai aştepta şi anul acesta, doar se va schimba cu mine părintele". Apoi, după un ceas, iar se tulbura de acelaşi gând, căci vrăjmaşul nu înceta a-i aduce ură asupra sfântului şi, petrecând el tot anul luptându-se cu gândul său şi neavând odihnă, s-a gândit să se ducă la părintele Chiril şi să-şi mărturisească tulburarea gândurilor sale. Şi intrând el în chilia părintelui şi căutând la cuvioasa lui faţă, s-a ruşinat de căruntele lui cele cu cuviinţă şi de ruşine nu putea să zică nimic; deci, voind să iasă afară, stareţul l-a oprit, zicându-i: „Frate Teodot, de vreme ce singur nu voieşti să-mi mărturiseşti gândurile tale, atunci să ţi le spun eu".

Şi a început Sfântul Chiril a spune fratelui toate cele pe care le avea ascunse în inima sa. Iar fratele, auzind unele ca acestea, s-a înspăimântat foarte şi se minuna de vederea mai înainte a sfântului; deci, căzând la picioarele lui, îi cerea iertare. Atunci sfântul, mângâindu-l, i-a zis: „Să nu te mâhneşti, frate Teodot, că toţi s-au smintit crezând despre mine că sunt bun, însă numai tu singur ai înţeles adevărul, cunoscându-mă că sunt rău şi păcătos, pentru că cine sunt eu, păcătosul şi netrebnicul?"

Iar fratele, văzând pe părintele smerindu-se astfel, mai mult se trudea în sine şi, plângând, îşi mărturisea greşeala, că în deşert ura cu ură nedreaptă pe acel drept. Iar cuviosul, văzând pocăinţa lui Teodot, l-a iertat şi l-a eliberat, zicându-i: „Mergi, frate, în chilia ta, că de acum nu va mai veni asupra ta un război ca acela". De atunci Teodot, aflând odihna inimii sale, a început a avea către sfântul părinte mai mare dragoste şi credinţă decât întâi. Dar nu numai gândurile lui Teodot le vedea cuviosul cu ochiul cel mai înainte văzător, ci şi ale multora; pentru că cei ce veneau în mănăstirea lui îi cunoştea de departe cu ce fel de gând vin şi le spunea celor ce se întâmplau acolo, zicând: „Acel frate voieşte să vieţuiască cu noi, iar celălalt gândeşte să se ducă". Şi alte taine ale inimilor omeneşti i le descoperea lui Dumnezeu.

Dar nu se cade a trece cu tăcerea şi minunile cuviosului ci, spre mărirea lui Dumnezeu cel minunat întru sfinţii Lui, să spunem măcar câteva din ele. Odată au adus la Cuviosul Chiril pe un om îndrăcit, anume Teodor, care pătimea rău de necuratul duh, căci era stăpânit de un diavol cumplit. Iar cuviosul, făcând rugăciune, a izgonit pe diavol şi s-a tămăduit Teodor. Şi nu mai voia acesta să plece de la mănăstire şi ruga pe sfântul să-l numere şi pe el în ceata monahilor.

Atunci părintele l-a tuns pe Teodor în călugărie şi i-a pus numele Teofan.

Într-o vreme nu ajungea vin pentru slujba bisericească şi au spus cuviosului că nu va putea face Sfânta Liturghie în zilele de sâmbătă şi Duminică. Iar cuviosul chemând pe eclesiarhul Nifon, l-a întrebat despre vin, dacă mai este măcar cât de puţin. Iar Nifon i-a răspuns că şi vasul în care se ţine vinul este zvântat. Şi a poruncit sfântul să aducă la el vasul acela; iar eclesiarhul, ducându-se să aducă vasul, l-a aflat plin de vin; pentru aceea, s-a mirat foarte mult, ştiind bine că nici o picătură de vin nu mai era în vas, dar cu rugăciunile sfântului, într-un ceas s-a umplut de vin. Şi toţi fraţii s-au înştiinţat despre acea minune; şi pentru aceea se mirau şi slăveau pe Dumnezeu. Iar vinul nu a scăzut din vasul acela multă vreme, până ce s-a adus alt vin de la nişte oameni iubitori de Hristos.

Într-un an oarecare s-a făcut foamete mare între oameni; deci poporul, fiind flămând, a început a veni la mănăstirea cuviosului, iar el a poruncit să le dea pâine, deşi mănăstirea era săracă, căci atunci nu avea pământuri şi averi, ci singuri fraţii se osteneau; iar de le trimitea cineva din iubitorii de Hristos milostenie, cu aceea se hrăneau. Deci, într-acea vreme de foamete, nu aveau în mănăstire decât numai hrana trebuincioasă fraţilor. Şi străbătând vestea prin satele de primprejur că în mănăstirea lui Chiril se hrănesc toţi cei înfometaţi care merg acolo, au început mai mulţi săraci şi amărâţi a se aduna la mănăstire, iar cuviosul egumen poruncea să-i hrănească pe toţi. Dar pe cât le dădea hrană la cei ce veneau, pe atât acea hrană, cu rugăciunile cuviosului, se înmulţea în mănăstire; deci o mare mulţime de popor s-a hrănit din mănăstirea sfântului Chiril în acea vreme de foamete.

Odată s-a întâmplat de s-au aprins chiliile mănăstirii şi fraţii nu puteau să stingă focul, care ameninţa a cuprinde pe toate, încât şi biserica era să se aprindă. Iar sfântul, luând crucea, a alergat spre foc, fiind acolo şi un mirean venit din cetate. Acela, văzând pe sfântul mergând degrabă cu crucea, a râs în sine de el; căci vedea că focul a cuprins toate. Şi stând sfântul cu crucea împotriva văpăii şi rugându-se lui Dumnezeu şi Preacuratei Maicii Sale, îndată focul a început a se stinge, ca şi cum se ruşinase de sfântul, şi degrabă s-a stins tot, încât numai a pârlit mănăstirea, iar nu a ars-o. Iar pe omul care a râs de sfânt l-a ajuns pedeapsa lui Dumnezeu, căci l-a năpădit pe el o boală neaşteptată, încât toate mădularele trupului său au slăbit. Deci cunoscându-şi mireanul greşeala sa, a început a se mărturisi cu pocăinţă înaintea sfântului, iar sfântul l-a iertat şi, rugându-se pentru

el şi însemnându-l cu Sfânta Cruce, l-a făcut sănătos. Iar el, ducându-se întru ale sale, a propovăduit tuturor acele lucruri minunate.

Minunile cuviosului părintelui nostru Chiril, fiind auzite nu numai în toată latura aceea, dar şi în alte laturi, un boier cu numele Mihai, ce se numea Bilevschi, trăind cu soţia sa Maria opt ani, nu avea fii. Deci, mâhnindu-se pentru această nerodire de prunci şi auzind despre Cuviosul Chiril că toate câte cerea de la Dumnezeu le căpăta, a trimis pe doi din boierii săi la el, cu rugămintea să se roage lui Dumnezeu pentru el şi pentru soţia sa, ca să se dezlege acea nerodire de prunci.

Şi ajungând trimişii la cuviosul şi încă nedând scrisoarea de la boier, fericitul le-a zis: „O, fiilor, de vreme ce aţi făcut mare călătorie cu osteneală, cred Dumnezeului meu şi Preacuratei Maicii Sale, că osteneala voastră nu va fi în deşert. Dumnezeu va da domnului vostru rodul naşterii de fii". Iar ei s-au mirat cum ştia stareţul pricina pentru care veniseră ei; deci au cunoscut că este un mare plăcut al lui Dumnezeu şi i-au dat scrisoarea boierului, iar sfântul a poruncit să-i odihnească.

În aceeaşi noapte i s-a făcut boierului Mihail o vedenie ca aceasta: A văzut un stareţ cinstit, purtător de lumină şi împodobit cu cărunteţile, care ţinea în mâinile sale trei vase şi zicea către el: „Primeşte ceea ce ai cerut de la mine". Aceeaşi vedenie s-a făcut în acelaşi ceas şi soţiei lui, Maria. Şi deşteptându-se boierul din somn, a început a spune soţiei sale vedenia sa, iar ea, luând din gura lui cuvântul, a zis: „Asemenea şi mie mi s-a arătat stareţul şi mi-a dat trei vase, zicându-mi: «Primeşte ceea ce ai cerut de la mine»".

Şi văzând ei că vedenia le era potrivită amândurora, s-au mirat şi au însemnat numărul acelei zile. Iar Cuviosul Chiril, ospătând trei zile pe boierii cei trimişi la el cu slugile lor, i-a eliberat cu binecuvântare la cel ce i-a trimis şi a poruncit chelarului să le dea o pâine şi jumătate şi puţini peştişori ca să aibă pe cale. Iar ei au zis: „Părinte, porunceşte să ne dea mai multă pâine şi peşte de vreme ce calea este lungă, iar locul este pustiu şi nu vom găsi de unde să cumpărăm pâine şi peşte". Iar sfântul le-a zis: „Mergeţi cu pace, vor fi destule acestea până la casa voastră". Iar ei, necutezând să supere mai mult pe stareţ, s-au dus. Deci, mergând, se gândeau de unde să cumpere pâine pentru ca să aibă pe cale, căci aveau să călătorească douăzeci de zile sau mai mult; iar ceea ce li se dăduse de sfântul socoteau că le va ajunge numai pentru o zi, având multe slugi cu ei.

Deci, mergând în cale, la întâiul conac au început a fierbe puţin din peştele care-l aveau de la mănăstire, dar când fierbeau peştele,

acela se vedea mult. Deci, şezând să mănânce, au pus acea jumătate de pâine şi au mâncat şi s-au săturat; iar acea jumătate de pâine se vedea ca şi cum nu s-ar fi mâncat; asemenea şi peştii mâncându-se, se înmulţeau şi prisoseau. Atunci ei au cunoscut că le-a spus adevărul cuviosul părinte, când le-a zis: „Destule vor fi acestea până la casa voastră!", şi, după aceea, au fost fără de grijă pentru hrană cât au mers pe cale. Deci le-a fost destulă acea jumătate de pâine, până ce au ajuns la locul lor; iar pâinea cea întreagă, împreună cu binecuvântarea sfântului, au dat-o boierului şi i-au spus toate cu de-amănuntul.

Iar boierul a primit cu bucurie binecuvântarea şi pâinea, mirându-se de minunile cele povestite. Apoi a sfărâmat pâinea în părticele şi a împărţit câte o bucăţică tuturor celor ce erau în casa sa şi au mâncat-o ca pe o mare sfinţenie, încât toţi câţi erau cuprinşi de vreo boală, îndată s-au însănătoşit din gustarea acelei pâini. După aceea, boierul a întrebat pe cei care au fost trimişi, în care zi au sosit la cuviosul. Şi socotind, au aflat că au ajuns la sfântul în aceeaşi zi când boierul şi soţia sa au văzut noaptea acea vedenie. Dintr-acea vreme s-au născut boierului doi fii şi o fiică şi a înţeles că acelea erau cele trei vase ce li s-au dat de cuviosul în vedenie. Deci, având mare dragoste către el, trimitea multe milostenii la mănăstirea lui.

Povestirea minunilor şi a vieţii Cuviosului Părintelui nostru Chiril se află scrisă pe larg în mănăstirea lui şi în Mineiul cel mare al fericitului Macarie, mitropolitul Moscovei, care este în biserica sobornicească din Moscova a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, iar noi aici, ca să nu lungim povestirea, să pomenim şi pe celelalte pe scurt. Un oarecare Anastasie, trăind bolnav departe de mănăstire şi fiind aproape de moarte, cuviosul i-a trimis apă sfinţită şi l-a făcut sănătos. Odată Iezerul Alb fiind mare, se învăluia foarte tare, dar sfântul l-a schimbat întru alinare şi i-a mântuit pe pescari de la înec. O femeie, soţia unui boier cu numele Ioan Cargolomul, fiind oarbă de multă vreme, sfântul i-a dăruit vedere prin rugăciuni şi prin stropirea cu apă sfinţită. Un frate, anume Dalmat, care se îmbolnăvise, a murit fără să fie împărtăşit cu Sfintele Taine – preotul zăbovind la sfânta slujbă a Liturghiei. Deci, înviindu-l din morţi, l-a împărtăşit cu Sfintele Taine şi după aceea iarăşi a adormit întru Domnul.

Un boier, anume Roman Alexandrovici, trăia departe de mănăstirea cuviosului, iar pe Cuviosul Chiril nu l-a văzut niciodată, ci numai a auzit de el. Şi fiind el în boală, era aproape de moarte, dar pe când se ruga Preacuratei Maicii lui Dumnezeu ca să-i uşureze boala, a văzut-o pe Preasfânta Fecioară arătându-i-se împreună cu

Cuviosul Chiril şi zicând către bolnav: „Trimite la acest stareţ ca să-ţi dea apă sfinţită şi, gustând-o, vei fi sănătos". Deci, îndată după vedenia aceea, a trimis bolnavul la cuviosul cu rugăminte, ca să-i dea apă sfinţită; şi, aducându-i-se apa, a băut din ea şi s-a însănătoşit în ceasul acela. După aceea s-a dus îndată la mănăstire şi, văzând pe cuvios, l-a cunoscut că el este acela care era în vedenie cu Preacurata Născătoare de Dumnezeu; deci, căzând la picioarele lui, i-a dat mulţumire.

Unei femei oarbe de trei ani, Cuviosul Chiril i-a dăruit vedere cu rugăciune şi cu apă sfinţită. Asemenea şi pe altă oarbă a făcut-o bine în felul acesta. Fiind moarte mare în părţile acelea ale Iezerului Alb, nimeni n-a murit în mănăstirea cuviosului, numai un frate a fost bolnav, anume Sosipatru; dar şi acela s-a însănătoşit cu rugăciunea cuviosului părinte. Şi a proorocit sfântul către un frate, zicând: „Crede-mă, frate Hristofore, că nici unul din voi nu va muri mai înainte de mine; iar după trecerea mea de aici, mulţi vor veni după mine". Şi s-a împlinit acea proorocie a părintelui întocmai.

Un bărbat, anume Iacov, pătimind de o boală cumplită, a fost adus la mănăstirea cuviosului pentru tămăduire. Aceluia nu numai că nu a voit cuviosul să-i dea tămăduire, dar nici în mănăstire n-a poruncit să-l primească. Şi zăcea bolnavul înaintea mănăstirii, iar din gura şi din nările lui curgeau spume însângerate. Şi fiind rugat cuviosul pentru bolnav, nicidecum nu se pleca spre miluirea aceluia. În acea vreme a venit în mănăstire un bărbat cinstit şi iubit al sfântului, care, văzând pătimirea bolnavului, i s-a făcut milă de el şi s-a rugat cuviosului să-l miluiască pe bolnav şi să-i ceară de la Dumnezeu tămăduire, precum a cerut multora. Iar cuviosul i-a zis: „Crede-mă, fiule, că boala lui nu este după întâmplare. El pătimeşte aceasta pentru păcatele desfrânării; şi, de va făgădui că se pocăieşte şi încetează de la nişte păcate ca acelea, cred că Domnul meu şi Preacurata Lui Maică îl vor tămădui; iar dacă nu, va pătimi şi mai mult". Deci, mergând cel ce a auzit acestea din gura cuviosului, i-a spus bolnavului; iar acela s-a înfricoşat auzind păcatele cele vădite pe care numai singur Dumnezeu le ştia. Deci s-a făgăduit cu lacrimi a se pocăi şi a înceta de a mai păcătui. Atunci însuşi Cuviosul Chiril a mers la acel bolnav, fiindu-i milă de el, şi a primit mărturisirea păcatelor lui. Şi, făcând rugăciune pentru el, l-a făcut sănătos cu darul lui Dumnezeu.

După toate acestea, Cuviosul nostru Părinte Chiril slăbind de multele sale osteneli şi de bătrâneţe şi cuprinzându-se de durerile trupeşti, s-a apropiat către fericitul sfârşit. Şi chemând pe fraţii care

erau în număr de 53, le-a făcut lor aşezământ ca, după moartea sa, nimeni să nu îndrăznească a strica ceva din rânduiala vieţii de obşte. Şi învăţându-i din destul, le-a pus egumen pe Inochentie, bărbat îmbunătăţit; apoi, împărtăşindu-se cu dumnezeieştile Taine şi dând binecuvântare tuturor şi sărutarea cea mai de pe urmă fiecăruia; rugăciunea fiind în gura lui, şi-a dat cinstitul şi sfântul lui suflet în mâinile lui Dumnezeu, în nouă zile ale lunii iunie, la pomenirea celui de un nume cu el, Sfântul Chiril al Alexandriei, în lunea Sfintei Treimi, a Duminicii praznicului Sfintelor Rusalii.

Şi s-a luminat faţa lui cu cuviinţă şi bun miros a ieşit din moaştele lui; deci, plângându-l ucenicii, l-au îngropat cu cinste. El a murit în anul de la facerea lumii 6935, iar de la întruparea lui Dumnezeu Cuvântul, în anul 1427, vieţuind în această viaţă nouăzeci de ani. Când s-a dus în pustia Iezerului Alb era de 60 ani de la naşterea sa, iar în locul unde a alcătuit mănăstirea a vieţuit 30 de ani. După cum în viaţa sa, cu darul lui Dumnezeu şi cu ajutorul Preacuratei Maicii Lui, a făcut multe minuni, tot astfel şi după moarte nu a încetat a face minuni, gonind diavolii din oameni şi tămăduind toate bolile celor ce veneau la moaştele lui cu credinţă, precum se scrie pe larg în istorie. Iar noi, scurtând cuvântul, slăvim pe Dumnezeu, Care a preamărit pe plăcutul Său, întru slava Preasfântului Său nume, cel slăvit de toată făptura acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A ZECEA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC TIMOTEI, EPISCOPUL PRUSIEI

Cetatea Prusiei este în părţile Bitiniei şi se învecinează cu Frigia şi Misia, fiind aproape de muntele Olimpului. În această cetate a fost episcop Sfântul Timotei, iar pentru curăţenia şi sfinţenia sa a luat de la Dumnezeu darul facerii de minuni, căci pe un balaur ce se încuibase sub un chiparos într-o peşteră şi care vătăma dobitoacele şi oamenii, el l-a ucis cu rugăciunea şi cu semnul Sfintei Cruci, aruncându-i în gură un acoperământ cu care se acoperea sfinţita pâine pe dumnezeiescul jertfelnic. El a înviat pe un împărat cu numele Areta, care zăcea de o boală foarte grea şi care era aproape de porţile iadului. Asemenea şi pe o împărătească oarecare a întors-o de la moarte la viaţă şi, din întunericul închinării de idoli, a adus-o la lumina sfintei credinţe.

El toate bolile le-a tămăduit cu darul cel dat lui şi alte multe minuni a făcut, cu puterea lui Hristos. Şi a luminat turma sa cu învăţătura şi pe mulţi din cei necredincioşi i-a întors la cunoştinţa adevăratului Dumnezeu. Iar după ce a venit împărat Iulian Paravatul, care, lepădându-se de Hristos, s-a închinat idolilor şi a început a prigoni cumplit Biserica lui Hristos, atunci Sfântul Timotei şi mai mult se ostenea în propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, întărind pe cei credincioşi în credinţă; iar pe cei necredincioşi certându-i pentru rătăcirea lor. Şi aflând despre dânsul păgânul Iulian, a trimis să-l prindă şi, aducându-l, l-a aruncat în temniţă. Iar pe când sfântul şedea legat, mulţi veneau la el şi-i învăţa despre Hristos, adevăratul Dumnezeu. Şi s-a înştiinţat de aceasta Iulian, că episcopul cel creştin, chiar şi legat, învaţă credinţa sa pe cei ce se duc la dânsul, şi a trimis

să-l oprească, ca să nu mai propovăduiască numele lui Iisus. Dar el nu a ascultat pe împăratul cel păgân şi fără de lege, ci făcea fără de temere cele cuviincioase lui.

Şi aflând iarăşi împăratul despre Sfântul Timotei că propovăduieşte fără de frică numele lui Hristos, s-a mâniat şi, trimiţând un călău, i-a tăiat capul în temniţă. Şi luând credincioşii sfântul lui trup, l-au îngropat cu cinste; iar de la mormântul lui se dau tămăduiri de neputinţe şi de boli, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI ALEXANDRU ŞI ANTONINA FECIOARA

Într-o vreme, fiind prigoană împotriva creştinilor şi mulţi dintre ei fiind ucişi cu felurite munci pentru credinţa în Hristos; după multe zile s-a prins şi s-a adus la Fist, nemilostivul ighemon, o fecioară creştină, cu numele Antonina, de neam din cetatea ce se numea Crodamna, care petrecându-şi viaţa sa în dreapta credinţă şi în fapte bune, Domnul a învrednicit-o de nevoinţa mucenicească, pentru ca astfel să ruşineze şi să biruiască pe îndrăzneţul şi potrivnicul diavol. Deci această fecioară fiind adusă înaintea lui Fist, cumplitul ighemon, acela a început a o amăgi cu cuvinte viclene, zicându-i: „Doamnă Antonino, fiindcă eşti fecioară cinstită şi întreg înţeleaptă, voiesc să te pun preoteasă zeiţei Artemida, să-ţi dau daruri şi cinste şi să fii mai mare în toată casa mea”.

Iar ea a tăcut multă vreme, apoi a răspuns: „O, Fiste, pentru ce-mi făgăduieşti daruri deşarte? Mai bine voieşte şi tu să fii părtaş al bogăţiilor mele, aşa încât, crezând în Domnul meu Iisus Hristos, să câştigi visteria veşnicelor bunătăţi”. Fist a zis: „Să nu fie aceea ce zici tu şi să mă ferească zeii ca să cred într-un Dumnezeu, sau mai bine zis om, ca Acela Care a fost pironit şi spânzurat pe cruce”. Antonina a grăit: „Nu tăgăduiesc nici eu că Domnul nostru Iisus Hristos a fost pironit pe cruce şi pus în mormânt, dar şi aceasta o mărturisesc despre Dânsul; că a treia zi a înviat din morţi şi acum şade de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, precum este scris în cărţile noastre: *Zis-a Domnul Domnului meu: Şezi de-a dreapta mea, până ce voi pune pe vrăjmaşii tăi aşternut picioarelor tale*”.

Fist a răspuns: „Aceste multe cuvinte ale tale sunt deşarte. Deci pentru ce nu te supui mie şi nu jertfeşti zeilor noştri, ca să te

îndulceşti în voie de toate bunătăţile care sunt în lume?" Fecioara a răspuns: „Eu nu mă voi închina unor zei nesimţitori ca aceia, pentru că sunt diavoli, precum este scris în legea Domnului meu: *Toţi zeii păgânilor sunt diavoli; iar Domnul a făcut cerurile*". Fist a zis: „Tu numeşti diavoli pe zeii noştri?" Fecioara a răspuns: „Cu adevărat aşa îi numesc, pentru că în ei nu este nici un fel de putere, nici vreun ajutor nu poţi avea de la dânşii; deci aceia nu sunt zei, ci diavoli".

Mâniindu-se de aceste cuvinte, Fist a poruncit ostaşilor să bată pe fecioară peste obraz, socotind că poate se va ruşina puţin. Apoi a zis către dânsa: „Mă jur pe zei că, de nu te vei supune poruncii împăratului, te voi bate cu bătăi cumplite, voi porunci să te ducă în casa de desfrânare şi te voi osândi la arderea focului; de aceea, îţi dau vreme trei zile să te gândeşti dacă te lepezi desăvârşit de ceea ce-ţi poruncesc sau vei voi să te pocăieşti şi să aduci jertfă zeilor; pentru că mulţi din această credinţă a ta au început a face ceea ce faci tu acum, dar, după aceea, schimbându-şi nesupunerea lor, s-au supus zeilor noştri".

Atunci Antonina a zis: „Fă ce voieşti, necuratule muncitor!" Ighemonul auzind aceasta, a dat pe sfânta la patru ostaşi; iar ea s-a dus în temniţă cu suflet bucuros şi cu faţă veselă. Iar ighemonul, chemând în taină pe mai marele păzitor al temniţei, i-a poruncit să nu facă nici un rău fecioarei, ci mai ales să o îndemne cu momeli ca să se întoarcă de la creştinătate şi să aducă jertfă zeilor; de vreme ce – zicea el – neamul creştinesc s-a obişnuit cu greutate a se depărta de la credinţa sa. Apoi, după ce acel păzitor a închis pe sfânta fecioară în temniţă, a început a o îndemna cu aceste cuvinte: „Prea cinstită fecioară Antonina, pentru ce petreci în această nesupunere a ta? Pentru ce nu-ţi schimbi gândul, ca să jertfeşti zeilor noştri şi astfel să scapi de muncile cele ce ai să pătimeşti?"

Dar ea nu a răspuns nimic, încât străjerul temniţei se minuna şi nu se pricepea pentru ce nu-i răspunde fecioara. Iar Sfânta Antonina, plecându-şi genunchii la pământ, se ruga Domnului ziua şi noaptea, petrecând fără de hrană. Apoi, după ce au trecut cele trei zile, deodată s-a auzit un tunet atât de puternic, încât s-au sfărâmat zăvoarele temniţei, uşile s-au deschis singure şi o lumină mare a luminat toată temniţa, iar din cer s-a auzit un glas, zicând astfel: „Antonina, scoală-te şi te întăreşte cu hrană, gustă pâine şi apă şi fii vitează! Nu te teme de Fist, păgânul ighemon, de vreme ce Eu sunt cu tine!" Atunci, sfârşindu-şi rugăciunea sa, a zis: „Amin". Apoi, sculându-se, a gustat puţină pâine şi apă şi, după aceea, s-a culcat puţin ca să se odihnească.

Iar după ce s-a făcut ziuă, ighemonul a stat la judecată şi a zis: „Aduceţi la mine pe acea spurcată femeie, ca să-i aflu scopul ei". Deci ostaşii au dus-o înaintea lui Fist ighemonul, şi ea mergând, şi-a ridicat ochii săi spre cer şi a zis: „Mulţumesc Ţie, Doamne Dumnezeul meu, că săvârşeşti voia Ta întru mine; mă rog Ţie să nu mă părăseşti până la sfârşitul meu". Atunci un glas s-a auzit iarăşi din cer, zicându-i: „Mergi în drumul tău fără de temere, că Eu sunt cu tine!"

Iar când a venit la locul unde stătea Fist la judecată, Sfânta fecioară Antonina a râs. Deci el a întrebat-o: „Pentru ce râzi?" Sfânta a răspuns: „Îţi voi spune pricina râsului meu. Înainte am văzut că scaunul pe care şezi tu degrabă se va răsturna şi vei pieri; pentru aceasta am râs de tine!" Atunci ighemonul, văzând că fecioara Antonina îl ocărăşte, a poruncit să o bată cu vine de bou; iar ea, ridicându-şi ochii spre cer, a zis: „Mulţumesc Ţie, Doamne Dumnezeul meu, că m-ai învrednicit pe mine ticăloasa şi păcătoasa, să iau parte cu sfinţii Tăi; iar pe acest om plin de fărădelegi şi întinat cu vărsare de sânge, degrabă îl aruncă în prăpastia iadului, ca să cunoască ticălosul neputinţa deşerţilor săi zei, spre care şi-a pus nădejdea".

Acestea auzindu-le ighemonul cel însetat de sângele omenesc, mai mult s-a mâniat şi a zis către ostaşi: „Această femeie rea şi urâtă nu numai că huleşte pe zeii noştri, ci şi pe noi singuri cu ocări ne batjocoreşte; de aceea duceţi-o într-o casă de desfrânare, ca să se sature de poftele sale". Atunci ostaşii, luând-o pe ea, au dus-o într-o casă oarecare.

Deci sfânta fecioară, şezând în casă şi rugându-se lui Dumnezeu cu dinadinsul, îngerul Domnului s-a arătat unui ostaş cu numele Alexandru, care avea vârsta de 23 de ani, şi i-a zis: „Du-te la ighemon şi vorbeşte cu el să-ţi dea voie să intri la Antonina, pe care, după ce o vei îmbrăca cu haina ta, să iasă de acolo necunoscută de acel ighemon înrăutăţit". Atunci bunul ostaş al lui Hristos, mergând la ighemon, a zis: „Ighemoane, porunceşte-mi ca să intru la Antonina şi, de o voi îndupleca pe ea, bine va fi, iar de nu, apoi vei face cu ea ce vei voi". Atunci ighemonul i-a dat voie să intre, zicându-i: „De-ţi place ţie, fă cu dânsa ce voieşti". Deci Alexandru, intrând în casa aceea în care era sfânta fecioară, a căzut la picioarele ei, zicându-i: „Roaba lui Dumnezeu, fecioară Antonina, Domnul m-a trimis la tine ca să-ţi spun cele ce mi-a zis mie, cum are să se păzească fecioria ta".

Iar ea s-a înfricoşat, dar deodată o lumină mare a strălucit în casă şi un glas s-a auzit zicând: „Nu te teme Antonino, pentru că Cel

ce te-a chemat pe tine la această nevoinţă, Acela fiind îndurat şi multmilostiv, îl cheamă şi pe acest Alexandru la aceeaşi cunună mucenicească; deci îmbracă-te cu haina lui şi, lăsându-ţi capul în jos, să ieşi de aici. În acest chip nu te va cunoaşte ighemonul, pentru că eu te voi păzi pe tine, ca să nu fii cunoscută de dânsul".

Astfel, sfânta fecioară a luat haina lui Alexandru şi s-a îmbrăcat cu dânsa; apoi, acoperindu-şi capul, a ieşit afară şi, făcând semn cu mâna spre ighemon, a zis: „Fă ce voieşti!" Astfel sfânta fecioară a lui Hristos a scăpat ca o căprioară din laţ şi s-a dus pe cale, bucurându-se. Iar ighemonul, socotind că Alexandru a ieşit din casă, a trimis la Antonina patru ostaşi, zicându-le lor: „Mergeţi la dânsa şi faceţi-i ei precum vă place voua; iar după ce o veţi batjocori, să o scoateţi afară, ca să o ocărâm cu mare necinste".

Iar ostaşii, ducându-se înăuntru, n-au găsit-o pe ea, ci pe Alexandru singur şi, mirându-se, au zis: „Unde este femeia aceea? Şi tu cum stai singur aici?" Apoi, luându-l, l-au dus la ighemon şi-i spuseră: „Numai pe acesta singur l-am găsit în casă, iar fecioara nu este!" Atunci ighemonul, minunându-se de acel lucru, a zis lui Alexandru: „Ticălosule şi netrebnicule, să ne spui nouă cum ai îndrăznit a face acest lucru potrivnic? Unde este acea urâtă desfrânată? Tu sigur ai batjocorit-o şi după aceea, îmbrăcând-o în hainele tale, i-ai dat drumul, făgăduindu-i că o vei lua de soţie. Dar nu va fi aşa, pentru că nu vei scăpa din mâinile mele". Şi fiindcă Alexandru tăcea, ighemonul, gândindu-se mult în sine, a poruncit să-l pună pe lemn la muncire şi acolo să-l bată fără milă. Iar când îl băteau pe mucenic, ighemonul îl întreba, zicând: „Unde este acea spurcată femeie, la care ai intrat?" Iar Alexandru nu răspundea nimic, ci numai privea spre cer. Şi deodată s-a auzit un glas, zicând ighemonului: „Necuratule Fist, pentru ce munceşti pe acest om nevinovat?" Iar el, auzind glasul acela, a încetat a-l mai munci şi a poruncit să-l ia de pe lemn şi să-l arunce în temniţă, iar pe fecioara Antonina să o caute pretutindeni.

Deci, trecând cinci zile, ighemonul a adus pe Alexandru la judecată înaintea sa, şi-l întreba, zicând: „Ce ai hotărât pentru tine? Vei jertfi zeilor sau nu?" Atunci Alexandru a răspuns: „Ce altceva să hotărăsc, o, necuratule şi preacumplitule muncitor?" Fist a zis: „Unde este femeia la care ai intrat?" Alexandru a răspuns: „Nu ştiu unde este". Acestea zicându-le el, însuşi Hristos Domnul arătându-se fecioarei Antonina, i-a zis: „Îmbărbătează-te şi mergi la acel loc unde şade nedreptul şi necuratul ighemon". Deci, mergând ea, a stat cu îndrăzneală înaintea ighemonului şi i-a zis: „Necuratule şi spurcatule

Fiste, pe cine cauţi? Pe mine singură? Iată, stau înaintea ta ca să ruşinez şi să răstorn puterea ta!"

Şi văzând-o pe ea, Fist a început a se mânia foarte mult şi a poruncit ostaşilor să o spânzure la muncire, să o bată şi s-o întrebe de este fecioară sau nu. Iar ea, fiind bătută, n-a scos nici un cuvânt. Iar după ce au luat-o de pe lemn, a întrebat-o ighemonul însuşi dacă mai este fecioară sau nu. Atunci sfânta muceniţă a răspuns: „Ticălosule şi cumplitule muncitor, noi, fiind creştini, nu suntem părtaşi la poftele voastre cele spurcate; căci Domnul Dumnezeul meu, cu a sa milostivire m-a păzit pe mine neîntinată". Atunci Fist, căutând spre dânsa, s-a mirat şi a zis: „Dacă eşti fecioară, apropie-te să aduci jertfă zeilor noştri împreună cu Alexandru, şi atunci va fi bine de voi". La aceste cuvinte, mucenicii lui Hristos, Alexandru şi fecioara Antonina, au răspuns într-un glas: „Ticălosule Fist, unele ca acelea nu sunt munci, care ar fi putut să ne silească pe noi să ne închinăm necuraţilor voştri zei, care nu au nici pricepere, nici putere".

Atunci ighemonul a poruncit să taie mâinile sfinţilor mucenici; iar sfinţii cei mari la suflet şi vitejii ostaşi ai lui Hristos, întinzându-şi mâinile spre tăiere, ziceau: „Noi ţi-am spus, ticălosule şi nelegiuitule, că tu cu nici un fel de munci nu vei putea să îndupleci mintea noastră cea cucernică; deci fă ce voieşti". Atunci ostaşii, scoţându-şi săbiile, au tăiat mâinile sfinţilor mucenici, iar ei, ca şi cum nu simţeau durerile, slăveau pe Dumnezeu şi, întorcându-se spre ighemon, au zis: „Cumplitule şi nelegiuitule ighemon, noi pe aceste munci care le-ai adus asupra noastră, nu le simţim deloc, iar Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia îi suntem robi, degrabă te va arunca în gheena focului, ca să te munceşti în veci, în muncile cele fără scăpare".

Şi văzându-se ighemonul ocărât şi batjocorit de către sfinţi, s-a iuţit cu mai cumplită mânie şi a poruncit să facă o groapă adâncă. Deci, în acea vreme spânzurându-i, a poruncit să-i bată într-atâta, până ce vor simţi durerea rănilor ce se puneau pe trupurile lor; iar după aceea a poruncit să umple groapa cu lemne şi uscături, ca să-i ardă într-însa pe sfinţii mucenici. Iar ei, fiind bătuţi cumplit, nu simţeau nimic, de parcă ar fi fost în trupuri străine, şi dădeau slavă Domnului.

Acest lucru văzându-l ighemonul, a poruncit să le adauge munci peste munci şi cu făclii aprinse să le ardă coastele. Atunci Sfinţii Mucenici Alexandru şi Antonina au strigat cu glas mare către ighemon, zicând: „Ticălosule Fist, noi pătimim acestea pentru dragostea lui Hristos, crezând că în veacul ce va să fie, după această vremelnică viaţă, vom lua plată veşnică întru Împărăţia cea cerească;

iar pe tine, Domnul şi Dumnezeul nostru te va pierde degrabă, deoarece munceşti fără de vină şi aşa de cumplit pe robii Lui".

Iar Fist iuţindu-se de mânie, a zis către slujitori: „Aprindeţi lemnele în groapă, ca aceştia să se arunce în foc mai degrabă". Iar după ce ostaşii au făcut aceasta, atunci nemilostivul muncitor a poruncit ostaşilor să-i ungă pe mucenici cu smoală şi să-i arunce în groapa cu foc. Făcându-se şi aceasta, ighemonul a mai poruncit să pună smoală uscată pe lemne şi astfel să ardă oasele lor desăvârşit, încât să se facă cenuşă. După ce s-a făcut şi aceasta, a poruncit să astupe cu pământ groapa aceea, ca femeile să nu adune oasele lor, după cum era obiceiul creştinilor să facă.

Iar după ce Fist a aruncat în foc pe sfinţii mucenici şi a astupat groapa, s-a întors în casa sa şi nici mâncare, nici băutură n-a mai gustat, ci a rămas mut; de vreme ce un duh necurat, pe care sfinţii îngeri îl trimiseseră într-însul, l-a muncit pe el până la a şaptea zi; iar după şapte zile, fiind chinuit cu grea muncire diavolească, şi-a lepădat cu amar necuratul lui suflet. Astfel pierind el, prigoana împotriva creştinilor a încetat acolo.

Sfinţii Mucenici Alexandru şi Antonina şi-au săvârşit pătimirea lor într-o zi de sâmbătă, în al nouălea ceas din zi, împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine cinste şi slavă în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL VASIAN, EPISCOPUL LAVDIEI

Ca să scriem acum şi să dăm neamului celui mai de pe urmă, pentru aducerea aminte, vitejiile sfinţilor pe care i-a ajutat Dumnezeu de s-au luptat cu tărie împotriva poftelor trupeşti, socotim că este de trebuinţă pentru două pricini. Pe de o parte, pentru că, pomenind acum nebiruita lor mărime de suflet, credem că şi ei ne pomenesc pe noi înaintea lui Dumnezeu; iar pe de alta, pentru că scriind felul vieţii lor celei îmbunătăţite, pe noi înşine şi pe alţii îi deşteptăm spre urmarea lor. De aceea şi viaţa cea sfântă şi petrecerea cea aleasă a sfântului şi mărturisitorului Vasian, episcopul Lavdiei, prin care s-a învrednicit a fi părtaş al Împărăţiei cerului, ne vom sârgui a o arăta pe scurt, după cum el singur ne va da nouă.

Acest prea fericit bărbat, Vasian, încă din copilăria sa a arătat prin înţelegere şi prin bunul său obicei pe bătrâneţile cele ce nu se

socotesc cu numărul anilor. Tatăl său se numea Serghie şi era ighemonul Siracusei, iar cu credinţa era elin. El l-a trimis pe Vasian la Roma, pentru învăţătura filosofiei celei dinafară, ca să poată fi moştenitor al stăpânirii părinteşti şi iscusit rânduitor al cetăţilor. Şi învăţând cu dinadinsul, el a sporit cu învăţătura, făcându-se isteţ şi înţelept. Apoi, auzind de numele lui Hristos şi de viaţa creştinilor, a fost cuprins de negrăită dorinţă ca să treacă de la filosofia elinească la cea creştinească şi dumnezeiască iubire de înţelepciune. Deci el căuta între conducătorii şi slugile cărora era încredinţat de tatăl său spre pază, pe aceia cărora ar putea să le descopere această taină a inimii sale.

Iar Domnul, nevoind să fie cuprins multă vreme întru neştiinţa ostăşirii cel ce avea să fie ostaş al său, de trei ori i-a spus în vis unui oarecare preot sfânt cu viaţa, cu numele Gordian, despre dorinţa şi scopul tânărului Vasian. Deci preotul, sculându-se din somn, s-a dus prin toată cetatea Romei, cutreierând şcolile şi căutând pe tânărul cel arătat lui în vis de Domnul. Şi căutându-l şi mult ostenindu-se, l-a găsit pe dânsul, ajutându-i Domnul, şi l-a întrebat de unde este cu neamul, din ce părinţi se trage şi din care pricină trăieşte în cetatea Romei.

Iar Vasian, spunându-i toate cele despre dânsul cu de-amănuntul, preotul se minuna de vorba cea frumoasă şi de înţelepciunea copilului. Şi, cunoscând că acela este cel pe care îl căuta, l-a cuprins pe el în braţe şi l-a sărutat părinteşte, apoi l-a luat în casa sa şi i-a spus lui vedenia cea despre dânsul, pe care o văzuse prin dumnezeiască descoperire, şi amândoi au preamărit pe Dumnezeu pentru aceasta. Deci Vasian, căzând la picioarele acelui sfinţit bătrân, îl ruga cu toată osârdia ca îndată să-l facă pe el creştin. Iar preotul l-a învăţat mai întâi sfânta credinţă, spunându-i tainele legii creştineşti, iar tânărul, auzindu-le, se umilea şi se aprindea cu inima de dragostea lui Hristos. Apoi preotul l-a făcut catehumen şi l-a învăţat cum să se pregătească pentru Sfântul Botez.

Din acea vreme, Vasian a început a veni adesea la acel preot, cu o slugă mai bătrână, care îi era lui întru toate credincios; şi astfel se povăţuia la dumnezeiasca filosofie creştinească, ieşită din gura cea insuflată de Dumnezeu a duhovnicescului său învăţător. Iar după învăţătura sfintelor taine, el a luat viaţă aspră, pentru că postea şi se ruga adeseori, dormea puţin, petrecând vremea nopţilor în rugăciuni şi în citirea cărţilor; iar când gusta hrană, mânca numai a treia parte a bucatelor ce i se puneau înainte, iar pe celelalte două părţi le împărţea la săracii cei flămânzi.

Apoi, după vreme îndestulată, sosind ceasul botezului lui, a venit la casa preotului cu sluga sa cea credincioasă. Iar când a intrat în sfânta scăldătoare, după obişnuita rânduială a botezului, a văzut pe un tânăr preafrumos cu podoabă, strălucind ca soarele, slujindu-i la botez şi ţinând haina cea albă în care avea să se îmbrace noul botezat. Iar fericitul Vasian, îndrăznind, a întrebat pe tânărul acela cine şi de unde este. Iar el i-a răspuns, zicându-i: „Eu de mult sunt trimis din cer la tine, ca să-ţi îndreptez scopul tău cel sfânt şi să gonesc de la tine toate cele ce sunt potrivnice". Zicând aceasta, s-a făcut nevăzut. Şi atât de bună mireasmă a umplut casa aceea, care a mirosit până la o jumătate de ceas, încât toţi care se aflau acolo socoteau că nu sunt pe pământ, ci în cer. Iar Vasian, după primirea Sfântului Botez, a început a vieţui cu şi mai mare asprime, omorându-şi tinerescul său trup şi supunându-l cu totul duhului.

Iar păzitorii şi slugile cărora le poruncise stăpânul lor să aibă grijă de fiul lui ca de lumina ochilor, neştiind tainele lui Vasian, se minunau foarte mult, văzându-l că se dădea la înfrânarea cea neobişnuită, primind foarte puţină hrană şi băutură, nopţile petrecându-le toate fără somn, veştejindu-şi faţa foarte şi obosindu-şi trupul cu postirea şi cu privegherea. Deci unul pe altul se întrebau cu dinadinsul: „Pentru ce se chinuieşte aşa stăpânul nostru?" Iar cel mai bătrân – sluga credincioasă a sfântului Vasian –, ştiind toate tainele lui, zicea către ei: „Nu vă miraţi de aceasta, căci învăţătura filosofiei are trebuinţă de nişte sârguitori ca aceştia, ca, lepădând toate desfătările, să se îndestuleze numai cu acelea care sunt de nevoie firii. Deci să ştiţi că şi stăpânul nostru, de vreme ce s-a plecat la cea mai înaltă filosofie, de aceea şi-a adăugat o înfrânare şi trezvie ca aceasta".

Iar slugile, aducându-şi aminte din copilăria lui, spuneau unul altuia că Vasian, pe când era copil, scria cu degetul pe nisip semnul crucii, iar uneori punea paie pe pământ în chipul crucii, de care lucru doica lui se mânia adeseori asupra lui. Şi cercetând slugile din zi în zi şi urmându-i toate căile, au început a cunoaşte că Vasian, stăpânul lor, a luat credinţa şi viaţa creştinească, şi nu ştiau ce să facă, temându-se de pedepsele de la tatăl lui.

Deci s-au încredinţat despre aceasta mai ales din aceea că, într-o zi, fericitul tânăr, slăbind cu trupul după nedormirea de toată noaptea şi după multe osteneli, a adormit. Şi în somn el grăia cu gura cuvinte de rugăciune, chemând numele lui Dumnezeu cel unul în Treime, ca să-i îndrepteze căile spre slava cea făgăduită celor ce-L iubesc pe El. Şi au mai auzit un glas de sus, zicându-i: „Bucură-te şi te veseleşte, Vasian, preacredinciosule ostaş al lui Hristos, căci rugăciunile tale

sunt bineprimite înaintea Domnului şi loc ales ţi s-a pregătit ţie în ceruri!"

Aceasta auzind slugile care erau lângă el, au început a fugi în taină câte unul şi s-au dus din Roma la vechiul lor stăpân din Siracuza, ighemonul Serghie, şi i-au adus veste nemângâiată despre Vasian, fiul lui, că a luat credinţa în Hristos. Iar tatăl lui, fiind închinător de idoli, s-a umplut de mare mâhnire şi se gândea cum ar face să întoarcă pe fiul său de la creştinătate, ori cu îmbunări, ori cu îngroziri. Deci toate slugile lui Vasian fugind în taină din Roma, a rămas lângă el numai acel servitor care era mai bătrân şi credincios al lui şi care a crezut şi el în Hristos. Iar tatăl lui voia să trimită alte slugi la Roma, ca să prindă pe Vasian şi să-l aducă la el.

În acea vreme, i s-a întâmplat Sfântului Vasian într-o noapte, la întâia cântare a cocoşilor, de a intrat în biserica Sfântului Evanghelist Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, unde, rugându-se după obicei, a văzut pe un bărbat cinstit, împodobit cu cărunteţe, zicându-i astfel: „Să ştii, mărturisitorule al Domnului cel preacredincios, că ţi se cade să mergi de aici în cetatea Ravena, cu sluga ta cea credincioasă; căci cel ce te-a născut pe tine trupeşte, scorneşte împiedicare împotriva mântuirii tale, ca să poată a te întoarce, chiar fără de voia ta, de la calea cea dreaptă. De aceea, înduratul Dumnezeu, Care nu părăseşte pe robii Săi, m-a trimis pe mine, apostolul Său, să-ţi spun acestea, ca nu cumva, găsindu-te aici cei trimişi după tine de tatăl tău, să nu te lase să scapi".

Aceasta zicându-i lui Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, s-a dus de la el. Iar fericitul Vasian, bucurându-se foarte mult de arătarea cea apostolească, a făcut multe închinăciuni, rugându-se lui Dumnezeu să nu-l piardă. Iar după acea rugăciune, el a spus slugii sale ceea ce a văzut şi a auzit. Iar când s-a făcut ziuă, au împărţit toate lucrurile care erau la ei celor ce aveau trebuinţă şi, luând binecuvântare de la Gordian, duhovnicescul său părinte, au ieşit din Roma şi au pornit spre cetatea Ravena.

Iar după ce au mers câteva zile, Sfântul Vasian a văzut o cerboaică cu doi pui ai săi, care era fugărită de vânători, şi fiind obosită şi slăbită, era cât pe ce să fie ajunsă de ei. Deci, fiindu-i milă de ea şi de puii ei, a zis către ea: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, îţi poruncesc să vii la mine fără temere!" Iar cerboaica, ca şi cum ar fi fost înţelegătoare şi prietenă cu oamenii, îndată a stat din grabnica sa alergare şi, fără de teamă, a venit la sfântul cu puii ei. Şi el o mângâia cu mâna, ca şi cum ea ar fi fost obişnuită de demult cu el, iar ea îi lingea picioarele. Iar vânătorii care fugăreau cerboaica,

ajungând-o şi văzând că ea stă blândă lângă omul cel călător şi el o mângâie, s-au minunat foarte mult cum dobitocul cel atât de sălbatic s-a schimbat deodată în blândeţe. Atunci unul din ei, rău la obicei şi iute, a zis către tovarăşii săi: „O, nebunilor, pentru ce zăboviţi de nu luaţi vânatul vostru?" Zicând aceasta, a început a trage cerboaica din mâinile sfântului.

Iar Sfântul Vasian a zis către dânsul: „Nu eu, ci Dumnezeu Cel Preaînalt îţi porunceşte să nu faci nici un rău acestui dobitoc sălbatic, nici puilor lui". Dar ei, cu mândrie şi cu mânie, au îndrăznit să împingă cu mâna pe plăcutul lui Dumnezeu şi îndată, pentru acel lucru îndrăzneţ, a năvălit diavolul asupra vânătorului cel cu obicei rău şi a început a-l munci cumplit. Deci cel muncit a căzut la pământ, strigând cu glas înfricoşat, făcând spume şi înţepenindu-se, şi a rămas acolo ca mort.

Iar ceilalţi vânători, înspăimântându-se, tremurau de frică şi, căzând la picioarele sfântului, cu lacrimi cereau iertare, temându-se să nu-i ajungă şi pe ei aceeaşi pedeapsă. Iar el poruncindu-le să se depărteze din acel loc, s-a întins pe pământ în chipul crucii şi toată mintea întraripând-o la Dumnezeu, se ruga, zicând: „Dumnezeule Atotputernice, minunate Ziditorule, milostive Dumnezeule, Mântuitorul neamului omenesc cel căzut, Care nu de pierzarea celor morţi, ci de mântuirea celor vii te veseleşti, iartă pe ticălosul cel ce zace, care a greşit din neştiinţă şi a mâniat bunătatea Ta!" Cu acestea şi cu mai multe cuvinte umilitoare rugându-se sfântul, s-a sculat de la rugăciune, s-a apropiat de omul care zăcea şi, apucându-l de mâna dreaptă, a zis diavolului care era în el: „Diavole, Cel ce te-a surpat pe tine din înălţimea cerului în adânc, Acela îţi porunceşte ţie ca să laşi degrabă chipul lui Dumnezeu şi să te duci în tartarul cel gătit ţie, în care ai să te munceşti în veci".

Neisprăvind sfântul desăvârşit această rugăciune, îndată a ieşit vrăjmaşul neamului omenesc din omul acela, pe care în puţină vreme îl muncise atât de cumplit, încât era aproape de moarte; pentru că abia se mai cunoştea duhul într-însul, neputând să vadă nici cu ochii, şi aşa zăcea nemişcat pe pământ. Iar sfântul, rugându-se iar lui Dumnezeu, a însemnat cu semnul Sfintei Cruci mai întâi ochii lui cei nevăzători şi îndată i s-au deschis ochii şi a început a vedea. Apoi, îngrădindu-l peste tot cu semnul Sfintei Cruci, i-a poruncit să se scoale. Şi s-a sculat omul sănătos, ca şi cum n-ar fi pătimit nici o vătămare. Văzând aceasta prietenii lui care stăteau departe şi se uitau cu cutremur, s-au apropiat de sfântul şi i s-au închinat. Dar i se

închina lui şi omul cel tămăduit, cerând iertare şi mulţumind tămăduitorului său.

După aceea s-a dus fiecare la locul său, vânătorii s-au întors la casele lor, cerboaica cu puii a fost slobozită de sfântul în pustie, iar Sfântul Vasian cu sluga sa s-au dus în calea începută mai înainte. Iar după ce au sosit în cetatea Ravena, s-a arătat pe sine episcopului acelei cetăţi, care se numea Ursul, care îi era rudenie. Iar episcopul, văzând pe Vasian, rudenia sa, s-a veselit de dânsul şi s-a bucurat mai ales aflând că şi el crede în Hristos şi că, pentru dragostea Lui, toate le-a defăimat şi s-a dus în străinătate. Apoi, făcând cele plăcute lui, i-a dat loc spre petrecere osebită la linişte, afară de cetate, lângă biserica Sfântului Sfinţitului Mucenic Apolinarie, care a fost întâiul episcop al cetăţii Ravena, fiind pus de către Sfântul Apostol Petru, şi care, pe vremea împărăţiei lui Vespasian, a pătimit pentru Hristos. Lângă biserica aceluia era un loc plăcut Sfântului Vasian, fiindcă era la linişte, şi acolo slujea el lui Dumnezeu în post şi în rugăciune, lepădându-se de lume şi de toate cele dintr-însa. Iar Domnul preamărea pe robul Său, dându-i dar de minuni, ca să tămăduiască cu rugăciunea bolile trupeşti şi să vindece neputinţele sufleteşti prin învăţăturile cele de Dumnezeu insuflate, pentru care era cinstit, iubit şi slăvit de toţi.

În acea vreme, a venit o poruncă de la împăratul Valentinian în Ravena, la eparhul cetăţii şi la toţi cetăţenii, ca pe judecătorul cetăţii, adică Vitimnie, să-l dea la moarte, deoarece se aflaseră mari pricini ale lui înaintea împăratului, după clevetirea învrăjbitorilor. Deci, legat fiind Vitimnie şi dus la locul de moarte, unde avea să i se taie capul, şi-a adus aminte de Sfântul Vasian şi a zis în sine: „Vasiane, robul lui Dumnezeu, vino în ajutorul meu cu darul ce ţi l-a dat Dumnezeu". Şi era în acel loc însuşi eparhul şi mulţimea poporului care privea la sfârşitul lui Vitimnie.

Dar pe când el şi-a plecat grumazul la tăiere şi călăul ţinea în mâini o sabie ascuţită de-amândouă părţile, ridicând-o în sus şi voind să-l lovească cu putere, îndată sabia smulgându-se din mâinile sale, a căzut departe. Iar călăul, luând din nou sabia şi strângând-o în mâini mai tare decât prima dată, a ridicat-o în sus ca să-l lovească tare în grumaz; dar pe când a repezit-o cu toată puterea, iarăşi s-a smuls sabia din mâinile lui, ca şi mai înainte, şi a căzut departe. Iar el, umplându-se de mânie, a apucat sabia a treia oară şi, vrând să-l lovească, a pătimit acelaşi lucru. Şi s-au mirat toţi de o minune ca aceasta. Iar eparhul, crezând că acel călău părtineşte pe cel osândit pentru vreo plată oarecare, l-a depărtat pe acela şi în locul lui a pus

alt călău, ca să-i taie capul lui Vitimnie. Dar şi acela, ca şi cel dintâi, a pătimit acelaşi lucru, de două şi de trei ori smulgându-se cu putere sabia din mâinile lui, fiind aruncată departe de o mână oarecare nevăzută.

Atunci eparhul, umplându-se de spaimă şi de mirare, a poruncit să ia pe cel osândit de la locul de moarte, deoarece şi poporul striga să fie liber Vitimnie, de vreme ce Dumnezeu îl apără de la moarte cu puterea Lui. Atunci a pus pe Vitimnie în temniţă şi a trimis înştiinţare împăratului, cum că cel osândit la moarte nu s-a putut tăia de doi călăi. Şi fără de zăbavă a venit de la împărat poruncă de milostivire, care a iertat pe Vitimnie de pedeapsa cu moartea şi de pricinile acelea. Iar Vitimnie nu tăinuia pe Sfântul Vasian, folositorul său cel după Dumnezeu, pe care în rugăciunea sa l-a chemat spre ajutor, ci la toţi a propovăduit acea minune ce s-a făcut cu el.

Şi după ce a fost lăsat liber, a alergat la sfântul şi, sărutându-i picioarele, i-a mulţumit; iar sfântul, plăcutul lui Dumnezeu, i-a poruncit să-i mulţumească numai lui Dumnezeu, Care l-a izbăvit pe el de la moarte. Din acel ceas toţi au început a cinsti mai mult pe sfânt şi-l aveau ca pe un înger al lui Dumnezeu, alergând la dânsul. Atunci clericii şi cetăţenii cei mai de frunte, sfătuindu-se, au vorbit cu episcopul să silească pe Sfântul Vasian să primească rânduiala preoţiei, ca rugăciunea lui cea primită de Dumnezeu lângă jertfa cea fără de sânge să fie mai puternică înaintea Domnului. Deci plăcutul lui Dumnezeu a fost hirotonosit preot, măcar că nu voia, şi a petrecut mulţi ani în Ravena într-acea rânduială.

După aceasta, credincioasa lui slugă, care ieşise cu el din Roma, s-a sfârşit întru Domnul. Iar Sfântul Vasian a început a aduce lui Dumnezeu jertfa cea fără de sânge pentru sluga sa. Iar în ziua a şaptea după mutarea slugii sale, slujind sfântul şi rugându-se pentru odihna sufletului lui, a auzit un glas din cer că sufletul celui odihnit a câştigat mila lui Dumnezeu şi este rânduit în ceata drepţilor. Această încredinţare a spus-o Vasian şi lui Vitimnie, pentru că şi acela era la Liturghie împreună cu el şi amândoi s-au bucurat pentru mântuirea sufletului celui mort.

În vremea aceea, cetatea Lavdiei, cea din Liguria, era fără episcop, pentru că se mutase la Domnul. Pentru aceea s-a poruncit în cetate post şi rugăciune trei zile, ca să le trimită Dumnezeu un bărbat vrednic să ia scaunul arhieresc şi să facă bună păstorire fiilor Bisericii lui Hristos. Deci toţi posteau şi se rugau pentru aceasta. Iar unul din preoţii sobornicestii biserici ai episcopiei, cu numele Clement, bărbat îmbunătăţit şi cinstit, odihnindu-se după ostenelile bisericeşti, a văzut

în vis pe un oarecare purtător de lumină, zicând: „Să ştiţi că preotul Vasian din Ravena, bărbat împodobit cu darurile lui Dumnezeu, este gătit de Domnul ca să vă fie vouă episcop!" Iar Clement deşteptându-se îndată din somn, a chemat pe cei mai cinstiţi din rânduiala duhovnicească şi mirenească şi le-a spus ceea ce i-a arătat Domnul în vis. Deci, alegând pe nişte bărbaţi vestiţi, i-a trimis în Ravena la sfântul, cu rugăminte ca să vină la dânşii să ia scaunul arhieriei. Iar mai înainte de venirea trimişilor la Ravena, Dumnezeu a descoperit noaptea în vis Sfântului Vasian venirea lor şi i-a poruncit lui să nu se lepede a merge cu ei.

A doua zi au venit trimişii de la cetatea Lavdiei şi au spus sfântului ceea ce li se poruncise. Iar el le-a zis lor: „Dumnezeu a zidit pe om fără de moarte, ca totdeauna să se supună la voia şi porunca Făcătorului său; iar când omul a călcat în Rai porunca lui Dumnezeu, şi-a gătit moarte lui şi celor după el. Deci nu se cade ca omul să se împotrivească la voia Dumnezeului său, nici să calce porunca Lui, ci să se sârguiască cu toată osârdia a face ceea ce Dumnezeu voieşte şi porunceşte. Deci şi noi, cu toate că nu dorim cinste, însă, pentru trebuinţele fraţilor celor de o credinţă, nu ne lepădăm a primi jugul şi sarcina, care, prin dumnezeiasca poruncă, se pune asupra noastră". Zicând el acestea, voia ca să-i odihnească de osteneala drumului; iar ei, bucurându-se foarte de câştigarea celui căutat, n-au voit să se odihnească, ci îndată voind să ducă înapoi la locul lor comoara cea aflată, se sârguiau să plece mai degrabă în cale şi stăruiau cu multă rugăminte ca sfântul să meargă îndată cu ei.

Deci, plecându-se ziua spre noapte, au luat pe Sfântul Vasian şi s-au întors la locul lor. Şi apropiindu-se de cetatea Lavdiei, toată cetatea a ieşit cu multă bucurie şi cu veselie întru întâmpinarea păstorului celui dăruit de Dumnezeu. Şi era în popor un bărbat vestit, slăbănogit de boală de mult timp, încât nici nu putea vorbi cu gura, fiind ca şi un mut, pentru că boala îi luase limba. Şi înghesuindu-se poporul spre sărutarea sfântului şi acel slăbănog apropiindu-se cu mare osteneală, a sărutat sfânta dreaptă a plăcutului lui Dumnezeu şi îndată s-a făcut sănătos cu tot trupul şi limba lui a început a grăi mai bine ca întâi, preamărind pe Dumnezeu. Şi tot poporul s-a bucurat că Dumnezeu le-a dat un păstor ca acesta, sfânt şi făcător de minuni. Iar la hirotonia în arhiereu a Sfântului Vasian, a venit în cetatea Lavdiei şi Sfântul Ambrozie, episcopul Mediolanului, şi Ursul, episcopul Ravenei, cel mai sus pomenit, rudenia sfântului.

Deci Vasian, bărbatul ales de Dumnezeu, a fost sfinţit la episcopie în ziua întâia a lunii ianuarie, făcându-se mare bucurie şi

dănţuire în toată cetatea. Iar Sfântul Vasian, luând scaunul său, a început a-şi îndrepta turma sa cu cuvântul şi cu lucrul, învăţând şi făcându-se pildă prin viaţa sa cea îmbunătăţită. Şi a câştigat către Sfântul Ambrozie mare dragoste întru Duhul Sfânt, asemenea şi Sfântul Ambrozie arăta către dânsul iubire duhovnicească şi adeseori se cercetau unul pe altul cu scrisori.

După câtva timp, Vasian, arhiereul lui Hristos, a zidit înaintea cetăţii dinspre răsărit o biserică aleasă în numele Sfinţilor Apostoli, la a cărei sfinţire a chemat cu rugăminte de iubire şi pe Sfântul Ambrozie, episcopul Mediolanului, şi pe Felix al Comanii; pentru că Ursul, episcopul Ravenei, se odihnea acum întru Domnul. Şi pe când aceşti trei arhierei sfinţeau această biserică împreună, în mijlocul poporului ce se adunase la acea sfinţire bisericească era şi o copilă îndrăcită prin a cărei gură diavolul striga cu mare glas, zicând: „O, bărbaţii lui Dumnezeu, pentru ce v-aţi sculat cu nedreptate şi voi trei v-aţi înarmat cu arma cea mai nesuferită asupra mea? Oare puţin vă este vouă că ne-aţi luat puterea de a vătăma pe cineva? Ci ne izgoniţi şi din aceea peste care luasem stăpânire. Deci de mă izgoniţi pe mine de aici, voi lua pe doi sau pe mai mulţi cu mine şi voi trece în alt loc, unde voi nu veţi veni".

Iar ierarhii lui Hristos auzind acel răcnet diavolesc, şi-au plecat genunchii înaintea Domnului la rugăciune. Şi după ce s-au rugat lui Dumnezeu cu dinadinsul, diavolul nesuferind puterile rugăciunilor lor, a aruncat pe copilă jos, fugind cu mare ţipăt. Iar arhiereii, apropiindu-se de copilă, au ridicat-o de la pământ sănătoasă şi au dat-o părinţilor, poruncindu-le ca totdeauna să dea mulţumire lui Dumnezeu, pentru că fata a scăpat de muncirea diavolească. Iar după sfinţirea bisericii, s-au ospătat întru slava lui Dumnezeu, cu hrana cea trupească şi duhovnicească, vorbind între ei cele folositoare. Şi după destule vorbe cu iubire şi cu prietenie între arhiereii cei ce veniseră, a plecat fiecare întru ale sale, Sfântul Vasian petrecându-i cu cinste.

Şi sosind vremea secerişului, un copil oarecare dintre cei ce secerau, adunând snopi, a fost muşcat de un şarpe şi a murit. Iar părinţii lui tânguindu-se cu nemângâiere după el, l-au adus să-l îngroape în biserica Sfinţilor Apostoli cea zidită de arhiereul Vasian, unde s-a întâmplat să fie şi el în acea vreme, pentru că adeseori venea la biserica aceea, săvârşind slujbele lui Dumnezeu. Şi cântându-se în biserică cântarea cea obişnuită, glasul plângerii părinţilor celor ce se tânguiau după copil covârşea glasurile cântăreţilor.

Deci arhiereului lui Dumnezeu fiindu-i jale de cei ce plângeau, a poruncit ca toţi să iasă afară din biserică. Şi rămânând el singur

înăuntru, a îngenuncheat la pământ şi s-a aruncat înaintea lui Dumnezeu cu lacrimi, rugându-l ca să poruncească să se întoarcă în trup sufletul copilului. Pentru aceasta rugându-se el cu dinadinsul Domnului, trupul mortului a început a se mişca; mai întâi încetişor şi după aceea mai mult, fiindcă sufletul lui se întorsese într-însul. Şi sculându-se sfântul de la rugăciune, a poruncit copilului să se scoale, luându-l de mână, iar copilul, deşteptându-se ca din somn, şi-a deschis ochii şi a început a chema pe maica sa. Iar cei ce erau afară din biserică, părinţii şi poporul, auzind glasul copilului, îndată au deschis uşile, nesuferind mai mult de bucurie a sta afară, şi au intrat repede înăuntru. Şi văzând pe copil înviat din morţi, s-au minunat foarte şi s-au înspăimântat; deci, căzând cu bucurie la picioarele sfântului, îi sărutau mâinile şi hainele lui. Iar Sfântul Vasian, dând mulţumire Atotputernicului Dumnezeu, a vorbit poporului multe cuvinte folositoare, eliberându-l în pace.

Apoi după câţiva ani, arhiereul lui Hristos Ambrozie, episcopul Mediolanului, s-a îmbolnăvit de moarte; iar Vasian, arhiereul lui Dumnezeu, auzind de boala lui, s-a dus degrabă la Mediolan ca să cerceteze pe cel bolnav, pe prietenul şi iubitul său părinte întru Sfântul Duh. Deci, văzându-l pe acela zăcând pe patul durerii, a şezut aproape de el, mângâindu-l şi întărindu-l cu nădejdea lui Hristos, slujindu-i şi rugându-se pentru el. Deci i s-a făcut Sfântului Ambrozie o vedenie: i se părea că vede pe Domnul nostru Iisus Hristos venind la el, zâmbind cu dragoste şi arătându-i faţa Sa cea luminoasă.

Această vedenie a spus-o Sfântul Ambrozie Sfântului Vasian, care şedea lângă el; iar Vasian, cunoscând că i se apropiase Sfântului Ambrozie ceasul sfârşitului, a plâns şi s-a bucurat. Se bucura că sfântul bărbat se duce la Hristos, Care-l chema la odihnă, şi plângea pentru că, în această viaţă vremelnică, se lipseşte de iubitul său prieten; însă avea nădejde neîndoită că va fi iarăşi împreună cu el şi se vor vedea în ceata ierarhilor lui Hristos.

Şi mutându-se Sfântul Ambrozie, a plâns după el Sfântul Vasian şi toată cetatea Mediolanului, şi sfântul lui trup a fost îngropat cu cinste. Iar după îngropare, Sfântul Vasian întorcându-se la cetatea sa, făcea pomenire şi aducea jertfe fără sânge pentru Sfântul Ambrozie, deşi ştia bine că sufletul lui este rânduit în ceata sfinţilor. Căci nu este fără de folos a aduce rugăciuni şi jertfe pentru sfinţi, de vreme ce rugăciunea cea pentru sfântul, de nu are ca să-i mijlocească ceva aceluia, apoi se întoarce în sânul celui ce se roagă, precum zice David: *Rugăciunea mea se va întoarce în sânul meu.*

Iar după ce a trecut vreme îndelungată, iarăşi s-a întâmplat Sfântului Vasian de a mers la Mediolan, chemat fiind pentru oarecare trebuinţe bisericeşti. Iar pe când intra în cetate, a văzut într-un târg un împărţitor care, punând marfa în cumpene, o împărţea. Şi era acel împărţitor nedrept, înşelând pe mulţi cu vicleşug, şi astfel îşi agonisea avere nedreaptă. Deci sfântul a văzut pe diavolul în chip de arap mic, şezând deasupra unei părţi şi apăsând cumpăna pe care nedreptul împărţitor o chivernisea spre apăsare şi spre tragere cu vicleşug. Şi a întrebat arhiereul pe cei ce erau lângă el, dacă văd vreun lucru neobişnuit. Iar ei au spus că nu văd nimic de acest fel. Atunci sfântul s-a rugat să li se deschidă ochii şi celorlalţi, ca să vadă şi ei ceea ce vedea el; deci s-au deschis ochii sufleteşti ai preotului Clement şi ai lui Elvonie diaconul. Şi aceia au văzut ce vedea şi arhiereul lui Dumnezeu, adică un arap mic şezând pe o cumpănă şi făcând plăcerea cumpănitorului.

Atunci ei au spus sfântului ceea ce vedeau şi cum că sunt adevărate cuvintele lui David: *Mincinoşi sunt fiii oamenilor în cumpene*. Deci sfântul, chemând pe împărţitor, l-a întrebat: „Care parte este nedreaptă de trage şi înşeală pe neguţători?" Iar măsurătorul zicea că nici una nu face nedreptate, şi se jura pe sine, că pe toate le măsoară cu dreptate. Apoi sfântul, arătând pe arapul iadului pe cumpăna lui, i-a zis: „Acela îndată va intra acum în tine, îţi va sfărâma trupul tău, iar sufletul tău îl va smulge cumplit din tine". Atunci acel nedrept împărţitor, umplându-se de spaimă şi de cutremur, a căzut cu pocăinţă la picioarele sfântului, făgăduind că va înceta de la nedreptăţi. Iar sfântul, învăţându-l din cuvintele lui Dumnezeu, i-a poruncit ca pe toate cele dobândite cu nedreptate să le împartă la săraci şi, rugându-se, a izgonit diavolul din cumpăna aceea şi s-a dus în calea sa.

Deci, întorcându-se iarăşi în cetatea sa, plăcutul lui Dumnezeu, Vasian, făcea cuvenitele fapte plăcute lui Dumnezeu şi se îngrijea pentru păstorie. Şi petrecând pe scaunul său cel păstoresc treizeci şi cinci de ani, când avea nouăzeci de ani de la naşterea sa a trecut la Domnul, Căruia i-a slujit cu credinţă şi întru adevăr. Şi au îngropat oile pe păstorul lor cu cinste în biserica Sfinţilor Apostoli, cea zidită de el, multe lacrimi vărsând pentru lipsirea unui părinte ca acesta. Sfârşitul lui a fost pe vremea când la Apus împărăţea Onorie, iar la Răsărit Teodosie, care era fiul lui Arcadie. Şi precum a fost în viaţa lui făcător de minuni, tot astfel şi după sfârşitul lui făcea minuni; căci din mormântul lui se dădeau cu minune tămăduiri bolnavilor, cu rugăciunile lui cele sfinte şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos,

Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, I se cuvine cinstea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL TEOFAN DIN ANTIOHIA

Acesta a fost născut din părinţi necredincioşi şi, ajungând în vârstă, s-a însoţit cu o femeie care a murit nu după multă vreme. Iar el, după ce a crezut în Hristos şi s-a botezat, a lăsat toate şi s-a închis într-o colibă aproape de cetate şi acolo a petrecut multă vreme, învăţând pe cei ce veneau la el să păzească poruncile Domnului şi să petreacă în întreaga înţelepciune. Şi aflând de o femeie desfrânată, care înşelase pe mulţi cu amăgirea sa, a ieşit din închisoarea lui, s-a îmbrăcat în haine luminoase şi a cerut de la tatăl lui zece litre de aur, ca şi cum ar fi vrut să-şi ia iarăşi femeie. Şi ducându-se la acea femeie, i-a dat ei aurul şi a rugat-o să se lase de acea faptă urâtă şi să se boteze.

Şi a botezat-o pe ea şi, făcându-i ei altă colibă aproape de coliba sa, a închis-o acolo. Şi pe aceea, care mai înainte era vasul păcatului, a făcut-o locaş al Sfântului Duh. Iar aurul a fost împărţit la săraci şi amândoi, plăcând desăvârşit lui Dumnezeu, într-aceeaşi zi s-au mutat la cereştile locaşuri.

LUNA IUNIE

ZIUA A UNSPREZECEA

SFÂNTUL APOSTOL VARTOLOMEU

Sfântul Apostol Vartolomeu a fost unul din cei doisprezece apostoli. După primirea limbilor în chip de foc ale Sfântului Duh, acestuia i-au căzut sorţii ca, împreună cu Sfântul Apostol Filip, să meargă în Siria şi în Asia de sus, pentru propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu. Deci au plecat amândoi în părţile acelea, uneori umblând împreună, alteori despărţindu-se prin cetăţi şi apoi iarăşi întâlnindu-se; şi întorceau cu învăţăturile lor pe mulţi oameni spre mântuire.

Deci într-o vreme, Sfântul Filip despărţindu-se de Sfântul Vartolomeu şi ducându-se în părţile Asiei Mici spre a propovădui cuvântul lui Dumnezeu la popoarele sălbatice din Lidia şi Misia, i-a poruncit Dumnezeu Sfântului Vartolomeu, care era prin alte cetăţi, să meargă în ajutorul lui Filip. Şi întâlnindu-se ei, amândoi într-un gând sufereau ostenelile şi relele pătimiri apostoleşti, precum scrie despre aceasta în pătimirea Sfântului Apostol Filip, astfel:

Sfântul Apostol Vartolomeu a fost trimis de Dumnezeu în ajutorul lui Filip, căruia îi urma şi sora lui, fecioara Mariamia, toţi slujind la mântuirea oamenilor. Ei au trecut prin toate cetăţile Lidiei şi ale Misiei, binevestindu-le şi suferind multe ispite şi scârbe de la cei necredincioşi, fiind bătuţi, închişi în temniţe şi loviţi cu pietre. Dar păzindu-se vii întru toate acele ispite şi bătăi, cu darul lui Dumnezeu, se sârguiau spre ostenelile ce le erau înainte întru binevestirea lui Hristos.

Şi au ajuns şi până în Asia la iubitul ucenic al lui Hristos, Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, care propovăduia pe Hristos acolo şi mângâindu-se cu dânsul prin duhovnicească mângâiere, s-au dus în ţara Frigiei. Şi intrând în cetatea Ierapole a Frigiei, au propovăduit pe Hristos. Iar cetatea aceea era plină de idoli, cărora li se închina

poporul cel orbit de diavoleasca înşelăciune. Şi era acolo o viperă oarecare, pe care locuitorii Ierapolei o cinsteau ca pe o zeiţă şi o ţineau închisă în capiştea cea zidită pentru dânsa, aducându-i multe feluri de jertfe spre hrană. Acel popor mai păzea cu cinste şi alte târâtoare, balauri şi vipere. Pentru aceea, Sfântul Filip cu însoţitorii săi mai întâi s-au înarmat prin rugăciune asupra acelei vipere. Atunci s-a întâmplat să fie cu dânşii şi Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, care le-a ajutat şi au biruit vipera, înjunghiind-o cu rugăciunea ca şi cu o suliţă; şi au omorât-o, cu puterea lui Dumnezeu.

Iar Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu s-a despărţit degrabă de dânşii, lăsându-le lor cetatea Ierapolei, spre a propovădui într-însa cuvântul lui Dumnezeu; iar el s-a dus în alte cetăţi pentru a propovădui bunăvestirea lumii. Iar Sfântul Filip cu Vartolomeu şi cu Mariamia, rămânând în Ierapole, se sârguiau cu dinadinsul să izgonească de acolo întunericul închinării de idoli şi să strălucească cunoştinţa adevărului ca o lumină mare, ostenindu-se ziua şi noaptea în predicarea cuvântului, învăţând pe cei înşelaţi, înţelepţind pe cei fără de minte şi povăţuind la calea dreptăţii pe cei rătăciţi.

În cetatea aceea era un om, anume Stahie; iar acela era orb de 40 de ani. Deci Sfinţii Apostoli i-au deschis cu rugăciunea ochii cei trupeşti, iar prin propovăduirea lui Hristos i-au luminat şi ochii cei sufleteşti şi, botezându-l pe el, petreceau în casa lui. Atunci a ieşit vestea prin toată cetatea, cum că Stahie cel orb s-a vindecat; şi s-a adunat popor mult în casa lui. Şi Sfinţii Apostoli îi învăţau credinţa în Iisus Hristos pe cei ce veneau. Încă se mai aduceau acolo şi mulţi neputincioşi, pe care îi tămăduiau pe toţi prin rugăciune şi izgoneau diavolii din oameni; de aceea, mulţi au crezut în Hristos şi s-au botezat de aceşti Sfinţi Apostoli. Iar antipatul acelei cetăţi avea o femeie, anume Nicanora, care, fiind muşcată de un şarpe, zăcea bolnavă, aproape moartă.

Şi auzind ea de Sfinţii Apostoli că sunt în casa lui Stahie şi că tămăduiesc toate bolile cu cuvântul, a poruncit slugilor s-o ducă la dânşii, nefiind bărbatul ei acasă. Şi a câştigat de la dânşii îndoită tămăduire, pentru că s-a vindecat şi de muşcătura şarpelui şi de diavoleasca vătămare de suflet, crezând în Hristos, prin învăţătura lor. Deci, venind antipatul acasă, slugile lui i-au spus că femeia lui a învăţat a crede în Hristos, de la nişte oameni străini care locuiesc în casa lui Stahie.

Atunci antipatul, mâniindu-se foarte mult, a poruncit ca îndată să prindă pe apostoli, iar casa lui Stahie să o ardă; şi s-a făcut după porunca lui. Şi s-a strâns în Ierapole o mulţime mare de popor şi,

prinzând pe Sfinţii Apostoli Vartolomeu, Filip şi sora sa, Mariamia, îi târau pe uliţă, bătându-i şi batjocorindu-i; apoi i-au aruncat în temniţă. După aceea antipatul a şezut la judecată, ca să cerceteze pe propovăduitorii lui Hristos.

Deci, adunându-se la dânsul toţi slujitorii idoleşti şi slujitorii viperei celei ucise, au făcut plângere împotriva Sfinţilor Apostoli, zicând: „Fă dreptate, antipate, pentru necinstea adusă zeilor noştri, căci de când au intrat aceşti străini în cetatea noastră, au pustiit altarele marilor zei, pentru că poporul a uitat să aducă obişnuitele lor jertfe; încă au mai omorât şi cinstita noastră zeiţă viperă şi toată cetatea s-a umplut de fărădelege; deci să nu laşi să mai trăiască aceşti fermecători".

Atunci antipatul a poruncit să dezbrace pe Sfântul Filip de îmbrăcăminte, crezând că poate vor fi farmece în îmbrăcămintea lui şi, dezbrăcându-l, n-au găsit nimic; asemenea şi pe Vartolomeu l-au dezbrăcat. Iar când se apropiară de Mariamia, vrând să o dezbrace şi pe ea şi să-i dezgolească feciorescul ei trup, atunci deodată s-a schimbat înaintea ochilor lor şi s-a făcut ca o văpaie de foc, iar păgânii, înspăimântându-se, au fugit din faţa ei. După aceea ighemonul a osândit pe Sfinţii Apostoli la răstignire.

Deci mai întâi găurindu-i călcâiele Sfântului Apostol Filip, l-au legat cu o funie şi, spânzurându-l de un lemn în preajma uşii capiştei viperei, l-au răstignit cu capul în jos, batjocorindu-l şi lovindu-l cu pietre. După aceea l-au răstignit şi pe Sfântul Vartolomeu lângă pereţii capiştei şi îndată s-a făcut mare cutremur, încât pământul, deschizându-se, a înghiţit pe antipat şi pe toţi slujitorii viperei, împreună cu mulţime de popor necredincios. Văzând aceasta, s-au înfricoşat toţi credincioşii şi necredincioşii şi au strigat către Sfinţii Apostoli ca să-i miluiască şi să roage pe Unul Adevăratul Dumnezeu pentru ei, ca să nu-i înghită pământul de vii. Şi îndată grăbindu-se, au dezlegat pe Vartolomeu, iar pe Filip n-au putut să-l dezlege îndată, că era spânzurat sus.

Dar astfel a fost bună voirea lui Dumnezeu, ca prin acest fel de pătimire şi moarte să treacă apostolul Lui de la pământ la cer, spre care şi picioarele lui erau întoarse. Astfel fiind spânzurat, Sfântul Filip se ruga lui Dumnezeu pentru vrăjmaşii săi, ca să le ierte toate greşelile şi să le lumineze ochii minţii lor, ca să cunoască şi să vadă adevărul. Iar Domnul s-a plecat spre rugăciunea lui şi îndată a poruncit pământului de a scos vii pe toţi pe care îi înghiţise, numai antipatul şi cu slujitorii viperei au rămas în adânc. Iar ceilalţi au

mărturisit cu mare glas şi au preamărit puterea lui Hristos, dorind să fie botezaţi.

Şi pe când ei voiau să ia de pe lemn pe Sfântul Filip, el şi-a dat sfântul său suflet în mâinile lui Hristos, deci l-au pogorât mort. Iar Mariamia, sora lui, care prin curăţie şi-a păzit fecioria, privind la pătimirea şi la moartea fratelui său, Sfântul Filip, l-a cuprins cu dragoste şi l-a sărutat, veselindu-se de el cu duhul, că bine şi-a săvârşit alergarea sa. Iar Vartolomeu a botezat pe toţi cei ce crezuseră în Hristos, rânduindu-le episcop pe Stahie. După aceea au îngropat cu cinste trupul Sfântului Filip, iar în locul unde a curs sângele lui, a crescut viţă de vie după trei zile, în semn că Sfântul Apostol Filip, după vărsarea sângelui său pentru Hristos, acum se îndulceşte de bucuria cea veşnică, împreună cu Domnul său în împărăţia cerului.

Iar Sfântul Apostol Vartolomeu şi fericita fecioară Mariamia au mai zăbovit câteva zile în Ierapole după îngroparea Sfântului Filip şi, întărind bine în credinţă biserica cea nou adunată, s-au despărţit, pornind fiecare în calea sa. Sfânta Mariamia s-a dus în Licaonia, unde s-a şi mutat către Domnul, iar Sfântul Vartolomeu s-a dus în părţile Indiei şi a zăbovit acolo, ostenindu-se multă vreme, umblând şi propovăduind cuvântul Domnului prin cetăţi şi sate şi tămăduind pe cei neputincioşi cu numele lui Hristos. Apoi, luminând pe mulţi şi făcându-le biserici, le-a dat Evanghelia Sfântului Matei ce o purta la sine, tălmăcind-o în limba lor. Încă a lăsat la ei şi pe cea în limba evreiască, care, după o sută de ani şi mai mult, a fost adusă în Alexandria de Pantin, filosoful creştin.

Iar după ce a ieşit din India, Sfântul Vartolomeu s-a dus în Armenia cea mare. Şi mergând el acolo, idolii şi mai ales diavolii care locuiau în idoli au tăcut, zicând cu mare glas acest din urmă cuvânt, că „Vartolomeu îi izgoneşte şi-i munceşte pe ei". Şi se izgoneau duhurile cele necurate nu numai din idoli, dar şi din oameni prin venirea Sfântului Apostol Vartolomeu; pentru aceea, mulţi credeau în Hristos. În ţara aceea era un împărat cu numele Polimie, care avea o fată îndrăcită, iar diavolul striga prin gura ei: „O, Vartolomee, şi de aici ne izgoneşti pe noi?" Iar împăratul auzind aceasta, a poruncit să fie căutat Vartolomeu cu dinadinsul.

Iar apostolul lui Hristos, ducându-se la acea fată îndrăcită, îndată a fugit diavolul dintr-însa, iar fata împăratului s-a făcut sănătoasă. După aceasta, vrând împăratul să mulţumească sfântului, i-a trimis cămile încărcate cu daruri: cu aur, cu argint, cu mărgăritare şi cu alte lucruri preţioase. Iar el, fiind sărac cu duhul şi neavând

trebuinţă de nimic, le-a trimis înapoi la împărat, zicându-i: „Eu nu fac neguţătorie cu aceste lucruri, ci caut suflete omeneşti, pe care, de le voi dobândi, le voi duce la cer şi atunci mă voi arăta înaintea Domnului meu că sunt mare neguţător". Şi umilindu-se împăratul de cuvintele lui, a crezut în Hristos cu toată casa sa şi au fost botezaţi de mâinile sfântului apostol atât împăratul Polimie, cât şi împărăteasa, fiica lui cea tămăduită şi mulţi din boieri şi popor fără număr; căci mai mult de zece cetăţi, căutând la împărat, au primit Sfântul Botez.

Aceasta văzând slujitorii idoleşti, s-au mâniat asupra sfântului apostol, socotind de rău aceea pentru ei; căci idolii lor se sfărâmau, închinarea de idoli cu totul se pierdea şi jertfele din care ei se hrăneau nu se mai făceau. Deci, apropiindu-se de Astiagis, fratele împăratului, l-au îndemnat să-l piardă pe Vartolomeu şi să răzbune nedreptatea ce s-a făcut idolilor lor.

Deci acela, găsind vreme potrivită, a prins pe sfântul apostol şi l-a muncit în cetatea Albana din Armenia cea mare; apoi l-a răstignit pe cruce cu capul în jos. Iar sfântul apostol, bucurându-se, pătimea pentru Hristos, Domnul său, şi fiind spânzurat pe cruce cu capul în jos, nu înceta a propovădui cuvântul lui Dumnezeu; pentru că pe cei credincioşi îi întărea în credinţă, iar pe cei necredincioşi îi sfătuia să cunoască adevărul şi să se întoarcă de la întunericul cel diavolesc la lumina lui Hristos. Iar muncitorul, nesuferind aceste cuvinte, a poruncit să jupoaie pielea de pe el; dar sfântul răbda şi într-această muncă ca într-un trup străin, neîncetat binecuvântând şi proslăvind pe Dumnezeu. În sfârşit, muncitorul a poruncit ca odată cu pielea să-i taie şi capul. Atunci a tăcut gura cea de Dumnezeu grăitoare, luându-se capul de la trup, care singur a rămas spânzurat pe cruce, cu picioarele spre cer, însemnând cu adevărat mergerea apostolului spre cele de sus.

Astfel s-a sfârşit Sfântul Vartolomeu, Apostolul lui Hristos, trecând după acele multe dureri şi osteneli la odihna cea fără de dureri, întru bucuria Domnului său. Iar credincioşii, care au fost de faţă la sfârşitul lui, au luat cinstitul lui trup de pe cruce, împreună cu capul, şi le-au pus într-o raclă de plumb, aşezându-le în aceeaşi cetate Albana din Armenia mare. Iar de la sfintele lui moaşte se dădeau bolnavilor tămăduiri cu minune; pentru aceasta, mulţi necredincioşi s-au apropiat de Biserica lui Hristos.

Iar după multă vreme, prigonitorii din părţile acelea, cei întunecaţi cu îndrăcirea idolească, auzind şi văzând minunile ce se făceau de moaştele Sfântului Vartolomeu, nevrând să cunoască puterile lui Dumnezeu, au luat sfintele moaşte cu racla cea de plumb

şi le-au aruncat în mare. Dar o, minune! Racla cea de plumb a plutit uşoară ca o luntre pe apă, sosind la insula Lipar. Şi s-a făcut descoperire lui Agaton, episcopul cetăţii Liparului, despre moaştele apostoleşti care au fost aduse de ape. Şi ducându-se episcopul cu clerul şi cu tot poporul la malul mării şi găsind moaştele, s-au minunat cu toţii cum racla cea de plumb şi cu moaştele nu s-au afundat în apă, ci, mai uşoară decât o luntre, a călătorit pe mare o cale atât de lungă până la dânşii. Pentru aceasta au preamărit pe Dumnezeu şi au luat racla cu moaştele şi au pus-o în biserica lor cu bucurie şi cu cântări de psalmi.

Dar nu se cuvine a trece cu tăcerea şi aceasta despre Sfântul Vartolomeu, care se scrie în viaţa Cuviosului Iosif, scriitorul de cântări. Acest cuvios, câştigând o părticică din moaştele Sfântului Apostol Vartolomeu, a adus-o în locaşul său care era aproape de Constantinopol. El a zidit o biserică osebită în numele apostolului şi partea aceea din moaştele lui a pus-o într-însa cu cinste; şi adeseori se învrednicea a-l vedea pe sfântul apostol în vedenia visului, pentru că avea către dânsul mare dragoste şi credinţă. Şi dorea să împodobească cu cântări de laude praznicul acestui sfânt apostol, dar nu îndrăznea, ci se îndoia dacă-i va fi plăcut lui acel lucru sau nu.

De aceea se ruga cu dinadinsul lui Dumnezeu şi apostolului, ca să i se dea lui pentru aceasta încredinţare şi să i se dăruiască înţelepciune de sus, ca să poată scrie stihurile cântării. Şi rugându-se pentru aceasta patruzeci de zile cu post şi cu lacrimi, şi apropiindu-se ziua pomenirii apostolului, a văzut la Vecernia praznicului pe Sfântul Apostol Vartolomeu arătându-i-se în altar, îmbrăcat în haine albe, şi ridicând perdeaua altarului, l-a chemat la dânsul. Iar Iosif apropiindu-se de sfântul apostol, acela a luat cartea Sfintei Evanghelii de pe dumnezeiasca Masă şi a pus-o pe pieptul lui Iosif, zicându-i: „Să te binecuvinteze dreapta Atotputernicului Dumnezeu şi să izvorască din limba ta apele cereştii înţelepciuni. Inima ta să fie scaun al Sfântului Duh, iar cântările tale să îndulcească toată lumea!" Zicându-i aceasta, Sfântul Apostol Vartolomeu s-a făcut nevăzut. Iar Cuviosul Iosif, umplându-se de negrăită bucurie şi simţind în sine darul înţelepciunii, s-a întins cu totul spre mulţumire.

Deci, din acel ceas, a început a scrie cântările bisericeşti şi pesnele canoanelor, prin care a împodobit nu numai prăznuirea Sfântului Apostol Vartolomeu, dar şi pe ale multor sfinţi; iar mai ales pe a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu a cinstit-o cu multe canoane, asemenea şi pe a Sfântului Ierarh Nicolae, umplând Sfânta Biserică de frumoase cântări, de unde a câştigat şi numirea de "scriitor de

cântări". Iar noi pentru toate acestea slăvim pe Hristos Mântuitorul nostru Cel împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh slăvit în veci de toată făptura. Amin.

Notă. Unii îl socotesc pe acest Sfânt Vartolomeu că este Natanail, pe care Filip l-a adus la Hristos, ca şi cum Natanail ar fi fost unul şi acelaşi cu Vartolomeu – Natanail cu numele, dar cu porecla sau cum s-ar zice, după tatăl său, i se zicea Vartolomeu, adică fiul lui Tolomeu; pentru că cuvântul "var" în limba evreiască se tâlcuieşte "fiu", precum şi Hristos a zis către Sfântul Apostol Petru: *Fericit eşti, Simon var Iona*, adică fiul lui Iona. Tot astfel, un orb din Ierihon se numea Vartimeu, adică fiul lui Timeu. Aşa şi acest sfânt apostol, ca şi cum după tată se numea Vartolomeu, fiul lui Tolomeu, pentru că acest nume Tolomeu era vechi la evrei şi mai des, precum este arătat în Scriptura Legii Vechi la Isus al lui Navi, în capitolul 15, stihul 14 şi în Cartea a II-a a Împăraţilor în capitolul 3, stihul 3. Iar ei socotesc că numele cel adevărat al lui Vartolomeu ar fi fost Natanail, pentru că nu se află în nici o parte a Evangheliei chemarea lui Vartolomeu la apostolie, decât numai în locul lui Natanail. Apoi, cei trei Sfinţi Evanghelişti Matei, Marcu şi Luca, care pomenesc pe Vartolomeu, nu îl pomenesc pe Natanail; iar Sfântul Ioan Evanghelistul, pomenind pe Natanail, nu îl pomeneşte pe Vartolomeu, şi spune că Natanail este prieten al apostolilor la vânarea peştilor, când L-a văzut pe Iisus Hristos după Înviere, pentru că zice: *Erau împreună Simon Petru, Toma, Natanail, fiii lui Zevedeu şi ceilalţi*.

Iar alţii nu se învoiesc la aceasta, precum şi Prologul pe luna lui mai, în 10 zile, spune că Simon Zilotul este Natanail, iar alţii socotesc că Natanail este unul din cei şaptezeci de ucenici ai lui Hristos.

Despre cetatea Alban, unde a pătimit Sfântul Vartolomeu, să nu creadă cineva că este ţara Albaniei, pentru că una este ţara Albaniei în Europa şi alta cetatea Alban în Armenia cea mare, care este în Asia. Încă mai sunt şi prin alte părţi cetăţi cu acelaşi nume.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL APOSTOL VARNAVA

Sfântul Apostol Varnava a fost unul din cei şaptezeci de apostoli. Numele lui mai înainte de apostolie a fost Iosif, iar după aceea s-a numit Varnava, după cum ne va arăta cuvântul ce urmează.

Apostolul Varnava s-a născut în insula Cipru din părinţi leviţi de neam evreiesc, din care seminţie erau şi cei mai dinainte mari prooroci ai lui Dumnezeu – Moise, Aaron şi Samuil. Strămoşii lui Varnava au trecut în Cipru din pricina războaielor care au fost în Palestina. Părinţii lui erau foarte bogaţi; ei aveau un sat al lor aproape de Ierusalim, îndestulat nu numai cu sadurile şi rodurile cele

pământeşti, dar înfrumuseţat şi cu zidiri alese, pentru că acolo îşi aveau ei casa lor. Pentru că din acea vreme, în care Sfântul Prooroc Isaia a scris: *Fericit este cel ce are seminţia în Sion şi casa sa în Ierusalim*, evreii neştiind duhovniceasca putere a acelor cuvinte, cei ce locuiau prin ţări depărtate se sârguiau să-şi aibă casele în Ierusalim; pentru aceea şi părinţii lui Varnava îşi aveau casa şi moşia lângă Ierusalim.

Iar după ce au născut pe acesta, despre care ne este cuvântul, l-au numit Iosif şi l-au dat la învăţătura cărţii. Apoi, ajungând el la vârsta desăvârşită, l-au trimis în Ierusalim la slăvitul Gamaliel, dascăl renumit pe acele vremuri, ca să deprindă desăvârşit înţelegerea cărţilor evreieşti şi toată legea lui Dumnezeu. Şi era acolo un ucenic împreună cu Iosif, cu numele Saul, de o vârstă cu el, care mai pe urmă s-a numit Pavel; şi amândoi învăţau la acelaşi dascăl, Gamaliel, şi sporeau în înţelegere, în înţelepciunea Scripturii şi în fapte bune. În toate zilele, dimineaţa şi seara, Iosif mergea la biserica lui Solomon şi se ruga cu dinadinsul lui Dumnezeu; şi îşi petrecea zilele tinereţilor sale în postiri şi în mare înfrânare. Şi păzind cu dinadinsul întreaga înţelepciune a fecioriei sale, fugea de însoţirea cu tinerii cei fără de rânduială şi nu voia nici a auzi cuvintele acelea cu care s-au obişnuit minţile lor a se îndărătnici cu înlesnire, ci totdeauna lua aminte de sine, învăţându-se în legea Domnului ziua şi noaptea.

În acea vreme, Domnul nostru Iisus Hristos, după treizeci de ani ai întrupării Sale, începând a Se arăta lumii, a mers de la Galileea la Ierusalim. Şi învăţa în biserică şi făcea minuni, încât toţi se minunau de el şi se adunau ca să-i vadă sfânta Lui faţă şi să audă dumnezeieştile Lui cuvinte, care erau mai dulci decât mierea şi fagurele. Iar tânărul Iosif, văzându-L pe Hristos şi auzind învăţăturile care ieşeau din gura Lui preasfântă, se umilea cu inima şi se mira de minunile ce se făceau de El; pentru că a văzut cum a tămăduit Iisus cu cuvântul pe cel slăbănog la scăldătoarea Siloamului, apoi, văzând şi alte lucruri minunate ale lui Hristos, s-a aprins cu dragostea inimii de El, şi, apropiindu-se, s-a aruncat la picioarele Mântuitorului, rugându-L să-l binecuvânteze şi să-l primească la sine în ucenicie. Iar Domnul, Cel ce vede tainele inimilor omeneşti, văzând într-însul inima care se aprinsese către dragostea cea dumnezeiască, l-a binecuvântat cu dragoste şi nu l-a oprit a-i urma Lui. Iar el a alergat mai întâi la casa mătuşii sale cu numele Maria, care era maica lui Ioan, care mai în urmă s-a numit Marcu, şi a zis către ea: „Vino şi vezi pe Cel ce părinţii noştri au dorit să-L vadă; căci iată un oarecare prooroc, Iisus din Nazaretul Galileii, învaţă în biserică şi face multe

minuni; şi mulţi Îl socotesc că este Mesia cel aşteptat!" Auzind acestea acea femeie, îndată lăsând toate, a mers cu sârguinţă la biserică şi, văzând pe Iisus Hristos, a căzut la picioarele Lui, rugându-se şi zicând: „Doamne, de am aflat dar înaintea Ta, vino în casa roabei Tale şi prin intrarea Ta binecuvintează pe casnicii mei!"

Iar Domnul Hristos, văzând credinţa acelei femei, a mers în casa ei şi a binecuvântat-o pe ea şi pe toţi cei ce erau în casa ei. Şi a fost ospătat de dânsa cu cinste, deoarece cu multă bucurie şi cu cucernicie a primit acea femeie pe Stăpânul nostru. Dintr-acea vreme, ori de câte ori Domnul mergea la Ierusalim, totdeauna găzduia cu ucenicii Săi în casa Mariei. Iar când Domnul S-a întors de la Ierusalim în Galileea, a mers în urma Lui şi Iosif cu ceilalţi ucenici. Şi când Domnul a voit să-i trimită pe cei doisprezece apostoli ai Săi spre propovăduire către *oile cele pierdute ale casei lui Israel*, şi a văzut că aceia sunt puţini, precum le-a şi zis, că *secerişul este mult, iar lucrătorii puţini,* atunci Domnul a ales şi alţi şaptezeci de ucenici, ca să-i trimită câte doi înaintea feţei Sale, în toată cetatea şi locul.

Deci între acei şaptezeci din început a fost rânduit şi acest sfânt Iosif şi a fost numit Varnava de Sfinţii Apostoli, adică "fiul mângâierii", căci era îndestulat, ca, prin propovăduirea lui Mesia cel venit în lume, să mângâie popoarele care aşteptau cu multă dorire venirea lui Mesia. Pentru că, precum fiii lui Zevedei au fost numiţi "fiii tunetului", fiindcă aveau să tune ca tunetul propovăduirea Evangheliei în partea cea de sub cer, tot astfel şi Iosif s-a numit "fiu al mângâierii", fiindcă ostenelile lui apostoleşti aveau să aducă multă bucurie aleşilor lui Dumnezeu. Aşa socoteşte şi Sfântul Ioan Gură de Aur despre numirea lui, zicând: „Mi se pare că din fapta cea bună şi-a luat numele, ca cel ce era îndestulat şi ales la aceasta".

Iar după Înălţarea Domnului la cer, Sfinţii Apostoli aveau viaţă de obşte în Ierusalim, precum se scrie în faptele lor: *La poporul care crezuse era un suflet şi o inimă, şi nici unul nu zicea că ceva din averile sale este al său, ci toate erau de obşte. Şi câţi erau stăpâni ai satelor şi ai caselor, vânzându-le, aduceau preţul celor vândute şi le puneau la picioarele Apostolilor*. Atunci şi Sfântul Iosif cel numit de apostoli Varnava, vânzând satul cel pomenit mai sus, care era aproape de Ierusalim şi care rămăsese moştenire de la părinţii lui, a adus preţul şi l-a pus înaintea picioarelor Apostolilor, neoprindu-şi nimic; pentru că dorea să se îmbogăţească în Dumnezeu întru Care s-a şi îmbogăţit, precum se mărturiseşte despre el: „Iosif era bărbat bun şi plin de Duhul Sfânt şi de credinţă. Lui i se întâmpla adeseori de se vedea cu Saul şi se întreba cu el din Sfânta Scriptură pentru Domnul

Hristos, dorind să-l aducă la sfânta credinţă; dar Saul, fiind foarte râvnitor al obiceiurilor părinteşti, batjocorea pe Sfântul Varnava, ca pe un înşelat, şi grăia hule împotriva lui Hristos, numindu-L fiu de teslar şi neînvăţat, şi omorât cu osândă de moarte...".

Iar după ce evreii au omorât pe Sfântul şi Întâiul Mucenic Ştefan, Saul a început a prigoni Biserica şi, intrând în casele credincioşilor şi prinzând pe bărbaţi şi pe femei, îi arunca în temniţă. Atunci Sfântul Varnava plângea pentru el şi se ruga lui Dumnezeu, întinzându-şi curatele lui mâini, ca să se lumineze ochii sufleteşti ai lui Saul şi să cunoască adevărul, pentru că dorea să-l aibă în credinţa creştinească pe acel prieten al său, pe care îl avusese tovarăş la învăţătura lui Gamaliel.

Şi nu au fost în zadar rugăciunile şi lacrimile Sfântului Varnava, căci, venind vremea dumnezeieştii milostiviri, Saul s-a întors la Hristos, chemat fiind de glasul Domnului, când mergea la Damasc. Astfel lupul s-a prefăcut în oaie şi hulitorul lui Hristos a început a preamări numele Lui. Şi cel ce odinioară a fost prigonitor, s-a făcut apărătorul Bisericii; pentru că, după primirea Sfântului Botez, îndată s-a dus la adunarea evreiască şi propovăduia pe Iisus, că Acela este Fiul lui Dumnezeu, biruind în cuvânt pe jidovii care locuiau în Damasc. Iar când s-a întors în Ierusalim şi încerca să se lipească de ucenicii lui Hristos, toţi se temeau de el, necrezând că şi el este ucenic al lui Hristos. Atunci Sfântul Varnava, întâmpinându-l, i-a zis: „O, Saule până când vei fi hulitorul marelui nume al lui Iisus Hristos şi prigonitorul credincioşilor Lui robi? Până când te împotriveşti înfricoşatei taine, pe care proorocii de demult au vestit-o şi în vremurile de acum s-a împlinit pentru mântuirea noastră?"

Atunci Saul a căzut cu lacrimi la picioarele lui, zicând: „O, Varnava, învăţătorule al dreptăţii, iartă-mă pe mine că acum m-am încredinţat că toate cele grăite mie de tine pentru Hristos sunt adevărate. Deci Cel pe Care mai înainte hulindu-L, Îl numeam fiu de teslar, acum Îl mărturisesc că este Fiul lui Dumnezeu cel Unul Născut, Cel de o fiinţă cu Tatăl şi fără de început, Care, fiind raza slavei Tatălui şi chipul ipostasului Lui, în aceste mai de pe urmă zile S-a smerit pe Sine, luând chip de rob; S-a făcut om desăvârşit din Preasfânta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu; şi pătimind cruce şi moarte de voie, a înviat din morţi a treia zi şi S-a arătat vouă, apostolilor Săi, apoi S-a înălţat la cer şi şade de-a dreapta Tatălui şi iarăşi va să vie cu slavă să judece viii şi morţii, şi împărăţia Lui nu va avea sfârşit".

Nişte cuvinte ca acestea auzindu-le Sfântul Varnava de la cel ce odinioară se făcuse hulitor şi prigonitor, s-a minunat şi a lăcrimat de bucurie; deci, cuprinzându-l pe el, l-a sărutat şi i-a zis: „O, Saule, cine te-a învăţat pe tine să grăieşti nişte cuvinte ca acestea insuflate de Dumnezeu? Cine te-a sfătuit pe tine să-L mărturiseşti pe Iisus Nazarineanul că este Fiul lui Dumnezeu? De unde ai învăţat atât de desăvârşit cunoştinţa dogmelor cereşti?"

Atunci Saul, umplându-se de lacrimi din zdrobirea inimii, a zis: „Singur Domnul Iisus Hristos, pe Care eu păcătosul L-am gonit şi hulit, Acela m-a învăţat toate acestea, căci şi mie mi S-a arătat ca unui lepădat; de al Cărui glas dumnezeiesc am urechile pline, pentru că, strălucind peste mine o lumină cerească, după ce am căzut la pământ de frică, a venit la mine un glas şi mi-a zis: *Saule, Saule, de ce Mă prigoneşti?* Iar eu, tremurând şi înspăimântându-mă, am zis: *Cine eşti, Doamne?* Iar El mi-a răspuns cu blândeţe şi cu milostivire: *Eu sunt Iisus, pe care tu Îl prigoneşti*. Atunci m-am minunat de îndelunga Lui răbdare şi, rugându-mă, am zis: *Doamne, ce voieşti să fac?* Iar El m-a învăţat pe mine toate acestea pe care ţi le-am spus ţie".

Deci Sfântul Varnava, luând pe Saul de mână, l-a dus la Apostoli, grăindu-le: „Iată cel ce ne-a prigonit pe noi, acum este al nostru; cel ce se împotrivea nouă, acum ascultă de Domnul nostru; şi cel ce ne era nouă vrăjmaş, acum ne este prieten şi împreună lucrător în via lui Hristos. Iată, vi-l pun vouă de faţă pe acest blând mieluşel, care a fost fiară cumplită!" După aceea Saul a spus apostolilor cum a văzut pe Domnul pe cale, cum a vorbit cu Dânsul şi cum a luat îndrăzneală în Damasc întru numele lui Iisus.

Iar apostolii auzind acestea, s-au minunat şi s-au bucurat, slăvind pe Dumnezeu. După aceea Saul era împreună cu dânşii, intrând şi ieşind în Ierusalim şi, îndrăznind în numele Domnului Iisus, biruia pe iudei şi pe elini. Iar aceia se minunau de dânsul – cum cel care nu demult izgonea pe cei ce chemau numele lui Hristos, singur acum propovăduieşte pe Iisus – şi căutau să-l ucidă pe el. Deci fraţii, înţelegând aceasta, l-au luat de la Ierusalim la Cezareea şi l-au dus în Tars, patria lui, ca acolo să propovăduiască pe Hristos.

În acea vreme, în Antiohia Siriei, cetatea cea mare şi slăvită, a început a se răspândi sfânta credinţă întru Domnul nostru Iisus Hristos; pentru că după ce a fost ucis Sfântul Întâiul Mucenic Ştefan, din acea zi era mare prigoană asupra Bisericii Ierusalimului, încât toţi credincioşii s-au risipit prin părţile Iudeei şi ale Samariei, afară de apostoli. Atunci oarecare din cei ce fugiseră au trecut până în

Fenicia, în Cipru şi în Antiohia, grăind cuvântul mântuirii mai întâi numai la iudei, iar după aceea şi la elini au început a binevesti pe Domnul Iisus Hristos. Şi era mâna Domnului cu dânşii şi mulţi crezând cuvântul lor, s-au întors către Domnul. Şi auzindu-se aceasta în Biserica Ierusalimului, Sfinţii Apostoli au trimis în Antiohia Siriei pe Sfântul Varnava, ca să vadă pe cei ce erau acolo şi să întărească pe cei ce crezuseră de curând.

Iar el ducându-se acolo şi văzând darul lui Dumnezeu, s-a bucurat şi i-a mângâiat pe toţi cu cuvântul Domnului, întărindu-i pe dânşii ca să petreacă nedepărtaţi de Domnul. Şi propovăduind Sfântul Varnava acolo din destul, a adus mult popor la cunoştinţa lui Dumnezeu. Deci, văzând Sfântul Varnava că ucenicii în toate zilele se înmulţeau, iar dascăli erau puţini şi secerişul cel mult nu avea mulţi lucrători, a lăsat un timp Antiohia şi s-a dus în Tars, ca să caute pe prietenul său Saul. Şi găsindu-l, l-a adus pe el în Antiohia, unde se osteneau amândoi la întoarcerea sufletelor omeneşti către Hristos Dumnezeu, aducând pe iudei şi pe elini întru încredinţare. Şi au petrecut în Antiohia în acea vreme un an întreg, adunându-se în biserică şi învăţând pe popor; şi acolo mai întâi i-au numit creştini pe ucenici.

Iar după ce s-a împlinit un an de şedere în Antiohia, s-au învoit ei să se întoarcă la Ierusalim, ca să spună Sfinţilor Apostoli despre cele ce a lucrat darul lui Dumnezeu în Antiohia. Atunci antiohienii au voit ca fiecare dintr-înşii să trimită fraţilor săraci şi scăpătaţi ce petreceau în Iudeea câte ceva din cele ce aveau, deoarece era atunci acolo foamete mare, după proorocia Sfântului Agav, care era şi el unul din cei şaptezeci de apostoli. Deci credincioşii cei ce erau în Antiohia, adunând multă milostenie, au trimis-o la bătrâni prin mâna lui Varnava şi Saul. Şi venind în Ierusalim Sfinţii Apostoli Varnava şi Saul, care mai târziu s-a numit Pavel, s-a veselit foarte mult Biserica, înştiinţând-o ei de credincioşii cei ce se înmulţiseră în Antiohia, şi aducând multă milostenie de la dânşii.

Apoi deodată s-a făcut multă tulburare Bisericii Ierusalimului, pentru că în acea vreme împăratul Irod a pus mâinile ca să facă rău unora ce erau din Biserică, omorând cu sabia pe Iacov al lui Zevedeu, fratele lui Ioan. Şi văzând că această faptă este plăcută jidovilor, s-a silit a prinde şi pe Petru şi l-a băgat în temniţă, de unde Sfântul Petru a fost scos de înger. Deci până ce s-a potolit această tulburare bisericească pornită în Ierusalim de către prigonitori, Varnava şi Saul au stat ascunşi în casa Mariei, mătuşa lui Varnava cea mai sus zisă, unde a venit şi Sfântul Petru, după ce a fost scos noaptea de sfântul înger.

După aceea, Varnava şi Saul sfârşindu-şi slujba în Ierusalim, s-au întors iarăşi în Antiohia, luând cu dânşii şi pe fiul Mariei, care se numea Ioan, şi căruia, mai pe urmă, i s-a zis Marcu. Şi petrecând ei în Antiohia o vreme în post, în rugăciuni, în slujbele Sfintei Liturghii şi în propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, a voit Duhul Sfânt să-i trimită pe dânşii la neamuri pentru propovăduire şi a zis Duhul Sfânt către Biserica ce era în Antiohia, a proorocilor şi învăţătorilor: „Deosebiţi Mie pe Varnava şi pe Saul la lucrarea la care i-am chemat pe dânşii". Atunci, postind, rugându-se şi punându-şi mâinile pe dânşii, i-au trimis pe ei.

Iar ei s-au pogorât mai întâi în Seleucia, apoi au plecat cu corabia spre Cipru, iar de acolo s-au dus în Salamina şi, pretutindeni străbătând, propovăduiau cuvântul lui Dumnezeu, având lângă ei ca slujitor pe Ioan, fiul Mariei, supranumit Marcu. Şi străbătând ei insula până la Pafos, au găsit pe un oarecare iudeu vrăjitor şi prooroc mincinos, cu numele Elimas, şezând lângă antipatul Serghie, bărbat înţelept.

Deci pe antipat l-au luminat cu lumina sfintei credinţe, iar pe vrăjitorul Elimas, care se împotrivea lor, l-au orbit cu cuvântul. Şi plecând ei de la Pafos, s-au dus la Perga Pamfiliei; iar sluga lor Ioan, care se numea şi Marcu, văzându-i că se dau la multe pătimiri rele pentru propovăduirea lui Hristos şi nu se înfricoşau de întâmplările cele de moarte, s-a temut a mai merge la dânşii, fiind tânăr, şi s-a despărţit de ei, întorcându-se la Ierusalim la maica sa.

Iar Varnava şi Saul, trecând Perga, au venit în Antiohia Pisidiei, care este alta decât Antiohia cea mare a Siriei. De acolo fiind izgoniţi, au scuturat praful de pe picioare asupra acelora şi s-au dus în Iconia, unde iudeii şi păgânii au voit să-i ucidă cu pietre. Dar ei, aflând de aceasta, au fugit în cetăţile Licaoniei, în Listra şi Derbe şi în cele de primprejurul lor. Şi acolo binevestind, au ridicat în picioare şi au făcut sănătos pe un bărbat şchiop, care era aşa din pântecele maicii sale şi care niciodată nu umblase. Atunci poporul socotind că sunt zei, voia să le aducă jertfe şi numea pe Varnava Die, iar pe Pavel, Hermes; şi abia au potolit Sfinţii Apostoli poporul să nu le jertfească ca unor zei. După aceea acelaşi popor îndemnat de iudei s-a sculat asupra lor şi, bătând pe Pavel cu pietre, l-au scos afară din cetate, crezând că a murit; iar el s-a sculat, a intrat în cetate şi a doua zi a plecat la Derbe împreună cu Varnava.

Şi propovăduind şi învăţând pe mulţi în cetatea aceea, s-au întors înapoi în Antiohia Pisidiei, mergând pe aceeaşi cale. Deci pretutindeni în cale întăreau sufletele ucenicilor, rugându-i să

petreacă în credinţă şi încredinţându-i că multe suferinţe ni se cade nouă a răbda pentru a intra în împărăţia lui Dumnezeu. Şi le-au hirotonisit preoţi pe la toate bisericile şi, rugându-se cu post, i-au lăsat în seama Domnului în care crezuseră. Apoi, mergând în Perga şi propovăduind acolo cuvântul Domnului, s-au pogorât în Atalia şi de acolo s-au dus cu corabia în Antiohia Siriei, de unde au fost trimişi de Duhul Sfânt să propovăduiască cuvântul Domnului la neamuri. Şi ajungând ei în cetate şi adunând credincioşii, le-au spus câte a făcut Dumnezeu cu dânşii, şi cum pe mulţi din neamuri i-au adus la Hristos. Şi au petrecut multă vreme în Antiohia.

După aceasta s-a făcut ceartă pentru tăierea împrejur, între evrei şi între păgânii care crezuseră. Pentru că unii iudei venind, învăţau pe fraţi că dacă nu se vor tăia împrejur, după obiceiul lui Moise, nu se vor putea mântui; iar păgânii care crezuseră, socoteau cu greu pentru ei acea tăiere împrejur. Deci Varnava şi Pavel se împotriveau iudeilor şi apărau pe păgâni de tăierea împrejur, dar de vreme ce nu înceta pentru aceasta a se face ceartă şi multă cercare, de aceea a fost de trebuinţă Sfinţilor Apostoli Varnava şi Pavel să fie trimişi de Biserica Antiohiei în Ierusalim la Apostoli şi la bătrâni, ca să-i întrebe despre tăierea împrejur. Încă mai era trebuinţă să-i înştiinţeze şi despre aceasta, că Dumnezeu a deschis neamurilor uşa credinţei. Deci, fiind trimişi de Biserică la Ierusalim, au trecut prin Fenicia şi prin Samaria, spunându-le de întoarcerea neamurilor şi făcând bucurie mare tuturor fraţilor.

Şi ajungând ei la Ierusalim, au fost primiţi cu dragoste de Biserica de acolo, de Sfinţii Apostoli şi de bătrâni; şi toţi ascultau cu plăcere cele ce le spuneau Varnava şi Pavel şi câte semne şi minuni a făcut Dumnezeu printr-înşii întru neamuri. Iar despre tăierea împrejur, Sfinţii Apostoli, cercetând şi sfătuindu-se sobornicește, au întărit ca să o depărteze cu totul de la cei credincioşi, nu numai de la păgâni, dar şi de la iudei, ca fiind netrebuincioasă darului cel nou. Încă au voit ei ca, împreună cu Varnava şi Pavel, să trimită şi de la sine pe cineva la păgânii care crezuseră în Antiohia.

Deci au ales pentru aceasta pe Iuda, care se numea Varsava, şi pe Sila, bărbaţi vestiţi între fraţi, şi au scris astfel: „Apostoli, bătrâni şi fraţi, cei ce sunteţi în Antiohia, în Siria şi în Cilicia, fraţilor dintre neamuri, bucuraţi-vă întru Domnul! De vreme ce am auzit că unii, ieşind de la noi, v-au tulburat prin cuvinte, îndărătnicind sufletele voastre şi zicându-vă să vă tăiaţi împrejur şi să păziţi Legea, iar ei n-au avut poruncă de la noi a face aceasta; deci am socotit noi ca, adunându-ne cu un suflet, să trimitem la voi pe aceşti bărbaţi aleşi cu

iubiţii noştri Varnava şi Pavel, oameni care şi-au dat sufletele pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos, pe Iuda şi pe Sila, care şi cu cuvântul vă vor spune vouă acestea. Pentru că a voit Sfântul Duh şi noi, ca să nu punem nici o greutate mai mare asupra voastră, afară de acestea ce sunt de nevoie, adică să vă feriţi de cele jertfite idolilor, de sânge, de sugrumări şi de desfrânare, şi ceea ce nu voiţi să vă facă vouă alţii, nici voi să nu le faceţi lor. De vă veţi păzi de acestea, bine veţi face. Fiţi sănătoşi".

Cu o scrisoare ca aceasta, Sfinţii Apostoli Varnava şi Pavel, şi împreună cu dânşii Iuda şi Sila, au plecat de la Ierusalim spre Antiohia. Atunci acel Ioan, care s-a numit Marcu, fiul Mariei, mătuşa lui Varnava, neîndrăznind să vină la Sfântul Pavel, a alergat la unchiul său, Sfântul Varnava, rugându-se cu pocăinţă şi cu lacrimi – fiindu-i jale că s-a despărţit de dânşii, când propovăduiau la neamuri –, şi ruga pe Sfântul Varnava ca să-l ia împreună cu ei, făgăduind că va îndrăzni fără de temere la toate pătimirile şi la moarte pentru Domnul. Deci Varnava l-a luat, fiind nepotul său, şi au ajuns cu toţii în Antiohia. Aici, adunând pe poporul credincioşilor, le-au dat scrisoarea, pe care citind-o toţi s-au bucurat; iar Iuda şi Sila au mângâiat mult cu cuvântul pe fraţi şi i-au întărit.

Apoi, după o vreme oarecare, Iuda s-a întors la Ierusalim, iar Sila a voit să rămână acolo. Deci Pavel şi Varnava vieţuiau în Antiohia, învăţând şi binevestind cuvântul Domnului. Apoi, după câteva zile, Pavel a zis către Varnava: „Se cade nouă să cercetăm cum petrec fraţii noştri prin toate cetăţile întru care am propovăduit cuvântul Domnului". Sfântul Varnava s-a învoit la aceasta şi voia să ia cu el pe Ioan, nepotul său, cel ce se numea Marcu. Dar Pavel nu voia, zicând: „Cum să luăm cu noi pe acest tânăr fricos, care ne-a lăsat şi mai înainte în Pamfilia, nevoind să meargă cu noi la lucrul la care eram trimişi şi s-a despărţit de noi şi s-a întors într-ale sale?"

Atunci s-a făcut ceartă între dânşii, căci Varnava voia să ia pe Ioan, iar Pavel nu voia. Deci s-au despărţit amândoi, fiecare voind să meargă deosebi în drumul său. Însă aceasta a fost printr-o dumnezeiască purtare de grijă, pentru ca, umblând deosebi, pe mai multe suflete să le dobândească spre mântuire. Căci era destul ca un mare învăţător să propovăduiască cuvântul, în loc să umble amândoi marii învăţători; ca fiecare, deosebit propovăduind, îndoit câştig să facă Bisericii lui Hristos, unul într-o ţară, altul într-alta, încredinţând şi aducând la Hristos multe neamuri. Deci Sfântul Pavel, luând pe Sfântul Sila cu dânsul, s-a dus în Derbe şi în Listra; iar Sfântul Varnava s-a dus cu corabia la Cipru, împreună cu nepotul său, Ioan.

Iar Sfântul Varnava, ajungând în insula Ciprului, patria sa, multe osteneli a suferit acolo, până ce mult popor s-a întors la Hristos. Şi înmulţindu-se în Cipru sfânta credinţă, s-a dus în Roma, şi, precum povestesc unii, el mai întâi a propovăduit acolo pe Hristos, apoi a întemeiat şi a întărit scaunul episcopiei în Mediolan. După aceea iarăşi s-a întors la Cipru, unde, propovăduind pe Hristos în cetatea Salamina, au venit oarecare iudei din Siria, care se împotriveau lui Varnava şi tulburau poporul, spunând că toate cele grăite de Varnava sunt potrivnice lui Dumnezeu şi legii lui Moise. Şi huleau cu multe ocări cinstitul nume al lui Varnava, pregătindu-i moartea şi ridicând poporul împotriva lui.

Iar Sfântul Varnava, văzându-şi mai înainte sfârşitul său mucenicesc, a chemat la dânsul pe toţi credincioşii din cetate şi, învăţându-i pe dânşii din destul ca să fie tari în credinţă şi în fapte bune, a săvârşit dumnezeiasca Liturghie şi toţi s-au împărtăşit cu Preacuratele Taine ale lui Hristos. Apoi, luând la o parte pe Marcu, însoţitorul său, i-a zis: „Astăzi mă voi sfârşi de mâinile necredincioşilor iudei, precum mi-a spus mie Domnul; iar tu vei găsi trupul meu afară din cetate, în partea dinspre apus. Deci să-l îngropi pe el, apoi să mergi la prietenul meu, Apostolul Pavel, şi să-i spui lui toate cele despre mine".

Şi Sfântul Varnava avea cu dânsul Evanghelia cea de la Matei, scrisă de mâna sa; deci a poruncit Sfântului Marcu şi pentru ea, ca să o îngroape împreună cu dânsul. Apoi, dând cea mai de pe urmă sărutare lui Marcu, rudenia sa, s-a dus singur la adunarea evreiască, unde, dacă a început a le spune lor despre Hristos din cărţile proorocești, s-au sculat asupra lui iudeii cei ce veniseră din Siria. Şi ridicând şi pe alţi iudei, au pus mâinile lor cele ucigaşe pe dânsul şi l-au scos afară din cetate, în partea dinspre apus, şi acolo l-au ucis cu pietre; apoi, aprinzând un foc, au aruncat într-însul trupul Sfântului Apostol Varnava.

După aceea Sfântul Marcu cu alţi câţiva fraţi, mergând în taină, au aflat întreg trupul apostolului, fără să fie vătămat de foc şi l-au îngropat într-o peşteră care era departe de cetate ca la cinci stadii, punând pe pieptul lui Sfânta Evanghelie, după cum a poruncit apostolul. După aceea îndată s-a dus să-l caute pe Sfântul Apostol Pavel şi, găsindu-l pe el în Efes, i-a spus despre sfârşitul lui Varnava. Şi a plâns pentru el Sfântul Apostol Pavel, iar pe Marcu l-a oprit lângă dânsul. Deci, după uciderea Sfântului Varnava, evreii din cetatea Salamina au pornit mare prigoană împotriva creştinilor şi s-au risipit de acolo toţi, fiecare pe unde a putut.

Din acel timp nu s-a mai cunoscut locul unde erau îngropate cinstitele moaşte ale Sfântului Varnava. Însă, după mulţi ani, înmulţindu-se credinţa în Hristos în toate marginile pământului, împăraţii creştini stăpânind peste împărăţia greco-romană şi toată insula Ciprului strălucind prin dreapta credinţă, Dumnezeu a binevoit a preamări acel loc unde zăceau în pământ moaştele apostolului şi au început a se face acolo mari minuni. La început, un neputincios oarecare oprindu-se pe locul acela din întâmplare, a câştigat sănătate. Acelaşi lucru s-a întâmplat şi altuia; apoi înştiinţându-se şi alţii despre aceasta, într-adins mergeau până acolo şi luau tămăduire de neputinţele lor. Astfel străbătând vestea despre locul acela, veneau mulţi slăbănogi şi neputincioşi şi, căpătând desăvârşită tămăduire, se întorceau sănătoşi pe la casele lor. Acolo se aduceau şi îndrăciţi şi îndată duhurile cele necurate fugeau cu mult ţipăt. Acolo şchiopii câştigau umblare, orbii vedere, şi orice boală avea cineva, primea tămăduire la acel loc. Deci cetatea Salamina se bucura de aceasta şi numea locul acela "locul sănătăţii", dar nu se ştia pentru ce în locul acela se făceau nişte minuni ca acelea, de vreme ce nimeni nu ştia de moaştele apostolului. Deci se cuvine a şti cum s-au aflat acele moaşte sfinte.

Pe vremea împărăţiei lui Zinon, răul eretic Petru Bililnic, care se numea Cnafeu, potrivnicul Sinodului al patrulea a toată lumea al Sfinţilor Părinţi din Calcedon, apărătorul eresului lui Eutihie şi ajutătorul credinţei celei rele a lui Apolinarie, a răpit prin meşteşug scaunul patriarhiei Antiohiei şi vătăma prin învăţătura sa cea nedreaptă Biserica lui Hristos. Şi neîndestulându-se cu eparhia cea hotărâtă a scaunului Antiohiei, întru care prigonind şi scârbind pe cei dreptcredincioşi, mult îi muncea, a voit să ia în stăpânirea lui şi insula Ciprului, care de demult era liberă, ca eresurile sale să le semene într-însa şi să chinuiască pe cei ce s-ar împotrivi lui; căci ciprioţii, fiind dreptcredincioşi, lepădau învăţătura cea nedreaptă a aceluia, care bârfea cum că dumnezeirea ar fi pătimit pe Cruce. Iar el în tot chipul vrând să-i atragă la dânsul, le zicea: „Deoarece din Antiohia a venit cuvântul lui Dumnezeu în Cipru, de aceea se cuvine Bisericii Ciprului să fie sub patriarhul Antiohiei".

Atunci arhiepiscopul Ciprului, cu numele Antimie, a fost în mare mâhnire; pentru că ştia că acel Petru, având mare trecere la împărat, va dobândi cu înlesnire ce va voi, şi se va face după voia lui. Şi a sosit poruncă împărătească la Cipru ca arhiepiscopul să meargă la Constantinopol la sinod şi înaintea patriarhului să răspundă antiohienilor care cereau ca insula Ciprului să fie rânduită sub eparhia Antiohiei.

Deci arhiepiscopul, nedumerindu-se ce va face, căci nu îndrăznea să nu asculte porunca împărătească, dar se şi temea a merge acolo; căci, deşi era sfânt cu viaţa, însă la dovediri era greoi, şi o ştia aceasta că va fi biruit cu totul de cei potrivnici. Deci s-a dat la post şi rugăciuni cu dinadinsul şi cu lacrimi cerea de la Dumnezeu ajutor şi apărare şi sfat de folos.

Iar într-o noapte, dormitând de osteneala rugăciunii, i-a stat înainte un dumnezeiesc bărbat oarecare, în haină luminoasă sfinţită, strălucind cu cereşti raze, şi i-a zis: „Arhiepiscope, pentru ce te întristezi şi te mâhneşti? Nu te teme, căci nu vei pătimi nimic rău de la potrivnicii tăi". Aceasta zicând-o bărbatul care se arătase, s-a făcut nevăzut. Iar arhiepiscopul, deşteptându-se din somn plin de spaimă, s-a întins la pământ în chipul Crucii şi se ruga cu multe lacrimi, zicând: „Doamne Iisus Hristoase, Fiul Dumnezeului Celui viu, nu lăsa această Biserică a Ta, ci ajută ei pentru slava Sfântului Tău nume. De este aceasta vedenie de la Tine, fă iarăşi, te rog, ca şi a doua şi a treia oară să mi se arate aceea, ca doar aşa aş putea eu păcătosul să mă încredinţez că Tu eşti cu mine şi eşti ajutorul meu!" Deci aceeaşi vedenie s-a arătat arhiepiscopului în noaptea următoare. Pentru că acelaşi bărbat prealuminos i-a zis: „Iată ţi-am spus ţie că nu vei pătimi nimic rău de la potrivnicii tăi care se laudă împotriva ta; deci nu te teme de nimic, ci mergi la Constantinopol".

Aceasta zicându-i, bărbatul cel luminat iarăşi s-a făcut nevăzut. Iar arhiepiscopul Antimie, mulţumind lui Dumnezeu şi nespunând nimănui acea vedenie, a adăugat rugăciune peste rugăciune şi lacrimi peste lacrimi, ca să se învrednicească şi a treia oară de acea vedenie şi ca să ştie cine este cel ce i s-a arătat. Deci şi a treia noapte arătându-i-se iarăşi acelaşi, i-a zis: „Până când nu vei crede cuvintelor mele care se vor împlini în aceste zile? Mergi la Constantinopol fără de frică, căci de acolo te vei întoarce cu slavă şi nici o năpastă nu vei avea de la cei potrivnici, pentru că Însuşi Dumnezeu îţi este apărător ţie, pentru mine, robul Său".

Atunci arhiepiscopul, luând îndrăzneală, l-a întrebat, zicând: „Rogu-mă ţie, stăpânul meu, spune-mi mie cine eşti tu, care-mi grăieşti acestea?" Iar el a răspuns: „Eu sunt Varnava, ucenicul Domnului nostru Iisus Hristos, cel ce am fost trimis de Duhul Sfânt, împreună cu vasul alegerii, cu Sfântul Apostol Pavel, la propovăduirea cuvântului între neamuri. Şi ca să te încredinţezi de adevărul celor zise de mine, să-ţi fie semnul acesta: Ieşi afară din cetate, în partea apusului, ca la cinci stadii, în locul acela care-l numiţi "locul sănătăţii" – căci pentru mine dă acolo Dumnezeu cu minune sănătate

bolnavilor – şi, săpând pământul sub un pom care rodeşte coarne de mare, vei afla peştera şi racla în care sunt puse moaştele mele şi Evanghelia scrisă de însăşi mâna mea, pe care am scris-o de la Sfântul Apostol şi Evanghelist Matei. Şi când potrivnicii tăi vor vrea să rânduiască sub ei această Biserică, şi vor începe a zice că Antiohia este un scaun apostolesc, atunci tu să răspunzi împotriva lor: «Şi cetatea mea este scaun apostolesc, căci am pe Apostolul Varnava care se odihneşte în cetatea mea»". Aceasta zicând-o Sfântul Varnava arhiepiscopului, s-a făcut nevăzut. Iar arhiepiscopul, umplându-se de multă bucurie şi mulţumind lui Dumnezeu, a chemat clerul, pe toţi mai marii cetăţii şi poporul, şi a spus la toţi arătarea şi cuvintele Sfântului Apostol Varnava care i s-a arătat de trei ori; şi au mers la locul acela, cu cântări de psalmi, purtând înainte cinstita Cruce.

Şi ajungând la acel loc, au început a săpa sub pomul acela, precum îi spusese apostolul în vedenie, şi, săpând puţin pământul, au găsit peştera astupată cu pietre. Deci, luând pietrele, au văzut racla şi au mirosit mare mireasmă foarte plăcută. Apoi, descoperind racla, au văzut într-însa moaştele întregi şi neîmpărtăşite stricăciunii ale Sfântului Apostol Varnava, asemenea şi Evanghelia ce era pusă pe pieptul său. Şi toţi, bucurându-se şi veselindu-se, înălţau cu mare glas slavă lui Dumnezeu şi, închinându-se cu cucernicie cinstitelor moaşte, le sărutau cu credinţă şi cu dragoste. Şi s-au făcut atunci multe minuni, căci oricâţi erau cuprinşi de felurite neputinţe, toţi câştigau sănătate prin atingerea de cinstitele moaşte.

După aceasta, arhiepiscopul Antimie, neîndrăznind să mişte moaştele apostolului din locul acela, a pecetluit racla cu plumb şi a pus acolo să petreacă rânduială duhovnicească, pentru ca să se săvârşească lângă mormântul apostolului obişnuitele cântări de psalmi de zi şi de noapte. Iar el însuşi s-a dus la Constantinopol şi, stând în sobor, a răspuns potrivnicilor astfel precum a fost învăţat în vedenie de sfântul apostol. Şi a spus împăratului şi patriarhului şi la tot poporul, despre aflarea cinstitelor moaşte ale Sfântul Apostol Varnava.

Deci Zinon împăratul s-a bucurat că, în zilele împărăţiei lui, s-a găsit o visterie duhovnicească ca aceea, fără de preţ. Şi îndată a întărit ca insula Ciprului să nu fie sub stăpânirea patriarhului Antiohiei, ci să se îndrepteze cu libertate de arhiepiscopul său; iar arhiepiscopul să se pună de episcopii săi. Şi această libertate s-a dăruit Ciprului pentru moaştele sfântului apostol, iar întâiul scaun al Ciprului a fost numit scaun apostolesc, precum erau şi celelalte scaune patriarhale.

Iar fericitul Antimie, arhiepiscopul Ciprului, a fost cinstit foarte mult de împărat şi de tot duhovnicescul sobor. Şi a cerut împăratul să i se dea acea Evanghelie care s-a găsit pe pieptul apostolului, şi, luând-o, a împodobit-o cu aur şi cu pietre scumpe de mult preţ şi a pus-o în biserica împărătească din palatul său. Iar arhiepiscopului i-a dat mult aur ca să zidească o biserică frumoasă în acel loc unde s-au găsit moaştele sfântului apostol.

Şi s-a întors arhiepiscopul la locul său cu slavă şi cu cinste, şi degrab zidind o biserică mare şi prea aleasă în numele apostolului, a pus cinstitele lui moaşte în Sfântul Altar, în partea dreaptă, şi a aşezat prăznuirea Sfântului Apostol Varnava în 11 zile ale lunii iunie, când s-au găsit cinstitele lui moaşte, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Celui slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A DOUĂSPREZECEA

SFÂNTUL ONUFRIE CEL MARE

Un împărat oarecare al Persiei, numit de istorici Narsita, a trăit pe vremea când în Roma împărăţea prea păgânul împărat Diocleţian. Acest Narsita se cunoaşte din fapte, că ori era cu totul creştin, ori că nu era departe de creştinătate, căci se ştie din istorie că au fost în acest fel unii din împăraţii Persiei. Deci acest împărat, trăind cu împărăteasa multă vreme şi neavând copii de parte bărbătească, dorea foarte mult şi se ruga cu dinadinsul lui Dumnezeu ca să-i dăruiască un fiu. Iar Dumnezeu, ascultându-i rugăciunea, după mulţi ani împărăteasa a zămislit pe acest mare plăcut al lui Dumnezeu şi mare vieţuitor de pustie, pe prea fericitul Onufrie.

Iar diavolul, care urăşte neamul omenesc, văzând binele ce avea să fie după oarecare semne şi voind a face împiedicare, s-a închipuit în chipul unui om străin; şi, venind la împărat, i-a zis: „Împărate, să ştii că pruncul ce s-a zămislit în pântecele împărătesei tale nu este de la tine, ci de la unul din robii tăi. Dacă voieşti să cunoşti adevărul, să faci aceea ce-ţi voi spune, adică: Când se va naşte pruncul, să porunceşti să se facă un foc mare şi să arunci pe prunc într-însul, şi de nu va arde, acesta va fi semnul că este fiul tău cu adevărat; iar de va arde, atunci să fii încredinţat că este născut din desfrânare".

Deci împăratul, încredinţându-se acestor cuvinte diavoleşti, s-a mâniat foarte tare pe împărăteasa sa, însă ascundea în sine şi se ţinea ca să nu se cunoască până la vremea ce se cădea. Deci, împlinindu-se vremea naşterii împărătesei şi născând un prunc de parte bărbătească, tatăl, în loc să se bucure de naşterea fiului său celui dăruit de Dumnezeu, s-a umplut de mâhnire şi de întristare, a aprins un foc mare şi a aruncat pe prunc în foc. Iar Atotputernicul Dumnezeu, Care păzeşte pe prunci cu preaminunata Sa putere, a păzit şi pe acest prunc

nears de foc, viu şi întreg. Dar nu numai aceasta, ci încă şi alt lucru de mirare era cu putinţă a se vedea; căci pruncul, aflându-se în foc, a ridicat către cer mânuţele sale cele mici şi slabe, ca şi cum s-ar ruga către Dumnezeu. Iar dacă tatăl copilului a văzut acest lucru minunat, s-a înspăimântat şi a cunoscut că a fost amăgit de diavol. Deci scoţând pe prunc din foc nevătămat, îngerul Domnului s-a arătat împăratului certându-l că a crezut vicleşugul vrăjmaşului celui înşelător. Şi a poruncit îngerul să boteze pe prunc şi să-l numească Onufrie, apoi să-l ducă în pustie unde-l va îndrepta Dumnezeu, căci pruncul va fi mare prieten şi plăcut al Domnului. Deci împăratul îndată s-a sculat şi, luând pruncul, s-a dus, după rânduiala lui Dumnezeu, către munţii şi pustietăţile Egiptului.

Iar pe când mergeau, l-a întâmpinat o căprioară albă, fiind trimisă de Dumnezeu ca să hrănească pruncul cu lapte cât va merge pe cale. Ea, alergând către împărat, a căzut înaintea lui în genunchi, ca şi cum i se închina şi, alăturându-se celor ce mergeau, călătorea împreună cu dânşii şi-l hrănea pe prunc cu laptele ei. Iar tatăl pruncului, văzând acest lucru, se mira de purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru prunc şi grăia: „Acum am cunoscut că fiul meu are să fie mare prieten şi plăcut al lui Dumnezeu". Deci mergând ei pe cale multă vreme, au ajuns la hotarele Tebaidei în ţara Egiptului şi, venind până la cetatea ce se numea Ermopoli, au aflat o mănăstire, nu departe de cetate, la un loc osebit şi frumos.

Acea mănăstire se numea a Eritului şi avea o sută de monahi îmbunătăţiţi. Şi a poruncit Dumnezeu împăratului să lase acolo pe fiul său; iar avva mănăstirii aceleia se mira de venirea împăratului din Persia la dânşii; şi l-a primit cu mare cinste. Iar împăratul a povestit avvei aceluia cu de-amănuntul toate cele despre prunc şi cum, cu porunca lui Dumnezeu, a venit la mănăstirea lor.

Iar avva, ascultând cu mirare cele povestite de împărat, a zis: „Cum şi cine poate dintre noi să hrănească pruncul acesta care are trebuinţă de lapte de maică, căci în mănăstirea noastră nu poate intra nici o femeie?" Împăratul a răspuns: „Precum până aici l-a hrănit Dumnezeu prin căprioara aceea care a venit cu noi, tot aşa şi de aici înainte îl va hrăni aceeaşi căprioară, cât va avea trebuinţă de lapte". Astfel, împăratul, dând pe fiul său lui Dumnezeu şi încredinţându-l părintelui, s-a întors la ale sale. Iar căprioara aceea a stat pe lângă mănăstire şi a hrănit pe prunc până la vârsta de trei ani.

Iar după ce s-au împlinit acei trei ani, ea s-a dus în pustie şi pruncul a început a se hrăni cu hrana cea de obşte. Şi după ce pruncul a ajuns la vârsta de şapte anişori, adeseori se ducea la trapeză şi,

cerând câte o bucăţică de pâine, se ducea în tinda bisericii, unde era zugrăvită icoana Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, care ţinea pe mâinile ei pe Domnul nostru Iisus Hristos. Deci, apropiindu-se Onufrie de icoană, fiind fără de răutate şi cu neştiinţă sfântă, vorbea ca şi cu un viu cu pruncul Hristos zugrăvit pe icoană, Care era ţinut de mâinile cele fecioreşti ale Pururea Fecioarei. Şi grăia astfel: „Şi Tu eşti mic precum sunt şi eu, însă eu mă duc la trapeză, cer pâine la trapezar şi mănânc, iar Tu nu mănânci niciodată. Pentru ce te chinuieşti aşa, nemâncând nimic? Iată, primeşte partea mea şi mănâncă". Iar pruncul Hristos cel închipuit pe icoană, ca şi cum ar fi fost viu, întindea mânuţa Sa şi lua pâinea din mâinile lui Onufrie, care Îl vedea pe El ca şi cum o mânca.

O minune ca aceasta făcându-se nu o dată, nici de două ori, ci de multe ori, şi trapezarul văzând pe prunc luând pâinea adeseori, a început a-l păndi să vadă ce face cu pâinea şi unde o duce. Deci, văzându-l ducându-se cu pâinea la biserică, a mers după dânsul mai de departe şi, ajungând la uşa tindei, a văzut făcându-se minunea cea mai sus-arătată şi s-a înspăimântat foarte. După aceea, ducându-se, a vestit avvei şi tuturor celorlalţi monahi mai sporiţi în fapte bune, care, auzind o minune ca aceasta, s-au înspăimântat cu totul.

Atunci avva a învăţat pe trapezar, astfel: „Când pruncul Onufrie va mai cere pâine de la tine, să nu-i dai, ci să-i zici: «Du-te de cere pâine de la Acela Căruia i-ai dat de multe ori»". Iar trapezarul, ascultând pe avva, a făcut aşa precum i-a poruncit. Deci dimineaţa, venind Onufrie şi cerând pâine după obicei, trapezarul nu i-a dat, ci a zis: „Du-te de cere pâine de la Acela Căruia tu i-ai tot dat de multe ori". Deci pruncul, fiind flămând, s-a dus plângând către icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi a zis către pruncul Hristos, Cel închipuit pe icoană: „Trapezarul nu voieşte să-mi dea pâine de la el, şi-mi este foame; dă-mi Tu de la Tine, că şi eu Ţi-am dat de multe ori!"

Şi îndată pruncul Hristos i-a dat o pâine mare, frumoasă, curată, albă ca zăpada şi caldă. Pâinea era atât de mare, încât abia putea să o ducă pruncul cel de şapte ani. Deci Onufrie luând pâinea din mâinile lui Hristos, o ducea cu mare osteneală. Şi venind cu ea la avva, se lăuda copilăreşte, zicând: „Iată, pruncul Hristos mi-a dat o pâine!" Iar avva, minunându-se foarte mult de o minune ca aceea, a chemat pe toţi monahii şi le-a arătat acea pâine minunată şi a poruncit trapezarului să povestească înaintea tuturor ce a văzut. Apoi şi Onufrie, fiind întrebat de ei, a spus că a luat acea pâine din mâinile lui Hristos Însuşi. Şi toţi au început a preamări cu mare glas pe

Dumnezeu, Care a făcut nişte minuni ca acestea prin pruncul Onufrie. După aceea, ei au împărţit pâinea în mai multe părţi pentru binecuvântarea şi sfinţirea tuturor monahilor.

Onufrie, crescând cu nişte sporiri de fapte bune ca acestea şi cu dar de la Dumnezeu şi de la oameni, a ajuns la vârsta şi măsura faptelor bune, cea vrednică de a se sălăşlui în pustie şi a ieşi la război împotriva vrăjmaşilor celor nevăzuţi, după cum povesteşte de aici înainte Cuviosul Pafnutie episcopul, care a fost într-una din mănăstirile pustiei Egiptului. Cum a aflat el în pustie pe Cuviosul Onufrie şi pe alţi pustnici, singur a scris şi povesteşte în cele ce urmează:

Într-o zi, şezând eu în mănăstirea mea şi liniştindu-mă, mi-a venit dorinţa să ies în pustia cea mai dinăuntru şi să văd dacă este acolo vreun monah, slujind Domnului mai mult decât mine. Deci, sculându-mă şi luând puţină pâine şi apă, ca să am pe cale, am ieşit din mănăstirea mea, nespunând nimănui nimic, şi m-am dus în pustia cea mai dinăuntru. Mergând patru zile şi negustând nici pâine, nici apă, am ajuns la o peşteră încuiată, care avea o ferestruică mică. Şi am stat acolo un ceas, bătând la acea fereastră şi aşteptând ca, după obiceiul monahicesc, să iasă cineva din peşteră şi să-mi dea binecuvântare în Hristos. Dar fiindcă nu mi-a răspuns, nici nu mi-a deschis nimeni, am deschis eu uşa şi am intrat, zicând: „Binecuvintează!"

Şi am văzut un oarecare stareţ şezând, ca şi cum dormea, şi iarăşi am zis: „Binecuvintează" şi m-am atins de umărul lui, voind să-l deştept, dar s-a făcut ca praful; şi, pipăind trupul lui, am aflat că murise de mulţi ani. Am văzut şi o haină atârnată la perete şi, atingând-o eu, s-a făcut ca praful în mâinile mele. Deci, îndată luând de pe mine mantia mea, am acoperit cu ea trupul acelui mort şi, săpând o groapă cu mâinile în peretele peşterii, am îngropat moaştele lui cu obişnuita cântare de psalmi, cu rugăciune şi cu lacrimi. Apoi, gustând puţin din pâinea cea adusă de mine şi din apă, m-am întărit şi am rămas lângă mormântul acelui stareţ.

Iar a doua zi, săvârşindu-mi rugăciunea, am pornit la cale spre pustia cea mai dinăuntru şi, mergând câteva zile, am găsit o altă peşteră şi am văzut pe dinaintea peşterii urme omeneşti şi din aceasta am cunoscut că vieţuieşte cineva acolo. Şi bătând şi neprimind nici un răspuns, am intrat înăuntru şi, negăsind pe nimeni, am ieşit afară, gândind în mine că aici petrece un rob al lui Dumnezeu şi s-a dus undeva în pustie. Deci am socotit să aştept la locul acela pe robul lui Dumnezeu, dorind să-l văd şi să-l sărut întru Domnul. Şi toată ziua am petrecut aşteptând şi cântând neîncetat psalmii lui David. Şi am văzut că acel loc era foarte frumos şi avea un finic cu roadele lui şi

un izvor mic cu apă vie şi, minunându-mă de frumuseţea acelui loc, doream ca şi eu însumi să vieţuiesc într-însul, de ar fi fost cu putinţă.

Iar când ziua se pleca spre seară, am văzut venind o cireadă de bivoli, şi un rob al lui Dumnezeu umblând între ei; şi acela era Cuviosul Timotei pustnicul. Iar după ce s-au apropiat ei de mine, am văzut pe acel bărbat fără de îmbrăcăminte, acoperindu-şi goliciunea trupului cu perii săi. Şi venind el la locul unde stăteam şi văzându-mă pe mine, mă socotea că sunt duh şi nălucire şi a stat la rugăciune; pentru că multe duhuri necurate îl ispiteau cu năluciri în acel loc, precum mi-a spus mie mai pe urmă. Iar eu i-am zis: „Pentru ce te înfricoşezi, robule al lui Iisus Hristos, Dumnezeul nostru? Caută şi vezi urmele mele, ca să ştii, că sunt om ca şi tine, pipăie-mă, căci sunt trup şi sânge". Atunci el, privind spre mine şi cunoscând că sunt om, s-a liniştit, mulţumind lui Dumnezeu şi zicând: „Amin".

Deci s-a apropiat de mine, m-a sărutat şi m-a dus în peştera sa, unde mi-a pus dinainte mâncare, poame de finic şi apă curată de izvor şi a gustat împreună cu mine. Şi mă întreba, zicând: „Cum ai venit aici, frate?" Iar eu, arătându-i cugetul şi gândul meu, i-am spus: „Vrând să-i văd pe robii lui Hristos, care vieţuiesc în această pustie, am ieşit din mănăstirea mea şi am venit aici; iar Dumnezeu nu m-a lipsit de dorirea mea, învrednicindu-mă a te vedea pe sfinţia ta". Apoi l-am întrebat şi eu pe el: „Părinte, cum ai venit aici, câţi ani ai de când eşti în această pustie, cu ce te hrăneşti şi pentru ce eşti gol, neîmbrăcându-te cu nimic?"

Iar el a început a-mi spune despre sine astfel: „Eu mai înainte am petrecut în viaţa de obşte, în Tebaida, deprinzându-mă cu viaţa monahicească şi slujind cu osârdie lui Dumnezeu, iar cu mâinile lucrând ţesătoria. Odată gândul mi-a zis: «Să ieşi din viaţa de obşte, să petreci singur şi să te osteneşti lucrând, ca să primeşti mai multă plată de la Dumnezeu; pentru că poţi din osteneala mâinilor tale, nu numai pe tine să te hrăneşti, ci să hrăneşti şi pe săraci şi pe fraţii cei străini să-i odihneşti». Deci, ascultând cu dragoste gândul meu, am ieşit din viaţa de obşte şi mi-am făcut deosebi o chilie aproape de cetate şi mă îndeletniceam cu lucrul mâinilor. Şi aveam îndestulare de cele trebuincioase vieţii mele, pe care le câştigam din osteneala mâinilor mele; pentru că mulţi veneau la mine, trebuindu-le lucrul mâinilor mele, şi-mi aduceau toate cele de trebuinţă. Deci odihneam pe cei străini, iar pe cele ce prisoseau le împărţeam săracilor şi celor ce aveau trebuinţă.

Iar diavolul, vrăjmaşul nostru, care pururea se luptă împotriva tuturor, umplându-se de zavistie asupra mea, s-a sârguit de mi-a

răsturnat ostenelile mele. Şi a pus în mintea unei femei ca să vină la mine pentru lucrul mâinilor mele şi, venind, mă îndemna să-i ţes o pânză, pe care ţesând-o, i-am dat-o ei. După aceea, m-a silit să-i ţes şi alta şi s-a făcut între noi vorbă şi îndrăzneală, şi, zămislind păcatul, am născut fărădelegea şi am petrecut cu femeia şase luni păcătuind. După aceea am gândit în mine că astăzi sau mâine moartea mă va ajunge şi voi lua munca cea veşnică; şi mi-am zis: «Vai mie, o, suflete, mai bine este ţie să fugi de aici, ca să scapi de păcat şi de munca cea veşnică». Deci, lăsând toate, am fugit în taină şi am venit în această pustie. Şi ajungând în locul acesta, am găsit această peşteră, izvorul şi finicul având 12 ramuri şi în fiecare lună fiecare ramură îmi face tot atâtea roade, câte îmi ajung ca hrană pentru treizeci de zile. Şi sfârşindu-se o lună şi roadele unei ramuri, se coace cealaltă ramură; şi astfel mă hrănesc cu darul lui Dumnezeu, iar altceva nu am în peştera mea. Hainele mele, învechindu-se de vremea cea lungă, s-au prăpădit, iar după mulţi ani – că acum sunt 30 de ani de când petrec în această pustie – mi-au crescut perii trupului precum vezi, şi aceştia îmi sunt în loc de haine, acoperindu-mi goliciunea mea".

Auzind eu acestea de la dreptul acela – zice Sfântul Pafnutie –, l-am întrebat, zicând: „Părinte, la începutul venirii tale în locul acesta, te-a supărat pe tine ceva sau nu?" El a răspuns: „Am răbdat nenumărate năvăliri diavoleşti şi de multe ori diavolul s-a luptat cu mine şi nu m-a biruit, ajutându-mi darul lui Dumnezeu; pentru că mă împotriveam lor cu semnul Sfintei Cruci şi cu rugăciunea. Pe lângă asupririle vrăjmaşului, mă supărau încă şi durerile trupeşti, căci foarte mult mă durea pântecele, încât de multe ori cădeam la pământ de durerea aceea şi nu puteam să stau să-mi fac obişnuitele rugăciuni, ci zăcând în peştera mea şi tăvălindu-mă pe pământ, îmi săvârşeam cântarea mea cu multă chinuire, încât nici afară nu puteam să ies. Deci m-am rugat milostivului Dumnezeu ca, pentru durerile ce m-au cuprins, să-mi dea iertare de păcatele mele.

Iar într-o zi, pe când şedeam la pământ şi pătimeam din pricina durerii pântecelui, am văzut un bărbat cinstit stând înaintea mea care mi-a zis: „Ce te doare?" Iar eu abia am putut răspunde, zicând: „Doamne, mă doare pântecele". El mi-a zis: „Arată-mi unde te doare?" Şi i-am arătat. Iar el, întinzându-şi mâna, a pus palma sa în acel loc ce mă durea şi, îndreptând degetul mâinii sale, a tăiat locul acela ca şi cu un cuţit şi a scos rărunchii mei, căci de ei pătimeam foarte mult. Şi mi-a arătat rănile care erau pe ei şi, curăţându-i cu mâna şi ştergându-i cu pânză curată, iarăşi i-a pus la locul lor şi,

lipind cu degetele locul cel tăiat şi netezindu-l cu palma, îndată m-am tămăduit. Apoi mi-a zis: „Iată, te-ai făcut sănătos! De-acum să nu mai greşeşti, ca să nu pătimeşti ceva mai rău, ci slujeşte Dumnezeului tău de acum şi până în veac!" Astfel, din acea vreme, petrec fără durere, mulţumind lui Dumnezeu şi slăvind milostivirea Lui.

Astfel vorbind de cu seară cu acel cuvios părinte, zice Pafnutie, am petrecut aproape toată noaptea; iar de dimineaţă ne-am sculat la obişnuita rugăciune. Şi făcându-se ziuă, am rugat mult pe cuviosul părinte ca doară mi-ar porunci să petrec lângă el, sau măcar undeva aproape de el. Iar el mi-a zis: „Frate, nu vei putea să rabzi aici năvălirile diavoleşti". Şi nu voia să petrec lângă el. Apoi l-am rugat să-mi spună numele său şi mi l-a spus, zicând: „Numele meu este Timotei; pomeneşte-mă pe mine, iubite frate, şi roagă-te lui Hristos Dumnezeu pentru mine, ca să săvârşească spre mine până la sfârşit mila Sa, căreia să mă învrednicească".

Atunci eu am căzut la picioarele lui, cerându-i să se roage pentru mine. Iar el mi-a zis: „Stăpânul nostru Iisus Hristos să te binecuvinteze şi să te păzească de toate cursele diavolului. Să-ţi arate calea cea dreaptă, ca să treci fără împiedicare spre sfinţii Lui". Deci, Cuviosul Timotei binecuvântându-mă, m-a eliberat în pace. După aceea am plecat pe cale, primind din mâinile lui poame de finic şi un vas cu apă de izvor şi, închinându-mă acelui sfânt stareţ, m-am dus de la dânsul, slăvind şi mulţumind lui Dumnezeu că m-a învrednicit a vedea pe un plăcut al Său ca acela, a mă folosi de cuvintele lui şi a lua binecuvântare de la el.

Şi întorcându-mă de acolo, după câteva zile, am venit la o mănăstire pustnicească şi am stat acolo să mă odihnesc şi să petrec o vreme; dar, întristându-mă, gândeam întru mine şi ziceam: „Ce este viaţa? Sau ce sunt nevoinţele mele? Nici umbră nu sunt împotriva vieţii şi nevoinţelor acelui mare plăcut al lui Dumnezeu, pe care l-am văzut. Astfel, am petrecut multe zile gândind unele ca acestea şi dorind să urmez în plăcerea lui Dumnezeu, calea acelui drept bărbat. Deci, deşteptându-mă milostivirea lui Dumnezeu ca să îngrijesc de sufletul meu, nu m-am lenevit a merge iarăşi în cea mai dinăuntru pustie pe cale neumblată spre partea aceea, unde petrece un neam barbar, care se numeşte "mazichi". Deci toată sârguinţa mea era aceasta: ca să ştiu de este şi un alt pustnic, care, slujind lui Dumnezeu, să-l găsesc şi să primesc de la el folos sufletului meu.

Şi plecând în calea pustiei cea pusă mie înainte, mi-am luat puţină pâine şi apă, care mi-a ajuns o vreme. Şi sfârşindu-se pâinea şi apa, mă strâmtoram, neavând hrană, însă m-am întărit şi am mai

mers patru zile şi patru nopţi fără de hrană şi fără de băutură; apoi am slăbit foarte cu trupul şi, căzând la pământ, aşteptam moartea. Atunci am văzut un bărbat cu sfântă cuviinţă, preafrumos şi prealuminat, care, venind la mine şi punând mâna sa pe gura mea, s-a făcut nevăzut. Şi îndată am simţit în mine tărie, încât nici foame, nici sete nu-mi mai era. Deci sculându-mă iarăşi, mergeam spre cele mai dinăuntru ale acelei pustii şi am trecut fără de hrană şi fără băutură alte patru zile şi patru nopţi şi iarăşi am început a slăbi de foame şi de sete.

Şi ridicându-mi mâinile spre cer, m-am rugat Domnului şi iarăşi am văzut pe acel bărbat, care, venind, s-a atins de buzele mele şi s-a făcut nevăzut; iar eu iarăşi am căpătat multă putere şi m-am dus în cale. Şi când era a şaptesprezecea zi a călătoriei mele, am ajuns la un munte înalt şi, fiind ostenit, am şezut la poalele muntelui să mă odihnesc. Şi am văzut de departe pe un bărbat venind spre mine, cu chipul foarte înfricoşat, cu peri deşi crescuţi peste tot trupul, ca la fiară, şi alb ca zăpada, căci era cărunt de bătrâneţe. Iar perii capului şi ai bărbii lui erau lungi până la pământ, încât acopereau ca o haină trupul lui, şi mijlocul său îl avea încins cu frunze de pustie.

Şi când l-am văzut apropiindu-se spre mine, m-am înfricoşat şi am alergat la o piatră ce se întâmplase să fie deasupra muntelui. Iar acela, ajungând până la poalele acelui munte, a şezut la umbră să se odihnească, pentru că ostenise din pricina zădufului şi bătrâneţii. Şi uitându-se spre munte, m-a văzut pe mine şi m-a strigat, zicându-mi: „Omule al lui Dumnezeu, pogoară-te la mine, că şi eu sunt om ca tine şi vieţuiesc în pustia aceasta pentru Dumnezeu". Iar eu – zice Pafnutie –, auzind acestea, am alergat spre dânsul cu osârdie şi am căzut înaintea picioarelor lui. Iar el mi-a zis: „Scoală-te, fiul meu, căci şi tu eşti robul lui Dumnezeu, prieten al sfinţilor Lui, iar numele tău este Pafnutie". Deci m-am sculat, iar el mi-a poruncit să şed, şi am şezut cu bucurie înaintea lui. Apoi l-am rugat cu dinadinsul să-mi spună numele lui, cum petrece în pustia aceea şi de câtă vreme. Iar el, văzând rugămintea mea cea cu dinadinsul, a început a-mi spune cele despre sine, zicând astfel:

„Numele meu este Onufrie, de şaizeci de ani rătăcesc în pustia aceasta şi prin munţi, şi n-am văzut până acum nici un om, decât numai pe tine. Petrecerea mea înainte a fost în cinstita mănăstire care se numeşte Eriti şi care este aproape de cetatea Ermopoli, în părţile Tebaidei. Mănăstirea aceea are o sută de fraţi şi toţi sunt cu un suflet, având viaţă de obşte întocmită cu multă dragoste întru Domnul nostru Iisus Hristos. De obşte le este hrana şi îmbrăcămintea şi îşi petrec în

liniște și pace viața cea pustnicească, slăvind bunătatea Domnului. Iar eu, în copilăria mea, când mă povățuiam acolo întru începutul cel nou, am învățat de la Sfinții Părinți credința și dragostea către Dumnezeu și rânduielile vieții monahicești și i-am auzit pe dânșii grăind despre Sfântul Prooroc Ilie, cum, întărindu-se de Dumnezeu, a petrecut în pustie, postind multă vreme. Asemenea și de Sfântul Ioan Înaintemergătorul, căruia nici unul din oameni nu i s-a asemănat vreodată și ce fel de viață a avut el în pustie până în ziua arătării sale către Israel.

Iar eu întrebam pe Sfinții Părinți, zicând: «Mai mari sunt înaintea lui Dumnezeu cei care petrec în pustie decât voi?» Ei îmi răspundeau, zicând: «Fiule, aceia sunt mai mari decât noi, pentru că noi ne vedem unul pe altul în toate zilele și săvârșim cu bucurie sobornicească cântare bisericească; iar de flămânzim, găsim pâine gata, asemenea și de însetăm, avem apă în destul. Dacă se întâmplă cuiva din noi a se îmbolnăvi, este mângâiat de ceilalți frați, deoarece toți viețuim de obște, ne ajutăm și slujim unul altuia pentru dragostea lui Dumnezeu. Iar cei ce petrec în pustie sunt lipsiți de toate acestea; căci, de se întâmplă vreunuia din ei vreo mâhnire, cine îl mângâie? La boală, cine să-i ajute și să-i slujească? Dacă i-ar veni asupra vreun război de la satana, unde va găsi om care să-i schimbe gândul sau să-l sfătuiască, fiind numai el singur? De nu va avea hrană, unde s-o găsească cu înlesnire? Asemenea și însetând, apa nu este aproape. Acolo, o, fiule, fără de asemănare, mai mare îi este osteneala, decât nouă celor ce viețuim de obște; pentru că, cei ce intră în viața pustnicească, slujesc mai mult lui Dumnezeu, se dau la mai mari posturi; foamea și setea, arșița de ziuă și răceala de noapte le rabdă cu vitejie; iar războaielor celor ce năvălesc de la vrăjmașul cel nevăzut se împotrivesc tare, se silesc în tot felul a-l birui și se sârguiesc a trece toată calea cea strâmtă și anevoioasă care duce la Împărăția cerului.

Pentru aceea le trimite Dumnezeu sfinți îngeri ca să le aducă hrană, să le scoată apă din piatră și aceștia îi întăresc atâta de mult, încât se împlinește cuvântul proorocului Isaia care zice: *Cei ce așteaptă pe Domnul se schimbă în putere, se înaripează ca vulturii, aleargă și nu se ostenesc. Iar dacă nu se învrednicește cineva de îngereasca vedere cu ochii, însă nu se lipsește de venirea de față cea nevăzută a acelora, care îl păzesc în toate căile, îl apără de asuprelile vrăjmașului, îl ajută în lucrurile lui și-i duc rugăciunile la Dumnezeu.* De i se întâmplă vreunuia din pustnici vreo ispitire neașteptată de la vrăjmaș și el își ridică mâinile către Dumnezeu,

îndată i se trimite ajutor de sus și i se risipesc toate ispitele, pentru curăția inimii lui. Fiule, oare n-ai auzit de ceea ce se zice în Scriptură, că Dumnezeu nu părăsește pe cei ce-L caută, săracul nu va fi uitat până în sfârșit și răbdarea săracilor nu va pieri până în sfârșit? Și iar: *Strigat-au către Domnul, când se mâhneau ei și din nevoile lor i-a izbăvit.* Pentru că Domnul dăruiește fiecăruia după măsura ostenelilor pe care le suferă cineva pentru Dânsul. Deci fericit este cel ce face voia Domnului pe pământ și Îi slujește cu osârdie, pentru că îngerii slujesc aceluia, deși nevăzuți, și îl fac a se bucura cu bucurie duhovnicească și îl întăresc în tot ceasul cât este în trup».

Auzind acestea de la sfinții părinți din mănăstirea mea, eu, smeritul Onufrie, mă îndulceam în sufletul și în inima mea mai dulce decât mierea, și mi se părea că sunt pe altă lume, pentru că îmi venise o dorință negrăită să mă duc în pustie. Deci, sculându-mă noaptea și luându-mi puțină pâine, cât să-mi ajungă patru zile, am ieșit din mănăstire, punându-mi nădejdea spre Dumnezeu, și am plecat pe calea care duce la munte, voind ca de acolo să intru în pustie. Și începând eu a merge în pustie, am văzut înaintea mea strălucind o rază de lumină și m-am temut foarte; apoi, stând, gândeam să mă întorc în mănăstire. Dar raza aceea de lumină s-a apropiat de mine și am auzit dintr-însa un glas, zicându-mi: «Nu te teme! Eu sunt îngerul care umblu cu tine de la nașterea ta, pus de Dumnezeu lângă tine ca să te păzesc, și mi s-a poruncit acum de la Dânsul să te duc în pustia aceasta. Deci fii desăvârșit și smerit cu inima înaintea Domnului și slujește-i cu bucurie; iar eu nu mă voi depărta de lângă tine până ce nu-mi va porunci Ziditorul să-ți iau sufletul». Aceasta zicând îngerul din raza cea în chipul luminii, mergea înaintea mea, iar eu călătoream cu bucurie după dânsul.

Și mergând ca la șase mile, am văzut o peșteră aleasă; și s-a făcut nevăzută de la mine raza luminii îngerului, iar eu m-am apropiat de peșteră și am vrut să știu dacă este vreun om într-însa. Deci, ajungând la ușă, am strigat după obiceiul monahicesc, zicând: «Binecuvintează!» Atunci am văzut pe un bărbat bătrân cinstit, cu sfințită cuviință la chip, pe față și la vedere arătându-se că era într-însul mare dar al lui Dumnezeu și duhovnicească bucurie. Iar eu, văzându-l, am căzut înaintea picioarelor lui și m-am închinat lui; iar el, ridicându-mă de mână și sărutându-mă, mi-a zis: «Oare tu ești fratele Onufrie, ajutătorul meu întru Domnul? Intră, fiule, intră în locuința mea! Dumnezeu îți este ție ajutător și vei petrece întru chemarea ta, săvârșind bune lucruri întru frica lui Dumnezeu».

Deci, intrând în peştera lui, am stat cu dânsul câteva zile, sârguindu-mă să deprind faptele lui bune, de vreme ce acela m-a învăţat rânduielile vieţii pustniceşti. Şi văzând stareţul că duhul meu este luminat spre deprinderea lucrurilor plăcute Domnului nostru Iisus Hristos şi spre cea fără de temere împotrivă stare a războaielor celor din taină ale potrivnicului şi spre nălucirile care le are pustia, mi-a zis: «Scoală-te, fiule, ca să te duc în altă peşteră, care este mai înăuntrul pustiei, ca singur într-însa să locuieşti şi să te osteneşti întru Dumnezeu; pentru că spre aceasta te-a trimis Domnul prin purtarea sa de grijă, ca să fii şi tu locuitor al pustiei celei dinăuntru».

Aşa sfătuindu-mă, m-a luat pe mine şi m-a dus în pustia cea mai adâncă, şi am mers patru zile şi patru nopţi, apoi într-a cincea zi a găsit o peşteră mică, iar sfântul bărbat mi-a zis: «Iată, acesta este locul care ţi l-a pregătit Dumnezeu pentru tine, ca să te sălăşluieşti într-însul!» După aceea, stareţul a petrecut cu mine treizeci de zile, învăţându-mă la lucruri bune; iar după acele treizeci de zile, lăsându-mă lui Dumnezeu, s-a dus la treburile sale. De atunci venea câte o dată pe an la mine şi mă cerceta, până în ziua mutării sale la Dumnezeu, pentru că în anul cel din urmă, venind la mine, s-a mutat la Domnul; iar eu, plângându-l mult, l-am îngropat aproape de locuinţa mea".

După aceasta, eu, smeritul Pafnutie, l-am întrebat pe Onufrie, zicând: „Sfinte părinte, oare multe osteneli ai suferit la începutul venirii tale în pustia aceasta?" Atunci fericitul stareţ mi-a răspuns: „Să mă crezi, iubite frate, că atâtea osteneli am suferit în acest loc, încât de multe ori, deznădăjduindu-mă de viaţa mea, mi se părea că sunt aproape de moarte. De multe ori slăbeam de foame şi de sete, neavând la început nici ce mânca, nici ce bea, afară numai de unele verdeţuri pe care le găseam în pustie; atunci aveam ce mânca. Iar pentru setea mea, numai cerească rouă îmi era de răcorire. Şi ziua mă ardeam de zăduful soarelui, iar noaptea mă răceam de frigul nopţii şi trupul meu mi se uda de roua cea cerească. Dar câte n-am mai răbdat şi câte osteneli n-am mai suferit în această pustie neumblată! A spune răbdările şi ostenelile mele nu se poate, pentru că nici nu se cuvine a le arăta pe cele care omul este dator să le facă la singurătate, pentru dragostea lui Dumnezeu.

Iar Bunul Dumnezeu, văzându-mă că m-am dat cu totul spre nevoinţele pustniceşti şi mi-am pus sufletul spre foame şi sete, a poruncit sfântului Său înger, ca să îngrijească de mine şi să-mi aducă în toate zilele puţină pâine şi apă pentru întărirea trupului meu. Astfel m-a hrănit îngerul pe mine treizeci de ani. Iar după împlinirea celor

treizeci de ani, Dumnezeu a orânduit spre mângâierea mea, hrană mai îndestulătoare. Pentru că, aproape de peştera mea, s-a aflat un finic care avea douăsprezece ramuri, şi fiecare ramură deosebi la o lună în an aducea roadele sale, una la o lună, alta la altă lună, până ce trec toate cele douăsprezece luni; şi sfârşindu-se o lună, se sfârşeşte şi rodul unei ramuri, iar sosind altă lună, soseşte şi rodul altei ramuri.

Aşijderea, din porunca lui Dumnezeu curge şi un mic izvor de apă vie, aşa că acum am încă treizeci de ani întru o îndestulare ca aceasta; pentru că, uneori mănânc din pâinea cea adusă de înger, iar alteori gust din roadele finicului cu verdeţurile pustiei, care, prin dumnezeiască poruncă, mi s-au îndulcit ca mierea. Şi beau din izvor apă vie, mulţumind lui Dumnezeu; iar mai ales mă hrănesc şi mă adăp cu dulceaţă din cuvintele lui Dumnezeu, precum se scrie: *Nu numai cu pâine va fi omul viu, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu*. Pentru că, o, frate Pafnutie, dacă te vei sârgui ca să săvârşeşti voia Domnului Dumnezeu, toate cele de trebuinţă se vor trimite pentru tine de la Dânsul; pentru că în Sfânta Evanghelie zice: *Nu vă îngrijiţi zicând: Ce vom mânca sau ce vom bea sau ce vom îmbrăca? Pentru că pe toate acestea păgânii le caută, căci Tatăl vostru Cel ceresc ştie că vă trebuie toate acestea. Ci căutaţi mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi toate acestea se vor adăuga vouă*".

Unele ca acestea grăind Cuviosul Onufrie, m-am minunat de aleasa lui viaţă şi iarăşi l-am întrebat pe el: „Părinte, de unde te împărtăşeşti sâmbăta şi Duminica cu Preacuratele lui Hristos Taine?" Iar el mi-a grăit mie: „Îngerul Domnului vine la mine şi-mi aduce Preacuratele lui Hristos Taine şi mă împărtăşeşte pe mine. Încă nu numai la mine vine Îngerul Domnului cu dumnezeiasca Împărtăşanie, ci şi la ceilalţi care vieţuiesc în pustie pentru Dumnezeu şi faţă omenească nu văd; pe care împărtăşindu-i, îi umple de veselie negrăită. Iar dacă vreunul dintr-înşii ar dori să vadă om, îngerul îl ia pe el şi îl înalţă la cer, ca să vadă pe sfinţi şi să se veselească; şi sufletul lui se luminează ca lumina şi se bucură cu duhul, învrednicindu-se a vedea cereştile bunătăţi, şi uită toate ostenelile sale suferite în pustie. Apoi, întorcându-se iarăşi la al său loc, se sileşte a sluji mai cu osârdie lui Dumnezeu, nădăjduind a câştiga în veci cele din ceruri, pe care s-a învrednicit a le vedea.

Toate acestea le-a vorbit Cuviosul Onufrie cu mine sub poalele muntelui, unde ne-am întâlnit; iar eu, din nişte vorbe ca acestea ale cuviosului, m-am umplut de bucurie şi am uitat şi de ostenelile mele, cele cu foamea şi cu setea, suferite în călătorie. Deci, întărindu-mă

cu duhul şi cu trupul, am zis: „Fericit sunt eu cel ce m-am învrednicit a te vedea pe tine, sfinte părinte, şi a auzi cuvintele tale cele dulci şi plăcute". Iar el mi-a zis: „Să ne sculăm de acum, frate, să mergem la locuinţa mea". Deci, sculându-ne, am mers, iar eu nu încetam minunându-mă de darul cuviosului stareţ. Apoi, trecând două sau trei stadii, am venit la peştera sfântului; şi acolo era un finic ales şi curgea şi un izvor mic de apă vie. Deci stând lângă peşteră, cuviosul s-a rugat şi, sfârşind rugăciunea şi zicând „amin", a stat şi mi-a poruncit să stau şi eu cu dânsul; şi am vorbit, spunând unul altuia bunătăţile Domnului.

Iar venind soarele spre apus şi ziua sfârşindu-se, am văzut lângă noi o pâine curată şi apă, iar acel cuvios bărbat mi-a grăit mie: „Gustă, frate, din pâinea şi apa care se află înaintea ta, ca să te întăreşti; pentru că te văd pe tine slăbit de foame, de sete şi de osteneala drumului". Iar eu am zis către dânsul: „Viu este Domnul meu, că nu voi mânca nici nu voi bea singur, dacă nu mâncăm amândoi". Dar stareţul nu voia să guste; numai după ce l-am rugat mult, abia atunci am putut să-l înduplec. Deci, întinzând mâinile, am luat pâinea, pe care am rupt-o, am mâncat şi m-am săturat, rămânând şi fărâmituri; după aceea am băut apă şi am mulţumit lui Dumnezeu, apoi toată noaptea aceea am petrecut-o rugându-mă.

Iar când s-a făcut ziuă, după cântarea Utreniei, am văzut faţa cuviosului schimbată şi m-am temut; dar el, cunoscând aceasta, mi-a zis: „Nu te teme, frate Pafnutie, că Dumnezeu, Cel ce spre toţi este milostiv, te-a trimis la mine, ca să-mi îngropi trupul meu; căci în ziua de astăzi sfârşesc vremelnica mea viaţă şi voi trece la viaţa cea fără de sfârşit, la Hristosul meu, întru odihna cea veşnică". Şi era ziua a douăsprezecea a lunii iunie şi Cuviosul Onufrie mi-a poruncit, zicându-mi: „Iubite frate, dacă te vei întoarce în Egipt, să mă pomeneşti pe mine înaintea fraţilor şi a tuturor creştinilor". Iar eu am zis către dânsul: „Părinte sfinte, eu doresc ca după moartea ta să petrec în locul acesta". Cuviosul a răspuns: „Fiule, nu eşti trimis de Dumnezeu ca să petreci în această pustie, ci ca, văzând pe robii Lui, să te întorci la locul tău şi să spui viaţa lor cea îmbunătăţită la fraţi, spre folosul celor ce vor auzi, şi spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru. Deci mergi, fiule, în Egipt la mănăstirea ta şi povesteşte cele ce ai văzut şi ai auzit în pustie, cele ce vei mai vedea şi vei auzi, şi tu însuţi să petreci în fapte bune, slujind lui Dumnezeu".

Acestea zicându-le, am căzut înaintea cinstitelor lui picioare, zicând: „Binecuvintează-mă, prea cinstite părinte, şi te roagă pentru mine să aflu milă înaintea lui Dumnezeu. Şi precum m-a învrednicit

pe mine Mântuitorul meu să te văd pe sfinţia ta în această viaţă, tot aşa să mă învrednicească a te vedea şi în veacul ce va să fie!" Atunci Cuviosul Onufrie, ridicându-mă de la pământ, mi-a zis: „Fiule Pafnutie, nu te va scârbi pe tine Dumnezeu, ci va împlini cererea ta; şi te va binecuvânta şi te va întări întru dragostea Sa, îţi va lumina ochii minţii spre dumnezeiasca vedere, te va izbăvi de toată cursa potrivnicului şi va săvârşi întru tine tot lucrul bun pe care l-ai început. Îngerii Lui te vor păzi întru toate căile tale şi te vor feri de vrăjmaşii cei nevăzuţi, ca să nu poată ei să te clevetească în ceva înaintea lui Dumnezeu în ceasul cercării celei înfricoşate".

După aceasta, cuviosul părinte, dându-mi cea mai de pe urmă sărutare întru Domnul, a început a se ruga lui Dumnezeu cu multe lacrimi şi suspine. Iar după ce s-a rugat din destul, şi-a plecat genunchii, culcându-se la pământ şi zicând cel mai de pe urmă cuvânt: „În mâinile Tale, Dumnezeule, îmi dau duhul meu!" Iar când grăia el acestea, l-a strălucit din cer o lumină minunată şi, în strălucirea luminii aceleia, veselindu-se cu faţa, şi-a dat duhul său.

Şi îndată s-a auzit în văzduh glasul îngeresc, cântând şi binecuvântând pe Dumnezeu, pentru că ei, luând sufletul cuviosului, îl înălţau cu bucurie la Dumnezeu. Iar eu am început a plânge şi a mă tângui înaintea cinstitului lui trup, căci îl pierdusem pe părintele pe care îl găsisem nu demult. Deci, dezbrăcând haina mea, am descusut căptuşeala ei şi cu aceea am acoperit trupul sfântului; iar cu faţa m-am îmbrăcat eu, ca să nu mă întorc dezbrăcat la fraţi. Apoi găsind o piatră mare, în care nu cu mâini omeneşti, ci cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, era făcută o groapă în chip de mormânt, într-acea piatră am pus sfântul trup al plăcutului lui Dumnezeu, cu cântare cuviincioasă de psalmi şi, aducând o mulţime de pietre mici, am acoperit cu ele cinstitul său trup; apoi am început a mă ruga lui Dumnezeu să-mi dea voie să petrec în acel loc. Şi voiam să intru în peşteră, dar îndată înaintea ochilor mei a căzut peştera, finicul care hrănea pe sfânt a căzut din rădăcină, iar izvorul cel cu apă vie s-a uscat.

Iar eu văzând acestea, am cunoscut că nu este voia lui Dumnezeu să rămân acolo. Deci, vrând ca să plec de acolo, am mâncat fărâmiturile de pâine care rămăseseră din ziua de ieri, asemenea am băut şi apa care rămăsese, apoi, ridicându-mi mâinile şi ochii către cer, m-am rugat. După aceea iarăşi am văzut pe bărbatul acela pe care mai înainte l-am văzut când mergeam în pustie. Acela, întărindu-mă pe mine, mergea înaintea mea; iar eu, ieşind de acolo, mă mâhneam pentru sfârşitul Sfântului Onufrie, că nu m-am

învrednicit să-l văd mai mult între cei vii; dar mă bucuram cu sufletul că m-am învrednicit a mă îndulci de sfintele lui cuvinte şi a lua binecuvântare din gura lui; şi astfel slăveam pe Dumnezeu.

Şi mergând patru zile, am ajuns la o oarecare chilie înaltă, sub munte fiind cu peştera, şi intrând înăuntru nu am găsit pe nimeni. Apoi am stat puţin, gândindu-mă: „Oare va fi cineva viu în chilia aceasta la care m-a adus Dumnezeu?" Acestea gândindu-le, a intrat un bărbat sfânt, plin de cărunteţe, al cărui chip era minunat şi cu bună cuviinţă; fiind îmbrăcat cu o haină împletită din ramuri de finic. Acela văzându-mă, îndată a zis către mine: „Tu eşti fratele Pafnutie, acela care ai îngropat trupul Cuviosului Onufrie?" Atunci eu, înţelegând că aceasta i s-a descoperit lui de Dumnezeu, am căzut la picioarele lui. Dar el, mângâindu-mă, mi-a zis: „Scoală-te, frate, că Dumnezeu te-a învrednicit să fii prieten al sfinţilor Lui; pentru că, din purtarea de grijă a Aceluia, am aflat de venirea ta la mine. Iată, iubite frate, îţi arăt ţie cele despre mine: De şaizeci de ani de când sunt în pustia aceasta, n-am văzut om care să fi venit la noi, afară numai de fraţii care locuiesc aici cu mine".

Iar vorbind noi împreună, au intrat alţi trei părinţi asemenea cu sfinţii bătrâni şi îndată au zis către mine: „Binecuvintează, frate! Tu eşti fratele Pafnutie, împreună ostenitorul nostru întru Domnul! Tu ai îngropat trupul Sfântului Onufrie! Bucură-te, frate, că te-ai învrednicit a vedea un mare dar de la Dumnezeu şi ne-a înştiinţat pe noi Domnul, că astăzi tu vei veni la noi; şi ţi-a poruncit să petreci cu noi o zi. Că sunt şaizeci de ani de când petrecem în pustia aceasta, fiecare vieţuind deosebi; numai sâmbăta spre ziua Duminicii ne adunăm aici, şi n-am văzut până acum nici un om, afară de tine unul". După aceea, mai vorbind între noi despre Cuviosul Părinte Onufrie şi de alţi sfinţi, după două ceasuri mi-au zis: „Primeşte, frate, puţină pâine şi-ţi întăreşte inima ta, că ai venit de departe şi ni se cade a ne bucura cu tine".

Apoi, sculându-ne, am făcut rugăciune către Dumnezeu şi am văzut înaintea noastră cinci pâini curate, foarte bune, moi şi calde ca şi cum erau coapte de curând. Iar acei părinţi au mai adus şi câte ceva din roadele pământului, şi, şezând, am mâncat împreună. După aceea mi-au grăit: „Precum ţi-am spus, de şaizeci de ani de când petrecem în pustia aceasta, totdeauna ni se aduc, din porunca lui Dumnezeu Cel nevăzut, numai patru pâini; iar acum, dacă ai venit şi tu la noi, ni s-a trimis şi a cincea pâine. Însă noi nu ştim de unde ni se aduc acestea, că fiecare din noi, când intră în peştera sa, găseşte în fiecare zi câte o pâine; iar când este spre ziua Duminicii şi ne adunăm

toţi la un loc, găsim aici aduse câte patru pâini; pentru fiecare câte una". Deci, după ce am isprăvit cu mâncarea aceea, ne-am sculat şi am mulţumit lui Dumnezeu. Şi acum se plecase ziua şi a sosit noaptea. Apoi, stând din seara sâmbetei la rugăciune, am petrecut toată noaptea fără somn, rugându-ne până Duminică, când s-a luminat de ziuă.

A doua zi am rugat pe acei sfinţi părinţi să mă lase să petrec cu ei până la moartea mea. Ei mi-au zis: „Nu este voia lui Dumnezeu să petreci cu noi în pustia aceasta, ci ţi se cade să te duci în Egipt şi să spui fraţilor iubitori de Hristos toate cele ce ai văzut întru pomenirea noastră şi spre folosul celor ce vor auzi" Aşa grăind ei, i-am rugat să-mi spună numele lor, dar ei n-au voit. Deci, rugându-i cu multă stăruinţă, nimic n-am putut afla, decât numai aceasta mi-au spus: „Dumnezeu Care ştie toate, ştie şi numele nostru; deci pomeneşte-ne, frate, şi te roagă pentru noi ca să ne învrednicim a ne vedea unul cu altul în casa lui Dumnezeu cea de sus; însă sârguieşte-te, iubitule, ca să scapi de ispitele lumeşti şi să nu fii batjocorit de dânsele, deoarece acelea au înşelat pe mulţi". Auzind acestea de la acei cuvioşi părinţi, am căzut la picioarele lor şi binecuvântându-mă, am ieşit cu pacea lui Dumnezeu în calea mea. Apoi mi-au proorocit şi nişte lucruri care s-au şi împlinit.

Şi plecând de acolo, am călătorit o zi prin pustia dinăuntru şi, ajungând la o peşteră oarecare, lângă care era un izvor de apă, am şezut acolo să mă odihnesc. Şi priveam la frumuseţea acelui loc, care era foarte minunat şi avea împrejurul izvorului pomi mulţi şi saduri pline de roade. Deci odihnindu-mă puţin, m-am sculat şi umblam prin mijlocul acelor pomi, minunându-mă de îndestulata mulţime a fructelor lor şi mă gândeam în mine: „Cine este acela care a sădit aceştia?" Acolo erau diferiţi pomi: finici, lămâi, meri mari şi frumoşi, smochini, piersici şi viţă de vie plină cu struguri aleşi şi alţi pomi roditori, al căror gust era mai dulce decât mierea. Din fructele lor ieşea o mireasmă frumoasă şi îmbătătoare, iar izvorul adăpa acele saduri prin pâraiele care curgeau dintr-însul; deci socoteam în mine că acela este Raiul lui Dumnezeu.

Pe când mă miram de acea minunată frumuseţe, iată că văd patru tineri frumoşi la chip, îmbrăcaţi în piei de oi, venind spre mine de departe din pustie şi, apropiindu-se, au zis: „Bucură-te, frate Pafnutie!" Atunci eu, căzând cu faţa la pământ, m-am închinat lor; iar ei, ridicându-mă, au stat lângă mine şi am început a vorbi împreună. Iar feţele lor erau atât de strălucite cu darul lui Dumnezeu, încât mi se părea că nu sunt oameni, ci îngeri pogorâţi din cer. Şi ei

s-au bucurat mult de mine şi, luând fructe din pomi, mi-au pus înainte să mănânc; şi mi s-a bucurat inima pentru dragostea lor.

Deci am petrecut cu dânşii şapte zile, hrănindu-mă din roadele acelor pomi. Apoi i-am întrebat, zicând: „Cum aţi venit aici? Şi de unde sunteţi?" Iar ei mi-au răspuns: „Frate, de vreme ce Dumnezeu te-a trimis la noi, îţi vom spune adevărat viaţa noastră. Noi suntem din cetatea care se numeşte Oxirinhos. Părinţii noştri erau mai mari în cetatea aceea şi, voind să ne înveţe carte, ne-au dat la o şcoală, unde am învăţat repede gramatica. Iar când începeam de acum învăţătura cea mai de sus, ne-am învoit într-un gând şi într-o tocmire, ajutându-ne Dumnezeu spre calea cea mai bună, şi am pus înaintea noastră ca să învăţăm şi înţelepciunea lui Dumnezeu cea duhovnicească. Dintr-acea vreme, ne adunam în fiecare zi şi ne îndemnam unul pe altul cu credinţă la slujba lui Dumnezeu.

Şi având gândul cel bun în inimile noastre, ne-am socotit să căutăm undeva un loc liniştit şi să petrecem câteva zile în rugăciune, până ce vom şti rânduiala lui Dumnezeu pentru noi. Pentru aceea, luând fiecare din noi puţină pâine şi apă, cât să ne ajungă timp de vreo şapte zile, am ieşit din cetate. Şi mergând câteva zile, am ajuns în pustie şi, intrând într-însa, ne-am înspăimântat; şi am văzut înaintea noastră un bărbat luminos şi înconjurat cu slavă cerească. Acela ne-a luat de mâini, ne-a adus în acest loc pe care îl vezi şi ne-a dat în primire unui bărbat îmbunătăţit, slujitor al lui Dumnezeu; şi acum este al şaselea an de când petrecem aici. Iar cu stareţul acela am petrecut un an, învăţându-ne şi povăţuindu-ne de la dânsul cum să slujim lui Dumnezeu. După împlinirea unui an, părintele nostru s-a mutat la Domnul şi dintr-acea vreme suntem aici singuri. Acum, iubite frate, ţi-am spus de unde suntem şi cum am venit aici. În toţi aceşti şase ani, n-am gustat pâine, nici altă hrană, decât numai fructele acestor pomi şi fiecare din noi petrece deosebi, singur în linişte. Iar când vine sâmbăta, ne adunăm toţi în acest loc, ne vedem unul pe altul, ne mângâiem întru Domnul şi petrecem împreună două zile, sâmbăta şi Duminica, iar după aceea ne ducem iarăşi fiecare la locul nostru".

Auzind aceasta de la dânşii, eu, smeritul Pafnutie, i-am întrebat: „Unde vă împărtăşiţi sâmbăta şi Duminica cu dumnezeieştile Taine ale Preacuratului şi Sfântului Trup şi Sânge al lui Hristos, Mântuitorul nostru?" Iar ei mi-au răspuns: „Pentru aceea ne adunăm aici în toate sâmbetele şi Duminicile, că Dumnezeu trimite la noi un înger sfânt şi prealuminat şi ne dă nouă Sfânta Împărtăşanie". Auzind aceasta, m-am bucurat foarte mult şi m-am gândit să aştept la dânşii până sâmbătă, ca să mă învrednicesc şi eu a vedea pe sfântul înger şi să primesc dumnezeiasca Împărtăşanie din mâinile lui. Deci am stat acolo până sâmbătă; şi au stat şi ei pentru mine în acel loc, neducându-se la locuinţele lor osebite. Şi am petrecut zilele acelea în preamărirea lui Dumnezeu şi în rugăciuni, având ca hrană fructele pomilor şi bând apă din izvor.

Şi venind sâmbăta, aceşti robi ai lui Hristos mi-au zis: „Pregăteşte-te, iubite frate, căci astăzi va veni îngerul lui Dumnezeu, aducându-ne dumnezeiasca Împărtăşanie, pe care dacă se învredniceşte cineva a o primi din mâinile lui, aceluia i se iartă toate păcatele şi se face înfricoşător diavolilor şi ispitele lor nu pot să se apropie de el". Acestea grăindu-le ei cu mine, am simţit un miros plăcut ca de nişte tămâie aleasă şi de aromate de mult preţ şi m-am minunat, pentru că niciodată n-am simţit undeva un miros ca acela. Şi am întrebat: „De unde vine o mirosire aşa de plăcută?" Iar ei au zis: „Îngerul Domnului se apropie cu Preacuratele Taine ale lui Hristos!" Deci, stând noi la rugăciune, am început a cânta şi a preamări pe Hristos Împăratul, Dumnezeul nostru.

Şi iată o lumină prealuminată din cer ne-a strălucit şi am văzut îngerul Domnului pogorându-se de sus şi strălucind ca un fulger, şi am căzut cu faţa la pământ de frică, iar ei m-au ridicat, poruncindu-mi să nu mă tem. Şi am văzut pe îngerul lui Dumnezeu stând în faţa noastră, în chip de tânăr prealuminos, a cărui frumuseţe nu se poate spune, ţinând în mâini Sfântul Potir cu dumnezeiasca Împărtăşanie. Deci aceşti sfinţi robi ai lui Dumnezeu, s-au apropiat unul câte unul şi s-au împărtăşit. După aceea m-am apropiat şi eu păcătosul şi nevrednicul, cu mult cutremur şi cu spaimă; deci cu negrăită bucurie m-am învrednicit a mă împărtăşi din mâinile îngerului cu Preacuratele Taine ale lui Hristos. Şi pe când mă împărtăşeam, am auzit pe înger grăind: „Trupul şi Sângele Domnului Iisus, Dumnezeul nostru, să fie în voi hrană nestricăcioasă, veselie neîncetată şi viaţă veşnică". Iar noi am răspuns: „Amin". Apoi, după Sfânta Împărtăşanie, am fost binecuvântaţi de acel preaslăvit înger, iar îngerul s-a suit la cer înaintea ochilor noştri. Iar noi, căzând, ne-am închinat lui Dumnezeu, mulţumindu-I pentru un dar atât de mare al Lui. Şi s-a făcut bucurie mare în inimile noastre, iar mie mi se părea că nu sunt pe pământ, ci în cer, şi în acea mare bucurie duhovnicească am rămas ca într-o uimire.

După aceasta, acei sfinţi robi ai lui Dumnezeu, aducând poame, au pus înainte şi, şezând, am gustat. Şi trecând ziua sâmbetei şi sosind noaptea, am petrecut-o fără de somn în cântarea de psalmi şi

în preamărirea lui Dumnezeu. Iar a doua zi, Duminică, iarăşi ne-am învrednicit aceluiaşi dar dumnezeiesc ca şi sâmbătă; pentru că acelaşi înger al lui Dumnezeu, venind cu aceeaşi rânduială şi chip, ne-a împărtăşit şi a umplut inimile noastre de foarte mare bucurie. Iar eu, luând puţină îndrăzneală, am rugat pe îngerul lui Dumnezeu să-mi poruncească ca să fiu în locul acela cu sfinţii robi ai lui Dumnezeu până la sfârşitul meu, însă el mi-a zis: „Nu este cu plăcere lui Dumnezeu să vieţuieşti aici, ci îţi porunceşte ca, fără zăbavă, să te duci în Egipt şi să povesteşti tuturor fraţilor cele ce ai văzut în pustie şi ai auzit, ca şi aceia să se sârguiască a primi viaţa cea bună şi a plăcea Stăpânului Hristos. Să propovăduieşti mai ales viaţa sfântă şi fericitul sfârşit al Cuviosului Onufrie, pe care l-ai îngropat în piatră, şi să spui fraţilor toate cele ce ai auzit din gura lui. Şi fericit eşti şi tu că te-ai învrednicit a vedea şi a auzi cele atât de minunate şi preaslăvite măriri ale lui Dumnezeu, care se săvârşesc pentru sfinţii Lui în această pustie, şi nădăjduieşte spre Domnul, căci şi pe tine te va număra în viaţa ce va să fie cu aceşti sfinţi, pe care i-ai văzut şi cu care ai vorbit. Deci acum mergi în calea ta şi pacea lui Dumnezeu să fie cu tine!"

Acestea zicând îngerul, s-a suit la ceruri, iar eu atât m-am umplut de spaimă şi de tulburare din vorbele lui, încât n-a mai rămas în mine puterea mea, ci am căzut la pământ, ca şi cum aş fi fost în afară de mine. Atunci, ridicându-mă sfinţii lui Dumnezeu, mă mângâiau şi, punându-mi dinainte poame, am gustat şi am mulţumit lui Dumnezeu. După aceasta, sărutând pe sfinţi, am pornit pe calea mea; iar aceia, dându-mi poame ca să am pe cale, m-au petrecut ca la cinci stadii. Deci i-am rugat să-mi spună numele lor şi mi-au spus: cel dintâi îl chema Ioan; al doilea, Andrei; al treilea, Eraclie, şi al patrulea, Teofil. Şi mi-au poruncit să spun numele lor fraţilor ca să-i pomenească, iar eu m-am rugat lor să mă pomenească în rugăciunile lor. Deci, sărutându-ne în Domnul, ne-am despărţit. Aceia s-au întors la locul lor, iar eu m-am dus pe cale spre Egipt.

Şi trecând eu pustia, mă mâhneam şi mă bucuram în acelaşi timp. Mă mâhneam, pentru că m-am lipsit de vederea feţei şi de vorbele cele dulci ale celor atât de mari plăcuţi ai lui Dumnezeu, cărora nu este vrednică toată lumea; dar mă bucuram fiindcă m-am învrednicit de binecuvântarea lor, de vederea cea îngerească şi de dumnezeiasca Împărtăşanie ce am primit-o din mâinile îngereşti.

Şi mergând trei zile, m-am apropiat de Schit şi am aflat acolo doi fraţi petrecând în linişte. Deci m-am odihnit la ei zece zile şi le-am spus lor toate cele ce mi s-au întâmplat în pustie, văzute şi

auzite. Iar ei, ascultându-mă cu multă umilinţă şi bucurie, mi-au zis: „Cu adevărat, părinte Pafnutie, de mare dar te-ai învrednicit de la Dumnezeu, pentru că ţi s-a dat ţie de la Domnul să vezi pe atâţia robi ai Lui".

Şi acei doi fraţi erau îmbunătăţiţi, iubind pe Dumnezeu din toată inima, şi au scris toate cele ce au auzit din gura mea. Deci, sărutându-i, m-am dus la mănăstirea mea, iar ei au purtat cartea povestirilor mele pe la toţi sfinţii părinţi şi fraţi din Schit. Şi s-au umplut toţi de mare folos, citind-o şi ascultând-o, şi au binecuvântat pe Dumnezeu, Care trimite mila Sa spre robii Săi. Apoi au pus cartea aceea în biserică, ca să o citească toţi cei ce vor, fiind plină de zidire duhovnicească şi de gândire dumnezeiască. Iar eu, cel mai mic rob, Pafnutie, învrednicindu-mă de mila lui Dumnezeu, Căruia nu sunt vrednic, cu gura şi cu scrisul vestesc la toţi acestea care mi s-au poruncit mie să le vestesc întru slava lui Dumnezeu şi spre folosul celor ce îşi caută mântuirea sufletelor lor. Şi fie darul şi pacea Domnului nostru Iisus Hristos cu voi, pentru rugăciunile plăcuţilor Lui, ale sfinţilor şi cuvioşilor părinţilor noştri, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă. Se cuvine a se şti care este Cuviosul Pafnutie care a aflat pe Cuviosul Onufrie, deoarece în Istoriile Bisericeşti şi în Paterice se află mulţi cu numele Pafnutie. Prea Cuviosul Pafnutie, care a fost episcop în Tebaida de Sus, ce este una din părţile Egiptului, este acela care a pătimit pentru Hristos în vremea păgânului împărat Maximian al Romei şi căruia i s-a scos ochiul drept. După aceea, pe vremea împărăţiei marelui Constantin, la întâiul Sinod a toată lumea, acesta a fost în Niceea, şi când Sfinţii Părinţi au vrut să facă o lege, ca preoţii mireni să nu aibă femei, el s-a sculat în mijlocul sinodului şi a strigat cu glas mare, zicând: „Să nu puneţi această sarcină grea şi acest jug nelesne de purtat asupra slujitorilor bisericeşti". Şi în lucrul acesta s-a împotrivit tare tuturor Sfinţilor Părinţi acel Sfânt Pafnutie, cu toate că el însuşi era păzitor al fecioriei din pântecele maicii sale. Şi nimeni n-a răspuns ceva împotriva cuvintelor lui şi s-a lăsat acel lucru la învoirea fiecăruia. De atunci şi până acum preoţii şi diaconii Bisericii Răsăritului primesc însoţirea cu blagoslovenie. Despre acesta scriu istoricii greci: Socrat, cartea 1, cap. 18: Sozomen, cartea 1, cap. 22 şi Nichifor, cartea VIII, cap. 19. Şi este de mirare cu adevărat, cum un atât de mare plăcut al lui Dumnezeu, care a pătimit pentru Hristos, care nu a fost cel din urmă dintre Sfinţii Părinţi la întâiul Sinod a toată lumea şi a întărit căsătoria după lege a preoţilor şi a diaconilor mireni; nu se cinsteşte în Biserică cu pomenire, precum se cinstesc ceilalţi părinţi sfinţi.

Un altul a fost Pafnutie mucenicul, care a trăit de asemenea în pustiul Egiptului şi a pătimit pe vremea lui Diocleţian şi este pomenit în Prolog în 25 septembrie. Altul a fost Pafnutie din Alexandria, oraşul Egiptului, tatăl Cuvioasei Eufrosina, a cărei pomenire este de asemenea în 25 septembrie.

Altul a fost Cuviosul Pafnutie, tot egiptean, care este pomenit în pocăinţa desfrânatei Taisia, care se prăznuieşte în 8 octombrie. Altul a fost Pafnutie, ucenicul Cuviosului Macarie. Alt Pafnutie este pomenit în Lavsaiconul lui Paladie.

De asemenea în Proloage se află mai mulţi cu numele Pafnutie: Un Cuvios Pafnutie se pomeneşte în Prolog în 25 de zile ale lunii noiembrie, cum a mântuit pe nişte tâlhari. În 9 martie se pomeneşte, tot în Prolog, de un Sfânt Pafnutie, cum că s-a rugat lui Dumnezeu să-i spună lui cu cine este asemenea şi a luat înştiinţare că el este asemenea cu mai marele satului. Şi iarăşi, în aceeaşi lună, în 27 de zile, tot despre acest sfânt Pafnutie, cuvântul spune că este asemenea cu un om fluierător. Acesta este cel care a aflat pe Sfântul Onufrie, după cum se dovedeşte dintr-un pateric vechi grecesc scris de mână.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL PETRU ATONITUL

Cuviosul Petru a fost de neam grec, cu rânduiala ostaş şi voievod. El a venit la călugărie în acest chip: fiind trimis cu multe feluri de oşti la război în Siria, s-a întâmplat ca oştile greceşti să fie biruite de potrivnici; deci a fost dus în robie cu mulţi alţi ostaşi în cetatea Samara din ţinutul Arabiei, care era lângă râul Eufratului. Acolo a fost aruncat în temniţă cu lanţuri grele de fier. Deci, şezând în lanţuri, Petru îşi cerceta ştiinţa sa, şi şi-a adus aminte că de multe ori se gândea să se lepede de lume. Şi a cunoscut că de aceea a slobozit Dumnezeu asupra lui acea pătimire şi robie, deoarece nu s-a sârguit ca scopul său cel bun să-l aducă mai degrabă la îndeplinire. De aceea plângea şi se tânguia mult, blestemându-şi lenevirea sa şi ocărându-se singur că pătimeşte unele ca acestea după vrednicie.

Deci, şezând mult timp în temniţă şi neavând nici o nădejde de scăpare din lanţuri, a început a se ruga cu căldură spre Atotputernicul Dumnezeu, Cel ce poate, cu judecăţile Sale cele neştiute, să-l scoată pe el din legături, precum a scos pe Adam din iad şi pe Apostolul Petru din temniţa lui Irod. Şi chema întru ajutor şi mijlocirea cea mult puternică spre Dumnezeu, a marelui făcător de minuni, a Sfântului Ierarh Nicolae, grabnicul ajutător al celor ce sunt în primejdii. Căci avea de mult spre dânsul mare credinţă şi dragoste, şi adeseori se ruga lui cu nădejde, punând în rugăciune tare făgăduinţă că, de se va izbăvi de legături, nu se va mai întoarce în lume, nici nu va mai merge la casa sa, ci îndată se va duce acolo unde Dumnezeu îl va povăţui spre nevoinţa monahicească. Încă mai gândea şi aceasta: că de l-ar scăpa pe el Dumnezeu, apoi s-ar duce la Roma şi acolo la

mormântul Sfântului şi marelui Apostol Petru şi-ar lepăda perii săi împreună cu lepădarea de lume.

Deci, rugându-se pentru aceasta, Petru cel legat adăuga şi mare postire, primind numai la două sau trei zile puţină hrană. Iar odată a petrecut şapte zile flămând şi, sfârşindu-se săptămâna postirii lui, i s-a arătat în vedenia visului arhiereul lui Hristos, Nicolae, şi i-a zis: „Frate Petru, rugăciunea ta am auzit-o şi am luat aminte la suspinul inimii tale şi m-am rugat pentru tine milostivului şi iubitorului de oameni, Dumnezeu; dar de vreme ce tu singur ai fost zăbavnic spre poruncile Lui, de aceea şi El nu voieşte ca să te dezlege pe tine din legături degrabă, ci îţi rânduieşte ţie o mântuire mai bună. Iar de vreme ce Împăratul şi Stăpânul nostru i-a umplut de nădejde pe toţi în Sfânta Sa Evanghelie, zicând: *Cereţi şi veţi lua; bateţi şi se va deschide vouă*, deci nu înceta, cerând prin rugăciuni şi bătând la uşa milostivirii Lui prin suspinuri, până ce, plecându-se spre milă, îţi va da libertatea cerută, scăpându-te din legături şi deschizându-ţi uşile temniţei celei încuiate; însă fii răbdător în rugăciune, aşteptând mila lui Dumnezeu". Acestea zicându-le Sfântul Nicolae lui Petru cel legat şi poruncindu-i să se întărească cu hrană, s-a făcut nevăzut.

Iar Petru, deşteptându-se din somn şi primind hrană, s-a întors iarăşi la rugăciune şi mai cu dinadinsul se ruga ziua şi noaptea, cu bună nădejde, şi neîncetat chema pe Sfântul Nicolae, ajutătorul său. Iar după o vreme iarăşi i s-a arătat în somn Sfântul Nicolae, cu chipul ca şi cum ar fi întristat, zicând către dânsul cu glas lin şi blând: „Frate Petre, să mă crezi pe mine că neîncetat m-am rugat bunătăţii lui Dumnezeu, dar nu ştiu cu ce judecăţi şi cu ce purtare de grijă zăboveşte pentru izbăvirea ta; însă nu te deznădăjdui de milostivirea Lui, pentru că Milostivul Stăpân are obicei a îndelunga împlinirea cererii noastre, spre cel mai bun folos al nostru, ca nu cumva, primind cineva cererea degrabă, să nu bage în seamă darul Lui; şi voieşte ca şi de alţi plăcuţi ai lui Dumnezeu să fie rugat pentru tine. Iar eu îţi vestesc ţie pe un rugător către dânsul prea puternic, pe care, de-l vei chema spre mijlocire, nu te vei lipsi de nădejde; pentru că el şi eu cu dânsul, când ne vom ruga amândoi împreună pentru tine, cred că ne va auzi Iubitorul de oameni".

Iar Petru a zis Sfântului Nicolae: „Care este, sfinte stăpâne, acela care mai bine decât tine poate să se roage lui Dumnezeu? Pentru că toată lumea se mântuieşte cu ale tale rugăciuni şi folosiri şi toate popoarele creştine, la tine scăpând, primesc prin tine izbăvire din primejdiile lor". Atunci Sfântul Nicolae i-a zis lui: „Îl ştii, Petre, pe dreptul Simeon, care a primit în biserică pe braţele sale pe Hristos

Domnul, la patruzeci de zile de la naşterea Sa, pentru care s-a numit şi "primitor de Dumnezeu"?" Apoi Petru a răspuns: „Ştiu, sfinte al lui Dumnezeu, pe acel drept bărbat despre care scrie în Sfânta Evanghelie". Atunci Sfântul Nicolae i-a grăit lui: „Pe acela, amândoi, tu şi eu, să-l pornim cu totul spre rugăciune şi el va scoate la bun sfârşit rugăciunile noastre neîmplinite; pentru că este prea puternic la Dumnezeu şi are mare îndrăzneală către El, stând înainte aproape de Scaunul Lui, împreună cu Preacurata Stăpână Fecioară Născătoare de Dumnezeu şi cu Sfântul Ioan Înaintemergătorul".

Acestea zicându-le Sfântul Nicolae, s-a dus. Iar Petru, deşteptându-se din somn, iarăşi s-a plecat la rugăciuni multe şi la postire fără de măsură, chemând şi pe Sfântul Simeon, primitorul de Dumnezeu, ca şi pe Sfântul Nicolae în ajutor. Iar Preabunul Dumnezeu, fiind rugat de plăcuţii Săi cei mari, de Simion şi de Nicolae, a voit să dăruiască libertate celui ce pătimea în legături; deci Sfântul Nicolae s-a arătat noaptea lui Petru a treia oară, dar acum nu în vis, ci aievea. Şi nu s-a arătat singur, ci cu Sfântul Simeon, primitorul de Dumnezeu, şi i-au zis: „Îndrăzneşte, frate Petre, şi lepădând mâhnirea, pune făgăduinţele tale de faţă mijlocitorului celui de obşte şi al meu împreună rugător; şi dă-i mulţumire aceluia, după Dumnezeu".

Iar Petru, ridicându-şi ochii, a văzut pe marele Simeon, minunat la vedere, cinstit la chip şi îmbrăcat în veşmântul preoţiei Legii vechi, având în mâini toiag de aur. Pe acesta văzându-l Petru, s-a înspăimântat, iar Sfântul Simeon a zis către el: „Tu eşti cel care superi pe fratele Nicolae să te elibereze din legături şi din această temniţă?" Iar el, abia putând să-şi deschidă gura de spaimă, a răspuns: „Eu sunt, o, plăcutule al lui Dumnezeu, care te-am câştigat şi pe sfinţia ta ca mijlocitor către Dumnezeu". Sfântul Simeon i-a zis: „Dar vei împlini făgăduinţa ta, ca să te faci monah şi să vieţuieşti în fapte bune?"

Petru a răspuns: „Da, stăpâne, ajutându-mi Dumnezeu, o voi împlini". Iar sfântul i-a zis: „De te făgăduieşti că vei face aşa, să ieşi acum de aici şi să mergi unde vei voi; pentru că acum nimic din împiedicările cele părute ţie nu pot să te oprească". Iar Petru a arătat sfântului picioarele sale cele ferecate cu fiare, iar Sfântul Simeon s-a atins cu toiagul cel de aur ce-l purta în mâini de fiarele de la picioarele lui Petru şi îndată s-au topit ca ceara de faţa focului. Şi s-a sculat Petru în picioare şi, văzând temniţa deschisă, s-a dus din temniţă după Sfântul Simeon, urmându-i aceluia cu Sfântul Nicolae, şi astfel s-au aflat mergând afară din cetate. Iar Petru, gândind în sine, zicea: „Oare nu este vis acesta ce se vede?"

Şi îndată întorcându-se Sfântul Simeon spre el, i-a zis: „De ce gândeşti aşa, socotind că este vis mila lui Dumnezeu cea făcută ţie aievea? Dar nu vezi cu încredinţare unde eşti şi cui urmezi?" Apoi Sfântul Simeon, încredinţând spre pază Sfântului Nicolae pe Petru, s-a dus; iar Petru urma după Sfântul Nicolae. Şi făcându-se ziuă, Sfântul Nicolae a întrebat pe Petru: „Oare ai luat ceva de mâncare pentru cale?" Iar Petru a răspuns: „Nu, stăpâne, pentru că nimic n-am avut să iau!" Iar Sfântul Nicolae i-a poruncit să se apropie de o grădină ce se întâmplase acolo, zicându-i: „Vei găsi pe un om care-ţi va da poame; deci ia câte vei avea de trebuinţă şi urmează-mă". Iar Petru, mergând la grădină şi luând poame de la un om, a plecat înainte pe cale după Sfântul Nicolae şi în puţină vreme a sosit pe pământul grecesc. Şi a zis Sfântul Nicolae lui Petru: „Iată, frate, acum eşti în ţara ta şi ai vreme liberă spre împlinirea făgăduinţelor tale; deci fă degrabă cele ce ai făgăduit, ca să nu te întorci iarăşi în Samara în legături". Aceasta zicând arhiereul lui Hristos, Nicolae, s-a făcut nevăzut de lângă el.

Iar Petru, dând mare mulţumire lui Dumnezeu şi sfinţilor Săi, Simion şi Nicolae, îndată a început a-şi împlini făgăduinţa; pentru că nu s-a dus la casa sa, nici s-a arătat la cunoscuţii săi, ci s-a dus la Roma cea veche ca să-şi dea Celui Preaînalt făgăduinţele sale şi să săvârşească cele ce a hotărât gura lui în vremea necazului. Iar arhiereul lui Hristos, Nicolae, care a primit pentru el purtare de grijă, nu-l părăsea niciodată; căci, precum mai întâi călătorea nevăzut cu el, aducându-l din Arabia la greci, tot aşa călătorea împreună nevăzut şi prin pământul grecesc, pe când mergea la Roma, pretutindeni ocrotindu-l şi îngrijindu-l ca un tată iubitor de fii sau ca un om de încredere milostiv şi păzitor treaz şi nedepărtat.

Iar după ce Petru s-a apropiat de cetatea Roma, Sfântul Nicolae, alergând înainte, s-a arătat noaptea în vis papei, ţinând de mână pe Petru şi arătându-l lui şi spunându-i toate pe rând, cum l-a scos din Samara şi din legături, şi cum acela a dat făgăduinţă să se tundă la mormântul Sfântului Mare Apostol Petru. Şi i-a spus cum se numeşte şi a poruncit papei să primească pe bărbatul cel arătat lui şi să săvârşească degrabă dorinţa aceluia.

Apoi papa, deşteptându-se din somn, se gândea la acea vedenie; şi făcându-se ziuă şi sosind vremea dumnezeieştii Liturghii, a mers în biserica Sfântului Mare Apostol Petru, vrând să vadă la arătare pe bărbatul care l-a văzut în vis. Şi era în zi de Duminică şi, adunându-se mult popor în biserică, nu era cu putinţă să afle şi să cunoască pe cel căutat. Deci, mult privind papa în popor şi necunoscându-l, a strigat

cu mare glas, chemându-l pe nume: „Petre, care ai venit din pământul grecesc şi pe care Sfântul Nicolae te-a eliberat din legăturile temniţei din Samara, vino la mine". Şi ieşind Petru îndată din popor, s-a apropiat de el şi a căzut la picioarele lui, zicând: „Eu sunt robul tău, stăpâne". Şi se minuna Petru, cum papa care niciodată nu l-a ştiut, nici nu l-a văzut, l-a chemat pe nume pe el, care nu spusese nimănui izbăvirea din legături cea ştiută de el. Şi papa i-a zis: „Nu te minuna de aceasta, frate, căci marele Nicolae mi-a spus toate cele despre tine".

Şi primind papa pe Petru cu dragoste, l-a tuns la mormântul Apostolului Petru, după făgăduinţa lui, şi l-a ţinut la sine multă vreme, învăţându-l şi povăţuindu-l pe calea mântuirii. Apoi, poruncindu-i Dumnezeu, papa a eliberat pe Petru din Roma, zicându-i: „Mergi, fiule, unde va voi Dumnezeu să te povăţuiască; iar mila Lui să fie cu tine îndreptându-ţi calea şi păzindu-te de meşteşugirile diavoleşti". Iar fericitul Petru, căzând la picioarele papei, a zis: „Mântuieşte-te, cinstite părinte, mântuieşte-te ucenice al lui Hristos şi împreună slujitorule cu Sfântul Nicolae, chezaşul meu, şi roagă-te pentru mine, păcătosul!" Şi luând Petru binecuvântare de la papă şi tot clerul lui sărutându-l, a ieşit din Roma, punându-şi nădejdea în Dumnezeu. Şi voia să se întoarcă în pământul grecesc; deci ducându-se la malul mării, a găsit o corabie care se ducea spre răsărit şi, intrând într-însa, a plecat şi a mers fără pericol, fiind timp prielnic şi liniştit.

Şi mergând cu corabia multe zile, au sosit la un sat oarecare. Acolo, corăbierii au ieşit din corabie să-şi coacă pâine şi, intrând într-o casă a unui locuitor din satul acela, au găsit bolnav şi neputincios pe stăpânul casei, pe fiul lui şi pe toţi casnicii lui. Iar după ce şi-au copt pâinile, s-au aşezat să mănânce şi au zis unuia dintre ai lor: „Ia o pâine şi s-o duci în corabie cârmaciului şi părintelui". Iar stăpânul casei, auzind de părinte, a întrebat pe corăbier ce părinte este cu dânşii. Şi i-au răspuns că un monah ce se numeşte Petru călătoreşte cu dânşii de la Roma, iar stăpânul casei a zis către corăbier: „Mă rog de voi, stăpânii mei, rugaţi pe părintele acela să vină în casa mea, ca să o binecuvinteze şi să se roage pentru noi, care suntem bolnavi, că, precum vedeţi, ne-am apropiat de moarte, căzând în această neputinţă cumplită".

Deci ducându-se corăbierii, au spus părintelui acestea. Dar el, fiind smerit, nu voia să se arate, ferindu-se a se duce la acel om; însă, pe de-o parte, fiind silit de rugămintea corăbierilor, iar pe de alta, fiind biruit de iubirea de oameni, ştiind că acel om se apropia de moarte, a mers cu dânşii şi, dacă a intrat pe uşa casei, a zis: „Pace

casei acesteia şi celor ce vieţuiesc într-însa". Iar stăpânul casei, îndată deşteptându-se ca din somn, s-a schimbat din boala cea grea şi s-a simţit sănătos cu totul; şi, sculându-se repede de pe patul unde zăcuse, a căzut la picioarele cuviosului şi i le-a sărutat plângând. Atunci toţi care erau acolo, văzând schimbarea lui cea grabnică din bolnav în sănătos, s-au mirat şi au preamărit pe Dumnezeu. Apoi stăpânul casei, care câştigase tămăduirea, a luat pe sfântul de mână şi a înconjurat toate paturile bolnavilor; iar cuviosul, făcând peste dânşii semnul Sfintei Cruci, i-a făcut sănătoşi. Deci, tămăduind pe toţi bolnavii din casa aceea, s-a întors repede în corabie şi toţi care erau în corabie s-au închinat lui, ca unui mare plăcut al lui Dumnezeu. Iar omul cel tămăduit cu toată casa sa, luând pâine, vin şi untdelemn, s-a dus la corabie, ca să le dea cuviosului în semn de mulţumire pentru câştigarea tămăduirii.

Iar sfântul a lăudat osârdia lui, dar i-a poruncit să-I mulţumească lui Dumnezeu, şi nu lui, nevoind să primească darurile aduse. Iar omul acela, căzând cu lacrimi la picioarele cuviosului, grăia: „Robule de aproape al lui Hristos, dacă nu primeşti din mâinile noastre această mică aducere, apoi nici noi nu vom avea bucurie în casa noastră". Atunci şi corăbierii au rugat pe părinte să primească cele aduse, şi abia plecându-se, a primit; deci, binecuvântând pe omul acela şi pe toţi cei ce veniseră cu dânsul, i-a trimis la casa lor. Iar darurile cele aduse le-a dat corăbierilor, nevoind să guste nimic din ele, şi au plecat mai departe. Iar hrana cuviosului părinte în corabie era câte o bucăţică de pâine din seară în seară, iar ca băutură lua din apa mării câte un pahar mic, pe care Domnul o prefăcea pentru el în apă dulce.

Iar într-o oarecare vreme adormind Cuviosul Petru, fiind cuprins de un somn uşor, a văzut în vedenia visului pe Preacurata Fecioară Născătoare de Dumnezeu, strălucind cu lumină de slavă cerească mai mult decât soarele, şi pe Sfântul Nicolae stând înaintea ei ca un rob, arătând spre dânsul şi grăind către Născătoarea de Dumnezeu: „Stăpână, deoarece pe acest rob al tău a-i voit a-l mântui din acea cumplită robie şi din legăturile cele grele, unde îi arăţi acum locul la care şi-ar sfârşi cealaltă vreme a vieţii sale?" Iar ea a răspuns: „Odihna lui îi va fi în muntele Atonului; pentru că aceea este soarta mea dată mie de la Fiul meu şi Dumnezeu, ca cei ce fug de gâlcevile lumeşti şi se apucă de nevoinţele duhovniceşti după puterea lor şi, cu credinţă şi dragoste cheamă numele meu din suflet, acolo să petreacă fără grijă viaţa lor cea vremelnică şi, pentru lucrurile lor cele plăcute lui Dumnezeu, să câştige viaţă veşnică.

Pentru că iubesc foarte mult acel loc şi voiesc să înmulţesc acolo rânduiala monahicească; căci mila Fiului şi Dumnezeului meu nu se va risipi în veci de la cei ce vor pustnici acolo – dacă şi ei vor păzi mântuitoarele porunci –, şi îi voi înmulţi pe muntele acela spre miazăzi şi spre miazănoapte, şi-l vor stăpâni de la mare până la mare, numele lor îl voi face lăudat în toată partea de sub soare, şi-i voi apăra pe toţi aceia care se vor nevoi acolo în pustnicie cu răbdare!"

O vedenie ca aceasta văzând Cuviosul Petru şi deşteptându-se din somn, înălţa multe laude şi mulţumiri lui Hristos Dumnezeu, Preacuratei Maicii Lui şi marelui arhiereu Nicolae. Şi vântul suflând în ajutor, corabia mergea cu spor; iar când s-a apropiat de marginea Muntelui Athos, corabia a stat deodată nemişcată, deşi vântul sufla în pânză şi marea era adâncă. Şi se mirau corăbierii cu spaimă, şi grăiau unul către altul: „Ce este aceasta?" Şi nepricepând ei ce poate să fie, Cuviosul Petru a suspinat, apoi a zis către dânşii: „Fiilor, spuneţi-mi cum se numeşte locul acesta?" Ei au răspuns: „Acesta este Muntele Atonului". Sfântul a zis către dânşii: „Socotesc că pentru mine a stat aici corabia nemişcată; deci scoateţi-mă la mal şi lăsaţi-mă aici. Iar de nu veţi face aceasta, nu veţi putea pleca de aici". Iar ei nu voiau să se lipsească de un părinte ca acesta, însă neputând să se împotrivească voinţei lui Dumnezeu, au dezlegat pânza, s-au apropiat de pământ, au scos pe sfântul din corabie şi l-au lăsat acolo, zicând între ei plângere şi cu tânguire: „De mare acoperământ şi ajutor ne lipsim astăzi!" Iar sfântul grăia către dânşii: „Dumnezeu cel iubitor de oameni, Care este pretutindeni şi toate le împlineşte, Acela să călătorească împreună cu voi şi să vă păzească de tot răul".

Zicând aceasta şi dându-le sărutarea cea de pe urmă întru Domnul, a îngrădit corabia cu semnul Sfintei Cruci şi binecuvântându-i pe toţi, i-a lăsat în calea lor. Iar el, mergând de la marginea acelui munte prin locuri surpăcioase şi trecând multe văi cu desiş şi prăpăstii şi păduri dese, a găsit la un loc o peşteră foarte întunecoasă, în care era o mulţime de târâtoare cu care se încuibaseră şi diavolii împreună; şi s-a sălăşluit în acea peşteră. Iar ce fel de ispite a răbdat cuviosul de la diavoli şi câte primejdii a suferit, nu este cu putinţă a le spune, însă se cade ca o parte din ele să se povestească.

Sălăşluindu-se Cuviosul Petru în peştera aceea, se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul ziua şi noaptea. Şi a petrecut două săptămâni, negustând nici o hrană. O răbdare ca aceasta pustnicească neputând diavolul să o rabde, şi-a adunat oştile sale înarmate ca de război, cu săgeţi şi cu arcuri, cu săbii şi cu suliţe, şi au intrat în peştera aceea, strigând cu glasuri înfricoşătoare şi cu răcnete mari iuţindu-se şi

gonind de acolo pe Cuviosul Petru. Şi se vedeau diavolii unii încordând arcurile şi dând drumul la săgeţi asupra lui; alţii scoţând săbiile şi îndreptând suliţele spre împungerea lui; iar alţii prăvălind pietre mari, încât pământul se cutremura şi peştera era gata să se surpe.

Iar cuviosul, văzând toate acestea, nu se mai aştepta pe sine să fie între cei vii, ci grăia întru sine: „Să mor aici, dacă astfel a voit Dumnezeul meu". Apoi, ridicându-şi ochii în sus şi înălţându-şi mâinile, a strigat cu glas mare, zicând: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu Fecioară Marie, ajută mie, robului Tău!" Deci, când au auzit diavolii numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu – nume înfricoşat şi de spaimă pentru ei, iar pentru noi dulce şi preadorit –, îndată s-au stins cu sunet. Iar sfântul, chemând încă numele lui Iisus Hristos cu glas mare, ca şi cu un bici sau ca şi cu o praştie, izgonea pe cei ce fugeau; pentru că striga şi zicea: „Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, nu mă lăsa pe mine!" După aceea nu s-au mai auzit glasurile cele diavoleşti până la o vreme. Şi cuviosul petrecea fără de tulburare, slăvind pe Dumnezeu şi pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu. Iar hrana lui era la început pâinea, din care luase puţină din corabie; apoi, sfârşindu-se acea pâine, se hrănea cu verdeţurile pustiei şi cu poame de copaci sălbatici, care erau în muntele acela. Şi s-a hrănit astfel până la vremea aceea, în care a început a i se aduce cu mâinile îngereşti mană din cer, de care lucru se va pomeni mai pe urmă, iar acum să ne întoarcem iarăşi la cuvântul cel dintâi.

După cea dintâi năvălire tâlhărească a vrăjmaşului, trecând cincizeci de zile, diavolul a venit iarăşi cu multă putere de draci, înarmându-se cu chipul cel dintâi asupra nebiruitului ostaş al lui Hristos. Şi pornind împotriva lui toate fiarele care erau în muntele acela şi pe toate jivinele care se târăsc pe pământ, le-a adus la peşteră; şi încă şi însuşi diavolul şi prietenii lui s-au închipuit în multe feluri de fiare şi târâtoare. Deci unele se târau pe lângă picioarele sfântului, altele şuierau cu înfricoşat glas, altele, căscând gura, voiau să-l înghită de viu şi i se repezeau spre faţă; şi acea vedere era înfricoşată şi groaznică din toate părţile. Dar cuviosul, îngrădindu-se cu semnul Sfintei Cruci şi chemând numele lui Hristos Dumnezeu şi al Preacuratei Maicii Lui, iarăşi a făcut deşartă puterea acelora şi a izgonit-o departe de la sine; iar el, dănţuind, se veselea întru Dumnezeu, Mântuitorul său.

Şi sfârşind cuviosul anul cel dintâi al pustniciei sale întru desele lupte cu diavolii, în cele din urmă diavolul s-a închipuit într-unul din slugile lui Petru, care îi slujea lui când era în lume voievod şi, alergând, a căzut cu osârdie la picioarele cuviosului şi voia să i se

închine lui, fiind plin de spurcăciune. Apoi, şezând, a început a plânge şi a zice astfel: „Am auzit, stăpâne al nostru, că ai fost prins în război, dus în Samara şi închis într-o temniţă întunecată. Iar Dumnezeu, cu rugăciunile Sfântului Părintelui nostru Nicolae, te-a izbăvit pe tine de acolo şi te-a adus în pământul grecesc. Drept aceea, toţi cei ce suntem în casa ta te-am căutat pretutindeni, plângând şi tânguindu-ne, şi am înconjurat multe cetăţi şi sate întrebând de tine; şi, neputând să te aflăm, nici să ştim unde eşti, ne-am rugat cu lacrimi către Sfântul Nicolae să ne descopere nouă despre tine, în ce loc petreci, visteria noastră cea ascunsă.

Iar Sfântul Nicolae, grabnicul ajutător al tuturor, n-a trecut cu vederea rugăciunea noastră, ci ne-a arătat nouă toate cele despre tine, şi ne-am bucurat foarte mult, toţi robii tăi. Iar eu, apucând înainte de toţi, am alergat la tine, stăpânul meu; deci, sculându-te de aici, mergi la casa ta, ca să te vadă pe tine toţi cei ce doresc să-ţi vadă faţa; şi se va preamări întru tine Dumnezeu, Cel ce te-a izbăvit pe tine cu minune de la robie şi din legături. Iar pentru linişte să nu te mâhneşti, căci şi acolo sunt mănăstiri şi locuri liniştite de sihaştri, şi unde îţi va plăcea ţie, acolo îţi vei alege un locaş spre liniştea ta.

Însă şi tu însuţi să o socoteşti aceasta cu adevărat: Ce iubeşte Dumnezeu mai bine din aceste două lucruri? Oare sihăstria pustiei, în care omul se sălăşluieşte în crăpături de pietre şi în munţi şi singur se foloseşte numai pe sine? Sau folosul ce se face multora de la un bărbat plăcut şi insuflat de Dumnezeu, care prin învăţătura sa, pe mulţi la Dumnezeu îi întoarce şi-i povăţuieşte la calea mântuirii? Cu adevărat a doua este mai bună, mărturisind în Sfânta Scriptură Însuşi Dumnezeu: *Cel ce va scoate om cinstit din cel nevrednic, va fi ca gura Mea*. Şi să ştii că mulţi sunt în cetatea noastră rătăciţi întru întuneric de patimi şi au trebuinţă de unul care poate a-i povăţui pe dânşii la pocăinţă. Deci prea multă răsplătire de la Dumnezeu se află ţie de faţă, stăpânul meu, dacă, venind, îi vei întoarce pe ei la Dumnezeu. Ci şi pe noi, slugile tale, cei ce cu toată inima te iubim pe tine, pentru ce ne treci aşa cu vederea, abătându-te de la noi şi ascunzându-te în pustiul acesta?"

Acestea şi cele asemenea cu acestea grăindu-le diavolul cu lacrimi câtăva vreme, a început sfântul a se tulbura puţin şi, lăcrimând, a zis către el: „La acest loc nici înger, nici om nu m-a adus pe mine, ci singur Dumnezeu şi Preacurata Născătoarea de Dumnezeu; şi, de nu va fi voia şi porunca acelora ca să ies eu de aici, apoi nu voi ieşi". Iar diavolul, dacă a auzit pomenirea numelui lui Dumnezeu şi al Născătoarei de Dumnezeu, îndată s-a stins; iar sfântul

s-a minunat de meşteşugirea cea diavolească şi, însemnându-se cu semnul Sfintei Cruci a tăcut, ridicându-şi mintea sa către Dumnezeu.

Iar după ce au trecut şapte ani, mult meşteşugăreţul vrăjmaş, adică diavolul, s-a închipuit în îngerul luminii, având în mâini o sabie goală şi, stând înaintea peşterii, a strigat, zicând: „Petre, robule al lui Hristos, ieşi la mine, şi îţi voi spune ţie cuvinte bune". Iar sfântul a grăit: „Cine eşti tu care vrei să-mi spui mie cuvinte bune?" Iar vicleanul înşelător a zis: „Eu sunt arhistrategul Domnului trimis la tine, întăreşte-te şi îmbărbătează-te, bucură-te şi te veseleşte, că s-a gătit ţie scaun slăvit şi cunună neveştejită de la Dumnezeu. Deci, acum locul acesta lăsându-l, să te duci în lume spre întărirea şi folosul multora, că şi izvorul de apă cel ce este aproape de tine s-a uscat cu dumnezeiască poruncă, pentru ca fiarele cele ce năvălesc asupra ta să moară de sete".

Iar acestea le-a zis meşteşugăreţul vrăjmaş, trimiţând mai înainte pe alt diavol, ca să oprească curgerea apei pentru o vreme, cu îngăduinţa lui Dumnezeu. Dar Sfântul Petru fiind smerit, a răspuns împotriva înşelătoarelor cuvinte ale diavolului, zicând: „Cine sunt eu ca într-acest fel să vină arhistrategul Domnului la mine, cel ce sunt asemenea cu un câine netrebnic?" Diavolul a zis: „Nu te mira de aceasta, robule al lui Domnului, pentru că în vremurile acestea tu ai covârşit pe Moise, pe Ilie, pe Daniil şi pe Iov. Ai covârşit pe Moise şi pe Ilie cu postirea, pe Daniil cu fiarele şi cu târâtoarele, cărora le-ai astupat gura, iar pe Iov l-ai covârşit cu răbdarea ta şi pentru aceea te vei numi mare la ceruri. Iar acum, sculându-te, vezi lipsirea apei şi, degrabă plecând de aici, să te duci în mănăstirile cele ce sunt în lume. Iar eu voi fi cu tine şi voi mântui pe mulţi prin tine, zice Domnul Atotţiitorul!" Atunci sfântul a răspuns diavolului, zicând: „Să ştii tu, că de nu vor veni aici ajutătoarea mea cea întru toate, Născătoarea de Dumnezeu, şi ajutătorul cel cald întru primejdiile mele, Sfântul Ierarh Nicolae, nu mă voi depărta de aici!" Iar diavolul, cum a auzit pomenirea numelui Născătoarei de Dumnezeu şi al Sfântului Nicolae, îndată a pierit.

Iar sfântul, cunoscând meşteşugul diavolului şi neputinţa lui, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, iată vrăjmaşul meu umblă răcnind, căutând să mă înghită, dar Tu cu puternica Ta mână mă îngrădeşte pe mine, robul Tău; de aceea mulţumesc Ţie că nu Te-ai depărtat de la mine. Încă mă rog Ţie, Stăpâne, Preabunule, ca şi până în sfârşit să nu mă părăseşti". Deci după ce a trecut ziua aceea şi a venit noaptea, cuviosul a adormit puţin şi i s-a arătat în vedenia visului grabnica ajutătoare a creştinilor,

iubitoarea de oameni, Stăpâna Preacurată Maria, Născătoarea de Dumnezeu, împreună cu Sfântul şi Marele Nicolae, şi au zis către dânsul: „De acum înainte să nu te mai înspăimânţi, că Dumnezeu este cu tine şi îngerul Domnului cel adevărat te va cerceta pe tine dimineaţa şi-ţi va aduce spre hrană mană din cer; pentru că aceluia i s-a poruncit de la Dumnezeu ca de astăzi la patruzeci de zile să-ţi aducă această hrană în toate zilele vieţii tale". Preacurata Născătoare de Dumnezeu i-a mai arătat Sfântului Petru şi mana, zicându-i: „Din acest fel de hrană ţi se va aduce ţie de înger în toate cele patruzeci de zile". Aceasta grăind Stăpâna şi pace dându-i lui, s-a dus de la dânsul; iar Petru, căzând la pământ, s-a închinat şi a sărutat acel loc unde stătuseră picioarele Născătoarei de Dumnezeu şi ale Sfântului Nicolae.

Iar a doua zi, după cuvântul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a venit îngerul lui Dumnezeu şi i-a adus hrană cerească şi, dându-i-o lui, s-a dus; iar el, mulţumind lui Dumnezeu şi Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, a gustat din acea mană, care i se adusese din mâini îngereşti şi atât s-a întărit cu dânsa, încât putea să trăiască fără hrană până la patruzeci de zile. Iar după ce s-au sfârşit cele patruzeci de zile, îngerul îi aducea mană şi Sfântul Petru se întărea cu ea încă alte patruzeci de zile.

Astfel s-a liniştit singur în post şi rugăciuni cincizeci şi trei de ani. Şi au pierit ispitele diavoleşti, cele ce la început i se făceau lui adesea. Nălucirile, înfiorările şi toate meşteşugirile diavoleşti au fost gonite departe de la dânsul cu puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu. Şi în atâţia ani cuviosul n-a văzut faţă omenească, nici nu avea vreo haină de acoperit goliciunea trupească, nici altceva de trebuinţă firii omeneşti nu avea, ci numai cerul acoperământ şi pământul pat; deci în vremea verii se ardea de căldura soarelui şi iarna degera de frig. Toate acestea le răbda pentru dragostea lui Dumnezeu şi pentru răsplătirea ce va să fie. Iar când Domnul a voit să arate pe robul său oamenilor, a rânduit cu purtarea sa de grijă un lucru ca acesta: Un oarecare vânător, luându-şi arcul şi tolba, a plecat ca să vâneze fiare prin muntele acela. Şi trecând prin multe locuri cu surpături, văi adânci şi dealuri dese, a ajuns în locul unde Cuviosul Petru petrecea viaţa asemenea cu îngerii.

Şi când vânătorul s-a apropiat de locul acela, a văzut ieşind din dumbravă un ţap mare care, jucându-se, mergea de departe înaintea vânătorului. Deci vânătorul, văzând acel ţap ales, a alergat după el toată ziua, căutând să-l săgeteze pe el. Iar ţapul, povăţuit fiind de dumnezeiasca voie, a venit deasupra peşterii cuviosului şi a stat, iar vânătorul, căutând cum l-ar putea vâna pe el, a văzut stând lângă ţap,

de partea dreaptă, un bărbat cu barba deasă, având perii capului până la coapsă, cu trupul gol şi cu perii crescuţi ca la o fiară. Pe acesta văzându-l vânătorul, s-a înspăimântat foarte tare şi s-a pornit înapoi să fugă. Iar Sfântul Petru, văzându-l pe el fugind, a strigat către dânsul cu glas mare, zicând: „De ce te temi, frate, şi pentru ce fugi de mine? Căci eu sunt om ca şi tine, iar nu nălucire diavolească cum ai socotit! Deci întoarce-te şi vino la mine şi-ţi voi spune toate cele despre mine, că pentru aceasta te-a trimis pe tine Domnul aici".

Atunci vânătorul, auzind glasul acela, s-a întors din fugă şi a venit, cutremurându-se, la cuviosul părinte care îl chema pe el. Iar sfântul, poruncindu-i lui să nu se teamă, l-a cuprins şi l-a sărutat pe el întru Domnul şi, şezând cu dânsul, a început a vorbi, spunându-i lui cu de-amănuntul toate cele despre el: cum a fost voievod şi a fost prins în război, cum a fost dus în cetatea Samara şi ţinut în lanţuri, cum a fost scos din legături prin arătarea Sfântului Nicolae şi a Sfântului Simeon, primitorul de Dumnezeu, şi cum a fost dus la Roma; iar de acolo cum s-a întors şi cu ce chip s-a sălăşluit în muntele acela. I-a mai spus şi cum s-a luptat cu diavolii, cu ce se hrănea, câţi ani a vieţuit şi, în scurt să zicem, a spus toată viaţa lui acelui vânător.

Şi s-a minunat acel vânător, auzind cele grăite lui de către sfânt, şi s-a înspăimântat şi s-a umilit, zicând: „Acum am cunoscut că m-a cercetat pe mine Domnul cu darul Său şi te-a arătat mie nevrednicului, pe tine, o, părinte, plăcutul Său cel ascuns. Deci şi eu voi petrece cu tine de acum înainte, robule al lui Dumnezeu!" Iar cuviosul i-a grăit: „Nu va fi aşa, fiule, ci mai întâi să mergi la casa ta şi te ispiteşte pe tine singur, de vei putea să suferi nevoinţele cele pustniceşti. Însă să te ispiteşti pe tine astfel: înfrânează-te de carne, de vin, de brânză şi de unt, iar mai înainte de toate înfrânează-te de femeia ta. Partea moştenirii tale să o împarţi săracilor, să te sileşti la post şi la rugăciuni şi să iei aminte la tine însuţi cu suflet umilit. Aşa să petreci tot anul acesta şi, după săvârşirea anului, să vii iar la mine şi ceea ce va fi plăcut lui Dumnezeu, aceea ţi se va porunci".

Aceasta zicându-i sfântul şi dând vânătorului binecuvântare şi rugăciune, ca o logodire, l-a trimis la locul său şi cel din urmă cuvânt i-a spus aceasta: „Mergi, fiule, cu pace, iar taina cea arătată ţie să o păzeşti, nespunând-o la nimeni; căci comoara cea descoperită se fură". Iar vânătorul, închinându-se sfântului, s-a dus slăvind şi mulţumind lui Dumnezeu că s-a învrednicit a vedea în trup pe un plăcut al lui Dumnezeu atât de mare, şi a vorbi cu el. Deci, mergând acasă, a făcut toate cele ce i se porunciseră de Sfântul Petru.

Şi sfârşindu-se anul acela, vânătorul a luat cu sine doi călugări şi pe fratele său şi a mers în corăbioară până la malul acela, în dreptul căruia era petrecerea Sfântului Petru în pustie. Deci, sosind în acel loc, au ieşit la mal şi au mers drept prin pustia muntelui. Şi ajungând ei la peştera aceea, unde locuia plăcutul lui Dumnezeu, vânătorul, pornindu-se cu cea mai fierbinte dragoste, a apucat înainte de toţi şi a alergat la peşteră. Şi acolo a găsit pe cuviosul părinte zăcând mort la pământ, având mâinile strânse pe piept în chipul crucii, cu ochii închişi frumos şi celelalte părţi ale trupului îngrijite cu cinste. Aceasta văzând-o vânătorul, s-a înspăimântat şi, căzând înaintea trupului cuviosului, se tânguia cu plângere mare. Apoi l-au ajuns şi cei ce-i urmau lui. Şi văzând pe un mort cinstit ca acela şi pe prietenul lor plângând deasupra lui, l-au întrebat: „Cine este acesta ce s-a aflat mort şi pentru ce plângi aşa de amar pentru el?" Iar vânătorul, plângând şi tânguindu-se, a început a le spune cu de-amănuntul toată viaţa Cuviosului Petru, precum singur o auzise din gura lui, anul trecut.

Iar aceia, auzind de lucrurile cele de mirare ce li s-au spus, s-au umilit în inimile lor şi au plâns cu amar că nu s-au învrednicit să vadă între cei vii, nici să audă cuvintele celui atât de mare rob al lui Dumnezeu. Iar fratele acelui vânător, fiind cuprins de duh necurat, când s-a atins de moaştele sfântului, îndată a câştigat tămăduire; pentru că diavolul, trântindu-l la pământ, a strigat cu glas mare, zicând: „O, Petre, au nu-ţi ajunge că m-ai izgonit din peştera mea? Acum mă izgoneşti şi din această locuinţă?" Aceasta zicând, a ieşit din gura omului ca un fum, şi a zăcut omul acela ca un mort, apoi, după puţină vreme, s-a sculat sănătos şi a zis către fratele său: „Îţi mulţumesc, stăpânul meu frate, că m-ai adus aici la bine!" Şi iarăşi căzând cu mulţumire la moaştele cuviosului, le-a sărutat cu bucurie.

După aceasta, toţi împreună, luând cinstitele moaşte ale plăcutului lui Dumnezeu, le-au adus la mal şi, punându-le în corăbioara lor, le-au dus într-un sat vestit, care era sub stăpânirea Macedoniei. Acolo, dându-se multe tămăduiri de la moaştele sfântului, episcopul cetăţii a auzit şi, mergând cu tot clerul său, a luat acele moaşte dătătoare de tămăduiri ale Cuviosului Petru şi le-a dus cu cinste la episcopia sa. Şi punându-le într-o raclă de mare preţ, şi cântând trei zile şi trei nopţi laudă lui Dumnezeu cu tot poporul, le-a îngropat în biserică, întru slava Preasfintei Treimi, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, a lui Dumnezeu, Cel slăvit de toată făptura, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A TREISPREZECEA

PĂTIMIREA SFINTEI FECIOARE ŞI MUCENIŢE ACHILINA

În cetatea Palestinei, care se numeşte Vivlos, vieţuiau nişte creştini care învăţaseră credinţa cea în Hristos de la Sfinţii Apostoli. Unul dintre aceia, cu numele Evtolmie, petrecând cu plăcere de Dumnezeu în cinstita însoţire, Domnul i-a dat binecuvântarea Sa, iar femeia lui, zămislind în pântece, a născut o pruncă, pe care a numit-o Achilina. Şi când prunca era de patru luni, maica ei, luând-o, a dus-o la episcopul Evtalie; iar acela, însemnând pe acea copilă în numele Domnului nostru Iisus Hristos, a făcut-o catehumenă şi, după două luni, a luminat-o cu Sfântul Botez.

Şi când era de un an, tatăl ei, Evtolmie, s-a mutat de la cele pământeşti la cele cereşti, iar maica a crescut-o pe pruncă după obicei, şi, fiind de şapte ani, a învăţat-o toate obiceiurile care se cuvin creştinilor. Iar acea copilă, cu cât înainta în vârstă, cu atât mai mult se umplea de Duhul Sfânt şi se înfrumuseţa cu darul lui Hristos, în care a sporit atât de mult, încât, în puţinii şi nedesăvârşiţii ani ai tinereţilor sale, a călcat şi a răsturnat cu bărbăţie poruncile păgânilor împăraţi pentru închinarea la idoli, precum va arăta cuvântul:

Când fecioara era de zece ani şi chema neîncetat pe Dumnezeu în rugăciuni, întru al şaptelea an al împărăţiei lui Diocleţian, un oarecare Volusian, mai mult diavol decât om, a fost pus antipat al ţinutului Palestinei. Şi neştiind pe adevăratul Dumnezeu făcătorul a toate, a început cu toată răutatea a prigoni pe dreptcredincioşii închinători ai adevăratului Dumnezeu. Deci mulţi viteji pătimitori ai lui Hristos, sfârşind cu bărbăţie nevoinţele lor, s-au învrednicit bunurilor celor neveştejite. Într-acea vreme şi fericita fecioară Achilina,

care ştia bine pe Dumnezeu, adeseori sfătuia pe fecioarele cele de o vârstă cu ea, zicându-le: „Ce vă foloseşte pe voi cinstirea idolilor celor mulţi şi nesimţitori? Au nu ştiţi că cei ce cred în ei şi li se închină lor au nădejde zadarnică, oarbă, vătămătoare de suflet şi diavolească? Căci acei zei, fiind ei înşişi morţi şi neputincioşi, cum pot să facă bine altora?"

Iar fecioarele cele de o vârstă cu ea o întrebau: „Dar tu pe care Dumnezeu cinsteşti?" Achilina a răspuns: „Pe Unul Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul, marea şi toate cele dintr-însele; pe Acela Îl cinstesc şi Aceluia după vrednicie mă închin, Care din veci a făcut bine tuturor celor ce cred întru El şi nădăjduiesc spre Dânsul, că El este puternic să facă bine până la sfârşitul lumii celor ce-L cheamă pe El". Atunci cele de o vârstă cu ea i-au zis: „Noi am auzit că pe Dumnezeul cel propovăduit de tine iudeii L-au răstignit pe Cruce, pe care a şi murit". Sfânta a răspuns: „Moartea nu are stăpânire asupra Lui, pentru că nu numai El Însuşi a înviat, ci şi pe cei ce muriseră cu moarte bună i-a răscumpărat cu cinstitul Său sânge şi i-a înviat. El, văzând pe om rătăcit din calea cea adevărată, a voit a se întrupa şi a se face om, ca să ridice firea noastră cea căzută şi să o povăţuiască la calea cea mântuitoare, pierzând înşelăciunea diavolească şi dăruindu-ne darul cel împreunat cu adevărul".

Fecioarele acelea au întrebat-o: „Şi cine este Acela despre care se spune că a fost răstignit?" Achilina a răspuns: „Mântuitorul tuturor, iubitorul neamului omenesc, Care a răbdat pătimirile de bună voie pentru ca pe omul cel vechi să-l îmbrace în cel nou, prin apă şi prin duh. Este Cel care S-a suit pe Cruce, voind să mântuiască nu numai pe cei ce vieţuiesc pe pământ, dar şi pe cei ţinuţi în iad să-i dezlege din legăturile morţii; Cel Care înviind a treia zi, a arătat cu adevărat că, la a doua venire a Sa, are să fie la toţi învierea din morţi cea de obşte". Atunci cele ce vorbeau cu dânsa au zis: „Dacă Acela, pentru care tu grăieşti, a făcut atâtea bunătăţi în lume, atunci pentru ce iudeii, din al căror neam a fost şi El, nu Îl au ca pe un Dumnezeu?" La acestea, înţelepţita de Dumnezeu Achilina a răspuns: „Totdeauna neamul jidovesc se abate din calea cea dreaptă, şi avându-şi sufletul orbit de răutate şi cerbicea învârtoşată, leapădă cele ce sunt drepte şi adevărate. De aceea s-au lepădat de Acela care le-a făcut prea mult bine, dându-L lui Pilat, spre a fi răstignit pe Cruce".

Acestea grăindu-le adeseori fericita cu acele fecioare, Nicodim, unul din slugile antipatului, a auzit cele spuse şi, alergând la antipat, i-a spus că în acea cetate este o fecioară care nu se supune poruncilor împărăteşti pentru cinstirea zeilor, socotindu-i de nimic şi numindu-i

diavoli; iar pe Altul oarecare, răstignit, Îl propovăduieşte Dumnezeu şi întoarce şi pe celelalte fecioare de la părinteasca cinstire de zei. Acestea aflându-le antipatul, a trimis pe slujitori să prindă pe fericita fecioară. Deci Sfânta Muceniţă Achilina a fost prinsă spre pătimire în al doilea an al antipatiei lui Volusian şi al doisprezecelea an de la naşterea sa, şi a fost adusă la păgânească judecată.

Iar antipatul i-a zis mai întâi: „Oare tu te împotriveşti poruncilor împărăteşti şi amăgeşti pe alte fecioare ca să nu se supună zeilor noştri şi le îndemni să se închine Omului Cel răstignit? Au nu ştii că împăraţii au poruncit ca pe cei ce mărturisesc pe Iisus să-i dăm la tot felul de munci şi la pedeapsă cu moartea? Deci lasă şi tu pe Cel răstignit şi adu cinste şi jertfă zeilor celor fără de moarte, ca să nu ne sileşti să te dăm la munci". Fericita Achilina a răspuns: „O, antipate, de mă vei da la munci amare, îmi vei fi mijlocitor a căpăta cununa cea nestricăcioasă, pe care aştept s-o iau de la Mântuitorul meu; de vreme ce pe El Îl mărturisesc şi nu mă voi lipsi de Dânsul nicidecum, măcar de aş fi în cele mai cumplite munci. Pentru aceea nu zăbovi, ci scorneşte asupra mea tot felul de munci, ca să mă cunoşti că stau înaintea ta înarmată cu credinţă şi nu mă tem nici de tine, nici de muncile tale".

Iar Volusian a început a o îndemna cu cuvinte înşelătoare, zicând: „Te văd că eşti încă tânără, bineîncuviinţată şi frumoasă; deci mă milostivesc spre tine, pentru că de te voi da la munci, atunci îndată toate mădularele tale cele tinere se vor zdrobi; căci muncitorii sunt nemilostivi şi, după cumplitele munciri, te vor da la amară moarte şi te vor lipsi de tânără de viaţă, şi nu-ţi va ajuta Dumnezeul creştinesc pe care Îl mărturiseşti". Sfânta a răspuns: „Nu-mi trebuie milostivirea ta, căci, dacă ţi se pare că te milostiveşti spre mine, cu aceasta mai mult voieşti să mă vatămi; deoarece te sârguieşti să mă depărtezi de adevăratul Dumnezeu. Deci te rog să nu ai milă de mine, ci te arată mai aspru, ca, din răbdarea mea, să ştii că cei ce nădăjduiesc spre Hristos rămân nebiruiţi".

Deci văzând antipatul că nu poate nicidecum să întoarcă de la mărturisirea ei pe roaba lui Hristos, a poruncit să o bată peste faţă, zicându-i: „Iată începutul muncilor! Oare îţi sunt dulci şi bine primite?" Achilina a răspuns: „O, muncitorule fără de omenie, de vreme ce ai îndrăznit a bate faţa cea zidită după chipul lui Dumnezeu, apoi să ştii că nici Acela, al Cărui chip îl port, nu te va ierta în ziua judecăţii Sale". Judecătorul a spus: „Eu socotesc că marii noştri zei ţin în mâinile lor mântuirea a toată lumea, iar în veacul ce va veni aşijderea vor avea în stăpânirea lor mântuirea tuturor". Zicând

aceasta, a poruncit la doi ostaşi să o dezbrace pe fecioară de hainele ei, să o întindă pe pământ şi să o bată fără de milă, zicând şi aceste cuvinte: „Achilino, unde este acum Dumnezeul tău de care ai zis că nu mă va ierta pe mine la judecata Sa? Să vină aici şi să te scoată din mâinile mele!"

După aceasta a poruncit celor ce o băteau să înceteze, şi a zis către fericita: „Achilino, ascultă-mă pe mine, cel ce te sfătuiesc de bine, lasă-ţi sălbăticia aceasta şi te depărtează de la eresul creştinesc, dacă voieşti să scapi de munci; pentru că cine a ieşit izbăvit din mâinile mele, nădăjduind spre Acela Care singur nu S-a izbăvit, fiind răstignit? Şi pe cine din cei ce-L cinstesc pe El l-au lăsat împăraţii noştri să trăiască?" Sfânta Achilina a răspuns la acestea: „O, prea cumplitule muncitor, socoteşti oare că simt muncile cele puse de tine asupra mea? Să ştii aceasta cu adevărat, că pe cât tatăl tău, diavolul, îţi dă meşteşugiri asupra mea, pe atât şi mai mult Dumnezeul meu îmi dă putere şi răbdare!"

Iar Volusian s-a mirat, văzând o vitejească mărime de suflet ca aceea a fericitei fecioare, apoi a zis: „Te las câteva zile să te gândeşti şi să te înţelepţeşti a te închina zeilor, pentru care vei dobândi şi viaţă pe pământ şi cinste vrednică de la împărat". Sfânta l-a întrebat: „Câte zile îmi vei lăsa pentru aceasta?" Volusian a răspuns: „Atâtea câte vei voi tu". Achilina a zis: „Te rog pentru aceea ca să nu-mi laşi să mă gândesc nici o zi şi nici chiar un ceas, pentru că eu din copilărie am învăţat a mă închina la Unul Dumnezeu şi a alerga la Acela Care, petrecând la ceruri, caută spre pământ!"

Iar Volusian, văzând pe fecioară neschimbată în dragostea adevăratului Dumnezeu, a zis într-însul: „În zadar sunt sfaturile şi ostenelile mele". Şi aşa mâniindu-se antipatul, a poruncit ca să-i sfredelească capul ei prin urechi, cu ţepuşi de fier înroşite în foc. Şi după ce muncitorii au făcut aceasta, fierbinţeala focului i-a străbătut creierii ei şi îi curgeau creieri cu sânge pe nări. Iar fericita, aflându-se într-o pătimire ca aceea, se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce m-ai hrănit din pruncie şi mi-ai luminat gândurile cele ascunse ale inimii cu razele dreptăţii şi m-ai întărit pe mine cu puterea ta cea tare şi bărbătească, ca să pot sta împotriva vrăjmaşului diavol; Tu, Cel ce ai descoperit adâncurile înţelepciunii celei adevărate şi mari celor ce cred în Tine, săvârşeşte alergarea nevoinţei mele şi-mi fereşte nestinsă făclia fecioriei mele ca şi eu să intru împreună cu cele cinci fecioare înţelepte, în neîntinata Ta cămară, ca acolo să mă învrednicesc a Te slăvi pe Tine, Împlinitorul durerilor mele".

Acestea grăindu-le Sfânta Muceniţă Achilina, a căzut ca o moartă, din pricina cumplitelor dureri. Iar antipatul, socotind-o că a murit, a poruncit ca, târând-o de acolo, să o arunce afară din cetate spre mâncarea câinilor, judecând-o pe dânsa nevrednică de îngroparea omenească, de vreme ce, defăimând poruncile împărăteşti, s-a lepădat de zeii romanilor. Şi astfel muceniţa a zăcut toată ziua aruncată în drum. Iar sosind miezul nopţii, îngerul Domnului a venit la fericita şi, atingându-se de dânsa, i-a zis: „Scoală-te şi fii sănătoasă şi, ducându-te, ceartă pe Volusian că el şi sfaturile lui sunt de nimic!" Atunci Sfânta Achilina îndată s-a sculat sănătoasă şi, lăudând pe Dumnezeu, zicea: „Mulţumescu-Ţi Ţie, Făcătorule al vieţii mele, Cel ce mi-ai dat sănătate şi din necurăţie ai izbăvit pe roaba Ta; că Tu, Doamne, mai înainte de veci ai fost, în veci vei petrece şi nu este alt Dumnezeu afară de tine. Deci cu smerenie mă rog Ţie, ca, după ce voi săvârşi nevoinţa pătimirii, la Tine să mă învrednicesc de cununa slavei Tale şi, îndulcindu-mă de adevăratele Tale făgăduinţe, să Te laud pe Tine împreună cu cetele sfinţilor Tăi, care au pătimit pentru Tine". Iar Domnul de sus i-a răspuns ei: „Vino, că îţi va fi ţie precum ai cerut!"

Auzind fericita aceasta, s-a veselit foarte mult şi a mers în cetate. Şi ajungând la porţile ei, îndată s-au deschis singure. Deci fericita a mers la palatele lui Volusian – pentru că o povăţuia pe ea îngerul Domnului; şi intrând acolo fără să fie oprită de cineva, a stat înaintea antipatului pe când el dormea. Iar antipatul, deşteptându-se din somn şi văzând-o pe ea stând înaintea sa, s-a înspăimântat şi, chemând pe servitorii săi, le-a zis: „Cine este aceasta care stă înaintea ochilor mei?" Iar ei, aducând lumânări, au zis: „Aceasta este cu adevărat Achilina, care, fiind moartă după bătăile cele multe, ai poruncit să fie aruncată afară din cetate spre mâncarea câinilor". Acestea auzindu-le antipatul, mai mult s-a înspăimântat şi a poruncit ca, luând-o pe ea, să o păzească până dimineaţa. Iar după ce s-a făcut ziuă, a adus-o pe ea înaintea judecăţii sale şi a întrebat-o: „Oare tu eşti Achilina?"

Sfânta a răspuns: „O, om fără de lege! La ochii inimii tale fiind orbit de tatăl tău, diavolul, oare nici cu ochii cei trupeşti nu vezi? Eu sunt Achilina, roaba Domnului, şi stau în faţa ta". Iar antipatul, ştergându-şi ochii cu mâna, a rămas întru nepricepere şi zicea întru sine: „Dacă n-a murit când i-am găurit capul şi când i-am scos creierii, ce fel de munci pot să o vatăme pe ea?"

Spunând aceasta, a poruncit să o taie, zicând: „Pe Achilina, apărătoarea necuratului eres creştinesc, cea tânără cu anii, dar mare

fermecătoare, care nu a cinstit pe zeii cei fără de moarte şi nici nu s-a supus împărăteştilor porunci, pe aceea noi ne-am ostenit mult a o pleca de la o nebunie ca aceasta, dar n-am putut să o întoarcem. De aceea, după multe munci, care nu s-au atins câtuşi de puţin de acea fermecătoare, poruncim ca, scoţând-o afară din cetate, să i se taie capul".

O osândă de moarte ca aceasta luând fericita fecioară, a mers afară din cetate, la locul cel de tăiere, la care ajungând, a cerut voie un ceas să se roage lui Dumnezeu. Deci, ridicându-şi ochii spre cer, zicea: „Doamne Dumnezeul meu, Atotputernice, mulţumesc Ţie că mi-ai arătat sfârşitul pătimirii mele. Pe Tine Te slăvesc, Dumnezeul meu şi făcătorul tuturor, că nu în deşert mi-am săvârşit măsura alergării mele. Te binecuvintez pe Tine, Ziditorule a toate, că pe muncitor l-ai ruşinat, iar pe mine mă învredniceşti cununii celei nestricăcioase. Deci primeşte în pace sufletul meu, ca, lăsând pe cele pământeşti, să câştig pe cele cereşti". Astfel rugându-se fericita, i-a venite un glas din cer, zicându-i: „Vino, fecioară aleasă, ceea ce ai călcat mânia muncitorului şi ai sfărâmat boldul diavolului prin nevoinţa ta, primeşte răsplătirea cea gătită ţie".

Acest glas venind de sus spre dânsa mai înainte să-şi ridice călăul sabia spre grumazul său, sfânta muceniţă a lui Hristos a adormit desăvârşit cu somn de moarte. Iar călăul, chiar văzând că muceniţa îşi dăduse sufletul său, nu a trecut cu vederea porunca antipatului, ci a tăiat cu sabia capul cel mort al fericitei fecioare şi a curs din rană lapte în loc de sânge. Iar creştinii care erau acolo, luând moaştele ei cele mai scumpe decât mărgăritarul, ungându-le cu aromate de mult preţ şi învelindu-le cu pânze subţiri şi noi, le-au îngropat în mormânt, cu cinste, în cetatea Vivlos; iar de la mormântul ei se dădeau bolnavilor multe tămăduiri întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel împreună slăvit cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A PAISPREZECEA

SFÂNTUL PROOROC ELISEI

Sfântul Prooroc Elisei era de neam din cetatea Avelmeula şi fiul lui Safat, care se trăgea din seminţia lui Ruvim. El de la naştere s-a arătat mare făcător de minuni; pentru că o junincă de aur din Silom, căreia israelitenii, care se întorseseră spre închinarea de idoli, îi aduceau jertfele lor şi i se închinau ca unui Dumnezeu; acea junincă fiind fără de suflet, în ceasul naşterii lui Elisei a mugit aşa de tare, încât s-a auzit până la Ierusalim glasul ei.

De acest lucru minunându-se toţi foarte mult, un preot oarecare, fiind plin de Duhul Sfânt, a zis: „Astăzi s-a născut un mare prooroc al lui Dumnezeu, care va strica pe idolii cei ciopliţi şi va sfărâma pe cei puternici". Iar după ce Elisei s-a făcut bărbat desăvârşit, îşi petrecea viaţa sa în curăţia fecioriei, pentru a fi mai plăcut lui Dumnezeu. El a fost chemat la proorocie în acest fel: Elisei ara pământul cu douăsprezece perechi de boi, iar Sfântul Prooroc Ilie era în muntele Horeb, vorbind cu Dumnezeu. Şi i-a poruncit Dumnezeu lui Ilie să se ducă şi să ungă prooroc în locul său pe Elisei. Şi ducându-se Sfântul Ilie, a găsit pe Elisei arând, şi, punând cojocul său pe dânsul, i-a spus voia Domnului şi l-a numit să fie prooroc. Deci i-a poruncit să meargă după dânsul, iar Elisei, lăsând îndată toate, era gata să urmeze cu osârdie Sfântului Ilie, proorocul lui Dumnezeu; dar l-a rugat să-i poruncească să se ducă acasă, ca să fie binecuvântat de tatăl şi de maica sa. Şi Ilie i-a poruncit să se ducă. Iar el, ducându-se, a luat o pereche de boi cu care ara singur şi, înjunghiindu-i, a tăiat şi plugul de lemn şi făcând foc cu el, a fript carnea şi a pus-o înaintea oamenilor şi a prietenilor care s-au întâmplat acolo şi, ospătându-i, a luat binecuvântare de la tatăl său şi

de la mama sa; apoi a alergat în urma lui Ilie şi-i slujea, învăţând de la dânsul vederea multor taine ale lui Dumnezeu.

Astfel s-a făcut prooroc, cu darul lui Dumnezeu, nu mai puţin decât Sfântul Ilie, povăţuitorul şi învăţătorul său. Iar când Dumnezeu a voit să ia pe robul Său Ilie în vifor de foc cu căruţa sa spre cer şi să-l mute în Rai, Ilie a poruncit lui Elisei să-i spună lui ce dar voieşte să ceară de la Dumnezeu, pe care să-l mijlocească Sfântul Ilie cu rugăciunea sa. „Cere, a zis el, ce vrei să-ţi fac, mai înainte până ce nu voi pleca de la tine". Iar Elisei nu a cerut oarecare lucruri vremelnice, pământeşti, că nu-i trebuia nimic pe pământ, căci lăsase toate pentru Dumnezeu; ci, fiind sărac cu duhul şi cu lucrul, n-a cerut nici sănătate trupului, nici lungime de zile, pentru că nu dorea petrecere lungă în această viaţă vremelnică; ci, aşteptând să moştenească viaţa cea veşnică, a cerut îndoit darul Sfântului Duh, care era în Sfântul Ilie: „Să fie, zicea el, Duhul cel din tine îndoit în mine", adică darul proorociei şi al facerii de minuni, ca pe oamenii cei rătăciţi de la Dumnezeu şi duşi în urma idolului Baal să-i înveţe cu cuvântul proorocesc, iar cu facerea de minuni să întărească cele grăite şi să-i întoarcă iarăşi la Dumnezeul cel adevărat.

Deci el şi-a câştigat cererea, pentru că Ilie a grăit către dânsul: „Dacă mă vei vedea când voi fi luat de la tine, ţi se va împlini dorinţa". Pe când mergeau şi vorbeau, s-a văzut înaintea lor o căruţă cu cai de foc. Şi s-au despărţit amândoi şi Ilie a fost luat cu vifor spre cer. Iar Elisei, văzându-l că se depărtează de la el, a strigat: „Părinte, părinte, carul lui Israel şi caii lui!" Şi n-a mai văzut Elisei căruţa aceea de foc care luase pe Sfântul Ilie, că se dusese în înălţime, departe de la ochii lui; apoi a început a plânge după dânsul, ca după părintele său, rupându-şi hainele. Şi a căzut cojocul de la Sfântul Ilie, din înălţime, lăsându-se lângă dânsul; iar el l-a luat spre mângâierea necazului său şi spre semnul duhului cel îndoit câştigat de la Ilie, şi îl avea la el ca o vistierie scumpă sau ca o cinstită porfiră împărătească. Prin acel cojoc, ca şi Ilie mai înainte, a făcut această minune: voind să treacă râul Iordan, a lovit apa cu cojocul şi aceea s-a despărţit în două şi Elisei a trecut ca pe uscat.

Văzând aceasta fiii proorocilor care petreceau în Ierihon, au zis unul către altul: „Iată duhul lui Ilie se odihneşte peste Elisei". Apoi, venind, i s-au închinat lui. Iar Sfântul Elisei s-a dus la Ierihon, voind să petreacă acolo câtăva vreme; şi oamenii cetăţii au zis către dânsul: „Stăpâne, viaţa cetăţii noastre este bună, precum o vezi; însă apele sunt rele, de aceea şi pământul este neroditor". Sfântul Elisei a zis către dânşii: „Aduceţi-mi un vas nou de apă şi turnaţi sare

într-însul". Făcând oamenii aceasta, el a luat vasul, s-a dus la izvoarele apelor, a turnat sarea acolo şi a zis: „Aşa grăieşte Domnul: Tămăduit-am apele acestea şi de acum nu va mai fi dintr-însele moarte şi nerodire". Şi s-au tămăduit apele Ierihonului după cuvântul lui Elisei. După aceasta Sfântul Elisei s-a dus de la Ierihon în cetatea Betel, întru care poporul lui Israel se lepădase de Dumnezeu şi se închina idolilor.

Şi dacă s-a apropiat de cetate, copiii cei mici care ieşiseră din cetate să se joace, văzând că vine sfântul prooroc, care era pleşuv la cap, au început a-l batjocori, zicând: „Hai, pleşuvule, hai!" Iar sfântul, trecând de dânşii, s-a uitat înapoi şi, văzându-i că alergau în urma lui şi strigau aceeaşi batjocură, i-a blestemat în numele Domnului. Atunci au ieşit din dumbravă două ursoaice şi au sfâşiat patruzeci şi doi dintr-înşii, iar ceilalţi abia au scăpat fugind în cetate. Proorocul lui Dumnezeu a adus asupra acelor copii această pedeapsă cu dreaptă judecată, pe de o parte pedepsind şi tăind batjocora lor, ca nu venind în vârstă bărbătească să fie mai răi cu obiceiul; iar pe de alta, făcând răsplătire părinţilor lor pentru închinarea de idoli şi învăţându-i ca să-şi crească copiii cu pedepsire, ca să ştie să se teamă de Dumnezeu şi să cinstească cu cucernicie pe slujitorii Lui. De aici sfântul s-a dus la muntele Carmelului şi de acolo s-a întors în Samaria.

În vremea aceea s-au ridicat israelitenii cu război împotriva moabitenilor, pentru o pricină ca aceasta: împăratul moabitenilor, al cărui pământ era foarte bogat şi avea cirezi de dobitoace, dădea dajdie împăratului lui Israel, în toţi anii, o sută de mii de miei şi o sută de mii de berbeci cu lâna lor. Iar murind Ahab, împăratul lui Israel, Mosa, împăratul moabitenilor, s-a depărtat de Israel şi a încetat a mai da dajdia obişnuită.

Atunci Ioram, fiul lui Ahab, cel ce împărăţea peste Israel în Samaria şi care ţinea de păgânătatea tatălui său, a adunat puterea oştilor sale, chemând în ajutor şi pe plăcutul lui Dumnezeu, Iosafat, împăratul Iudeii din Ierusalim, şi luând asemenea şi pe împăratul Edomului, cel ce era sub mâna lui. Iar după rânduiala lui Dumnezeu, era în rândul ostaşilor şi Sfântul Prooroc Elisei. Şi mergând cei trei împăraţi şapte zile cu oştile lor, nu aveau apă pentru ei şi pentru dobitoacele lor şi toţi slăbiseră de sete. Iar Ioram, împăratul lui Israel, a zis cu suspine: „Ne-a adunat pe noi Domnul, trei împăraţi, ca să ne dea în mâinile lui Moab". Iar împăratul Iudeii, Iosafat, a zis: „Oare nu este aici între ostaşi vreun prooroc al Domnului, ca prin el să întrebăm pe Domnul?" Şi o slugă a împăratului lui Israel a răspuns: „Este Elisei, fiul lui Safat, care a fost sluga proorocului Ilie

şi care turna apă pe mâinile lui". Iar împăratul Iosafat a grăit despre Elisei: „Într-acel bărbat este Cuvântul Domnului".

Deci toţi aceşti trei împăraţi au mers la Sfântul Elisei şi l-au rugat să se roage Domnului, şi i se va descoperi lui despre ei. Sfântul Elisei a zis către împăratul Ioram: „Mergi la proorocii lui Ahab, tatăl tău, şi ai mamei tale, Isabela, şi îi întreabă pe ei, să-ţi spună de cele ce vă vor fi vouă". Iar Ioram a zis cu smerenie către el: „Oare pentru aceasta ne-a adunat pe noi Domnul, ca să ne dea în mâinile lui Moab?" Elisei i-a zis lui: „Viu este Domnul puterilor, Căruia îi stau înainte, că de n-aş fi cinstit pe împăratul Iosafat, plăcutul lui Dumnezeu, n-aş fi ţinut seamă de tine şi nici n-aş fi căutat spre tine, care eşti închinător de idoli. Dar să aduceţi la mine un cântăreţ".

Atunci ei au adus un cântăreţ, anume Levit, care ştia a cânta bine psalmii lui David. Şi cântând Levit cântările psalmilor, s-a făcut mâna Domnului, adică Duhul Sfânt, peste Elisei şi a zis: „Săpaţi acum pâraie şi gropi adânci, că aşa zice Domnul: Nu veţi vedea nici vânt, nici ploaie, iar râurile şi gropile se vor umple de apă şi veţi bea voi şi oamenii voştri şi dobitoacele voastre! Încă şi pe Moab îl va da Domnul în mâinile voastre şi veţi birui puterea lui; veţi strica toate cetăţile cele tari, veţi tăia toţi pomii cei roditori şi veţi astupa cu pietre şi ţărână toate izvoarele de apă, şi veţi pustii tot pământul moabitenilor".

Şi aceste cuvinte proorocești s-au împlinit întocmai; fiindcă a doua zi, în vremea jertfei pe care Iosafat, dreptcredinciosul împărat al Ierusalimului, o aducea în toate dimineţile lui Dumnezeu prin mâinile preoţilor, au văzut toate popoarele că prin porunca lui Dumnezeu curgea apă pe calea Edomului; şi a curs mai întâi în tabăra lui Iosafat, apoi şi în celelalte, încât se umplură de apă toate gropile, pâraiele şi văile, şi s-a udat tot pământul acela de apă. Deci, bând toţi şi răcorindu-se cu apa aceea, au mers asupra lui Moab; şi au lovit oştile lui cu mare rană, robind şi pustiind tot pământul acela – după cuvântul proorocului lui Dumnezeu –, şi s-au întors cu veselie la locurile lor.

După aceasta, o văduvă oarecare, care fusese soţia unuia din fiii proorocilor, a strigat către Elisei: „Robul tău şi bărbatul meu, pe care tu îl ştii bine că a fost rob şi temător de Domnul, a murit; şi acum vine un datornic la care bărbatul meu s-a îndatorat mult, şi nimic nu poate să ia de la mine, fiind săracă; deci acela voieşte să ia în robie pe cei doi fii ai mei, pe care, în mângâierea văduviei mele, îi am ca pe lumina ochilor". Astfel striga acea femeie către proorocul lui Dumnezeu. Unii zic că femeia aceea a fost soţia proorocului Avdie,

care a fost rânduitor al casei lui Ahab şi care a ascuns o sută de prooroci ai lui Dumnezeu dinaintea sabiei împărătesei Isabela, hrănindu-i la vreme de foamete şi cheltuind cu ei toată averea sa. Acela a fost nevoit să se împrumute şi, murind, a lăsat femeia şi copiii în grija lui Dumnezeu, poruncindu-le să aibă nădejde neîndoită către Domnul. Iar Sfântul prooroc Elisei, având milă de dânsa şi de fiii săi, i-a zis: „Ce voieşti să-ţi fac? Spune-mi ce ai în casa ta?" Iar ea i-a zis: „Nu este nimic în casa roabei tale, decât numai puţin untdelemn într-un vas". Şi a zis sfântul către dânsa: „Du-te acasă şi cere de la vecinii tăi multe vase goale şi, închizându-te în casă cu fiii tăi, toarnă din untdelemnul pe care-l ai prin toate vasele şi le vei avea pline".

Deci ducându-se, femeia a făcut aşa. A cerut vase şi ducându-le în casă, a închis uşa după sine şi a turnat din vasul său în cele împrumutate; iar fiii ei, apropiindu-se, îi dădeau vasele; astfel că untdelemnul nu lipsea din vasele ei şi curgea ca dintr-un izvor. Iar după ce s-au umplut toate vasele, a zis femeia către fiii ei: „Acum nu mai este nici un vas gol", şi untdelemnul a încetat să curgă. Şi alergând femeia cu bucurie, a spus aceasta omului lui Dumnezeu. Şi a zis către ea Elisei: „Du-te şi vinde untdelemnul şi plăteşte datoriile celor ce ţi-au împrumutat; iar din untdelemnul rămas să te hrăneşti tu cu fiii tăi".

Într-o zi, Sfântul Prooroc Elisei trecea prin cetatea Soman, şi acolo l-a oprit o femeie cinstită, ca să mănânce pâine în casa ei; deci acea femeie a ospătat pe omul lui Dumnezeu cu osârdie. Iar proorocul Elisei de multe ori umbla prin cetatea aceea, când mergea de la Carmel la Iordan, sau de la Galgala la Ierihon, sau se întorcea de acolo la Carmel; şi se abătea să mănânce pâine la casa acelei femei, pentru că era evlavioasă şi îmbunătăţită. Şi a zis acea femeie către bărbatul său: „Am cunoscut că acel om al lui Dumnezeu, care trece adeseori prin cetatea aceasta, este sfânt. Deci să-i facem un foişor mic şi să-i punem pat şi masă, şi scaun, şi sfeşnic, ca, abătându-se din drum la noi, să-şi aibă odihna sa". Deci s-a făcut astfel; aşa că Sfântul Prooroc Elisei găzduia acolo de câte ori i se întâmpla să meargă în cetatea aceea.

Iar într-o vreme, omul lui Dumnezeu, odihnindu-se într-acel foişor ce era făcut pentru dânsul, se gândea în sine cu ce ar putea mulţumi pe acea femeie primitoare de străini; pentru că vedea bunătatea ei cea mare. De aceea a zis către Ghehazi, sluga sa: „Cheamă pe şunamiteanca aceasta la mine". Şi chemând-o pe ea sluga, omul lui Dumnezeu a zis către dânsa: „Minunată primire de

oaspeţi ne-ai făcut nouă! Deci cu ce să-ţi răsplătim ţie? Nu ai vreo trebuinţă de ajutor la împărat sau la vreun boier sau la voievod?" Atunci ea a răspuns: „Eu nu am nici un fel de nevoie; pentru că eu petrec în pace în poporul meu!" Iar după ce a ieşit de la dânsul femeia, sfântul a zis către Ghehazi: „Cu ce să mulţumim pe această femeie pentru facerile ei de bine?" Iar Ghehazi a zis către dânsul: „Iată, ei nu au copii, iar bărbatul ei este bătrân; deci roagă-te lui Dumnezeu pentru dânsa ca să-i dea ei un moştenitor".

Atunci plăcutul lui Dumnezeu a făcut rugăciune fierbinte pentru dânsa către Dumnezeu şi, primind încredinţare, a zis către sluga sa: „Cheamă la mine iarăşi pe şunamiteanca". Deci a chemat-o pe ea sluga şi omul lui Dumnezeu a zis către dânsa: „La anul pe această vreme vei zămisli un fiu!" Iar ea, închinându-se, a zis: „Mă rog ţie, stăpânul meu, nu mă amăgi pe mine, roaba ta!" Iar sfântul o sfătuia să creadă cuvântul cel nemincinos. După aceea femeia a zămislit şi, împlinindu-se vremea, a născut un fiu şi îl hrănea pe el. Iar pruncul crescând, într-un an, la vremea secerişului a ieşit la tatăl său şi la secerători; şi, zăbovind puţin acolo, a zis către tatăl său: „Mă doare capul!" Atunci tatăl a zis slugii sale: „Du-l pe el la maică-sa". Şi a zăcut copilul pe genunchii maicii sale până la amiază, şi a murit. Atunci dânsa, luând copilul mort, s-a suit cu el în foişorul proorocului şi l-a pus pe pat, apoi ieşind, a închis uşa. Şi chemând pe bărbatul său, nu i-a spus nimic despre moartea fiului lor, ci l-a rugat pe el, zicând: „Trimite cu mine o slugă şi o asină, ca să alerg la omul lui Dumnezeu în Carmel şi îndată mă voi întoarce".

Şi a zis către dânsa bărbatul ei: „Pentru ce vrei să te duci la dânsul, că acum nu este lună nouă, nici sâmbătă – pentru că în acele zile se aduna poporul la Sfântul Prooroc Elisei, pentru preamărirea lui Dumnezeu şi pentru învăţătură. Atunci femeia a zis: „Măcar că nu este nici sâmbătă, nici lună nouă, însă eu mă voi duce". Şi s-a dus cu sârguinţă. Iar pe când se apropia de muntele Carmelului, omul lui Dumnezeu a cunoscut venirea ei şi a zis lui Ghehazi: „Iată, vine şunamiteanca; aleargă întru întâmpinarea ei şi zi-i: «Pace este ţie?»" Iar Ghehazi întâmpinând-o pe ea, i-a zis: „Pace este ţie? Pace este bărbatului tău? Pace este pruncului tău?" Iar ea a zis: „Pace". Deci femeia, alergând la Sfântul Elisei, a căzut înaintea lui şi s-a apucat de picioarele lui. Iar Ghehazi s-a apropiat de ea, vrând să o dea în lături. Dar Elisei i-a zis: „Las-o pe ea, că sufletul ei este întristat acum; şi Domnul a tăinuit de mine supărarea ei şi nu mi-a spus-o".

Atunci femeia a zis: „Au doar am cerut eu fiu de la domnul meu? Au nu tu singur, domnul meu, mi l-ai dăruit pe el de la

Dumnezeu, iar eu ţi-am zis: «Nu mă amăgi pe mine roaba ta»? Iată dar că fiul meu acum a murit!" Omul lui Dumnezeu s-a umilit pentru dânsa şi a poruncit lui Ghehazi să ia toiagul lui, să alerge degrab şi să-l pună peste pruncul cel mort. Dar mama pruncului, nemulţumindu-se cu aceasta, a zis către sfântul prooroc: „Viu este Domnul şi viu este sufletul tău, că nu mă voi duce de la tine". Deci Sfântul Elisei, sculându-se, a mers în urma ei; iar Ghehazi, apucând înainte, a pus toiagul pe faţa pruncului, dar nu era în el nici glas, nici suflare.

Atunci Ghehazi, întorcându-se, a întâmpinat pe omul lui Dumnezeu şi i-a spus lui că nu s-a sculat pruncul. Deci ajungând în cetate Sfântul Prooroc Elisei, s-a dus la casa femeii şi s-a suit în foişor, unde pruncul cel mort era pus pe patul lui. Deci intrând înăuntru Sfântul Elisei, a închis uşa şi s-a rugat Domnului, după aceea s-a suit şi s-a culcat peste prunc, şi punându-şi gura sa peste gura lui, ochii săi peste ochii lui, mâinile sale peste mâinile lui, gleznele sale peste gleznele lui, şi suflând peste dânsul, s-a încălzit trupul pruncului. Apoi, sculându-se proorocul şi umblând prin odaie încoace şi încolo, iarăşi s-a suit şi s-a aplecat peste prunc de şapte ori, şi astfel şi-a deschis pruncul ochii.

Apoi Elisei, chemând pe Ghehazi, i-a zis lui: „Cheamă la mine pe şunamiteanca". Şi Ghehazi a chemat-o pe ea, iar Elisei a zis către dânsa: „Ia-ţi pe fiul tău". Şi a căzut femeia la picioarele omului lui Dumnezeu şi, închinându-se lui până la pământ, a luat pe fiul său viu, bucurându-se şi lăudând pe Dumnezeu.

După aceea, proorocul lui Dumnezeu, Elisei, sculându-se de acolo, s-a dus la Galgala, pe unde, de demult, poporul israelitean a intrat în pământul făgăduinţei, trecând râul Iordanului. Şi zăbovind Sfântul Elisei în Galgala multă vreme, a fost în pământul acela foamete mare, iar fiii proorocilor, care erau ucenicii lui, petreceau lângă dânsul, urmând vieţii lui celei plăcute lui Dumnezeu, întru curăţie şi necâştigare, după asemănarea călugărilor celor din Legea nouă.

Iar petrecerea omului lui Dumnezeu cu ucenicii lui era la un loc osebit şi liniştit. Şi a zis unuia din slugile sale: „Să pui o căldare mare pe foc şi să fierbi fiertură fiilor proorocilor", căci erau ca la o sută de bărbaţi. Şi ieşind unul dintre dânşii să adune verdeţuri sălbatice, a aflat un rod sălbatec asemenea cu strugurii, care se numea colocuntidi, amar fără de măsură – pentru aceea unii l-au numit pe acela fierea pământului. Încă este şi vătămător sănătăţii omului rodul acela, deşi se foloseşte în doctorii; iar de ar mânca cineva dintr-însul peste măsură, moare.

Iar acela care l-a adunat, neştiind puterea cea vătămătoare a rodului acela, a cules haina sa plină şi a turnat în căldare, ca să fiarbă. Şi după ce fiertura aceea a fost pusă înaintea fiilor proorocilor şi au început a mânca din ea, au simţit amărăciunea împreună cu vătămarea, şi au strigat către sfântul, zicând: „În căldare este moarte, omule al lui Dumnezeu!" Şi nu au mai mâncat, pentru că nu le era cu putinţă. Iar Sfântul Elisei le-a poruncit să toarne în căldare puţină făină – nu pentru aceea, ca să gonească vătămarea aceea cu făină, ci ca să ascundă facerea lui de minuni –, şi s-a îndulcit fiertura aceea, iar vătămarea s-a prefăcut în doctorie, încât toţi mâncând s-au săturat şi au rămas sănătoşi.

După aceea a venit la proorocul lui Dumnezeu oarecare bărbat iubitor de Dumnezeu din cetatea Valsalisa şi a adus 20 de pâini din orzul pe care l-a secerat întâi. Şi a poruncit Elisei, omul lui Dumnezeu, să pună pâinile acelea înaintea celor ce vieţuiau împreună cu dânsul; iar sluga lui a zis către el: „Aceste puţine pâini nu ajung la o sută de bărbaţi". Iar sfântul i-a zis: „Pune-le înaintea lor să mănânce, că aşa zice Domnul: Vor mânca şi le va prisosi". Şi aşa a fost. Au mâncat şi s-au săturat o sută de bărbaţi şi au rămas multe fărâmituri, după cuvântul Domnului cel zis prin gura proorocilor.

În zilele acelea, era la împăratul Siriei un boier din cei puternici, adică voievod a toate puterile ostăşeşti, cu numele Neeman, mare bărbat înaintea stăpânului său, viteaz şi bine norocit în războaie; însă era foarte lepros, încât nu se găseau doctori ca să-l poată tămădui. Odată au ieşit din Siria nişte ostaşi voinici şi au răpit o fată tânără din pământul lui Israel şi au adus-o pe ea femeii lui Neeman, voievodul lor. Acea tânără auzind de la părinţii săi despre Sfântul prooroc Elisei şi despre minunile cele mari ale lui Dumnezeu, care se făceau cu rugăciunile lui, a zis stăpânei sale, căreia îi slujea: „Dacă stăpânul nostru s-ar duce la Elisei, proorocul lui Dumnezeu cel din Samaria, i-ar fi lui bine, că acela l-ar curăţi de boală".

Iar femeia lui Neeman i-a spus bărbatului său cuvintele acelei copile, zicând: „Acestea îmi spune tânăra, care este din pământul lui Israel". Atunci Neeman s-a dus la împăratul său şi l-a rugat să-l lase să se ducă pentru tămăduire în pământul lui Israel, în Samaria, la proorocul lui Dumnezeu. Iar împăratul nu numai că nu l-a oprit să se ducă acolo, dar i-a dat şi o scrisoare din partea lui către Ioram, împăratul lui Israel, fiul lui Ahab. Atunci Neeman a luat zece talanţi de argint, şase mii de galbeni şi zece rânduri de haine frumoase pentru schimbat, ca toate acestea să le dăruiască omului lui Dumnezeu. Şi s-a dus în pământul lui Israel şi a dat împăratului

Ioram scrisoarea de la împăratul său, în care era scris astfel: „Când vei primi această scrisoare a mea, să ştii că am trimis la tine pe Neeman, sluga mea, ca să-l cureţi de lepra lui".

Iar împăratul lui Israel, Ioram, citind scrisoarea împăratului Siriei, s-a mâhnit foarte tare şi şi-a rupt hainele, zicând: „Oare eu sunt Dumnezeu ca să pot omorî şi să fac viu, de a trimis el la mine pe acest bărbat lepros să-l curăţ? De aici puteţi vedea, că acesta caută pricini cu mine, ca să poată ridica război asupra mea".

Şi aflând Sfântul Prooroc Elisei de aceasta, că împăratul s-a supărat şi şi-a rupt hainele, a trimis la dânsul, zicând: „Împărate, pentru ce te mâhneşti şi ţi-ai rupt hainele? Să vină Neeman la mine şi să cunoască că în Israel este proorocul lui Dumnezeu! Şi a mers Neeman cu caii şi cu caretele, şi a stat lângă uşile casei lui Elisei; iar sfântul a trimis pe sluga sa să-i spună: Du-te şi te scaldă de şapte ori în Iordan, că ţi se va curăţi trupul şi te vei vindeca de lepră". Deci Neeman s-a mâniat şi s-a dus, zicând: „Eu credeam că va ieşi afară şi, stând lângă mine, va chema numele Dumnezeului său, va pune mâna pe rănile mele şi îmi va curăţi lepra; însă el îmi porunceşte să mă duc la Iordan. Nu sunt oare mai bune râurile Damascului, Avana şi Farfara, decât Iordanul şi decât toate apele lui Israel ca să mă spăl într-însele şi să mă curăţ?" Zicând aceasta, a plecat mânios din Samaria. Dar slugile l-au sfătuit să nu calce porunca proorocului lui Dumnezeu, zicându-i: „Dacă ţi-ar fi grăit proorocul vreun cuvânt mare, n-ai fi făcut porunca lui? Iar acum el ţi-a spus să faci numai acest lucru mic: «Să te speli în Iordan şi te vei curăţi», şi tu nu voieşti să asculţi?"

Atunci Neeman a primit sfatul slugilor sale şi, apropiindu-se de râul Iordan, s-a dat jos din caretă, s-a afundat în Iordan de şapte ori, după cuvântul omului lui Dumnezeu, şi s-a făcut trupul lui ca de copil, curăţindu-se de stricăciune; apoi s-a întors iar la Sfântul Elisei împreună cu toată tabăra lui. Şi stând Neeman înaintea sfântului, a zis: „Acum am cunoscut că nu este Dumnezeu în tot pământul, fără numai în Israel. Deci primeşte de la robul tău aceste daruri pe care ţi le-am adus". Şi Neeman voia să-i dea proorocului lui Dumnezeu aurul, argintul şi hainele. Iar Sfântul Elisei i-a zis: „Viu este Domnul, Căruia îi stau înainte, că nu voi lua nimic". Şi Neeman silea pe prooroc să ia cele aduse; însă el nu l-a ascultat, nici nu a luat nimic. Atunci Neeman a zis către dânsul: „Dacă nu voieşti să iei nimic de la mine, atunci dă-mi tu mie, robului tău, pământ cât voi putea duce cu două perechi de catâri, ca, ducându-l la casa mea, să fac din el altar Domnului Dumnezeului lui Israel; căci de acum robul

tău nu va mai aduce jertfe şi arderi întregi la alţi zei, ci numai Unuia Dumnezeului cel adevărat". Iar Sfântul Elisei nu l-a oprit să ia ce a cerut şi l-a eliberat cu pace.

Şi ducându-se Neeman de la Elisei, omul lui Dumnezeu, Ghehazi, sluga sfântului, a zis în sine: „Iată, stăpânul meu a făcut hatâr lui Neeman Sirianul, neluând nimic din darurile aduse! Viu este Domnul, că voi alerga în urma lui şi voi lua ceva!" Şi sculându-se Ghehazi, a alergat după Neeman şi, văzându-l acela că vine în urma lui, s-a întors din caretă spre întâmpinarea lui. Şi i-a zis Ghehazi: „Pace ţie!" Asemenea i-a răspuns şi Neeman: „Pace!" Iar Ghehazi a zis: „Stăpânul meu m-a trimis la tine, zicând: Iată, acum au venit la mine de la muntele lui Efrem doi tineri din fiii proorocilor; să dai pentru ei un talant de argint şi două perechi de haine". Şi a zis Neeman: „Iată doi talanţi de argint şi hainele." Şi a pus Neeman doi talanţi în două pungi şi două perechi de haine şi le-a dat la două slugi ale sale pe care le-a trimis cu Ghehazi.

Şi venind Ghehazi seara când se întuneca la locul său cu acele lucruri, le-a luat din mâinile slugilor şi, slobozindu-i, le-a ascuns în casa sa. Apoi el singur s-a dus şi a stat în faţa stăpânului său. Iar Sfântul Elisei a zis către dânsul: „De unde ai venit, Ghehazi?" El a răspuns: „Nu a umblat robul tău nicăieri". Sfântul Elisei a zis către dânsul: „Oare inima mea nu a umblat cu tine şi nu a văzut cum s-a întors bărbatul din careta lui în întâmpinarea ta, cum ai luat de la dânsul argintul şi hainele? Oare cu acel argint voieşti să cumperi grădini, saduri de măslini, vii, oi, boi, slugi şi slujnice? Pentru aceasta, lepra lui Neeman să se lipească de tine şi de seminţia ta în veci!" Şi a plecat Ghehazi din faţa lui Elisei înleproşat ca zăpada.

Într-o vreme, fiii proorocilor au zis către Elisei: „Iată, locul unde petrecem noi în preajma ta este strâmt. Deci să mergem acum la Iordan, să luăm de acolo fiecare bărbat câte o bârnă şi să ne facem locaşuri, ca să petrecem acolo". Sfântul le-a zis: „Mergeţi". Iar unul i-a zis cu blândeţe: „Părinte, să mergi şi tu cu slugile tale!" Iar omul lui Dumnezeu, sculându-se, a mers cu ei. Şi ajungând la Iordan, tăiau lemnele; iar unul din ei, pe când tăia o bârnă, fierul a ieşit din coadă şi a căzut în apă. Acela a strigat: „O, Domnul meu, acest topor l-am împrumutat de la altul!" Omul lui Dumnezeu a întrebat: „Unde a căzut fierul?" Iar acela i-a arătat locul şi sfântul a tăiat un lemn şi l-a aruncat acolo în apă, şi fierul a ieşit deasupra. Şi a zis sfântul către tăietor: „Ia-l tu singur". Iar el, întinzându-şi mâna, l-a luat.

Atât de mare era puterea acestui sfânt bărbat, încât şi greutatea cea firească a fierului putea să o prefacă într-o uşurătate ca aceea, ca

securea de fier să plutească deasupra apei, ca o frunză căzută din copac. El vedea şi pe cele depărtate, ca şi cum s-ar face aici înaintea ochilor. Pentru că, de multe ori, împăratul Siriei luptându-se împotriva lui Israel, se sfătuia cu slugile sale, zicând: „Să trecem prin cutare sau cutare loc şi să pândim pe împăratul lui Israel". Iar Sfântul Elisei, văzând mai înainte aceea, trimitea la împăratul lui Israel, zicând: „Fereşte-te să mergi prin cutare loc, căci acolo pândesc sirienii!" Iar împăratul trimitea acolo să ştie de este adevărat. Deci, înştiinţându-se că este aşa, se păzea cu dinadinsul şi, trimiţând pe ostaşii săi, năvălea fără de veste asupra sirienilor şi-i bătea.

Iar aceasta a fost nu o dată, nici de două ori, ci de mai multe ori. Deci s-a tulburat sufletul împăratului Siriei de lucrul acesta, şi a chemat pe slugile sale şi le-a zis: „Pentru ce nu-mi spuneţi cine este cel care înştiinţează tainele mele împăratului lui Israel şi mă dă în mâinile lui?" Şi unul din slugile lui a zis: „Stăpânul meu, împărate, nu de la noi se face aceasta, ci proorocul Elisei cel din Israel spune împăratului său toate cuvintele, orice ai grăi în ascuns în cămara ta". Împăratul Siriei a zis: „Mergeţi ca să aflaţi unde este proorocul acela ca, trimiţând oastea, să-l aduc pe el la mine". Ei i-au răspuns: „El acum petrece în Dotaim". Şi a trimis împăratul acolo cai, căruţe şi putere mare şi, sosind noaptea, a înconjurat cetatea. Iar dimineaţa, sculându-se sluga lui Elisei, a ieşit şi, iată, puterea sirienilor înconjurase cetatea cu mulţime de cai şi căruţe.

Atunci sluga a zis către Elisei: „O, stăpâne, ce vom face?" Sfântul Elisei a răspuns: „Nu te teme, căci mai mare putere este cu noi decât cu ei". Şi s-a rugat Elisei lui Dumnezeu şi a zis: „Doamne, deschide acum ochii slugii tale, ca să vadă puterea Ta!" Şi a deschis Dumnezeu ochii slugii şi a văzut muntele plin de cai şi de căruţe de foc împrejurul lui Elisei; şi a ieşit Sfântul Elisei cu sluga sa din cetate împotriva sirienilor. Şi aceia veneau spre dânsul. Deci Elisei s-a rugat Domnului şi a zis: „Pedepseşte, Doamne, cu orbirea, pe acest neam!" Şi Domnul i-a pedepsit cu orbirea, după cererea lui Elisei. Şi a zis Elisei către ei: „Nu este aceasta calea, nici nu este aceasta cetatea la care mergeţi; ci veniţi după mine şi eu vă voi duce la bărbatul acela pe care-l căutaţi". Deci i-a dus în Samaria şi, după ce au intrat în Samaria, Elisei s-a rugat, zicând: „Doamne, deschide-le ochii, ca să vadă unde sunt". Iar Domnul le-a deschis ochii şi au văzut că sunt în mijlocul Samariei. Şi împăratul s-a înştiinţat de ei şi i-a văzut. Atunci el a întrebat pe Elisei: „Părinte, oare porunceşti să-i lovesc cu bătaie?" Sfântul a răspuns: „Să nu-i ucizi, căci nu tu i-ai adus pe ei aici, nici nu i-ai robit cu armele tale! Ci dă-le lor hrană şi

băutură ca să mănânce şi să bea şi după aceea trimite-i la stăpânul lor". Deci împăratul le-a dat spre ospătare bucate multe şi ei au mâncat şi au băut şi s-au dus liberi la împăratul lor, iar după aceea nu au mai încercat să vină din Siria în pământul lui Israel.

După aceasta, trecând multă vreme, Venedad, împăratul Siriei, ridicând război împotriva lui Ioram, împăratul lui Israel, a adunat toată oastea sa şi, venind, a înconjurat Samaria, cetatea de scaun a împăraţilor lui Israel, unde era şi Sfântul prooroc Elisei. În cetate a fost atunci foamete mare, încât oamenii cei săraci îşi mâncau şi copiii lor. Iar odată împăratul lui Israel umblând pe zidul cetăţii, o femeie a strigat la el, zicând: „Împăratul meu, mântuieşte-mă pe mine!" Iar împăratul i-a răspuns: „De nu te va mântui Domnul, apoi eu cum te voi mântui pe tine? Oare din arie sau din călcătoare îţi voi da hrană? Însă spune: ce-ţi trebuie?" Iar ea a început a se plânge împotriva prietenei sale, zicând: „Această femeie mi-a zis: «Dă-mi mie pe fiul tău, fiind prunc, să-l mâncăm astăzi, iar mâine îl vom mânca pe al meu!» Deci am fript pe fiul meu şi l-am mâncat. Iar doua zi am zis: «Dă pe fiul tău să-l mâncăm!» Iar ea a ascuns pe fiul ei!" Când a auzit împăratul cuvintele acelei femei, şi-a rupt hainele şi s-a mâniat foarte asupra proorocului lui Dumnezeu, Elisei, căci cu sfatul său l-a oprit pe el, ca să nu se supună împăratului Siriei şi să nu dea cetatea în mâinile lui; ci să aştepte ajutor de la Dumnezeu. Şi a zis împăratul: „Aceasta să-mi facă mie Dumnezeu şi aceasta să-mi adauge, dacă capul lui Elisei va mai fi la locul lui!" Şi îndată a trimis pe un călău ca să taie capul proorocului.

Iar omul lui Dumnezeu şedea în casa sa şi bătrânii lui Israel şedeau cu el. Şi a zis sfântul către bătrâni: „Au nu ştiţi că împăratul Ioram, fiul ucigaşului Ahab, care a ucis fără de vină pe Navutia, acela a trimis pe călău ca să vină să-mi taie capul? Deci întăriţi bine uşile şi nu-l lăsaţi aici, până ce va veni după el însuşi stăpânul lui, care l-a trimis. Ascultaţi, oare nu se aude sunetul picioarelor stăpânului său în urma lui?" Grăind sfântul acestea, împăratul a ajuns pe acel călău trimis; căci îndată s-a căit de acel cuvânt al său şi a alergat degrabă el însuşi în urma trimisului, ca să nu se săvârşească acea poruncă rea a lui; pentru că ştia că Elisei proorocul este sfânt şi nevinovat şi este de bună trebuinţă împărăţiei lui Israel, căci la mulţi a făcut mult bine. Şi venind împăratul la proorocul lui Dumnezeu, a zis: „Iată, atâta răutate s-a pornit de la Domnul asupra noastră, încât nu ştiu ce să mai aştept de la El? Deci voi da cetatea împăratului Siriei şi mă voi închina lui, ca să nu murim cu toţii de foame; pentru că este mai bine să fim robi lui, decât să pierim de foame, împotrivindu-ne".

Iar Sfântul Prooroc Elisei a zis către împărat şi către toţi cei ce erau acolo: „Ascultaţi cuvântul Domnului. Aşa grăieşte Domnul: Mâine, în ceasul acesta, în părţile Samariei măsura de făină de grâu va fi un siclu, şi două măsuri de orz vor fi un siclu". Şi a răspuns voievodul pe a cărui mână se sprijinea împăratul, şi a zis către Elisei: „De ar deschide Dumnezeu jgheaburile cereşti şi tot nu ar fi aşa precum grăieşti!" Iar Elisei i-a zis: „Iată, tu vei vedea aceasta cu ochii tăi; însă din pâinea aceea nu vei mânca". Şi potolindu-se puţin împăratul, s-a dus la palat.

În noaptea aceea, rugându-se Elisei, proorocul lui Dumnezeu, pentru eliberarea cetăţii, Domnul a trimis tulburare în tabăra sirienilor; pentru că le-a făcut auzit un zgomot de armă şi glas de cai, şi glas de puteri mari, şi au zis unul către altul: „Iată, împăratul lui Israel a ridicat acum asupra noastră pe împăratul Heteului şi pe împăratul Egiptului, şi au venit asupra noastră cu puterea lor". Deci s-au umplut sirienii de frică mare şi au zis: „Să fugim de aici". Şi, sculându-se noaptea cu împăratul lor, au fugit lăsând corturile, caii, catârii şi toate cele ce erau în tabăra lor, scăpând numai sufletele lor.

În noaptea aceea, patru bărbaţi leproşi şedeau lângă porţile cetăţii şi ziceau unul către altul: „Pentru ce noi aşteptăm să murim şezând aici? De vom intra în cetate, vom muri de foame, pentru că acolo este foamete. De vom sta aici, asemenea vom muri; deci să intrăm în tabăra sirienilor şi, de ne vor lăsa vii, apoi vii vom fi; iar de ne vor omorî, apoi vom muri şi nu vom răbda mai multă rea pătimire în viaţa aceasta, căci este mai bine să murim de sabie decât de foame". Astfel sfătuindu-se, s-au sculat şi au intrat în tabăra sirienilor, fiind noapte. Şi intrând în tabără, n-au aflat nici un om; şi trecând până în mijloc, n-au văzut pe nimeni şi s-au mirat. După aceea au intrat într-un cort unde au mâncat, au băut şi au luat de acolo aur, argint şi haine pe care le-au ascuns.

Şi iarăşi întorcându-se, au intrat în alt cort şi au luat de acolo ce au voit şi cât au putut să ducă şi le-au ascuns. Apoi au zis între ei: „Nu facem bine acum, pentru că ziua aceasta este zi de bună vestire, iar noi tăcem. Şi de vom petrece până la lumina dimineţii, ne vom afla vinovaţi păcatului; deci să mergem în cetate să spunem şi în casele împărăteşti". Şi ducându-se la porţile cetăţii, au spus păzitorilor: „Am intrat în tabăra sirienilor şi n-am aflat acolo nici un om, nici glas de om, decât numai caii şi catârii legaţi, şi corturile cu toate bogăţiile ce sunt într-însele". Iar portarii ce păzeau au spus aceasta în casele împărăteşti. Şi sculându-se împăratul noaptea, a zis către slugile sale: „Eu vă voi spune meşteşugul sirienilor, pe care ei acum

ni l-au făcut nouă. Ei au înţeles că noi suntem flămânzi; deci, ieşind din conacul lor, s-au ascuns în sat, zicând: «Ei vor ieşi din cetate flămânzi şi îi vom prinde vii, după aceea vom intra în cetatea lor». Iar slugile au sfătuit pe împărat să trimită ca să afle adevărul. Şi a trimis împăratul lui Israel doi călăreţi care, intrând în tabără şi neaflând pe nimeni, au alergat în urma sirienilor până la Iordan. Şi toată calea aceea era plină de haine şi de arme pe care le aruncaseră sirienii, fugind de frică.

Şi întorcându-se trimişii, au spus împăratului şi la toată cetatea tot ce văzuseră. Atunci, ieşind tot poporul, au jefuit toate corturile sirienilor şi a fost măsura de grâu un siclu şi două măsuri de orz iarăşi un siclu, după cuvântul Domnului. Iar împăratul a pus pe voievodul cel mai înainte zis, pe ale cărui mâini se odihnea, spre a păzi porţile cetăţii. Iar pe când acela voia să îndrepteze poporul să nu se îngrămădească la porţi, l-a călcat poporul şi a murit, precum a zis omul lui Dumnezeu, Elisei; pentru că acel voievod n-a crezut Cuvântul lui Dumnezeu, cel zis prin gura proorocului, pentru îndestularea pâinii, ci a răspuns împotrivă, zicând: „Măcar şi jgheaburile cereşti de ar deschide Domnul, tot nu va fi aşa".

Şi era minunat acest mare plăcut al lui Dumnezeu şi în alte fapte şi daruri prooroceşti, precum se scrie pe larg în cărţile împăraţilor. O foamete de şapte ani, ce era să fie în pământul lui Israel, a spus-o mai înainte. Moartea lui Venadad, împăratul Siriei, a ştiut-o mai înainte, iar lui Azail i-a spus mai înainte despre luarea împărăţiei Siriei. Pe Iehu, unul din boierii lui Israel, l-a uns la împărăţie şi l-a ridicat spre pierderea casei lui Ahab, cea urâtă de Dumnezeu şi închinătoare de idoli; acela a şi ucis pe doi împăraţi închinători de idoli, pe Ioram al lui Israel şi pe Ohozie al Iudeei, nepotul împăratului Iosafat, care, neurmând unchiului său, s-a abătut la păgânătate. A ucis încă şi pe Izabela, acea spurcată femeie a lui Ahab şi mama lui Ioram. A ucis şi pe toţi slujitorii lui Baal şi pe vrăjitori. În toate acestea avea ajutor binecuvântarea şi rugăciunile Sfântului Prooroc Elisei.

După moartea lui Iehu a împărăţit în Israel Ioahaz, fiul lui, apoi Ioaş, nepotul lui Iehu. Pe vremea împărăţiei aceluia, s-a îmbolnăvit de moarte în Samaria omul lui Dumnezeu, Elisei, fiind la adânci bătrâneţi. Şi a venit la dânsul Ioaş, regele lui Israel, spre cercetare şi, plângând deasupra lui, a zis: „Părinte, părinte, carul lui Israel şi caii lui!" Şi i-a zis Elisei: „Ia un arc şi o săgeată şi deschide fereastra cea dinspre răsărit, încotro se află Siria, şi pune o săgeată în arcul cel întins". Şi a făcut împăratul aceasta; iar proorocul lui Dumnezeu, punându-şi mâinile sale pe ale împăratului, a zis: „Dă drumul săgeţii

spre Siria". Şi împăratul a făcut aşa. Iar proorocul a zis: „Această săgeată este mântuirea Domnului şi vei birui pe sirieni". Şi iar a zis împăratului: „Ia un arc şi nişte săgeţi!" Şi împăratul a luat. Şi a zis către el proorocul: „Loveşte în pământ". Şi a lovit împăratul de trei ori şi a stat. Atunci s-a scârbit asupra lui omul lui Dumnezeu şi a zis: „Dacă ai fi lovit de cinci sau de şapte ori, ai fi călcat Siria până în sfârşit, iar acum o vei birui numai de trei ori".

Astfel proorocind Sfântul Elisei, a murit şi s-a îngropat cu cinste. Dar nu numai în viaţă a făcut multe minuni, ci şi după moarte era făcător de minuni; pentru că în acelaşi an s-a întâmplat un lucru ca acesta: Dus fiind un mort la îngropare în cetatea Samariei, deodată ostaşii de la Moab au năvălit tâlhăreşte în pământul acela. Iar îngropătorii, văzând de departe pe ostaşi venind, au aruncat pe acel mort în mormântul lui Elisei şi au fugit în cetate. Şi căzând trupul celui mort, s-a atins de oasele lui Elisei şi îndată a înviat şi a stat pe picioarele sale; apoi, ieşind din groapă, a alergat în cetate. Astfel a preamărit Dumnezeu pe plăcutul său şi după moarte, pentru care lucru se cuvine Dumnezeului nostru de la toţi slavă, cinste şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL IERARH METODIE, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

Metodie, arhiereul lui Hristos, era de neam din părţile Siciliei. Din tinereţe a primit viaţa călugărească şi a sporit în multe fapte bune, iar pe vremea împărăţiei lui Leon Armeanul, luptătorul împotriva icoanelor, pe scaunul patriarhiei Constantinopolului fiind Prea Sfinţitul Nichifor, Sfântul Metodie avea rânduiala de apocrisiarh şi a fost trimis de patriarhul Nichifor la papa Romei pentru trebuinţele bisericeşti. Şi a zăbovit acolo mult, deoarece răucredinciosul împărat Leon a izgonit de pe scaun pe Prea Sfinţitul Nichifor, iar în locul lui a ridicat pe cel de un gând cu dânsul, pe ereticul Teodot milesianul, cel cu porecla Casiter.

Iar după ce au pierit împăratul Leon şi mincinosul patriarh Teodot, Sfântul Metodie s-a întors din Roma cea veche în Roma cea nouă şi, având rânduiala preoţiei, slujea Domnului întru cuviosie şi dreptate, nevoindu-se totdeauna împotriva eresului luptării de icoane, care într-acea vreme se întinsese foarte mult, pentru că după Leon Armeanul a luat împărăţia Mihail, supranumit Valvos sau Travlos, de

acelaşi eres cu dânsul, iar scaunul patriarhiei din Constantinopol se ţinea de cei necredincioşi. Deci fericitul Metodie suferea multă ostenală, luptându-se cu ereticii, înfruntându-i şi biruindu-i; de aceea era chinuit în legături şi în temniţă de răucredinciosul împărat, precum încredinţează despre aceasta Zonara grecul, care spune că Mihail Travlos, măcar că la începutul împărăţiei sale s-a arătat bun, căci pe mulţi părinţi care au fost surghiuniţi de Leon Armeanul pentru cinstirea icoanelor, i-a iertat de pedeapsă şi din legături le-a dat drumul; însă, nu după multă vreme, lepădând acea făţarnică facere de bine, şi-a dat pe faţă răutatea sa şi a început a prigoni pe cei dreptcredincioşi şi, afară de mulţi alţii care au fost munciţi, s-a sculat cu mânie asupra Sfântului Metodie şi a lui Eftimie, arhiepiscopul Sardiei. Deci pe Eftimie l-a izgonit, pentru că cinstea sfintele icoane, iar pe Metodie l-a închis în temniţa din Crit.

Acelaşi Zonara scrie despre împăratul acela cât era de rău cu credinţa; căci Mihail Travlul urma întru toate lui Copronim, fiind supus jidovilor, şi poruncea să se postească sâmbăta, iar învierea morţilor nu credea că este. De aceea, bunătăţile cele ce vor să fie le defăima şi râdea de sfinţii prooroci. Încă zicea că nu sunt diavoli. Păcatele spurcate trupeşti nu le socotea ca păcate, iar pe Iuda vânzătorul îl socotea că este mântuit, socotindu-l sfânt. Înţelepciunea Scripturilor îi era foarte urâtă şi nu lăsa pe oameni să-şi dea copiii la învăţătura cărţii, ca să nu se vădească nebunia lui de cei ce ştiu puterea şi tainele dumnezeieştilor Scripturi; căci voia ca toţi să urmeze rătăcirii lui, întru neştiinţă şi fără de carte. Acestui rău-credincios împărat se împotrivea foarte tare Sfântul Metodie, ca un preaînţelept şi iscusit în dumnezeiasca Scriptură, în dogmele credinţei celei drepte şi în rânduiala Sfinţilor Părinţi; de aceea era chinuit ca un mărturisitor al adevărului, nu numai cu legături şi cu temniţă, ci şi cu bătăi.

Iar după moartea lui Mihail Travlul, împărăţia grecească a luat-o fiul său, Teofil, care, precum a fost moştenitor al scaunului părintesc, tot aşa a fost şi al credinţei sale celei rele, şi a muncit pe mulţi pentru dreapta cinstire a sfintelor icoane. El însă iubea înţelepciunea Sfintei Scripturi şi şcolile cele pustiite din Constantinopol le-a înnoit, poruncind ca iarăşi să se înveţe carte în ele. Tot el a eliberat pe Sfântul Metodie, precum scrie despre aceasta istoricul grec Mihail Glicas: „Dumnezeu a scos din legăturile cele întunecoase pe Metodie cu oarecare închipuire nouă şi minunată; căci Teofil iubind înţelepciunea Scripturii şi îndeletnicindu-se adeseori la citirea cărţilor, a aflat oarecare carte greu de înţeles şi nu a putut să tâlcuiască cele scrise într-însa. Atunci cineva dintre ai săi i-a spus că nu este între

oameni altul care să poată tâlcui cu înlesnire cărţile cele greu de înţeles, decât Metodie cel închis în temniţa din Crit. Şi îndată împăratul a trimis şi a scos din legături pe Sfântul Metodie. Deci, văzându-l şi vorbind cu el, l-a cunoscut că este bărbat înţelept şi, lăsându-l liber, îl avea pe el în cinste".

Iar după ce sfântul a câştigat libertate, iarăşi se lupta cu ereticii, învăţându-i să dea sfintelor icoane cinstea şi închinăciunea cea vrednică. Astfel, iarăşi a pornit spre mânie pe cei potrivnici şi chiar împăratului i se aducea de ştire despre aceasta, şi se tulbura cu mânie asupra sfântului, însă l-a răbdat până la o vreme.

Într-acea vreme, grecii au avut un război cu saracinii şi era nevoie ca însuşi împăratul să meargă la război. Deci, mergând împăratul în tabără, a luat cu dânsul şi pe Sfântul Metodie; pe de o parte ca şi cum l-ar fi luat pentru rugăciune, iar pe de alta, pentru vorbele şi întrebările din Sfintele Scripturi, ce le făcea cu dânsul, pe care Sfântul Metodie lesne le dezlega. De fapt însă împăratul l-a luat cu el pentru că se temea ca, rămânând singur sfântul în Constantinopol, să nu facă tulburare în popor şi sculare împotriva celor ce nu se închină sfintelor icoane; căci cuviosul era iubit poporului, ca un bărbat sfânt, învăţător şi iscusit nu numai în lucrurile cele duhovniceşti, ci şi în ocârmuirea cetăţii.

De aceea împăratul, nelăsându-l pe el singur în cetate, l-a luat cu dânsul printre ostaşi. Iar după ce, cu îngăduinţa lui Dumnezeu, ismaelitenii au biruit pe greci şi au sfărâmat toată puterea lui Teofil, încât abia a scăpat singur şi cu puţină oaste, atunci mânia sa asupra Sfântului Metodie, ţinută în inimă, a dat-o pe faţă. Pentru că rău credinciosul împărat zicea: „De aceea ne-a lăsat pe noi Dumnezeu să fim biruiţi de vrăjmaşi pentru că printre noi se află închinători de idoli!" Astfel grăind ticălosul, numea sfintele icoane idoli. La acestea grăindu-i Sfântul Metodie împotrivă, îi zicea: „Pentru aceea s-a mâniat Domnul împotriva creştinilor, fiindcă este necinstit de dânşii în sfânta Sa icoană, şi de aceea a îngăduit ca să fie călcaţi de vrăjmaşi". Atunci împăratul, umplându-se de mânie, i-a dat multe bătăi şi l-a trimis la surghiunie într-o insulă oarecare.

Acolo a poruncit să-l închidă împreună cu doi tâlhari într-un mormânt săpat adânc în pământ în chip de peşteră, şi să nu-l lase să vadă lumina zilei. Deci Metodie fiind viu, petrecea ca un mort în sânurile pământului, ca şi Iona în pântecele chitului şi mulţumea lui Dumnezeu. Şi a fost pus un pescar oarecare să-i dea mâncare foarte puţină, atât cât să nu moară de foame, ci să i se lungească viaţa, ca astfel să pătimească cât mai mult în mormântul acela.

În acea vreme, Teofil a muncit pe doi sfinţi mărturisitori, Teodor şi Teofan, pentru cinstirea sfintelor icoane şi, însemnându-le feţele cu scrisori de fier, i-a trimis în surghiun. Deci, fiindu-le calea alături de insula în care Sfântul Metodie şedea închis în mormânt, s-au întâlnit din întâmplare în cale cu pescarul care îl hrănea pe cel legat şi au aflat de la el toate cele întâmplate Sfântului Metodie. Dar de vreme ce nu era cu putinţă a se vedea cu dânsul, căci erau cumpliţi cei ce îi duceau pe ei, i-au trimis prin acel pescar o scrisoare cu aceste mici stihuri aşa:

Către cel viu şi mort, care în mormânt şade,
Ca un pământesc, pe cele de sus părţi le înconjoară.
Cei ferecaţi, celui ce poartă legături
Îi scriu, avându-şi feţele însemnate.

Citind Sfântul Metodie acea scrisoare şi aflând încă şi din povestirile pescarului de acei sfinţi purtători de chinuri, s-a mângâiat cu duhul şi a mulţumit lui Dumnezeu, Care i-a întărit într-o nevoinţă ca aceasta. Deci le-a răspuns înapoi prin următoarele rânduri:

Celor scrişi sus în cartea cea neuitată,
Din care fiecare este cu faţa însemnată,
Pe legăturile acelora, le sărută cel legat,
Care, viu, mai înainte de moarte, este îngropat.

Sfântul Metodie a petrecut în acea închisoare de mormânt până la moartea lui Teofil. Şi după ce pe mortul acela l-a luat înăuntrul său mormântul lui, atunci pe acest viu mort l-a dat mormântul afară la lume, precum chitul l-a aruncat pe Iona din pântece. După aceea, viteazul mărturisitor a văzut iar lumina zilei şi şi-a deschis gura spre mărturisirea dreptei credinţe, după ce moartea a întunecat ochii lui Teofil cu ţărâna mormântului şi, gura hulitoare a aceluia închizând-o în mormânt, i-a făcut tăcere limbii lui celei bârfitoare. Apoi, după moartea lui Teofil, a luat împărăţia Mihail al treilea, fiul lui; dar împărăţia o îndrepta maica lui, Teodora, fiind prea tânăr împăratul Mihail, fiul ei. Aceasta primind cârmuirea împărăţiei, întâi a început a se îngriji de pacea Bisericii lui Hristos, care era foarte tulburată de luptătorii împotriva sfintelor icoane; pentru că începând din zilele împăratului Leon Isaurul până la moartea lui Teofil, au trecut 120 de ani în care icoana lui Hristos fiind călcată şi batjocorită de creştini, foarte mult se mânia şi se întărâta Hristos Dumnezeu şi îngăduia nu puţine răutăţi asupra împărăţiei creştineşti, pentru că, în acei ani, multe ţări creştineşti au fost robite saracinilor, care le-au luat în stăpânirea lor.

Pe vremea aceea, împărăţia grecească şi cea romană s-au împărţit în două, pentru că la început împăratul grecesc al Constantinopolului – Roma cea nouă – stăpânea şi Roma cea veche, deci Răsăritul şi Apusul era îndreptat de un sceptru, adică de împăratul grecesc, iar pentru înmulţirea eresului luptătorilor de icoane şi pentru vărsarea sângelui mărturisitorilor celor fără de număr ai dreptei credinţe, care erau munciţi cumplit de luptătorii de icoane, Apusul s-a despărţit de stăpânirea împăraţilor greceşti şi şi-a pus alt împărat. Deci împăratul grecesc a rămas a stăpâni numai ţara grecească singură şi nici pe aceea întreagă, deoarece Sfânta Cetate a Ierusalimului cu Palestina, cu Siria, cu Arabia, şi Egiptul cu părţile de sub stăpânirea lui, au căzut sub stăpânirea saracinilor.

Toate acestea veniseră de la Dumnezeu pentru păcatele creştinilor, care se abătuseră de la dreapta credinţă, căzuseră în eresuri şi călcau sfintele icoane. Deci privind şi socotind acestea, dreptcredincioasa şi plina de înţelegere împărătească Teodora, cea de Dumnezeu insuflată, s-a sârguit să piardă din împărăţia creştinească acel blestemat eres al luptătorilor împotriva icoanelor; iar dreptcredincioasa cinstire a sfintelor icoane s-o întoarcă ca pe o prea frumoasă podoabă Miresei lui Hristos, Sfintei Biserici, şi astfel să întărească dreapta credinţă. Deci a poruncit ca îndată să elibereze pe toţi mărturisitorii dreptei credinţe din legături şi din temniţe şi de la pedeapsă, ca să vină în Constantinopol la sinod şi să ducă cu cinste cuviincioasă sfintele icoane în Bisericile lui Dumnezeu.

În vremea aceea a fost scos şi Sfântul Metodie din închisoarea mormântului său. Iar de vreme ce atunci era pe scaunul patriarhiei – ca o urâciune a pustiirii la locul cel mai de cinste – mincinosul patriarh Ioan, cel numit Anie, ereticul şi fermecătorul, acela care fusese ridicat la scaunul patriarhiei de împăratul Teofil; iar Sfinţii Părinţi nu voiau să aibă împărtăşire cu dânsul, pentru aceea, la început, dreptcredincioasa împărătească l-a izgonit pe acel patriarh de la scaunul patriarhiei, ca pe un vier sălbatic de la vie, adică de la Biserica lui Hristos.

Şi a fost ales la patriarhie, cu bunăvoinţa lui Dumnezeu, acest sfânt mărturisitor şi mucenic Metodie, şi a fost ridicat la scaun cu mare bucurie de întregul popor dreptcredincios. Această ridicare a lui, după alegerea lui Dumnezeu, mai mult decât după cea omenească, s-a încredinţat mai înainte că se va face, prin proorocia Cuviosului Ioanichie cel Mare, de care lucru se scrie astfel în viaţa lui: Evstratie, egumenul mănăstirii Avgarov, a întrebat odată pe Cuviosul Ioanichie: „Părinte, până când vor fi călcate sfintele icoane

şi nu se vor da Bisericii, iar prigonitorii se vor înmulţi şi turma lui Hristos o vor răpi ca nişte fiare sălbatice?" Sfântul Ioanichie a răspuns: „Frate, să mai aştepţi puţin şi vei vedea puterea lui Dumnezeu. Pentru că va lua ocârmuirea bisericească un oarecare Metodie cu numele. Acela o va îndrepta pe ea prin duhul dumnezeiesc, eresurile le va pierde şi cu dogmele ortodoxe va întări Biserica şi va aduce alinare şi unire la un gând; iar pe cei potrivnici îi va smeri dreapta Celui Preaînalt".

Această proorocie a Cuviosului Ioanichie s-a împlinit la Sfântul Metodie, căci, după moartea lui Teofil, a fost numit patriarh al Constantinopolului, fiind vrednic de o dregătorie ca aceea, ca unul ce era stâlpul cel tare al dreptei credinţe, întărirea cea neclătită a evlaviei, ostaşul lui Hristos cel împodobit cu mucenicie, cel mai înainte însemnat de Dumnezeu spre acea mare arhierie şi de bărbatul cel înaintevăzător mai înainte înştiinţat. Acesta, cu împărăteasa Teodora cea dreptcredincioasă, a adunat în Constantinopol sinod de Sfinţi Părinţi şi a întărit dogmele cele ortodoxe ale sfântului şi marelui a toată lumea al şaptelea Sinod, care s-a adunat mai înainte în Niceea, pe vremea împărăţiei lui Constantin şi a Irinei, împotriva luptătorilor de icoane. Iar pe cei ce se împotriveau la acele dogme aşezate la al şaptelea Sinod a toată lumea, i-a dat anatemei a doua oară.

Deci, veselind cu totul Ortodoxia, a împăcat tulburarea bisericească, şi, prefăcând în alinare toată furtuna şi învăluirea, a adus icoanele în Biserica Domnului cu mare dănţuire, în cea dintâi Duminică a Sfântului Marelui Post al Paştelui. Şi s-a făcut bucurie nu numai în Constantinopol, ci în toată partea cea de sub cer, oriunde se afla dreapta credinţă cea creştinească.

Şi biruind pretutindeni dreapta credinţă şi toţi creştinii dănţuind duhovniceşte, se rupeau de zavistie inimile acelora, în care era înrădăcinat eresul luptării împotriva icoanelor. Unul ca acela era Anie, mincinosul patriarh Ioan, cel zis mai înainte, care a fost lepădat de pe scaun, şi fratele lui, Arsavar, cel ce avea în palatul împărătesc rânduiala de patriciu, şi alţii oarecare, unii din boierii cei cu dregătorii, iar alţii din rânduiala mai mică. Aceia, nepricepându-se ce să facă, socoteau în sine cum ar putea să aducă hulă asupra prea sfinţitului Metodie.

Deci Anie a îndemnat pe o oarecare femeie de un gând cu dânsul – nu din cele de rând, ci din cele strălucite, pentru că fiul ei a fost voievod în Smirna – şi a năimit-o cu mult aur, ca, mergând la împărăteasă şi la ispravnicii cei ce erau puşi lângă împăratul cel tânăr, să le spună că Metodie, noul patriarh, a păcătuit cu ea. Aceasta

au scornit-o ticăloşii, socotind că, dacă îl vor necinsti, se va duce în popor veste rea şi nume hulit despre dânsul şi atunci ei vor putea cu înlesnire ca şi învăţătura lui şi sfintele icoane iarăşi să le hulească pe faţă. Deci, ducându-se acea femeie la împărătească şi la boierii cei puşi lângă împăratul cel tânăr, a spus acel lucru, aducând plângere împotriva sfântului şi nevinovatului bărbat. Şi ca să i se creadă minciuna ca un adevăr, acea femeie vărsa lacrimi din ochi, ca şi cum ar fi fost silită de noul patriarh Metodie.

Atunci toţi s-au minunat de acel lucru şi s-au smintit; deci îndată s-a lăţit această veste prin toată cetatea, şi se tulburau cei dreptcredincioşi, iar cei răucredincioşi se bucurau şi dănţuiau. Unii batjocoreau pe cei dreptcredincioşi şi, ocărându-i, le ziceau: „Iată ce fel de patriarh aveţi şi unuia ca acesta urmaţi!" Iar Prea Sfinţitul Metodie, auzind unele ca acelea, se minuna de unde i-a venit acea năpastă. Însă, având conştiinţa curată, se bucura cu duhul de ispita cea fără de vină; dar a fost şi cuprins de mare mâhnire pentru sminteala poporului celui atât de mult şi pentru batjocorirea aceea care se făcea la toţi cei dreptcredincioşi de la cei răucredincioşi.

Deci ce a făcut Metodie, marele arhiereu, bărbatul nevinovat cu mâinile şi curat cu inima, care şi-a păzit fără de prihană curăţia trupului său din pântecele maicii sale? Vrând el ca nu atât pe sine să se curăţească de pâra cea mincinoasă, ci mai mult să ridice sminteala din Biserică şi să astupe gurile cele mincinoase ale ereticilor, a gândit ca, deşi era cu ruşine, să-şi descopere boala cea tăinuită a trupului său, care până atunci nu era ştiută de nimeni, şi să arate şi să dovedească cum că nu putea el să facă amestecarea păcatului cea trupească. Deci, trimiţând la palatul împărătesc, a cerut judecată dreaptă, care să cerceteze faptele între el şi femeia aceea.

Şi stând înainte la judecata feţelor celor cinstite, neavând ce să grăiască altceva afară de nevinovăţia sa şi nevrând să se sfădească cu femeia cea fără de ruşine, a lepădat ruşinea cea firească şi cuviincioasă unui om ca acela – fiind silit de primejdia zisă –, şi în faţa tuturor şi-a descoperit haina până la goliciune, arătându-şi locul cel tăinuit al trupului cu totul cuprins de vătămare. Atunci toţi au cunoscut că era mincinoasă clevetirea acelei femei; pentru că au văzut că era cu neputinţă unui om atât de bolnav să se amestece cu păcatul trupesc. Deci îndată s-au bucurat dreptcredincioşii şi s-a ridicat ocara de la fiii dreptei credinţe şi s-a pierdut sminteala din Biserică. Iar pe cei răucredincioşi i-a cuprins ruşinea şi s-au astupat gurile lor cele hulitoare; iar durerea s-a întors la capul lor şi batjocorirea lor spre ruşinarea şi defăimarea lor înşişi.

Iar Prea Sfinţitul Patriarh Metodie, fiind întrebat de acei cinstiţi judecători, prin ce întâmplare i s-a făcut lui acea boală, el n-a tăinuit lucrul acela, pe care până atunci nu-l spusese nimănui, ci descoperind acea durere a sa, a descoperit şi pricina durerii, şi a răspuns: „Când am fost trimis de Prea Sfinţitul Patriarh Nichifor la papa, zăbovind acolo, mi-a venit de la ispititorul trupului – îngerul satanei – o poftă foarte mare spre păcatul trupesc şi o grozavă aprindere a mădularelor, încât mult mă luptam ziua şi noaptea cu patima aceea, muncindu-mă cu postul, cu privegherea şi cu tot felul de osteneli omorâtoare.

Şi dacă am văzut că nu se depărtează de la mine acea patimă, socotindu-mă aproape de cădere, m-am aruncat cu lacrimi înaintea Sfântului Apostol Petru, încredinţându-mă în ajutorul lui şi cerând uşurare de la dânsul, ca el, cu puterea darului său pe care îl primise de la Dumnezeu, să-mi uşureze patima şi să mă izbăvească de războiul cel trupesc, ca să nu mă lase să-mi spurc trupul meu cel sfinţit spre curăţie. Şi adormind eu puţin întru acea grijă, mi s-a arătat Sfântul Apostol Petru şi cu dreapta sa s-a atins de părţile cele tăinuite ale trupului meu. Din această atingere am simţit o durere, ca şi cum a ars cu foc acel loc şi am suspinat foarte tare. Iar apostolul mi-a zis: «De acum nu vei mai simţi mai mult război de la păcatul cel trupesc». Iar eu îndată deşteptându-mă, m-am aflat că primisem această vătămare şi acest fel de boală precum vedeţi".

Auzind aceasta judecătorii de la sfântul, s-au umilit şi au judecat că este nevinovat păcatului. Iar pe femeia aceea au poruncit s-o muncească, ca să afle de la cine a fost îndemnată să clevetească de rău pe arhiereul lui Dumnezeu, cel nevinovat şi curat. Şi îndată au stat de faţă muncitorii ca să ia pe acea femeie spre muncire. Iar ea, văzând sabia trasă, locul pregătit şi toiege cu ghimpi ascuţiţi, s-a temut foarte şi, mai înainte de a o munci, a spus adevărul, arătând pe nume pe toţi cei ce au îndemnat-o şi au năimit-o pe ea, spunând şi aurul ce i se dăduse de îndemnătorii ei şi în ce loc este pus în casa ei.

Atunci judecătorii au trimis slugi credincioase la casa ei, care mergând, au găsit aurul la locul acela, în care a spus ea şi l-au adus la judecători. Şi au hotărât judecătorii dreaptă judecată împotriva acelei femei şi împotriva îndemnătorilor ei, ca să fie pedepsiţi cu moartea.

Dar Prea Sfinţitul Patriarh Metodie, fiind fără de răutate, credincios şi adevărat următor al Domnului său, n-a lăsat să se facă aceea şi i-a eliberat, nu numai de la moarte, ci şi de la bătăile ce li se cuveneau, punând asupra lor numai această pedeapsă, ca în toate

sărbătorile mari să meargă, cu rânduială şi cu lumânări aprinse, de la biserica Vlaherna, a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, la biserica sobornicească a Sfintei Sofia şi, stând lângă uşile bisericeşti, să-şi primească anatema în urechile lor.

Atunci au tăcut gurile ereticeşti cele hulitoare, iar eresul luptătorilor de icoane din Constantinopol s-a pierdut până la sfârşit, cu darul lui Dumnezeu, cu rugăciunile şi cu sârguinţa cea neadormită a plăcutului lui Dumnezeu Prea Sfinţitul Patriarh Metodie, care pentru minciuna ce se scornise împotriva lui fără de vină, s-a arătat mai luminat şi mai slăvit. Iar potrivnicilor nu li s-a dat aceea pe care David o cerea de la Dumnezeu, celor ce i-au greşit, zicând: *Umple feţele lor de ocară, şi vor căuta numele Tău, Doamne*, pentru că, orbindu-i răutatea şi împietrindu-li-se inima, la cele dintâi fapte rele ale lor au adăugat alte răutăţi mai mari.

Astfel mincinosul patriarh Ioan, căruia îi zicea Anie, fiind începător al acelei răutăţi, a fost trimis la pocăinţă într-o mănăstire. Iar pe când era acolo, a văzut sfintele icoane ale Mântuitorului Hristos, ale Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi ale sfinţilor îngeri, înnoite de cei dreptcredincioşi, după stricarea care se făcuse de luptătorii împotriva icoanelor. Deci a poruncit diaconului său să le scoată ochii sfinţilor de pe sfintele icoane, iar diaconul a făcut după cum i s-a poruncit. Despre aceasta s-a înştiinţat împărăteasa Teodora, care, râvnind după Hristos Dumnezeu, a poruncit ca însuşi acelui eretic patriarh mincinos să i se scoată ochii; dar, fiind rugată de oarecare cinstiţi senatori, nu a mai poruncit să i se scoată ochii, ci să i se dea două sute de lovituri cu nişte bice tari, celui ce era vrednic de nenumărate munci şi morţi; de vreme ce şi el, la vremea stăpânirii sale de puţin timp, pe mulţi i-a muncit până la moarte pentru dreapta credinţă; iar acum, fiind la pedeapsă, nu înceta a face batjocură la sfintele icoane.

Iar Prea Sfinţitul Patriarh Metodie, după toate acele tulburări bisericeşti şi după multele sale primejdii pe care le-a răbdat pentru sfintele icoane, a îndreptat ocârmuirea bisericească în linişte şi în pace, împodobind scaunul patriarhiei Constantinopolului, cu chipul şi cu viaţa sa, cea asemenea cu îngerii, păzind bine turma cea cuvântătoare a oilor lui Hristos şi săturându-o cu păşunea învăţăturilor celor insuflate de Dumnezeu. El în toate zilele înmulţea cinstea sfintelor icoane, cinstind în icoane pe însăşi feţele acelora care se închipuiesc prin zugrăvirea icoanelor. Împreună cu cinstirea icoanelor, s-a sârguit să întărească în Constantinopol şi aceea, ca să se dea iarăşi cinstea vrednică cinstitelor moaşte ale sfinţilor şi plăcuţilor lui Dumnezeu;

căci, pe vremea stăpânirii ereticeşti, împreună cu sfintele icoane erau necinstite şi moaştele sfinţilor, fiind călcate cu picioarele, târâte pe uliţe cu batjocură, aruncate în noroi şi în gunoi, şi defăimate prin arderea focului sau prin înecare în apă. Şi numai acelea s-au păstrat întregi, pe care mâinile dreptcredincioşilor s-au grăbit să le ascundă de la faţa celor răucredincioşi în sânurile pământului; încât atunci nici nu puteai să auzi de moaştele plăcuţilor lui Dumnezeu în Constantinopol.

Deci Prea Sfinţitul Metodie, arhiereul lui Hristos, s-a sârguit iarăşi să îmbogăţească Constantinopolul cu moaştele sfinţilor şi să înveţe pe poporul cel dreptcredincios la cinstirea cea cu vrednică datorie a lor. Întâi au fost aduse cu cinste de la Heronis la Constantinopol moaştele Sfântului Teodor Studitul, care, după 18 ani ai mutării lui la Dumnezeu, erau întregi, fără de stricăciune. Apoi a adus de asemenea cu cinste în Constantinopol moaştele Prea Sfinţitului Patriarh Nichifor, stăpânul său, la care a fost în rânduiala de apocrisiarh şi de care a fost trimis la Roma. Despre aceasta s-a scris pe larg la 13 zile ale lunii martie.

Apoi şi trupul său mult ostenit şi mult chinuit, sfinţit prin curăţie, îl gătea întru moaşte nestricăcioase Bisericii Constantinopolului, ca pe o vistierie de mult preţ; pentru că se apropia acum de fericitul său sfârşit, pe care l-a văzut mai înainte şi de care s-a înştiinţat şi din proorocia Cuviosului Ioanichie. Pentru că acela, precum mai înainte a spus despre vremea când va fi patriarh Sfântul Metodie, aşa şi după aceea a spus şi când îşi va lua obştescul sfârşit. Căci amândoi fiind înainte-văzători în Sfântul Duh, unul altuia şi-au ştiut mai înainte mutarea lor, precum se povesteşte aceasta în viaţa Cuviosului Ioanichie, astfel:

În al cincilea an al împărăţiei lui Mihail, părintele Metodie patriarhul, văzând mai înainte că se apropie ducerea la Domnul a lui Ioanichie, a mers la el cu clerul său, cerând cea mai de pe urmă binecuvântare şi rugăciune. Iar Cuviosul Ioanichie, vorbind mult cu Sfântul Metodie şi învăţându-i dreapta credinţă pe cei ce veniseră cu el, i-a proorocit lui Metodie că şi el, după sfârşitul lui, va trece fără zăbavă din această viaţă vremelnică în cea veşnică. Apoi, făcând rugăciune şi sărutându-se unul pe altul cu sărutarea cea mai de pe urmă, s-au despărţit. Patriarhul s-a întors întru ale sale, iar Cuviosul părinte Ioanichie a rămas în chilia sa, rugându-se şi pregătindu-se mai înainte de sfârşitul său. Iar a treia zi după plecarea patriarhului, Cuviosul şi purtătorul de Dumnezeu Părintele nostru Ioanichie a trecut la Domnul în patru zile ale lunii noiembrie. Iar în a opta lună

după moartea lui, Prea Sfinţitul Patriarh Metodie s-a odihnit şi el întru Domnul, în 14 zile ale lunii iunie. Astfel s-a împlinit proorocia Cuviosului Ioanichie, pe care a proorocit-o patriarhului, că, fără zăbavă, va trece şi el din această viaţă vremelnică la cea veşnică.

Iar după ce Sfântul Metodie s-a mutat către Domnul, multă plângere şi tânguire a fost pentru el în toată Biserica Constantinopolului, care s-a lipsit de un mare şi luminător părinte ca acesta a toată lumea. Şi i-au făcut lui îngropare cinstită, precum se cădea unui atât de mare arhiereu.

Şi păstorind Sfântul Metodie Biserica lui Hristos patru ani şi trei luni, a trecut la viaţa cea nelipsită cu anii, numărându-se în ceata sfinţilor ierarhi, şi a stat înaintea Arhiereului cel Mare, Începătorul păstorilor, Cel ce a străbătut cerurile, Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Cel de toţi sfinţii slăvit, Căruia şi de la noi, păcătoşii, să-I fie cinste şi slavă, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL NIFON ATONITUL[1]

Cuviosul părintele nostru Nifon a fost de neam din Arghirocastron, dintr-un sat ce se numeşte Lucovi. Tatăl lui a fost preot, foarte cucernic şi temător de Dumnezeu. După ce cuviosul s-a făcut de zece ani, fratele tatălui său l-a luat şi l-a dus în mănăstirea Sfântului Nicolae, unde era eclesiarh. Acea mănăstire era zidită de Constantin, pururea pomenitul împărat, care se chema Monomahul, în locul ce până astăzi se zice Mesopotamia.

De la început l-a învăţat Sfintele Scripturi, apoi l-a îmbrăcat în chipul monahicesc. Şi văzându-l cât de mult sporea la învăţătură, cât şi la ascultarea mănăstirii, l-a hirotesit şi anagnost; iar după ce a ajuns la vârsta desăvârşită, văzându-l că odată cu vârsta a crescut şi în fapta bună, l-a hirotonit ieromonah. Deci cuviosul, fiind foarte isteţ şi osârdnic, citind dumnezeieştile Scripturi şi Vieţile Sfinţilor, s-a făcut şi foarte învăţat. De aceea a început dragostea lui Dumnezeu a-l împunge în inimă şi s-a aprins într-însul dorul liniştii, şi s-a făcut văpaie mare, care i-a învăpăiat mintea şi cugetul, din care pricină a plecat din mănăstirea Sfântului Nicolae şi s-a dus la un îmbunătăţit

[1] Tradus din limba greacă.

pustnic, care atunci venise de curând de la muntele Sinai şi se liniştea într-un deal care se numea Geromerie. De la acela a învăţat mai cu dinadinsul petrecerea monahicească. Deci, îndulcindu-se de mierea liniştii, nu putea să se mai întoarcă în lume; şi astfel a părăsit patria, rudele, prietenii şi orice avuţie lumească şi s-a dus cu osârdie în Sfântul Munte şi, cu a lui Dumnezeu povăţuire, a mers în părţile Lavrei Mari, la şederea Sfântului Petru Atonitul.

Acolo, aflând un pustnic minunat, cu numele Teognost, s-a supus lui cu desăvârşită ascultare. Iar după trei ani, înştiinţându-se Teognost că Nifon este preot şi văzând multele lui fapte bune şi mari, n-a voit să-l mai aibă pe el ca pe un supus, ci ca pe un frate întocmai cu cinstea. Iar Cuviosul Nifon zicând că nu poate monahul a se linişti deosebi, de nu se va supune mai înainte pe sine în ascultare, îl ruga ca să-l aibă supus ca şi mai înainte. Dar fiindcă şi Teognost nu se pleca la aceasta, pentru desăvârşita lui smerenie, Cuviosul Nifon a plecat de acolo, îmbogăţit cu darul lacrimilor; şi s-a dus la chilia marelui Vasile, care era acolo aproape, şi a rămas într-însa cu desăvârşită linişte 14 ani, mâncând o dată pe săptămână pâine uscată.

Iar odată, încuibându-se ciuma în mănăstirea Lavrei şi murind mulţi fraţi, egumenul a rugat pe Cuviosul Nifon să vină la biserică să slujească deoarece rămăseseră puţini preoţi. Iar cuviosul, iubind liniştea, a zis către egumen: „Iartă-mă, părinte, că sunt necărturar şi prost!" Atunci egumenul a zis: „Să slujească măcar la chiliile din afară de lavră". Iar sfântul, ca un smerit cugetător ce era, a ascultat de egumen, petrecând astfel trei ani. Dar, fiindcă inima lui ardea cu totul de dorul liniştii, a plecat de acolo şi s-a dus la divanuri, unde este acum schitul Sfintei Ana. Acolo s-a liniştit mulţi ani, fără colibă şi fără acoperământ, mâncând numai buruieni.

Dar o petrecere ca aceasta nesuferind să o vadă unii, fiind porniţi din zavistia urâtorului binelui, l-au pârât la egumenul Sfintei Lavre că este rătăcit şi că s-a scârbit de pâine şi de aceea mănâncă buruieni. Atunci egumenul, chemându-l în mănăstire, i-a zis: „Pentru ce, fratele şi fiul meu, duci o viaţă aşa de aspră şi înaltă, din care se naşte mândria şi rătăcirea şi nu umbli pe drumul cel de mijloc şi nerătăcit, care este lesne şi nu are prăpăstii? Părinţii cei vechi se hrăneau cu buruieni în pustie; fiindcă acolo nu se găsea pâine, dar aici se află şi pâine şi alte feluri de bucate pe care se cuvine a le mânca cu înfrânare, ca să goneşti de la tine părerea cea drăcească şi rătăcirea".

Atunci cuviosul s-a plecat la aceasta pentru adânca lui smerenie şi, fugind de la Vulevtiri, a venit la chilia Schimbării la Faţă; şi a

rămas acolo mulţi ani, slujind Sfânta Liturghie. Înştiinţându-se de aceasta, şi alţi fraţi s-au adunat acolo la el, vrând să se supună lui, şi să-l aibă povăţuitor şi învăţător al petrecerii monahiceşti. Dar el, nesuferind supărarea celorlalţi, a plecat şi de acolo şi s-a dus la Cuviosul Maxim Cavsocalivitul, unde s-au liniştit împreună mulţi ani. Şi atâta dragoste au câştigat unul către altul, încât se părea că amândoi au un suflet în două trupuri; iar Cuviosul Maxim a dăruit coliba sa Sfântului Nifon şi şi-a făcut alta pentru el acolo aproape. Dar, fiindcă şi acolo la Sfântul Maxim alergau mulţi pentru minunile ce le făcea şi proorociile ce le spunea, pentru aceasta Cuviosul Nifon, nesuferind să fie supărat şi fiind povăţuit de fericitul Maxim, a plecat de acolo şi s-a dus la peştera ce este de cealaltă parte de Sfântul Hristofor.

Deci trecând puţină vreme, a venit din patria sfântului un monah, anume Marcu, care cerea să i se supună, ca să înveţe rânduiala monahală. Pe acela sfântul l-a primit, însă i-a zis să zidească lângă coliba sa şi alta, ca să locuiască împreună cu el şi fratele său. Iar Marcu, umilindu-se la cuvintele sfântului, i-a zis: „Cum este cu putinţă, părinte, ca fratele meu, care este un om mirean şi cu familie să vină aici?" Atunci sfântul, pentru adânca şi smerita lui cugetare, a răspuns: „Frate, eu m-am făcut afară din minţi şi nu ştiu ce zic, dar tu fă ce voieşti!" Şi s-a întâmplat atunci şi sărbătorirea Sfântului Atanasie, şi trimiţând Cuviosul Nifon pe Cuviosul Marcu la lavră pentru o trebuinţă oarecare, i-a zis şi aceasta: „Întorcându-te de la praznic, să aduci cu tine şi pe fratele tău ca să-l vedem". Iar Marcu a răspuns iarăşi cele asemenea, însă ducându-se la lavră, a văzut pe fratele său şezând în afară de poartă şi, minunându-se de proorocia sfântului, a primit pe fratele său şi l-a sărutat, iar de bucurie s-a schimbat cu totul. Însă îl certa conştiinţa pentru necredinţa ce a arătat bătrânului său. De aceea, luând pe fratele său, s-a dus la sfântul şi, căzând înaintea lui, a cerut iertare pentru necredinţa lui.

Şi nu a trecut multă vreme şi Marcu a slăbit atât încât nu putea nici să umble, nici să-şi mişte mâinile şi picioarele. Deci ruga pe sfântul ca să i se facă milă şi să-l vindece; dar sfântul, voind să-l facă să cunoască greşeala necredinţei şi neascultării, i-a zis: „Sfinţii fără de arginţi pot a te tămădui, ca nişte făcători de minuni; iar eu, fătul meu, sunt păcătos şi nevrednic, şi Dumnezeu nu mă aude". Deci pentru că şi fratele lui pătimea împreună cu el şi ruga pe sfântul să-l ierte, a luat untdelemn din candela icoanei, a uns trupul bolnavului şi îndată Marcu s-a tămăduit, sculându-se din patul unde zăcea. Atunci

sfântul i-a zis: „Iată, te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greşeşti, ca să nu ţi se întâmple ceva mai rău!"

Dar Marcu a căzut iarăşi în neascultare, căci, cerând voie de la Cuviosul Nifon să meargă la malul mării să pescuiască şi neprimind, ci fiind îndemnat să se înveţe mai degrabă a pescui gândurile cele necurate, ca să nu-l mănânce; şi să se depărteze de la mare şi de peşte, ca să nu cadă în marea ispitelor; el, neluând aminte la cuvintele cuviosului, ca un neascultător, s-a pogorât la malul mării ca şi cum ar fi vrut să spele rasele lui cele vechi, dar în fapt ca să prindă peşte cu undiţa. Şi acolo unde se îndeletnicea el cu aceasta, fără de veste un peşte-câine uriaş a sărit din mare asupra lui, ca să-l înghită. Şi înspăimântându-se Marcu, a chemat în ajutor rugăciunea bătrânului şi, dându-se puţin în lături, abia a scăpat de fiară. Deci îndată a alergat la sfântul tremurând, ţinând în mână peştii ce-i prinsese.

Iar sfântul văzându-l, i-a zis: „Neascultătorule, nu te face necredincios; pentru că cel ce s-a prefăcut în şarpe la strămoşi şi i-a învăţat neascultarea, acela însuşi s-a prefăcut astăzi în peşte-câine, pentru neascultarea ce te-a învăţat mai înainte, voind a te arunca în groapa neascultării şi sufleteşte şi trupeşte. Însă Hristos, Care a venit în lume să-l surpe, ţi-a ajutat astăzi, aşteptând pocăinţa ta, pentru nemărginita Lui bunătate. Iar eu niciodată nu voi mânca din peştele neascultării!" Auzind acestea Marcu, a aruncat peştii departe şi, căzând la picioarele sfântului, cerea cu lacrimi fierbinţi iertare; iar sfântul, ca un preamilostiv, l-a iertat. De atunci înainte a păzit desăvârşit ascultarea, până şi-a sfârşit viaţa şi s-a dus la viaţa cealaltă cu bună nădejde, ca să ia înmiită plata ascultării sale.

El a lăsat urmaş al său, ca să slujească sfântului, pe Gavriil, nepotul său, al cărui tată se numea Dositei. Iar acest Dositei a rugat odată pe Cuviosul Nifon să trimită pe Gavriil pentru o trebuinţă oarecare la Sfânta Mănăstire Vatopedu, şi cuviosul l-a trimis, rânduindu-i în ce zi să vină înapoi neapărat. Şi când a sosit ziua cea rânduită, iar Gavriil nu s-a mai întors, atunci Dositei a început a plânge, socotind că s-a robit fiul său, căci auzise că agarenii pradă acele părţi. Iar Sfântul Nifon, cu ochii sufletului cei înainte-văzători ştiind cele făcute, a zis: „Nu plânge, bătrânule Dositei, pe fiul tău, că este liber!" Astfel, mai înainte de a apune soarele, a sosit şi Gavriil, fără a pătimi ceva rău.

Sfântul Nifon, cunoscând mai înainte că după şase luni Sfântul Maxim va adormi somnul cel de pe urmă, a zis către ai săi: „Să mergem către Sfântul Maxim, ca să ne îndulcim de el, că n-o să-l mai vedem mult în această viaţă!" Deci s-a dus către el şi, făcând

sărutarea cea întru Hristos, Sfântul Maxim a zis: „Iubiţii mei fraţi, bucuraţi-vă întru Hristos, că aceasta este cea mai de pe urmă întâlnire a noastră; căci de acum nu ne vom mai vedea unul cu altul!" Şi s-a împlinit proorocia amândurora întocmai.

După mulţi ani, ciuma a venit iarăşi în Sfântul Munte şi Gavriil s-a îmbolnăvit atât de rău, încât era în primejdie de moarte; deci, văzându-l tatăl lui, plângea nemângâiat. Iar Sfântul Nifon îl mângâia, zicându-i: „Nu plânge, frate, că fiul tău nu moare acum; pentru că mi-a slujit cum voieşte Dumnezeu!" Şi îndată întorcându-se către Răsărit, s-a rugat mult în taină Preabunului Dumnezeu pentru cel bolnav. Şi o, minune! Îndată s-a sculat bolnavul sănătos şi slăvea pe Dumnezeu, iar sfântul, întorcându-se către ei, a zis: „Iată, fratele nostru şi-a luat sănătatea cu ajutorul lui Dumnezeu, iar eu voi muri în vremea postului Sfinţilor Apostoli!"

Deci, sosind postul Sfinţilor Apostoli, Sfântul Nifon s-a sculat în dimineaţa primei sâmbete, a făcut rugăciune şi s-a împărtăşit cu Preasfintele Taine. Apoi a zis către obştea sa: „Fraţii mei iubiţi în Domnul, iată a venit vremea să merg către Domnul, pe Care l-a dorit sufletul meu din tinereţe". Şi, văzându-i că s-au tulburat şi s-au întristat, le-a zis: „Nu trebuie, fraţii mei, să vă întristaţi, că de acum înainte mă veţi avea mijlocitor către Dumnezeu, ca să-L rog pentru mântuirea voastră; numai voi să păziţi poruncile Lui".

Apoi Duminică le-a zis să pună masa, ca să guste ceva, iar după aceea să sape mormântul şi să-l pregătească, ca să meargă în pământul din care a fost luat. Iar după ce s-au făcut toate acestea, sfântul s-a sculat şi, înălţând ochii şi mâinile către cer, s-a rugat mult. Apoi, binecuvântându-i, iertându-i şi cerând şi el iertare de la ei şi însemnându-i cu semnul Sfintei Cruci, şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu. Şi a strălucit faţa lui ca soarele, dând semn cu aceasta de îndrăzneala lui către Dumnezeu. Deci a adormit acest pururea pomenit părinte în 14 zile ale lunii iunie, în anul 1330, trăind 96 de ani. El a făcut în viaţa sa şi mari minuni, din care sunt şi acestea:

Un bătrân duhovnicesc şi îmbunătăţit, cu numele Teodul, a voit odată să meargă la Sfântul Nifon, pentru folos sufletesc. Şi mergând pe drum, a ajuns la un loc prăpăstios şi acolo a alunecat şi şi-a lovit piciorul de o piatră mare. Şi i-a curs atâta sânge din rană şi avea atâtea dureri, încât puţin a lipsit să-şi dea sufletul. Deci văzându-se că se afla într-o stare ticăloasă ca aceea, a strigat din adâncul sufletului: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, dacă Nifon este sluga ta, şi are îndrăzneală către Tine, să stea curgerea sângelui şi să înceteze durerile, ca să mă însănătoşez prin rugăciunile lui şi să nu

mă mănânce aici fiarele sălbatice". Zicând acestea, îndată a stat sângele, au încetat durerile, şi cel mort pe jumătate s-a sculat în picioare şi umbla slăvind pe Dumnezeu.

Un monah din lavră, având evlavie către Sfântul Nifon, i-a trimis cu un prieten al său un vas plin cu untdelemn. Acela mergând pe drum, s-a împiedicat şi a căzut şi toate cele ce avea s-au sfărâmat, numai vasul cu untdelemn a rămas întreg şi l-a dus sfântului. Iar sfântul, zâmbind, a apucat mai înainte şi i-a zis: „Vezi câtă tărie are credinţa fratelui care a trimis untdelemnul, că te-a mântuit şi pe tine din primejdie şi a păzit sănătos şi vasul cu untdelemn, cu toate că celelalte s-au sfărâmat desăvârşit!" Iar aducătorul, minunându-se de mai înainte vederea sfântului, a slăvit pe Dumnezeu.

Alt monah, fiind bolnav multă vreme de durere de cap, s-a dus la doctori, cu care a cheltuit foarte mult, dar nu s-a putut vindeca. De aceea a alergat la Sfântul Nifon şi, căzând la picioarele lui, s-a rugat fierbinte să-l vindece, zicând: „Prea sfinte părinte, ştiu că orice ai cere de la Dumnezeu îţi va da ţie, căci pentru dragostea Lui ai ales să şezi în pustia aceasta". Iar sfântul, ca un smerit cugetător, i-a răspuns: „Părinte, sunt păcătos şi Dumnezeu nu ascultă pe cei păcătoşi". Dar bolnavul nu înceta a se plânge, a cădea şi a ruga pe sfânt să-l vindece. Atunci fericitul Nifon, fiind biruit de fireasca lui bunătate şi milostivire, s-a rugat deasupra capului celui care avea durere, din care a ieşit un vuiet ca de un vânt silnic şi o, minune, îndată s-a vindecat acela şi, mulţumind sfântului, slăvea pe Dumnezeu.

Un alt monah, fiind de sine rânduitor, s-a încrezut lui şi socotelii sale, şi nu spunea gândurile lui vreunui duhovnicesc părinte mai sârguitor decât el; ci, precum îi zicea gândul, aşa făcea. De aceea s-a rătăcit ticălosul şi a primit îngerul întunericului în loc de cel al luminii, şi a învăţat de la el multe lucruri necuvioase şi a căzut întru atâta mândrie, încât credea că el este mai bun decât ceilalţi în toate faptele bune. Acesta s-a dus odată la Sfântul Nifon şi, întrebându-l sfântul pentru care pricină a venit la dânsul, el a răspuns: „Am venit să te văd, ca pe unul ce eşti vestit în fapte bune". Sfântul i-a zis: „Cum, tu cel atât de mare şi de minunat te-ai înjosit a veni la mine preamicul şi neînvăţatul?" Acela a răspuns: „Dumnezeu mi-a făcut bine, şi darul care îl am, este al lui Dumnezeu".

Atunci cuviosul i-a zis: „Frate, darul lui Dumnezeu este smerita cugetare; al lui Dumnezeu este a te socoti că eşti cel mai de pe urmă decât toţi; al lui Dumnezeu este a face fapte mari şi bune şi a te ţine că eşti cel mai jos decât toţi; iar acestea ce le năluceşti tu sunt ale rătăcirii şi ale satanei care te-a învăţat". Atunci, acela, rămânând

umilit din cuvintele sfântului insuflate de Dumnezeu şi venindu-şi în sine, a zis: „Părinte, dacă acestea sunt ale celui viclean, te rog goneşte-le cu rugăciunea ta şi izbăveşte-mă de nălucirea lui". Iar fericitul Nifon, înălţând la cer ochii sufletului, a zis: „Doamne Iisuse Hristoase, Care ai căutat oaia cea pierdută şi rătăcită şi, găsind-o, ai numărat-o împreună cu celelalte oi nerătăcite; Tu, Care ai izgonit pe lupul cel gândit, care căuta să o omoare şi ne-ai arătat nouă cale de mântuire; Tu, Stăpâne, scapă din meşteşugirea rătăcitorului diavol pe robul tău acesta, care, pentru neştiinţa sa, a căzut în rătăcire, slobozeşte-l pe el din nălucirile aceluia, ca să Te cunoască că Tu eşti singur Dumnezeu adevărat, Care pentru noi ai răbdat Cruce şi moarte, şi să slăvească numele Tău cel binecuvântat în veci. Amin".

Aşa s-a rugat Cuviosul Nifon şi îndată s-a risipit ca un nor de la ochii fratelui şi a cunoscut singur ticălosul în ce mare rău era căzut. De atunci a scăpat de nălucirile satanei şi a grăit cele plăcute lui Dumnezeu, cu multă înţelepciune şi cu smerenie.

Ceasornicarul cinstitei Lavre, fiind izgonit din mănăstire pentru o greşeală oarecare ce o înfăptuise, s-a dus la Sfântul Nifon şi, spunându-i că a fost alungat din lavră pe nedrept, îl întreba dacă se poate să rămână acolo în supunerea lui. Iar sfântul, văzând mai înainte cele ce au să fie, i-a zis: „Du-te înapoi la mănăstire şi cazi înaintea egumenului cu pocăinţă şi cu smerenie, şi iarăşi te va primi; pentru că, dacă nu te vei duce, aici nu vei putea răbda strâmtorarea şi te vei lipsi şi de bunătăţile mănăstirii. Deci, ducându-te înapoi, nu va trece multă vreme şi te vei face eclesiarh, apoi egumen; însă, mai mult decât toate, se cuvine să ai smerita cugetare". Apoi a adăugat acestuia: „Când, cu ajutorul lui Dumnezeu, te vei face egumen, să-ţi aduci aminte de noi şi să ne învredniceşti părţii vieţii de obşte". Deci, întorcându-se ceasornicarul la mănăstire, în puţină vreme a fost făcut eclesiarh, apoi egumen, după cele ce spusese mai înainte cuviosul; de aceea, trimitea şi sfântului cele de nevoie vieţii.

Încă şi trei monahi au voit să vină la Sfântul Nifon; dar, fiindcă unul dintr-înşii era fără barbă, l-au lăsat în drum departe de chilia cuviosului şi s-au dus numai cei doi. Iar sfântul le-a zis: „De ce nu aţi adus şi pe tânărul celălalt, căci el se va face locaş al Sfântului Duh?" Atunci ei, minunându-se de această înainte cunoştinţă a sfântului, s-au dus şi au adus pe acel tânăr. Şi folosindu-se mult de cuvintele cuviosului, şi luând binecuvântare, s-au dus, slăvind pe Dumnezeu. Iar tânărul acela, sporind în fapta bună, după cuvântul sfântului, a strălucit în petrecerea monahicească.

Odată, Dositei, tatăl lui Gavriil, despre care am zis mai înainte, ruga pe Sfântul Nifon să dea voie lui Gavriil să se ducă pentru o trebuinţă oarecare la mănăstirea Ivirilor. Iar sfântul, văzând mai înainte primejdia care avea să se întâmple, l-a oprit. Însă Dositei întărea că nu este nici o primejdie să se ducă în ziua dintâi la chilia Amalfinului, care acum se numeşte a Morfinului. Atunci sfântul a zis: „Dar dacă Gavriil se va robi mai încoace de chilia Amalfinului, ce va fi? Să se ducă, dar eu să nu fiu vinovat de paguba ce va urma". Deci, crezând Dositei cuvintelor sfântului, nu s-a împotrivit mai mult. Iar în seara aceea, venind un frate la dânsul, le-a spus că dincoace de chilia Morfinului a venit o corabie de tâlhari şi a robit trei monahi care se găseau din întâmplare în drumul acela, precum spusese sfântul mai înainte.

Odată a mers la cuviosul un monah de la lavră şi i-a zis că ieromonahul Ioanichie a fost trimis de egumen cu alţi monahi la ostrovul Schirului şi, mergând cu caicul mănăstirii, pe drum a fost robit de tâlhari; deci părinţii au adunat bani în Lavră şi au trimis să-i răscumpere, şi a dat şi el un galben din partea lui. Iar sfântul a zis atunci: „Fătul meu, mai bine ar fi fost să fi dat galbenul tău la săraci, căci Ioanichie şi ceilalţi s-au dezrobit şi se află bine. Măcar de ne-am fi învrednicit şi noi de mângâierea de care se îndulcesc ei acum".

Acestea auzindu-le monahul acela de la Sfântul Nifon, a însemnat ziua aceea şi, când s-a întors Ioanichie în lavră, a spus ceea ce a proorocit despre ei Cuviosul Nifon şi s-a înştiinţat că, după cum a zis mai înainte sfântul, aşa s-a şi făcut. Şi în ziua aceea, pe care a însemnat-o, au prins peşte mult şi mare şi au luat mare mângâiere întru slava lui Dumnezeu, Care slăveşte pe cei ce-L slăvesc pe El în veci. Amin.

LUNA IUNIE
ZIUA A CINCISPREZECEA

SFÂNTUL PROOROC AMOS

Sfântul Prooroc Amos s-a născut în cetatea Tecui, care era aşezată în pământul Iudeei, nu departe de Betleem. El era de neam prost şi sărac, petrecându-şi zilele la păstoria turmelor de dobitoace. Iar Domnul, Care nu priveşte spre cei bogaţi şi slăviţi, ci spre cei smeriţi şi săraci, l-a chemat pe el de la turmele oilor la proorocie, ca şi pe Moise şi pe David, şi i-a poruncit să meargă din pământul Iudeei în pământul lui Israel, ca acolo, cu cuvintele cele prooroceşti, să îndemne popoarele la pocăinţă, de vreme ce se abătuseră la închinarea de idoli; pentru că din zilele lui Ieroboam, împăratul lui Israel – care după moartea lui Solomon s-a rupt de sub stăpânirea împăratului Iudeei, fiul lui Solomon, ce împărăţea în Ierusalim, şi şi-a făcut o altă împărăţie peste zece seminţii ale lui Israel –, dintr-acele zile, popoarele israelite au căzut de la dreapta cinstire a lui Dumnezeu şi se închinau idolilor.

Deci, acel împărat, vrând ca să întărească pe israeliteni sub stăpânirea sa, se temea ca nu cumva, mergând supuşii săi în Ierusalim la praznice spre închinăciune, să se lipească iarăşi de biserica Ierusalimului, să se rupă de el şi să-l ucidă. De aceea, a făcut două juninci cioplite în aur, pentru că ştia obiceiul poporului său, că era lesne de plecat la închinarea de idoli, ca şi strămoşii lui, când au trecut Marea Roşie din pustia Egiptului şi au turnat un viţel de aur din salbele lor cele de aur. Deci, pe acele două juninci turnându-le Ieroboam, una a pus-o în Dan, iar cealaltă în Betel, cetăţi ale stăpânirii sale, poruncind tuturor israelitenilor ca, neducându-se la Ierusalim, să se închine cu jertfe junincilor de aur şi să le prăznuiască pe acelea cu dănţuire; pentru că acel ticălos împărat zicea către

popor: „Iată zeii tăi, Israele, cei care te-au scos din Egipt". Şi aşa a îndărătnicit Ieroboam pe Israel.

Deci, din acea vreme, deşi Dumnezeu trimitea pe sfinţii Săi prooroci la israeliteni, ca să le arate rătăcirea lor şi să-i povăţuiască la calea cea dreaptă, însă puţini dintre ei se îndreptau şi se întorceau la adevăratul Dumnezeu, iar alţii se închinau şi Dumnezeului celui adevărat şi idolilor, adică junincilor de aur. Deci, între alţi prooroci, Dumnezeu a trimis la ei şi pe acest rob al Său, pe Sfântul Prooroc Amos, cu înfricoşate îngroziri. Acest prooroc al lui Dumnezeu era simplu şi neiscusit la vorbă, dar nu şi la înţelegere; pentru că acelaşi Duh Sfânt, care lucra în toţi proorocii, lucra şi într-însul şi grăia prin gura lui. Iar începutul proorocirii lui a fost pe vremea împăratului Iudeei Ozia, cel din Ierusalim, şi în vremea împăratului lui Israel Ieroboam, cel din Samaria – nu acel împărat, care rupându-se de la sceptrul Iudeei, a făcut junincile de aur, ci alt Ieroboam, mai în urmă cu anii, care, asemenea celui dintâi Ieroboam, a fost închinător de idoli şi slujitor al junincilor de aur.

Deci Proorocul Amos a început a prooroci în vremea acelor împăraţi, cu doi ani mai înainte de cutremurul cel înfricoşat ce avea să fie în Palestina. Iar cutremurul cel mare, după adeverirea scriitorilor celor vechi, a fost astfel: Ozia, împăratul Iudeei, care s-a numit şi Azarie, mândrindu-se, a îndrăznit a tămâia cu cădelniţa în altar, în Sfânta Sfintelor, după rânduiala preoţească. Iar preoţii oprindu-l, îl îngrozeau cu moarte şi îndată, chiar în ceasul acela, s-a cutremurat pământul cu cutremur mare în Ierusalim şi în toată Palestina şi au căzut nu numai ziduri multe, ci şi unii munţi s-au pornit din locurile lor. Templul s-a despicat din vârf şi prin acea deschizătură a venit raza soarelui pe faţa împăratului şi s-a umplut fruntea lui de lepră, după care s-a făcut lepros cu totul. Astfel, Domnul n-a suferit întinăciunea făcută altarului Său şi necinstea adusă preoţilor Lui.

Şi a proorocit Sfântul Amos, îngrozindu-i cu înfricoşatele pedepse ale lui Dumnezeu, ce aveau să vină nu numai asupra lui Israel, ci şi asupra părţilor celor dimprejur: asupra Siriei, a Filistinei, asupra Tirului şi a Idumeii, asupra amonitenilor şi asupra moabitenilor, precum se scrie pe larg în cartea lui. Dar mai ales a proorocit asupra israelitenilor, căci, după ce au cunoscut pe Dumnezeu, s-au depărtat de la El; pentru că Dumnezeu nu atât se mânie şi se răzbună pentru păcatele păgânilor, care nu-L ştiu pe El, pe cât pentru păcatele poporului care L-a cunoscut pe El şi s-a îndulcit de facerile Lui de bine. Căci ce fel de faceri de bine n-a făcut Dumnezeu neamului celui nemulţumitor al lui Israel? L-a eliberat din robia Egiptului, l-a trecut

prin mare ca pe uscat, l-a hrănit cu mană în pustie când flămânzea, i-a izvorât apă din piatră când înseta, a izgonit neamurile dinaintea lui şi l-a dus în pământul făgăduinţei, unde curge lapte şi miere. Însă ei, făcând prăznuiri idolilor de aur turnaţi în chip de juninci, strigau cu dănţuire: „Iată zeii tăi, Israele".

Nişte praznice ca acestea urâte de Dumnezeu, se săvârşeau mai ales în cetatea Betel, la un munte înalt, unde era o junincă de aur. Deci, acolo mai ales mergând Sfântul Amos, striga poporului cu glas mare rugându-l, îndemnându-l şi înfricoşându-l cu pedepsele cele cumplite, care din mânia lui Dumnezeu vin asupra lui, să înceteze de la o prăznuire ca aceea; dar foarte puţini îl ascultau. Atunci era în Betel un slujitor al acelei juninci, cu numele Amasia. Acel slujitor, văzând pe proorocul lui Dumnezeu că huleşte pe idolul lor – juninca cea de aur –, că scuipă jertfele lor şi depărtează poporul de la spurcata lor prăznuire, spunându-le încă şi îngrozirile şi pedepsele cele viitoare asupra celor ce nu se pocăiau, clevetea pe Amos lui Ieroboam, împăratul lui Israel, zicând: „Amos face întărâtări împotriva ta în mijlocul casei lui Israel. Pământul nu poate să sufere toate cuvintele lui; pentru că tulbură şi ridică poporul împotriva ta şi încă prooroceşte şi rele pentru tine, zicând: «Ieroboam de sabie se va sfârşi, iar poporul lui Israel va fi robit şi dus din pământul său»".

Astfel pâra slujitorul Amasie pe proorocul Amos, vrând să pornească pe împărat spre mânie împotriva lui; dar împăratul nu lua în seamă cuvintele aceluia, nici nu voia să facă rău proorocului lui Dumnezeu, pe care îl cinstea, deşi el era închinător de idoli. Şi văzând slujitorul că nu poate să pornească pe împărat împotriva proorocului lui Dumnezeu, a început a-l prigoni pe el, muncindu-l; pentru că de multe ori, prinzându-l, îl bătea cumplit şi-l gonea din Betel, îngrozindu-l să nu vină la praznicul lor, nici să întoarcă pe popor de la jertfele şi de la ospăţurile lor. Însă sfântul prooroc nu lua în seamă îngrozirile şi bătăile ce-i veneau de la dânsul, ci iarăşi venea şi proorocea cuvintele cele învăţătoare şi îndemnătoare către popor. Şi iarăşi era prins de acel slujitor şi muncit cu bătăi.

Iar odată, vicleanul slujitor a zis cu rugăminte către Amos: „Proorocule, du-te de aici şi mergi în patria ta, în pământul Iudeei. Acolo să vieţuieşti şi să prooroceşti, iar în Betel să nu te mai întorci, deoarece este sfinţire a împăratului şi casa împărăţiei lui". Proorocul Amos a răspuns, zicând: „Eu n-am fost prooroc, nici nu sunt fiu de prooroc, ci am fost păstor al dobitoacelor; şi fiind sărac, mă hrăneam cu poame din pustie până m-a luat Domnul de la oi şi mi-a zis: «Mergi şi prooroceşte la poporul meu Israel». Iar tu îmi zici să nu

proorocesc în Israel, nici să supăr casa lui Iacov? Pentru aceasta, Domnul zice despre tine: «Când vor veni asirienii în pământul lui Israel şi-l vor robi, atunci vor pustii cetăţile lui şi le vor strica; iar cetatea aceasta o vor lua. Atunci ostaşii asirienilor cei fără de ruşine vor spurca cu desfrânare pe femeia ta înaintea ochilor tăi, deoarece şi tu ai făcut pe Israel să rătăcească înaintea ochilor lui Dumnezeu cei atotvăzători şi ai învăţat popoarele acestea să facă lucruri necurate, în întinata capişte a junincei celei de aur. Iar fiii şi fiicele tale de sabie vor cădea şi tu în pământ necurat te vei sfârşi, iar poporul lui Israel va fi dus în robie din pământul său»".

Cu nişte cuvinte prooroceşti ca acestea pornindu-l pe acel slujitor spre mânie, a fost bătut Sfântul Amos fără cruţare; iar la sfârşit, un fiu al slujitorului, anume Ozia, fiind plin de mânie şi iuţime, l-a lovit pe el foarte tare peste sprâncene, rănindu-l de moarte. Însă n-a murit îndată, ci a fost dus abia viu la pământul său şi la patria sa, în cetatea Tecui, unde, din rănile cele dureroase, şi-a dat sufletul său după câteva zile şi a fost îngropat cu părinţii săi. Iar ce fel au fost proorociile lui, cel ce va voi, să citească cartea proorociei lui. Iar noi pe Dumnezeul Cel ce l-a înţelepţit pe el Îl slăvim, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă. Să se ştie că altul a fost Amos, tatăl lui Isaia, şi altul proorocul acesta. Amos, tatăl lui Isaia, a fost din seminţia împăraţilor Iudeei; el s-a născut şi a petrecut în Ierusalim. Iar acest prooroc a fost de neam de jos şi nu din Ierusalim, ci din cetatea Tecui, locuinţa păstorilor. Pentru că acolo păşunile erau bune, şi mulţi ierusalimeni bogaţi îşi ţineau dobitoacele lor la Tecui. Amos, tatăl lui Isaia, nu era din numărul proorocilor, nici nu a fost trimis undeva de Dumnezeu şi nu a murit de moarte mucenicească.

Iar acest Sfânt Amos, pentru darul lui cel prooroc, a fost numărat cu proorocii, a fost trimis în Israel şi a murit mucenicește. Deci măcar că alţii scriu altfel despre aceasta, însă nu este fără de greşeală istoria lor.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI VIT, MODEST ŞI CRISCHENTIA

În timpul împărăţiei lui Diocleţian, când ighemonul Valerian din Sicilia prigonea pe creştini, era acolo un copil de doisprezece ani, cu numele Vit, fiul unui bărbat bogat şi de neam bun care se numea Ghilas. Acela se ţinea de necurăţia păgânească, iar fiul lui, fericitul Vit, fiind luminat de sus în copilăria sa cu minunatul dar al Sfântului Duh, a cunoscut pe Unul şi adevăratul Dumnezeu, Cel ce a făcut

cerul şi pământul şi, crezând într-însul, se ruga Lui ziua şi noaptea, îmbrăcându-se într-o haină de păr.

Şi s-a învrednicit a auzi un glas dumnezeiesc de sus către dânsul, grăind: „S-a auzit rugăciunea ta şi voi arăta spre tine mila Mea". După glasul acesta, i s-a dat lui de la Dumnezeu puterea facerii de minuni şi tămăduia neputinţele omeneşti, şi sfătuia pe cei necredincioşi ca să cunoască pe adevăratul Dumnezeu, şi povăţuia pe mulţi la calea cea dreaptă; pentru că Domnul Cel atotputernic a voit ca din gura pruncului acesta şi din lucrurile lui, să-şi săvârşească lauda, spre înfruntarea rătăcirii închinării la idoli. Deci, mai presus de fire i-a dat aceluia, împreună cu înţelegerea, şi darul facerii de minuni, ca întru anii cei tineri, fericitul Vit să fie bărbat puternic cu lucrul şi cu cuvântul şi să se slăvească întru dânsul Dumnezeu Cel minunat întru sfântul Său.

Şi înştiinţându-se ighemonul Valerian de acest sfânt prunc, a chemat pe tatăl lui la dânsul şi i-a zis: „Ce este aceasta care aud, că fiul tău se închină acelui Dumnezeu, pe care Îl cinstesc creştinii? De voieşti să-l ai pe el întreg şi sănătos, sârguieşte-te să-l întorci de la acea sălbăticie". Iar Ghilas, venind acasă, a început a sfătui pe fiul său să nu se întoarcă de la vechile slujbe cele păgâneşti, care se fac zeilor lor. Iar fericitul prunc Vit a zis către tatăl său: „Eu nu ştiu pe alt Dumnezeu, fără numai pe Unul Cel ce este din veac, al Cărui Duh se poartă peste ape şi Care a deosebit lumina de întuneric! Aceluia Îi slujesc eu. El este făcătorul cerului şi al pământului, iar Fiul Său este Domnul nostru Iisus Hristos, Împăratul îngerilor. Pe Acela Îl mărturisesc şi Îl voi mărturisi în toate zilele vieţii mele!" Atunci tatăl său, mâniindu-se, a poruncit să-l bată cu vergi, zicându-i: „Cine te-a învăţat pe tine să grăieşti acestea? Au nu ştii că ighemonul va auzi acestea şi vei pieri?" Tânărul i-a răspuns: „Hristos, al Cărui rob sunt, m-a învăţat pe mine, iar de mânia ighemonului nu mă tem".

Atunci Ghilas, chemându-l pe ispravnicul său cu numele Modest, i-a zis: „Vezi, ca niciodată fiul meu să nu grăiască cuvintele care pomenesc pe Hristos". Însă Sfântul Vit nu băga în seamă îngrozirile tatălui, şi precum purta totdeauna în inima sa numele lui Hristos, aşa şi în gură. Şi a fost mângâiat de Hristos Domnul prin îngerească arătare, pentru că îngerul Domnului i s-a arătat în vedenie, zicându-i: „Nu te teme, ci îndrăzneşte în numele lui Iisus Hristos, că eu îţi sunt dat păzitor să te păzesc până la sfârşit; deci cunoaşte acest dar de la Domnul, că tot ce vei cere de la Dânsul, ţi se va da".

Sfântul Vit, veselindu-se şi întărindu-se prin această îngerească arătare, şi mai mult mărturisea şi preamărea numele Domnului. Iar

tatăl său plângea pentru el, deoarece pe el singur îl avea; şi se sârguia cu cuvinte amăgitoare să-l întoarcă la slujba diavolească. Şi a întrebat Sfântul Vit pe tatăl său: „Tată, căror zei îmi porunceşti să slujesc?" Tatăl lui i-a răspuns: „Fiule, nu ştii oare pe zeii noştri: Die, Hercules, Junona, Artemida, Vesta, Apolon şi ceilalţi, cărora se închină împăraţii şi boierii?" Sfântul a zis către tatăl său: „Aceia cărora le zici că sunt zei, sunt idoli fără de suflet, făcuţi de mâini omeneşti, care au gură, dar sunt muţi, au ochi şi sunt orbi, au mâini şi picioare, dar nu se mişcă. Iar eu ştiu că unul este Dumnezeu viu şi lucrător în Care vieţuim şi ne mişcăm, ziditor şi atoateţiitor, Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, şi mărturisesc că Unul este Răscumpărătorul şi Mântuitorul neamului omenesc, Fiul lui Dumnezeu, Care a fost muncit pentru păcatele noastre şi cu al Cărui sânge ne-am izbăvit".

Tatăl său i-a zis cu lacrimi: „O, prea dulcele meu fiu, ia aminte la sfatul folositor şi sănătos al tatălui şi întoarce-te de la credinţa cea nebună; prin care tu te osteneşti în zadar şi cinsteşti pe un om mort, ca nu cumva mâniindu-se ighemonul să te piardă şi vei înmulţi durerile inimii mele!" Fericitul Vit a răspuns: „O, tată! De-ai cunoaşte şi tu cine este Acela pe care tu Îl defăimezi, numindu-L om mort şi de te-ai închina şi tu Lui, împreună cu mine, pentru că Acela este Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel viu, mieluşelul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii". Ghilas a zis: „Eu ştiu pe Hristos Acela, Căruia tu îi zici că este Dumnezeu, că a fost bătut în Iudeea din porunca lui Pilat şi a fost osândit la moarte pe cruce, şi răstignit de iudei şi de slugile lui Pilat". Sfântul tânăr a răspuns: „Aşa este tată, precum zici, dar taina acestui lucru este mare, minunată şi sfântă". Ghilas a zis: „Vorbind adevărul, aceea ai numi-o mai bine pedeapsă decât taină". Fericitul copil a răspuns: „O, tată, ascultă-mă cu blândeţe şi cunoaşte adevărul. Vinderea şi răstignirea Domnului nostru Iisus Hristos este mântuirea noastră, de la a Cărui dragoste să ştii că nimeni, cu nici un fel de munci, nu va putea vreodată să mă despartă". Atunci Ghilas a tăcut, mâhnindu-se cu inima pentru fiul său.

Şi multe minuni se săvârşeau cu darul lui Dumnezeu, care petrecea în fericitul tânăr: orbii se luminau, neputincioşii se tămăduiau, iar diavolii se izgoneau şi mărturiseau pe faţă sfinţenia lui cea mare. Toate acestea nu s-au ascuns de ighemonul Valerian, care, şezând la judecată, a zis către tatăl lui Vit înaintea tuturor: „O, Ghilas, bărbat de neam bun, acum mi s-a făcut înştiinţare cu adevărat că fiul tău cinsteşte şi se închină cu toată osârdia Celui răstignit în Iudeea, Care Se numeşte Hristos; iar pe zeii părinteşti îi defaimă; deci este dator să stea de faţă la judecata noastră şi să-l aduci aici".

Şi fiind adus Sfântul Vit la judecata păgânească, ighemonul a zis către dânsul: „Pentru ce nu jertfeşti zeilor celor fără de moarte? Nu ştii poruncile împărăteşti, că toţi care cinstesc pe Cel răstignit se vor pierde cu felurite pedepse?" Iar fericitul prunc, fiind plin de Duhul Sfânt, nu s-a înspăimântat deloc; ci, făcându-şi semnul Sfintei Cruci, a răspuns zicând: „Eu nu voiesc să mă închin diavolilor, nici nu voi cinsti pe idolii cei de piatră şi de lemn. Am pe Dumnezeul Cel viu, Căruia Îi slujeşte sufletul meu!" Atunci Ghilas, tatăl lui, a strigat către cei de aproape şi către rudele sale cu mare plângere, zicând: „O, prietenilor, vă rog tânguiţi-vă cu mine, pentru că văd pe fiul meu unul născut că piere". Iar Sfântul Vit a strigat împotriva lui, zicând: „Nu pier, ci mă învrednicesc a fi numărat în ceata dreptţilor, celor plăcuţi lui Dumnezeu". Valerian a zis către dânsul: „Pentru cinstea bunului tău neam şi de dragostea prieteşugului tatălui tău, m-am oprit până acum şi n-am împlinit asupra ta poruncile împărăteşti cele hotărâte asupra călcătorilor de lege. Iar acum, văzându-te pe tine întărit întru împotrivirea ta, voi începe a te munci după lege, căci poate vei lăsa nesupunerea ta, fiind pedepsit cu bătăi". Aceasta zicând ighemonul, a poruncit să-l bată pe fericitul copil cu toiege.

Deci fiind el mult bătut, muncitorul îi zicea: „Supune-te acum şi jertfeşte zeilor". Mucenicul îi răspundea: „O, ighemoane, ţi-am spus o dată că mă închin lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu!" Şi, mâniindu-se ighemonul, a poruncit să-l bată cu un lanţ de fier. Dar, pe când slujitorii voiau să facă aceea, îndată li s-au uscat mâinile. Asemenea şi mâna ighemonului, cu care arăta la slujitori şi le poruncea, s-a vătămat de o boală năpraznică şi a rămas uscată. Iar ighemonul a strigat cu durere, zicând: „Vai mie, mi-am pierdut mâna şi pătimesc de durerea cea cumplită". Apoi a zis către tatăl lui Vit: „Nu fiu ai, ci vrăjitor". Iar Sfântul Vit a strigat, zicând: „Nu sunt vrăjitor, ci rob al Domnului meu Iisus Hristos Cel Atotputernic, Care, petrecând cu oamenii pe pământ, a înviat morţii, a umblat pe ape ca pe uscat, a liniştit marea cea furtunoasă, a tămăduit toate bolile oamenilor cele nevindecate şi acum tot aceleaşi minuni le face cu tăria Sa cea atotputernică. Eu sunt rob al Aceluia şi mă sârguiesc a împlini poruncile Lui. Iar zeii tăi, cărora le slujeşti, ce pot? Spune-mi! Să-ţi tămăduiască ei mâna, de pot să o tămăduiască!"

Ighemonul a zis: „Dar tu poţi s-o tămăduieşti?" Sfântul a răspuns: „În numele lui Iisus Hristos, pot!" Ighemonul i-a zis: „Fă-mă întreg, ca să te cunosc cu dinadinsul, că eşti rob al lui Dumnezeu, precum zici, iar nu vrăjitor". Atunci sfântul mucenic, ridicându-şi ochii către cer, a zis: „Dumnezeule, Tată ceresc, ascultă-mă pe mine,

nevrednicul robul Tău, pentru cei ce stau de faţă, ca să vadă şi să creadă întru Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul Tău Cel adevărat şi atotputernic, Dumnezeu care, împreună cu Duhul Sfânt, împărăţeşte în veci cu Tine. Fă ca în numele Aceluia, Unul născut Fiul Tău, să se tămăduiască mâna ighemonului". Aşa rugându-se sfântul, îndată s-a tămăduit mâna lui Valerian şi s-a făcut sănătoasă ca şi mai înainte. Atunci ighemonul a încredinţat pe copil tatălui său, zicând: „Ia-ţi pe fiul tău acasă şi învaţă-l să aducă jertfă zeilor, ca să nu piară".

Iar Ghilas luând acasă pe Sfântul Vit, îl amăgea în multe chipuri spre păgânătatea sa: făcea ospeţe şi dansuri, cânta cu organe bine glăsuitoare, suna chimvalele şi alăutele, înaintea ochilor lui Vit jucau fecioare frumoase, dănţuiau tinerii, cântau cu glasuri dulci cântece lumeşti de desfrânare şi grăiau multe cuvinte înşelătoare, ca astfel să întoarcă inima tânărului spre deşertăciuni. Dar sufletul cel de diamant al tânărului copil petrecea nemişcat de nimic, pentru că, având dragostea lui Dumnezeu într-însul, Care biruieşte toate cele lumeşti, nu lua aminte la nimic din cele ce se cântau şi din cele ce se făceau înaintea ochilor lui, decât numai îşi ridica ochii săi neîncetat spre cer şi suspina din adâncul inimii, zicând: „Dumnezeul meu, nu trece cu vederea inima cea umilită şi smerită". Apoi tatăl său a poruncit să se pregătească o odaie pentru fiul său, pe care a umplut-o cu tot felul de bogăţii. A împodobit pereţii cu îmbrăcăminte ţesută cu aur, iar pe jos a aşternut covoare alese. Cearşafurile erau împodobite cu mărgăritare şi patul de mult preţ. În sfârşit, toată odaia era plină de podoabe de mult preţ.

Deci a închis într-însa pe fiul său, punând pe lângă el nişte fecioare preafrumoase ca să-i slujească spre înşelare. Dar tânărul Vit, fiind întreg la minte şi sfânt, îşi pleca genunchii şi se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac şi al lui Iacov, Dumnezeule, Părinte al iubitului Tău Fiu, Domnul meu Iisus Hristos, caută spre mine, miluieşte-mă şi întăreşte-mă cu puterea Ta, ca să nu poată balaurul cel rău şi fărădelegea a-şi împlini dorinţa sa în mine robul Tău, nici să batjocorească păgânii pe credincioşii robii Tăi şi să zică: «Unde este Dumnezeul lor?»" Astfel rugându-se sfântul, deodată a răsărit în camera lui o strălucire de lumină negrăită şi s-au văzut nişte feţe purtătoare de lumină, ca nişte făclii în chip de văpaie, în număr de douăsprezece. O mireasmă nespus de plăcută ieşea de la acele feţe, care, revărsându-se prin văzduh, a umplut toată casa aceea, încât tatăl Sfântului Vit, minunându-se şi înspăimântându-se cu toţi casnicii săi, a strigat, zicând: „Mare este această minune. De unde ne vine o mireasmă plăcută ca aceasta pe care nici în capiştile

zeilor noştri n-am mirosit-o vreodată?" Apoi a zis: „Zeii au venit în casa mea la fiul meu!" Deci a început a cerceta cu iscodire de unde este acea mireasmă plăcută.

Şi apropiindu-se de uşa cămării fiului şi uitându-se înăuntru, a văzut feţele îngerilor celor înaripaţi ca nişte vulturi, care străluceau luminos cu negrăită frumuseţe şi cântau: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul...". Această strălucire văzând-o Ghilas, îndată a orbit, de vreme ce, având ochii necuraţi, era nevrednic să privească acea lumină îngerească, care stă ascunsă în ceruri, şi numai cei ce au ochii sufleteşti curaţi o pot privi.

Iar fericitul Vit, văzând pe tatăl său orbit, s-a umplut de fireasca dragoste pentru el şi se ruga lui Dumnezeu ca să fie miluit. Deci, sfârşindu-şi rugăciunea, zicea astfel: „O, Stăpâne, nu voia mea să se săvârşească, ci voia Ta, şi precum Ţie Unuia îţi este cu plăcere, aşa să fie". Iar Ghilas, strigând de durerea cea fără de măsură a ochilor, zicea: „Vai, mie, mi-am pierdut lumina ochilor mei şi sunt cuprins de cumplită durere". Şi plângeau pentru el toţi casnicii lui, robii şi roabele, văzând pe stăpânul lor orb. Atunci s-a auzit strigarea plângerii lor prin casele cele dimprejur şi toată cetatea s-a înştiinţat de ceea ce i se întâmplase lui Ghilas. Şi s-au adunat mulţi la casa aceea şi a venit cu sârguinţă şi ighemonul Valerian, care, văzând pe Ghilas orb, sprijinindu-se de mâinile slugilor şi văitându-se de durere, l-a întrebat ce i s-a întâmplat şi din ce pricină a orbit. Iar el a zis: „Am văzut în odaia fiului meu nişte zei cu aripi, ai căror ochi erau ca nişte stele. Vederea lor era ca fulgerul şi, nesuferind acea strălucire a o vedea, m-am vătămat la ochi şi mi-am pierdut vederea".

Valerian a zis: „Puternici au fost acei zei pe care i-ai văzut; deci se cade ţie să te rogi lor ca să te tămăduiască". Şi luând Valerian pe Ghilas cel orb, l-a dus în capiştea lui Die. Şi se ruga acolo Ghilas, zicând: „O, Die, zeule atotputernic, de îmi vei tămădui ochii, îţi voi aduce jertfe fără de număr şi îţi voi jertfi un viţel cu coarnele de aur. Asemenea şi ţie, o, zeiţă Vesto, îţi voi aduce nişte fecioare curate, de voi câştiga ajutor de la tine". Astfel rugându-se Ghilas către deşerţii săi zei, nu numai că nu dobândea tămăduire, ci simţea că durerea se măreşte şi mai cumplit într-însul.

Iar Sfântul Vit, plecându-şi genunchii spre Domnul în camera sa, se ruga pentru tatăl său, zicând: „Stăpâne, cel ce ai luminat pe orbul Tobie, fă milă cu tatăl meu, să te cunoască pe tine!" Apoi Ghilas, fără de folos fiind adus acasă de slugi de la capiştea idolească, a intrat văitându-se în casa în care Sfântul Vit aducea lui Dumnezeu jertfă de laudă şi, căzând la picioarele fiului său, i-a zis: „Iubitul meu

fiu, tămăduieşte-mă pe mine!" Iar Sfântul Vit a zis către el: „Tată, dar voieşti să fii sănătos?" Ghilas a răspuns: „Voiesc, fiule, şi o doresc foarte tare".

Sfântul i-a zis: „Dacă voieşti să câştigi tămăduire, leapădă-te de Die, de Hercules, de Junona, de Artemida, de Vesta şi de Apolon!" Ghilas a zis: „Cum mă voi lepăda de ei?" Sfântul Vit a zis: „Nu-i mai numi pe ei zei, ci diavoli; iar idolii pe care i-ai cinstit până acum nu-i mai cinsti, ci să-i ai ca pe nişte fără de suflet şi netrebnici. De te vei făgădui a face aceasta cu inimă curată, îndată se vor tămădui ochii tăi şi se vor lumina!" Ghilas a zis: „Mă lepăd de zei şi făgăduiesc a face ceea ce-mi porunceşti". Sfântul a zis: „Ştiu inima ta cea împietrită şi cuvintele tale cele neadevărate; însă pentru cei ce stau de faţă, ca să creadă şi să preamărească numele Domnului meu Iisus Hristos, deşi eşti nevrednic, însă voi arăta spre tine puterea Stăpânului meu".

Aceasta zicând-o sfântul, a pus mâna sa pe ochii cei bolnavi ai tatălui său şi s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Care ai luminat mai presus de fire ochii celui orb din naştere, luminează şi ochii tatălui meu, deşi nu este vrednic pentru necredinţa lui, însă să o faci aceasta, pentru slava numelui Tău cel sfânt, ca el să vadă şi să fie înfruntaţi vrăjmaşii Tăi şi să se bucure toţi cei ce cunosc şi iubesc numele Tău". Aşa rugându-se sfântul, îndată au căzut nişte bube ca nişte solzi de pe ochii orbului şi s-a făcut sănătos.

Dar Ghilas, după o vreme, în loc să cunoască pe adevăratul Dumnezeu şi să dea mulţumire pentru tămăduirea ce a căpătat-o de la El, a început a huli pe Făcătorul său de bine, zicând către fiul său: „Nu m-a tămăduit Dumnezeul tău, ci zeii mei, cărora le slujesc şi cărora m-am făgăduit să le aduc jertfe!" Şi astfel preamărea pe zeii lui cei necuraţi înaintea tuturor, zicând cu glas mare: „Mulţumesc zeilor mei, celor ce m-au tămăduit pe mine!" Deci mergând în capiştea lor, le aducea jertfe spurcate de mulţumire, precum făgăduise. Şi atât se împietrise inima lui de către diavol şi se robise de răutate, încât fireasca dragoste ce avea către fiul său a schimbat-o în ură şi se gândea să omoare pe fiul său, pruncul cel sfânt şi nevinovat. Dar Domnul, Cel ce păzea pe robul Său, a trimis pe îngerul Său spre paza aceluia.

Deci îngerul Domnului s-a arătat noaptea în vederea ochilor, în chip de tânăr frumos şi strălucitor de lumină, celui mai înainte zis Modest, ispravnicul lui Vit, bărbat bătrân cu anii, care crezuse în Hristos, şi i-a zis: „Ia pe copil şi mergi la mare şi veţi afla la mal o corăbioară; deci să intraţi în ea şi să treceţi în ţara în care vă voi arăta

eu". Iar Modest a zis către înger: „Doamne, nu ştiu calea încotro voi merge". Zis-a îngerul: „Eu vă voi duce pe voi". Şi îndată sculându-se Modest, a luat pe Sfântul prunc Vit, şi a luat încă şi pe Crischentia, maica lui, credincioasa roabă a lui Hristos, şi a mers cu ei la mare, urmând după îngerul cel ce-i conducea. Iar când au ajuns la malul mării, au aflat corăbioara cea gătită de Dumnezeu. Şi a zis îngerul către Sfântul Vit, ca şi cum îl ispitea: „În care ţară te duci?" Răspuns-a sfântul: „Oriunde ne va duce Domnul, acolo vom merge cu osârdie". Zis-a îngerul: „Ai oare cu ce plăti?" Răspuns-a sfântul: „Aceluia Căruia Îi slujim, Acela îţi va răsplăti".

Şi intrând în corăbioară, au mers puţină cale de la Sicilia, şi s-au aflat într-una din părţile Italiei, care se numea Lucania, la un loc care se numea Alectoria. Şi după ce au sosit la mal, au ieşit din corăbioară la uscat şi îndată îngerul Domnului cel în chip de tânăr, ce era cu ei, s-a făcut nevăzut. Iar ei mergând, au sosit la un râu ce se numea Silar, care curgea din ţara Lucaniei spre mare; deci, lângă acel râu s-au odihnit sub nişte copaci cu umbră deasă. Acel loc era plăcut spre petrecere şi au început a vieţui acolo, iar hrană le trimitea Dumnezeu, căci precum pe Sfântul Ilie îl hrănea corbul în pustie din porunca lui Dumnezeu, tot aşa şi pe aceşti sfinţi îi hrănea un vultur, aducându-le în toate zilele hrană. Şi au început a se face multe minuni prin Sfântul Vit, că se preamărea numele lui în ţara aceea, Dumnezeu proslăvindu-l pe robul Său. Încă şi diavolii fiind siliţi de puterea lui Dumnezeu, strigau din oameni: „Ce este nouă şi ţie, Vite? Ai venit aici mai înainte de vreme să ne pierzi pe noi?" Deci popoarele se adunau la el cu neputincioşii lor; iar el, tămăduindu-i cu rugăciunea şi cu semnul Sfintei Cruci, îi învăţa cunoştinţa Adevăratului Dumnezeu şi paza poruncilor Lui, şi mulţi necredincioşi întorcându-se la Hristos Dumnezeu, primeau Sfântul Botez.

Într-acea vreme, împăratul Diocleţian avea un fiu cuprins de îndrăcire, iar diavolul striga prin gura aceluia: „Nu voi ieşi de aici, de nu va veni Vit din Lucania". Iar împăratul zicea: „Unde putem afla pe acel om?" Răspuns-a diavolul: „Îl veţi afla petrecând lângă râul Silar". Deci împăratul a trimis ostaşi înarmaţi în Lucania, ca să aducă îndată pe Vit la el. Şi mergând trimişii acolo, au găsit pe ostaşii lui Hristos lângă râu, făcând rugăciuni către Dumnezeu, şi au zis către copil: „Tu eşti Vit?" Răspuns-a sfântul: „Eu sunt". Zis-au ostaşii: „Împăratul Diocleţian are trebuinţă de tine!" Iar sfântul a zis: „Eu, un copil mic şi prost, pentru ce sunt trebuincios împăratului?" Răspuns-au ostaşii: „Fiul lui este muncit de diavol şi de aceea are

trebuinţă de tine". Şi a zis Sfântul Vit: „Să mergem dar întru numele Domnului".

Deci a mers cu ostaşii pe cale spre Roma, şi cu el a mers şi Sfântul Modest, iar fericita Crischentia le urma lor de departe. Şi ajungând la Roma, ostaşii au spus lui Diocleţian despre venirea lui Vit; iar Diocleţian a poruncit să-l aducă înaintea lui. Şi stând sfântul înaintea împăratului, s-a mirat acela de frumuseţea lui, pentru că Sfântul Vit era cu adevărat un copil frumos, faţa lui era ca de înger, iar ochii ca nişte raze de soare, deoarece era plin de darul lui Hristos.

Atunci Diocleţian a zis către el: „Tu eşti Vit?" Iar sfântul nu i-a răspuns. Deci împăratul a început a întreba pe Modest, vrând ca să ştie despre dânşii. Iar Modest, fiind bătrân şi simplu la obicei, nu putea să dea răspuns cuviincios împăratului. Apoi împăratul, defăimând cu necinstite cuvinte pe Modest, voia să-l gonească din faţa lui. Atunci Sfântul Vit, deschizând gura, a zis către împărat: „Pentru ce întrebi cu aşa îngrozire pe cel bătrân ca şi pe cel tânăr? Se cuvenea ca pe cel bătrân să-l cinsteşti măcar pentru căruntele". Împăratul a zis către Sfântul Vit: „De unde este în tine atâta îndrăzneală, ca să vorbeşti cu noi aşa mânios, neluând în seamă puterea noastră?" Răspuns-a sfântul: „Noi nu suntem mânioşi, căci am luat Duhul nerăutăţii de la Hristos Dumnezeul nostru şi suntem următori blândeţii porumbelului; pentru că Învăţătorul nostru este bun din fire, cu puterea mare, cu obiceiul fără de răutate, smerit şi blând. Deci şi ucenicii Lui sunt datori să fie blânzi şi smeriţi cu inima, iar nu iuţi şi mânioşi, precum ne numeşti pe noi". Acestea grăindu-le Sfântul Vit, deodată diavolul a răcnit cu spaimă prin gura fiului de împărat: „O, Vite, pentru ce mă munceşti atât de cumplit mai înainte de vreme?"

Iar sfântul nu răspundea diavolului. Diocleţian a zis către sfânt: „Oare poţi să-mi tămăduieşti pe fiul meu?" Răspuns-a sfântul: „Poate să fie sănătos fiul tău, dar eu nu pot să-i dau sănătate. Hristos Fiul lui Dumnezeu, al Cărui rob sunt, Acela de va voi, poate cu înlesnire prin mine, robul Său, să-l izbăvească de muncirea diavolească, pentru că este puternic!"

Deci Diocleţian a început a ruga pe Sfântul Vit să tămăduiască pe fiul său; iar sfântul, apropiindu-se de cel îndrăcit, şi-a pus mâinile pe capul lui şi a zis: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, ieşi, duh necurat, din zidirea lui Dumnezeu!" Şi îndată a ieşit diavolul din fiul împăratului, însă nu fără de vătămarea celor ce stăteau acolo de faţă. Pentru că pe mulţi necredincioşi, care batjocoreau pe Sfântul Vit cu cuvântul sau în gândurile lor, deodată i-a ucis diavolul prin

îngăduinţa lui Dumnezeu şi sufletele lor cele necurate le-a dus în iad, ca pe o dobândă a sa. Iar împăratul s-a mirat şi s-a înspăimântat văzând pe fiul său sănătos şi pe cei mulţi căzuţi morţi. Şi în loc să cunoască puterea numelui lui Iisus Hristos şi să preamărească pe adevăratul Dumnezeu, se gândea în sine, cum ar putea să întoarcă pe Vit la păgânătatea sa.

Căci împăratul cel fără de lege se rănise de frumuseţea lui şi a început cu momeli a vorbi către dânsul, zicându-i: „Prea iubitule Vite, învoieşte-te cu mine ca să aducem împreună jertfe zeilor. Şi îţi voi da ţie până la jumătate din împărăţia mea, te voi îmbogăţi cu mulţime de aur, de argint şi de lucruri de mult preţ; te voi îmbrăca în haină împărătească şi îmi vei fi mie prieten de aproape". Răspuns-a Sfântul Vit: „Împărăţia şi bogăţiile tale îmi sunt netrebnice, pentru că am pe Domnul Dumnezeul meu, Căruia, de Îi voi sluji cu credinţă, mă va îmbrăca pe mine în haina cea nestricăcioasă şi prea luminată a nemuririi în Împărăţia cea cerească". Zis-a Diocleţian: „Nu grăi astfel, ci cruţă-ţi viaţa ta şi jertfeşte zeilor ca să nu suferi feluri de munci, dându-te la moarte amară". Răspuns-a sfântul: „Eu, cu negrăită osârdie, doresc aceste munci, cu care mă îngrozeşti, ca să pot merge la cununa pe care Domnul a făgăduit-o aleşilor Săi".

Atunci Diocleţian a poruncit ca pe Sfântul Vit şi pe Modest să-i arunce într-o temniţă întunecoasă şi puturoasă, şi fiecăruia să i se pună fiare grele de câte zece ocale şi să le pecetluiască uşa şi fereastra cu inelul său cel împărătesc, ca să nu le dea lor cineva pâine sau apă, căci el voia să-i omoare pe ei cu foamea şi cu setea. Şi fiind sfinţii închişi în temniţă, îndată a strălucit o lumină înăuntru, pe care şi străjerii au văzut-o, privind printr-o spărtură; iar Sfântul Vit a strigat cu glas mare către Dumnezeu, zicând: „Doamne, ia aminte spre ajutorul nostru, grăbeşte de ne izbăveşte pe noi din legăturile acestea, precum ai izbăvit pe cei trei tineri din cuptorul cel cu foc şi pe Suzana de la martorii cei mincinoşi şi fără de lege".

Astfel rugându-se sfântul, s-a cutremurat pământul în temniţă şi a strălucit mai multă lumină, şi o bună mireasmă negrăită s-a revărsat prin văzduh. Şi i S-a arătat lui Domnul nostru Iisus Hristos şi i-a zis: „Scoală-te, Vite, şi te îmbărbătează şi fii tare, pentru că Eu sunt totdeauna cu tine". Acestea zicându-le Domnul, S-a făcut nevăzut; iar fiarele au căzut de pe sfinţii cei legaţi, Vit şi Modest, şi s-au făcut ca praful. Şi amândoi s-au sculat şi au început a cânta: „Bine este cuvântat Domnul Dumnezeul lui Israel, că a cercetat şi a făcut izbăvire poporului Său". Şi se mai auzeau şi glasuri îngereşti cântând împreună cu ei. Iar străjerii, văzând lumina cea negrăită şi auzind

cântând glasurile îngereşti, s-au umplut de spaimă şi au rămas ca nişte morţi. Apoi, venindu-şi în fire, au alergat cu cutremur la împăratul şi i-au spus cele ce au văzut şi auzit. Iar împăratul, socotind acelea ca pe nişte vrăji creştineşti, a chemat pe mai marele priveliştilor şi a poruncit să pregătească pentru a doua zi locul în care voia să dea pe cei legaţi la mâncarea fiarelor. Căci zicea: „Voi vedea de va putea Hristos al lor să-i scoată din mâinile mele".

Iar a doua zi au fost scoşi la acel loc robii lui Hristos, iar Sfântul Vit întărea pe fericitul Modest, ispravnicul său, zicându-i: „Părinte, să nu te înfricoşezi, nici să te temi de armele diavolului, ci fii bărbat; pentru că ni se apropie cununa noastră cea mucenicească". Iar poporul care privea la acea privelişte era ca la cinci mii de bărbaţi, afară de femei şi copii, care erau fără de număr.

Şi a zis Diocleţian către Sfântul Vit: „Vite, unde te vezi acum?" Iar sfântul, neräspunzând nimic muncitorului, şi-a ridicat ochii spre cer. Împăratul iarăşi i-a zis: „Unde te afli acum, Vit?" Sfântul i-a răspuns: „Mă văd în privelişte; iar tu să faci degrabă ceea ce voieşti să faci". Diocleţian a zis: „Vit, cruţă sufletul tău şi jertfeşte marilor zei". Sfântul a răspuns: „Să nu-ţi fie ţie bine, diavole, lup răpitor şi înşelător al sufletelor! Mă mir de nebunia ta că, văzând puterile lui Dumnezeu, nu cunoşti pe Dumnezeu şi nu te ruşinezi a mă întoarce de la Dumnezeul meu cu cuvintele tale. Eu ţi-am spus de mai multe ori, că nu voi jertfi zeilor tăi, fiind diavoli, iar sfaturile tale cele păgâneşti şi fără de ruşine le întinzi spre mine? Câinelui îi zic: «Ieşi afară!» şi el, ruşinându-se, iese; dar tu nu te ruşinezi! Însă eu am pe Hristos Dumnezeul meu, Căruia până acum Îi slujesc şi Îi aduc jertfă de laudă din inima mea; iar acum îmi mai rămâne încă să-i fiu Lui cu totul jertfă vie!"

Atunci împăratul, din mânia cea fără de măsură, în loc să dea drumul fiarelor asupra mucenicilor, a poruncit ca îndată să se pregătească un cuptor aprins şi o căldare mare şi într-însa să topească plumb cu pucioasă şi cu smoală, şi să bage pe Vit în acea căldare înfierbântată, zicând: „Acum vom vedea, de-i va ajuta Dumnezeul lui!" Iar Sfântul Vit, îngrădindu-se cu semnul Sfintei Cruci, a intrat în mijlocul căldării care fierbea ca o mare. Şi îndată stând de faţă îngerul Domnului, a luat puterea focului şi a răcit fierbinţeala căldării; iar mucenicul stătea ca în mijlocul unei băi calde, cântând Domnului şi zicând: „Cel ce ai izbăvit pe fiii lui Israel din robia cea grea a Egiptului, prin Moise şi Aaron, slugile Tale, fă milă cu noi pentru slava numelui Tău cel sfânt!" Şi privind spre împărat, i-a zis: „Mulţumesc, Diocleţiane, ţie şi slujitorilor tăi, că mi-aţi făcut baie

plăcută aici!" Şi tot poporul care privea a strigat cu glas mare: „O minune ca aceasta nu am văzut niciodată! Cu adevărat, mare şi adevărat este Dumnezeul acestui prunc!" Şi a ieşit sfântul din căldare, neavând nici o vătămare pe trupul său, ci dimpotrivă, mai vârtos se lumina trupul lui curat ca zăpada şi el cânta, zicând: „Lămuritu-m-ai pe mine, Doamne, ca aurul prin foc! Cercetatu-m-ai şi nu s-a aflat întru mine nedreptate!" Apoi a început a ocărî pe împărat, zicând: „Ruşinează-te, diavole, cu tatăl tău, satana, văzând tu cât de mare putere arată Domnul în mine, robul Său!"

Iar împăratul, aprinzându-se de mai multă mânie, a poruncit să aducă un leu înfricoşat, mare şi cumplit, a cărui răcnire oamenii nu puteau să o rabde. Şi a zis împăratul către sfânt: „Au doară şi pe acesta îl vor birui vrăjile tale?" Iar mucenicul a răspuns: „Nebunule şi nesocotitule, au încă nu cunoşti puterea lui Hristos, care este cu mine şi prin care îngerul mă va scoate degrabă din mâinile tale cele muncitoare?" Iar după ce a venit leul, sfântul s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci, iar leul a căzut la picioarele lui şi îi lingea gleznele.

Şi a zis Sfântul Vit către împărat: „Iată, fiara dă cinste Dumnezeului meu, iar tu nu poţi cunoaşte pe Făcătorul tău, în Care măcar acum de ai voi să crezi, ţi-ai câştiga mântuirea". Împăratul a răspuns: „Crede într-însul tu şi neamul tău". Iar sfântul, zâmbind, a zis: „Bine ai zis, pentru că eu şi tot neamul meu, prin baia Sfântului Botez, născându-ne a doua oară, nădăjduim să câştigăm cununa vieţii în împărăţia Dumnezeului nostru".

În acea vreme, mulţi din popor, ca la o mie de bărbaţi, au crezut în Hristos. Iar împăratul a zis către mucenic: „Ce este aceasta, Vite, că nu te vatămă focul şi fiarele? Cu ce fel de vrăji le îmblânzeşti şi faci pe popor să se mire şi mulţi cred în vrăjile tale?" Mucenicul a răspuns: „Eu nu îmblânzesc focul şi fiarele cu nici un fel de vrăji, ci toate acestea le lucrează puterea lui Hristos, Dumnezeul meu. Focul şi fiarele, fiind zidirea lui Dumnezeu, se supun voinţei Ziditorului lor şi nu pe mine, ci pe El Îl cinstesc, iar ţie îţi aduc mai multă ruşine, pentru că focul, fiind făptură fără suflet, şi fiarele, fiind zidire fără de cuvântare, ştiu pe Dumnezeu care le-a zidit; iar tu, având suflet înţelegător, nu poţi să-L cunoşti pe Acela şi te afli mai prost decât făpturile cele fără de cuvântare şi fără de suflet".

Atunci împăratul a poruncit ca să spânzure pe Sfinţii Mucenici Vit şi Modest şi să-i muncească, şi împreună cu dânşii şi pe Sfânta Crischentia, maica lui Vit, care a venit acolo şi a mărturisit că este creştină, iar pe împărat l-a vădit pentru păgânătatea şi tirania lui. Şi a poruncit muncitorul să le strujească trupurile cele dezgolite cu unghii

de fier. Şi a zis Sfântul Vit către împărat: „Puterea ta o arăţi că este de râs şi neputincioasă, când munceşti pe o femeie".

Deci sfinţii au fost munciţi foarte, încât strujindu-li-se trupurile, oasele rămăseseră goale şi se vedeau toate cele dinăuntrul lor. Atunci Sfântul Vit a strigat către Domnul: „Dumnezeule, în numele Tău mântuieşte-ne pe noi şi ne izbăveşte cu puterea Ta!" Şi îndată s-a cutremurat pământul foarte tare şi s-au făcut fulgere şi tunete, capiştile idoleşti au căzut şi mulţi din poporul necredincios au pierit; unii împresuraţi de zidurile cele căzute, iar alţii fiind ucişi de fulgere şi tunete. Iar împăratul s-a umplut de frică şi a fugit din acel loc, bătându-se peste obraz şi strigând: „Amar mie, că am fost biruit de un copil mic ca acesta!"

Iar îngerul Domnului, dezlegând pe acei sfinţi mucenici de la muncire, i-a dus la locul lor din Lucania, la râul care se numea Silar şi i-a pus sub copacul unde se odihniseră mai înainte, când au venit din Sicilia. Şi odihnindu-se sfinţii sub acel copac, s-au adunat la dânşii oameni credincioşi din cei ce locuiau acolo aproape şi Sfântul Vit s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul Dumnezeului Celui viu, primeşte în pace sufletele noastre, iar cei ce în slava Ta vor voi să cinstească pomenirea pătimirilor noastre, pe aceia păzeşte-i de toate răutăţile lumii acesteia şi să-i treci fără de primejdie în cereasca Ta împărăţie". Astfel rugându-se sfântul, s-a auzit glas din cer grăind către dânsul: „Rugăciunea ta s-a auzit".

Şi a zis sfântul către cei ce stăteau împrejur: „Fraţilor, să îngropaţi aici trupurile noastre; iar noi, după ieşirea noastră, vom ruga pe Domnul pentru voi ca, toate câte veţi cere pentru mântuirea voastră, să le primiţi şi Hristos vă va izbăvi de vrăjmăşiile diavolului". După aceste cuvinte, sfinţii mucenici într-un ceas împreună şi-au dat cu bucurie sufletele în mâinile lui Dumnezeu. Iar oamenii, învelind cu pânze curate cinstitele lor trupuri şi ungându-le cu aromate, le-au îngropat cu cinste în acel loc, care se numeşte Mariane.

Sfinţii Vit, Modest şi Crischentia au pătimit în ziua de 15 a lunii iunie, stăpânind în Roma Diocleţian; iar întru noi împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine cinste şi slavă în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC DULA

Pe vremea când plăcuţii diavolului se închinau aceluia, iar fermecătoria şi rătăcirea închinării de idoli se întărea, era un ighemon în Cilicia pe nume Maxim. La acest ighemon a fost pârât robul lui Hristos Dula, bărbat din aceeaşi eparhie a Ciliciei, drept şi temător de Dumnezeu, care cu mărturia a tot poporul era adeverit că are viaţă îmbunătăţită şi că păzeşte adevărul întru totul. Şi a fost înştiinţat ighemonul că Dula – mărturisitorul credinţei lui Hristos – a fost aruncat în temniţă, notarii spunând astfel înaintea ighemonului: „O, ighemoane, mai marii cetăţii străbătând, precum ai poruncit, partea aceasta până la cetăţile Zeferiei, au prins pe un următor al credinţei creştineşti pe care l-am adus de faţă înaintea dreptei şi prealuminatei tale judecăţi". Acestea zicându-le ei, ighemonul a răspuns: „Când voi veni să cercetez acele cetăţi, atunci pe toţi legaţii care sunt prin temniţe voi porunci să-i aducă după mine, şi-i voi munci pe ei la locuri însemnate".

Iar după un timp oarecare s-a dus el la cetatea din ţara Zeferiei, care se numea Pretoriada şi, şezând la judecată, a poruncit ca mai înainte să-i aducă lui de faţă pe fericitul Dula. Iar robul lui Hristos mergând la cercare, se ruga Domnului astfel: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, izvorule al milei, Tu ai zis prin gura lui David: *Lărgeşte-ţi gura ta şi o voi umple!* Tu şi în Sfânta Evanghelie ai grăit: *Nu vă îngrijiţi cum şi ce veţi răspunde!* Tu trimite şi acum pe sfântul Tău înger să-mi dea cuvânt mie, celui ce îmi deschid gura mea, ca, mergând la necuratul Maxim, să-i arăt păgânătatea lui, şi câte va fi să pătimesc, să nu mă înfricoşez de muncile lui, având-Te pe Tine înaintea ochilor mei, şi să-mi dau cu osârdie trupul meu spre muncirea ighemonului. Pentru că, de nu-mi voi da trupul meu astfel ca să fie ars cu foc, atunci de ce fel de bunătăţi voi putea să mă învrednicesc? Ce cunună voi primi, ce fel de răni îţi voi arăta Ţie, Domnul meu, pe care Tu de le-ai fi văzut, ai fi arătat spre mine mila ta şi mi-ai fi dat iertare de păcate?" Grăind el acestea, ostaşii l-au dezbrăcat de haina cea de deasupra şi l-au dus legat înaintea ighemonului.

Deci Maxim ighemonul a zis către dânsul: „Spune-mi mie pe scurt cum te numeşti?" Sfântul Dula a răspuns: „Eu sunt rob al lui Hristos". La acestea, Maxim a zis către fericitul: „Spune-mi numele

tău adevărat, că ceea ce spui tu de numele cel creştinesc, nimic nu poate să-ţi folosească ţie". Fericitul a răspuns: „Au nu ţi-am spus cu adevărat numele meu? Eu mă numesc creştin, iar numele cu care oamenii mă cheamă este Dula; deci numindu-mă astfel, cu adevărat sunt rob al lui Hristos!" Ighemonul a zis: „Frica judecăţii şi a muncirii încă nu ai încercat-o, de aceea grăieşti către noi cu îndrăzneală; deci spune-ne nouă din ce ţară eşti, din ce loc şi din ce neam".

Sfântul a răspuns: „Eu sunt născut în eparhia Ciliciei, în această cetate Pretoriada din Zeferia. Sunt de neam slăvit, iar din copilărie sunt creştin". Atunci ighemonul a zis: „Dacă din neam slăvit te-ai născut, atunci la nebiruiţii împăraţi să te supui. Deci, mergând la capişte, jertfeşte zeilor ca să fii cinstit de noi, iar de la marii împăraţi să primeşti mare şi luminată cinste". Sfântul a răspuns: „Cinstirile tale şi stăpânirile de la împăraţi să fie cu voi şi cu toţi aceia care nu cunosc pe adevăratul Dumnezeu; iar de la mine să le întoarcă pe acelea Dumnezeul meu, ca într-alt lucru să sporesc, adică în credinţa Domnului nostru Iisus Hristos". Acestea auzindu-le ighemonul de la fericitul, a poruncit să-l întindă la pământ şi să-l bată cu toiege, zicând slujitorilor: „Sfătuiţi-l pe el să înceteze de a se înnebuni". Iar sfântul, fiind bătut cu toiege, grăia: „Mulţumesc Ţie, Hristoase, că m-ai învrednicit să rabd acestea pentru mărturisirea numelui Tău cel sfânt". Auzind Maxim pe mucenic grăind astfel, îl defăima pe el, zicându-i: „Ce-ţi va ajuta ţie acum Hristos, când cu totul eşti rănit? Oare încă nu înţelegi aceasta, omule nebun?"

Răspuns-a mucenicul: „Au nu grăieşte învăţătorul credinţei noastre, Sfântul Apostol Pavel: *Nimeni nu se încununează, de nu va fi muncit după lege*?" Atunci ighemonul a zis: „Dacă eşti muncit, te învredniceşti de vreo cunună?" Răspuns-a sfântul: „Eu mă nevoiesc acum împotriva tatălui tău, diavolul; şi de voi birui războiul satanei, adică pe tine, sluga diavolului, voi primi în ceruri cunună!"

Muncitorul a zis: „De ce eşti aşa de nebun şi crezi în omul cel pironit pe Cruce?" Sfântul Dula a răspuns: „Oare ce este mai bine: a crede în idolii cei de piatră şi de lemn, care sunt lucruri făcute de mâini omeneşti; sau a crede în Omul Cel îndumnezeit, Cel viu, Care este adevărat Dumnezeu şi Care S-a răstignit de voie pentru noi?" La acestea, Maxim a zis: „O, nelegiuitule, oare lucru de mâini omeneşti socoteşti că este Apolon, marele zeu?" La aceasta, sfântul a răspuns: „Cu dreptate ai numit pe Apolon cu un nume ca acesta, care se tâlcuieşte "pierzător"; căci inima ta, lipind-o de dânsul, ţi-ai pierdut sufletul tău; şi nu numai al tău, ci şi pe al acelora pe care îi sfătuieşti

să i se închine lui. Însă să ştii aceasta, că singur adevăratul Dumnezeu, Cel ce este în ceruri, va cere din mâinile tale sufletele lor, pe care, silindu-le spre închinarea de idoli, le-ai pierdut. Căci îţi voi spune ţie în ce fel a fost necuratul Apolon: El a fost precum eşti şi tu acum, neînfrânat; şi fiind el cuprins de spurcata dragoste a unei femei ce se chema Dafni, i-a dat ei mult aur, dar făgăduinţa de la dânsa nu a câştigat-o. Deci te întreb pe tine să-mi spui ce fel de zeu este acela, care, rănindu-se de trupeasca dragoste, n-a putut să-şi câştige dragostea acelei femei, pe care foarte mult o iubea? Apoi cum nădăjduieşti tu ceva de la dânsul? Cu adevărat cele povestite despre dânsul la voi sunt vrednice de râs, iar mai mult, sunt vrednice de plâns. Pentru că acelui Apolon i te închini tu ca unui Dumnezeu, pe care acea femeie desfrânată, urâtă şi plină de toată necurăţia, întru nimic îl socotea, şi în faţa căruia scuipa? Vezi cât de vrednice de plâns sunt necuratele voastre lucruri?"

Auzind acestea Maxim ighemonul, a zis către slujitorii cei ce-l băteau: „Întorce-ţi-l pe cealaltă parte şi să-l bateţi pe pântece". Atunci Atanasie, cel mai mare peste tabăra oştilor, a zis sfântului: „Ascultă cuvântul ighemonului, oare nu vezi că cele dinlăuntru ale tale se varsă?" Sfântul mucenic a răspuns: „Ascultă tu, cel ce eşti sfetnic şi slugă a diavolului, pe tine şi pe ighemonul tău să te sfătuieşti aşa! Cum aţi putea îndemna pe desfrânata Dafni ca să voiască să se desfrâneze cu zeul vostru Apolon şi să-i împlinească pofta lui, ca nu cumva aprinzându-se de dragostea către ea şi nedobândind pofta lui, să piară rău? Iar eu am pe sfetnicul meu, pe Domnul nostru Iisus Hristos".

Atunci muncitorul a poruncit să aducă un grătar de fier şi a zis către slujitori: „Înfierbântaţi acest grătar foarte şi puneţi pe acest ocărâtor al zeilor noştri peste dânsul". Iar fericitul a zis: „Apolon al tău îţi mulţumeşte ţie în gheenă că îi înmulţeşti lui focul cel nestins şi îţi va da un dar ca acesta, ca să fii aruncat împreună cu dânsul în întunericul cel mai dinafară; atunci eu voi râde de tine, necuratule făcător de bine al lui Apolon!" Şi muncind trupul fericitului, puţin a lipsit să nu-l ardă desăvârşit, dar n-a sporit cu nimic; pentru că nici cu sfatul cel înşelător nu l-a plecat, nici cu muncile n-a putut să-l silească pe robul lui Dumnezeu, ca să-şi lase credinţa cea întru Hristos. Atunci, ighemonul a poruncit ostaşilor ca pe cel atât de ars să-l păzească în temniţa cea mai dinăuntru şi nici o grijă să nu aibă pentru dânsul, zicând şi acestea: „Nu cumva să-l numească pe el fericit careva din ceilalţi oameni creştini, căci a suferit acele munci batjocorind pe zeii noştri".

Deci sfântul a petrecut în temniţa aceea, preamărind neîncetat pe Dumnezeu şi rugându-se ca să-i dea lui putere să săvârşească cu bine nevoinţa mucenicească. Iar după cinci zile, ighemonul Maxim şezând la judecată, l-a întrebat: „Oare viu este acel om înrăutăţit şi următor al credinţei creştineşti celei necurate? Aduceţi-l pe el aici". Atanasie, cel mai mare peste ostaşi, a răspuns: „Aşa de statornic spre apărarea mărturisirii sale şi sănătos este omul acela, ca şi cum nici o rană n-ar fi avut pe trupul său!" Şi a poruncit ca să-l aducă pe el. Iar ighemonul, văzându-l sănătos cu trupul şi luminat la faţă, a zis către ostaşi: „O, ticăloşilor străjeri, oare nu v-am poruncit să nu aveţi pentru dânsul nici o grijă?" La acestea a răspuns Pigasie, mai marele notarilor: „Ne jurăm pe măria ta, că a fost păzit în temniţa cea mai dinăuntru, după porunca ta, având spânzurat la grumaji chipul cel de fier al lui Iraclie, de greutate ca la trei sute de litre; iar în ce chip s-a tămăduit, nimeni din noi nu ştie". Atunci sfântul mucenic a zis: „O, ighemonule nebun, iată Hristos m-a tămăduit şi mi-a dat mie trup sănătos şi tare spre primirea muncilor care iarăşi mi se vor pune de tine asupra mea, ca să cunoşti că Dumnezeul nostru este doctor, Care S-a obişnuit a tămădui în chip minunat pe oamenii cei ce nădăjduiesc spre Dânsul. Împreună cu ei nădăjduiesc să primesc şi eu îndoita cunună a muceniciei, iar tu să pătimeşti îndoit muncile cele veşnice. Iar dacă tu ai fi răbdat pentru Apolon al tău nişte munci ca acestea, ar fi putut oare acel zeu al tău să te tămăduiască astfel precum m-a tămăduit pe mine Hristosul meu?"

Atunci ighemonul, mâniindu-se, a zis: „De vreme ce omul acesta nu încetează a ocărî zeii noştri cu cuvinte rele, turnaţi untdelemn pe capul lui şi daţi-i foc". Mucenicul i-a grăit: „Dacă vei arde creierii mei, ce vei spori, păgânule? Scorneşte şi alte munci mai grele". Ighemonul a zis: „Turnaţi multe seminţe de muştar în nările lui". Mucenicul a răspuns: „Eu batjocoresc toate muncile tale!" Atunci ighemonul a poruncit slujitorilor să strujească spatele sfântului cu unghii de fier, să-i stropească rănile cu oţet tare şi să-l frece cu cioburi ascuţite.

Făcându-se toate acestea după porunca ighemonului, sfântul purtător de chinuri se ruga, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, stai de faţă înaintea robului tău, că pe spatele meu lucrează păcătoşii, înmulţindu-şi fărădelegile lor". Atunci Maxim i-a zis: „Pleacă-te măcar acum şi mărturiseşte pe zeii noştri". Sfântul Dula a răspuns: „Zeii tăi, mai ales Afrodita şi Artemida, să-ţi ajute ţie şi răutăţii tale; iar de vei voi, îţi voi spune şi alte zeiţe ale tale şi neruşinările lor". Ighemonul a zis: „Zdrobiţi-i fălcile ca să nu mai hulească pe zei; apoi

să-l lăsaţi aşa, ca să nu mai poată zice nici un cuvânt". Sfântul mucenic a zis: „O, ighemon fără de lege, oare pe mine mă vei bate, care-ţi grăiesc adevărul, că Afrodita şi celelalte zeiţe şi-au petrecut viaţa în desfrânări şi în poftele cele spurcate; care pe un păstor oarecare Paris şi l-au pus judecător în cearta lor – care dintre ele ar fi fost mai aleasă în desfrânare? Pentru ce te mânii când eşti mustrat pentru lucrurile cele prea urâte ale zeiţelor tale celor spurcate? Al meu este Dumnezeu adevărat, Care a binevoit a Se face om, a Se răstigni pe cruce şi a Se îngropa şi a înviat a treia zi şi a şezut de-a dreapta Tatălui, şi are să vină cu foc să piardă pe zeii Tăi". Ighemonul, auzind acestea, a zis către sfântul: „Vezi, o, ticălosule, că şi tu ai doi Dumnezei?"

Fericitul a răspuns: „Nu greşi, nici te înşela, zicând doi Dumnezei, pentru că este Treime, Aceea pe Care noi o cinstim!" Ighemonul a zis: „Atunci ai trei Dumnezei?" Mucenicul a răspuns: „Treimea O mărturisesc şi O cinstesc! Cred în Tatăl, mărturisesc pe Fiul şi mă închin Sfântului Duh".

Atunci ighemonul a zis: „Spune-mi, cum crezi într-un Dumnezeu şi mărturiseşti trei?" Sfântul mucenic a răspuns: „Deşi omul cel trupesc nu înţelege cele ce sunt ale Duhului lui Dumnezeu, însă voi spune pentru cei ce stau de faţă: Precum tu eşti om şi ai cuvânt şi suflare, aşa şi Dumnezeu Tatăl, Cel Atotputernic, din firea Lui are Cuvânt şi pe Cel întru tot Sfânt Duhul Său. Acest Dumnezeu al nostru a zidit pe om întru început, l-a cinstit cu chipul Său, suflând într-însul duh de viaţă, şi l-a pus vieţuitor în Rai; iar satana, care acum îşi face voia sa prin tine, s-a sârguit să silească pe om spre călcarea poruncilor lui Dumnezeu, precum face şi acum prin tine, şi l-a depărtat pe acela de la dumnezeieştile porunci. Atunci Dumnezeu, voind să ridice lucrul cel căzut al mâinilor Sale şi pe cel rătăcit să-l întoarcă la calea cea adevărată, a trimis pe Fiul Său, adică pe Cuvântul. Deci acest Cuvânt al lui Dumnezeu S-a sălăşluit în Preacurata Fecioară şi dintr-însa S-a născut Fiu, prin Care Dumnezeu Tatăl a dat mântuire lumii".

Atunci, ighemonul a întrebat: „Au doar vreun cuvânt naşte pe om?" Sfântul a răspuns: „Nu înţelegi tainele lui Dumnezeu; că de ai fi cunoscut tăria Atotputernicului, ai fi ştiut că Cel ce a zidit pe om din ţărână, a întemeiat pământul pe ape, a întărit cerul şi a făcut toată firea, Acela este Hristos. Pentru că de vreme ce firea omenească nu putea să vadă dumnezeirea, pentru aceea, El fiind milostiv, S-a făcut om pentru dragostea Sa pentru neamul omenesc şi a luat asupra Sa smerenia omenească; ca, precum prin omul cel zidit întâi a intrat

moartea în lume, tot aşa printr-un Om, Domnul nostru Iisus Hristos, să intre învierea morţilor". Ighemonul a zis: „Ce zici, oare va fi învierea morţilor?" Sfântul mucenic a răspuns: „Va fi cu adevărat! Cum va judeca Dumnezeu lumea, dacă nu se vor scula morţii?". Ighemonul a zis: „Nu vreau să-mi grăieşti acele cuvinte meşteşugite, ci lasă, precum vom muri, aşa vom zăcea şi morţi". Mucenicul a grăit: „Adevărat ai zis, că morţi sunteţi, fiindcă credeţi în idolii cei mulţi; pentru aceea, niciodată nu veţi ajunge la învierea vieţii, ci veţi ieşi întru învierea judecăţii şi a muncii celei veşnice. Însă se cade ca toţi oamenii să stea înaintea judecăţii lui Hristos şi să dea răspuns pentru toate faptele lor". Atunci ighemonul a poruncit ostaşilor ca, ferecându-l pe mucenic cu legături de fier, să-l închidă în temniţă şi să-l păzească.

Iar a doua zi de dimineaţă, ighemonul a poruncit iarăşi să aducă înaintea judecăţii sale pe Dula, robul lui Dumnezeu. Apoi, stând el de faţă, ighemonul i-a zis: „O, ticălosule, ce folos îţi este ţie să huleşti fără de cinste pe zeii noştri?" Fericitul a răspuns: „Primesc mare plată de la Dumnezeul meu, când ocărăsc pe zeii voştri, care nu sunt zei; iar pe tine, fiind încă viu, te va ajunge pedeapsa lui Dumnezeu". Atunci Maxim, voind să întineze pe sfânt cu cele jertfite idolilor, a zis către slujitorii care stăteau de faţă: „Băgaţi în gura lui carne jertfită şi vin". Fericitul a răspuns: „Chiar dacă vei spăla tot jertfelnicul tău cel urât de Dumnezeu şi-l vei turna în gura mea, cu aceea nu vei putea întina cât de puţin pe robul lui Hristos". Muncitorul a zis: „Omule ticălos, iată, vezi că acum ai gustat din cele jertfite la jertfelnicele noastre".

Iar sfântul mucenic a răspuns: „Nimic nu mă vatămă pe mine acelea, urâtule şi nebunule ighemoane!" Apoi ighemonul a poruncit să spânzure pe sfânt de un lemn, să-i strujească trupul până la cele dinlăuntru şi să-i rupă măselele şi gâtlejul. Iar sfântul mucenic a zis: „Nebunule, nu ştii oare că tatăl tău, satana, te-a învăţat să faci acestea?" Astfel trupul mucenicului a fost strujit până la oase şi i-au rupt măselele din fălci; apoi ighemonul a poruncit să-l arunce în temniţă. După aceea ighemonul s-a dus la Tars, cetatea Ciliciei, şi a poruncit să-i aducă după dânsul şi pe cei legaţi.

Iar după ce a mers o cale lungă ca de douăzeci de stadii, Sfântul Mucenic Dula, făcând semnul Sfintei Cruci, şi-a dat pătimitorul său suflet în mâinile lui Dumnezeu, şi astfel îl duceau mort. Şi când erau aproape de Tars, ca la 14 stadii, mai marele temnicerilor a spus ighemonului: „Dula, cel ce ocăra cu necinste pe zei, a murit şi trupul lui a fost adus până aici. Ce să fac cu el?" Iar ighemonul a poruncit

să-l arunce într-o groapă adâncă, ca să fie fără de îngropare. Deci ostaşii, luând trupul sfântului, l-au aruncat în râul ce curge spre ţara Zeferiei. Şi a plutit trupul spre un sat, care se afla nu departe de cetatea Pretoriada; şi a zăcut lângă mal. Iar câinii păstorilor care se aflau pe acolo au mirosit trupul sfântului, şi unul din ei l-a păzit, nelăsând nici o pasăre să se atingă de acel trup mucenicesc; iar alt câine, luând cu gura o haină păstorească, a tras-o şi a acoperit moaştele mucenicului. Iar păstorii, văzând aceasta, au spus în sat şi în cetate, şi îndată a ieşit mulţime de popor credincios la moaştele sfântului mucenic şi, luându-le cu evlavie, au mulţumit lui Dumnezeu, Care nu i-a lipsit pe ei de un mărgăritar scump ca acela. Deci, de unde a ieşit trupul acela viu, acolo s-a şi întors, după săvârşirea muceniciei. Şi luându-l cu bună cucernicie, l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh în veci. Amin.

Notă. În altă parte se scrie că acest Sfânt Mucenic Dula ar fi fost eparh al Ciliciei, dar el a fost doar cu neamul din eparhia Ciliciei. Nici Sfântul Simeon Metafrast nu pomeneşte că el ar fi fost eparh. Iar în Mineiul cel mare din această zi se scrie despre acesta, că a fost din ţara Zeferiei, din cetatea Pretoriada şi din eparhia Ciliciei.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, POMENIREA ALTUI CUVIOS DULA, PURTĂTOR DE CHINURI

Fericitul rob al lui Hristos, Dula, a fost monah într-una din mănăstirile cu viaţă de obşte din părţile Egiptului. El era smerit şi defăimat la vedere, iar la înţelegere mare şi cinstit. Acesta, fiind defăimat şi grăit de rău, încă şi scuipat de toţi, se bucura şi se veselea cu duhul. Deci îi făcea nevinovaţi pe cei ce-l defăimau şi se ruga lui Dumnezeu pentru ei, ca să nu li se socotească lor aceea întru păcat. Iar pricina o arunca asupra diavolului, căci acela tulbura pe fraţi, şi fericitul Dula se înarma tare asupra lui, cu răbdare, cu nerăutate şi cu rugăciune, biruind meşteşugirile sale. Acest nevoitor a petrecut într-o răbdare ca aceea douăzeci de ani, având nemişcate blândeţea şi smerenia inimii sale.

Şi neştiind mai mult diavolul cum i-ar face lui rău, a scornit un meşteşug de acest fel, prin care a adus ispită şi mâhnire nu numai Cuviosului Dula, ci şi tuturor fraţilor, şi i-a tulburat pe cei de la

liniște. Căci pe un frate, ce petrecea fără frica lui Dumnezeu, l-a îndemnat să intre noaptea, tâlhărește, în biserică și să fure toate sfintele vase. Iar monahul acela, făcând aceasta, a ascuns cele furate și s-a ascuns în chilia sa, ca și cum n-ar fi ieșit nicăieri. Iar după ce a sosit vremea adunării la Utrenie, paraclisierul a intrat în biserică să aprindă candelele, a văzut că sunt furate toate vasele bisericești și s-a dus și a spus avvei. Deci a lovit în toacă după obicei și s-au adunat toți frații în biserică la cântarea Utreniei. Iar după cântarea Utreniei, avva și paraclisierul au spus fraților că sunt furate vasele și toți au început a se tulbura.

Într-acea vreme, se întâmplase fericitului Dula, din pricina unei boli trupești, că n-a venit în sobor la pravila Utreniei. Și au zis unii din frați: „Nimeni nu le-a furat pe acelea, decât numai fratele Dula, căci de aceea n-a venit în sobor, că de n-ar fi făcut el acest furtișag, apoi ar fi venit mai întâi decât toți la slujba de noapte, precum s-a obișnuit a veni totdeauna". Deci au trimis să-l aducă la sobor. Și ducându-se trimișii, îl găsiră pe el bolnav, însă stând la rugăciune; și, apucându-l, îl trăgeau cu sila. Iar el îi întreba, zicând: „Ce este lucrul acesta, fraților? Pentru ce mă trageți cu sila, când eu pot să merg și singur la sfinții părinți?" Iar ei îl ocărau cu hulă și cu cuvinte necinstite și cu dosădiri, zicându-i: „Furătorule de cele sfinte, nevrednicule de viață, au nu-ți era destul că ne-ai tulburat atâția ani? Iar acum și sufletele noastre le-ai batjocorit?" Iar el zicea: „Iertați-mă, fraților, că am greșit!"

Deci l-au dus pe el la avva și la soborul părinților, care îmbătrâniseră în pustnicie, și au zis: „Acesta este cel ce ne tulbură din început și strică viața noastră cea de obște". Și unul după altul au început a cleveti împotriva lui. Unul zicea: „Eu l-am văzut mâncând verdețuri în taină". Altul zicea: „Eu l-am văzut furând pâine și dând-o afară din mănăstire". Altul zicea: „Eu l-am văzut bând în taină vin din cel bun". Iar alții ziceau alte oarecare rele, minținд împotriva lui.

Acestea toate auzindu-le avva și cei care erau cu el, au crezut acele clevetiri și au întrebat pe Dula cel nevinovat, dacă sunt adevărate cele grăite despre el. Iar mai ales îl cercetau pentru furtișag și-l întrebau unde a ascuns sfintele vase pe care le-a furat. Iar el, de la început îndreptându-se, le spunea că nu este vinovat cu nimic dintr-acelea. Apoi, văzând că nu-l cred, a tăcut, zicând numai aceasta: „Iertați-mă, sfinților părinți, căci sunt păcătos!" Deci avva a poruncit să dezbrace de pe el chipul cel monahicesc și să-l îmbrace în hainele cele mirenești, zicându-i: „Lucruri ca acestea nu sunt ale chipului monahicesc".

Iar după ce au dezbrăcat de pe fericitul Dula chipul monahicesc, el a plâns cu amar și privind către cer, a zis cu glas mare: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru numele Tău cel sfânt m-am îmbrăcat în chipul acesta; iar acum, pentru păcatele mele, sunt dezbrăcat de acest chip". Iar avva a poruncit ca, legându-l, să-l dea economului. Iar economul, dezbrăcându-i trupul, l-a bătut foarte tare cu vine de dobitoc, întrebându-l de sunt adevărate cele grăite împotriva lui pentru furtișag. Iar el, deși cu lacrimi, însă zâmbind în nevinovăția sa, zicea: „Iertați-mă, fraților, că am greșit!" Iar economul văzându-l zâmbind și spunând unele ca acestea, mai mult s-a mâniat. Deci l-a aruncat în temniță și i-a pus picioarele în butuci. Apoi a scris o scrisoare la mai marele cetății, înștiințându-l de furtișag și de fratele Dula, și a trimis-o degrabă. Iar domnul, citind scrisoarea, îndată a trimis niște slujitori răi, ca să aducă pe Dula ca pe un tâlhar.

Și luând slujitorii pe robul lui Dumnezeu, l-au pus pe un dobitoc fără de șa, și punându-i niște fiare grele peste grumajii lui, îl trăgeau prin mijlocul cetății cu batjocură. Și ducându-l la judecată, domnul l-a întrebat: „De unde ești? Cum te numești? Pentru ce te-ai făcut călugăr? Cum ai furat sfintele vase și unde le-ai ascuns?" Iar purtătorul de chinuri Dula nu răspundea altceva nimic domnului, fără numai aceasta: „Am greșit! Iertați-mă!" Apoi domnul, mâniindu-se, a poruncit să-l dezbrace și să-l întindă la pământ și patru slujitori să-l bată cu vine fără de cruțare. Și fiind bătut fără de milă multă vreme, zicea cu față veselă către domnul: „Bate-mă, bate-mă, că argintul meu îl vei face mai curat!" Iar domnul a zis către dânsul: „Nebunule, eu îți voi face ție argint mai curat decât zăpada pe trupul tău și pe coastele tale". Deci a poruncit să pună pe sub pântecele lui cărbuni aprinși și să verse pe rănile lui oțet amestecat cu sare. Iar cei ce stăteau de față se minunau de răbdarea lui și grăiau către dânsul: „Spune unde ai pus sfintele vase și vei scăpa de chinuri!" Iar el răspundea: „Nu am argint și nici un fel de vase!" Apoi domnul, slăbindu-l pe el de la muncire, a poruncit să-l ducă în temniță.

Iar a doua zi, domnul a trimis la lavră, poruncind ca să vină la dânsul începătorul de obște cu călugării. Și adunându-se toți, au venit împreună. Atunci domnul a zis către dânșii: „Multe și grele munci am pus asupra celui numit de voi tâlhar, dar nimic rău n-am aflat într-însul!" Zis-au lui călugării: „Stăpâne, afară de furtișag, încă și alte multe răutăți a făcut ticălosul acesta; și până acum i-am răbdat lui pentru Dumnezeu, așteptând să se întoarcă de la răutăți; iar el mai mult spre rău a venit". Domnul a zis către dânșii: „Atunci ce să fac cu el?" Iar monahii au zis: „Să faci precum poruncesc legile". Zis-a

boierul: „Legea cetăţii porunceşte, ca furului de cele sfinte să i se taie mâinile". Iar monahii au zis: „Să pătimească după lege şi să-şi ia pedeapsa după lucrurile lui".

Iar boierul a poruncit ca să aducă pe purtătorul de chinuri Dula în mijlocul lor, şi-l cerceta pe dânsul înaintea tuturor, zicându-i: „Ticălosule şi împietritule, spune nouă adevărul pentru furtişagul cel mărturisit asupra ta şi vei scăpa de la moarte". Iar nevinovatul Dula a grăit: „Voieşti oare să zic împotriva mea ceea ce n-am făcut? Nu voiesc să mint împotriva mea, pentru că toată minciuna este de la diavol". Şi iarăşi a zis: „Despre lucrul de care mă întrebaţi acum pe mine, nimic nu ştiu că am făcut de acest fel". Iar boierul văzând că nimic nu mărturiseşte împotriva sa, iar călugării îl sileau ca după lege să primească judecata, l-a judecat ca să-i taie mâinile. Şi a fost dus nevinovatul bătrân Dula la locul unde iau pedeapsa cei osândiţi.

Într-acea vreme, monahul acela care făcuse cu adevărat răutatea aceea şi furase sfintele vase, a venit întru umilinţă şi şi-a zis în sine: „Dar dacă acum sau după aceasta se vor cunoaşte cele făcute de mine? Şi chiar dacă acum se va tăinui aici lucrul meu cel rău, apoi în ziua dreptei judecăţi a lui Dumnezeu tot se va dovedi, şi ce voi face atunci eu, ticălosul? Ce fel de răspuns voi da pentru un îndoit rău ca acesta, căci şi vasele le-am furat şi pe fratele cel nevinovat l-am dat la munci". Deci a mers degrabă la avva lavrei şi i-a zis: „Avva, trimite degrabă în cetate, la domnul cetăţii, ca să nu taie mâinile fratelui, căci s-au aflat sfintele vase!" Auzind aceasta avva, îndată a trimis la domnul cetăţii şi a eliberat pe răbdătorul de chinuri, fără să-i taie mâinile.

Şi când l-au adus pe el în lavră, s-a descoperit nevinovăţia lui; pentru că acea faptă s-a arătat că este a altuia. Atunci au început fraţii a cădea la picioarele Cuviosului Dula, zicând: „Iartă-ne, că ţi-am greşit ţie!" Iar el, plângând, le zicea: „Iertaţi-mă pe mine, părinţilor şi fraţilor, mare mulţumire dau eu vouă; căci pentru durerile cele de puţină vreme, pe care mi le-aţi mijlocit mie, mă voi izbăvi de veşnicele munci şi mă voi învrednici de mari bunătăţi prin milostivirea lui Dumnezeu. Că auzind adeseori vorbele cele netrebnice şi ocărâtoare, grăite de voi împotriva mea, mă bucuram cu duhul, nădăjduind ca să scap prin acelea de ruşinea cea mare pentru păcatele mele, când va veni Domnul întru slava Sa şi va descoperi tainele şi va arăta sfaturile inimii. Iar acum mă bucur mai mult de aceasta, că am pătimit fără vină; pentru că ştiu ce fel de bunătăţi a gătit Dumnezeu celor ce rabdă scârbe pentru Dânsul. O singură mâhnire am eu pentru voi, ca să nu vi se socotească vouă întru păcat lucrul cel făcut mie de voi fără de

dreptate; şi rog pentru aceasta pe înduratul Dumnezeu ca să vă dea vouă iertare".

După aceasta, mai trăind Cuviosul Dula trei zile, s-a dus către Domnul, neştiind nimeni de moartea lui. Iar un frate, care era rânduit să deştepte pe fraţi la rugăciunea cea de la miezul nopţii, mergând la chilia cuviosului şi bătând, nu a auzit răspuns. Şi bătând a doua şi a treia oară şi neprimind nici un răspuns, s-a dus de a chemat pe alt frate şi, aducând lumânare, au deschis uşa şi au intrat înăuntru şi au aflat pe cuviosul în mijlocul chiliei, stând în genunchi, fiindcă făcuse închinăciuni, iar cu sufletul fiind dus la Dumnezeu. Astfel, fiind în rugăciune şi în plecarea genunchilor, şi-a dat sufletul său Domnului. Deci, neîndrăznind să se atingă de el, l-au lăsat aşa şi, ducându-se, au spus părintelui lavrei că fratele Dula a murit. Apoi, după cântarea Utreniei, mergând însuşi părintele şi văzând pe Dula mort, a poruncit să-i învelească trupul său şi să-l aducă la biserică pentru îngropare.

Iar după ce cinstitul lui trup a fost învelit şi adus în biserică, părintele a poruncit să toace, ca toţi fraţii să ştie de sfârşitul lui. Deci s-au adunat toţi şi se atingeau de cinstitul lui trup, ca de al unui mucenic. Iar de vreme ce avva a voit să trimită la altă lavră, ca să vină şi alt avvă cu fraţii să îngroape cu cinste pe fratele care a pătimit fără de vină, atunci părintele, văzând că fraţii se îmbulzesc să îngenuncheze la acel mort, a poruncit să-i aducă trupul înăuntrul bisericii şi să-l încuie, aşteptând să vină şi avva cu clericii de la cealaltă lavră şi să se adune monahii de la amândouă lavrele. Iar când era la al nouălea ceas, venind şi celălalt avvă cu fraţii şi adunându-se toţi, a poruncit ca să deschidă biserica şi să pună trupul fericitului Dula în mijlocul soborului ca, văzându-l pe el, să-l dea cinstitei îngropări cu cântări cuviincioase.

Şi apropiindu-se de trup, nu l-au aflat pe el, fără numai hainele şi papucii singuri, şi toţi s-au umplut de mare mirare şi spaimă. După aceasta, părinţii celor două lavre au zis către fraţi: „Vedeţi, fraţilor, ce poate pătimirea cea cu multă răbdare, blândeţea, nerăutatea şi smerenia? Iată acum fratele nostru nu numai cu sufletul, ci şi cu trupul s-a dus de la noi, mutat fiind de mâinile îngereşti, nevăzut, în altă parte; de vreme ce noi ne-am aflat nevrednici să ne atingem de sfântul lui trup. Iar de cinstea aceasta s-a învrednicit de la Dumnezeu pentru îndelunga sa răbdare cu blândeţe şi cu nerăutate, în smerenia inimii. Noi îl socoteam că este păcătos şi nevrednic de viaţa omenească cea de pe pământ, iar el s-a aflat sfânt şi vrednic de viaţa cea cerească cu îngerii. Deci noi suntem ruşinaţi, iar el a fost preamărit, noi suntem defăimaţi, iar el este încununat de Domnul nostru Iisus

Hristos. Aşadar, să ne sârguim a ne învăţa răbdarea şi smerenia, blândeţea şi nerăutatea, având spre pildă pe acest îndelung răbdător pătimitor".

Aceasta când o ziceau părinţii de la cele două lavre, fraţii au plâns cu plângere mare şi au aşezat ca în tot anul să se săvârşească pomenirea Cuviosului părintelui Dula, răbdătorul de chinuri, spre folosul sufletelor lor şi spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, FERICITUL IERONIM

Fericitul Ieronim s-a născut în orăşelul Stridon, aproape de Acvileia, în anul 347. Primele învăţături le-a primit în casa părinţilor. Apoi, mergând la Roma, a învăţat greaca şi latina, arta vorbirii şi filosofia. A primit botezul la vârsta de 20 de ani, din mâinile papei Liberios. La Treveri, în Galia, a descoperit viaţa mănăstirească. La Roma a intrat într-o obşte de prieteni, unde a început învăţătura Scripturii şi a cunoscut catacombele romane. În urma unei neînţelegeri cu ai săi şi scârbit de deşertăciunile Romei, a făcut prima călătorie în Răsărit, cercetând mănăstirile din Grecia, Tracia, Asia Mică, Cilicia, şi s-a stabilit în Antiohia. S-a retras apoi în pustia Calsis, din Siria, unde a trăit o perioadă de patru ani de nevoinţe ascetice, luptând împotriva patimilor. În această perioadă a învăţat limba ebraică. Revenind în Antiohia, a primit darul preoţiei, apoi a făcut o călătorie la Constantinopol, atras de faima cuvântărilor Sfântului Grigorie de Nazianz şi a stat acolo doi ani, ascultându-i cuvintele.

Îl găsim, apoi, din nou la Roma, unde viaţa lui a luat un drum statornic. Papa Damasus l-a luat ca diac al său, cu ascultarea de a revedea textul Bibliei în limba latină, numită, mai târziu, *Vulgata*. Murind papa Damasus, fericitul Ieronim s-a retras, din nou, în Palestina şi s-a stabilit la Betleem, unde a întemeiat trei mănăstiri. A început, atunci, o perioadă de strădanii cărturăreşti, care a ţinut 30 de ani. A alcătuit multe scrisori, îndemnând pe credincioşi la o viaţă curată şi păzirea poruncilor Domnului. Pe călugări i-a învăţat arta copierii manuscriselor. Împovărat de bătrâneţe şi de neîncetate nevoinţe, Cuviosul Ieronim a murit la Betleem, în anul 420. Ne-au

rămas de la el *Vulgata*, numeroase alte traduceri, omilii, comentarii la cărţile Sfintei Scripturi, lucrări de istorie bisericească şi scrisori de îndrumare duhovnicească.

Fericitul Ieronim rămâne, pentru noi, icoana cărturarului creştin. Prăznuirea lui, în Biserica Ortodoxă, se face la 15 iunie, în fiecare an.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, FERICITUL AUGUSTIN, EPISCOPUL HIPONIEI

Fericitul Augustin s-a născut la 13 noiembrie 354, în Tagaste, orăşel din provincia africană Numidia. Tatăl său nu era creştin şi s-a botezat numai pe patul de moarte, dar în schimb, mama sa, Monica, era o fierbinte credincioasă. Augustin a învăţat mai întâi în Tagaste, apoi în Madaura şi Cartagina. Fiind foarte înzestrat, a deschis o şcoală de retorică la Cartagina, ca după aceea să meargă la Roma şi Milano.

În tinereţea lui a cunoscut şi o viaţă de destrăbălare şi abateri de la dreapta credinţă. La Milano a început să se apropie mai mult de Dumnezeu. Acolo a cunoscut pe dumnezeiescul episcop Ambrozie şi a fost încântat de cuvântările acestuia. Mama sa, Sfânta Monica, plângea necontenit, rugându-se lui Dumnezeu pentru îndreptarea lui. Ca s-o îmbărbăteze, Sfântul Ambrozie i-a spus: „Fiul unor astfel de lacrimi, nu poate să piară".

Acum Augustin a descoperit şi rânduiala monahilor, citind viaţa Sfântului Antonie, scrisă de Sfântul Atanasie, care l-a mişcat şi l-a adus la pocăinţă. Odată, aflându-se în grădina unui prieten şi plângând pentru viaţa sa, a auzit un glas de copil, care-l îndemna: „Ia şi citeşte!" Deschizând Sfânta Scriptură, a citit următorul cuvânt din Epistola către romani (13, 12-14): *Nu în ospeţe şi în beţii, nu în desfrânări şi fapte de ruşine, nu în ceartă şi în pizmă, ci îmbrăcaţi-vă în Domnul Iisus Hristos, iar grija de trup să nu o faceţi spre pofte.* Acesta era răspunsul lui Dumnezeu, la căutările lui Augustin. În *Confesiunile* sale, el mulţumeşte lui Dumnezeu pentru acest răspuns. În anul 387, Augustin primeşte botezul din mâinile Sfântului Ambrozie, în noaptea de Paşti. Pe când avea 32 de ani, Sfânta Monica moare şi Augustin se retrage în Tagaste, vinde tot ce are şi întemeiază o mănăstire împreună cu prietenii şi ucenicii săi.

După trei ani este sfinţit preot la Hipon, de episcopul Valerius şi începe o ascultare grea, slujirea Bisericii. Peste cinci ani este ridicat în scaunul lui Valerius şi devine, în câţiva ani, căpetenia episcopatului african.

Scrierile lui Augustin dezvăluie măsura fără pereche a darurilor sale. Ca o conştiinţă vie a Ortodoxiei, Augustin se vede nevoit să apere dreapta credinţă, împotriva tuturor ereziilor, care se iviseră în Biserica lui Dumnezeu, în timpul acela: maniheii, donaţienii, pelagienii. Dintre scrierile sale, cele mai însemnate sunt cartea *Despre Trinitate,* la care a lucrat 14 ani, şi cartea *Despre cetatea lui Dumnezeu.* Scrierea care-i face cea mai mare cinste este cartea *Retractărilor* sale, o recunoaştere a propriilor greşeli, iar lucrarea lui cea mai citită este *Confesiunile*.

Fericitul Augustin rămâne dascălul fără asemănare al întregului Occident creştin. A murit la 28 august 430. Mormântul său se află în biserica Sfântul Petru din Pavia. În Biserica Ortodoxă este prăznuit la 15 iunie.

LUNA IUNIE

ZIUA A ŞAISPREZECEA

SFÂNTUL TIHON, EPISCOPUL AMATUNDEI, FĂCĂTORUL DE MINUNI

Sfântul Tihon se trăgea din oraşul Amatunda, cetate în insula Cipru, din părinţi binecredincioşi şi iubitori de Hristos, de la care a învăţat din tinereţe a cunoaşte pe Hristos Dumnezeu şi Sfintele Scripturi. El s-a numărat în clerul Bisericii şi s-a rânduit ca să citească poporului dumnezeieştile cuvinte în biserică. Apoi, pentru curăţia vieţii lui, a fost hirotonisit diacon de Sfântul Memnon, episcop al aceleiaşi cetăţi Amatunda. Şi ducându-se episcopul Memnon către Domnul, Sfântul Tihon a fost ridicat prin alegere la scaunul episcopal şi a fost sfinţit arhiereu de marele Epifanie, arhiepiscopul Ciprului.

În acea vreme era încă în insula Cipru, mulţime de popor necredincios, care se ţinea de rătăcirea închinării la idoli. Deci multă osteneală a suferit Tihon, arhiereul lui Hristos, întorcând de la înşelăciunea idolească la credinţă pe oamenii care piereau în păgânătatea elinească şi aducându-i la Hristos Dumnezeu. Iar Domnul i-a ajutat în ostenelile lui, căci, scoţând turma cea cuvântătoare din dinţii lupilor răpitori şi drăceşti, a adus-o în ograda Bisericii celei sobornicesti şi din capre a făcut oi ale lui Hristos. El a sfărâmat toţi idolii care erau împrejurul Amatundei şi drăceştile locuinţe, iar capiştile lor le-a stricat.

Şi vieţuind mulţi ani şi bine îndreptând Biserica cea încredinţată lui, s-a dus către Domnul şi a fost numit făcător de minuni, căci multe minuni a făcut în viaţa lui şi după moarte. Dar viaţa lui întreagă şi istoria minunilor lui nu s-au putut afla; căci din pricina învechirii vremii şi a războaielor agarenilor, precum multe sfinte biserici au fost pustiite, tot astfel au pierit şi cărţile bisericeşti. Însă din multele minuni ale lui, două au venit la ştirea noastră.

Iată prima minune: Pe când era încă tânăr în casa sa, petrecând lângă părinţi, l-a pus tatăl său să vândă pâine; pentru că aceea era meseria tatălui său, ca din vânzarea pâinii să-şi hrănească familia. Iar fericitul tânăr dădea pâinea la săraci fără plată. Deci tatăl lui, înştiinţându-se de aceasta, a început a se supăra asupra lui şi a-l ocărî. Iar tânărul, fiind insuflat de Dumnezeu, îi zicea: „O, tată, pentru ce te mâhneşti, ca şi cum ai suferi vreo pagubă? Pâinile le-am dat împrumut lui Dumnezeu şi am zapisul Lui cel nemincinos, Care zice în sfintele cărţi: *Cel ce dă lui Dumnezeu, va primi însutit!* Iar de nu crezi cele grăite, să mergem la hambar şi vei vedea acolo, cum Dumnezeu dă datoria Sa, celor ce I-au dat Lui cu împrumut". Aceasta zicând-o, a mers cu tatăl său la hambar, şi, când a deschis uşa, a aflat cămara care era deşartă, plină de grâu curat. Iar tatăl său s-a mirat cu spaimă şi, căzând, s-a închinat lui Dumnezeu, dându-I mulţumire. Dintr-acea vreme nu mai oprea pe fiul său să împartă pâini la săraci cât va voi.

A doua minune este aceasta: Într-o oarecare vie, lucrătorii tăind viţele cele uscate, le aruncau afară; iar Sfântul Tihon, adunând acele viţe uscate, le sădea în via sa şi se ruga lui Dumnezeu să-i dea la via lui patru daruri: Cel dintâi, ca viţele cele uscate, fiind sădite, să primească umezeală şi putere vie, ca ele să se înrădăcineze, să răsară şi să crească. Al doilea, ca acea vie a lui să fie îndestulată cu rodurile sale. Al treilea, ca strugurii să fie dulci la gust şi sănătoşi. Al patrulea, ca strugurii din via lui să se coacă mai degrabă decât în toate viile.

Astfel rugându-se, a doua zi, mergând la acele viţe uscate pe care le sădise, le-a găsit pe toate răsărite şi înverzite. Şi începând a creşte într-acelaşi an mai presus de obicei şi de firea sa, au adus mare îndestulare de struguri. Şi fiind strugurii încă verzi în celelalte vii, în via Sfântului Tihon strugurii se copseseră mai degrabă decât la toţi şi erau foarte dulci la gust şi foarte folositori sănătăţii omeneşti. Acea vie a fost lucrată mulţi ani nu numai cât a trăit Sfântul Tihon, ci şi după moartea lui, aducând rod cu îndestulare. Şi în tot anul, mai înainte de vremea cea obişnuită a coacerii tuturor viilor, în 16 zile ale lunii iunie, la pomenirea Sfântului Tihon, se aduceau la biserica sfântului struguri copţi din acea vie, iar cu vinul cel stors dintr-înşii, se săvârşea jertfa cea fără de sânge la Sfânta Liturghie.

Din aceste două minuni se poate vedea cu îndestulare că Sfântul Tihon a fost făcător de minuni şi mare plăcut al lui Dumnezeu. Se adevereşte încă la slujba lui şi aceasta, că vremea sfârşitului său a văzut-o mai înainte şi a spus aceasta şi altora. Pentru sfinţenia acestui

făcător de minuni, să fie slăvit Dumnezeul nostru acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI TIGRIE PREOTUL ŞI EUTROPIE CITEŢUL

Sfinţii Tigrie şi Eutropie au fost din clerul Sfântului Ioan Gură de Aur, pentru care au şi pătimit; căci a fost pusă asupra lor o pricină nedreaptă, pentru arderea ce s-a făcut în Constantinopol. Iată acea pricină: În ziua în care a fost izgonit marele luminător al Bisericii, Sfântul Ioan Gură de Aur, fiind dus la surghiun ca un soare la apus, s-a aprins un foc în biserica cea sobornicească nu din vreo pricină omenească, ci din urgia lui Dumnezeu; şi răspândindu-se prin toată biserica, a ieşit prin ferestrele cele mai de sus şi a ajuns la acoperişul bisericii.

Şi a înconjurat văpaia biserica, nu numai înăuntru, ci şi pe dinafară, încât au ars toate zidirile cele de lemn ce erau aproape de piatră. Şi suflând un vânt puternic, acea văpaie a fost dusă pe sus prin aer de la biserică, a trecut târgul şi s-a plecat ca un pod deasupra palatului în care se făceau sfaturile senatului, şi l-a ars desăvârşit. Şi se vedea o minune înspăimântătoare: Focul, ca un însufleţit, în chip de balaur, umblând împrejur, mistuia casele cele depărtate şi mai ales cele ale vrăjmaşilor Sfântului Ioan, iar casele ce erau aproape de biserică, acelea au rămas întregi. Deci cămările care erau cu cinstitele vase, focul nu le-a atins, ca dintr-aceasta să se înştiinţeze toţi, că nu după întâmplare s-a făcut o ardere ca aceasta, ci din mânia lui Dumnezeu, pentru izgonirea cea nedreaptă a Sfântului Ioan Gură de Aur. Şi în trei ceasuri, multe zidiri frumoase şi de mulţi ani, podoabe nespuse şi bogăţii nenumărate s-au prefăcut în cenuşă; însă n-a pierit nici un suflet de om în pârjolul cel înfricoşat, şi toţi ziceau: „Dumnezeu pedepseşte cetatea cu foc, pentru că fără de vină au izgonit pe Ioan Gură de Aur, plăcutul lui Dumnezeu". Iar oamenii vrăjmaşi ai Sfântului Ioan au găsit de aici pricină împotriva prietenilor lui şi ziceau: „Cei ce sunt de un gând cu Ioan au aprins biserica".

Deci îndată au ridicat prigoană cumplită asupra robilor nevinovaţi ai lui Dumnezeu, episcopi, preoţi, clerici şi călugări, pe care, prinzându-i, pe unii îi munceau în Constantinopol, iar pe alţii,

legându-i, i-au trimis în Calcedon şi îi chinuiau cu grele legături prin temniţe. Şi erau unii dintre vrăjmaşii Sfântului Ioan, cu năravuri ca de oameni sălbatici, care erau rânduiţi să umble prin cetate, să asculte vorbele din popor ce se grăiesc despre Ioan şi, de auzeau pe cineva grăind bine de Ioan şi jelind pentru izgonirea lui, îndată îl prindeau, îl duceau la închisoare şi-l sileau să blesteme pe bărbatul cel sfânt; iar pe cei ce nu voiau, pe unii îi băteau cumplit, altora le jefuiau averile şi-i surghiuneau prin felurite locuri; pentru că, păstorul fiind bătut, se cuvenea şi oile să fie risipite.

Într-acea vreme, era eparh al cetăţii un anume Optat, cu credinţa elin, ţinând de păgânătatea închinării de idoli; iar cu obiceiul aspru şi nemilostiv. Acela, fiind vrăjmaş al creştinătăţii, se bucura în sine văzând tulburarea aceea care se făcea între creştini, unul împotriva celuilalt năvălind deodată cu răutate. Deci primejdiile şi strâmtorările care erau între creştini, acelea îi erau lui bucurie şi veselie, şi ajuta pe cei care vrăjmăşuiau împotriva Sfântului Ioan şi împotriva iubitorilor lui. Deci a început a face cercetare pentru focul ce se pusese, de unde şi prin a cărui faptă s-a aprins. Şi, prinzând pe mulţi, îi muncea cumplit, ca şi cum ei ar fi fost pricina focului, dar în fapt zavistuind asupra creştinilor. Între alţii au prins şi pe cinstitul preot Tigrie, pe care, dezbrăcându-l şi dându-l la munci, l-au bătut cumplit, cu curele ude, peste tot trupul. Iar acest Tigrie era de neam barbar şi famen cu trupul, însă nu din naştere, ci din scopire. El, fiind robit din copilăria sa şi cumpărat de un stăpân bogat, acela l-a scopit şi el slujea ca un rob în casa stăpânului său. Iar după mulţi ani, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, câştigând libertatea sa, s-a lipit de slujitorii bisericeşti şi, pentru viaţa lui cea îmbunătăţită, l-au cinstit cu rânduiala de preot, pentru că era cu adevărat bărbat plin de toate bunătăţile şi de plăcerea lui Dumnezeu: blând, smerit, milostiv, iubitor de străini, folositor celorlalţi cu cuvântul şi cu lucrul. Pe acesta muncindu-l mult eparhul cel nemilostiv, l-a surghiunit în Mesopotamia unde s-a şi sfârşit ca un pătimitor în strâmtorarea legăturilor.

După aceasta, muncitorul a prins şi pe Eutropie citeţul, fiindcă a fost pârât ca un pricinuitor al focului. Iar Sfântul Eutropie era feciorelnic, fără de prihană din pântecele maicii sale, tânăr cu anii şi cu nici un rău amestecat, nevinovat cu mâinile şi curat la inimă. Pe acesta dându-l la muncire, întâi l-au bătut cu vine de bou, apoi, bătându-l cu beţe şi vergi groase, i-au sfărâmat oasele. După aceea, cu unghii de fier i-au strujit nu numai coastele, ci şi faţa, fruntea şi tot trupul lui până la oase. După aceasta, i-au ars cu lumânări părţile cele de jos ale trupului său. În toată vremea acelor munci, eparhul îl

întreba de focul ce se aprinsese, dacă el a aprins biserica. Şi după ce sfântul mucenic nu i s-a supus, a poruncit ca să-l ia de la muncire şi să-l arunce în temniţă.

În acea vreme, un episcop, cu numele Sisinie, dormind, i s-a făcut o vedenie ca aceasta: I se părea că este în biserica Sfântului Întâiului Mucenic şi Arhidiacon Ştefan şi a văzut pe un bărbat cinstit cu faţa în chip de înger, fiind strălucit ca unul din sfinţii cei mari. Acela stătea în faţa dumnezeiescului altar, ca şi cum se minuna şi se întrista, şi l-a auzit zicând astfel: „Pe toată cetatea am înconjurat-o căutând bărbaţi îmbunătăţiţi şi, dintr-atâta mulţime de oameni, pe nici unul nu am putut afla bărbat bun decât numai pe fericitul Eutropie".

Aceasta văzând-o Sisinie episcopul în vis şi deşteptându-se, a chemat îndată pe un preot ce era lângă el şi i-a spus cele văzute şi auzite. Deci i-a poruncit ca să meargă prin toată cetatea, căutând şi întrebând cine este Eutropie. Iar preotul, ducându-se şi căutând pe Eutropie, i s-a spus că un Eutropie a fost muncit şi dat la judecată nu demult în privelişte, ca un făcător de rele, apoi a fost aruncat în temniţă. Deci acel preot alergând şi aflând pe mucenic în temniţă, a căzut la dânsul cu lacrimi şi a vorbit cu dânsul, şi l-a rugat pe el ca pe un mare plăcut al lui Dumnezeu şi răbdător de chinuri al lui Hristos să se roage Domnului pentru dânsul. Şi întorcându-se preotul la episcopul său, i-a spus cine este Eutropie şi unde se află.

Şi zăcând Sfântul Eutropie în temniţă foarte bolnav de muncile cele cumplite ce le pătimise, au început a putrezi rănile trupului său şi suferea dureri cumplite. Iar după o vreme, scoţându-l iarăşi la muncire şi spânzurându-l la muncă, şi-a dat sufletul său în mâinile Domnului, lăsând celor ce-l munciseră pe el, trupul său mort şi plin de răni. Iar muncitorul, înştiinţându-se că el este mort, a poruncit să-l arunce afară fără de îngropare, spre mâncarea câinilor. Şi a stat acel trup pătimitor până noaptea, când, pe o vreme întunecată cu vifor şi vărsare de ploaie, au venit nişte cucernici preoţi în taină şi au luat trupul mucenicului şi, în aceeaşi noapte, l-au îngropat la un loc cinstit. Iar în timpul îngropării, au auzit în văzduh glasuri de cântări îngereşti preadulci şi negrăite. Şi s-au încredinţat de sfinţenia fericitului Eutropie şi astfel au început a-l cinsti pe acela ca pe un mare mucenic al lui Hristos. Iar noi cinstind cu dreaptă credinţă pomenirea acestor doi sfinţi mucenici, Tigrie preotul şi Eutropie citeţul, şi nădăjduind spre sfintele lor rugăciuni, slăvim pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeul nostru în veci. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A ŞAPTESPREZECEA

SFINŢII MUCENICI MANUIL, SAVEL ŞI ISMAIL

Sfinţii Mucenici Manuil, Savel şi Ismail au fost fraţi de o mamă. Patria lor a fost Persia; părinţii lor nu erau de o credinţă, căci tatăl lor ţinea de păgânătatea persienească, iar maica lor de credinţa cea bună creştinească. Aceasta, precum şi-a hrănit pe fiii săi cu laptele său de maică, tot aşa i-a adăpat pe ei din tinereţe cu credinţa creştinească şi i-a crescut în frica lui Dumnezeu. Iar fericitul Evnoic, preotul, i-a creştinat prin baia Sfântului Botez şi i-a învăţat dumnezeieştile cărţi. Iar după ce aceştia au venit la creşterea bărbătească, au fost număraţi în rânduiala ostăşească şi cu trupul slujeau împăratului Persiei, Alamundar, iar cu duhul slujeau Împăratului ceresc, Domnului nostru Iisus Hristos, păzind sfintele Lui porunci şi plăcându-I Lui cu toate lucrurile cele bune.

Deci au fost trimişi de împăratul lor la Iulian Paravatul, împăratul grecesc, pentru întărirea păcii. Iar împăratul Iulian i-a primit mai întâi cu cinste şi le-a arătat lor multa sa milă, făcându-se ca un prieten iubit către ei. Apoi, înştiinţându-se că sunt creştini, s-a umplut de mânie şi, împotriva obiceiurilor şi legilor celor de obşte tuturor popoarelor, pe aceşti trimişi la dânsul de către împăratul Persiei, muncindu-i pentru credinţa lor cea întru Hristos, i-a pierdut.

Muncirea lor a fost astfel: Împăratul cel fără de lege a voit să meargă în Bitinia la un loc oarecare, ce se numea Orghia Trigon, unde avea să săvârşească un praznic necurat şi diavolesc. Deci a mers cu corabia din Constantinopol la Calcedon şi, ajungând la locul cel zis, a început cu toată mulţimea poporului elinesc, care se adunase acolo, a săvârşi acea necurată prăznuire, închinându-se idolilor şi

aducându-le jertfe fără de număr şi făcând ospeţe mari cu dănţuiri, cu timpane şi cu tot felul de cântări, săvârşind multe lucruri urâte şi fărădelegi în cinstea pierzătorilor zei. Iar robii lui Hristos, Manuil, Savel şi Ismail, care erau acolo cu împăratul, nevoind nici măcar să privească la acea prăznuire urâtă de Dumnezeu, s-au despărţit deosebi.

Deci, stând ei oareunde la o parte, plângeau şi se tânguiau pentru înşelarea şi rătăcirea unui atât de mare popor şi se rugau lui Hristos Dumnezeu, ca să-i poată păzi pe ei de împărtăşirea necurăţiilor închinătorilor de idoli; asemenea se rugau şi pentru cei rătăciţi, ca să-i aducă şi pe ei Dumnezeu la cunoştinţa adevărului. „Nu lăsa, Doamne – ziceau ei –, să petreacă poporul acesta întru atâta adânc de răutăţi şi nu lăsa zidirea Ta cea căzută să piară întru aşa nebunie, căci se văd a fi mai nesocotitori decât pietrele şi lemnele care se cinstesc de dânşii. Pentru că acelea, fiind făpturi neînsufleţite şi nesimţitoare, nimic nu ştiu din cele ce li se fac lor; iar aceştia, cinstiţi fiind de Tine cu suflet înţelegător, fiind după chipul şi asemănarea Ta, nu ştiu şi nici nu înţeleg ce fac şi pe cine cinstesc în locul lui Dumnezeu, ci umblă întru întuneric, rătăcesc şi merg la veşnica pierzare".

Astfel stând şi plângând sfinţii la acel loc osebit, împăratul a privit spre cei ce jertfeau şi se ospătau cu dânsul; iar pe trimişii cei din Persia, nevăzându-i lângă el, a poruncit să-i caute şi să-i aducă acolo, ca să se veselească împreună cu dânsul. Deci unul din sfetnicii împărăteşti, aflându-i pe ei stând deosebi, i-a chemat la ospăţul împărătesc; pentru că socotea că şi aceia sunt de aceeaşi necurăţie a închinării de idoli. Iar robii lui Hristos i-au zis într-un glas, sfetnicului împărătesc care îi chema pe dânşii: „Depărtează-te de la noi, pentru că nu ne vom lepăda de credinţa în care suntem crescuţi din tinereţe; iar pe Dumnezeul nostru nu-L vom lăsa, nici nu ne vom închina diavolilor care sunt între voi. Să nu ne fie nouă aceasta, să ne lipim de acea rătăcire arătată, fiindcă nu suntem atât de nebuni şi nesocotitori, ca, defăimând pe Dumnezeu Cel viu, Ziditorul nostru, să slujim zidirii celei neînsufleţite. Noi nu pentru aceea am suferit atâta osteneală de drum şi am venit aici, ca să ne lepădăm de credinţa noastră; ci ca să întărim pacea între împărăţia persană şi grecească. Acestea să le ştie împăratul tău şi cei de un gând cu el, că nu ne va întoarce pe noi de la cinstirea cea adevărată a lui Dumnezeu şi la a sa necurăţie nu ne va trage, măcar de ne-ar da pe noi focului şi muncilor, şi chiar de ar lua de la noi sufletele noastre".

Deci, ducându-se sfetnicul, a spus împăratului cuvintele sfinţilor. Atunci împăratul îndată s-a umplut de mânie asupra lor; însă n-a

voit să-i muncească pe dânşii într-acea zi, ca să nu-şi facă împiedicare necuratei sale prăznuiri, ci, amânând până a doua zi, a poruncit ca pe robii lui Hristos să-i arunce în temniţă. Iar aceia, mergând spre temniţă, cântau zicând: „Veniţi să ne bucurăm Domnului, să strigăm lui Dumnezeu Mântuitorul nostru, să întâmpinăm faţa Lui întru mărturisire şi în psalmi să-I strigăm". Şi iarăşi: „Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru? Iar noi, poporul Lui şi lucrul mâinilor Lui, Îl vom chema totdeauna pe El!"

Iar a doua zi, muncitorul şezând la judecată, a pus de faţă pe trimişii din Persia şi a început a zice către dânşii: „O, bunilor bărbaţi, împăratul vostru v-a trimis la noi ca pe credincioşii săi şi ai noştri iubiţi, ca să aşezaţi pacea cea dorită între amândouă împărăţiile. Însă aceasta nu se poate aşeza într-alt fel, decât numai prin unirea cea de dragoste şi prin prietenia unuia cu celălalt. Şi ce fel de unire şi prietenie de dragoste arătaţi spre noi, de vreme ce n-aţi voit ieri să săvârşiţi prăznuirea împreună cu noi şi să vă îndulciţi de veselia făcută în cinstea zeilor, pe care îi cinstiţi şi voi, perşii; căci perşii cinstesc asemenea cu noi: soarele, luna, stelele şi puterea cea prea luminoasă a focului şi pe ceilalţi zei. Deci pentru ce voi v-aţi lepădat a-i cinsti pe aceia împreună cu noi şi n-aţi voit să fiţi cu noi la sobornicească noastră cinstire de zei, ca astfel şi aşezămintele cele de pace cu noi să fie mai puternice şi mai tari? Iar dacă voi sunteţi nebăgători de seamă şi defăimători ai zeilor noştri şi nu de un gând cu noi, apoi aţi venit la noi nu spre întărirea păcii, ci spre stricarea ei, spre ridicarea vrăjmăşiei şi a războiului".

Sfinţii au răspuns: „O, împărate, noi fiind trimişi de împăratul nostru, am venit pentru aşezămintele de pace, ca să nu treacă ostaşii voştri hotarele noastre, nici ostaşii noştri pe ale voastre şi să nu pustiască părţile unul altuia; iar oamenii cei ce fac neguţătorii, ai noştri întru a voastră stăpânire şi ai voştri întru al nostru pământ, să aibă intrare paşnică şi fără de temere şi ieşire nevătămată. Pentru aceasta suntem trimişi, iar nu pentru zei, căci fiecare, pe care Dumnezeu voieşte şi precum voieşte, Îl cinsteşte; şi nu se ridică pentru aceasta războaie între împăraţi, ci pentru cetăţi şi pentru ţări şi pentru hotarele lor se fac certurile, vrajbele şi războaiele. Iar tu, lăsând pe acelea care sunt ale împăcării, pentru care suntem trimişi la tine, începi altele pentru care nu suntem trimişi; pentru că nu vorbeşti cu noi despre întregimea stăpânirii tale, nici pentru petrecerea cea paşnică a împărăţiei noastre cea de un hotar cu voi, ci întrebi despre zei şi despre credinţă. Şi dacă tu ai voit aceasta, apoi să ştii că noi, deşi suntem perşi cu neamul, însă cu credinţa suntem crescuţi de

maica noastră creştini, în evlavie, şi suntem întăriţi de duhovnicescul nostru părinte în credinţa cea adevărată. Şi acum chiar şi în patria noastră erau mulţi de felul acesta, care au voit să ne întoarcă de la Hristos Dumnezeul nostru, la închinarea de idoli, dar n-au sporit nimic; căci, cu darul Stăpânului nostru, am rămas nemişcaţi şi nebiruiţi în mărturisirea noastră, şi nădăjduim şi acum în ajutorul Domnului, că şi aici nimeni nu va putea să ne rupă pe noi de la credinţa cea sfântă şi să ne silească la slujba cea diavolească, care cu adevărat este plină de deşertăciune, de înşelăciune, de rătăcire şi de minciună".

Iar muncitorul, umplându-se de mânie, a zis către dânşii: „Cum, voi, fiind proşti şi neştiutori şi limba grecească neştiind-o, îndrăzniţi cu atâta neruşinare a ocărî cu cuvintele voastre cele nebune credinţa pe care o ţinem noi, care suntem preaînţelepţi şi am deprins toată înţelepciunea cărţii cu desăvârşire? Şi cunoaştem şi scripturile voastre, pentru că ştiţi că şi în cărţile voastre creştineşti ne-am învăţat odată şi am cunoscut toate cele scrise într-însele, dar neaflând nimic adevărat, îndată le-am lepădat, ca nu cumva, din neluare aminte, să cădem în rătăcire. Căci cine din acei care au credinţă în cărţile voastre şi se întăresc în ele, s-a arătat vreodată a fi bun şi desăvârşit? Şi ce a făcut, spre a fi preaslăvit şi vrednic de pomenire? De aceea vă sfătuiesc ca, lăsând socoteala voastră cea copilărească şi de nimic, să vă alegeţi credinţa cea bună, în care au petrecut preaînţelepţii filosofi cei de demult. Iar de nu veţi voi a asculta sfatul meu cel de folos, veţi asculta, chiar nevrând, de muncile pe care le veţi primi îndată!"

Sfinţii au răspuns: „Ne-am învăţat de la Domnul nostru să nu ne temem de cei ce ucid trupul nostru, nici să ne îngrijim ce vom răspunde celor ce ne întreabă pe noi; pentru că Însuşi Sfântul Duh ne va întări în pătimire şi ne va da cuvânt şi îndrăznire în răspunsuri. Însă te întrebăm pe tine: Ce fel de nebunie spui că este în noi, tu care te socoteşti a fi mai înţelept decât toţi? Care este mai nebun din doi? Cel care a cunoscut pe adevăratul Dumnezeu, Ziditorul a toate, şi-L cinsteşte cu dreaptă credinţă? Sau cel care, lăsând pe Dumnezeul cel viu, se închină făpturii celei fără de suflet, pietrelor şi lemnelor şi tuturor celor asemenea cu ele? Cu adevărat acela este nebun, care are lucrul cel neînsufleţit în loc de Dumnezeu; iar înţelept este cel ce slujeşte Dumnezeului Celui viu.

Pentru că acesta este cel dintâi lucru al cunoaşterii omeneşti, ca să cunoască cineva pe Dumnezeu, Făcătorul său, pe Dătătorul tuturor darurilor, să creadă în El şi să-I slujească cu osârdie. Iar a nu-L cunoaşte pe Cel ce este Ziditor şi Făcător de bine al său şi a sluji

diavolului, vrăjmaşului cel pierzător de suflete, aceasta este nebunia cea mai desăvârşită. Iar filosofii voştri cei vechi, care au petrecut într-acea rătăcire pierzătoare, numai li se părea că sunt înţelepţi, dar în fapt erau prea nebuni, după cuvântul Sfântului Apostol: *Socotindu-se că sunt înţelepţi, au înnebunit* şi s-a întunecat inima lor. Iar tu eşti asemenea lor, dacă nu încă şi mai rău; pentru că aceia, necunoscând credinţa cea dreaptă, au petrecut în rătăcire, iar tu, fiind luminat prin Sfântul Botez şi crescut în creştinătate, te-ai lepădat de Hristos Dumnezeu; şi acum toţi cei ce ştiu pe adevăratul Dumnezeu te numesc elin în loc de creştin, şi păgân fără de Dumnezeu, în loc de dreptcredincios!"

De nişte cuvinte ca acestea ale sfinţilor mucenici, întărâtându-se împăratul foarte tare şi umplându-se de nemăsurată mânie, a poruncit ca îndată să-i muncească cumplit. Deci mai întâi i-au dezbrăcat, apoi i-au întins la pământ şi i-au bătut fără de cruţare cu curele crude, pe spate şi pe pântece. Apoi i-au spânzurat la muncire, pironindu-le mâinile şi picioarele de un lemn, şi au strujit cu unghii de fier tot trupul lor. Iar ei răbdând cu vitejie muncile cele grele, şi-au ridicat ochii spre cer şi se rugau lui Dumnezeu, zicând: „O, Stăpâne, Care Însuţi ai fost pironit pe lemn de necredincioşii jidovi şi n-ai pierdut într-alt chip păcatele lumii, decât numai prin pătimirea crucii şi a morţii, caută şi spre noi cei ce suntem spânzuraţi pe lemn şi ne dezbrăcăm cu sila de grosimea trupului, prin această cumplită strujire. Iar de vreme ce firea noastră este neputincioasă, dă-ne nouă ajutor de sus şi uşurare de dureri, căci spre Tine nădăjduind, am îndrăznit a intra în nevoinţa aceasta. Cât de cumplite şi amare sunt aceste munci, Tu singur Doamne, ştii şi vezi. Însă pentru dragostea Ta, ele ne sunt dulci, o, preadulce Iisuse!"

Astfel rugându-se sfinţii, îndată le-a stat lor de faţă îngerul Domnului, pe care numai singuri sfinţii mucenici îl vedeau, iar întunecaţii ochi ai păgânilor n-au fost vrednici de vederea lui. Acela, mângâind pe cei ce pătimeau, atâta uşurare le-a dat în munci, încât nu mai simţeau durerea câtuşi de puţin; şi astfel răbdau ca în nişte trupuri străine.

După aceasta, muncitorul, poruncind să-i ia pe ei de la muncire, le-a zis în batjocură: „Vedeţi cum vă cruţ pe voi, nemuncindu-vă mai greu; pentru că nădăjduiesc, că pedepsindu-vă cu aceste mici bătăi, vă veţi uni la un gând cu noi!" Iar sfinţii mucenici, nesuferind cuvintele lui, i-au răspuns cu mai multă îndrăzneală: „Să nu socoteşti, nici să nădăjduieşti, o, vrăjmaş al lui Dumnezeu, că vei putea schimba statornicia noastră în credinţa lui Hristos! Deci, dacă voieşti,

ceva mai mult fă-ne nouă, căci suntem gata a răbda toate; pentru că rănile, focul, sabia sau orice alt chin mai cumplit, noi le socotim că ne sunt mai mult dulceaţă decât munci, şi suntem gata a răbda acestea pentru Iisus Hristos, Cel ce ne-a iubit de noi!"

Iar Iulian, împăratul cel fără de lege, văzând pe Sfântul Manuil, fratele cel mai mare între mucenici, grăind mai mult şi mai cu îndrăzneală decât amândoi fraţii, a poruncit ca deosebi să-l ducă pe el; iar cu Savel şi cu Ismail a început a vorbi cu vicleşug, grăind către dânşii: „Din aceiaşi părinţi sunteţi născuţi, dar nu semănaţi unul cu altul. Fratele vostru cel mai mare nici nu este vrednic a se numi frate cu voi, deoarece este nesupus, rău, mândru, certăreţ şi fără de ruşine, neavând înţelegere dreaptă. El petrece întru nebunia sa nesbune. Iar voi, precum văd, sunteţi cu obicei bun, blânzi, necertăreţi şi binecunoscători; deci ascultaţi acum sfatul meu: Lăsaţi pe fratele vostru într-a lui deşartă socotinţă, ca să piară în împotrivirea cea fără de minte, iar voi apropiaţi-vă la cinstirea zeilor noştri, că mult bine veţi câştiga de la dânşii şi veţi lua de la noi daruri şi cinstiri mari!" Iar sfinţii, nevrând nici să asculte cuvintele lui cele viclene, cu mare glas au început a-l ocărî pe el, pentru meşteşugul lui, şi a defăima nebunia lui. Atunci el, pornindu-se cu mare mânie, a poruncit să-i ia pe dânşii la muncire şi cu lumânări aprinse să le ardă coastele. Iar ei, răbdând cu vitejie, slăveau pe Dumnezeu, iar pe muncitor îl batjocoreau.

Asemenea şi pe Sfântul Manuil aducându-l, pe de o parte cu îmbunări, iar pe de alta cu îngroziri, îl silea spre închinarea idolilor. Însă dacă l-a văzut pe el nemişcat ca un stâlp întru mărturisirea lui Hristos, a început iarăşi a-l munci, ca şi pe fraţii lui. După aceea, în capul fiecărui mucenic a bătut câte un piron de fier şi le-a înfipt trestii ascuţite sub unghii, la mâini şi la picioare; apoi, în sfârşit, i-a osândit pe ei la moarte prin tăiere cu sabia; iar după tăiere, a poruncit să se ardă trupurile lor.

Şi au scos pe sfinţii mucenici la locul cel de moarte, care se numea al lui Constantin. Iar acolo, înainte de vărsarea sângelui lor, au făcut către Dumnezeu rugăciunea cea mai de pe urmă, zicând: „Dumnezeule, Cel mai înainte de veci, Cel fără început, Cel ce dintru nefiinţă, întru fiinţă pe toate le-ai adus, iar în anii cei mai de pe urmă, pentru mântuirea noastră, pe Tine micşorându-Te, în chip de rob cu oamenii ai petrecut şi ai răbdat Crucea, ca pe noi din legăturile păcatelor să ne eliberezi şi Împărăţiei Tale să ne faci moştenitori; primeşte în pace pe robii Tăi şi ne numără pe noi în

ceata celor ce din veac Ţi-au plăcut Ţie, că pentru numele Tău cel sfânt primim această tăiere de sabie şi ieşirea din viaţa aceasta. Încă şi pe mulţimea poporului cel ce ne-a înconjurat, care este robită de înşelăciunea vrăjmaşului, întoarce-o la Tine, o, milostive Stăpâne, şi le dă lor luminarea minţii şi înţelegere dreaptă, ca astfel, cunoscându-Te pe Tine, Unul adevăratul Dumnezeul, Ţie unuia să-Ţi slujească şi mântuire să câştige!" Astfel rugându-se sfinţii mucenici, s-a auzit un glas de sus, grăind către dânşii: „Veniţi de luaţi cununa slavei, că bine aţi săvârşit nevoinţa voastră". Şi s-au tăiat cinstitele capete ale sfinţilor mucenici în 17 zile ale lunii iunie.

Iar când necuraţii slujitori voiau să săvârşească cealaltă poruncă a spurcatului lor împărat, adică să ardă trupurile mucenicilor, îndată, după porunca lui Dumnezeu, s-a cutremurat pământul şi locul pe care stăteau s-a desfăcut şi a primit mucenicestile lor trupuri, acoperindu-le pe ele; ca nu mai mult să se atingă de dânsele muncitoarele şi spurcatele mâini, nici puterea focului să le prefacă pe ele în cenuşă. Iar slujitorii, văzând aceasta, au fugit de frică. Atunci mulţi din cei ce erau acolo, văzând o minune ca aceea, au crezut în Hristos şi, lepădând păgânească rătăcire, s-au făcut creştini. Şi stând credincioşii aceia nedespărţiţi în acel loc vreme de două zile, rugându-se ziua şi noaptea, pământul a dat afară trupurile sfinţilor, care revărsau din ele negrăită bună mirosire. Iar credincioşii, umplându-se de bucurie mare, le-au primit pe ele cu dragoste şi le-au îngropat cu cinste la un loc însemnat, unde izvorau tămăduiri de toate neputinţele din mormintele sfinţilor mucenici.

Iar Iulian, păgânul împărat, a pierit degrabă cu sunet, pentru că, după uciderea acestor trimişi din Persia – Sfinţii Mucenici Manuil, Savel şi Ismail –, el s-a dus cu toată puterea sa în Persia; căci diavolii, înşelându-l cu fermecătoriile proorocilor mincinoşi, i-au făgăduit lui biruinţă asupra perşilor. Iar împăratul Persiei, auzind de uciderea trimişilor săi, s-a umplut de mare mâhnire şi de mânie fără de măsură, şi înştiinţându-se că Iulian, călcătorul de lege, vine asupra sa, aşijderea şi-a strâns puterea sa, şi stând la hotarele pământului său, a tăbărât asupra mândrului vrăjmaş ce venea asupra lui. Şi după ce din amândouă părţile ostaşii s-au lovit şi s-a făcut mare vărsare de sânge, perşii s-au împuternicit şi au biruit cetele greceşti şi au sfărâmat puterea lui Iulian.

Încă şi mânia lui Dumnezeu l-a ajuns pe acel apostat şi a fost ucis spurcatul Iulian de o mână nevăzută, şi cu sila şi-a lepădat ticălosul său suflet, fiind de râs şi de batjocură perşilor, asupra cărora mergea cu mândrie şi cu nădejde deşartă, şi de bucurie diavolilor, în

care credea şi spre care nădăjduia. Deci creştinii scăpând de cumplita gonire şi muncire, slăveau pe Hristos, Dumnezeul şi Izbăvitorul lor, Căruia şi de la noi I se cuvine cinste şi slavă, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC ISAVRU ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

Sfântul Isavru şi cei împreună cu el erau din Atena. Şi ieşind din patria lui şi mergând la o peşteră din Apolonia, a aflat pe Inochentie, pe Felix, pe Peregrin şi pe Ermia, pe care învăţându-i să nu se dedea spre lucrurile cele lumeşti şi trecătoare, aceştia au întărit cuvântul cu fapta; căci, ferindu-se şi fugind de vorba şi adunarea rudeniilor lor, au fost pârâţi de rudenii la Tripondie eparhul, care prinzându-i şi neputând să-i facă să se lepede de Hristos, a poruncit să fie daţi la chinuri. Iar Isavru, diaconul lui Hristos, şi cei împreună cu el au fost daţi în seama lui Apolonie, fiul eparhului, de către care au fost chinuiţi prin foc şi prin apă. Dar, fiind izbăviţi din aceste chinuri în chip minunat, au întors pe mulţi la credinţa în Hristos, între care erau şi cei mai de frunte ai cetăţii: fraţii Ruf şi Rugin. Apoi, fiind osândiţi la moarte, li s-au tăiat capetele.

LUNA IUNIE

ZIUA A OPTSPREZECEA

SFINŢII MUCENICI LEONTIE, IPATIE ŞI TEODUL

Pe vremea împărăţiei lui Vespasian, era în Roma un oarecare bărbat din rânduiala senatorilor, cu numele Adrian. Acesta era cumplit la obicei, muncitor nemilostiv şi aflător de toate răutăţile. Deci, auzind de creştini că se îngreţoşează de mulţimea zeilor şi de jertfele idoleşti şi hulesc pe zeii ce se cinstesc de romani şi de elini şi spun că Unul este adevăratul Dumnezeu, Hristos, şi pe mulţi îi aduc la credinţa lor, s-a umplut de râvnă pentru zeii săi cei spurcaţi şi, ducându-se la împărat, a cerut putere de la dânsul asupra creştinilor ca să-i silească la închinarea de idoli, iar pe cei ce nu vor voi să se închine idolilor, să-i muncească şi să-i omoare. Şi împăratul i-a dat îndată acea putere şi l-a trimis ca ighemon în ţara Feniciei, ca să prigonească pe toţi cei care cred în Hristos. Şi ieşind el din Roma şi apropiindu-se de Fenicia, a aflat că în cetatea ce se numea Tripol se afla un oarecare începător de oaste cu numele Leontie, care ocărăşte pe zeii cei vechi şi întoarce pe oameni de la dânşii, învăţându-i să nu le aducă lor jertfă, nici să li se închine, şi strică legile părinteşti şi mulţi îl ascultă pe el. Iar ighemonul Adrian îndată a trimis în Tripol pe un tribun cu mulţi ostaşi, cu numele Ipatie, ca să prindă pe Leontie şi să-l ţină sub strajă până la venirea lui.

Şi Leontie, robul lui Hristos, era de neam din Elada. El era mare la statura trupului, puternic şi viteaz în războaie şi arătase multe biruinţe şi pentru aceea avea mare slavă şi cinste între ostaşi. Încă era şi înţelept în toate socotelile şi aşezările, având înţelepciune, iscusinţă şi ştiinţă în scripturi. Şi ştiind că Unul este adevăratul Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, şi crezând într-Însul, slujea de-a

pururea Aceluia, petrecându-şi viaţa sa în întreaga înţelepciune. Încă era şi foarte milostiv cu cei săraci, hrănea pe cei flămânzi, îmbrăca pe cei goi şi odihnea pe străini. Astfel se împodobea cu toate lucrurile cele bune, pentru care, după aceea, s-a învrednicit de la Domnul de cununa cea purtătoare de biruinţă.

Deci, apropiindu-se ostaşii de cetatea Tripol, deodată tribunul a fost cuprins de o boală grea, cu cutremur şi cu fierbinţeală, şi a zis către ostaşii săi: „Ştiu pentru ce a căzut asupra mea această boală; zeii s-au mâniat asupra mea, căci, voind a veni aici, nu le-am adus cuviincioase jertfe, şi pentru aceasta mă pedepsesc cu această boală". Iar ostaşii, văzând pe tribunul lor că pătimea rău, le era milă de dânsul şi erau mâhniţi pentru el, că de trei zile nu gustase nimic şi, din ceas în ceas, boala se întărea mai mult şi îl îngrozea cu moarte.

Iar după trei zile, sosind noaptea, îngerul Domnului s-a arătat tribunului în vedenie, zicându-i: „De voieşti să fii sănătos, strigă de trei ori către cer împreună cu ostaşii care sunt cu tine, zicând: «Dumnezeul lui Leontie, ajută-mi mie!» De vei face aceasta, îndată vei fi sănătos!" Iar tribunul, deşteptându-se şi deschizând ochii săi – fiind în fierbinţeală –, a văzut un sfânt înger întru asemănare de tânăr, cu podoabă frumoasă, îmbrăcat în haină albă ca zăpada, stând înaintea lui. Şi a zis tribunul către dânsul: „Eu sunt trimis cu ostaşii ca să prind pe Leontie şi să-l păzesc până la venirea ighemonului Adrian, iar tu îmi porunceşti să chem spre ajutor pe Dumnezeul lui Leontie". Aceasta zicând-o bolnavul, îngerul s-a făcut nevăzut de la ochii lui.

Atunci el s-a înspăimântat şi a strigat pe prietenii săi care se odihneau aproape de el şi le-a spus: „Fraţilor, ascultaţi ce am văzut în întâiul somn, când am adormit: Un tânăr oarecare prealuminat mi-a stat înainte şi m-a sfătuit ca, împreună cu voi toţi, să chem pe Dumnezeul lui Leontie şi voi fi sănătos. Pe acel tânăr l-am văzut şi în vederea ochilor, după ce m-am deşteptat din somn, apoi îndată s-a făcut nevăzut dinaintea mea". Prietenii i-au răspuns: „Nu este mare lucru să facem aceasta toţi împreună, numai să te poţi face sănătos".

Iar unul din prietenii lui, cu numele Teodul, se mira foarte mult de vedenia bolnavului, şi-l întreba cu de-amănuntul, în ce fel era acel tânăr, pe care l-a văzut în vedenie. Şi le spunea bolnavul toată asemănarea îngerului Domnului. Şi se aprindea inima lui Teodul cu dragoste către Dumnezeul lui Leontie, cel neştiut încă. Apoi, după ce toţi ostaşii s-au deşteptat din somn, s-au adunat la tribunul cel bolnav şi, aflând de vedenia ce a avut, au stat toţi împreună privind spre cer şi au strigat de trei ori cu bolnavul, zicând: „Dumnezeul lui Leontie,

ajută-mi!" Şi îndată tribunul cel bolnav s-a făcut sănătos ca şi cum nu fusese bolnav deloc. Apoi, venind vremea prânzului, a început a mânca şi a bea cu dânşii şi a se veseli. Iar Teodul, văzând o minune ca aceea, a fost mai mult în mirare şi şedea deoparte, tăcând şi gândind în sine: „Cine este Leontie şi Cine este Dumnezeul lui?"

Deci tovarăşii săi îl chemau să mănânce şi să bea cu dânşii, iar el nu voia să guste nimic, ci petrecea flămând. Dar, văzând pe ostaşi dându-se la băutură şi neîngrijindu-se de drum, a zis către dânşii: „Iată, mâine sau poimâine ne va ajunge Adrian. Iar noi nu ne sârguim să căutăm pe bărbatul care ni s-a poruncit să-l prindem; deci dacă voiţi, mă duc eu şi cu tribunul înainte de voi în cetate, ca să căutăm pe acel bărbat după care suntem trimişi". Zicând aceasta, a sfătuit şi pe tribun să meargă cu el în cetate, şi au plecat amândoi înainte.

Şi suindu-se ei pe vârful muntelui, pe care era zidită cetatea Tripol, iată, Leontie venea în întâmpinarea lor şi li s-a închinat, zicându-le: „Bucuraţi-vă întru Domnul, fraţilor". Tribunul şi Teodul i-au răspuns: „Bucură-te şi tu, frate!" Leontie a zis către dânşii: „Pe cine aţi venit să căutaţi aici?" Iar ei au răspuns: „Împăratul Vespasian a aflat că un oarecare bărbat cinstit, înţelept, desăvârşit în fapte bune şi viteaz în oaste, cu numele Leontie, vieţuieşte în cetatea aceasta; la el suntem trimişi, ca să-i ştim casa, căci în urma noastră vine ighemonul Adrian, căruia i s-a încredinţat de împărat această ţară a Feniciei, spre îndreptare. El însuşi doreşte să vadă pe Leontie, ca pe un om iubit al zeilor, şi voieşte să-l trimită la împărat cu mare cinste, pentru că tot senatul Romei voieşte să-l vadă şi să-l ştie, deoarece toţi au auzit de bărbătească lui vitejie în războaie, de isteţimea lui la cârmuirea cetăţilor şi de multele lucruri însemnate ale lui, şi cum că spre zei este foarte osârdnic".

Iar fericitul Leontie, auzind acestea, le-a zis: „Văd că sunteţi străini şi nu ştiţi cele ce se fac în cetatea aceasta; deci veniţi în casa mea şi vă odihniţi puţin, iar eu vă voi arăta pe Leontie, de care ziceţi că este prieten al acelor zei pe care voi îi cinstiţi; dar să ştiţi că acela este creştin şi crede în Domnul Iisus Hristos". Ei, auzind aceasta, ziceau în gândul lor: „Cine este acest bărbat care spune că Leontie este creştin? Oare nu este din prietenii lui?" Apoi l-au întrebat: „Care este numele tău?" El a răspuns: „Despre numele meu se scrie astfel în cărţi: *Peste aspidă şi vasilisc vei păşi şi vei călca peste leu şi peste balaur*; pentru că mi se cade a călca peste leul diavol, vrăjmaşul cel nevăzut, şi peste balaur, ighemonul vostru, vrăjmaşul cel văzut; iar peste sfetnicii lui şi peste cei mai calzi slujitori ai diavolului voi păşi

ca peste nişte aspide şi vasilişti. Şi după ce voi dănţui peste toată tabăra leului, atunci din fapte se va arăta luminos numele meu".

Tribunul şi Teodul n-au înţeles cele grăite, însă socoteau în sine şi se minunau, şi au mers cu dânsul în casă. Iar Sfântul Leontie le-a pus masa şi i-a ospătat. Şi mâncând ei din cele puse înainte, au zis: „O, bunule bărbat, suntem îndestulaţi de ospăţul tău, ne-am săturat de facerile tale de bine, acum rămâne să ne spui de Leontie pe care-l căutăm. Iar dacă va veni Adrian, îi vom spune de tine, făcătorul nostru de bine, că ne-ai arătat atâta dragoste, şi el te va cinsti cu multă cinste pentru aceasta şi vei avea împărtăşire cu prietenii împărăteşti". Sfântul a zis către dânşii: „Eu sunt Leontie pe care voi îl căutaţi! Eu sunt ostaşul lui Iisus Hristos! Eu sunt acela pe care v-a trimis Adrian să-l prindeţi!" Atunci ei au căzut la picioarele lui, zicând: „Robule al Dumnezeului cel de sus, iartă-ne păcatul nostru şi grăbeşte a ruga pe Dumnezeul tău pentru noi, ca să ne izbăvească şi pe noi de păgânătatea idolească şi de Adrian, fiara cea preacumplită, pentru că şi noi voim să fim creştini!" Apoi i-au spus lui cum i s-a făcut celui bolnav arătare îngerească şi cum, prin chemarea Dumnezeului lui Leontie, s-a tămăduit de boală.

Iar Sfântul Leontie, auzind aceasta, s-a bucurat de puterea lui Hristos şi, întinzându-se la pământ înaintea lui Dumnezeu în chipul Sfintei Cruci, se ruga cu lacrimi, zicând: „Doamne Dumnezeule, Cel ce voieşti ca toţi oamenii să se mântuiască şi să vină la cunoştinţa adevărului, caută spre noi în ceasul acesta. Tu ai făcut ca cei ce au venit asupra mea să fie cu mine; deci mă rog, păzeşte-mă şi pe mine, oaia Ta şi pe cei împreună cu mine luminează-i cu lumina milostivirii Tale. Revarsă peste dânşii harul Sfântului Tău Duh, zideşte într-înşii inimă curată şi, însemnându-i cu semnul Tău cel sfânt, fă-i pe ei ostaşi nebiruiţi ai Tăi. Înarmează-i şi întăreşte-i împotriva vrăjmaşului diavol şi împotriva slujitorilor lui, ca aceşti robi ai Tăi să sfărâme capul nevăzutului balaur şi al văzutului Adrian, fiara cea rea".

Astfel rugându-se sfântul cu căldură, un nor luminos s-a pogorât peste tribunul Ipatie şi peste Teodul, prietenul lui, şi, umbrindu-i, a lăsat ploaie peste ei şi i-a botezat. Aceasta văzând-o sfântul, a chemat peste dânşii, pe când îi ploua, numele Preasfintei Treimi, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Apoi, după acea minunată botezare, a zis: „Slavă Ţie, Dumnezeul meu, că nu ai trecut cu vederea rugăciunea celor ce Te iubesc şi împlineşti voia celor ce se tem de Tine". După aceea, Leontie a îmbrăcat în haine albe pe cei nou botezaţi şi a poruncit să poarte lumânări aprinse înaintea lor.

În acea vreme, au sosit în cetate şi ceilalţi ostaşi care rămăseseră pe drum şi întrebau asemenea de Leontie, de tribunul lor şi de Teodul. Şi aflându-i şi venind la dânşii, au văzut pe tribun şi pe Teodul în haine albe şi lumânări arzând înaintea lor, deci s-au minunat şi nu pricepeau ce este aceea. Apoi, cunoscând că s-au făcut creştini şi s-au botezat, ostaşii au început a se tulbura şi a se mânia de aceasta. Încă aflând despre cele petrecute şi unii din cetăţeni, au început a face tulburare în cetate, strigând: „Să se ardă cu foc cei ce fac necinste zeilor noştri!" Deci s-a făcut gâlceavă şi tulburare în cetate. Unii apărau pe Leontie şi pe creştinii care erau cu dânsul, iar alţii voiau să-i piardă; însă nu îndrăzneau să le facă lor ceva rău ei singuri, ci aşteptau venirea ighemonului.

Iar după două zile, Adrian ighemonul a venit în cetate şi toţi ieşind în întâmpinarea lui, i-au spus despre Leontie şi despre cei ce erau cu dânsul, care au crezut în Hristos. Şi ziceau: „Un bărbat oarecare, anume Leontie, numindu-se creştin, îi întoarce pe mulţi de la zeii noştri, amăgindu-i cu oarecare meşteşugiri vrăjitoreşti. El preamăreşte pe un Om, Care a fost lovit de jidovi peste obraz şi a fost dat la moarte pe cruce şi, fiind bătut de Pilat, a fost răstignit. Încă şi pe ostaşii cei împărăteşti, acelaşi Leontie i-a amăgit cu farmecele lui obişnuite, i-a tras la credinţa creştină şi i-a îmbrăcat în haine albe. Iată, acum sunt trei zile de când îi ţine închişi în casa sa şi, împreună cu dânşii, slăveşte pe Hristos al lor, Cel ce a fost răstignit, şi defaimă zeii noştri cu huliri fără de număr". Atunci Adrian a trimis îndată ostaşi ca să prindă pe Leontie, pe tribunul Ipatie şi pe Teodul, să-i arunce în temniţă şi să-i păzească până la cercetare. Şi intrând ighemonul în cetate, s-a odihnit de cale în ziua aceea.

Iar Sfântul Leontie şezând în temniţă împreună cu ceilalţi legaţi, toată ziua neîncetat îi învăţa dreapta credinţă şi-i întărea spre mucenicească nevoinţă, mângâindu-i pe ei cu răsplătirea ce are să fie. Apoi, sosind noaptea, a petrecut-o toată cu dânşii în rugăciune, în cântări de psalmi şi în preaslăvirea lui Dumnezeu.

Şi făcându-se ziuă, ighemonul a stat la judecată şi, scoţând din temniţă pe sfinţii legaţi şi punându-i înainte la cercetare, a zis către Leontie: „Oare tu eşti Leontie?" Sfântul a zis: „Eu sunt". Ighemonul a zis: „Ce fel de om eşti tu? Cum ai înşelat cu vrăjile şi cu farmecele tale pe ostaşii cei ce totdeauna cu credinţă slujeau împăratului nostru, şi i-ai înduplecat să slujească Dumnezeului tău?" Răspuns-a Leontie: „Eu sunt ostaş al Hristosului meu, fiu al luminii celei adevărate, a Aceluia care luminează pe tot omul ce vine în lume; şi tot cel ce vine

la lumina aceea nu se poticneşte. Ipatie şi Teodul ştiu acum Cine este începătorul luminii aceleia, lucrarea şi săvârşirea; adică Însuşi Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeul Cel fără de început, Cel de o fiinţă cu Tatăl, lumina cea din lumină, Dumnezeul cel din Dumnezeu. Pe Acela ei cunoscându-L, au părăsit pe zeii tăi cei făcuţi din lemn, din piatră şi din oase de dobitoace necuvântătoare, de vreme ce sunt necuvântători şi neputincioşi şi cu înlesnire pot a se sfărâma".

Atunci ighemonul, auzind acele cuvinte îndrăzneţe ale lui Leontie, a poruncit slujitorilor să-l bată pe el tare. Iar Sfântul Leontie, fiind bătut, îşi ridica ochii săi spre cer, de unde aştepta ajutorul lui Dumnezeu, iar către ighemon grăia: „O, nebunule tiran, ţie ţi se pare că mă munceşti pe mine, dar mai mult te munceşti pe tine însuţi, împietrindu-ţi inima ta!" Iar ighemonul, după ce l-a bătut mult pe el, a poruncit să-l ducă în temniţă şi, întorcându-se către Ipatie şi Teodul, le-a zis: „Pentru ce aţi lepădat obiceiurile părinteşti în care aţi crescut şi, lăsând lefurile ostăşeşti, aţi mâhnit pe împărat?" Sfinţii au răspuns: „Mai bune lefuri am găsit la Împăratul Cel ceresc; pentru că ni s-a dat de la Dânsul pâinea aceea, care se pogoară din cer şi care nu se sfârşeşte niciodată. Ni s-a dat paharul cel cu vin, care curge din coastele lui Hristos".

Adrian a zis către dânşii: „Aceste cuvinte netrebnice şi nebuneşti v-a învăţat pe voi spurcatul Leontie. Iar eu vă zic vouă să faceţi cele plăcute împăratului! Au doară nu ştiţi poruncile lui, că cei ce cinstesc pe zei, aceia să se cinstească cu mari cinstiri şi cu mai mari rânduieli în oaste? Iar cei ce se întorc de la zei, aceia să se piardă cu pedepse mai cumplite?" Iar Sfinţii Mucenici Ipatie şi Teodul, răspunzând la aceasta, au zis: „Răsplata noastră este la ceruri; iar tu fă ceea ce voieşti, pentru că eşti râvnitor către necuraţii tăi zei. Te înarmezi asupra noastră, fiind nevinovaţi, dar degrabă va pieri viaţa ta, pentru că vremea zilelor tale s-a scurtat".

Atunci Adrian, umplându-se de mânie, a poruncit să spânzure dezbrăcat pe tribun de lemnul de muncă şi să-i strujească trupul lui cu unghii de fier; iar pe Teodul, întinzându-l la pământ, să-l bată fără cruţare. Iar sfinţii, răbdând cu vitejie acele munci, nu grăiau altceva, decât numai se rugau lui Dumnezeu, după cum erau învăţaţi de Sfântul Leontie şi strigau, zicând: *Mântuieşte-ne pe noi, Dumnezeule, că a lipsit cel cuvios*. Iar muncitorul, văzându-i pe dânşii petrecând tari şi nebiruiţi în credinţa lui Hristos, i-a osândit la moarte, adică să li se taie capetele cu securea. Deci, sfinţii ducându-se la moarte, cântau: „Tu eşti scăparea noastră, Doamne. În mâinile Tale ne dăm sufletele noastre!" Astfel cu bucurie şi-au întins pentru Hristos

grumajii lor sub secure şi, fiind tăiaţi, s-au dus către Domnul ca să-şi ia cununa cea gătită lor, din dreapta puitorului de nevoinţă.

După aceasta, Sfântul Leontie iarăşi a fost scos la judecată şi, pus fiind înaintea ighemonului, acesta a zis către dânsul: „Leontie, cruţă-ţi viaţa ta, ca să nu suferi munci grele, precum au suferit cei înşelaţi de tine, tribunul Ipatie şi Teodul. Ascultă-mă pe mine şi jertfeşte zeilor, ca să te învredniceşti de mare cinste de la mine, de la însuşi împăratul şi de la senatul Romei". Sfântul Leontie a răspuns: „Să nu-mi fie mie aceea ce zici, ca să văd faţa împăratului tău, care este vrăjmaşă şi urâtă lui Dumnezeu! Dar de voieşti tu, Adriane, fă-te prieten al Hristosului meu, şi de vei face aceasta, îţi voi arăta câtă cinste, bogăţie şi mântuire veşnică vei câştiga".

Atunci Adrian, de mânie râzând, a zis: „Oare acel fel de mântuire voieşti să câştig, precum au câştigat tribunul şi Teodul? O, spurcatule ce eşti, oare nu ştii cu ce fel de pedeapsă au pierit aceia?" Sfântul a zis: „Pedeapsa aceea pe care ai dat-o lor, nu este pedeapsă, ci mai ales viaţă, pace şi bucurie; pentru că acum ei se bucură şi se veselesc, sălăşluindu-se împreună cu cetele îngereşti". Adrian a zis: „Ia aminte, Leontie, la cele grăite de mine. Care dintre oamenii cei ce au minte au defăimat cândva această strălucire prealuminoasă a soarelui şi pe marii zei – Die, Apolon, Poseidon, Afrodita şi ceilalţi –, ca apoi să-şi sfârşească viaţa lor cu moarte necinstită şi cumplită? Cu adevărat nimeni, fără numai cei ce sunt fermecaţi de tine". Răspuns-a sfântul: „Au n-ai auzit Scriptura, care zice: *Zeii păgânilor sunt diavoli* şi *asemenea lor să fie cei ce-i fac pe ei şi toţi cei ce nădăjduiesc spre dânşii*. Şi cine este din cei ce au înţelegere sănătoasă, care ar fi voit să fie asemenea cu pietrele cele mute şi cu lucrurile cele neînsufleţite, precum sunt zeii voştri, ca, aducându-le lor jertfe, să piară cu moarte fără de sfârşit?"

Atunci muncitorul, mâniindu-se, a poruncit să întindă la pământ pe mucenic şi patru slujitori tari să-l bată fără cruţare, iar crainicul să strige: „Cei ce defăimează pe zeii noştri şi nu se supun împărăteştilor porunci, cu o pedeapsă ca aceasta să piară".

Deci sfântul mucenic a fost bătut până au ostenit slujitorii cei ce-l băteau; iar sfântul zicea către muncitor: „Chiar de-mi vei zdrobi tot trupul meu cu răni, mintea mea nu mi-o vei birui, nici vei fi stăpân pe sufletul meu!" Atunci ighemonul a poruncit să-l spânzure de un lemn de muncă şi tot trupul lui, coastele şi fluierele, să le strujească cu unelte de fier ascuţite. Astfel fiind strujit sfântul, într-acele dureri cumplite îşi ridica ochii săi spre cer şi se ruga: „Dumnezeul meu, spre Tine am nădăjduit, mântuieşte-mă pe mine, Doamne!"

Apoi, muncitorul a zis către slujitori; „Luaţi-l pe el de pe lemn, căci ştiu că de aceea şi-a ridicat ochii săi spre cer, ca să roage pe zeii noştri, să-i dea lui odihnă". Atunci Sfântul Leontie, auzind aceasta, a strigat cu glas mare către dânsul: „Să piei şi tu şi zeii tăi, ticălosule şi spurcatule muncitor! Eu mă rog Dumnezeului meu, ca să-mi dea mie tărie şi putere de a răbda muncile cele date de tine".

Deci muncitorul a poruncit ca iarăşi să-l spânzure cu capul în jos şi să-i lege de grumaji o piatră grea. Astfel mucenicul, stând spânzurat multă vreme, se ruga zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce ai întărit pe robii Tăi, Ipatie şi Teodul, întru mărturisirea Preasfântului Tău nume, întăreşte-mă şi pe mine, robul Tău, cel smerit şi păcătos, ca să pot îndura muncile acestea. Nu te depărta de la mine, nădejdea mea!". Atunci Adrian a zis: „O, Leontie, ştiu că vei fi prieten zeilor noştri". Răspuns-a mucenicul: „Eu sunt rob al lui Dumnezeu Cel de sus, iar tu eşti rob al zeilor tăi, cu care vei pieri tu şi ostaşii tăi".

În nişte munci ca acestea pătimind Sfântul Leontie toată ziua, s-a apropiat seara, iar soarele se pleca spre apus. Deci muncitorul a poruncit ca să ia pe sfântul mucenic şi să-l arunce în temniţă până a doua zi. Iar sfântul a cântat toată noaptea în temniţă, zicând: *Domnul este luminarea mea şi Mântuitorul meu, de cine mă voi teme?* Şi i s-a arătat lui îngerul Domnului şi i-a zis: „Îmbărbătează-te, Leontie! Domnul Dumnezeu, Căruia tu îi slujeşti cu credinţă, m-a trimis pe mine la tine, ca nedepărtat să fiu de tine". Deci sfântul se bucura şi se veselea întru Dumnezeul său.

Iar a doua zi, ighemonul Adrian şezând iarăşi la judecată, a pus înainte pe Sfântul Leontie şi i-a zis: „Cum ai socotit, Leontie?" Răspuns-a sfântul: „Am socotit o dată ca să nu iau aminte la cuvintele tale cele deşarte şi de multe ori ţi-am spus ţie, şi acum îţi spun acelaşi lucru, că niciodată nu voi lăsa pe Dumnezeul meu, Cel ce a făcut cerul şi pământul, marea şi toate cele dintr-însele, pe Domnul meu Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care a pătimit cruce pentru mântuirea noastră şi în Care mi-am pus nădejdea mea". Ighemonul a zis: „Ascultă-mă, Leontie, jertfeşte zeilor; că de mă vei asculta, mă jur ţie pe zeii mei, că mare cinste şi multe bogăţii vei câştiga de la împăratul". Răspuns-a sfântul: „Ce fel de cinste şi bogăţii sunt în partea cea de sub cer, pentru care te-aş fi ascultat pe tine şi m-aş fi lepădat de Dumnezeul meu? Căci toată lumea nu este vrednică lui Hristos Stăpânul meu, pe Care cu toată inima mea Îl iubesc şi pentru a Cărui dragoste pătimesc şi sunt gata a le pătimi pe toate; iar diavolilor tăi nu voi jertfi niciodată!"

Şi văzând muncitorul că nu poate birui pe ostaşul lui Hristos şi nici a-l îndupleca spre a sa păgânătate, a dat asupra lui osândă de moarte, în acest chip: „Pe Leontie, care n-a voit să se supună poruncii împărăteşti şi să aducă jertfă zeilor; ci, mai cu seamă a şi ocărât pe zeii noştri cei părinteşti, poruncim să fie întins la muncire în patru părţi şi să-l bată atât de tare, până ce rău îşi va lepăda sufletul său". Deci Mucenicul Leontie fiind întins şi legat de patru pari, a fost bătut cumplit de nişte ostaşi tari, şi în acele munci grele şi-a dat sufletul său cel sfânt în mâinile lui Dumnezeu. Iar trupul lui, târându-l, l-au aruncat afară din cetate; şi luându-l credincioşii, l-au îngropat cu cinste aproape de malul Tripolei.

Această pătimire a Sfântului Mucenic Leontie a scris-o robul lui Hristos Notarie, care a văzut toate acestea cu ochii săi. A scris-o pe tăbliţe de plumb şi a pus-o în mormânt lângă moaştele sfântului, pentru neamul cel mai de pe urmă. Deci fiecare care citeşte sau ascultă pe cel ce citeşte, să-şi ridice spre cer mâinile sale şi să dea slavă lui Dumnezeu, Care a întărit pe robul Său spre atât de mare nevoinţă. Mucenicul lui Hristos, Leontie, şi-a săvârşit pătimirea sa în ziua de 18 iunie, în timpul stăpânirii lui Vespasian în Roma, iar întru noi împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia să-I fie slava, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA IUNIE
ZIUA A NOUĂSPREZECEA

SFÂNTUL APOSTOL IUDA, FRATELE DOMNULUI DUPĂ TRUP

Sfântul Apostol Iuda a fost unul din cei doisprezece Sfinţi Apostoli ai lui Hristos, trăgându-se din seminţia lui David şi a lui Solomon. El s-a născut în Nazaretul Galileii, din tatăl său, Iosif teslarul – care a fost după aceea logodnicul Preacuratei Fecioare Maria – şi din maica sa Salomeea, nu cea din Betleem, ci alta, care a fost fiica lui Agheu, fiul lui Varahie şi fratele lui Zaharia. Pe ea a luat-o Iosif în însoţire legiuită şi i-a născut pe aceşti fii, care sunt pomeniţi în Evanghelia lui Matei: Iacob, Iosie, Simon şi Iuda. Însă acest Sfânt Iuda se numeşte Iuda al lui Iacov – adică fratele lui Iacov cel numit fratele Domnului –, căci pentru smerenie, singur se făcea nevrednic să se numească fratele Domnului după trup, de vreme ce la început a greşit din neştiinţă faţă de El, pe de o parte pentru necredinţă, iar pe de alta pentru neiubirea de frate. Cu necredinţa a greşit, precum adevereşte despre aceasta Sfântul Ioan, zicând: *Nici fraţii lui nu credeau în El.*

Tâlcuind aceasta, Sfântul Teofilact spune că feciorii lui Iosif sunt fraţi ai Lui şi zice: „Îl ocărăsc fraţii lui, feciorii lui Iosif, între care este şi acest Iuda. Însă de unde aveau ei această necredinţă? Din socoteala cea putredă şi din zavistie, pentru că obiceiul rudeniilor este ca totdeauna să urască mai mult pe ai săi, decât pe cei străini". Deci este arătat că Iuda de la început a greşit întru neştiinţă către Hristos, cu necredinţa şi cu zavistia. El a mai greşit şi cu neiubirea de frate, precum se scrie despre aceasta în Viaţa Sfântului Iacov, fratele Domnului, pentru că Iosif – după întoarcerea din Egipt – împărţind pământul său fiilor lui cei fireşti, pe care i-a avut cu femeia cea

dintâi, a voit să facă parte şi Domnului nostru Iisus Hristos, Cel născut fără de stricăciune, mai presus de fire, din Preacurata Fecioară, fiind Acela atunci încă prunc mic, iar ceilalţi fii ai lui Iosif – între care şi acest Iuda – nu voiau să-L primească la moştenire împreună cu ei, ca pe Cel ce nu era născut din aceeaşi maică. Iar Iacov L-a primit pe El împreună moştenitor la partea sa, şi de aceea Iacov s-a numit după aceea „fratele Domnului". Deci Sfântul Iuda, ştiind greşelile sale cele mai dinainte, nu îndrăznea să se numească fratele Domnului, ci numai al lui Iacov, precum scrie şi în scrisoarea sa, zicând: „Iuda, sluga lui Iisus Hristos şi fratele lui Iacov...". Acest sfânt apostol are încă şi alte felurite numiri.

Astfel, Sfântul Matei Evanghelistul îl numeşte Levi sau Tadeu şi aceasta nu fără oarecare taine, pe care le putem cunoaşte în parte din tâlcuiri, pentru că Levi se numeşte „împreunat" sau „din inimă" sau „ca un leu". Deci Sfântul Iuda s-a numit Levi, pentru că după greşeala lui cea mai dinainte, ce o făcuse din neştiinţă, după ce a cunoscut că Iisus este adevăratul Mesia, s-a alăturat lângă Dânsul cu dragoste din inimă şi ca un leu s-a nevoit cu bărbăţie pentru El. Drept aceea, cu dreptate şi cu cuviinţă s-au zis despre dânsul aceste cuvinte, care oarecând s-au zis şi despre Iuda cel dinainte, fiul lui Iacov şi strămoşul lui Hristos: *Iudo, pe tine te laudă fraţii tăi; culcându-te, ai dormit ca un leu şi ca un pui de leu.* Iar Tadeu se tâlcuieşte "lăudător" şi "mărturisitor" sau "sânii laptelui". Deci Sfântul Iuda a fost numit Tadeu, căci, lăudând şi mărturisind pe Hristos Dumnezeu, hrănea din învăţăturile sale apostoleşti ca prin nişte sâni de lapte pe cei ce erau prunci în credinţă, adică pe cei dintâi credincioşi ai Bisericii.

Mai sunt încă şi unii care socotesc cum că acest Sfânt Iuda, iar nu altul, este numit Varsava în Faptele Apostolilor. Acolo se zice: *Au voit apostolii şi bătrânii cu toată adunarea să aleagă pe un bărbat dintr-înşii şi să-l trimită în Antiohia cu Pavel şi cu Varnava, anume pe Iuda, care se numea Varsava.* Deci Varsava se tâlcuieşte „fiul întoarcerii" şi de aceea se numeşte Sfântul Iuda Varsava, fiindcă, după greşelile sale cele de mai înainte către Hristos, s-a întors la El prin pocăinţă, cu credinţă şi cu dragoste. Căci, în cele ce greşise mai mult, în acelea a arătat mare îndreptare. El greşise mai întâi prin necredinţă, după aceea a crezut într-Însul fără îndoială şi s-a făcut Apostolul şi propovăduitorul Lui. Greşise către Hristos şi prin neiubire, iar după aceea atât L-a iubit, încât şi-a pus şi sufletul pentru Dânsul, pentru că avea mare râvnă pentru Hristos şi dorea ca toată lumea să-L cunoască pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, să creadă

într-Însul, să-L iubească şi să-şi câştige mântuirea. Această râvnă a lui este povestită şi în Sfânta Evanghelie. Căci, pe când Domnul grăia către ucenicii Săi: *Cel ce mă iubeşte pe Mine, va fi iubit de Tatăl Meu şi Eu îl voi iubi pe el şi singur Mă voi arăta lui...* atunci Iuda – nu Iscarioteanul, ci acest frate al Domnului după trup – a zis către dânsul: *Doamne, ce este că ai să Te arăţi nouă, şi nu lumii?* Ca şi cum ar fi zis: „Doamne, nu numai nouă să ne dai cunoştinţa Ta, ci la toată lumea. Nu numai nouă singuri să ne arăţi mântuirea Ta, ci şi la tot neamul omenesc, ca nu numai noi, robii şi ucenicii Tăi, ci şi toată lumea, cunoscându-Te pe Tine Făcătorul şi Mântuitorul său, să Te iubească cu căldură, să-Ţi slujească cu credinţă şi să Te proslăvească în veci".

Iar după Înălţarea Domnului, Sfântul Apostol Iuda a propovăduit pe Hristos în felurite ţări. Despre aceasta ne spune Nichifor, istoricul bisericesc, zicând despre dânsul astfel: „Dumnezeiescul Iuda, nu Iscarioteanul, ci altul, care avea două nume, Tadeu şi Levi, fiul lui Iosif şi fratele lui Iacov, cel aruncat de pe aripa bisericii, a propovăduit mai întâi Evanghelia în Iudeea, Galileea, Samaria, şi Idumeea, apoi în cetăţile Arabiei, în părţile Siriei şi ale Mesopotamiei; iar mai pe urmă, s-a dus în Edesa, în cetatea lui Avgar, unde mai înainte propovăduise pe Hristos alt Tadeu, care era unul din cei şaptezeci de apostoli. Acolo, dacă lipsea ceva din slujba acelui Tadeu, acest Iuda Tadeu le-a împlinit bine".

Încă să se mai ştie că Sfântul Iuda a binevestit cuvântul mântuirii şi în Persia, iar de acolo a scris în limba grecească Epistola sobornicească către toţi credincioşii, care, deşi este scrisă pe scurt, este însă de mare înţelegere şi plină de învăţături folositoare. Unele cuvinte din acea scrisoare sunt dogmatice, adică despre taina Prea Sfintei Treimi şi a Întrupării lui Hristos, despre deosebirea îngerilor buni de cei răi şi despre înfricoşata judecată ce va să fie; iar altele sunt învăţătoare de obiceiuri, care sfătuiesc pe oameni a fugi de necurăţiile păcatelor trupeşti, de huliri, de mândrie, de neascultare, de zavistie şi de urâciune, de meşteşugiri şi de vicleşuguri, ca fiecare să fie statornic în chemarea sa, în credinţă, în rugăciune şi în dragoste. Aşijderea, ele mai învaţă a se îngriji de întoarcerea celor rătăciţi la adevărata credinţă şi a se păzi de eretici, ale căror obiceiuri vătămătoare de suflet le-a vădit luminos, iar pierzarea lor a arătat-o asemenea cu a sodomitenilor.

În scrisoarea sa arată încă şi aceasta, că nu este destul pentru mântuire, ca să se lepede cineva de păgânătate şi să fie chemat la sfânta credinţă, ci se cuvine ca, pe lângă credinţă, să facă şi fapte

bune cuviincioase chemării şi vrednice de mântuire. Pentru aceasta el aduce spre pildă pe îngerii şi oamenii pedepsiţi de Dumnezeu. Pe îngerii răi Dumnezeu i-a legat în întuneric cu legăturile cele veşnice şi spre judecata Sa îi păzeşte, deoarece nu şi-au păzit rânduiala lor. Pe oamenii cei scoşi din Egipt i-a pierdut în pustie, deoarece n-au umblat după chemarea lui Dumnezeu, ci s-au abătut la îndărătnicii. Astfel Sfântul Apostol Iuda a arătat în trimiterea sa prin cuvinte scurte lucruri mari.

El a suferit multe dureri şi osteneli, trecând prin multe ţări, propovăduind pe Hristos, botezând şi încredinţând popoarele şi povăţuindu-le la mântuire. Apoi, după ce s-a dus în părţile Araratului, întorcând mulţime de popor de la închinăciunea idolească la Hristos, a fost prins de închinătorii la idoli şi, după ce l-au muncit mult, l-au spânzurat pe un lemn în chip de cruce. Şi fiind străpuns cu săgeţi de cei necredincioşi, şi-a sfârşit nevoinţa şi alergarea sa, şi a trecut la Hristos Dumnezeu, ca să-şi ia cununa cea veşnică a răsplătirii apostoleşti la ceruri.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL PAISIE CEL MARE[1]

Cuviosul Părintele nostru Paisie a fost din Egipt. El s-a născut din părinţi dreptcredincioşi, îmbunătăţiţi şi îmbogăţiţi de obiceiuri bune şi creştineşti, care aveau şapte copii asemeni lor în obiceiuri şi fapte bune. Bogăţia lor le era destulă, încât puteau să ajute şi pe cei ce aveau trebuinţă; căci, cu cât împărţeau la săraci averile lor, cu atât mai mult Dumnezeu le înmulţea toate.

Murind tatăl lor, a rămas toată grija copiilor şi a lucrurilor pe seama maicii lor. Însă cea mai mare grijă îi pricinuia ei Paisie, ca unul ce era mai mic decât toţi copiii ei. De aceea, fiindcă ea se întrista mult, i s-a arătat îngerul Domnului într-o noapte şi i-a zis: „Dumnezeu, Tatăl sărmanilor, m-a trimis să-ţi spun pentru ce te întristezi atât pentru grija copiilor tăi, ca şi cum ai avea grijă de ei numai tu singură şi nu şi Dumnezeu? Deci nu te întrista, ci închină lui Dumnezeu pe un fiu al tău, prin care se va slăvi numele Său cel sfânt, care de-a pururea se slăveşte".

Iar ea, auzind acestea, a zis: „Toţi copiii mei sunt ai lui Dumnezeu, să-şi ia pe care voieşte". Dar îngerul, apucând de mână

[1] Scrisă de Cuviosul Ioan Colov, tradusă din limba greacă.

pe Paisie, a zis: „Acesta este bineplăcut Domnului!" Atunci ea a zis către înger: „Acesta nu este vrednic pentru slujirea şi slujba lui Dumnezeu, ci ia mai bine pe unul din cei mai mari care va fi vrednic". Îngerul a zis: „O, preabună femeie, tu zici că Paisie nu este vrednic spre slujirea lui Dumnezeu pentru tinereţea lui, însă să ştii că puterea lui Dumnezeu se arată în cei neputincioşi. Acesta, cel mai mic decât ceilalţi, este mai ales de Dumnezeu". Acestea zicând, îngerul s-a dus, iar femeia, deşteptându-se din somn, se minuna de dumnezeiasca poruncă şi-L slăvea pe Dumnezeu, zicând: „Doamne, facă-se mila Ta spre noi şi spre robul tău Paisie!" Acestea şi altele asemenea a zis, rugându-se şi mulţumind lui Dumnezeu. Apoi, luând pe copil, l-a afierosit lui Dumnezeu.

Dumnezeiescul Paisie, fiindcă era temător de Dumnezeu, odată cu creşterea vârstei, a crescut şi în dumnezeiescul dar, iar inima lui s-a rănit de dumnezeiasca dragoste şi a dorit petrecerea monahicească. Deci, ajungând la vârsta vrednică să lucreze poruncile Domnului, a fost povăţuit de dumnezeiescul dar şi s-a dus în pustia Schitului, ca un miel fără de răutate, la păstorul oilor cuvântătoare, adică la dumnezeiescul Pamvo, care, având darul de a vedea mai înainte, a cunoscut cele ce erau să fie pentru Paisie. Deci, primindu-l cu multă bucurie, l-a îmbrăcat în cuviosul chip al monahilor.

Dar, fiindcă Paisie era vas ales al dumnezeiescului dar, era povăţuit de acesta la toată fapta bună. Şi întâi a isprăvit bine nevoinţele ascultării şi ale răbdării, făcând cu osârdie toate acelea, pe care i le poruncea părintele lui cel duhovnicesc. Apoi s-a apucat de mai multă şi mai aspră pătimire, dorind a ajunge la sporirea celor desăvârşite. Iar dumnezeiescul părintele nostru Pamvo, văzându-l că dorea isprăvile cele mai înalte, i-a zis: „Fiul meu, Paisie, nu se cuvine celui nou începător să caute la faţa vreunui om, ci să-şi plece pururea capul în jos şi cu mintea sa să gândească necontenit la cele cereşti, privind frumuseţile şi podoabele negrăitei slave a lui Dumnezeu şi, dintr-o privire ca aceasta, să slăvească atotputernica bunătate a lui Dumnezeu, Făcătorul nostru de bine".

Iar Paisie, auzind aceste cuvinte folositoare de suflet, s-a umplut de dor dumnezeiesc şi le-a săvârşit cu lucrul. De atunci au trecut trei ani, păzind această poruncă cu atâta tărie, încât n-a văzut deloc faţă de om, ci se îndeletnicea cu totul în citirea dumnezeieştilor Scripturi şi în cercetarea dumnezeieştilor înţelesuri şi cu acestea, ca şi cu nişte ape dulci, adăpa şi roura sufletul său, precum zice proorocul David: *Era ca un sad pururea înverzit şi răsădit lângă izvoarele apelor, care, adăpându-se, sporeşte şi înfloreşte şi, la vremea potrivită, face*

rod copt şi prea dulce. Şi adeseori obişnuia a zice cu mult dor şi acest grai al lui David: *Cât sunt de dulci cuvintele Tale gâtlejului meu, mai mult decât mierea gurii mele!*

Astfel rugându-se Paisie necontenit, strâmtora şi muncea trupul său *cu postiri şi privegheri*, după cuvântul apostolului, şi îl avea supus voilor sufletului. Iar dumnezeiescul Pamvo, văzându-l că spore în duhovniceasca nevoinţă şi în fapte bune, îl îndemna părinteşte şi-l povăţuia cu luare aminte la cele plăcute lui Dumnezeu; şi aşa, cârmuindu-l bine şi cu dreaptă credinţă, l-a arătat iscusit şi lămurit, după faptă şi după privire.

Dar bătrânul, apropiindu-se de sfârşitul său, se silea de aici să ajungă la cereştile bunătăţi, pe care dorea de mult să le dobândească, şi binecuvântând pe Paisie cu multe binecuvântări şi spunând multe proorocii despre dânsul, a trecut de la pământ către cele cereşti. Deci în acest chip Paisie se îndulcea de nădejdile cele bune, pe care le avea, iar eu, smeritul Ioan, care am scris această povestire de faţă, am rămas împreună cu Paisie în una şi aceeaşi chilie, având amândoi aceeaşi socoteală, petrecând aceeaşi petrecere şi vieţuire, după canonul ce îl luasem de la duhovnicescul nostru părinte, întărindu-ne unul pe altul la fapta bună şi sârguindu-ne amândoi pentru mântuirea sufletelor noastre.

Şi trecând puţină vreme, iar Paisie încălzindu-se cu căldura Sfântului Duh, se nevoia cu o mai înaltă petrecere. El a început a posti toată săptămâna şi numai sâmbăta mânca, iar hrana lui era puţină pâine şi sare. În celelalte zile ale săptămânii, în loc să se hrănească cu pâine simţită, se îndulcea şi se veselea cu pâine gândită, adică cu cuvântul lui Dumnezeu. Adeseori citea şi cugeta la proorocia dumnezeiescului Ieremia, care i s-a şi arătat de multe ori, precum zic unii, şi îi tâlcuia înţelesurile cele ascunse ale proorociei şi cu acestea îl îndemna spre îndrăgirea şi dragostea bunătăţilor celor făgăduite. Dar el totdeauna se întindea la cele dinainte, după dumnezeiescul Pavel, adică totdeauna se silea să facă şi alte fapte bune şi nu se mulţumea cu cele mai dinainte.

Deci, pe lângă săptămâna care postea mai întâi a adăugat şi alta, şi postea împreună două săptămâni, iar sâmbăta iarăşi mânca hrana lui cea obişnuită, adică puţină pâine şi sare. Şi cel mai minunat lucru era că nimeni nu ştia petrecerea lui cea întocmai cu a îngerilor, afară de Dumnezeu, care vede cele ascunse şi nearătate. De aceea, robindu-se de dragostea liniştii, numai aceasta iubea, ca să se roage şi să vorbească totdeauna cu Dumnezeu şi, prin strălucirile ce se trimit afară de la El, să se apropie de marginea doririlor – care este Dumnezeu.

Deci cunoscând eu că dumnezeiescul Paisie avea nişte gânduri ca acestea, adică să petreacă singur, măcar că despărţirea de el îmi era mie lucru nesuferit, cu toate acestea am făcut încercare ca să cunosc chipul acelei linişti, de unde era: din povăţuirea lui Dumnezeu, ori din însăşi voia lui? Pentru aceea am zis către el: „Frate Paisie, iată, te văd că te stăpâneşti de îndrăgirea liniştii. Să ştii bine că şi eu am acelaşi dor, însă nu ştiu de unde ne-a venit nouă un gând ca acesta. Deci vino să rugăm pe milostivul Dumnezeu, ca să ne arate voia Lui cea sfântă şi după acea voie să facem: ori să locuim împreună, ori să ne despărţim unul de altul".

Acestea auzindu-le Paisie, a răspuns: „Bine zici, iubitul meu Ioan, aşa să facem, ca osârdia noastră cea duhovnicească să fie bine-primită la Dumnezeu şi fără îndoială". Acestea zicând, am petrecut noaptea aceea priveghind şi rugând fierbinte pe Dumnezeu, ca să ne arate voia Sa cea sfântă. Iar Dumnezeu, ca un bun şi milostiv ce este, a ascultat rugăciunea noastră, şi în vremea Utreniei, un înger dumnezeiesc ni s-a arătat nouă, zicând: „Dumnezeu porunceşte să vă despărţiţi şi fiecare să aibă locuinţă deosebită. Iar tu, o, Ioane rămâi în acest loc şi fă-te multora povăţuitor spre mântuire. Iar tu, o, Paisie, sluga lui Hristos, du-te de aici şi mergi în partea de apus a pustiei. Acolo se va aduna prin tine popor nenumărat – zice Domnul –, şi vei zidi o mănăstire, şi numele Meu se va slăvi în acel loc".

Acestea zicând îngerul, s-a făcut nevăzut. Deci noi, ascultând porunca Lui, ne-am despărţit unul de altul. Eu am rămas la locul acela, iar Paisie, mergând în partea pustiei dinspre apus, a tăiat o piatră şi făcând o peşteră, a locuit într-însa. Şi atâta s-a apropiat de Dumnezeu, prin covârşitoarea lui curăţie şi prin înalta lui petrecere, încât şi Însuşi Hristos i se arăta lui de multe ori, şi-l povăţuia la fapte bune, precum va arăta cuvântul ce urmează.

Într-una din zile, dumnezeiescul Paisie, şezând în peştera sa şi preamărind pe Dumnezeu, i s-a arătat Mântuitorul nostru, zicându-i: „Pace ţie, iubitul meu Paisie!" Iar Paisie, sculându-se în picioare înfricoşat, a zis: „Iată robul Tău. Ce porunceşti, Stăpâne? Şi care este pricina pogorârii Tale către mine?" Iar Hristos a răspuns: „Vezi pustia aceasta, care are atâta lungime şi lăţime? Prin mijlocirea ta, aceasta toată am s-o umplu de pustnici, care vor slăvi numele Meu!"

Iar alesul lui Dumnezeu, Paisie, căzând la pământ, a zis: „Acestea care le zici, Stăpâne Doamne, sunt supuse mâinii Tale celei puternice şi îndată, cu voinţa Ta, le-ai şi săvârşit. Mă rog însă bunătăţii Tale, de unde vor avea cele de nevoie cei ce se vor aduna în pustia aceasta?" Iar Mântuitorul a răspuns: „Crede mie, că de îi voi

afla pe dânşii având dragoste între ei – maica tuturor faptelor bune – şi, de vor păzi poruncile Mele, eu voi avea toată grija de dânşii, încât nu le va lipsi nimic din cele trebuincioase lor!"

Apoi dumnezeiescul Paisie a zis iarăşi către Domnul: „Încă odată întreb bunătatea Ta: Cum vor putea ei trece lesne cursele vrăjmaşului şi cum vor scăpa de cumplitele lui ispite?" Iar Mântuitorul a zis: „De vor păzi cu blândeţe, cu dreptate şi cu inimă smerită, precum ţi-am zis, poruncile Mele, nu numai că îi voi elibera de războaiele vrăjmaşului şi de cursele lui cele viclene, ci îi voi arăta şi moştenitori ai împărăţiei cerurilor!" Acestea zicând Mântuitorul, S-a înălţat cu slavă la cer, iar sfinţitul Paisie a luat mai multă frică întru sine, cucernicindu-se de porunca Mântuitorului către dânsul.

Dar ce meşteşugeşte zavistnicul şi urâtorul de oameni vrăjmaş? Văzând pe dumnezeiescul Paisie că trece cu întemeiere peste cursele lui şi rămâne nevătămat de bântuielile lui, scrâşnea cu dinţii săi. Şi, neputând a se apropia de dânsul, pentru puterea ce luase de la Dumnezeu, a căutat să-l biruiască cu vicleşug prin altă mijlocire, adică a încercat să-l lipsească de binele necâştigării şi, prin urmare, de dumnezeiescul dar, şi cu acest chip să se apropie de dânsul şi să-l biruiască. De aceea vrăjmaşul s-a dus la un om bogat al Egiptului şi i s-a arătat lui în chip de înger şi a zis: „Du-te în pustie şi acolo vei afla un om sărac, cu numele Paisie, însă bogat şi împodobit strălucit cu faptele bune şi vas ales al dumnezeiescului dar. Deci închină-te lui, ducându-i bani mulţi, ca să împartă milostenie monahilor, care pustnicesc acolo".

Iar bogatul, necunoscând diavoleasca amăgire, a luat o sarcină de argint şi de galbeni şi s-a dus la Cuviosul Paisie. Dar Dumnezeu a descoperit robului Său bântuirea diavolului şi măiestria ce s-a meşteşugit să-i facă prin dărnicia boierului. Deci Cuviosul Paisie a ieşit întru întâmpinarea lui, iar boierul acela, văzându-l, l-a întrebat: „Cine este Paisie şi unde se află?" Iar Paisie i-a zis: „Dar ce voieşti cu el?" Iar boierul i-a răspuns: „Am adus bani ca să-i împartă milostenie la monahi". Iar cuviosul i-a zis: „Iartă-ne, omule, iubitorule de Hristos! Noi nu avem trebuinţă de bani, dacă voim să locuim în pustia aceasta. Ia-i pe ei şi du-te în pace şi nu te întrista, căci Dumnezeu a primit dăruirea ta. Dacă banii care i-ai adus ca să-i dai monahilor, îi vei împărţi săracilor – căci în satele Egiptului sunt mulţi săraci şi văduve –, şi dacă îi vei chivernisi pe dânşii, vei lua plată de la Dumnezeu mult mai multă". Iar boierul, ascultând cuvintele sfântului, s-a întors în Egipt.

Şi întorcându-se Paisie în peştera sa, i s-a arătat diavolul, zicând: „O, silă! Nu pot să-ţi fac nimic, Paisie, căci ai izgonit meşteşugirile mele. Deci fug de la tine şi mă duc să mă lupt cu alţii şi la tine nu mai vin, căci m-ai biruit!" Iar cuviosul, certându-l pe diavol, i-a zis: „Taci, diavole, că eşti plin de răutate!" Astfel, ruşinându-se diavolul, a fugit şi nu mai îndrăznea să se mai apropie de dânsul.

Iar dumnezeiescul Paisie s-a dus în pustia cea mai dinăuntru şi cu trupul locuia acolo în nevoinţă aspră, iar cu duhul socotea cele cereşti şi vorbea cu Stăpânul Hristos. De aceea şi dumnezeiescul Duh ce locuia în Paisie a binevoit a-l face privitor al dumnezeieştilor vistierii şi al veseliei, de care se îndulcesc acolo cei drepţi, căci rugându-se odată, a venit întru uimire şi a fost răpit la cer. Iar acolo întâi a privit la cele veselitoare şi la frumuseţile Raiului şi din acelea s-a umplut de bucurie şi de veselie. Apoi a văzut Biserica celor întâi-născuţi, care este în cer, adică pe toţi sfinţii şi, împărtăşindu-se de desfătarea cea nematerialnică şi de îndulcirea din vedenia aceea, s-a învrednicit de la Dumnezeu şi a luat darul înfrânării şi al ajunării.

Deci, cuminecându-se cu Preacuratele Taine în fiecare Duminică, petrecea fără de altă hrană. Şi să nu fie cineva necredincios, din cei ce se pleacă dumnezeiescului cuvânt, nici să se îndoiască de cele zise, căci toate se supun dumnezeieştii porunci. Pentru aceasta, nu voi ascunde adevărul, căci cu împărtăşirea dumnezeieştilor Taine a petrecut şaptezeci de ani, negustând altă hrană trupească. Iar aceasta nu este minunată, pe lângă neasemuita putere a lui Dumnezeu, căci hrana cea trupească o cere firea pentru alcătuirea şi petrecerea trupului, iar la cei mai înalţi şi mai presus de fire, cum era dumnezeiescul Paisie, puterea ziditoare a lui Dumnezeu, care este fără lipsă şi nu se supune cu totul legii firii, dă cu adevărat acest dar, care este mai presus de puterea şi de firea omenească. În acest chip, mai presus de legea firii, a păzit fără hrană până acum pe Proorocul Ilie şi pe Enoh, şi îi va păzi până la vremea cea de pe urmă. Acestea sunt destule spre dovada acestui dar mai presus de fire.

Şi mulţime de monahi şi de mireni alergau la dumnezeiescul Paisie, după buna voire a lui Dumnezeu, poftind să locuiască împreună cu el. Şi îl înconjurau pe el ca albinele fagurele şi se împărtăşeau fără de saţ din mierea cea gândită şi din prea dulcea lui învăţătură, din care îndulcindu-se, lăsau lumea şi cele din lume şi în fiecare zi înmulţeau numărul monahilor. Pe unii, care doreau să se liniştească deosebi, îi învăţa să vorbească împreună cu Dumnezeu prin rugăciune, iar pe cei ce voiau să fie în supunere şi ascultare,

întru petrecerea cea cu adevărat fericită, îi punea să locuiască în viaţă de obşte, împreună cu alţi fraţi, rânduindu-le să lucreze şi lucrul de mâini potrivit lor, pe de o parte ca să nu şadă degeaba, ci să se iscusească şi să aibă trup cu îndemânare la ostenelile faptelor bune; iar pe de alta, ca să-şi scoată hrana vieţii lor din sudorile şi ostenelile lor şi să miluiască şi pe cei săraci. Iar peste toate acestea le-a dat poruncă necălcată, să nu facă nimic, nici cel mai mic lucru din voia lor, fără socoteala şi voia duhovnicescului lor părinte. În acest fel învăţa şi purta grijă de fraţi. Iar nevoinţa ce o făcea el în linişte şi în depărtare, cine poate să o povestească cu de-amănuntul?

Dumnezeiescul Paisie a intrat odată în pustia cea mai dinăuntru şi, găsind acolo o peşteră, a locuit într-însa trei ani. Şi fiindcă perii capului i-au crescut mult şi s-au lungit, ce a socotit pururea fericitul? A pus un par în partea cea de sus a peşterii, a legat de el părul său, şi astfel se ruga mai cu sârguinţă şi mai cu osteneală. Şi nu numai aceasta, ci şi alte osteneli făcea ziua şi noaptea, înfierbântându-se de dragostea lui Hristos şi socotind odihnă acele nevoinţe aspre. Pentru aceasta şi Mântuitorul s-a arătat lui precum s-a făgăduit în Sfânta Evanghelie şi în vremea când Paisie se ruga, iată se arată înaintea lui Mântuitorul nostru, cel mai dorit decât toate. Iar el, nesuferind a vedea dumnezeiescul Lui chip, a căzut la pământ, cutremurat şi înfricoşat, zicând: „O, Hristoase Împărate, nepovestita Ta dragoste care o ai spre slugile Tale!" Iar Mântuitorul, întinzând mâna Sa, l-a ridicat şi i-a zis: „Pace ţie, sluga mea! Nu te înfricoşa, căci bunătatea Mea se veseleşte foarte de lucrurile tale şi rugăciunea ta este foarte bine primită şi plăcută Mie. Deci veseleşte-te şi ia plată preastrălucită pentru aceste lucruri ale tale. Iată îţi dau un dar ca acesta: Orice cerere vei face în numele Meu, să ţi se dea, şi pentru oricare păcătoşi vei mijloci la Mine, să se ierte păcatele lor".

Iar Sfântul Paisie a zis: „Împărate Hristoase, măcar de m-aş învrednici eu ticălosul să iau de la bunătatea Ta o iubire de oameni ca aceasta, adică să mi se dea dar, ca să cer cele ce se cuvin şi cele ce-mi sunt trebuincioase mie, ca să petrec lesne căile cele mântuitoare ale poruncilor Tale şi să dobândesc sfârşit bun, căci fără de pronia Ta, nu ne este cu putinţă să facem vreun bine. Căci dacă Tu Ţi-ai vărsat pentru mântuirea noastră Sângele Tău cel de mult preţ, ai primit să rabzi moarte şi îngropare şi prin Învierea Ta ne-ai dăruit nouă viaţă veşnică, câte morţi oare nu suntem noi datori să răbdăm pentru dragostea Ta?" Iar după ce Paisie a zis acestea, Mântuitorul l-a binecuvântat şi S-a înălţat la ceruri. Iar că sfântul a luat cu adevărat un dar ca acesta de la Dumnezeu, se va arăta în cele ce urmează:

Un ascultător al unui bătrân a murit. Acela, amăgindu-se de zavistnicul diavol, se afla în osânda nesupunerii şi a neascultării şi lucrul cel mai rău a făcut, că a căzut şi în alt păcat şi nu s-a pocăit, ticălosul. Deci bătrânul lui ruga de multe ori pe Dumnezeu să-i arate unde a ajuns sufletul leneşului lui ascultător. De aceea i s-a arătat că se muncea în iad cu munci cumplite şi aspre. Şi rănindu-se groaznic bătrânul cu inima, nu înceta a ruga pe Dumnezeu pentru el şi, adăugând noi postiri pe lângă postirea sa cea mai dinainte, a postit patruzeci de zile şi atunci a auzit un glas ce-i zicea: „Acest suflet, pentru care te rogi fierbinte, se cade să fie în iad până când voi veni cu îngerii şi cu trâmbiţele judecăţii şi atunci va lua cuviincioasă plată pentru lucrurile sale".

Bătrânul, auzind această hotărâre, s-a întristat foarte mult şi, pe lângă cele patruzeci de zile de mai înainte, a adăugat alte patruzeci de zile de postire şi, umilindu-se pe sine mai mult, ruga pe Dumnezeu. Dar iarăşi a auzit de la Dumnezeu: „Rămâne în iad, până voi veni pe norii cerului!" Deci, de vreme ce n-a putut să plece dumnezeiasca milostivire să-l ierte – şi aceasta poate a făcut-o Mântuitorul, ca bătrânul să pună mijlocitor pe dumnezeiescul Paisie şi astfel, ascultându-l pe acesta, să se adeverească deplin făgăduinţa ce i-a dat-o –, a alergat bătrânul la Paisie în pustia cea mai dinăuntru, ştiind îndrăzneala ce avea acela către Dumnezeu şi nădăjduind că singur el poate să milostivească pe Dumnezeu.

Iar Cuviosul Paisie, cunoscând prin dumnezeiescul dar venirea bătrânului, a ieşit întru întâmpinarea lui şi după sărutarea lor a zis către el: „O, părinte, pentru ce ai venit la mine prostul şi păcătosul şi te-ai umilit atât de mult?" Iar bătrânul, povestind întâmplarea ucenicului său şi rugile ce le-a adus la Dumnezeu pentru el şi hotărârea ce a auzit-o că se va pedepsi în iad până la venirea Domnului, i-a zis: „Pentru aceasta am venit să rog pe cuvioşia ta, ca împreună să te doară inima pentru el şi să rogi pe Dumnezeu pentru ticălosul meu ucenic, căci cred că dacă Îl vei ruga, te va asculta. Deci nu mă lăsa supărat, ci roagă-L, căci altfel nu mă duc de aici".

Acestea zicând acel bun bătrân, a înduplecat pe marele Paisie, mai mult cu lacrimile lui decât cu cuvintele, să se roage lui Dumnezeu şi să milostivească îndurările Lui. Deci a zis Cuviosul Paisie: „O, sfinţite părinte, cum este cu putinţă să mă apuc de un lucru ca acesta? Căci acesta este lucrul tău şi al marii tale minţi, măcar că de astă dată nu te ascultă Dumnezeu, pentru pricinile pe care El singur le ştie, căci judecăţile Lui sunt multe şi adânci. Însă, ca să ascult porunca ta, iată, rog pe Dumnezeu împreună cu cuvioşia

ta şi orice se va arăta plăcut Lui, facă-se. Deci, rămânând tu în acest loc, roagă pe Dumnezeu, iar eu mă duc să-L rog în pustia cea mai dinăuntru".

Şi ducându-se acolo, a stat la rugăciune şi, înălţându-şi mâinile şi mintea la cer, a zis: „Ziditorule al tuturor, caută spre rugile noastre, ale nevrednicilor robilor Tăi şi ca un bun liberează din legăturile iadului sufletul ucenicului bătrânului!" Acestea şi cele asemenea acestora rugându-se lui Dumnezeu, n-a fost chip să nu fie auzit – după nemincinoasa făgăduinţă ce a luat. Deci îndată, Hristos, Cel ce este de faţă pretutindeni, nevăzut, i s-a arătat lui şi i-a zis: „Robul meu Paisie, ce ceri cu tot sufletul?" El a răspuns: „Doamne, Tu eşti Cel ce cunoşti toate! Tu ştii că cer să miluieşti pe neascultătorul şi păcătosul ucenic al bătrânului, care vai! se munceşte în iad, ticălosul. Deci mă rog Ţie, ascultă-mă pe mine, robul Tău, şi izbăveşte-l ca un iertător şi mult milostiv".

Mântuitorul a zis către dânsul: „Dar eu am hotărât ca el să rămână în iad şi să se muncească pentru neascultarea şi păcatul lui, până când voi veni cu îngerii pe norii cerului!" Iar Paisie, alesul Domnului, rugându-l, a zis: „Stăpâne al tuturor, dar ce lucru nu se supune poruncii Tale când voieşti? Îţi este lesne Ţie, Stăpânul veacurilor şi Făcătorul tuturor celor ce sunt, să faci şi acum acelaşi chip al venirii Tale".

Mântuitorul, auzind acestea, S-a înălţat la ceruri. Apoi S-a pogorât pe nori cu multă slavă, cu îngeri şi cu arhangheli, cu trâmbiţe, cu cete de drepţi şi cu toate acelea câte au să se pogoare în ziua cea de apoi a judecăţii, şi a aşezat scaune şi divan înfricoşat. Pe urmă a fost chemat şi sufletul ascultătorului ce murise şi, ieşind din iad, a stat înaintea Judecătorului şi a fost dat în mâinile lui Paisie, şi apoi bătrânului lui, care se ruga în ceasul acela cu multă nevoinţă, precum se învoiseră mai înainte, ca să se roage amândoi.

Deci a auzit glas de sus, zicându-i: „Prin mâinile slugii Mele Paisie, ia sufletul ucenicului tău care s-a eliberat din iad, şi nu-l vei mai vedea în munci, ci în odihnă!" Atunci îndată a venit sufletul ucenicului şi a stat înaintea bătrânului şi mărturisea că multe a pătimit de la schingiuirile muncii pentru neascultare, fiindcă aceasta i s-a făcut pricină să cadă în păcat, şi pentru păcat a încercat muncile cele cumplite ale iadului. Apoi zicea: „Dar prin rugăciunile tale şi ale dumnezeiescului Paisie, S-a milostivit iubitorul de oameni, Dumnezeu, şi m-a dezlegat din legăturile iadului; deci, iată, mă duc la locul drepţilor!"

Acestea s-au arătat bătrânului în vremea rugăciunii lui, iar după ce s-a încredinţat pe deplin de mântuirea ucenicului său, s-a dus îndată la marele Paisie şi l-a găsit mulţumind lui Dumnezeu pentru mântuirea ucenicului care murise. Deci i-a spus vedenia ce o văzuse şi Paisie i-a povestit bătrânului de înfricoşata venire a Domnului şi de toate cele ce văzuse. Şi au mulţumit amândoi lui Dumnezeu, Care a făcut nişte lucruri minunate ca acestea. Apoi bătrânul a zis către marele Paisie: „Dumnezeiescule Paisie, îţi mulţumesc foarte mult că prin rugăciunile tale ai mântuit nu numai pe deznădăjduitul meu ucenic, ci şi sufletul meu care se primejduia cumplit de întristare! Însă te rog să-mi spui care este fapta ta minunată şi care sunt nevoinţele tale, prin care te-ai învrednicit a lua nişte daruri ca acestea?"

Iar marele Paisie i-a răspuns: „Iartă-mă, cinstite părinte, la mine smeritul nu se află nici un lucru care să fie vrednic de vreun dar ca acesta. Dar dumnezeiasca pronie, care iconomiseşte nişte lucruri ca acestea la cei ce cer din tot sufletul ajutorul ei, auzind rugăciunile tale, n-a trecut cu vederea multa ta dragoste ce ai arătat-o către ucenicul tău. Căci ai urmat cu lucrul pe Dumnezeu iubitorul de oameni, Care, pentru noi oamenii – cei ce am fost izgoniţi din Rai pentru neascultarea noastră şi ne-am făcut vrăjmaşi ai lui Dumnezeu din amăgirea celui viclean –, S-a născut din pururea Fecioara Maria, a fost crescut ca un copil, a pătimit ca un om şi, cu pătimirea Sa, ne-a eliberat, şi arătând către noi cu fapta atâta covârşitoare dragoste, a legiuit şi cu cuvântul că nu este nici un alt bine mai mare decât dragostea cea curată, prin care cineva îşi pune şi viaţa sa pentru prietenul său, precum ţi-ai pus şi tu, părinte, pentru ucenicul tău. De aceea Domnul a ascultat rugămintea ta şi a mântuit pe ucenicul tău. Iar eu sunt un păcătos şi nu cunosc în mine nici un bine, pentru aceea sunt nevrednic de darurile lui Dumnezeu. Deci iartă-mă, o, prea sfinţite suflete, şi vino să mulţumim şi să slăvim pe Dumnezeu milostivul şi iubitorul de oameni". Zicând acestea cu smerită cugetare, a slăvit împreună cu bătrânul pe Dumnezeu dătătorul tuturor darurilor. Apoi, luând binecuvântare unul de la altul şi luându-şi rămas bun, s-a întors fiecare la locuinţa sa.

Iar părintele nostru Paisie, uitând de cele din urmă, după dumnezeiescul Pavel, şi întinzându-se spre cele dinainte, s-a dat pe sine la nevoinţe şi mai aspre. Deci înconjura pustia cea fără apă, pe de o parte ca să se ascundă de oameni să nu-i vadă nevoinţele, iar pe de altă parte, ca să se îndulcească de mierea liniştii fără nici o supărare. Însă Dumnezeu n-a lăsat în pustie pe un luminător atât de luminos, ci voind să lumineze şi pe alţii, şi cu lumina învăţăturii

aceluia să-i povăţuiască spre mântuire, i-a poruncit să iasă în pustia cea din afară, ca să întărească pe fraţii ce se aflau acolo şi să-i facă, cu învăţătura sa, următori ai faptei lui celei bune şi prieteni ai sfinţitei lui petreceri cea întocmai cu a îngerilor.

Iar cuviosul a zis: „O, Doamne al meu, dar ce câştig voi lua, dacă voi lăsa pustia în care mă îndulcesc cu bucurie de cercetarea Ta şi mă voi duce spre cercetarea altora, pe care nu m-am făcut încă îndestulat să-i ocârmuiesc? Mă tem, Stăpâne, ca nu cumva, îndeletnicindu-mă de ocârmuirea acelora, să nu pot face poruncile Tale cum se cuvine şi să mă osândesc eu, ticălosul, pentru lenevirea mea". Mântuitorul i-a răspuns la acestea: „Nu are plată întocmai osteneala ce o vei face pentru mântuirea altora, cu osteneala ce o faci aici în pustie, ci pentru aceea vei lua plată îndoită şi înmulţite şi strălucite răsplătiri în Ierusalimul cel de sus".

Atunci dumnezeiescul Paisie a ieşit în pustia cea dinafară, după dumnezeiasca poruncă şi, aflând fraţii de venirea lui, alergau la dânsul mulţime multă şi ascultau învăţătura lui cea preadulce, căci după adevăr învăţătura lui era izvor de-a pururea curgător, care izvora apă de nemurire. De aceea, dorind să-l văd şi eu, zice Cuviosul Ioan, fiindcă era cu putinţă ca din singură privirea lui să primesc dar dumnezeiesc, m-am dus la dânsul şi mai înainte de a bate în chilia lui, l-am auzit dinăuntru vorbind cu un om şi, sfiindu-mă a bate, stăteam afară. Însă am făcut puţin zgomot şi cinstitul părinte, auzind acel zgomot, a ieşit afară şi, văzându-mă pe mine, s-a bucurat şi m-a sărutat, asemenea şi eu pe el. Apoi, intrând împreună cu dânsul în chilie şi nevăzând pe nimeni altul, nu mă dumiream şi socoteam cine să fi fost oare acela care cu puţin înainte a vorbit cu cuviosul, şi căutam într-o parte şi în alta să văd pe cineva. Atunci el m-a întrebat: „De ce te uiţi încoace şi în colo şi nu te dumireşti, ca şi cum ai vedea un lucru preaslăvit?" Eu i-am răspuns: „Cu adevărat văd lucru preaslăvit şi, nedumirindu-mă, nu ştiu ce să zic, fiindcă cu puţin mai înainte am auzit glasul unui om care vorbea cu tine şi acum nu văd pe altcineva; şi nu ştiu ce este aceasta. Deci te rog să-mi arăţi această taină preaslăvită!"

Iar dumnezeiescul părinte mi-a spus: „O, Ioane, taină preaslăvită ţi-a descoperit ţie Dumnezeu astăzi şi mie mi se cuvine să-ţi arăt dragostea ce o are spre noi bunătatea Lui. Acela, alesule prieten, pe care l-ai auzit vorbind cu mine, era marele Constantin, întâiul împărat al creştinilor. El s-a pogorât din cer trimis fiind de Dumnezeu şi mi-a zis: «Fericiţi sunteţi voi care v-aţi învrednicit a avea petrecerea monahicească, căci după adevăr a voastră este îndumnezeita fericire a

Mântuitorului». Iar eu i-am zis: «Cine eşti tu, domnul meu, care zici acestea şi ne fericeşti pe noi, monahii?» El mi-a răspuns: «Eu sunt marele Constantin şi m-am pogorât din cer ca să-ţi arăt slava pe care o dobândesc monahii în ceruri, prietenia şi îndrăzneala care o au către Hristos. Deci te fericesc pe tine, o, Paisie, pentru că îi îndemni pe dânşii la această sfinţită petrecere a pustniciei, iar eu mă prihănesc şi mă ocărăsc pe mine, că n-am nimerit o rânduială prea mare ca aceasta a monahilor şi nu sufăr paguba ce am luat».

Atunci eu iarăşi i-am zis: «Pentru ce, o, minunatule, te ocărăşti pe tine? Oare n-ai dobândit slava cea pururea fiitoare şi dumnezeiasca strălucire?» El mi-a răspuns: «Aşa este, am dobândit-o! Dar nu am aceeaşi îndrăzneală ca monahii, nici cinstea întocmai cu ei! Căci am văzut sufletele oarecăror monahi, care, despărţindu-se de trup, zburau ca nişte vulturi şi se suiau la cer cu multă îndrăzneală, iar ceata cea potrivnică a diavolilor nu îndrăznea să se apropie deloc de dânsele. Apoi am văzut că li se deschideau uşile cerului şi intrau înăuntru şi, arătându-se cerescului Împărat, stăteau de faţă cu multă îndrăzneală la scaunul lui Dumnezeu. Deci, pentru această vrednicie, minunându-mă eu de voi, monahii, vă fericesc şi mă ocărăsc pe mine, că nu m-am învrednicit a lua o îndrăznire ca aceasta. O, de aş fi lăsat vremelnica împărăţie, haina şi coroana împărătească şi să mă fi făcut sărac; să fi purtat sac şi să fi primit toate câte le cere petrecerea monahicească!»

Atunci eu i-am zis: «Toate le zici bine, o, sfinţite împărat, şi ne mângâi cu acestea. Însă unele ca acestea se cuvin să fie judecăţile Dumnezeului nostru şi nu este cu dreptate a zice în alt fel pentru dumnezeiasca dreaptă judecată, căci dreptul Judecător le dă toate cu dreptate după vrednicie, şi după ostenelile fiecăruia îi dă şi plata. Căci viaţa ta nu avea ostenelile cele întocmai cu ale noastre, nici nu era asemenea cu viaţa monahilor; pentru că tu aveai pe femeie ajutătoare, aveai copii şi slugi şi multe alte feluri de îndulciri şi odihne; iar monahii, defăimând toate cele dulci şi veselitoare ale acestei vieţi, în loc de toate bunătăţile lumii, au luat pe Dumnezeu şi pe Dânsul îl aveau de bucurie şi de bogăţie, şi să facă cele bineplăcute Lui o socoteau desfătare şi mare îndulcire. Şi ei erau, după cum zice apostolul, lipsiţi, necăjiţi şi rău pătimitori. De aceea cu neputinţă îţi este ţie, împăratul meu, să te faci întocmai cu ei». Deci, în timpul când noi vorbeam aceasta, atunci ai venit tu, fratele meu Ioan; iar el îndată s-a suit la cer. Deci acum, învăţându-te arătat prin această taină câte bunătăţi pricinuiesc durerile pustniciei, întăreşte pe fraţi". Acestea auzindu-le eu, am dat mare mulţumire lui

Dumnezeu. După aceea, vorbind din destul cu dumnezeiescul Paisie, m-am întors la locuinţa mea, bucurându-mă şi veselindu-mă. Însă cuvântul ne va arăta şi înfocata râvnă pe care o avea Cuviosul Paisie pentru credinţă.

Un bătrân oarecare locuia într-un sat ce se învecina cu părţile Egiptului. Acela, rătăcindu-se din neştiinţă, zicea că se cuvine creştinilor să cinstească şi să slujească numai Tatălui şi Fiului, iar Sfântului Duh să nu-i slujească, nici să-I zică Dumnezeu. Iar această rătăcire şi rea cugetare au urmat-o o mulţime de oameni. Însă Domnul, voind să nu fie în deşert şi să se piardă pustniceştile osteneli şi sudori ale bătrânului, i-a descoperit Cuviosului Paisie relele cugetări ale aceluia şi satul în care locuia.

Şi îndată dumnezeiescul Paisie, făcând o mulţime de coşniţe cu trei urechi, le-a luat şi le-a dus către acel bătrân. În acel ceas, se aflau acolo mulţi dintre cei care erau părtaşi ai acelei nedumnezeieşti dogme. Deci, văzând coşniţele cu trei urechi şi necunoscând pe Paisie, se minunau şi se mirau mult de facerea coşniţelor şi întrebau ce sunt acelea şi ce are de gând să facă cu ele? Iar el a zis: „Voiesc să le vând". Atunci iarăşi l-au întrebat: „De ce le-ai făcut cu trei urechi?" El a zis: „Fiindcă sunt prieten şi iubitor al Sfintei Treimi şi se cade să arăt cu lucrurile cele trei feţe ale Sfintei Treimi, să o laud şi să o slăvesc în trei ipostasuri, având în mâinile mele semnele Treimii, pentru că precum Sfânta Treime este o fire şi are trei feţe – iar de o înţelege cineva altfel, atunci nu o înţelege drept –, tot aşa se cade să socotim şi aceste coşniţe, pentru că fiecare dintre dânsele are o fiinţă privindu-se în trei, fiindcă în fiecare din cele trei urechi se află întocmai toată fiinţa coşniţei.

Deci aşa şi nematerialnica fire şi dumnezeirea cea mai presus de fiinţă se află întocmai în trei chipuri, adică în trei feţe: în Tatăl, în Fiul şi în Sfântul Duh; şi petrece toată în fiecare faţă şi nici mai mult decât trei feţe se zice, nici mai puţin, adică nici pătrime, nici doime, ci treime, fiindcă aceasta, adică o faţă a Sfintei Treimi, nu este mai mult decât cealaltă, nici cealaltă mai puţină decât aceasta".

Acestea zicându-le pe scurt dumnezeiescul Paisie, bătrânul şi toţi câţi se aflau acolo au cunoscut adevărul şi cucernicindu-se de dânsul, i-au zis: „Minunatule, spune nouă şi altele mai curate despre dreapta credinţă, arătând şi alte dovezi ca acestea descoperite, căci ne-ai înspăimântat de la începutul cuvintelor tale". Iar dumnezeiescul Paisie, cu glas îndrăzneţ a răsturnat toate cuvintele cele hulitoare ale ereticilor şi le-a arătat mai neputincioase decât ţesătura păianjenului, iar dreapta credinţă le-a arătat-o mai pe larg şi cu mai multe pilde, şi

întipărind-o în inimile lor, i-a adus la adevărata cunoştinţă a Sfintei Treimi, dovedind cu multe mărturii din Scripturile cele insuflate de Dumnezeu, că şi Sfântul Duh este Dumnezeu precum este şi Tatăl şi Fiul. Apoi, sfătuindu-i pe toţi să-şi mărturisească neştiinţa lor şi să se pocăiască pentru defăimarea lor, s-a întors iarăşi în pustie, slăvind şi mulţumind lui Dumnezeu.

Iar ajungând în pustie, a strălucit deodată o lumină înaintea lui şi, privind la acea lumină, vedea cete de îngeri umplând pustia. Şi pe când se minuna ce era ceea ce se arăta, a auzit pe îngerul său păzitor zicând: „Paisie, şi când tu eşti aici şi când lipseşti, noi păzim pe monahii care locuiesc într-această pustie, precum Dumnezeul tuturor ţi-a făgăduit". Iar el, cu laude mulţumitoare, slăvea pe Dumnezeu, care poartă grijă de toţi. Iar despre proorocescul dar, pe care s-a învrednicit a-l lua marele Paisie, vă arăt următoarea povestire:

Fiindcă vestea despre Cuviosul Paisie s-a auzit în toată lumea şi îndemna pe mulţi iubitori de fapte bune să meargă şi să ia binecuvântarea lui, pentru aceasta şi Cuviosul Pimen, cel mare între părinţi, fiind încă tânăr într-acea vreme, şi dorind foarte mult a-l vedea, s-a dus la Cuviosul Pavel şi l-a rugat să meargă împreună la marele Paisie; căci Pavel era cunoscut şi prieten al lui Paisie şi se ducea des la el. Iar părintele nostru Pavel i-a zis: „Fiul meu, mă sfiesc să te duc la el, căci eşti tânăr şi acela este înalt la fapta bună. Noi nu ne ducem la el aşa cum se întâmplă, ci cu multă chibzuire şi cu cucernicie, şi nu întotdeauna îl întâmpinăm pentru folos, ci la vreme potrivită". Pimen i-a zis: „Dar eu voi rămâne afară din chilia lui când vom merge, şi numai de voi auzi dumnezeiescul lui glas vorbind cu tine, voi lua bucurie covârşitoare şi voi cunoaşte mare dar. Iar de va fi cu anevoie a auzi glasul lui, de voi pipăi numai chilia lui, voi dobândi mântuire; iar când vei ieşi din chilia lui, voi săruta picioarele tale, care au călcat pământul acela, pe care calcă frumoasele lui picioare, şi cu aceasta voi dobândi binecuvântare îndestulată".

Acestea zicând Pimen, Cuviosul Pavel s-a minunat de smerenia lui şi de multa credinţă ce avea către Paisie. Deci, luându-l împreună cu el, s-a dus la Paisie. Şi, ajungând la chilia lui, Pavel a intrat singur înăuntru, iar dumnezeiescul Paisie, primindu-l părinteşte şi prietenesţte, l-a întrebat despre Pimen. Atunci Pavel i-a spus că a rămas afară, căci se sfieşte a intra înăuntru. Iar sfântul i-a poruncit să intre înăuntru şi a zis către Pavel: „Nu este bine a opri pe unii ca aceştia şi să rămână afară când vin la noi, căci aceştia mai lesne merg în cer, zice Mântuitorul nostru".

Zicând acestea, a îmbrăţişat pe tânărul Pimen şi, binecuvântându-l, i-a zis: „O, preaiubite Pavel, să-ţi aduci aminte că acest tânăr va mântui sufletele multor oameni şi prin dânsul se vor învrednici mulţi a dobândi Raiul, căci mâna Domnului, Care îl păzeşte şi îl povăţuieşte la dumnezeieştile porunci, se vede cu el". Apoi a pus mâinile sale pe capul lui şi, binecuvântându-l, l-a trimis înapoi cu Pavel. Deci Pimen câştigând ceea ce dorise, slăvea foarte mult pe Dumnezeu.

Odată având sfinţitul Paisie douăzeci şi una de zile de postire, i s-a arătat Domnul Hristos şi i-a zis: „O, alesul meu, Paisie, mult rău pătimeşti pentru Mine!" Iar el a zis: „Ce mare lucru este această proastă şi rea pătimire, o, bunul meu Stăpân! Mai ales că bunătatea Ta îmi dă putere". Iar Mântuitorul a zis: „Tot lucrul bun este bineprimit de Mine şi, celor ce-l fac, le voi da plată întocmai cu ostenelile lor; deci urmează-Mă!"

Iar Paisie L-a urmat până ce au mers la o peşteră a pustiei. Atunci Mântuitorul a zis către el: „Intră înăuntru şi vezi un bărbat cu adevărat nevoitor!" Şi intrând Paisie în peşteră, a văzut un om care se tăvălea pe pământ şi care-şi freca gura şi faţa de pământ. Deci, mirându-se de covârşitoarea nevoinţă a acelui bărbat, a ieşit afară, rugându-se ca să afle de la Domnul Hristos pricina nevoinţei celei mari a acelui bărbat. Iar Domnul i-a zis: „Ai văzut pe nevoitorul Meu, ce fel de osteneli mari rabdă pentru Mine?" Paisie a zis: „L-am văzut, Stăpâne, şi m-am înspăimântat de ostenelile nevoinţei lui; dar rog bunătatea Ta să-mi descoperi cum are atâta nevoinţă?" Mântuitorul i-a zis: „Are numai două zile de postire şi, iată, îl vezi în ce fel se chinuieşte de foame şi de sete?"

Paisie, auzind acestea, a zis: „Şi cum eu, care am douăzeci şi două de zile de post, n-am pătimit nimic asemenea?" Mântuitorul i-a zis: „Pentru că tu te întăreşti de darul Meu şi posteşti fără de osteneală, iar acela ca un pătimitor, din însăşi voia lui posteşte cu multă osteneală şi, încălzindu-se de dorul pe care-l are către Mine, suferă să pătimească mai presus de puterea sa". Apoi Paisie a întrebat pe Domnul: „Ce plată are să ia de la bunătatea Ta, pentru cele două zile?" Domnul i-a răspuns: „Acesta va lua aceeaşi plată pentru cele două zile, la fel cu plata ce ai s-o iei tu pentru cele douăzeci şi două de zile! Şi voi zice deopotrivă: *Intră în bucuria Domnului tău*, şi ţie care ai luat cinci talanţi şi aceluia care a luat doi, căci întocmai aţi făcut binele şi amândoi v-aţi arătat vrednici după puterea voastră!" Acestea zicându-le Mântuitorul, S-a făcut nevăzut.

Deci părintele nostru Paisie, întorcându-se la chilia sa, şi-a adăugat mai multe nevoinţe şi se ruga lui Dumnezeu să se facă mai presus de hrană. Astfel, hrana lui acum nu mai era alta, cum am zis mai înainte, decât împărtăşirea în fiecare Duminică cu preacuratul Trup şi cinstitul Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos. Iar Mântuitorul, cu iubire de oameni, i S-a arătat iarăşi robului Său Paisie şi i-a zis: „Ce Mă mai rogi pentru hrană, de vreme ce nu mănânci nimic? Cere altceva, dacă îţi trebuie!" El i-a zis: „Mă rog Domnului meu, când ies din această pustie şi mă duc spre cercetarea fraţilor, să am voie să vin îndată înapoi în pustie, pentru că nu sufăr să zăbovesc în cercetarea altora şi să mă lipsesc de a Ta!" Iar Domnul i-a zis: „Nu te întrista de asta, căci atunci când ieşi din pustie Eu nu mă depărtez de la tine, ci sunt cu tine".

Pe urmă Paisie I-a zis: „Mă rog Ţie, Hristoase al meu, slobozeşte-mă de mânie!" Iar Domnul i-a zis: „De voieşti a birui mânia şi iuţimea, ia aminte să nu răneşti ori să ocărăşti ori să defaimi pe cineva; şi, de vei păzi acestea, nu te vei mânia". Paisie iarăşi L-a întrebat, zicând: „Stăpâne, Iubitorule de oameni şi îndelung răbdătorule, dacă cineva face poruncile Tale şi se duce la cei ce Te iubesc pe Tine, ca să slujească la trebuinţele lor, oare are câştig din aceasta, sau pagubă?" Domnul i-a răspuns: „Precum cel ce lucrează într-o ţarină, ia plată de la stăpânul ţarinii, aşa şi cei ce fac binele şi ajută sau învaţă pe alţii, vor lua în ceruri plăţi strălucite".

Apoi Paisie L-a mai întrebat: „Domnul meu, dacă cineva se nevoieşte la fapta bună şi slujeşte şi pe alţii, iar altul se nevoieşte numai pentru sine şi pe alţii nu-i slujeşte, se deosebeşte unul de altul?" Domnul i-a răspuns: „Cel ce se nevoieşte numai pentru el este ucenicul Meu, iar cel ce se nevoieşte pentru el şi slujeşte şi pe alţii este fiu şi moştenitor al Meu!" Paisie a întrebat iarăşi: „Dacă cineva se sârguieşte spre slujba altora şi se nevoieşte şi pentru sine cât îi este cu putinţă, însă, fiind împiedicat de slujirea altora, nu ajunge la nevoinţele celor ce au nişte împiedicări ca acestea, oare unul ca acesta va lua aceeaşi plată ca cei care se nevoiesc mai mult?" Mântuitorul i-a răspuns: „Da, aceeaşi plată va lua". Zicând aceasta, s-a suit la cer.

În părţile Siriei era un nevoitor împodobit cu multe feluri de fapte bune. El, rugându-se odată, i-a venit un gând ca acesta: „Oare a ajuns a se face asemenea cu cineva din cei ce au bineplăcut lui Dumnezeu?" Şi, gândind unele ca acestea, a auzit un glas de sus, zicându-i: „Du-te în Egipt şi acolo vei găsi un nevoitor, cu numele

Paisie, care se îndeletniceşte cu smerenia şi cu dragostea către Dumnezeu ca şi tine".

Atunci, acel cinstit bătrân n-a socotit nicidecum osteneala drumului, şi a pornit îndată spre Egipt. Şi ajungând în muntele Nitriei, întreba unde se găseşte Paisie. Şi fiindcă numele lui era propovăduit de toţi, nu s-a ascuns bătrânului locul unde locuia Paisie, nici de Paisie nu s-a ascuns venirea bătrânului; căci, cum a intrat bătrânul în pustie şi mergea drept spre Paisie, îndată Paisie l-a întâmpinat în drum şi, cunoscându-se între dânşii prin dumnezeiescul dar, s-au îmbrăţişat cu bucurie şi au făcut sărutarea cea întru Hristos. Apoi, ducându-se la chilia lui Paisie şi rugându-se, au şezut. Deci bătrânul, începând a grăi către dumnezeiescul Paisie, vorbea în limba siriană, iar Paisie, fiind egiptean, ştia numai limba egipteană. De aceea, s-a întristat foarte mult că nu înţelegea cuvintele cele folositoare de suflet ale bătrânului şi, înălţând îndată la cer ochii şi mintea, a suspinat din adâncul inimii şi a zis: „Iisuse Hristoase, Fiule şi Cuvinte al lui Dumnezeu, dă-mi darul Tău mie, robului Tău, ca să cunosc puterea cuvintelor bătrânului". Şi, o, minune! pentru cercetarea Domnului cea repede, îndată, împreună cu cuvântul, vorbea şi înţelegea limba siriană.

Deci vorbind între ei multe, şi-au povestit unul altuia vedeniile ce s-au învrednicit a le vedea fiecare, cu care părinţi au vorbit şi au petrecut împreună şi ce fapte bune aveau acei părinţi; şi amândoi erau plini de bucurie pentru o împreună vorbire ca aceea. Iar după ce au trecut şase zile şi au sfârşit câte aveau de vorbit, bătrânul voia a se întoarce la locul său. Atunci Paisie a chemat pe ucenicii săi şi le-a zis: „Iată, o, preaiubiţi fii, om sfânt, din cei desăvârşiţi în fapta bună, plin de Duh Sfânt şi de dumnezeiesc dar; deci luaţi toţi binecuvântările lui cu cucernicie, ca să le aveţi ca pe nişte turnuri şi strajă împotriva vrăjmaşilor". Atunci, îndată au căzut toţi la pământ şi, închinându-se acelui sfânt bătrân, precum se cuvenea, cereau fierbinte rugile şi binecuvântarea lui. Iar acela, făcând rugăciune pentru dânşii, i-a binecuvântat şi, luându-şi rămas bun de la toţi, s-a dus.

Iar după puţină vreme, a venit la marele Paisie un pustnic, iar ucenicii cuviosului i-au zis: „O, părinte, mare câştig ai fi nimerit, dacă ai fi venit puţin mai înainte, căci a venit la noi un om dumnezeiesc din Siria, strălucit cu mintea şi cu inima, care după ce ne-a întărit cu cuvinte mântuitoare, s-a dus puţin mai înainte. Dar, dacă vrei, poţi să-l ajungi, că nu este departe". Şi alergând pustnicul acela să-l ajungă, dumnezeiescul Paisie i-a zis: „Stai, pentru că acela acum a trecut cale de mai mult de 18 mile, fiind dus de un nor la

locuinţa sa". Auzind aceasta, toţi s-au minunat şi au slăvit pe Dumnezeu.

Un alt frate s-a dus la marele Paisie să-l vadă, dar găsindu-l dormind şi având păzitor un înger preafrumos, s-a minunat şi a zis: „Într-adevăr Dumnezeu păzeşte pe cei ce nădăjduiesc spre Dânsul". Deci s-a întors înapoi, slăvind pe Dumnezeu, Cel ce iubeşte pe cei ce-L slăvesc.

Un monah foarte simplu cu socoteala minţii, era ucenic al Sfântului Paisie şi asculta bine de toate poruncile lui. Acesta, ducându-se odată în Egipt să vândă nişte lucruri de mână, s-a găsit în cale cu un evreu şi mergea împreună cu dânsul. Iar evreul, cunoscând simplitatea monahului, cu pângărita lui limbă a vărsat într-însul veninul şarpelui cel stricător de suflete, care-l avea în inima sa, zicându-i: „O, monahule, pentru ce credeţi voi aşa, la întâmplare, în Cel Răstignit, fiindcă nu este El Mesia cel aşteptat, ci altul! Pentru că altul este acela, iar nu acesta în Care credeţi voi, creştinii!" Iar monahul, din nerăutate şi din prostimea inimii sale, s-a amăgit şi a răspuns: „Poate aşa este, cum zici tu".

Şi îndată, vai de primejdia ce a pătimit ticălosul, căci a căzut din darul Sfântului Botez, precum se va vedea în cele următoare, căci întorcându-se în pustie şi văzându-l dumnezeiescul Paisie, nu voia să-l primească nicidecum, nici chiar să-l vadă, nici a se apropia de dânsul să-i vorbească, ci se întorcea de la el. Iar ucenicul, văzând pe bătrânul său că se întoarce de la el, s-a întristat foarte mult şi se mira care să fie pricina. De aceea, căzând la picioarele lui, i-a zis: „Părinte, pentru ce te întorci de la mine, ticălosul, şi nu voieşti să mă vezi, ci te îngreţoşezi ca de o urâciune? Acest lucru nu mi l-ai făcut niciodată!" Bătrânul i-a zis: „O, omule, cine eşti tu că nu te cunosc?" Ucenicul i-a răspuns: „O, părinte, dar ce lucru neobişnuit ai văzut la mine că nu mă cunoşti? Oare nu sunt eu cutare, ucenicul tău?" Bătrânul a zis: „Ucenicul meu acela era creştin şi avea Botez; dar tu nu eşti ca acela! Iar dacă eşti ucenicul meu acela, a fugit de la tine Botezul şi semnele creştinilor! Spune-mi ce ţi s-a întâmplat şi ce ai pătimit pe drum?"

El a răspuns: „N-am păţit nimic!" Bătrânul i-a zis: „Fiule, du-te departe de la mine, că nu sufăr a auzi vorbe din gura omului care s-a lepădat de Hristos! Dacă ai fi fost tu ucenicul meu, te-ai fi văzut cum erai mai întâi". Atunci el a suspinat adânc şi, vărsând lacrimi care porneau pe bătrân spre milostivire, a zis: „Eu însumi sunt ucenicul tău, iar nu altul, şi nu cunosc nicidecum greşeala făcută şi nici că am făcut vreun rău". Marele Paisie a zis: „Cu cine ai vorbit când te-ai

dus pe drum?" Acela a răspuns: „Cu un evreu am vorbit împreună, iar cu altcineva nu". „Ce ţi-a zis el şi ce i-ai răspuns tu?" „Nu mi-a spus altceva decât aceasta, că «Hristos nu este acesta la Care vă închinaţi voi creştinii, ci un altul care are să vină». Eu i-am răspuns: «Poate aşa este cum zici tu»".

Iar bătrânul a zis către dânsul: „Ticălosule, dar ce este mai rău şi mai urât decât aceasta care ai zis? Cu aceasta te-ai lepădat de Hristos şi te-ai dezbrăcat de Sfântul Botez. Deci du-te, plânge-te pe tine cum voieşti, căci cu mine nu ai parte, deoarece numele tău s-a scris împreună cu aceia care s-au lepădat de Hristos şi te vei munci împreună cu dânşii!" Acestea auzindu-le ucenicul, a suspinat din adâncul inimii şi se tânguia şi striga, zicând: „Miluieşte-mă, părinte, pe mine, rău norocitul, că nu ştiu ce să mă fac! Din neluarea mea aminte, am lepădat dumnezeiescul Botez şi m-am făcut bucurie diavolilor; însă alerg către tine, după Dumnezeu, nu mă trece cu vederea pe mine, ticălosul!"

Rugându-se în acest chip ucenicul, cu lacrimi mai mult decât cu cuvinte, a pornit pe bătrân spre milostivire. Deci i-a zis: „Fiule, îngăduieşte puţin să rog îndurările şi mila lui Dumnezeu Iubitorul de oameni, pentru tine". Zicând aceasta, ruga fierbinte pe Dumnezeu şi cerea iertare pentru ucenicul său. Iar Dumnezeu n-a zăbovit, ci a iertat îndată păcatul ucenicului şi l-a învrednicit iarăşi de darul Sfântului Botez, pentru că dumnezeiescul Paisie a văzut Duhul cel Sfânt intrând ca un porumbel în gura ucenicului; iar duhul cel de hulă a ieşit ca un fum, risipindu-se în văzduh.

Astfel s-a adeverit pe deplin că şi-a primit cererea sa şi, întorcându-se, a zis către ucenicul lui: „O, fiule, slăveşte pe Dumnezeu şi mulţumeşte-i împreună cu mine, că a ieşit din tine duhul cel necurat al hulei şi în locul lui a intrat Duhul Sfânt şi ţi s-a dat iarăşi darul Botezului. Deci ia aminte bine să nu cazi şi altădată în cursele păgânătăţii din neluare aminte şi din lenevirea ta, nici să-ţi dai sufletul să ardă în focul muncii pentru vreun alt păcat". Astfel a îndreptat pe ucenic.

Odată, a venit la sfinţitul Paisie un bătrân cu numele Ioan. Acela umblase multe zile prin pustie şi, fiind obosit tare, avea trebuinţă de hrană şi de odihnă. Deci, după ce au vorbit multă vreme unul cu altul, Paisie a zis către ucenicul său să gătească masa şi să pună mâncare să mănânce împreună cu Ioan. Iar ucenicul a făcut după porunca cuviosului. Apoi Paisie a îndemnat pe Ioan să mănânce, că era flămând de multă înfrânare. Iar Ioan i-a zis: „Iartă-mă că astăzi este post şi se cade să postesc pentru păcatele mele cele multe".

Dumnezeiescul Paisie, uimindu-se de hotărârea lui, s-a sculat îndată şi, înălţându-şi ochii şi mintea la cer, a zis din adâncul inimii: „Doamne, cercetează pe robul tău Ioan, care se nevoieşte cu silinţă pentru numele Tău".

Iar sfârşitul rugăciunii sfinţitului Paisie a dat lui Ioan bun şi preaslăvit dar, pentru că a venit în uimire şi i s-a părut că a văzut un tânăr care ţinea în mâini hrană şi băutură şi îi dădea lui; apoi Ioan, venindu-şi în sine, era plin de bucurie şi sătul de hrană. După aceea, netrebuindu-i lui hrană trupească, fiind sătul de cea îngerească, s-a sculat şi, mulţumind lui Dumnezeu şi dumnezeiescului Paisie, s-a dus iar în pustie, adăugând astfel altă postire la cea dintâi. Şi îşi zicea în sine: „Ioane, ai mâncat cu săturare, deci se cade să posteşti cu toată osârdia". În acest chip se lupta viteazul şi biruia cu rugăciunea Sfinţitului Paisie.

Alt monah nou începător locuia în pustie deosebi şi, supărându-se mult de gânduri, s-a dus la marele Paisie şi i-a zis: „Te rog, cuvioase părinte, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine, prostul, că sunt luptat cumplit de draci". Iar cuviosul, cunoscând că el îşi face voia sa şi urmează cu osârdie diavolului desfrânării şi al slavei deşarte şi voind a-l opri de a se purta fără rânduială şi după voia sa, a zis către dânsul: „O, fiule, nu te lupţi cu diavolii, precum socoteşti, fiindcă aceia încă n-au simţit că ai venit în pustie; ci te lupţi cu gândurile tale. Deci du-te şi te nevoieşte cu bună rânduială şi roagă pe Dumnezeu să te cerceteze, că ai să te ispiteşti cumplit de diavoli, şi atunci vei cunoaşte bine asuprelile lor şi ce fel de rele pătimesc cei ce se luptă cu dânşii".

Zicând acestea, a trimis pe tânăr la locuinţa lui; apoi a rugat pe Dumnezeu cu tot sufletul să-l păzească nevătămat. Iar mai marele diavolilor, răcnind ca un leu, s-a arătat cuviosului, zicându-i: „O, silă! Ce ai cu mine, Paisie, de mă izgoneşti şi mă nedreptăţeşti, eu nesupărându-te pe tine?" Iar cuviosul i-a zis: „Fugi de la monahul cel tânăr şi nu-l supăra cu gânduri viclene". Diavolul i-a răspuns cu obrăznicie şi cu multă mândrie: „Crede-mă, că încă n-am ştiut că a venit acest tânăr în pustie, nici nu l-am supărat vreodată, dar el se luptă cu lenevirea sa; însă de acum înainte să se gătească să încerce ispitele mele cumplite şi asuprelile ce am socotit să i le dau". Cuviosul i-a zis: „Dumnezeu să te certe, vrăjmaşule al adevărului şi să te arunce pe tine în focul cel nestins al muncii".

Şi aşa vicleanul diavol s-a făcut nevăzut. Însă aflătorul răutăţii n-a încetat răutatea sa, ci cele ce a zis, le-a făcut şi cu fapta. Şi pornind război împotriva tânărului monah, a arătat tot felul de

meşteşugiri viclene. Iar tânărul, ispitindu-se de măiestriile vrăjmaşului şi neputând suferi, a năzuit iar la turnul cel neclintit, adică la marele Paisie şi, povestindu-i ispitele vrăjmaşului, îi spunea că nu poate suferi relele ce-i face.

Iar cuviosul i-a zis: „O, fiule, nu ţi-am spus că vrăjmaşul încă nu ştie că ai venit în pustie?" Apoi, certându-l şi sfătuindu-l cum să petreacă, s-a întors la rugăciune, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiule şi Cuvântul lui Dumnezeu, să nu laşi zidirea Ta să o piardă vrăjmaşul, ci ajută-i lui din cer, că puterea Ta este nebiruită şi toate sunt supuse ei!" Şi îndată i-a stat de faţă un înger al Domnului, având pe diavolul legat cu lanţuri şi a zis: „Ia-l pe acest pierzător şi ceartă-l precum vrei. Iată, ţi s-a dat legat acela care are mulţi oameni legaţi cu meşteşugirile lui viclene". Atunci diavolul a zis către Sfântul Paisie: „Vai mie, până când mă munceşti cu rugăciunea ta şi păzeşti prin ea pe toţi cei ce locuiesc în pustia aceasta? Ticălos voi fi şi multe voi pătimi, dacă voi mai şedea aici, ca să-i pândesc; de aceea mă voi duce departe de aici numaidecât".

Iar dumnezeiescul Paisie i-a zis: „Depărtatule şi vrăjmaşule al neamului omenesc, spune-mi pentru ce superi şi ispiteşti pe acest tânăr, luptându-l cumplit? Pentru care pricină lupţi de la început cu atâta nebunie şi sălbăticie împotriva celor ce se nevoiesc? Diavolul a răspuns: „Eu nu mă apropii de noii începători, când încep nevoinţele faptei bune; căci darul lui Dumnezeu nu-mi dă loc să mă apropii de dânşii, fiindcă atunci se nevoiesc cu mare fierbinţeală. Iar după ce, pentru lenevirea lor, se duce de la dânşii dumnezeiescul dar, atunci mă apropii de dânşii şi îi stăpânesc ca pe un vânat gata şi astfel îi am jucărie precum voiesc; de aceea nu-i lupt de la început, pe de-o parte pentru că mă ard de fierbinţeala şi osârdia ce o au spre fapta bună, precum şi de dumnezeiescul dar; iar pe de alta, pentru că-i defaim, aşteptând să înceteze osârdia aceea, să cadă în lenevire, şi atunci să-i lupt, neavând nici o împiedicare. Deci la început nu-i lupt pentru pricinile cele zise; iar când îi văd mult mai fierbinţi şi mai osârdnici, sporind spre cele dinainte, atunci nu-i mai ispitesc, ca să nu se unească cu darul lui Dumnezeu prin osârdia cea de-a pururea a nevoinţei şi a sporirii lucrurilor celor bune, şi să se facă nebiruiţi".

Acestea le zicea diavolul fără voia sa, apoi îndată a fugit. Iar de atunci monahul a scăpat de supărarea diavolului şi n-a mai putut zavistnicul să-l ispitească. Deci, întărindu-se fratele prin rugăciunile sfinţitului Paisie, a săvârşit cu plăcere de Dumnezeu pustnicească petrecere şi s-a odihnit în linişte.

În vremea când m-am dus eu – zice Cuviosul Ioan, scriitorul acestei vieţi –, către dumnezeiescul Paisie ca să mă îndulcesc de dânsul, au venit la el câţiva monahi, ca să se mângâie de cuvintele lui cele folositoare, zicând: „Spune-ne nouă, părinte, cuvânt mântuitor de suflet". Iar el le-a zis: „Păziţi predania sfinţilor şi mai mult decât cele rânduite să nu căutaţi să faceţi". Monahii au zis: „Mai spune-ne şi altceva de suflet folositor din cele ce se potrivesc monahilor". Iar dumnezeiescul Paisie, văzând cu ochii săi cei prevăzători şi cunoscând cugetele şi gândurile lor, i-a spus fiecăruia dintre dânşii ce gândea şi care dintre cele ce gândeau erau bune şi care rele şi din ce pricină le-au venit lor nişte gânduri ca acestea. Iar monahii, minunându-se de aceasta, mi-au spus mie aparte: „Într-adevăr, părinte Ioane, toate patimile inimilor noastre, pe care numai singur Dumnezeu le cunoaşte, ni le-a arătat nouă una câte una".

Atunci eu le-am spus din cele ce m-am adeverit de multe ori: „Credeţi-mă că cele ce le-am gândit în mintea mea şi cele ce le-am făcut eu singur, mi le-a arătat de multe ori cu bucurie, când ne întâlneam, şi toate mi le spunea, ca şi când ar fi fost împreună cu mine". Deci monahii au zis: *Minunat este Dumnezeu întru sfinţii Lui!* şi s-au dus.

Un frate, urmând voii sale şi făcându-şi socoteala sa, a lăsat pustia şi s-a dus aproape de o cetate şi s-a sălăşluit acolo. Dar, pentru că adeseori mergea în cetate să-şi vândă lucrul mâinilor sale, i s-a întâmplat de a întâlnit o femeie evreică care ardea de îndrăgirea satanicească ce o avea spre el. Iar monahul, amăgindu-se de gânduri prin lucrarea diavolească, s-a prins în cursele evreicei şi a căzut. O, dar cel mai cumplit este că s-a lepădat de credinţa creştinească şi a luat credinţa evreiască; şi a locuit împreună cu femeia şi atât de mult a urmat sfatul ei, încât s-a făcut asemenea cu ea la păgânătate. Iar acea femeie de trei ori blestemată a căzut într-o aşa pierzare fără de fund şi a ajuns întru atâta neruşinare, încât de multe ori punea capul ticălosului aceluia în braţele sale şi, deschizându-i gura, curăţa cu un lemn subţirel dinţii lui ca să nu se întâmple să fi rămas vreun mărgăritar din Sfânta Împărtăşire a Preacuratelor Taine. O, ce nedumnezeire!

Ştiu că v-aţi întristat şi v-a durut inima, fraţilor, auzind unele ca acestea, dar eu mă înspăimânt de îndelungata şi marea răbdare a lui Dumnezeu! Căci vă voi spune şi lucrul cel preaslăvit ce s-a făcut cu dânsul, ca să vă minunaţi de nemărginita iubire de oameni a lui Dumnezeu şi de dumnezeiasca lui cercetare cu care ne cercetează de sus.

Deci omul acela, care cu neascultarea lui s-a despărţit de creştini pentru păgânătatea sa, mai pe urmă – după o vreme oarecare –, luminându-se de lumina dumnezeieştilor iconomii, şi-a venit în sine şi s-a căit de ceea ce a făcut, dintr-o pricină ca aceasta. Câţiva monahi care locuiau în pustia aceea, în care pustnicea şi el mai înainte, mergând în oraşul acela pentru trebuinţele lor, au trecut pe lângă casa acelei evreice, iar el văzându-i pe dânşii, s-a rănit la inimă, aducându-şi aminte de vechea şi sfinţita viaţă de obşte a monahilor. Deci i-a întrebat pe ei de unde sunt, cum se numesc şi pentru care pricină au venit în acel oraş. Iar monahii au răspuns că sunt ucenici ai dumnezeiescului Paisie din Nitria şi au venit în oraş pentru oarecare trebuinţă. Atunci acela i-a rugat să spună marelui Paisie să roage pe Dumnezeu pentru el, ca să-L îmblânzească cu rugăciunile lui şi să fie slobozit de măiestriile vrăjmaşului. Iar monahii i s-au făgăduit că vor face porunca lui şi vor ruga pe marele Paisie să se roage lui Dumnezeu pentru mântuirea lui.

Deci întorcându-se monahii în pustie, au arătat dumnezeiescului Paisie cele întâmplate acelui ticălos şi cele ce i-a rugat. Iar cuviosul, auzind acestea, a suspinat din adâncul inimii şi a zis: „Vai, fiii mei iubiţi, câţi oameni mari au căzut din dumnezeiescul dar, din pricina femeilor! Aducerea aminte a acelora o avem în dumnezeiasca Scriptură de la strămoşii noştri cei de demult. Pentru că nu poate vrăjmaşul a ridica altă unealtă mai îndemânatică pentru a pierde pe oameni decât femeia; căci, uneltind această armă, adică pe femeie, obişnuieşte a birui pe oamenii cei mari, precum ştiţi că prin femeie a biruit pe marele David, pe strămoşii şi nepoţii lui. De aceea, se cade să rugăm şi noi de-a pururea pe Dumnezeu, ca să ne izbăvească de nişte ispite ca acestea ale vrăjmaşului".

Acestea zicând Cuviosul Paisie, a făcut rugăciune pentru cel ce a căzut, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiule şi Cuvântul lui Dumnezeu, nu lăsa zidirea mâinilor Tale să piară până în sfârşit, ci caută cu nerăutate spre dânsul, din cereştile Tale locaşuri şi primeşte rugăciunile ce-Ţi aduc, pentru cel ce s-a lepădat de Tine mai înainte şi acum a venit iarăşi întru sine şi îşi cunoaşte greşeala ce a făcut-o. Deci rog bunătatea Ta, să-l chemi din nou la pocăinţă!"

În acest chip rugându-se cuviosul multe zile şi înduplecând bunătatea lui Dumnezeu ca să se milostivească spre zidirea Sa, rugăciunea sa a fost auzită şi Mântuitorul, arătându-se lui, l-a întrebat – El, Care pe toate le ştie – pentru cine Îl roagă, zicând: „Nu cumva sluga Mea, Paisie, se roagă pentru acela care s-a lepădat de Mine, care a ieşit din rânduiala Mea şi s-a dus cu potrivnicii Mei, acela care

într-o vreme era monah şi acum s-a făcut evreu?" Cuviosul a răspuns: „Pentru acela mă rog, Iubitorule de oameni, Doamne, căci, căutând la îndurările Tale Care totdeauna chemi pe toţi la pocăinţă şi nu voieşti moartea păcătosului, ci aştepţi întoarcerea lui, am îndrăznit să rog bunătatea Ta pentru el. Deci Te rog, auzi-mă pe mine, robul Tău, şi ca un milostiv ce eşti, cheamă iarăşi oaia Ta cea rătăcită".

Atunci Mântuitorul a zis către el: „Dacă voieşti să miluiesc pe acest păcătos şi lepădat de credinţă şi din nou să-l chem la pocăinţă, se cuvine să primeşti tu ca să iau din răsplătirile şi plăţile ce ai să iei pentru nevoinţele tale şi să dau în locul acestora iubirea Mea de oameni lui, care este vrednic de nenumărate munci". Paisie i-a răspuns: „Da, Doamne, primesc cu bucurie! Însă eu nu ştiu de se află în mine vreun lucru care să fie bine plăcut înaintea Ta! Dar din a Ta bunătate mai ales, prin care şi mie făcându-mi-se bine în fiecare zi, mulţumesc Ţie; revarsă peste el mila Ta, pentru că eu de aici mă mulţumesc să mă muncesc în locul aceluia şi el să se mântuiască, decât să mă îndulcesc de ale Tale faceri de bine, iar acela să se muncească!"

Şi îndată a zis Mântuitorul: „Vrednică de mirare este buna socoteală şi dragostea ce o ai către aproapele tău, Paisie, fiindcă urmezi dragostei ce o am Eu către oameni! Deci de vreme ce ai ales să cazi din vrednicia ta pentru mântuirea păcătosului, iată, nu vei cădea din vrednicia ta şi păcătosul se va mântui, după rugămintea ta!" Acestea zicându-le Mântuitorul, S-a suit la cer. Iar după puţină vreme, acea femeie rea a murit, iar Isaac – acesta era numele monahului cel căzut – s-a dus iarăşi în pustie şi, fiind catehizat de marele Paisie, a primit credinţa sa creştinească cea de mai înainte şi a petrecut cu mare osârdie viaţa cea pustnicească. Şi trecând rămăşiţa vieţii sale în ascultare, în nevoinţă cinstită şi în statornicie îmbunătăţită, s-a odihnit în Domnul. Şi aşa acela a dobândit mântuire cu rugăciunile sfinţitului Paisie, iar noi, auzind preaslăvitele lui minuni, se cuvine a slăvi şi a mări pe Dumnezeu.

În mănăstirea marelui Paisie era un preot care avea cuget lumesc şi când ceilalţi monahi voiau să meargă la cuviosul ca să audă cuvintele lui cele folositoare de suflet, se ducea şi el şi auzea cuvintele lui cele folositoare de suflet, se ducea şi el şi auzea dumnezeieştile cuvinte; dar nu lua nici un folos din ele, pentru că nu avea scop bun, nici inimă curată. Şi nu numai că nu se folosea, dar şi batjocorea cuvintele cuviosului şi le strica cu alte cuvinte lumeşti. Deci, ceilalţi monahi scârbindu-se, s-au dus la un bătrân iubitor de Dumnezeu şi cârteau împotriva acestui preot; iar bătrânul acela s-a dus împreună cu ei la marele Paisie, urmându-le şi preotul acela.

Deci bătrânul, ducându-se la cuviosul, i-a zis deosebi: „Să ştii, părinte, că acest preot pricinuieşte vătămare şi sminteală fraţilor; deci se cuvine să opreşti pornirea lui cea fără de rânduială şi să o îndreptezi cu certări". Iar marele Paisie i-a zis: „De mult aş fi făcut ceea ce-mi zici, de aş fi cunoscut că s-ar fi folosit; dar iată, diavolul stă gata să-l târască în pierzare şi când va auzi de la mine vreun cuvânt aspru, va fugi dintre fraţi şi se va duce în lume. Atunci mă voi arăta eu vinovat şi pricinuitor al pierzării lui, pentru că n-am putut să rabd un frate ce este luptat de vrăjmaşul; însă se cade să rugăm pe Dumnezeu să-l scape de o patimă ca aceasta".

Acestea zicând, au făcut rugăciune pentru preot către Dumnezeu şi îndată au izgonit dintr-însul pe diavolul obrăzniciei şi al neruşinării. Şi îndată preotul s-a umplut de pocăinţă şi, având mustrarea conştiinţei, se întrista mult. Deci, mărturisindu-şi greşelile sale mai mult cu lacrimi decât cu cuvinte, cerea iertare pentru cele făcute, făgăduind să se îndrepteze. Şi de atunci înainte s-a făcut cucernic şi blând, şi asculta cu evlavie dumnezeieştile cuvinte ale cuviosului şi le împlinea cu bucurie. De aceea, covârşind pe mulţi în faptele bune, s-a făcut pustnic iscusit, cu lucrarea rugăciunilor sfinţitului Paisie şi cu ajutorul mult îndelungatei răbdări a lui Dumnezeu.

Iar acum noi vom povesti altă minune prea înfricoşătoare, prea slăvită şi mai înaltă decât toate povestirile. Odată rugându-se Sfântul Paisie în chilia sa, a mers la el Hristos cu doi îngeri, precum a mers şi la patriarhul Avraam, şi i-a zis: „Bucură-te, Paisie, astăzi trebuie să ne găzduieşti!" Iar Paisie, urmând patriarhului, i-a primit cu osârdie, însă nu se silea să pregătească mâncări şi băuturi ca Avraam, ci a găzduit pe Acela ce este pretutindeni cu socoteală curată. Apoi, punând apă în spălătoare, a spălat – o, minune! pentru pogorârea cea desăvârşită a Domnului – preacuratele Lui picioare. Astfel, Paisie se silea cu osârdie la primirea de străini, iar Mântuitorul îi arăta lui cu iubire de oameni dragostea Sa cea mare. Şi fiindcă din bunătăţile primirii de străini nu este alta mai bineprimită decât a spăla cineva picioarele celor ce vin la el, şi aceasta a săvârşit-o Paisie, de aceea Mântuitorul a zis către dânsul: „Pace ţie, slugii Mele", apoi S-a făcut nevăzut.

Iar dumnezeiescul Paisie, învăpăindu-se de dumnezeiasca dragoste a acelei vorbiri cu Mântuitorul, şi urmând pe Cleopa, adică având ca acela inima arzând, a alergat la apa aceea care a spălat picioarele Lui, pe care i-o lăsase Hristos ca un lucru mare şi vrednic de credinţă, şi a băut-o cu osârdie şi mare poftă, lăsând puţin şi ucenicului său, care era dus în Egipt. Iar acela venind foarte ostenit

din călătorie, cuviosul i-a zis: „Du-te fiule, la spălătoare şi bea apa ce este într-însa ca să stingi setea ce o ai din pricina arşiţei soarelui". Iar ucenicul a zis că va face după porunca lui, însă gândea altceva în inima sa, zicând în sine: „Eu am venit cu atâta arşiţă şi bătrânul, în loc să mă trimită la izvor ca să beau apă curată şi rece, îmi porunceşte fără socoteală să beau apă din spălătoare, care este murdară!" Acestea le gândea ucenicul, iar cuviosul a zis iarăşi: „Du-te, fiule, la spălătoare şi bea!" Iar ucenicul a zis: „Mă duc", însă nu s-a dus. Iar cuviosul i-a zis pentru a treia oară să bea, dar n-a ascultat. Atunci i-a zis cuviosul: „O, fiule, ai luat plata neascultării tale, adică te-ai lipsit de dumnezeieştile daruri!"

Acestea auzind ucenicul, s-a întristat foarte mult şi alergând la spălătoare, n-a mai găsit nimic şi a zis către bătrân: „Părinte, nu găsesc apă în spălătoare ca să beau". Iar dumnezeiescul Paisie a zis către el: „Cum este cu putinţă să mai afli, făcându-te nevrednic? Pentru că neascultarea alungă darul de la cel neascultător, precum şi ascultarea îi aduce darul celui ascultător".

Iar ucenicul, întristându-se de cele ce a auzit, a întrebat: „Ce era acel mare dar de care m-am lipsit, şi cum s-a şters din spălătoare?" Iar cuviosul i-a povestit după aceea toate cele făcute, precum am spus mai înainte, zicându-i lui încă şi aceasta: „De vreme ce ai rămas în neascultare şi n-ai primit a bea apa aceea, pentru care ţi s-a poruncit de trei ori să bei, pentru aceasta s-a pogorât din cer un înger al Domnului şi, luând cu toată cucernicia acea sfântă apă, s-a suit iarăşi la cer". Auzind ucenicul aceasta, s-a înfricoşat şi s-a cutremurat de acea povestire, rămânând multă vreme fără glas. Apoi, venindu-şi în sine, plângea şi se tânguia de acea primejdie, strigând: „Vai mie, ticălosul, ce bunătate mare am pierdut! Acea bunătate, zavistnicul diavol nu m-a lăsat s-o dobândesc!"

Iar după ce, cu nişte cuvinte ca acestea, s-a plâns şi s-a căit, cerea cu lacrimi ca să afle milă. Deci bătrânul, milostivindu-se spre dânsul, i-a zis: „Fiule, Adam a căzut din Rai pentru neascultarea sa şi în locul vieţii veşnice a câştigat moartea; deci a fost izgonit ca un nevrednic pentru slava aceea şi pentru bunătăţile lui. În acelaşi fel eşti şi tu. Fiindcă n-ai ascultat porunca mea, ai căzut din darul care aveai să-l dobândeşti! Dar, de vreme ce te întristezi mult şi te pocăieşti, ridică-te din căderea neascultării şi fă ascultare, îmblânzeşte cu fierbinţeală pe Dumnezeu şi cere de la Dânsul iertarea ta; căci Dumnezeu Se milostiveşte spre cei ce se pocăiesc şi miluieşte pe cei ce-L roagă".

Astfel s-a mângâiat ucenicul de cuvintele bătrânului său şi a răbdat puţină vreme. Dar el, aducându-şi aminte iar de răul ce a pătimit, se întrista cu totul şi nu avea mângâiere. Atunci s-a dus iarăşi la bătrân şi i-a zis: „Părinte, nu am odihnă nicidecum din pricina gândurilor. Cum îmi aduc aminte de darul ce l-am pierdut, plâng nefericirea mea şi nu ştiu ce să fac; pentru că, din pricina gândurilor, mă cufund în deznădejde. Deci dă-mi voie să mă duc la vreun bătrân iscusit, la care vei crede de cuviinţă, doar voi găsi odihnă de gânduri, şi mă voi slobozi de întristare".

Iar dumnezeiescul Paisie, luând puţină pâine, a dat-o ucenicului lui şi i-a zis: „Ia pâinea aceasta şi du-te în cutare cetate şi, lângă zidul cetăţii în partea dreaptă, vei afla un om sărac şezând pe nişte gunoi, batjocorit şi lovit cu pietre de copii. Acelui om dă-i pâinea şi vei auzi de la dânsul, cu dumnezeiasca cuviinţă, cele de folos ţie!" Atunci ucenicul, luând pâinea, îndată a plecat şi, ducându-se în cetatea aceea, a găsit pe acel om şi aştepta să înceteze jocurile copiilor, ca să se apropie de dânsul. Dar acela, văzându-l, îndată i-a zis: „Vino aproape şi-mi dă binecuvântarea - adică pâinea - ce mi-a trimis-o bătrânul tău!" Şi apropiindu-se ucenicul, săracul acela a luat pâinea în mâinile lui şi, sărutând-o, îl întreba: „Cum se mai află sfinţitul Paisie, că mult doream să aflu despre dânsul. Iar tu, fiule, de ce te îndoieşti de câte îţi zice ţie şi nu te pleci la poruncile lui? Nu ştii că, pentru neascultarea ta, te-ai lipsit de apa aceea dumnezeiască şi de darul ce urma să-l iei dintr-însa? Şi tu încă nu-l asculţi şi nu te pleci sfatului lui, ci vii către altul? Eu te asemăn cu cel ce ţine în mână apă curată şi rece şi nu bea dintr-însa, ci merge în alte părţi şi caută să afle apă ca să-şi potolească setea sa. Deci du-te şi supune-te bătrânului tău, marelui Paisie, că cine nu se supune lui, acela nu se supune nici poruncilor Mântuitorului nostru Iisus Hristos!" Acestea auzindu-le ucenicul, s-a întors slăvind pe Dumnezeu şi de aici înainte făcea ascultare la toate poruncile Sfinţitului Paisie.

Dar n-a trecut multă vreme şi iarăşi, aducându-şi aminte de darul de care s-a lipsit, îşi plângea paguba sa şi iarăşi ruga pe marele Paisie să-i dea voie să meargă la cel ce şedea pe gunoi. Iar Cuviosul Paisie îi zicea să nu plece, dar fiindcă nu se supunea, ci dorea să meargă iarăşi la dânsul, pentru că era supărat de gânduri, i-a zis: „Fiule, omul acela s-a odihnit întru Domnul! Dar, fiindcă te văd că ai nădejde doar către omul acela şi te pleci sfatului lui, îţi dau voie. Deci du-te în partea dinspre miazănoapte a cetăţii şi, găsind acolo un mormânt, intră într-însul şi vei afla acolo îngropate trei trupuri de bărbaţi sfinţi, care s-au învrednicit de daruri proorocești. Aceia,

cunoscându-şi mai înainte sfârşitul vieţii lor, s-au dus şi s-au aşezat în mormântul acela. Acestea văzându-le, zi celui ce zace în mijlocul celor doi: «Robul lui Dumnezeu, Paisie, cu puterea lui Iisus Hristos, Care a înviat pe Lazăr cel mort de patru zile, îţi porunceşte să te scoli ca să-mi spui cele cuviincioase şi de folos pentru mine!»"

Atunci ucenicul, alergând cu osârdie, s-a dus în partea dinspre miazănoapte a cetăţii şi, aflând mormântul, a intrat înăuntru. Şi a zis către cel adormit, după porunca bătrânului. Şi, o, minune! Îndată mortul s-a sculat şi a zis: „Pentru ce nu te-ai plecat mie, care ţi-am zis să te supui poruncii bătrânului tău? Deci du-te şi te supune lui fără îndoială. Şi ascultă cuvintele lui, de voieşti a te mântui; căci cel ce nu se supune cuvintelor lui, cu adevărat se împotriveşte poruncilor lui Hristos!" Acestea zicându-le mortul, iarăşi a adormit; iar ucenicul, minunându-se, s-a întors către sfinţitul Paisie şi i-a povestit toate. De aici înainte s-au împăcat gândurile lui şi avea grijă să câştige prin ascultare bunătăţile ce le pierduse prin neascultare. Astfel el creştea în sporirea faptei bune şi a desăvârşirii.

Altădată au venit la marele Paisie doi fraţi şi au locuit împreună cu fraţii aceluia. Şi făcând destulă vreme ascultare, adeseori rugau pe cuviosul să le dea voie să locuiască deosebi în pustie. Iar acela, văzând osârdia lor, le-a dat voie. Deci, ducându-se la dorita linişte, se nevoiau mult în pustnicie, izgonind de la dânşii asupririle vrăjmaşului. Dar diavolul, urâtorul binelui, ca un mult iscusit, a pornit război împotriva lor prin alţi monahi, astfel: Din lucrarea vicleanului, un oarecare hoţ a furat lucrurile unuia ce locuia în pustie şi, cercetând el să afle cine i le-a furat, a auzit de un bătrân ce avea darul mai înainte vederii şi poate să-i arate pe hoţ. Deci s-a dus la dânsul, căutând să afle cine i le-a furat.

Dar bătrânul acela nu era cu adevărat înaintevăzător din dumnezeiescul dar, ci proorocea din lucrarea diavolească. De aceea a zis către cel ce-l întreba: „Acei doi monahi ce au venit acum nu demult şi s-au sălăşluit în această pustie, aceia ţi le-au furat; deci să nu-i laşi, până ce nu ţi le vor da". Acestea auzindu-le el, s-a dus la egumenul lavrei şi, luând strajă, s-a dus la cei doi fraţi şi, târându-i şi bătându-i, i-a adus în lavră şi i-a pus la închisoare, şi ca pe nişte făcători de rele şi hoţi i-a osândit la moarte.

Iar cuviosul Paisie, cunoscând prin dumnezeiescul dar ispita fraţilor, s-a sculat îndată şi s-a dus la lavră; şi aceasta înştiinţându-se, s-au dus toţi părinţii la dânsul şi împreună cu dânşii era şi acel rătăcit bătrân, care se socotea înaintevăzător. Iar după ce au dat toţi cuviincioasa sărutare cuviosului, i-a întrebat: „Ce aţi făcut, fraţilor,

cu acei doi tineri ce petreceau în linişte?" Aceia i-au răspuns: „Sunt hoţi, părinte, şi pentru necuviincioasa lor faptă au fost puşi la închisoare". Cuviosul i-a întrebat: „Şi cine v-a spus vouă cum că sunt ei hoţi?" Atunci ei au răspuns: „Acest bătrân înainte văzător ne-a spus". Iar cuviosul a întrebat pe bătrân, dacă acei tineri sunt cu adevărat hoţi! Şi acela i-a răspuns că sunt hoţi cu adevărat, căci proorocia lui este dumnezeiască. Atunci dumnezeiescul Paisie i-a zis: „Dacă ar fi fost ~~de la~~ Dumnezeu darul proorocie tale şi nu din amăgire diavolească, atunci nu s-ar fi arătat diavolul în gura ta!"

Acestea auzindu-le părinţii, s-au tulburat şi s-au înfricoşat tare, deoarece cuvintele sfinţitului Paisie erau adevărate şi fără nici o îndoială. De aceea, ocărând pe bătrânul acela, l-au îndemnat să-şi ceară iertare de greşeala sa. Iar acela, înfricoşându-se, a căzut la picioarele cuviosului, zicând: „Iartă-mă, sfinţite părinte, şi te roagă pentru mine, rătăcitul!" Şi rugând cuviosul pe Dumnezeu pentru dânsul, îndată a ieşit din gura lui diavolul slavei deşarte şi s-a arătat tuturor ca un porc. Deci, ieşind cu multă mânie şi turbare, s-a repezit asupra cuviosului, voind a-l rupe cu dinţii; dar dumnezeiescul părintele nostru Paisie, certându-l, l-a aruncat în prăpastie şi l-a pierdut.

Iar acel bătrân rătăcit, nu numai că a scăpat de diavol, dar a văzut şi amăgirea ieşind dintr-însul şi, prihănindu-se pe sine, s-a pocăit. Deci, tânguindu-se şi plângând mult pentru greşeala sa, tăvălindu-se pe pământ, ruga pe cuviosul să-i ierte greşelile cele făcute în trecut, fiind amăgit. Asemenea şi ceilalţi monahi care printr-însul se rătăciseră, ocărându-se pe sine, şi-au cerut iertare. Apoi au chemat şi pe cei doi tineri pe care îi clevetiseră, şi şi-au cerut iertare pentru necinstea şi pedeapsa ce le-au făcut. Iar părintele nostru Paisie, întristându-se pentru toţi aceia, i-a sfătuit cele cuviincioase şi potrivite. După aceea, luând la o parte pe egumen, i-a arătat locul unde se aflau lucrurile cele furate ale pustnicului, nespunând pe hoţ, şi s-a întors în pustie.

Şi auzind câte a arătat Dumnezeu oamenilor prin Cuviosul Pavel, s-a dus la dânsul. Deci, întâlnindu-se unul cu altul, erau nedespărţiţi şi se ajutau unul pe altul. Şi erau ca un zid tare, îndulcindu-se cu bucurie de bunătăţile liniştii şi în fiecare zi aflau noi nevoinţe de pustnicie şi de mai înaltă petrecere. Sfinţitul Paisie era bătrân şi de o vârstă cu dumnezeiescul Pavel; iar după suflet era prea osârdnic, şi de aceea zicea dumnezeiescului Pavel: „Să ne nevoim de-a pururea şi să ne ostenim până avem vreme; pentru că, atât cât trăim, Domnul nostru nu se mulţumeşte să încetăm vreodată de la lucrarea celor

bune; şi o să ne fie frică şi ruşine dacă vom fi găsiţi leneşi în vremea morţii noastre". Iar sfinţitul Pavel, auzind cu bucurie dumnezeiasca lui sfătuire, a zis: „Iată eu, o, preabunule între părinţi, urmez sfătuirii tale; căci, având îndrăzneală la rugăciunile tale, cred că Dumnezeu ne va învrednici să săvârşim această viaţă după socoteala ta, în lucrarea faptelor bune".

Deci amândoi erau făcători de minuni, doctori iscusiţi ai sufletelor şi ai trupurilor, rugători către Dumnezeu pentru toţi şi tuturor mijlocitori de mântuire. Însă povestirile dumnezeiescului Pavel fiind multe, le lăsăm altuia să le povestească. Asemenea şi ale Sfinţitului Paisie, fiind prea multe şi necuprinse, am spus puţine din cele multe, ca să îndemnăm pe ascultători spre urmarea lor; căci nu ajunge cuvânt să arate cu de-amănuntul preaînalta petrecere a Sfântului Paisie şi nici el nu voia să se cunoască isprăvile lui, pentru smerenia lui cea desăvârşită. Chiar şi celor ce-l întrebau: „Care faptă este mai înaltă decât toate faptele bune?", el le răspundea: „Acea faptă este mai bună, care se face în ascuns". Altădată, fiind întrebat cu aceeaşi întrebare, a răspuns: „Mai înaltă decât toate faptele bune este a urma cineva sfatului altora şi nu voinţei sale".

El trecea şi vremea liniştii şi vremea vieţii împreună cu bine şi cu plăcere de Dumnezeu. În linişte iubea dumnezeiasca suire şi prietenie; iar în petrecerea împreună cu alţii dorea mântuirea celorlalţi. Dar cel mai minunat este că n-a lăsat vreodată să înţeleagă cineva nevoinţa lui în viaţa de obşte şi când urma să fie slăvit pentru vreo faptă a sa, o lăsa îndată şi uneltea alta, ca să se păzească nevătămată cea mai dinainte şi să nu se prăpădească cu laudele; căci, după adevăr, lauda de la oameni este mare primejdie şi puţin câştig au cei ce se nevoiesc pentru laudă. Pentru aceasta şi Domnul ne porunceşte, zicând: *Să nu cunoască stânga, ce face dreapta ta*. Dar de aici înainte este vremea ca să vorbim şi despre fericitul sfârşit al Cuviosului Paisie.

Ajungând la adânci bătrâneţi şi strălucind cu faptele bune ca o stea luminoasă, acest mare om al lui Dumnezeu a fost chemat de Dumnezeu către fericirea cea din ceruri. Trupul lui l-au îngropat cu cinste mulţimea monahilor, iar duhul lui s-a suit la viaţa veşnică. După aceea, n-a trecut multă vreme şi s-a dus şi pururea pomenitul Pavel la viaţa veşnică şi la strălucirea sfinţilor, acolo unde avea ceata dumnezeiescului Paisie, ca împreună să se îndulcească fericitele lor suflete de odihna aceea, precum şi în această viaţă de acum au pătimit împreună în ostenelile pustniciei. Dar nu numai sufletele lor sunt unite în cer, ci şi trupurile deşi s-au despărţit şi s-au pus în locuri

osebite, însă n-a trecut multă vreme, şi s-au unit iarăşi, punându-se în acelaşi loc, după cum urmează. Deci se cuvine ca cititorii să ia aminte la această povestire, că li se va arăta o minune preaslăvită.

După ce s-a săvârşit marele Paisie, dumnezeiescul Pavel s-a dus în pustia cea mai dinăuntru. Acolo, după puţină vreme, s-a săvârşit şi el şi a fost îngropat cu evlavie şi cu cinste. Apoi, auzind părintele nostru Isidor despre moartea marelui Paisie, a intrat într-un caic şi s-a dus la locul unde zăceau sfintele moaşte ale Cuviosului Paisie. Deci, luându-le cu toată cinstea şi sărutându-le, le-a pus într-un sicriu ce-l avea gata, ca pe un lucru mare şi vrednic de cinste şi mai scump decât toată vistieria şi s-a întors înapoi, aducându-le cu el în caic, ca să îmbogăţească cu dânsele patria sa, Pisidia.

Iar după ce a mers destulă cale pe mare, călătorind cu laude şi cu prea mare bucurie, a ajuns în dreptul pustiei, unde erau sfintele moaşte ale Cuviosului Pavel. Acolo caicul s-a oprit şi nu mai mergea înainte; ci, ca şi când ar fi fost viu şi însufleţit, se abătea în altă parte şi se tot pornea spre pustia dumnezeiescului Pavel; deoarece şi Sfinţitul Paisie cerea obişnuita petrecere împreună cu Cuviosul Pavel. Iar oamenii caicului, silindu-se a porni mai departe, au încercat două zile în tot felul, dar n-au putut; de aceea au cunoscut că erau ţinuţi acolo de Dumnezeu, iar nu din altă pricină. Şi neştiind ce să facă, s-au liniştit şi au lăsat caicul necârmuit ca să meargă încotro s-ar porni. Iar caicul, cârmuindu-se de mână nevăzută, a mers şi a stat nemişcat la uscat, aşteptând să ia povara sa. Văzând aceasta, cei ce erau în caic aveau mare întristare şi nedumerire.

Dar, într-acel ceas, a venit la mal un bătrân din părinţii cei vestiţi ai pustiei aceleia, care se numea Ieremia, şi a zis către ei: „O, oameni buni, pentru ce vă luptaţi împotriva dumnezeieştii minuni, pe care o vedeţi, căci este peste fire! Pe prietenul şi împreună pustnicul său, pe dumnezeiescul Pavel îl cheamă marele Paisie şi, vrând a se aduce şi a se pune cinstitele moaşte ale aceluia împreună cu ale sale, a adus caicul aici. De aceea, ieşind degrabă şi căutând sfintele lui moaşte şi găsindu-le, să le luaţi, ca să fie împreună şi sfintele lor trupuri". Iar cinstitul părintele nostru Isidor şi cei împreună cu el, înconjurând pustia aceea, căutau sfintele moaşte ale dumnezeiescului Pavel şi, găsindu-le, le-au luat şi le-au adus la caic, având-le ca pe o vistierie mai strălucită decât aurul şi decât pietrele cele de mult preţ.

Şi minune s-a făcut atunci, căci cu adevărat erau cârme aceşti doi mari părinţi, Pavel şi Paisie. Ei cârmuiau caicul în toată calea aceea şi-l izbăveau de toată împiedicarea, până l-au dus nevătămat la Pisidia. Iar marele Isidor a adus cinstitele moaşte ale sfinţilor cu toată

cântarea de laudă şi cu cinste la mănăstirea ce o zidise. Şi câţi erau supăraţi de diavoli, ori pătimeau de vreo altă neputinţă, alergau la sfintele lor moaşte şi, numai apropiindu-se de ele, se vindecau. De atunci înainte câte preaslăvite minuni a lucrat Dumnezeu prin ei, nu este cu putinţă a le număra cineva. Iar eu, smeritul Ioan, am povestit numai aceste puţine din cele multe, spre slava Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC ZOSIMA, OSTAŞUL

Pe vremea când împăratul Traian ţinea împărăţia Romei, popoarele elineşti erau cuprinse cu mare îndrăcire de idoli, cu rătăcire şi cu multă orbire; de aceea se ridica cumplită prigoană asupra Bisericii lui Dumnezeu. Şi era între elini un bărbat vestit cu numele Dometian, ighemon al Antiohiei Pisidiei. Acela, mergând la împăratul Traian, a cerut să-i dea lui putere asupra creştinilor, ca să-i silească cu munci grele pe toţi care nu voiau să jertfească zeilor. Şi luând acea putere de la împărat şi, îmbrăcându-se în platoşa cea diavolească, ca un leu se aţâţa cu mânia împotriva acelora care până la moarte păzeau mărturisirea adevăratului Dumnezeu.

Deci, străbătând părţile Soropolitariei, s-a apropiat de cetatea care se numea Apolonia, în care era un ostaş între elini, cu numele Zosima, care dorea să fie următor credinţei lui Hristos. Acesta auzind că ighemonul se apropie şi năvăleşte cu prigonirea, a lepădat armele cele ostăşeşti, a alergat la Sfânta Biserică, şi învăţând credinţa cea întru Hristos, a luat Sfântul Botez şi se deprindea cu lucrurile cele creştineşti, în curăţie şi în întreaga înţelepciune, îndeletnicindu-se în postiri şi în rugăciuni. Iar după câteva zile, ighemonul Dometian mergând în cetatea aceea, s-a apropiat de el unul din slujitorii de idoli şi i-a zis: „Este aici un ostaş, anume Zosima, care defaimă pe împărat şi puterea voastră. Acela, lepădându-se de rânduiala ostăşească în care era scris de împăratul Traian şi aruncând armele sale, zice că este creştin, nesocoteşte pe zeii noştri, dispreţuieşte legile împărăteşti şi defaimă stăpânirea împărătească". Iar ighemonul, auzind aceasta, a zis: „Să se aducă acel Zosima aici la judecată".

Deci, ducându-se cu o ceată de ostaşi după poruncă, au prins pe sutaşul Zosima şi l-au pus la judecată. Iar ighemonul, văzându-l, l-a întrebat: „Tu eşti cel ce te numeşti Zosima?" Ostaşul lui Hristos a

răspuns: „Eu sunt Zosima, robul Domnului meu Iisus Hristos". Ighemonul a zis: „Mai întâi spune-mi în ce rânduială te afli, apoi vei spune al cui rob eşti". Sfântul a zis: „Eu am fost în rânduiala de ostaş al împăratului vostru cel pământesc şi, lepădând pe zeii voştri cei pierzători, m-am făcut ostaş al Împăratului ceresc, Care este Hristos adevăratul Dumnezeu!" Dometian a zis: „O, nelegiuitule, nimic nu-ţi va ajuta numele lui Hristos. Deci mai bine jertfeşte zeilor, ca să ţi se ierte păcatul cu care ai greşit împotriva împăratului nostru Traian, de la care te-ai învrednicit cu rânduiala ostăşească". Sfântul a zis: „Nu voi jertfi deloc zeilor voştri".

Atunci Dometian a poruncit ca pe ostaşul lui Hristos să-l ducă în temniţă. A doua zi, sfântul iarăşi a fost pus la judecată, având mâinile legate înapoi. Iar ighemonul a poruncit să-l spânzure pe lemnul cel de muncire şi, spânzurat fiind mucenicul, muncitorul i-a zis: „Jertfeşte zeilor, spurcate Zosima, mai înainte de a începe să ţi se rupă mădularele tale!" La acestea, sfântul a răspuns: „Nu numai cu cuvintele, dar nici cu faptele nu vei putea să mă îndupleci să jertfesc zeilor tăi!"

Deci ighemonul a poruncit la nişte ostaşi puternici să-l bată. Iar Sfântul Zosima fiind bătut, a zis către ighemon: „În deşert se ostenesc slujitorii tăi; căci, Dumnezeu întărindu-mă pe mine, nu simt bătăile ce mi se dau!" Astfel mucenicul a fost bătut multă vreme, încât şi pământul s-a roşit de sângele lui. Apoi a strigat cu glas mare către Dumnezeu, zicând: „Doamne Dumnezeule Atotputernice, Cel ce şezi pe scaunul slavei Tale, Cel ce ai întins cerul şi ai întemeiat pământul, Cel ce ai adunat toate apele într-o adunare, nădejdea noastră şi aşteptarea robilor Tăi, ascultă-mă pe mine, care mă rog Ţie, nu mă lăsa să fiu biruit de îngrozirile şi muncile tiranului; pentru ca toţi cei ce nu ştiu numele Tău să înveţe prin mine a Te cunoaşte pe Tine, Unul Adevăratul Dumnezeu".

Astfel rugându-se sfântul, a venit un glas din cer, zicându-i: „Zosima, îmbărbătează-te şi te întăreşte; căci Eu sunt cu tine şi nimic nu te va birui". Acest glas l-a auzit şi Dometian şi cei ce erau cu dânsul, şi unii ziceau: „Mare vrăjitor este acesta!" Iar alţii ziceau: „Acesta nu este vrăjitor, ci robul lui Hristos Dumnezeul său. Cu adevărat este mare Dumnezeul creştinilor, de la care s-a trimis acest glas spre omul acesta!" Apoi ighemonul a poruncit la patru ostaşi să-l întindă cu putere în patru părţi. Iar mucenicul, fiind întins, şi-a ridicat ochii spre cer şi a zis: „Doamne Dumnezeul meu, Cel ce cunoşti gândurile omeneşti, nădejdea creştinilor, scăparea şi odihna celor ce sunt în primejdii, izbăveşte-mă de meşteşugirile pierzătorului

Dometian, slujitorul diavolului, ca toţi cei ce stau de faţă să Te cunoască pe Tine, că Tu eşti Dumnezeul Cel viu, Care ai fost mai înainte de veci şi în veci vei fi!"

Atunci îndată mulţi din cei ce stăteau de faţă, văzând o răbdare ca aceea a mucenicului, au crezut în Hristos. Iar ighemonul, văzând aceasta şi temându-se ca nu cumva să se întoarcă toţi spre credinţa creştinească, s-a mâniat; deci, scrâşnind din dinţi, se gândea în sine cu ce fel de moarte să piardă pe robul lui Hristos. Pentru aceea a poruncit să aducă un pat de aramă şi să pună dedesubt foc mare, ca să ardă pe mucenic deasupra lui. Deci patul acela fiind ars foarte tare, a poruncit să pună pe el pe sfântul. Iar mucenicul, îngrădindu-se cu semnul Sfintei Cruci, s-a suit pe pat şi îndată Domnul a prefăcut focul în rouă, pentru că prin îngerii Săi a trimis mucenicului ajutor. Deci toţi cei ce stăteau de faţă socoteau că mucenicul este mort din pricina focului; dar îngerii Domnului, ridicând pe sfântul de pe patul acela în vreme ce toţi priveau, l-au pus viu lângă pat, nefiind vătămat deloc. Iar poporul, văzând o minune ca aceea, a preamărit pe Dumnezeul Cel Adevărat, Care a trimis pe sfinţii Săi îngeri şi a izbăvit pe robul Său de un foc ca acela; şi mulţi s-au apropiat de credinţa lui Hristos. Iar ighemonul, sculându-se de la judecată, s-a dus acasă cu ruşine, iar pe mucenic a poruncit să-l prindă şi să-l ţină sub pază.

După aceasta, ighemonul Dometian s-a dus în cetatea Cononiei şi a poruncit să aducă după el pe mucenic legat, ca acolo să-l muncească. Ajungând în acea cetate şi şezând la judecată, a poruncit să încalţe pe mucenic cu papuci de fier, în care erau puse piroane ascuţite şi să-l lege cu un lanţ de fier de un cal neînvăţat, ca să alerge cu calul. Iar sfântul, fiind legat de calul acela, alerga atât de repede cu papucii cei de fier, încât întrecea calul, pentru că Dumnezeu era cu el. Şi zicea sfântul în alergarea sa: „Doamne Dumnezeule, Care săvârşeşti picioarele mele ca ale cerbului, dă-mi răbdare desăvârşită!" Iar ighemonul, văzând o răbdare ca aceea a mucenicului, a poruncit să-l arunce în temniţă şi să nu-i dea deloc mâncare şi băutură, ca să se sfârşească de foame şi de sete.

După ce au trecut trei zile, în care sfântul a petrecut flămând şi însetat, au intrat în temniţă doi tineri preafrumoşi, dintre care unul îi aducea pâine curată, iar altul un vas cu apă. Aceia au zis sfântului: „Primeşte acest dar preascump, pe care ţi l-a trimis Dumnezeul tău". Iar mucenicul lui Hristos, primind, a mâncat, a băut, s-a întărit cu trupul şi a zis: „Mulţumesc Ţie, Doamne, că Te-ai milostivit spre mine şi nu m-ai trecut cu vederea, ci m-ai săturat cu cereasca Ta pâine şi băutură! Laud şi slăvesc măririle Tale în veci!" Şi făcându-se

ziuă, ighemonul a şezut la judecată şi a poruncit să aducă pe mucenic la cercetare. Şi a stat sfântul înaintea lui cu faţa luminoasă, având mintea înaripată către Dumnezeu. Iar ighemonul se mira văzând pe mucenic neschimbat la faţă după atâtea munci şi a zis către el „O, Zosima, măcar acum vino-ţi în simţire şi jertfeşte zeilor, ca să nu fii zdrobit de bătăi şi astfel să mori în chinuri groaznice".

Sfântul a răspuns: „De voieşti, jertfeşte tu diavolilor celor asemenea cu tine; iar eu, precum am zis mai înainte, voi sluji Dumnezeului meu". Iar ighemonul, mâniindu-se, a poruncit să spânzure pe mucenic la muncire şi a zis către el: „Vezi, ticălosule, cât de multe munci s-au pus înaintea ta? Şi încă nu mă asculţi ca să jertfeşti zeilor?" Sfântul a răspuns: „Cel ce iubeşte pe Dumnezeul Cel viu, nu ţine seama de aceste munci!" Atunci ighemonul a poruncit să fie strujit trupul mucenicului cu piepteni de fier. Iar mucenicul fiind muncit astfel, a strigat cu glas mare către Dumnezeu, zicând: „Acum cunosc mai bine milostivirea îndurărilor Tale, Hristoase, Făcătorule al luminii; de vreme ce m-ai întărit ca să rabd toate cu bărbăţie şi să nu grăiesc nimic cu nerăbdare; ca, prin aceste munci, să se cunoască şi mai mult puterea dumnezeirii Tale".

Acestea zicându-le sfântul, ighemonul a poruncit ca, luându-l de la muncire, să-l pună iarăşi înaintea sa, şi i-a zis: „Multe munci ai răbdat pentru Hristosul tău şi nici un folos nu ai aflat. Măcar acum, apropiindu-te, jertfeşte zeilor!" Atunci sfântul a răspuns: „Dometiane, preacumplitule muncitor, fără de omenie şi plin de toată necurăţia, teme-te de Dumnezeul Cel ceresc şi părăseşte-ţi rătăcirea ta; iar pe idoli să nu-i numeşti dumnezei, fiindcă sunt diavoli, iar nu dumnezei". Ighemonul a zis: „Dar tu, o, spurcatule om, cum îndrăzneşti a numi pe zeii noştri diavoli, cărora toată lumea le săvârşeşte zile de prăznuire?" Mucenicul a zis: „Ce fel de prăznuiri au zeii tăi în iad, astfel să-ţi fie ţie şi împăratului tău şi tuturor celor ce cred într-înşii!"

Atunci ighemonul a poruncit ca iarăşi să-l spânzure la muncire şi cu lumânări aprinse să-i ardă pântecele. Iar mucenicul a zis către ighemon: „Să nu arzi numai pântecele, ci şi trupul meu, dar niciodată nu mă vei birui, pentru că Hristos este cu mine, întărindu-mă. Iată, doresc foarte mult să fiu ucis de tine, pentru că aceasta este slava mea înaintea Hristosului meu, ca să mor pentru El". Şi neştiind ighemonul ce să facă mai mult, a osândit la moarte pe mucenic, ca să i se taie capul cu securea.

Şi dus fiind mucenicul la locul cel de moarte, se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Doamne Dumnezeul meu, caută spre mine păcătosul şi primeşte sufletul meu împreună cu cei ce Ţi-au plăcut Ţie

în veac; căci Tu eşti slava şi lauda mea în vecii vecilor!" Şi ajungând la locul de moarte, i s-a tăiat capul cu securea pentru Domnul său.

Sfântul Mucenic Zosima şi-a săvârşit pătimirea sa în 19 zile ale lunii iunie, în cetatea Cononiei, stăpânind în Roma Traian, iar întru noi împărăţind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava şi stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL IOAN SIHASTRUL

Cuviosul părintele nostru Ioan, lăsând lumea, s-a făcut monah şi petrecea cu plăcere de Dumnezeu, în post şi în rugăciune, în sihăstria pustiei din părţile Palestinei, nu departe de Ierusalim. Despre viaţa lui cea plăcută lui Dumnezeu, în cartea ce se numeşte "Limonar", alcătuită de cuvioşii noştri părinţi Ioan şi Sofronie – care a fost mai pe urmă patriarh al Ierusalimului –, se scrie astfel: „Ne-a spus nouă – adică lui Ioan şi lui Sofronie – avva Dionisie presbiterul şi păzitorul de vase al sfintei biserici cea din Ascalon, despre avva Ioan Sihastrul, zicând că acel bărbat a fost mare cu viaţa în neamul cel de acum şi foarte plăcut lui Dumnezeu. El vieţuia în hotarele satului Sehusta, care era departe de Ierusalim, ca la douăzeci de stadii. Stareţul avea în peştera sa chipul Preacuratei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarei şi pururea Fecioarei Maria, având în braţe pe Pruncul Cel mai înainte de veci, pe Hristos Dumnezeul nostru.

De câte ori stareţul voia să se ducă în vreun loc, ori în pustie departe, ori la Ierusalim să se închine cinstitei Cruci şi Mormântului Domnului Hristos şi să cerceteze Sfintele Locuri, sau să se roage la Muntele Sinai, sau la sfinţii mucenici care se aflau departe de Ierusalim – căci era bătrânul mare iubitor de mucenici şi se ducea uneori în Efes, la mormântul Sfântului Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, alteori se ducea în Evhaita la Sfântul Teodor, sau în Seleucia Isauriei, la Sfânta Tecla; ori în Sarafas, la Sfântul Serghie, uneori la acela, iar alteori la alt sfânt –, şi când se ducea, îşi aşeza candela în peştera sa înaintea chipului Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, o aprindea precum avea obiceiul şi, stând la rugăciune, se ruga lui Dumnezeu să îndrepteze calea paşilor săi. Şi căutând spre icoana Născătoarei de Dumnezeu, zicea: «Preacurată Stăpână Născătoare de Dumnezeu, deoarece mă duc în cale depărtată, unde am să zăbovesc multe zile, tu singură îngrijeşte-ţi candela ta şi păzeşte-o nestinsă după rugăciunea mea, până ce mă voi întoarce,

pentru că eu, având ajutorul tău însoţitor în călătorie, mă duc în calea în care am gândit». Zicând acestea spre sfânta icoană, se ducea în calea sa şi zăbovea de multe ori o lună, alteori două şi trei, iar alteori cinci sau şase luni. Apoi, când se întorcea, găsea întotdeauna candela plină şi arzând, precum o lăsa când pleca în cale şi niciodată n-a găsit-o stinsă".

În aceeaşi carte, "Limonar", se mai scrie încă şi aceasta despre Cuviosul părinte Ioan: „Odată, umblând în hotarele satului acela, unde îşi avea peştera, a întâlnit un leu mare venind asupra lui, la un loc unde calea era foarte strâmtă – între două garduri de spini din acelea cu care obişnuiau lucrătorii să-şi îngrădească ţarinile lor. Calea aceea era atât de strâmtă, încât un om pe jos abia putea să treacă printre acei spini. Şi când amândoi – stareţul şi leul – s-au apropiat unul de altul, stareţul nu-i făcea loc leului, nici leul, din pricina locului strâmt, nu putea să se întoarcă din cale, nici să treacă unul pe lângă altul nu era cu putinţă. Şi văzând leul că plăcutul lui Dumnezeu nu voia nicidecum să se întoarcă înapoi, ci voia să treacă în calea care îi era înainte, a stat în stânga stareţului pe picioarele cele dinapoi şi gardul acela lărgindu-l puţin cu greutatea trupului său, a lăsat cuviosului cale liberă; şi a trecut stareţul pe lângă leu, atingându-se de pieptul lui cu pieptul său şi aşa s-a dus fiecare în calea sa".

Odată a venit un frate la părintele Ioan şi, văzând că nu se află nimic în peştera lui, i-a zis: „Avva, cum petreci aici, neavând cele trebuincioase pentru viaţă?" Stareţul a răspuns: „Fiule, această peşteră este neguţătorie duhovnicească: dă şi ia; dă lucru de mâini şi ia cele trebuincioase!" Şi vieţuind acest plăcut al lui Dumnezeu ani îndelungaţi în pustniceştile sale nevoinţe şi în osteneli, s-a dus către Domnul şi s-a numărat în ceata sfinţilor, care stau înaintea Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh, Dumnezeu Unul în Treime, Căruia se cuvine slavă în veci. Amin.

LUNA IUNIE
ZIUA A DOUĂZECEA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC METODIE, EPISCOPUL PATARELOR

Acest plăcut al lui Dumnezeu, Metodie, încredinţându-se din tinereţe lui Dumnezeu, s-a arătat vas curat şi locaş al Sfântului Duh. De aceea, prin alegerea dumnezeiască, s-a învrednicit de cinstea arhierească şi a luat păstoria oilor cuvântătoare din cetatea Patara, care este în părţile Liciei. Acolo păştea turma sa bine şi cu iubire de Dumnezeu, luminând cu cuvinte line plinirea Bisericii. În acea vreme, se sculase eresul lui Origen, care înşela pe mulţi. Acel eres văzându-l arhiereul lui Hristos că se întăreşte, s-a ridicat împotriva lui ca un păstor ales, şi cu cuvintele sale l-a ars pe acela, ca şi cu nişte foc dumnezeiesc, pierzând tot întunericul şi ceaţa cea ereticească cu preaînţeleptele sale învăţături şi cu darul cel dumnezeiesc.

Cuvintele lui, cele de Dumnezeu insuflate, au strălucit în toată lumea ca nişte fulgere şi vestirea lui ca un glas de trâmbiţă de gând a ieşit în tot pământul. De aceea, nesuferind vrăjmaşul cel nevăzut îndrăzneala şi ostenelile lui cele mari pentru Biserica lui Hristos şi pentru dreapta credinţă, a înarmat asupra lui pe vrăjmaşii cei văzuţi, pe slugile sale, adică pe elinii care se închinau idolilor, îndemnându-i ca prin chinuri să ucidă pe slujitorul lui Dumnezeu, care mai înainte de mucenicie se îmbrăcase întru omorârea trupului cea făcătoare de viaţă. Deci, prinzând păgânii pe Metodie, arhiereul lui Hristos, i-au tăiat capul cu sabia şi sfântul s-a mutat la viaţa cea mai bună. Astfel, cel ce mai înainte slujea Mielului lui Dumnezeu, după aceea, el însuşi, ca un mieluşel junghiat, s-a adus jertfă vie lui Dumnezeu.

Pentru aceea, s-a împodobit şi cu îndoite cununi, fiind apărător viteaz al dreptei credinţe. El s-a luptat împotriva eresurilor şi înaintea

elinilor a mărturisit pe Hristos cu îndrăzneală, până la vărsarea sângelui şi la sfârşitul său cel mucenicesc. Şi a pătimit pentru Hristos în împărăţia lui Avrilian.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL IERARH LEVCHIE MĂRTURISITORUL

Pe vremea închinătorilor la idoli, când păgânii împăraţi ai Romei stăpâneau atât Răsăritul, cât şi Apusul, era în Alexandria un bărbat cinstit cu numele Evdichie. Acela era simplu la înţelegerea învăţăturii celei dinafară, dar preaînţelept la duhovnicească deprindere. Căci era împodobit cu faptele bune şi întru curăţie deplină îşi petrecea viaţa, fiind plin de frica lui Dumnezeu, de dragoste şi de milostivire spre săraci. Şi făcea milostenii multe şi se silea la post şi la rugăciuni. El avea un singur fiu – acesta despre care ne este nouă povestirea de faţă –, pe Sfântul Levchie, care la naşterea sa a fost numit Eutropie, iar nu Levchie, precum se va arăta în acest cuvânt. Iar când pruncul era de zece ani, maica sa, Eufrodisia, s-a mutat din viaţa aceasta.

Atunci tatăl lui, Evdichie, s-a dus cu Eutropie, fiul său, în mănăstirea fericitului Ermie, care era în hotarele Alexandriei; fiind îndreptat de fericitul egumen Nichita. Şi acolo a primit călugăria, iar pe copil l-a dat la învăţarea cărţii. Deci copilul, fiind isteţ, înţelegea toate cu înlesnire şi atât de mult a sporit cu darul lui Dumnezeu întru învăţătura cărţii, încât a covârşit pe mulţi din cei ce învăţau învăţătura cea dinafară. El era blând, smerit şi ascultător, slujind cu osârdie tuturor celor din mănăstire. Apoi era iubit de toţi, pe de o parte pentru ascultare şi obiceiul lui cel bun, iar, pe de altă parte, pentru înţelegerea Scripturii şi pentru înţelepciunea dată lui de Duhul Sfânt.

Şi când Eutropie era de 18 ani, fericitul Nichita, egumenul acestei mănăstiri, s-a mutat către Domnul. Deci fraţii, sfătuindu-se, rugau pe tânărul Eutropie, care nu era încă tuns în călugărie, să le fie egumen, iar el se lepăda cu totul, şi încă şi Evdichie, tatăl lui, îl oprea pe el de la aceasta, sfătuindu-l ca nicidecum să nu îndrăznească a lua asupra sa sarcina pe care nu s-a obişnuit a o purta, fiind încă tânăr, ci să se facă nevrednic de egumenie, având singur trebuinţă să se îndrepteze sub egumen. Şi a rămas acea mănăstire fără egumen timp de şapte ani, pentru că pe nimeni altul din fraţii aceia nu-l voiau, decât numai pe fericitul Eutropie, care, deşi nu voia şi încă nu era

călugărit, totuşi îl aveau între dânşii ca pe un egumen, folosindu-se mult de îmbunătăţita lui viaţă.

Într-acea vreme, Eutropie a împlinit 25 de ani de la naşterea lui şi, adunându-se fraţii, i-au zis: „Pentru ce treci cu vederea nevoia şi rugămintea noastră şi nu voieşti să ne fii începător? Iată, s-au împlinit şapte ani de când nu avem egumen, după sfârşitul părintelui nostru Nichita, şi fiecare petrece după a sa voie. Socoteşte să nu te faci pricinuitor al risipirii noastre, când vreun lup, intrând, va răpi turma lui Dumnezeu. Noi nu vrem să avem pe altcineva stareţ decât numai pe tine, deoarece toţi vedem sfinţita ta viaţă, cunoaştem obiceiul tău cel bun şi ştim că de la Dumnezeu îţi este dată ţie această înţelepciune”.

Atunci Eutropie le-a răspuns lor: „Ce este mie şi vouă, o, cinstiţilor părinţi şi fraţi! Pentru ce mă supăraţi pe mine cu aceasta fiindcă nu-mi este mie cu putinţă să o fac? Căci nici în călugărie nu sunt încă tuns, nici nu am vreo rânduială bisericească; deci, cum vă voi fi vouă părinte, neavând putere să vă grăiesc în biserică cuvânt de înţelepciune şi de învăţătură, nici putând a plăca pe cei bătrâni, fiind tânăr”. Dar ei îl sileau pe el la tundere şi la primirea preoţiei, însă el nu s-a supus nicidecum la voia lor; pentru că, deşi în inima sa dorea rânduiala călugărească, însă nu o primea, temându-se ca nu cumva fără de voie să-l silească pe el la egumenie, dacă ar fi primit rânduiala călugărească. Deci, fără să fie călugărit, se arăta cu viaţa călugăr iscusit.

În acea vreme, împărăţea în Roma păgânul împărat Comod, iar în Alexandria a fost trimis de împărat eparhul Filip, care avea o fecioară pe nume Evghenia, care a primit după aceea credinţa în Hristos, a petrecut viaţă minunată în chip bărbătesc şi s-a încununat prin mucenicie. Acest eparh, Filip, fiind elin cu credinţa, deşi se arăta blând creştinilor; însă, după porunca împăratului, a izgonit pe creştini din cetate, ca şi pe arhierei, pe preoţi şi pe călugări şi le-a poruncit să-şi aibă departe de cetate lăcaşurile, bisericile şi mănăstirile lor. Pe atunci era episcop al creştinilor Sfântul Elie. El vieţuia în cetatea Iliopoli, care nu era departe de Alexandria. Iar aproape de cetatea Alexandria era o mănăstire zidită de acest episcop şi încredinţată unui sfânt egumen cu numele de Teodor. În acelaşi loc, lângă cetate, era o biserică vestită ridicată în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria, la a cărei prăznuire se adunau nu numai alexandrinii cei credincioşi, dar şi cei din cetăţile de primprejur şi din ţări mai depărtate de pe unde erau creştini. Deci, apropiindu-se praznicul Adormirii Maicii Domnului şi mulţi venind

de pretutindeni la biserica ei, a ieşit şi fericitul Evdichie din mănăstirea sa, care se numea a lui Ermie, şi s-a dus cu Eutropiu, fiul său, acolo, aproape de cetatea Alexandriei, la praznicul acelei biserici.

Şi s-a întâmplat că în aceeaşi zi a mers şi sfântul episcop Elie din cetatea Iliopoli la aceeaşi prăznuire cu clerul său şi cu mulţime de popor şi, amestecându-se şi Evdichie cu Eutropie printre poporul care venea după episcop, au mers împreună. Iar sfântul episcop a dorit ca să intre mai întâi în mănăstirea cea zidită de dânsul, care era ocârmuită de egumenul Teodor şi să se odihnească acolo până la viitorul praznic. Şi când se apropia de mănăstirea aceea, s-a întâmplat că în acelaşi ceas mergea tot acolo şi fiica eparhului, fericita Evghenia, cu doi servitori fameni ai săi, îmbrăcată în chip bărbătesc. Deci, văzând pe episcop şi tot poporul, care mergea înainte şi în urma lui, s-a amestecat în popor. Şi voind ea să întrebe despre episcop pe vreunul din cei ce mergeau înainte şi în urma lui, a găsit pe fericitul Eutropie şi el i-a spus cu de-amănuntul toate cele despre Elie arhiereul lui Dumnezeu, precum se scrie pe larg aceasta în viaţa ei, şi a dus-o la dânsul, căci fericitul Eutropie era cunoscut sfinţitului episcop pentru curăţia vieţii sale şi pentru înţelegerea cea multă a Scripturii. Deci, cel ce va voi să ştie despre Sfânta Evghenia, să citească viaţa ei în 24 ale lunii decembrie, iar noi vom vorbi mai departe despre Sfântul Eutropie.

Odihnindu-se fericitul Evdichie în mănăstirea aceea, într-o noapte i s-a arătat în vedenia visului o dumnezeiască descoperire şi înştiinţare, despre sfârşitul ce i se apropiase. Asemenea, i s-a descoperit şi despre fiul său că are să fie episcop, că va sfărâma idolii în cetatea Vruntisiopoli din Italia şi va lumina ţara aceea cu Sfântul Botez. Apoi a auzit şi un glas către dânsul, grăind: „Evdichie, Evdichie, credincios rob al Domnului, de acum să nu te mai numeşti Evdichie, ci Evdiclie, adică «blând mângâietor»; iar fiului tău să nu i se mai zică Eutropie, ci Levchie să-i fie numele, care se tâlcuieşte: «a venit spre dânsul Duhul Domnului»!"

Şi deşteptându-se Evdichie din somn, a chemat îndată pe fiul său şi i-a spus cele ce i s-au descoperit în vedenie şi i-a zis: „Fiule, vezi că s-a apropiat vremea ducerii mele. Deci tu să nu fii amăgit de deşertăciunile acestei lumi, pentru că Domnul mi-a descoperit despre tine că vei fi cinstit cu rânduiala episcopiei şi prin tine voieşte Domnul a curăţi cetatea Vruntisiopoli de slujbele idoleşti, şi numele tău nu va mai fi Eutropie, ci Levchie, căci aşa te-a numit pe tine Domnul, precum şi pe mine din Evdichie m-a numit Evdiclie". Auzind aceasta Sfântul Levchie, cel numit mai înainte Eutropie, s-a

închinat lui Dumnezeu şi s-a întins la pământ în chipul crucii, spre a face rugăciune de mulţumire, zicând: „Bine eşti cuvântat Doamne, Dumnezeul părinţilor noştri, al lui Avraam, al lui Isaac şi al lui Iacov, că nu treci cu vederea pe cei ce nădăjduiesc spre Tine, nici nu depărtezi milostivirea Ta de la săracii robii Tăi; deci miluieşte-mă pe mine nevrednicul. Pentru aceasta, Doamne, Dumnezeul cerului şi al pământului, Te slăvesc şi Te măresc, că Tu eşti Stăpâne, iubitor de suflete omeneşti şi Ţie se cuvine slavă în nesfârşiţii veci".

Astfel rugându-se sfântul, s-a auzit un glas din cer grăind asupra bisericii: „Levchie, Levchie, cel mai luminat cu sufletul şi înălbit cu inima, iată numele tău este scris la cer şi pomenirea ta nu se va şterge din cartea vieţii!" Acest glas l-a auzit şi Sfântul Elie episcopul şi unii fraţi, care într-acea noapte nu dormeau, ci stăteau la rugăciune, dar nimeni n-a putut să înţeleagă cui s-a zis.

Iar a doua zi au venit la episcop fraţii de la mănăstirea lui Ermie, zicând: „Să ştii, stăpâne părinte, că iată sunt mai mult de şapte ani de când suntem fără de egumen şi fiecare din noi vieţuieşte precum voieşte; deci am rugat de mai multe ori pe cinstitul Eutropie să ne fie începător, deoarece din tinereţe a crescut în mănăstirea noastră şi viaţa lui cea sfântă covârşeşte vieţile noastre ale tuturor şi nimeni nu poate să i se asemene lui în ostenelile ascultării. El totdeauna petrece în postiri şi rugăciuni şi îl vedem îndeletnicindu-se la citirea şi scrierea cărţilor şi la toate lucrurile cele bune. Deci am fi voit să-l avem părintele nostru şi să urmăm paşilor lui, dar el nu voieşte şi trece cu vederea rugămintea noastră. Pentru aceea, stăpâne, ne rugăm ţie ca să ni-l pui egumen, chiar dacă nu vrea!" Iar sfântul episcop a grăit către dânşii: „Şi eu m-am gândit la acelaşi lucru, care îl grăiţi voi acum, dar aşteptaţi puţin până ce-l voi sfătui pe el să se supună voinţei noastre".

Aceasta zicând episcopul, s-a sculat şi s-a dus la biserică, fiindcă era ceasul Sfintei Liturghii, şi a poruncit arhidiaconului să se urce în amvon şi să strige către popor astfel: „Cine este din cei ce sunt aici care se numeşte Levchie?" Şi când arhidiaconul a strigat, nimeni din popor n-a răspuns, pentru că nici unul nu era dintre dânşii cu acel nume. Deci, arhidiaconul strigând de două şi de trei ori, Sfântul Levchie a văzut că nu este în popor alt Levchie decât el şi a răspuns zicând: „Eu sunt Levchie păcătosul!" Atunci toţi, căutând spre dânsul, s-au mirat şi au zis: „Tu eşti Eutropie, fiul lui Evdichie". El le-a răspuns: „Întrebaţi pe tatăl meu, că el vă va spune mai bine despre numele meu". Şi au adus de faţă pe fericitul Evdichie, bătrân cinstit, având 97 de ani, şi l-au întrebat: „Care este

numele cel adevărat al fiului tău?" Iar el, văzând o bună voire ca aceea a Domnului, ca să se descopere taina despre dânsul şi despre fiul lui, le-a spus cu de-amănuntul toată vedenia sa şi cum glasul Domnului în vis şi la arătare a numit pe fiul său Levchie. Şi toţi cei ce au auzit aceasta, au mulţumit cu bucurie lui Dumnezeu şi, alergând la Sfântul Levchie, i se închinau, cinstindu-l foarte mult. După aceasta, episcopul a început a-l îndemna să primească rânduiala preoţiei şi a egumeniei, dar el se lepăda. Poporul însă striga, zicând: „Levchie să fie nu numai preot şi avvă, ci chiar de cinstea episcopiei este vrednic". Deci Sfântul Levchie a fost hirotonit preot şi a fost pus avvă, şi au prăznuit luminos praznicul Adormirii Preacuratei Născătoare de Dumnezeu în biserica ei.

Şi luând Sfântul Levchie locul vredniciei sale, a început şi mai mult a se nevoi în plăcere de Dumnezeu, făcând minuni cu darul Sfântului Duh, care vieţuia în el. Într-o vreme a fost adus la el un om îndrăcit de neam arap, care acum era chemat spre Sfântul Botez. Pe acela văzându-l sfântul îndrăcindu-se, a zis diavolului: „Duh necurat, încetează de a munci pe acest om!" Iar diavolul, tremurând, a început a striga, tânguindu-se: „Dacă voi ieşi dintr-acesta, apoi unde voi intra, căci nu am casă mai bună decât acesta!" Sfântul Levchie a zis către el: „Necuratule duh, ieşi din zidirea lui Dumnezeu şi să nu mai îndrăzneşti a intra în el; ci, ieşind defăimat şi ruşinat, să laşi liber pe acela, pe care până acum l-ai muncit, urâtorule de oameni, având-l legat cu lanţurile întunecatei tale puteri. Intră în aceia care nu cred în Domnul nostru Iisus Hristos şi nici nu se închină Crucii Lui celei făcătoare de viaţă".

Atunci diavolul, strigând tare şi trântind pe om la pământ, a ieşit din gura lui cu asemănare de pasăre neagră care ieşind, striga: „Ce este mie şi ţie, Levchie, robul lui Dumnezeu? Pentru ce mă izgoneşti din locaşul meu pe care mi l-am ales? Eu n-am voit să intru în vreun om ce este alb la faţă şi bine împodobit, ci am intrat într-un arap negru şi de spaimă la vederea omenească, nădăjduind că nimeni nu mă va izgoni din unul ca acesta!" Deci sfântul, izgonind pe diavol cu semnul Sfintei Cruci, a ridicat sănătos pe omul acela de la pământ şi l-a învrednicit Sfântului Botez.

Iar diavolul, ducându-se în Egipt, s-a închipuit într-un balaur mare şi înfricoşat; apoi s-a dus în cetate la arătare şi, umblând pe uliţe, ucidea cu multă mânie pe toţi cei cu care se întâlnea, elini şi jidovi, bărbaţi, femei, copii şi animale. Iar sfântul, mai înainte văzând cu duhul acea răutate ucigătoare a diavolului, s-a dus degrabă în Egipt. Iar diavolul cel în chipul balaurului, simţind că sfântul se

apropie de cetate, s-a dus şi s-a aruncat în mare, lăsând multe trupuri zăcând pe uliţele cetăţii. Şi intrând sfântul în cetate, a văzut o mulţime din cei ce plângeau şi se tânguiau pentru morţii lor şi-i întreba pentru care pricină plâng. Iar aceia i-au răspuns: „De intrarea cea năpraznică în cetate a balaurului şi de uciderea multor oameni!" Ei au mai spus: „În acest ceas, mai înainte de venirea ta, s-a aruncat în mare şi s-a afundat". Atunci sfântul a poruncit să aducă apă, pe care a sfinţit-o şi, stropind cu ea pe cei morţi, a zis către dânşii: „În numele Domnului Savaot, sculaţi-vă pentru că nu sunteţi ţinuţi cu legăturile morţii, ci vătămaţi cu veninul diavolului; şi nu puteţi să vă eliberaţi singuri de puterea cea rea a balaurului, care s-a întărit peste voi pentru păgânătatea voastră şi pentru orbirea inimii, care stăpâneşte întru voi! Deci sculaţi-vă, cu puterea Dumnezeului meu, şi daţi slavă Celui ce v-a zidit pe voi!"

Aceasta zicând sfântul, s-a atins de trupurile lor cu toiagul ce-l ţinea în mâini; şi îndată s-au sculat toţi ca din somn şi s-au apucat de picioarele sfântului, zicând: „Cine este Dumnezeu, Căruia se cuvine a ne închina, decât numai Tatăl şi Fiul şi Sfântul Duh, pe Care tu Îl propovăduieşti, Sfinte Părinte Levchie, robul lui Dumnezeu?" Şi toţi cei înviaţi au crezut în Hristos, asemenea şi din cei vii, ca la trei mii de bărbaţi, au primit în acea zi credinţa în Hristos şi s-au botezat cu femeile şi cu copiii lor, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, pentru minunile cele făcute prin Sfântul Său Levchie.

Trecând câţiva ani, Filip, eparhul Alexandriei, a crezut în Hristos cu toată casa sa, pentru Sfânta Evghenia, fiica sa. Apoi, după o vreme, lăsându-şi dregătoria eparhiei, s-a făcut episcop al creştinilor. Iar după sfârşitul mucenicesc al aceluia, Sfântul Levchie a fost ales de toţi cu un glas la arhierie. Iar după Filip a fost eparh în Alexandria, Terentie, apoi Saturnin. Acesta, fiind vrăjmaş al creştinilor, s-a sfătuit cu ai săi închinători de idoli să ridice prigoană împotriva creştinilor din Alexandria, iar mai întâi să ucidă pe Sfântul Levchie, episcopul creştinilor, fiindcă îl vedea pe el întorcând pe mulţi elini la Hristos. Şi căuta eparhul vreme prielnică să poată începe a-şi săvârşi răutatea lui cea gândită. Iar alexandrinii cei credincioşi, înştiinţându-se de acea gândire a eparhului, s-au sfătuit între ei să ucidă pe eparh.

Atunci Sfântul Levchie a chemat la sine pe toţi creştinii şi a început a-i sfătui pe ei să nu îndrăznească a face o tulburare ca aceea, şi le-a mai spus şi arătarea ce i se făcuse lui de la Dumnezeu, zicând: „O, iubiţilor, să ştiţi că Domnul meu a binevoit a mi se arăta în vedenie şi mi-a poruncit să vă pun un alt episcop, iar eu să mă duc

spre apus la Vruntisiopol, pentru că cetatea aceea are trebuinţă de luminare!"

Aceasta auzind-o creştinii, au început a plânge şi, căzând la picioarele Sfântului, ziceau: „Părinte sfinte, nu ne lăsa pe noi, săracii, nu te despărţi de popoarele pe care le-ai câştigat lui Dumnezeu, ci să petreci cu noi până la sfârşitul tău!" Iar sfântul le-a răspuns lor, zicând: „Voi toţi ştiţi că încă din tinereţile mele, Domnul a binevoit a descoperi tatălui meu, Evdiclie, cele pentru mine, cum aveam să primesc această rânduială a arhieriei, de care nu sunt vrednic şi a merge în cetatea cea închinătoare la idoli şi la poporul care nu ştie pe Dumnezeu. Pentru că Stăpânul nostru a voit ca, prin mine, nevrednicul robul Lui, popoarele acelea să se adauge la Sfânta Biserică. De aceea, Domnul mi-a poruncit acum să vă pun vouă alt părinte, iar eu să mă duc la lucrul care mi s-a poruncit înainte. Iar pentru eparhul Saturnin, să ştiţi că sfatul cel necurat, alcătuit spre prigonirea creştinilor, nu va veni întru săvârşire, fiindcă i s-a scurtat viaţa şi s-a apropiat pieirea lui. Astfel, după plecarea mea de aici, va cădea casa lui şi-l va zdrobi cu toţi casnicii lui!"

Aceasta zicând şi mângâind pe creştinii care plângeau, a ales pe un bărbat vrednic de arhierie şi l-a pus episcop în locul lui. Iar el, luând cu sine pe cei doi diaconi ai săi, pe Evsevie şi pe Dionisie, şi cinci din ucenici, s-a dus din cetate în port, petrecându-l pe el tot poporul creştinesc, ca la cinci mii de bărbaţi afară de femei şi de copii, zicând cu plângere şi cu tânguire multă: „Părinte, pentru ce ne laşi şi nu te milostiveşti spre fiii tăi?" Iar sfântul, întorcându-se şi văzând pe cei ce plângeau, s-a tulburat cu duhul şi a plâns. Apoi, ridicându-şi mâinile către cer, a zis: „Doamne, Dumnezeul meu, Iisuse Hristoase, de este voia Ta, nu mă lăsa să mă despart de aceste popoare ale Tale, întru care m-ai pus spre slujba Ta". Zicând el aceasta, s-a auzit un glas din cer, zicând: „Levchie, nu defăima porunca Domnului, ci intră în corabie şi mergi cu pace unde îţi este ţie poruncit!"

Atunci Sfântul Levchie a zis către tot poporul: „Iată, fraţilor, auziţi voia Domnului; deci să ştiţi că nu mă despart de voi de a mea voie!" Şi sărutându-i pe toţi, a intrat în corabie şi a plecat. Iar în Alexandria, după proorocia sfântului, deodată a căzut palatul eparhului şi a ucis cu el pe toţi cei ce se aflau înăuntru.

Şi călătorind Sfântul Levchie cincisprezece zile, a ajuns la cetatea Adrianopoli, nu cea din Tracia, ci cea din vechiul Egipt. Acolo zăbovind puţin, a luat cu sine doi preoţi, pe Leon şi pe Savin şi, găsind o altă corabie din cetatea ce se numea Righion, a dat plata

şi a şezut în ea şi a mers la Ghidrunt. De acolo a intrat într-o corabie dalmaţienească şi a sosit la hotarele Vruntisiopolei. Şi ieşind din corabie, a mers în cetate cu clerul său şi s-a întâmplat de mergea pe calea aceea un tribun cu numele Armaleon, însoţit de ostaşii săi. Iar Sfântul Levchie a întrebat pe unul din acei ostaşi, zicându-i: „Cine este stăpân în această cetate?" Acela i-a răspuns: „Au doară nu aţi auzit de marele stăpân Antioh, care stăpâneşte această ţară?" Sfântul iarăşi a întrebat, zicând: „De ce credinţă este stăpânul vostru Antioh?" Tribunul şi cei ce erau cu el, auzind această întrebare, au râs şi au zis: „Oare este altă credinţă şi alt Dumnezeu, afară de soare şi de lună, care luminează toată lumea? Au nu aud urechile tuturor, când glasurile lor tună în nori? Ce este mai grabnic decât fulgerele care ies din soare? Ce este mai luminat decât luna, care prin semnele sale vesteşte înainte, când o să fie schimbarea şi prefacerea văzduhului?"

Iar Sfântul Levchie, suspinând, a zis: „O, săracilor neştiutori, cum sunteţi străini de lumina cea dumnezeiască şi nu ştiţi că soarele şi luna sunt zidiri ale lui Dumnezeu şi slujesc poruncii Lui, săvârşind alergarea lor ziua şi noaptea! Nu se cade a-i numi pe ei zei, căci nu au nici suflet, nici dumnezeire, nici la un loc nu pot să stea, ci pururea aleargă, se suie şi se pogoară, şi uneori se întunecă de nori, alteori de noapte; uneori sunt văzuţi, alteori nu. Atât de mult se deosebeşte lumina lor de lumina cea pururea fiitoare, adică de Dumnezeul cel cinstit de noi, pe cât se deosebeşte zidirea de Ziditor, pentru că Dumnezeul nostru a creat soarele şi luna, cerul şi pământul şi toate cele ce sunt pe ele. Acela este lumina cea adevărată, Care luminează pe toţi cei ce cred în El. Acea lumină a zidit strălucirea soarelui şi a lunii şi le-a poruncit să slujească oamenilor, care petrec în partea cea de sub cer, ca soarele să lumineze ziua, iar luna să lumineze noaptea. De-aţi fi cunoscut lumina cea nevăzută a Dumnezeului nostru, niciodată n-aţi fi plecat grumajii voştri acelor văzuţi luminători cereşti".

Tribunul Armaleon a zis: „Şi care este acea lumină, care zici că este nevăzută de ochii noştri?" Sfântul Levchie a răspuns: „Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Cel născut de la Duhul Sfânt prin Sfânta Fecioară Maria!" Şi a început sfântul a le tâlcui toate cele despre Hristos Dumnezeu, cum S-a născut, cum a petrecut pe pământ cu oamenii, cum a pătimit de voie şi a murit şi a înviat a treia zi şi S-a înălţat la ceruri şi a şezut de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl şi va veni să judece lumea şi să răsplătească fiecăruia după lucrurile lui. Aceasta auzind-o toţi, s-au umilit şi au crezut cu adevărat cuvintelor lui şi, căzând cu faţa la pământ, ziceau: „Ne rugăm ţie, părinte, fă-ne pe noi părtaşi ai

vieţii celei veşnice". Iar el, învăţându-i pe ei, i-a botezat. Şi numărul lor era de şaizeci şi şapte de bărbaţi. În acest chip a început a se lumina cetatea Vruntisiopoli.

Şi înştiinţându-se stăpânitorul Antioh că tribunul Armaleon cu ostaşii săi au crezut în Hristos, l-a chemat la sine şi i-a zis: „Armaleon, oare este adevărat ceea ce aud despre tine, cum că tu te-ai făcut creştin împreună cu ostaşii tăi care sunt cu tine?" Iar tribunul tăcea. Şi mâniindu-se Antioh, a zis: „Pentru ce nu-mi răspunzi?" Tribunul a zis: „Oare este nevoie să te mânii asupra mea, pentru că sunt creştin?" Antioh a zis: „Nu cu mânie, ci cu dreptate te întreb să ne spui cine te-a învăţat credinţa creştinească? Noi toţi te ştim că erai învăţat în cărţile noastre şi până acum te lepădai de învăţătura creştinească, iar acum ne mirăm cum ai venit la aceasta să te numeşti creştin?" Armaleon a răspuns: „Până acum am fost orb şi rătăceam în întuneric şi în umbra morţii, iar acum luminându-mă cu darul lui Dumnezeu, văd şi petrec în lumina nădejdii vieţii veşnice". Zis-a Antioh: „Ce este acea viaţă veşnică despre care grăieşti?" Tribunul a răspuns: „De vei voi, vei putea să o cunoşti pe aceea". Antioh a zis: „De ne vei arăta nouă cu adevărat acea viaţă, voiesc să o văd şi să o înţeleg; dar nu socotesc că este altă viaţă afară de aceasta de aici, nici nu cred că este altă lumină şi alt Dumnezeu afară de soare şi de lună". Tribunul Armaleon a zis: „Soarele şi luna nu sunt dumnezei, ci sunt zidiri rânduite de Dumnezeu pe cer, ca, luminând toată lumea, să slujească zidirii celei înţelegătoare, adică omului, care petrece pe pământ; iar nu să le slujească cineva lor".

Şi minunându-se Antioh, auzind unele ca acestea de la tribun, a zis: „Cine te-a învăţat pe tine această înţelegere?" Armaleon a răspuns: „Un alexandrin cu numele Levchie, care a venit aici de curând. Acela m-a învăţat această înţelegere". Sfântul Levchie era în acea vreme afară din cetate, în faţa părţii dinspre apus, lângă locul cel de privelişte, învăţând poporul să creadă în Hristos şi botezând pe cei ce se apropiau de Domnul Iisus. Deci Antioh a chemat la sine cu cinste pe Sfântul Levchie, arhiereul lui Dumnezeu şi, văzându-l, i-a zis: „De voieşti să credem în Dumnezeul cel propovăduit de tine, să faci aceasta prin rugăciunea ta către Dânsul, ca să ne dea nouă ploaie pe care de doi ani nu o vedem şi din această pricină pământul nostru s-a uscat, de nu pot nici rodurile să crească, astfel că tot poporul este în lipsă şi în mare nevoie".

Iar sfântul, chemându-şi clerul său şi pe creştinii cei nou botezaţi, a făcut litie, rugându-se lui Hristos Dumnezeu; şi îndată s-a

acoperit cerul cu nori şi s-a vărsat ploaie foarte mare, şi atât a plouat până când tot pământul acelei ţări l-a adăpat şi l-a făcut umed. Atunci Antioh şi toată cetatea lui au crezut în Hristos şi s-au botezat popoarele ca la douăzeci şi şapte de mii, slăvind cu toţii pe Hristos Dumnezeul nostru. Deci au zidit o biserică în mijlocul cetăţii, în numele şi în cinstea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria, iar alta în numele Sfântului Ioan Botezătorului, în acel loc unde s-a botezat poporul.

Astfel s-a luminat tot Vruntisiopolul cu lumina sfintei credinţe. Şi a petrecut acolo Sfântul Levchie câtva timp, învăţând şi întărind în credinţă poporul nou luminat, apoi s-a îmbolnăvit de moarte şi şi-a cunoscut sfârşitul său, pentru care a fost înştiinţat prin descoperire dumnezeiască. Deci a chemat la dânsul pe Antioh şi a făcut aşezământ cu el, ca, după mutarea lui, să-i îngroape trupul în acelaşi loc unde a sosit cu corabia pe pământul lor. Apoi, ridicându-şi mâinile, a făcut rugăciune pentru toată turma sa şi, dând tuturor binecuvântare, sărutarea cea mai de pe urmă şi pace, s-a mutat către Domnul, lăsând plângere multă în toată cetatea. După aceea Antioh, luând cinstitul lui trup, l-a dus cu slavă la locul limanului corăbiilor, unde sfântul, venind din Alexandria, a ieşit din corabie pe pământ şi, zidind acolo o biserică în numele lui, a pus într-însa sfintele moaşte ale marelui plăcut al lui Dumnezeu, Levchie. Iar de la mormântul lui se făceau multe minuni întru slava lui Dumnezeu celui slăvit în Treime, Căruia de la toată făptura se cuvine laudă, mulţumire şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI ARISTOCLIE PREOTUL, DIMITRIAN DIACONUL ŞI ATANASIE CITEŢUL

Sfântul Mucenic Aristoclie a fost de neam cipriot, din cetatea Tamasa şi era preot al sobornicesţii Biserici. Iar în vremea împăratului Maximian, fiind prigoană mare asupra creştinilor, s-a temut de munci şi, ducându-se la munte în pustie, s-a ascuns într-o peşteră, unde rugându-se, l-a strălucit o lumină mai mare decât soarele şi a venit la dânsul un glas din cer, poruncindu-i să meargă în mitropolia Salaminei, din insula Cipru şi acolo să se nevoiască mucenicește, pentru numele lui Hristos. Iar el, fiind întărit cu lumina şi cu glasul cel dumnezeiesc, îndată a lepădat frica prin care se temea

de munci şi, sculându-se, s-a dus acolo unde i s-a poruncit. Deci, mergând Aristoclie printr-o dumbravă, a venit la biserica Sfântului Apostol Varnava şi acolo a găsit pe Dimitrian diaconul şi pe Atanasie citeţul. Şi a fost primit cu dragoste de dânşii şi a vorbit cu ei despre pricina mergerii sale în cetatea Salamina, precum şi despre vedenia ce i se arătase. Iar ei, auzind cuvintele lui, au voit să meargă cu dânsul, dorind să moară pentru Hristos. Deci au mers toţi împreună şi, dacă au ajuns în cetatea Salamina, au stat la un loc înalt la vederea tuturor şi au început cu glas mare a slăvi şi a propovădui numele lui Hristos; iar pe zeii cei elineşti şi pe idolii cei neînsufleţiţi îi ocărau. Şi îndată au fost prinşi de păgâni şi duşi la ighemon ca să-i întrebe.

Deci, cercetându-i pe dânşii ighemonul şi înştiinţându-se că sunt creştini şi văzând starea lor neclintită întru sfânta credinţă, a poruncit ca preotului Aristoclie să i se taie capul cu sabia, iar pe Sfinţii Dimitrian şi Atanasie, după multe munci să-i arunce în foc. Iar după ce sfinţii au petrecut vii şi nevătămaţi în foc, i-a osândit la tăiere de sabie. Astfel s-au sfârşit răbdătorii de chinuri ai lui Hristos, împodobindu-se cu cununa mucenicească.

LUNA IUNIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI UNA

SFÂNTUL MUCENIC IULIAN DIN CILICIA

Sfântul Mucenic Iulian era din cetatea Anazarvia, care este a doua eparhie a Siciliei. El s-a născut dintr-un tată de neam bun senatoresc, cu credinţa elin, şi dintr-o mamă creştină, care, după moartea bărbatului său, s-a mutat în Tarsul Ciliciei. Acolo, botezându-şi pruncul în sfânta credinţă, îl creştea în învăţătura cărţii şi în dreapta credinţă. Iar când copilul era de 18 ani, s-a pornit prigoană mare împotriva creştinilor din porunca lui Diocleţian. Şi fiind prins fericitul Iulian, a fost dus la ighemonul Marchian spre întrebare. Acesta, schingiuindu-l mult, uneori îl amăgea cu îmbunări, iar alteori prin îngroziri şi munci îl silea spre idoleştile jertfe; însă el nu s-a lepădat de Hristos. Deci a fost purtat un an întreg prin felurite cetăţi ale Ciliciei şi pretutindeni a fost muncit în felurite chipuri; însă el era ca un diamant tare în mărturisirea lui Iisus Hristos.

Iar când a fost adus în cetatea de lângă mare, care se numea Egheia, slujitorii cei diavoleşti, deschizând gura sfântului cu sila, i-au băgat vin şi carne jertfită idolilor, vrând ca, cu acele jertfe idoleşti, să spurce pe curatul şi sfântul rob al lui Hristos. Apoi, fiind aruncat în temniţă, a venit la dânsul fericita lui maică, care de departe îi urma lui pretutindeni, rugându-se lui Dumnezeu să întărească pe fiul ei întru nevoinţa cea mucenicească.

Deci au prins-o pe ea păgânii şi au pus-o de faţă la judecată, iar ea a rugat pe ighemon să o lase la fiul ei trei zile, ca să-l sfătuiască a se închina zeilor lor. Şi i-a poruncit ighemonul să meargă la fiul său fără de opreală. Iar ea, şezând lângă el ziua şi noaptea, îl ruga cu multe lacrimi şi cuvinte de iubire, ca o mamă bună şi-l îndemna pe dânsul să rabde pentru Hristos până la sfârşit muncile cele de puţină

vreme, pentru ca prin acestea să se învrednicească de la Domnul de veşnicile bunătăţi şi să fie numărat în ceata sfinţilor mucenici.

Iar după ce au trecut cele trei zile, sfântul împreună cu maica sa au fost scoşi la judecata ighemonului. Iar ighemonul, nădăjduind că maica lui l-a înduplecat spre a jertfi idolilor pe fiul ei, a început a o ferici pe dânsa cu laude. Dar ea, deschizându-şi cinstita şi de Dumnezeu insuflata sa gură, a mărturisit cu mare glas numele lui Iisus Hristos, iar idoleasca păgânătate a ruşinat-o cu multe mustrări şi ocări. Asemenea făcea şi Sfântul Iulian, mărturisind cu îndrăzneală pe Hristos, Unul şi adevăratul Dumnezeu şi ocărând mulţimea zeilor păgâneşti. Atunci ighemonul, mâniindu-se, i-a muncit pe amândoi fără milă. Pe maica mucenicului, după ce a bătut-o mult, a poruncit să i se taie călcâiele picioarelor cu care a urmat fiului ei venind după dânsul din Tars, apoi să o izgonească. Iar pe Sfântul Mucenic Iulian a poruncit să-l bage într-un sac cu nisip în care erau jivini şi târâtoare veninoase şi apoi să-l arunce în mare. Astfel, Sfântul Mucenic Iulian a luat cununa muceniciei şi s-a sfârşit muceniceşte şi sfânta lui maică, luând cununile biruinţei de la Hristos Dumnezeul nostru.

Iar trupul Sfântului Iulian fiind scos de valuri la uscat, o oarecare dreptcredincioasă femeie văduvă luându-l, l-a dus în Alexandria şi l-a îngropat cu cinste. După un timp, sfintele lui moaşte au fost aduse în Antiohia. Iar pomenirea Sfântului Mucenic Iulian, a fericit-o şi a cinstit-o cu cuvânt de laudă Sfântul Ioan Gură de Aur, pe când trăia în Antiohia, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII CUVIOŞI PĂRINŢI IULIE PREOTUL ŞI IULIAN DIACONUL

Mirmidonia, un ţinut din Grecia, a fost patria acestor doi Sfinţi, Iulie şi Iulian, care s-au născut dintr-un tată şi dintr-o mamă. Ei din pruncie s-au luminat prin Sfântul Botez şi au crescut în dreapta credinţă creştinească şi în învăţătura sfintelor cărţi. Şi ajungând la vârsta desăvârşită, au voit să slujească lui Dumnezeu în curăţie feciorească şi pentru aceea petreceau în postiri şi în rugăciuni, învăţând ziua şi noaptea Legea Domnului. Pentru o astfel de viaţă s-au învrednicit să intre în rânduiala bisericească, Iulie fiind hirotonisit preot, iar Iulian, diacon. Ei erau ca doi luminători în Biserica lui Hristos, strălucind cu lucruri bune, pentru care se proslăvea Tatăl Cel

ceresc. Într-acea vreme, prin mijlocul grâului sfintei credinţe, se aflau încă multe neghine ale rătăcirii închinării de idoli, pentru că deşi Răsăritul şi Apusul erau stăpânite de împăraţi creştini şi pretutindeni înflorea dreapta credinţă, păgânătatea elinească nu era pierdută desăvârşit, şi mai ales prin sate popoarele cele orbite cu neînţelegerea se ţineau încă de slujirea idolească de demult.

Deci aceşti robi ai lui Hristos, umplându-se de râvnă dumnezeiască, s-au dus amândoi la Constantinopol la dreptcredinciosul împărat Teodosie cel tânăr şi l-au rugat să le dea o scrisoare împărătească, ca să poată ei fără împotrivire să zdrobească idolii din stăpânirea grecească, să risipească şi să ardă capiştile idoleşti, să taie pomii şi sadurile cele sădite în cinstea idolilor, să zidească biserici lui Dumnezeu şi să lărgească slava numelui lui Iisus Hristos.

Deci împăratul le-a dat acea putere şi a întărit-o cu o scrisoare, în care s-au adăugat şi acestea: pretutindeni prin ţări şi prin cetăţi, toţi cei ce sunt în stăpânire, eparhi, domni şi toţi cei cu dregătorii, şi rânduitorii de cetăţi, să-i asculte pe ei, să le ajute în toate lucrurile şi să le dea cele trebuincioase pentru zidirea bisericilor lui Dumnezeu. Încă au luat binecuvântare şi de la sfinţitul patriarh ca să propovăduiască, să zidească şi să sfinţească bisericile. Deci aceşti doi sfinţi ostaşi ai lui Hristos au mers, ca doi apostoli, prin ţările împărăţiei greceşti, propovăduind astfel numele lui Iisus Hristos la cei necredincioşi. Ei întorceau pe mulţi la Hristos Dumnezeu, nu numai cu cuvântul, dar şi cu minunile încredinţându-i, pentru că aveau dar şi putere de la Dumnezeu a tămădui neputinţele, a goni diavolii, a risipi pretutindeni capiştile idoleşti şi a sfărâma idolii.

Însă unde elinii cei împietriţi voiau să li se împotrivească, acolo arătau porunca împărătească la stăpânitor şi la mai marii cetăţilor, luau ajutor de la dânşii şi făceau cele ce li se cădea. Şi au zidit multe biserici, nu numai cu ajutorul visteriilor bisericeşti, dar şi prin darea creştinilor celor dreptcredincioşi, pentru că toţi, pretutindeni, văzând pe nişte învăţători luminători şi făcători de minuni ca aceştia, nu-şi cruţau averile lor pentru zidirile cele sfinte. Astfel au străbătut Răsăritul şi Apusul şi au zidit o sută de biserici, iar minuni au făcut nenumărate, din care nu se pot povesti în scris cu de-amănuntul, decât numai câteva din cele multe, care se vor aminti.

Când prin sârguinţa lor se zidea o biserică în Vivli, unul din lucrători, lucrând cu o unealtă de fier, din nebăgare de seamă şi-a tăiat degetul cel mare de la mâna stângă şi a curs mult sânge, iar omul acela, slăbind de durere, a căzut ca mort. Deci sfinţii, aflând de acea întâmplare, au luat degetul cel tăiat, l-au lipit la locul lui şi

însemnându-l cu semnul Sfintei Cruci, îndată degetul s-a lipit şi s-a prins de rădăcina sa, iar rana s-a tămăduit îndată. Iar ei, ridicând de la pământ pe omul cel sănătos, i-au dat lui în mâini iarăşi acea unealtă de fier, şi i-au zis: „Întăreşte-te şi te osteneşte în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh".

După aceea, fiind ei în eparhia Mediolanului, aproape de cetatea ce se numea Gaudin, curăţind un oarecare sat de îndrăcirea idolească, au zidit o biserică – care era a 99-a din câte zidiseră ei –, şi ajuta la acea zidire mulţime de popor credincios. În acel timp, nişte oameni, trecând cu căruţele pe lângă locul acela şi văzând pe cei ce zideau, au zis între ei: „Aceştia ne vor opri şi pe noi să le ajutăm la zidire şi vom zăbovi la lucru cu ei, chiar dacă n-am voi". Iar de vreme ce nu aveau pe unde să treacă decât prin acel loc, au socotit un lucru ca acesta: pe unul dintre ei l-au pus în căruţă ca pe un mort, făcându-se că-l duc să-l îngroape.

Şi când au ajuns în dreptul zidirii acelei biserici, sfinţii au zis către dânşii: „Fiilor, ajutaţi-ne puţin şi nouă la lucrul acesta, la care ne vedeţi ostenindu-ne". Ei au răspuns: „Nu putem zăbovi, fiindcă ducem pe un mort la îngropare". Sfântul Iulie le-a zis: „Fiilor, nu minţiţi oare?" Ei au răspuns: „Nicidecum, părinte!" Sfântul Iulie a zis iarăşi: „Să vă fie vouă după cuvântul vostru". Apoi oamenii aceia s-au dus în calea lor. Iar după ce s-au depărtat puţin, au zis către cel ce se prefăcea mort să se scoale, iar el nu s-a mai sculat. Şi socotind că doarme, au început a-l îmboldi, dar au văzut că-i mort cu adevărat. Acea minune aflându-se îndată, toţi au fost cuprinşi de frică şi de spaimă şi din acel ceas nimeni nu mai îndrăznea să spună vreo minciună acelor sfinţi părinţi.

După aceasta, Sfântul Iulie preotul a zis către Sfântul Iulian diaconul, fratele său: „Frate, rămâi tu aici să zideşti această biserică care este a 99-a, iar eu mă voi duce să caut loc, unde să zidim a suta biserică, ca după zidirea cea de pe pământ a celor o sută de biserici, cu darul lui Dumnezeu, să ne mutăm în Biserica cea nefăcută de mână şi veşnică din ceruri". Zicând aceasta, s-a dus. Şi mergând el ca la două mile, a ajuns la un lac care se numea Mucoros, care era foarte mare. În mijlocul lui a văzut o insulă mare şi frumoasă, în care nu petrecea nimeni. Deci căutând spre acea insulă, se gândea cum ar putea ajunge acolo. Şi negăsind luntre, şi-a plecat genunchii la rugăciune şi s-a rugat, zicând: „Doamne Dumnezeule, Atotputernice, Iisuse Hristoase, fă cu tăria Ta cea atotputernică, ca acest cojoc ce este pe mine, să-mi slujească în loc de luntre, ca ţinându-mă şi îndreptându-mă neafundat pe dânsul cu dreapta Ta, să trec calea apei la acea insulă".

Astfel rugându-se, şi-a întins cojocul deasupra apei şi făcându-şi semnul Sfintei Cruci, s-a suit pe dânsul şi astfel cojocul i-a fost ca o luntre neafundată. Iar sfântul, vâslind ca şi cu o lopată cu toiagul ce-l avea în mâini şi îndreptând acea minunată luntre de cojoc, a ajuns la acea insulă. Deci, umblând printr-însa, s-a bucurat văzând frumuseţea ei. Iar în mijlocul insulei a văzut o piatră mare care era foarte lată şi sfântul s-a gândit să zidească pe dânsa a suta biserică, în numele celor doisprezece Sfinţi Apostoli. Iar insula aceea era plină de şerpi şi de multe târâtoare veninoase, din care pricină nimeni nu îndrăznea să se apropie de ea. Iar sfântul s-a suit pe piatra aceea şi făcând o cruce dintr-un lemnişor mic, a înfipt-o într-o mică crăpătură a pietrei. Şi rugându-se lui Dumnezeu, a chemat la el, cu numele lui Iisus Hristos, pe toţi şerpii şi pe toate târâtoarele. Deci s-a adunat la dânsul mulţime multă şi a zis către ele: „Voi aţi vieţuit destul timp în locul acesta, iar acum în numele Preasfintei Treimi vă poruncesc să ieşiţi din insula aceasta şi să lăsaţi acest loc Casei lui Dumnezeu şi robilor lui Hristos care vor să vieţuiască într-însul".

Acestea zicându-le sfântul, îndată toţi şerpii şi toate târâtoarele ca nişte înţelegătoare s-au supus poruncii sfântului şi au plecat împreună spre latura dinspre apus a insulei şi s-au afundat în lac şi au înotat în partea dinspre muntele ce se numea Camunchin şi s-au aşezat acolo, iar insula a rămas curată de acele lighioane. Iar sfântul trecând apa înapoi ca şi mai înainte, s-a dus la locuinţele creştineşti de pe acolo şi, căpătând de la dânşii ajutor şi toate cele de trebuinţă, a mers cu luntrile şi cu lucrătorii în insula aceea. Deci, întemeind pe acea piatră biserica celor doisprezece Sfinţi Apostoli, au început să o zidească. Într-acea vreme, fratele lui, Sfântul Iulian a săvârşit biserica care era aproape de cetatea Gaudian şi a socotit să zidească într-însa un mormânt pentru fratele său Iulie. Iar Sfântul Iulie, auzind de săvârşirea acelei biserici, s-a dus să o vadă şi să cerceteze pe fratele său.

Şi venind el acolo, Sfântul Iulie a zis către el: „Iată, iubite frate, cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile tale s-a săvârşit toată zidirea bisericii. Acum a rămas a se mai face un mormânt pentru tine, ca după mutarea ta să se odihnească acolo trupul tău". Iar Sfântul Iulie, fiind plin de darul proorocesc, a zis către Sfântul Iulian: „Fă degrabă mormântul pe care l-ai început, dar să ştii că tu te vei odihni într-însul". Aşa a şi fost, căci, săvârşindu-se mormântul, Sfântul Iulian diaconul s-a mutat la Domnul şi Sfântul Iulie, îngropându-l cu cinste, s-a întors în insula unde începuse a zidi biserica Sfinţilor Apostoli. Deci, săvârşind-o, şi-a făcut într-însa mormânt, văzând mai înainte că i s-a apropiat sfârşitul, fiindcă acum îmbătrânise.

Într-acea vreme, împăratul a pus eparh în Mediolan, ca să stăpânească toată ţara aceea, un oarecare bărbat de neam bun, cu numele Avdentie, îmbunătăţit şi plăcut lui Dumnezeu. Acela, auzind de Sfântul Iulie, a zis către casnicii săi: „Să ne suim într-o corabie şi să mergem în insula Mucoros şi să vedem acolo pe omul lui Dumnezeu, Iulie preotul şi zidirea lui". Apoi intrând în corabie, a plecat şi a ajuns cu bine acolo. Şi învrednicindu-se de binecuvântarea sfântului şi de vorba lui cea duhovnicească, a privit zidirea bisericească şi a zis către sfântul: „Stăpâne părinte, dacă voiţi să mai faceţi ceva să-mi spuneţi mie, ca să adaug şi eu din averea mea la lucrul vostru, căci sunt gata să slujesc cu bucurie la trebuinţa voastră". Sfântul a răspuns: „Fiule, nu este trebuinţă să se mai zidească ceva, decât numai să-ţi facem un mormânt aproape de mormântul meu, ca după mutarea ta să se odihnească trupul tău în această biserică". Avdentie a zis: „Părinte, tu să-ţi ai mormântul aici, căci eu mi-am gătit mormântul în Mediolan". Grăit-a sfântul: „Fiule, să mă crezi pe mine că nu se va îngropa în altă parte trupul tău, decât numai aproape de al meu".

Apoi, după multă vorbă cu sfântul, Avdentie luând binecuvântare, s-a întors la Mediolan. Iar Sfântul Iulie nu după multă vreme s-a dus către Domnul şi a fost pus în mormântul său, de unde se dădeau multe tămăduiri bolnavilor. Iar după mutarea sfântului, i-a luat locul preotul Ilie, care era plin de fapte bune.

Şi după ce au trecut câţiva ani, Avdentie, eparhul Mediolanului, bărbatul cel plăcut lui Dumnezeu, s-a mutat la Domnul şi a fost pus în mormântul său din Mediolan. A doua zi, trupul lui s-a găsit zăcând afară din mormânt, nu ca un lepădat, ci ca unul ce a fost scos şi pus cu cinste. Şi iarăşi l-au pus în mormântul acela, dar şi a doua oară a fost găsit scos afară din mormânt, asemeni şi a treia oară. După aceasta, au voit să-l pună în alt loc, dar nici un loc nu-l primea în el.

Atunci casnicii lui şi-au adus aminte de cuvintele Sfântului Iulie, care le grăise către Avdentie, că nu se va îngropa în altă parte, decât numai alături de trupul lui. Şi au dus trupul lui Avdentie la insula aceea, iar fericitul Ilie, întâmpinând trupul eparhului cu cruci, cu tămâieri şi cu lumânări, l-a primit cu cinste şi l-a îngropat lângă mormântul Cuviosului părinte Iulie. Aşa s-a împlinit proorocia sfântului, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

LUNA IUNIE
ZIUA A DOUĂZECI ŞI DOUA

SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC EVSEVIE, EPISCOPUL SAMOSATELOR

Sfântul Evsevie a fost episcop în cetatea Samosatelor, cea de sub stăpânirea patriarhiei Antiohiei. El era un bărbat dreptcredincios şi plin de râvnă către Dumnezeu şi s-a arătat statornic, viteaz şi nemişcat în mărturisirea cea dreptcredincioasă, într-acea vreme când eresul lui Arie se întărise şi vătămase pe mulţi, iar Biserica lui Hristos era tulburată de el întocmai ca o corabie în mijlocul mării înviforate. Pentru că, după moartea Sfântului şi Marelui Împărat Constantin, împărăţia Răsăritului luând-o fiul său, Constanţiu, cel înşelat cu eresul lui Arie, ajuta foarte mult arienilor şi se lupta pentru dânşii, făcând multă prigonire şi răutate celor dreptcredincioşi. Atunci şi Sfântul Evsevie a pătimit de la arieni multe supărări. Iar râvna lui pentru buna credinţă în Biserica lui Hristos a început a se cunoaşte de aici:

Când Eudoxie, patriarhul Antiohiei, ereticul cel de un gând cu arienii, a venit la scaunul patriarhiei Constantinopolului pentru bogăţie, s-a făcut sinod în Antiohia de toţi episcopii Siriei, pentru a alege alt patriarh în locul lui Eudoxie. Puţin însă era atunci numărul episcopilor şi al creştinilor dreptcredincioşi, căci mai mulţi erau eretici arieni, urmând împăratului celui răucredincios. În acel sinod Sfântul Evsevie era unul dintre cei întâi-şezători. Deci Sfântul Evsevie, ştiind bine pe Sfântul Meletie, episcopul Sevastiei din Armenia, cum că este dreptcredincios şi ţine întru totul la învăţătura stabilită la Sinodul cel dintâi, care s-a ţinut în Niceea, sfătuia pe toţi să aleagă la patriarhie pe Meletie. Deci cei ce aveau socoteala arienilor, neştiind credinţa cea dreaptă a lui Meletie şi socotindu-l că

este de un gând cu dânşii, au ascultat cu înlesnire sfatul lui Evsevie şi, alcătuind asupra lui judecata alegerii de obşte, au întărit-o cu iscăliturile mâinilor lor şi au încredinţat-o Sfântului Evsevie. După aceea, trimiţând rugăminte la Sfântul Meletie, cu împărătească voire l-au adus pe el în Antiohia cu mare cinste, ieşindu-i tot poporul în întâmpinare.

Şi primind Sfântul Meletie scaunul patriarhiei, învăţa pe popor mai întâi viaţa cea îmbunătăţită şi obiceiurile cele bune, curăţind calea cea îndărătnicită din inimile lor spre credinţa cea dreaptă. Pentru că sfântul se gândea că dacă va îndrepta mai întâi obiceiurile lor cele rele, smulgându-le ca pe nişte spini şi pălămidă din inimile lor, va putea mai cu înlesnire să semene întru dânşii sămânţa dreptei credinţe. Însă poporul dorind să ştie cu dinadinsul ce fel de credinţă are patriarhul lor cel nou şi supărându-l pe el pentru aceasta, Sfântul Meletie a propovăduit în biserică cuvântul lui Dumnezeu către popor, preamărind dreapta credinţă ce s-a întărit la întâiul Sinod a toată lumea din Niceea şi mărturisind că Fiul lui Dumnezeu este de o fiinţă, de o fire şi asemenea cu Tatăl, nezidit şi Făcător a toată făptura".

Astfel învăţând sfântul cu mare glas poporul, arienii s-au tulburat foarte tare, precum scrie pe larg în viaţa lui Meletie; iar dreptcredincioşii s-au veselit cu bucurie negrăită, văzând pe un arhiereu ca acela dreptcredincios şezând pe scaunul apostolesc. Deci arienii, mâhnindu-se foarte mult, au izgonit din biserică pe Meletie, arhiereul lui Dumnezeu, după treizeci de zile de la primirea patriarhiei, şi au început a-l huli pretutindeni, numindu-l eretic. Apoi au îndemnat şi pe împărat să-l osândească pe Meletie la surghiunie. Deci sfântul a fost scos noaptea din Antiohia şi trimis la surghiunie, iar în locul său au ales pe un oarecare arian Evzoie. Atunci Sfântul Evsevie, episcopul Samosatelor, văzând că Biserica Antiohiei este tulburată de eretici şi o răutate fără de vină ca aceea se face Sfântului Meletie, noul arhiepiscop, i-a fost mare jale de aceasta. Deci, sculându-se, a plecat din Antiohia, nespunând nimănui de aceasta, şi s-a dus la cetatea sa.

Iar arienii, aducându-şi aminte că este la dânsul spre păstrare alegerea la arhierie a Sfântului Meletie – cea alcătuită cu judecată de obşte şi întărită de mâinile tuturor –, şi temându-se ca nu cumva să fie vreodată judecaţi la sinod, că ei singuri cu un glas l-au ales ca arhiepiscop şi îndată l-au izgonit, au rugat pe împărat, care tocmai se afla în Antiohia, să trimită după Evsevie şi să le dea acea judecată încredinţată lui. Deci împăratul îndată a trimis un slujitor în urma

sfântului, care, ajungându-l, i-a spus porunca împărătească. Iar episcopul i-a răspuns: „Judecata cea de obşte care mi s-a încredinţat mie, nu o voi da, decât numai când toţi cei ce mi-au încredinţat-o se vor aduna împreună".

Şi întorcându-se trimisul împăratului cu acest răspuns, împăratul s-a supărat foarte tare şi a trimis a doua oară, scriind în cartea sa cu asprime şi poruncind, că de nu va voi să-i dea scrisoarea, să-i taie mâna dreaptă. Iar acesta o scria numai ca să înfricoşeze pe sfântul episcop, iar trimisului nu i-a poruncit să facă un lucru ca acela. Şi ajungând trimisul împărătesc la Evsevie şi dându-i îngrozitoarea scrisoare împărătească, Sfântul Evsevie a citit-o şi îndată şi-a întins amândouă mâinile spre tăiere, zicând: „Nu numai mâna dreaptă, ci şi pe stânga să o tăiaţi, iar eu nu voi da judecata alegerii lui Meletie, cea care mustră arătat răutatea şi fărădelegea arienilor!" Deci trimisul s-a întors iarăşi deşert. Iar împăratul, auzind acest răspuns al sfântului, s-a mirat foarte mult de neînfricoşata lui bărbăţie şi de statornicia lui cea tare, iar mai pe urmă îl lăuda pe el înaintea tuturor.

Iar după câţiva ani, murind răucredinciosul împărat Constanţiu şi după dânsul venind Iulian Paravatul, acesta l-a întors de la surghiunie în scaunul Antiohiei pe Sfântul Meletie, dar pe urmă iarăşi l-a izgonit. Pe vremea împărăţiei aceluia, încă mai mare răutate a început a pătimi Biserica lui Hristos. Căci, pe lângă eresul arienilor care tulbura pe cei dreptcredincioşi în toată lumea, s-a adăugat şi prigonirea de la închinătorii de idoli; pentru că împăratul, lepădându-se de Hristos, a jertfit idolilor şi a ridicat prigoană asupra creştinilor, şi mai ales asupra rânduielii bisericeşti.

Atunci multe biserici ale celor dreptcredincioşi erau fără de slujitori şi scaunele arhiereşti fără de arhierei, unii fiind ucişi de arieni pe vremea împărăţiei lui Constanţiu, iar alţii de închinătorii de idoli de sub stăpânirea lui Iulian. Şi de n-ar fi scurtat Domnul viaţa şi împărăţia lui Iulian, abia ar fi rămas vreo biserică cu slujitorii săi întreagă. Într-o vreme cumplită ca aceea, Sfântul Evsevie, tăinuindu-şi vrednicia sa arhierească şi îmbrăcându-se întru cea ostăşească, a cutreierat Siria, Fenicia şi Palestina, întărind pe creştini în sfânta credinţă. Şi unde afla vreo biserică fără slujitori, punea preoţi şi diaconi şi din ceilalţi clerici; iar în unele locuri punea şi episcopi, dintre aceia pe care-i afla că lepădaseră dogmele lui Arie şi aveau înţelegere ortodoxă. Astfel de râvnă pentru Hristos, astfel de osteneală, de sârguinţă şi grijă pentru Biserica lui Hristos avea acest mare arhiereu al lui Dumnezeu, Evsevie.

Iar după ce a pierit cu sunet păgânul Iulian, a venit după dânsul Iovinian, dreptcredinciosul şi de Hristos iubitorul împărat. Deci Sfântul Meletie s-a întors iarăşi la scaunul său, asemenea şi Sfântul Evsevie; iar ceilalţi arhierei dreptcredincioşi au început fiecare la arătare a-şi lua locul lor.

Apoi, după îndemnul Sfântului Evsevie, Sfântul Meletie a adunat în Antiohia un sinod local, la care au luat parte douăzeci şi şapte de episcopi, între care Evsevie era întâi după Meletie. La acel sinod a fost şi Sfântul Pelaghie, episcopul Laodiceei, despre a cărui curată şi sfântă viaţă se scrie astfel: El în tinereţile sale a fost silit de părinţii săi spre nuntă. Deci fiind dus în odaia de nuntă, a sfătuit pe mireasa sa la păzirea cea neîntinată a fecioriei. Şi petrecea cu ea întru feciorie curată sub chipul însoţirii, ca un frate cu sora sa. Încă era bogat şi în multe alte fapte bune, pentru care a fost cinstit cu rânduiala arhierească de la Dumnezeu şi de la oameni. Acesta avea mare dragoste atât către Sfântul Meletie, cât şi către Sfântul Evsevie şi le era prieten de un gând, luptând împreună cu ei pentru răspândirea dreptei credinţe. La acel sinod local din Antiohia, sfinţii părinţi au poruncit tuturor ca să mărturisească de o fiinţa Fiului cu Tatăl, şi credinţa cea hotărâtă la Sinodul cel dintâi din Niceea.

La aceasta s-au învoit şi arienii, şi au iscălit cu mâinile lor, însă cu făţărnicie, ca să facă pe plac împăratului celui dreptcredincios şi dreptcredincioşilor sfinţi arhierei Meletie, Evsevie şi Pelaghie, temându-se de îndrăzneala cea mare pe care o aveau aceştia înaintea împăratului, pentru că împăratul cel evlavios iubea foarte mult pe aceşti stâlpi ai Bisericii pentru credinţa lor cea dreaptă şi pentru sfinţenia lor şi îi cinstea foarte mult, ascultându-i în toate. Pentru aceea, ei erau înfricoşaţi ereticilor, care, de frica lor, au trecut la Biserica celor dreptcredincioşi. Iar după moartea dreptcredinciosului împărat Iovinian şi după ce Valent a fost pus împărat în locul lui, ereticii iarăşi s-au întors la credinţa lor de mai înainte, întocmai precum câinii la vărsătura lor, înşelând şi pe împăratul la credinţa ariană, prin soţia lui, ariana Domnica. Astfel, Biserica celor dreptcredincioşi a fost iarăşi chinuită şi păstorii ei izgoniţi. Deci Sfântul Meletie a fost surghiunit iarăşi în Armenia, iar Sfântul Pelaghie, în Arabia. Asemenea şi Sfântul Evsevie a fost osândit la surghiunie în Tracia.

Iar după ce s-a dat acea nedreaptă judecată a nedreptului împărat pentru izgonirea lui Evsevie, a fost adusă porunca la Samosata spre seară. Şi înştiinţându-se Sfântul Evsevie despre aceasta, a chemat la sine pe acel om împărătesc care venise cu hotărârea

împărătească şi i-a zis: „Taci acum şi nu spune nimănui pricina venirii tale, pentru că, de se va înştiinţa poporul, îndată se va umple de râvnă, se va tulbura şi te va ucide; iar eu mă voi afla pricinuitor al morţii tale". Aceasta zicând şi săvârşind cântarea cea de seară, a spus taina şi gândul său uneia din credincioasele sale slugi, şi când toţi au adormit, a ieşit din casa arhierească cu acea slugă, care luând o pernă şi o carte, le ducea după el.

Şi mergând la râul Eufratului, care curgea pe lângă zidul cetăţii, s-a urcat într-o luntre ca să plece spre cetatea Zeugma; şi a poruncit vâslaşilor să pornească, şi ostenindu-se toată noaptea aceea, când s-a făcut ziuă, au ajuns la cetatea dorită. Iar samosatenii, înştiinţându-se de plecarea sfântului lor arhiereu de la ei, s-au umplut de mare plângere şi tânguire, şi întrebau în ce parte s-a dus. Iar unul din cei ce văzuseră cum sfântul a şezut în luntre şi a poruncit să-l ducă la cetatea Zeugma, a spus poporului încotro s-a dus arhiereul. Deci mulţi urcându-se în multe luntre, au alergat degrabă după el şi l-au ajuns la Zeugma; apoi, ridicând glasurile lor către el, se tânguiau cu mare glas şi se sârguiau să-l întoarcă în cetatea lor, dar sfântul n-a voit.

Deci ce fel de rugăminţi nu făceau şi ce fel de cuvinte nu grăiau, căzându-i la picioare şi udându-le cu lacrimi, ca să se întoarcă cu ei la scaunul său! Iar Sfântul Evsevie le aducea aminte de cuvântul Apostolului care zice: *Tot sufletul să se supună stăpânirilor celor ce mai mult biruiesc, pentru că nu este stăpânire decât de la Dumnezeu; şi oricare stăpâniri, de la Dumnezeu sunt rânduite. Drept aceea, cine se împotriveşte stăpânirii, poruncii lui Dumnezeu se împotriveşte. Iar cei ce se împotrivesc, judecată îşi iau loruşi*. Acest cuvânt al apostolului spunându-le sfântul, le zicea: „Nu-mi este cu putinţă să fiu potrivnic poruncii împărăteşti. Asemenea şi vouă nu fără de primejdie vă este a vă împotrivi voii împăratului".

Iar poporul, văzând că nu poate să-l întoarcă, îi dădea lui de cale, unul aur, altul argint, altul haine, iar altul îi dădea slugile sale ca unuia ce se duce în laturi depărtate. Dar sfântul, luând foarte puţin de la ei şi învăţându-i pe toţi să se ţină de dreapta credinţă şi de dogmele sobornicesti, s-a rugat pentru toţi şi, binecuvântându-i pe ei, a pornit pe cale către ţinutul Traciei, unde era osândit la izgonire. Şi pe când el era în Istru, a venit veste că ţara Traciei este foarte bătută şi pustiită de goţi. De aceea nu s-a mai dus departe, în Tracia, ci a rămas în Istru şi a petrecut acolo până la moartea lui Valent, răucredinciosul împărat.

Iar în cetatea Samosatelor, în locul Sfântului Evsevie a fost trimis de arieni un episcop cu numele Evnomie care cugeta cele arieneşti. Acela venind în cetate, nimeni nu i-a dat cinstea ce i se cuvenea unui episcop; pentru că n-a ieşit întru întâmpinarea lui nici un om, nici bogat, nici sărac, nici meşter, nici lucrător de pământ, nici bărbat, nici femeie, nici bătrân, nici tânăr, nici măcar un copil, deoarece toţi cetăţenii erau dreptcredincioşi şi nu voiau să cinstească pe episcopul cel răucredincios, nici să se binecuvinteze de el şi nici să-l vadă.

Deci Evnomie a intrat în episcopie şi a luat biserica sobornicească cu stăpânire împărătească. Iar oamenii, văzând aceasta, nu se mai duceau la biserica aceea, neiubind pe ereticul care era într-însa arhiereu şi nimeni nu mergea la el nici în casă, nici în biserică, nici la casa arhierească. Astfel Evnomie şedea în episcopie singur numai cu ai săi care veniseră cu el. Şi se povesteşte că, deşi cu credinţa era rău credincios, însă la obicei era bun, blând, lin, smerit şi curtenitor faţă de toţi. Despre obiceiul lui cel bun se grăieşte aceasta: Odată a intrat, după obiceiul acelei ţări, în baia cea de obşte ca să se spele. Iar slugile au închis uşa după el, ca să nu intre alţi oameni acolo, unde se spăla episcopul. Şi înţelegând el că mulţi stăteau înaintea uşii, vrând să se spele, a poruncit slugilor să deschidă uşa şi să dea voie tuturor celor ce voiau să intre în baie, să se spele împreună cu el.

Deci au intrat mulţi, dar, văzând pe episcop şezând în scăldătoarea cea caldă, stăteau înaintea lui pentru cinste, iar el îi chema pe cei care voiesc, să intre în aceeaşi scăldătoare, ei însă nu îndrăzneau. Şi cunoscând Evnomie că pentru cinstea lui nu îndrăzneau să se spele, pentru aceea s-a mâhnit şi a ieşit degrabă din baie, ca cel ce nu voia să se cinstească. Atunci oamenii care au rămas în baie, îndată au vărsat acea apă din scăldătoare ca fiind spurcată prin spălarea ereticului, apoi au spălat bine vasul şi, încălzind altă apă, şi-au făcut iarăşi scăldătoare. Deci Evnomie, aflând de aceea şi văzând că nu poate să tragă la el nicidecum pe oamenii din Samosata, a lăsat episcopia şi a plecat din cetate într-ale sale.

Iar după plecarea lui Evnomie, arienii au trimis la Samosata alt episcop de credinţa lor, anume Luchie, lup arătat şi vrăjmaş al oilor lui Hristos. Iar cetăţenii i-au făcut şi aceluia ca celui dintâi, adică nu l-au primit cu cinste. Deci petrecea şi el în episcopie numai cu ai săi, neducându-se nimeni din oameni la dânsul, pentru că oile lui Hristos, deşi erau fără păstor, însă, aducându-şi aminte bine de învăţătura lui, păzeau sfânta credinţă fără de prihană. Şi cum că se îngreţoşau drept credincioşii de acel episcop eretic, o putem vedea din cele ce

urmează: Într-o vreme mulţi copii jucându-se pe uliţă după obiceiul lor, aruncau cu o minge unii la alţii. Iar Episcopul Luchie, trecând din întâmplare pe acolo, a căzut mingea sub cai şi sub careta episcopului; şi îndată copiii au început a striga cu glas mare: „Mingea s-a spurcat cu ereticia, mingea s-a spurcat cu ereticia!" Iar episcopul, auzind aceasta, a lăsat pe unul din slugile sale să vadă ce fac copiii şi pentru ce strigă astfel. Şi a văzut sluga cum copiii au aprins un foc şi cum aruncau mingea prin văpaie încoace şi încolo, ca prin ardere să se cureţe de ereticie.

Astfel, nu numai oamenii cei în vârstă, dar şi copiii cei mici se îngreţoşau de acel episcop eretic, care era ca o urâciune a pustiirii în locul cel sfânt. De aceasta aflând Luchie, n-a urmat blândeţilor lui Evnomie, ci, umplându-se de mânie, pe mulţi din dregătoria cea sfinţită, care apărau dogmele cele dreptcredincioase, i-a trimis în surghiuniri prea depărtate. Pe fericitul Antioh, nepotul Sfântului Evsevie, bărbat ales între preoţi, plăcut lui Dumnezeu, insuflat de Duhul Sfânt şi iscusit în înţelepciunea cărţilor, l-a surghiunit la hotarele Armeniei, iar pe diaconul Evolghie, cel aşijderea vestit între slujitorii Domnului, l-a gonit în pustia Oasimului, şi a fost atunci multă mâhnire şi scârbă în cetatea Samosatelor.

Iar după ce răul împărat Valent a pierit rău, a urmat la împărăţie dreptcredinciosul împărat Graţian. Acela, îndată pe toţi arhiereii şi pe alte sfinţite feţe, care erau în izgoniri pentru dreapta credinţă, i-a eliberat de la surghiunie şi le-a poruncit să-şi ia scaunele lor. Atunci s-au întors şi Sfântul Meletie în Antiohia, Sfântul Pelaghie în Laodiceea, iar Sfântul Evsevie în Samosata. Asemenea şi preotul Antioh din Armenia, diaconul Evolghie din Oasim şi ceilalţi care fuseseră izgoniţi de arianul Luchie, au venit într-ale lor; şi a fost bucurie mare dreptcredincioşilor şi ruşinare celor rău credincioşi.

După luarea scaunul său, Sfântul Evsevie, îngrijindu-se cu ceilalţi arhierei de buna rânduială bisericească şi, văzând că oarecare scaune bisericeşti erau deşarte după scoaterea arienilor, s-a sârguit, cu sfatul şi cu învoirea Sfântului Meletie, să aleagă bărbaţi vrednici şi tari în dreapta credinţă, pe care, sfinţindu-i în dregătoriile arhiereşti, i-a aşezat în scaune. Pe cinstitul Acachie l-a pus episcop în Verea, pe îmbunătăţitul Teodot în Ierapole, pe Evsevie cel de un nume cu el, în Halchida, pe Isidor în Cir, iar în Edesa, după mutarea Sfântului arhiereu Varsa, a ridicat la scaun pe Evloghie Mărturisitorul.

Iar când au ales pe cel mai de pe urmă din episcopii cei puşi prin mâinile lui, adică pe plăcutul lui Dumnezeu Marin, ca episcop în cetatea ce se numea Dolihin, care era plină de credinţa lui Arie, s-a

dus el însuşi cu Marin în cetatea aceea, voind ca, după ce va curăţa acolo Biserica de eresuri, să aşeze pe scaun pe arhiereul cel drept-credincios. Şi intrând el în cetatea aceea, o oarecare femeie ariană a aruncat de pe acoperiş cu o cărămidă asupra lui, l-a lovit în cap şi l-a rănit foarte rău. Şi îmbolnăvindu-se din acea rană, Sfântul Evsevie s-a mutat către Domnul. Iar când el trăgea să moară, a jurat pe toţi cei ce erau cu dânsul să nu facă nici un fel de răzbunare acelei femei, pentru că urma Stăpânului său, Care se ruga pentru cei ce L-au răstignit, zicând: *Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac!* Asemenea se asemăna şi Sfântului Ştefan, care se ruga pentru cei ce l-au ucis cu pietre. Astfel s-a sfârşit mucenicește Evsevie, marele plăcut al lui Dumnezeu, pătimind de mâinile arienilor, pentru Fiul lui Dumnezeu Cel pururea de o fiinţă şi de o fire cu Tatăl. Iar sfântul lui trup a fost întors la Samosata, cetatea lui, şi a fost îngropat cu cinste şi cu multă jale şi tânguire din partea poporului creştinesc.

Iar în locul lui s-a ales ca episcop Antioh fericitul, cel mai sus pomenit, care era fiul surorii Sfântului Evsevie. Şi a înflorit Biserica Samosatelor în dreapta credinţă, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe unul Dumnezeu în Treime, Căruia şi de la noi să-I fie cinste, slavă, mulţumire şi închinăciune acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI TREIA

SFÂNTA MUCENIŢĂ AGRIPINA

Sfânta fecioară Agripina era născută şi crescută în preaslăvita cetate Roma cea veche. Ea din tinereţe s-a dat lui Dumnezeu şi s-a făcut, după cum spune Apostolul, *bună mireasmă a lui Hristos între cei ce se mântuiesc*. Pentru că, precum un trandafir cu bun miros împodobeşte o grădină, tot aşa şi ea prin pilda vieţii sale celei curate şi îmbunătăţite, a împodobit inimile credincioşilor şi le-a umplut de mireasmă, gonind toată ispita patimilor, pentru că şi-a înfrumuseţat sufletul cu curăţia fecioriei şi s-a logodit cu Hristos, pentru care a alergat la munci cu îndrăzneală, pe vremea împărăţiei lui Valerian, şi s-a dat la multe bătăi pentru dragostea mirelui său, Hristos. Deci a fost bătută cu toiege şi a suferit sfărâmarea oaselor, a fost dezbrăcată de haine şi întinsă cu legături, din care a scăpat fiind dezlegată cu mână nevăzută de îngerul Domnului, care întărind-o pe ea, sfânta a zdrobit toată păgânătatea şi în munci şi-a dat sufletul său lui Dumnezeu.

Iar alte roabe ale lui Hristos ca: Vasa, Paula şi Agatonica, luând în taină trupul muceniţei, au ieşit cu el din cetatea Romei şi, trecând din loc în loc şi călătorind pe mare, au ajuns în eparhia Siciliei şi acolo au îngropat acel sfânt trup. Iar când Sicilia a primit în sine acele cinstite moaşte mucenicești, îndată s-a izbăvit de întunecata răutate diavolească şi încă s-a apărat şi de agareni cu rugăciunile Sfintei Agripina, căci atunci când agarenii au mers în cetate, unde era biserica ei, şi au îndrăznit a da război spre ea, vrând să o ia, deodată au fost daţi pierzării celei desăvârşite. Iar de la cinstitul ei mormânt se dădeau tămăduiri de toate bolile şi se curăţau toţi cei ce veneau cu credinţă, astfel că toate neputinţele se izgoneau cu sfintele ei rugăciuni şi cu darul lui Hristos, Dumnezeul nostru.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, POCĂINŢA LUI TEOFIL, ECONOMUL BISERICII DIN CETATEA ADAM, CEA DIN CILICIA[1]

Nu cu multă vreme înainte de năvălirea oştirilor persane asupra ţărilor greceşti, în a doua eparhie a Ciliciei, în cetatea ce se numea Adam, era un econom în biserica cea sobornicească de scaun arhieresc a acelei cetăţi, cu numele Teofil. Acela era bărbat foarte îmbunătăţit şi sfânt cu viaţa. El rânduia bine şi cu înţelepciune toate averile bisericeşti şi îndrepta toate lucrurile cu dreptate după Dumnezeu. Deci el era pentru arhiereul de acolo ca o lumină a ochiului care priveşte spre toate şi ca o dreaptă care pe toate le îndreptează. Pentru aceea era foarte iubit de arhiereu, dar nu numai de el, ci şi de tot clerul şi de poporul acelei cetăţi, pentru multele lui bunătăţi, de vreme ce el era tată al sărmanilor, hrănitor al văduvelor, îndurat dătător al scăpătaţilor, folositor al năpăstuiţilor, ajutător al celor fără de ajutor, şi nu era cineva pe care să nu-l fi mângâiat în mâhnire cu cuvântul şi cu fapta. Pentru aceea, toţi îl cinsteau ca pe un părinte şi-i mulţumeau ca unui făcător de bine, fericindu-l cu multe laude.

Iar după ce episcopul acelei cetăţi, cu voia lui Dumnezeu, s-a mutat din această viaţă vremelnică, tot poporul creştinesc al acelei cetăţi, toate rânduielile, de la cei mari până la cei mai mici, îndemnaţi fiind de dragostea cea adevărată către Hristos, cu un suflet au ales ca episcop al lor pe Teofil, de vreme ce el avea multă milostivire către toţi şi viaţă curată şi neprihănită. Şi scriind alegerea lor, au trimis-o cu oameni cinstiţi către mitropolitul Ciliciei. Iar acela citind scrisoarea, îndată s-a învoit la cererea lor, fiindcă el însuşi îl ştia pe Teofil bărbat îmbunătăţit şi plăcut lui Dumnezeu, iscusit în ocârmuirea bisericească şi întru toate desăvârşit. Deci a trimis mitropolitul să-l cheme la sine, ca să-l pună episcop al bisericii Adamului. Însă Teofil, luând scrisoarea mitropolitului şi citind-o, nu voia să meargă la dânsul, pentru că se lepăda să ia rânduiala arhierească.

Deci tot clerul şi toţi cetăţenii stăruiau cu multe rugăciuni, poftindu-l cu multe lacrimi să fie episcopul lor, iar după ce n-au sporit cu nimic, au scris mitropolitului să-l pună pe Teofil episcop

[1] Viaţa acestuia este scrisă de clericul Evtihian, martorul care a văzut cu ochii acestea şi care a fost sluga lui. Însă această povestire se află şi la Sfântul Simeon Metafrast.

chiar fără voia sa. Deci mitropolitul trimiţând la el o poruncă a sa, l-a adus la sine – deşi nu voia –, şi, văzându-l s-a bucurat şi l-a primit cu dragoste, voind să-l sfinţească episcop. Dar Teofil, căzând cu faţa la pământ înaintea picioarelor arhiereului, îl ruga cu lacrimi să nu pună asupra lui acel jug şi striga, zicând: „Nu sunt vrednic de rânduiala episcopiei, căci eu ştiu păcatele mele".

Şi după ce a stat mult la picioarele arhiereului, plângând şi rugându-se să fie liber, arhiereul i-a dat vreme de trei zile să se gândească pentru ca, socotindu-se, să voiască a primi rânduiala episcopiei, netrecând cu vederea rugăminţile poporului care dorea cu osârdie să-l aibă păstor. Iar după cele trei zile, mitropolitul a început iarăşi a îndemna şi a ruga pe Teofil să primească rânduiala arhierească, lăudând curăţia vieţii lui şi iscusinţa sa, şi numindu-l vrednic de o rânduială ca aceea. Iar el, căzând iarăşi la picioarele arhiereului, vărsa multe lacrimi şi striga: „Nu sunt vrednic de arhierie!" Apoi mitropolitul, văzând pe Teofil neînduplecat, lepădându-se şi neascultând nici de poruncă, nici de rugăminte, l-a lăsat după voia lui, punând episcop pe altul, pe care îl ştia vrednic. Pe acela l-a trimis în cetatea aceea, încredinţându-l lui şi pe Teofil, ca să săvârşească slujba economiei ca mai înainte.

Şi petrecând episcopul la scaunul său, şi Teofil făcând după obiceiul său slujba de econom, nişte oameni învrăjbitori, pornindu-se din zavistia satanei, au început a prihăni către episcop pe economul lor, clevetindu-l în taină şi grăind multe lucruri necuviincioase. Iar episcopul întâi nu primea clevetirile lor, nici nu credea cuvintele acelora, văzând pe Teofil bărbat bun şi desăvârşit în toate. Dar pentru că din zavistie aceia nu încetau a-l cleveti multă vreme, aducând aproape în toate zilele oarecare hule împotriva lui Teofil, episcopul a început încet a se pleca la cuvintele lor, a le asculta clevetirile şi a-i crede pe ei. Iar după multă vreme, episcopul a făcut aceasta: a îndepărtat pe Teofil din slujba de econom, ca să nu rânduiască nimic în casa arhierească, nici în averile bisericeşti, ci să petreacă în linişte în casa sa, având odihnă după atâtea osteneli, iar slujba de econom a încredinţat-o altuia.

Deci Teofil, scăpând de grijile şi gâlcevile vieţii, a început a vieţui slujind unuia Dumnezeu. Dar vrăjmaşul, urâtorul neamului omenesc, nesuferind să vadă viaţa lui Teofil cea fără de grijă şi bineplăcută lui Dumnezeu, s-a înarmat asupra lui cu toate meşteşugirile sale. Deci a început a-l tulbura pe de o parte prin gânduri, iar pe de altă parte prin gura oamenilor, punându-i înainte acestea: „Te-a necinstit pe tine episcopul, neaducându-şi aminte de ostenelile tale

cele multe. El te-a defăimat pe tine cinstind pe cel mai prost, mai neiscusit şi nevrednic, iar pe tine te-a făcut de râs şi de batjocură la toţi". Deci Teofil a început puţin câte puţin a lua aminte la cuvintele şi la gândurile cele viclene, aduse lui de diavol; apoi mai mult, pe de-o parte singur prin sine, iar pe de alta prin prietenii lui, a început a cleveti şi a dori.

Şi până la atât a putut meşteşugul vrăjmaşului a aduce pe bărbatul acela, încât uitându-şi obişnuita lui nădejde către Dumnezeu, a început a slăbi din împuţinarea sufletului şi din mâhnirea cea fără de măsură, şi a ajuns la deznădejde. Pentru că i se părea că toţi îl au pe el de râs şi de batjocură şi că nimeni nu-l cinsteşte, şi din această pricină se ruşina să iasă din casa sa. Deci s-a aprins în inima lui de o negrăită dorinţă de stăpânirea cea dintâi şi de rânduiala averilor bisericeşti, şi se gândea ziua şi noaptea, tulburându-se de gânduri, cum ar putea veni la rânduiala cea dintâi, ca să nu se veselească vrăjmaşii de defăimarea lui. Deci pentru o dorinţă ca aceea a lui şi pentru gândurile neplăcute lui Dumnezeu, s-a depărtat de la inima lui darul lui Dumnezeu, iar el, fiind lipsit de acest dar, a venit spre cea mai desăvârşită deznădejde, începând a căuta vrăjitori şi ajutor diavolesc. Deci cel care mai înainte nu voia să primească rânduiala episcopiei, acum dorea şi cea mai mică stăpânire, fiindcă se lipise de gândurile cele rele şi de sfatul satanei.

În cetatea aceea era un jidov oarecare, om pierzător, vestit vrăjitor, fermecător şi înşelător. Acela era adevărat slujitor al diavolului, care pe mulţi îi ducea la pierzare. Deci Teofil a mers noaptea la acel vrăjitor şi, sosind la casa lui, a început a bate în poartă. Iar vrăjitorul auzind, a ieşit să vadă cine bate şi, văzându-l pe Teofil, s-a înspăimântat. Deci, umplându-se de mirare – căci îl ştia pe Teofil –, l-a rugat să intre în casa lui şi, ducându-l înăuntru, i-a zis: „Ce pricină are stăpânul meu, că s-a ostenit de a venit noaptea la mine, nepriceputul şi nevrednicul?" Atunci Teofil, căzând îndată la picioarele vrăjitorului, îl ruga, zicând: „De poţi ceva, ajută-mi şi nu mă lăsa că sunt în mare necaz!" Şi i-a spus vrăjitorului toate cu de-amănuntul, cum episcopul l-a mâhnit luând de la dânsul dregătoria şi l-a dat poporului spre ocară, cinstindu-l pe cel mai prost, iar pe el depărtându-l. Şi a făgăduit vrăjitorului că îi va da multă plată, de-i va ajuta lui şi-l va aduce pe el la cinstea cea dintâi. Iar vrăjitorul acela urât de Dumnezeu a zis către dânsul: „Stăpânul meu, să nu te întristezi deloc, ci bucuros şi cu nădejde să te duci la casa ta; iar în noaptea viitoare, tot în acest ceas, să vii iarăşi la mine, că eu te voi duce la stăpânul meu, care întru toate îţi va ajuta ţie!"

Iar ticălosul Teofil, auzind acele cuvinte de la vrăjitor, s-a bucurat foarte mult şi s-a dus acasă cu nădejde. Deci, trecând ziua şi sosind noaptea, după porunca vrăjitorului, Teofil s-a dus iarăşi la dânsul în miez de noapte. Atunci vrăjitorul, luându-l pe el, l-a dus la hipodrom unde se făcea alergarea de cai şi i-a zis lui: „De vei vedea vreo vedenie sau de vei auzi vreun glas să nu te temi deloc, nici să te însemnezi cu Semnul Crucii, căci Crucea nu ajută oamenilor; ci mai ales este vrednică de râs şi înşelarea creştinilor". Iar după ce Teofil s-a învoit întru toate cu vrăjitorul şi s-a făgăduit că nu se va îngrădi cu Crucea, îndată vrăjitorul i-a arătat o nălucire în acest fel: Se vedea o mulţime oarecare de feţe înspăimântătoare, împodobite cu felurite haine luminoase, având lumânări aprinse în mâinile lor. Şi aceia erau diavolii, care chiuiau laude lui satana, mai marele lor, iar satana, boierul întunericului, şedea în mijlocul lor întru mândrie şi slavă.

Atunci acel ticălos jidov vrăjitor, luând de mână pe Teofil, l-a băgat şi pe el în acea pierzătoare adunare. Şi, apropiindu-se el de satana, acela a zis către jidov: „Pentru ce ai adus aici la noi pe omul acela?" Urâtorul de Dumnezeu jidov a răspuns, zicând: „Stăpânul meu, l-am adus la tine pentru că a fost foarte supărat de episcopul său şi cere ajutor de la tine". Satana i-a răspuns: „Cum pot eu să-i ajut lui, care este rob al Dumnezeului său? Iar de voieşte cu adevărat să fie rob al meu şi să se numere în numărul slugilor mele, eu atât îi voi ajuta lui, încât va avea stăpânire şi cinste mai mare decât cea dintâi, şi pe toţi îi va stăpâni mai mult decât episcopul". Atunci vrăjitorul a zis către Teofil: „Auzi ce zice boierul?" Răspuns-a Teofil: „Aud şi voi face ceea ce-mi porunceşti!" Aceasta zicând-o, îndată a căzut la picioarele satanei, s-a închinat lui şi a început a i le săruta. Atunci diavolul a zis către vrăjitor: „Să se lepede acest om de Fiul Mariei, asemenea şi de dânsa să se lepede, că pe aceia îi urăsc foarte tare. Lepădarea aceea să o scrie cu mâna sa şi să mi-o dea mie, şi atunci să ceară cele de care are trebuinţă şi le va lua". Iar Teofil, auzind aceasta, i-a zis lui: „Voi face toate cele poruncite de stăpânul meu, numai să-mi câştig dorinţa!"

Acestea auzindu-le diavolul, vrăjmaşul neamului omenesc şi-a întins diavoleştile sale mâini şi, cuprinzând pe Teofil, a început a-i netezi barba şi a lipi gura sa cea necurată de gura lui, şi a-l săruta, zicându-i: „Bucură-te, prietenul meu adevărat şi credincios!" Atunci ticălosul Teofil, întărindu-şi prietenia cu diavolul, s-a lepădat de Hristos, Mântuitorul nostru şi de Preacurata Maica Lui şi, scriind lepădarea lui pe o hârtie ce era pregătită mai dinainte de vrăjitor pentru aceasta şi, pecetluind-o, a dat-o boierului întunericului în pri-

mire; apoi îmbrăţişându-se cu dânsul prieteneşte şi sărutându-se, s-au despărţit. Deci satana cu slugile sale s-a făcut nevăzut, ducându-se la locul său din iad, iar Teofil şi jidovul s-au întors amândoi de la hipodrom, bucurându-se de a lor pierzare. Iar a doua zi, cu a lui Dumnezeu purtare de grijă, precum mi se pare, iar nu din diavoleasca rânduială, episcopul deşteptându-se, s-a căit că a depărtat pe Teofil de la dregătoria iconomiei; deci, trimiţând, l-a chemat iarăşi la curtea arhieriei şi cu mare cinste l-a ridicat la slujba cea dintâi, şi l-a cinstit îndoit şi mai multă stăpânire i-a încredinţat peste toată averea bisericească şi peste toate lucrurile. Încă şi iertare şi-a cerut episcopul de la Teofil, înaintea clerului şi a cetăţenilor, zicând: „Iartă-mă, frate, că ţi-am greşit; iată că pe sfinţia ta te-am lipsit de cinste, iar pe altul neplăcut l-am pus în locul tău. Deci acum pe acela îl depărtez, iar pe tine te rog să primeşti rânduiala economiei de mai înainte!"

Din ceasul acela Teofil a început iarăşi a petrece în cinstea şi stăpânirea sa de mai înainte, a-şi rândui toate lucrurile economiei şi a fi cinstit mai presus decât toţi, căci lui îi dădeau mare cinste şi i se supuneau cu temere nu numai cei bisericeşti şi toţi cetăţenii, ci chiar şi episcopul însuşi îl cinstea, iar cei care mai înainte fuseseră vrăjmaşi ai lui Teofil, aceia au tăcut cu ruşine şi cereau cu smerenie iertare de la dânsul. Iar răufăcătorul vrăjitor, jidovul, ducându-se adeseori la Teofil, îi zicea: „Oare vezi, stăpâne, cum ţi-am ajutat eu şi stăpânul meu şi cât de grabnic ajutor ai luat de la noi după dorinţa ta?" Teofil i-a răspuns: „Am aflat cu adevărat şi vă mulţumesc mult!"

Şi petrecând Teofil puţină vreme într-o depărtare de Dumnezeu ca aceasta, a început a se deştepta ca din somn şi a-şi veni în sine, cunoscându-şi pierzarea sa. Pentru că Ziditorul tuturor şi Răscumpărătorul nostru Hristos Dumnezeu, Cel ce nu voieşte moartea păcătoşilor, ci întoarcerea lor spre viaţă şi caută totdeauna pocăinţa noastră, aducându-şi aminte de îmbunătăţita viaţă de mai înainte şi de ostenelile lui Teofil, de lucrurile lui cele multe şi milostive, de îngrijirea pentru săraci şi pentru văduve, de hrănirea sărmanilor, de ajutorul năpăstuiţilor, de ajutorarea oricui avea trebuinţă de ajutor şi de milosteniile lui cele multe, S-a milostivit spre dânsul, netrecând cu vederea zidirea Sa după bunătatea Sa cea negrăită; pentru că nu este păcat care să biruiască iubirea Lui de oameni.

Deci, prin insuflarea sa dumnezeiască cea tainică, a pus în inima lui Teofil gând de pocăinţă şi de întoarcere. Iar Teofil, venindu-şi în simţire, a început a se gândi cât de mare şi cumplită răutate a făcut lepădându-se de Hristos Dumnezeu şi de Preacurata

Lui Maică, pentru vremelnica cinste omenească, care nu este nimic. Şi îl durea inima de aceea, se întrista cu gândul şi se căia în sine. Apoi a început a suspina cu greu din adâncul inimii, a se bate în piept, a plânge şi a se tângui cu amar.

În acea vreme, pentru farmecele sale cele multe şi pentru lucrurile lui cele rele şi vrăjitoreşti, acel jidov vrăjitor a fost prins de stăpânitorul acelei ţări şi a fost osândit la moarte după judecata cea legiuită. Astfel şi-a luat pedeapsa cea vrednică după faptele sale, ars fiind de viu. Iar Teofil, plângând şi tânguindu-se ziua şi noaptea, se zdrobea cu inima şi nu gusta nici hrană, nici băutură, nici nu voia să vorbească cu nimeni; ci, închizându-se deosebi, se tânguia şi se întrista grăind în sine: „Vai mie, ticălosul, vai mie celui pierdut, ce am făcut? În ce fel de pierzare m-am aruncat? Unde mă voi duce de acum să câştig mântuirea? La cine voi scăpa să cer milostivire? La Hristos Dumnezeu? Dar m-am lepădat de El! La Născătoarea de Dumnezeu? Dar şi de dânsa m-am lepădat şi m-am făcut rob al diavolului şi prin zapisul meu am întărit acelea. Deci cine poate să-mi ia zapisul din mâinile lui? Cine îmi va ajuta mie şi mă va izbăvi din stăpânirea lui? Ce nevoie aveam să alerg la acel vrăjitor spurcat şi urât de Dumnezeu, să mă încredinţez lui şi să mă dau cu dânsul în focul cel veşnic? Ce folos am câştigat din această cinste vremelnică şi ce este mândria şi săturarea de lumea aceasta deşartă?

Vai mie, ticălosul, sunt pierdut, vai mie! Am rătăcit şi am căzut în cursa din care nu ştiu cum am să mă izbăvesc! Vai mie cel ce am pierdut lumina cea veşnică şi acum sunt în mijlocul întunericului! Nu-mi era mie mai bine, după ce mi se luase slujba de econom? Nu-mi era mie mai bine a vieţui fără grijă şi fără gâlceavă? Pentru ce am voit ca, pentru cinstea cea vremelnică şi deşartă de la oameni şi pentru slava cea deşartă, să ajungă în gheenă ticălosul meu suflet? Însumi eu sunt pricinuitor al pierzării mele; însumi eu sunt ucigaşul meu, însumi eu sunt vânzător al ticălosului meu suflet! Vai mie, ce am pătimit! Vai mie, cum m-am înşelat! Amar mie, ce voi face? Ce voi răspunde lui Dumnezeu în ziua judecăţii, când se vor descoperi toate şi se vor arăta tuturor? Când drepţii se vor încununa, iar eu ticălosul voi fi osândit împreună cu satana, căruia m-am dat? Pe cine voi ruga în acea vreme să-mi ajute? Cine mă va milui atunci pe mine? Cu adevărat, nimeni! Vai, ticălosul şi nevoiaşul meu suflet, cum te-ai prăvălit în robia iadului! Cum ai fost ucis şi cât de cumplită cădere ai luat! În ce fel de valuri te-ai afundat? La ce fel de liman vei mai năzui de-acum? Sau la ce fel de scăpare te vei întoarce? Vai mie, suflete, vai mie, ce ţi s-a întâmplat!"

Astfel tânguindu-se el multă vreme şi rănind prin dorinţă şi prin mâhnire sufletul său în deznădejdea sa, a început a se ridica puţin spre nădejdea dumnezeieştii milostiviri şi a zis în sine: „M-am lepădat de Domnul meu Iisus Hristos, Cel născut din Preacurata Fecioară Maria şi nu îndrăznesc să alerg la Dânsul; iar de Maica lui Dumnezeu care L-a născut, deşi m-am lepădat, însă voi alerga la dânsa şi voi cădea la milostivirea ei cu tot sufletul şi cu toată inima. Mă voi duce în cinstita biserică a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu şi acolo voi cădea înaintea icoanei ei şi voi petrece rugându-mă şi nici nu voi ieşi din biserică, până ce nu se va milostivi spre mine şi printr-însa voi câştiga milostivire de la Dumnezeu!"

Apoi, iar grăia: „Dar cu ce gură voi începe a mă ruga către dânsa, eu, cel ce m-am lepădat de ea cu gura mea cea spurcată? Ce fel de început voi pune mărturisirii mele? Cu ce inimă, cu ce ştiinţă şi cu ce nădejde voi porni spre rugăciune limba mea cea necurată? Nu ştiu cum voi cere iertare de atâtea păcate ale mele! Mă tem ca nu cumva, pogorându-se foc din cer, să mă ardă pe mine, ticălosul, sau pământul, deschizându-se sub picioarele mele, să mă înghită de viu şi să mă pogoare în adâncul iadului! O, suflete al meu, nu te deznădăjdui cu totul, ci te deşteaptă şi te sârguieşte a ieşi din greutăţile ce te-au cuprins! Aleargă la Maica lui Hristos şi nu te vei ruşina!"

Era acolo la un loc oarecare osebit, o biserică mică, ridicată în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu. Acea biserică, fiind fără slujbele cele din toate zilele – afară de praznice –, în ea a voit Teofil să se închidă pentru rugăciune. Deci mai întâi s-a eliberat de toate treburile slujbei de econom, apoi a lăsat şi toate împiedicările şi grijile vieţii şi, neştiind nimeni decât numai Evtihian, sluga sa cea mai credincioasă, care a fost şi scriitorul vieţii lui, s-a închis în biserica aceea şi, căzând înaintea cinstitei icoane a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, a început a se ruga către dânsa plângând şi tânguindu-se cu amar. Şi a petrecut în acea biserică patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, postind, mărturisindu-se, căindu-se şi rugându-se ziua şi noaptea neîncetat la icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Iar după împlinirea acelor zile, rugându-se el în miezul nopţii, i s-a arătat Preabinecuvântata Maica Domnului nostru, care este cu adevărat mântuirea lumii şi scăparea neamului omenesc, singura noastră nădejde după Domnul, şi i-a zis: „O, omule, pentru ce mă superi atâta fără de ruşine, strigând către mine şi rugându-te să-ţi ajut, când tu te-ai lepădat de Fiul meu şi de mine? Cum voi putea să-L rog pentru tine pe Fiul şi Dumnezeul meu, ca să te ierte pe tine, care eşti rob al diavolului, dându-te lui prin zapis? Cu ce ochi voi căuta spre

faţa cea prealuminată a Domnului, când voi vrea să mă rog pentru tine? Dar nici eu nu pot suferi necinstea cea făcută Fiului şi Dumnezeului meu. Este cu putinţă, o, omule, ca să îţi iert ceea ce mi-ai greşit mie, de vreme ce iubesc foarte mult neamul creştinesc şi mai ales pe acei care, cu dreaptă credinţă şi cu dragoste fierbinte, aleargă la mine şi se roagă în biserica mea. Acelora cu adevărat le ajut şi îi primesc cu braţele mele şi ascult rugăciunile lor. Iar răutatea şi ocara care se face de voi Fiului meu, pe Care Îl răstigniţi a doua oară prin păcatele voastre, pe acestea nu pot nici a le vedea, nici a le asculta. Unora ca acestora le sunt de trebuinţă multe osteneli, nevoinţe şi zdrobire de inimă, ca să poată ruga milostivirea Lui; pentru că, deşi este foarte milostiv, însă este drept Judecător şi înfricoşat răzbunător, răsplătind fiecăruia după faptele lui!"

Iar Teofil s-a bucurat foarte mult la vederea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, şi, luând puţină îndrăzneală, a început a zice către dânsa: „O, Stăpâna mea cea preabinecuvântată, folositoarea neamului omenesc, scăparea şi mântuirea celor ce aleargă la tine, ştiu cu adevărat că am greşit mult şi te-am mâniat pe tine şi pe Dumnezeu Cel născut din tine; dar am multe pilde ale acelora care, mai înainte de mine, au mâniat pe Fiul tău şi Dumnezeul nostru şi cărora li s-a dat iertare de păcate, pentru pocăinţa şi mărturisirea lor; căci, de n-ar fi fost pocăinţa, cum ar fi cruţat Fiul tău pe niniviteni? De n-ar fi fost pocăinţa, cum ar fi păzit pe Raav, desfrânata? De n-ar fi fost pocăinţa, cum David, după primirea proorocescului dar, căzând în desfrânare şi în ucidere, nu numai iertare a câştigat, ci a şi primit iarăşi darul cel proorocesc? De n-ar fi fost pocăinţa, cum Sfântul Apostol Petru, stâlpul Bisericii, care a primit de la Dumnezeu cheile Împărăţiei Cerurilor, când s-a lepădat de Domnul nu o dată, nici de două ori, ci de trei ori, după aceea, plângând cu amar, nu numai a câştigat iertarea de căderea sa atât de mare, ci s-a învrednicit şi de cinste mai mare, fiind pus păstor al oilor lui Hristos celor cuvântătoare? De n-ar fi fost pocăinţa, cum l-ar fi făcut Domnul evanghelist pe vameşul cel răpitor?

De n-ar fi fost pocăinţa, cum Sfântul Apostol Pavel din prigonitor s-ar fi făcut vas ales al lui Hristos? De n-ar fi fost pocăinţa, cum ar fi primit Domnul pe Zaheu, mai marele vameşilor? De n-ar fi fost pocăinţa, cum fiul cel pierdut, întorcându-se la tatăl său, ar fi fost iubit tatălui? De n-ar fi fost pocăinţa, cum femeia cea desfrânată, plângând la picioarele lui Hristos ar fi câştigat iertare de păcatele sale cele multe? De n-ar fi fost pocăinţa, cum tâlharului i s-ar fi deschis Raiul? De n-ar fi fost pocăinţa, cum ar fi poruncit apostolul să

primească pe corinteanul cel păcătos? De n-ar fi fost pocăinţa, cum vrăjitorul Ciprian, care se îmbrăcase cu totul în diavolul şi pântecele femeilor celor îngreunate le tăia cu farmecele sale; după aceea, întorcându-se la Hristos prin cinstita Iustina, nu numai a câştigat iertare pentru atâtea mari lucruri rele, ci s-a şi învrednicit cununii mucenicești? Deci, având atât de multe şi felurite chipuri de pocăinţă şi privind la milostivirea lui Dumnezeu cea atât de mare cu care i-a primit pe dânşii, am îndrăznit şi eu păcătosul a scăpa cu pocăinţă la a ta bună îndurare, o, întru tot milostivă Stăpână, ca să-mi dai mână de ajutor şi să-mi ceri iertare de la Fiul tău şi Dumnezeul nostru pentru păcatele mele cele grele!"

Acestea zicându-le el, Preacurata Fecioară Născătoare de Dumnezeu, care este cu adevărat scăparea păcătoşilor şi nădejdea celor fără nădejde şi grabnică ajutătoare celor ce se roagă către ea, a zis către dânsul: „Mărturiseşte, o, omule, că Acela pe Care eu L-am născut, Fiul meu, de Care tu te-ai lepădat, este cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu, Care va veni să judece viii şi morţii şi eu Îl voi ruga pentru tine şi te va primi pe tine care te pocăieşti!" Teofil a răspuns: „O, Stăpână preabinecuvântată, cum voi îndrăzni eu nevrednicul şi ticălosul a-mi deschide spurcata şi necurata mea gură, cu care m-am lepădat de Fiul tău şi Dumnezeul meu, pentru nişte lucruri mici şi deşarte? Încă m-am lepădat şi de Sfânta Lui Cruce care era apărarea sufletului meu, asemenea m-am lepădat şi de Sfântul Botez, prin zapisul meu cel dat diavolului!"

Preacurata Născătoare de Dumnezeu i-a zis: „Tu mărturiseşte numai şi nu te îndoi de buna Lui îndurare, căci este milostiv şi iubitor de oameni, şi primeşte lacrimile celor ce se pocăiesc cu adevărat, căci pentru aceea, fiind Dumnezeu, S-a făcut om, binevoind a lua trup din mine ca să mântuiască neamul omenesc".

Atunci Teofil, cu ruşine, cu frică, cu smerenie şi cu zdrobire de inimă deschizându-şi gura sa, a strigat cu mare glas: „Cred şi mărturisesc şi slăvesc pe Unul, Cel ce din Treime este Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul Dumnezeului Celui viu, Cel născut mai înainte de veci din Tatăl, iar în anii cei mai de pe urmă S-a pogorât din cer şi S-a întrupat de la Sfântul Duh şi S-a născut din tine, Preasfântă Fecioară Maria, adevărata Născătoare de Dumnezeu, pentru mântuirea noastră. El, fiind Dumnezeu desăvârşit şi om desăvârşit, a voit a pătimi de voie pentru păcatele noastre, întinzându-şi preacuratele Sale mâini pe lemnul Crucii, cel făcător de viaţă. Păstor bun fiind, şi-a pus sufletul Său pentru noi, a fost îngropat şi a înviat, S-a înălţat la ceruri cu trupul cel luat din tine, Preacurată Fecioară, şi va veni

iarăşi pe pământ, cu slavă, să judece viii şi morţii şi să răsplătească fiecăruia după faptele lui. Acestea le mărturisesc cu inima şi cu gura şi mă închin Dumnezeului meu. Iar pe tine te rog, o, Stăpână, nu te îngreţoşa de mine, spurcatul; nu trece cu vederea rugăciunea mea, a păcătosului; nu mă lăsa pe mine, ticălosul, cel răpit de răul vrăjmaş întru pierzare, ci roagă pentru mine pe Cel ce S-a născut din tine, ca să-mi ierte păcatele mele cele mari şi să mă izbăvească din pierzarea mea, ca şi eu împreună cu toţi cei ce au câştigat iertare, să cânt şi să preamăresc milostivirea cea nemăsurată a Celui născut din tine, Dumnezeul nostru, şi a ta, o, Prea binecuvântată Fecioară!"

Nişte cuvinte ca acestea auzindu-le Preacurata Născătoare de Dumnezeu, cea care este izvorul milostivirii, mântuirea celor ce plâng, nădejdea celor pieriţi, mijlocitoarea şi chezăşuitoarea mântuirii noastre către Dumnezeu şi, ca pe o oarecare pocăinţă îndestulată primindu-le de la dânsul, a zis către dânsul: „Iată, pentru botezul cu care întru Hristos te-ai botezat, crezându-ţi pocăinţa ta şi fiindu-mi milă de tine – că foarte îmi este milă de cei ce pătimesc –, mă voi apropia de Fiul şi Dumnezeul meu şi mă voi ruga Lui, ca să-ţi primească pocăinţa ta!" Acestea zicând Preacurata, s-a făcut nevăzută şi a început a se lumina de ziuă. O, cât era de binecuvântată acea noapte păcătosului aceluia, în care a văzut-o pe Maica Domnului şi s-a învrednicit de atâta vorbire cu dânsa!

După această vedenie, Teofil, uşurându-se de mâhnirea sa, a câştigat mai multă nădejde. Şi a petrecut astfel trei zile plângând şi rugându-se la icoana Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, privind şi căzând către dânsa, lovindu-şi capul de pământ şi aşteptând pe Dumnezeu, Care l-a mântuit pe el cu rugăciunile Maicii Lui. Iar după acele trei zile, iarăşi i s-a arătat nădejdea şi scăparea noastră cea prea fără prihană, Maica Domnului, căutând cu faţă veselă şi cu ochi luminoşi spre dânsul şi zicându-i: „Omul lui Dumnezeu, pocăinţa ta este plăcută Milostivului Stăpânului nostru Dumnezeu. El a ascultat rugăciunile şi lacrimile tale le-a primit pentru mine. Deci caută ca şi tu de acum să-ţi păzeşti credinţa ta cea dreaptă către Dânsul până la sfârşitul tău!" Atunci, Teofil a răspuns către dânsa: „Cu adevărat o voi păzi, Stăpâna mea cea prealăudată şi nu voi călca poruncile tale, că pe tine te am, după Dumnezeu, acoperământ şi sprijin şi spre tine pun toată nădejdea şi aşteptarea mea; pentru că ştiu că nu este oamenilor altă ajutătoare şi acoperitoare afară de tine, şi nimeni, nădăjduind spre tine, nu s-a ruşinat, şi prin tine rugând pe Dumnezeu, nimeni nu a fost părăsit. De aceea şi eu, păcătosul, rog a ta neîncetată bunătate, care tămăduieşte neputinţele noastre, deschide

uşa milostivirii tale mie, rătăcitului şi căzutului în adâncul răutăţilor! Porunceşte ca să mi se dea în mâini acel ticălos zapis, pe care, fiind înşelat, l-am dat satanei; pentru că acel zapis este cel care tulbură sufletul meu foarte mult. Deci nu voi putea să încetez din această cumplită scârbă, câtă vreme acel zapis este ţinut în mâinile diavolului".

După aceste cuvinte ale lui, Preacurata Fecioară s-a făcut nevăzută; iar el a mai petrecut încă trei zile în rugăciune ca şi mai înainte. După aceasta, adormind de prea multă osteneală, a văzut în vedenia visului pe Preacurata Fecioară, aducându-i zapisul acela; iar el deşteptându-se de bucurie, n-a mai văzut pe Preacurata Fecioară; iar zapisul întărit cu pecetea lui, l-a găsit pe pieptul lui. Atunci, pe de o parte de bucurie, iar pe de alta de spaimă, a slăbit atât de mult cu trupul, încât era pe jumătate mort. Apoi venindu-şi în sine, o, cât de mare mulţumire a dat Împăratului şi Stăpânului Hristos şi milostivei Maicii lui Dumnezeu, ajutătoarea şi apărătoarea sa!

Iar a doua zi, fiind Duminică, s-a dus în biserica cea mare, unde slujea arhiereul, iar după citirea Sfintei Evanghelii, apropiindu-se de episcop pe când binecuvânta poporul, s-a aruncat înaintea picioarelor lui, rugându-se şi strigând ca să-l asculte că voieşte ca în auzul tuturor să facă mărturisirea păcatelor sale. Şi a început a spune cu de-amănuntul toate cele ce i s-au întâmplat lui, cum pentru lepădarea din slujba economiei s-a mâhnit şi din mâhnire a căzut în deznădejde şi s-a lepădat de Hristos Dumnezeu şi de Preacurata Lui Maică, dându-se satanei cu zapis, şi cum, după aceea, postind, rugându-se şi plângând, a văzut pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu şi a vorbit cu dânsa, cum a câştigat iertare pentru păcatele sale şi cum i s-a dat zapisul. Acestea toate spunându-le cu de-amănuntul episcopului în auzul tuturor, i-a dat în mână hârtia aceea pecetluită care o dăduse satanei, şi a rugat pe episcop să o citească cu glas tare, ca toţi să afle cu dinadinsul păcatul său şi să preamărească milostivirea lui Dumnezeu cea dată lui prin Născătoarea de Dumnezeu. Atunci episcopul, desfăcând hârtia, a dat-o diaconului; iar acela, stând în amvon, a început a o citi, minunându-se toţi de un lucru înspăimântător ca acela. Şi au înţeles toţi, adică clericii şi tot poporul, bărbaţii, femeile şi copiii cei mici, ce a pătimit Teofil, cum a căzut, cum s-a sculat, şi cum şi-a luat zapisul.

Atunci episcopul a grăit către toţi cu glas mare: „Veniţi toţi credincioşii să proslăvim pe Preabunul şi Adevăratul Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos! Veniţi, dreptcredincioşilor şi iubitorilor de Dumnezeu, de vedeţi minuni de mirare! Veniţi, o, iubitorilor de

Hristos, şi cunoaşteţi cum Preamilostivul şi Stăpânul nostru nu voieşte moartea păcătoşilor, ci aşteaptă pocăinţa lor. Veniţi de vedeţi, o, dreptcredincioşilor, cât de mult poate zdrobirea inimii, suspinele şi lacrimile! Cine nu se va minuna, o, fraţilor şi părinţilor, de acea mare şi negrăită răbdare a milostivului Dumnezeu! Cine nu se va mira de nemăsurata sa îndurare şi de iubirea Lui de oameni, pe care o arată spre noi păcătoşii! Minune cu adevărat este aceasta! Moise proorocul, postind patruzeci de zile, a luat de la Dumnezeu tablele Legii, iar acest frate al nostru, Teofil, postind patruzeci de zile, şi-a luat zapisul său, pe care puterea lui Dumnezeu l-a scos de la satana, prin mijlocirea Maicii lui Dumnezeu. Deci să cântăm şi noi cu dânsul, o, iubiţilor, cântare de mulţumită Stăpânului, Celui ce cu milostivire a primit pocăinţa lui, prin folosirile Prea nevinovatei Maicii lui Dumnezeu, care este oamenilor pod către Dumnezeu, nădejdea deznădăjduiţilor, scăparea celor ce sunt în primejdii, uşa cea adevărată, care deschide milostivirile sale păcătoşilor ce bat şi duce rugăciunile noastre la Cel ce S-a născut dintr-însa, Domnul nostru Iisus Hristos!

Ce să vă grăiesc mai mult? Sau ce cântare voi cânta pentru preaslăvirea ei şi a Fiului ei? Cu adevărat, minunate sunt lucrurile Tale, Doamne, şi nici un cuvânt nu este îndestulat spre lauda minunilor Tale! Cu adevărat s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, şi pe toate întru înţelepciune le-ai făcut! Într-adevăr cu cuviinţă este acum a spune cuvântul Evangheliei: *Aduceţi haina cea dintâi, îmbrăcaţi-l pe el, daţi-i inel în dreapta lui şi încălţăminte în picioare şi aducând viţelul cel gras să-l înjunghiaţi spre jertfă, ca mâncând să ne veselim;* că acest frate al nostru, Teofil, *a fost mort şi a înviat; pierdut a fost şi s-a aflat!*"

Acestea grăindu-le episcopul, Teofil zăcea la picioarele lui, plângând; deci, întinzându-i mâna, l-a ridicat de la pământ, iar el sculându-se a rugat pe episcop ca să ardă acel zapis al lui. Iar episcopul i-a poruncit ca el însuşi să-şi ardă zapisul; deci Teofil l-a ars înaintea tuturor. Iar poporul văzând arderea acelei hârtii necurate, multă vreme a strigat cu lacrimi, zicând: „Doamne miluieşte". Apoi episcopul, poruncind poporului să tacă, a început a săvârşi dumnezeiasca Liturghie, şi săvârşind-o pe aceea, a făcut părtaş pe Teofil preacinstitelor şi făcătoarelor de viaţă dumnezeieştilor Taine, Trupului şi Sângelui lui Hristos, şi îndată s-a luminat faţa lui Teofil ca soarele. Şi toţi văzând schimbarea feţei lui, au preamărit pe Bunul Dumnezeu, care primeşte întru îndreptare şi întru sfinţenie pe păcătoşii care se pocăiesc.

După toate acestea, Teofil s-a dus la biserica Preacuratei de Dumnezeu Născătoare, unde, postind cu pocăinţă şi cu lacrimi, s-a învrednicit de sfânta ei vedere şi a câştigat iertare de păcatele sale şi acolo s-a odihnit puţin de multele lui osteneli. Iar după trei zile, cunoscând că i s-a apropiat ceasul sfârşitului său, a rânduit pentru casa sa, ca toate ale lui să se împartă săracilor. Apoi, sărutând pe cei ce se întâmplaseră a fi acolo, şi-a dat cinstitul său suflet în mâinile lui Dumnezeu şi ale Maicii Lui şi a fost îngropat înaintea sfintei icoane a Preacuratei Fecioare, în locul unde şi-a făcut pocăinţa. Astfel s-a slăvit într-însul buna îndurare a lui Iisus Hristos şi milostivirea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, căreia şi acum, împreună cu Fiul ei, să-i fie şi de la noi, păcătoşii, care întotdeauna avem trebuinţă de ajutorul ei, cinste, slavă, închinăciune şi mulţumire acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Iar eu, Evtihian – zice scriitorul acesteia –, smeritul şi păcătosul, cel crescut în casa fericitului Teofil şi care prin mijlocirea lui m-am învrednicit la preoţie în sfânta biserică sobornicească, urmând şi slujind acestui stăpân al meu la mâhnirea şi necazul lui, cu adevărat şi cu dreptate am scris toată pocăinţa lui, pe care am văzut-o cu ochii şi cele ce le-am auzit cu urechile mele din gura lui, spre folosul dreptcredincioşilor şi slava lui Hristos Dumnezeul nostru. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI PATRA

NAŞTEREA SFÂNTULUI PROOROC IOAN, ÎNAINTEMERGĂTORUL ŞI BOTEZĂTORUL DOMNULUI

Soarele cel neapus, Hristos, Mântuitorul nostru, vrând să răsară lumii, şi acum plecând cerurile şi pogorându-Se în pântecele fecioresc cel mai curat decât cerurile, se cădea mai întâi să iasă luceafărul din cea stearpă, adică Sfântul Ioan Înaintemergătorul, ca să meargă înainte, ca un vestitor, propovăduind şi zicând: *Vine Cel mai tare decât mine, în urma mea*. Deci, împlinindu-se vremea Sfintei Elisabeta ca să nască, a născut fiu la bătrâneţile sale din pântece sterp, precum de demult Sara a născut pe Isaac. Mai înainte de a naşte Fecioara pe Hristos, a născut cea stearpă, în zilele sale pe Înaintemergătorul lui Hristos, ca acei ce vor vedea naşterea cea peste fire din cea îmbătrânită, să creadă naşterii celei mai presus de fire, care avea să fie din Fecioara cea nenuntită şi să zică în sine: „Puterea cea atotputernică a lui Dumnezeu, Care a dezlegat nerodirea bătrânei, aceea este puternică ca şi pe Fecioara cea neîntinată să o facă maică”.

Naşterea cea minunată a Sfântului Ioan a fost înaintemergătoare Naşterii lui Hristos cea minunată. Minunea se aştepta după minune; după maica cea stearpă, Maica cea pururea Fecioară; după naşterea cea minunată a Elisabetei, naşterea cea străină a Fecioarei, pentru că la amândouă maicile, rânduiala naşterii covârşea rânduielile firii, aşa voind Dumnezeu, Căruia toată firea îi este slujitoare ca unui Ziditor.

Iar după ce Elisabeta a născut, vecinii care locuiau împrejur au auzit de aceasta, asemenea rudeniile şi cunoscuţii şi toţi se bucurau împreună cu ea; căci Domnul a făcut milă cu dânsa, ridicând de la dânsa ocara nerodirii de copii. Astfel, s-au împlinit cuvintele

Binevestitorului Gavriil, care a zis către Zaharia: *Femeia ta va naşte fiu şi mulţi se vor bucura de naşterea lui!* Deci pe de o parte se bucurau rudeniile, iar pe de alta, aceia care erau cuprinşi cu mare dorinţă pentru Mesia Cel aşteptat, deşi nu ştiau că a sosit taina întrupării lui Hristos, însă în vremea naşterii Înaintemergătorului lui Hristos, duhul lor se pornea într-înşii spre bucurie, Sfântul Duh veselind inimile lor, ca şi cum le dădea o înştiinţare pentru câştigarea aşteptării lor.

Şi în ziua a opta au venit preoţii şi prietenii în casa lui Zaharia, ca să taie pruncul împrejur şi toţi voiau să-i pună numele tatălui său, Zaharia; dar maica lui nu se învoia, pentru că, fiind soţie de prooroc şi născătoare de prooroc, Sfânta Elisabeta era ea însăşi plină de darul proorociei. Deci ea prooroceşte a poruncit ca pruncul cel născut al lor să se numească cu acel nume pe care nu îl auzise de la bărbat, de vreme ce el s-a întors de la biserică la casa sa avându-şi legată limba cu amuţire şi nu putea să spună soţiei sale cum a văzut pe îngerul care i-a binevestit zămislirea fiului său şi a zis: *Vei pune numele lui Ioan.* Deci de Sfântul Duh fiind povăţuită maica, a numit pe prunc Ioan, ca o proorociţă, căci ea a cunoscut prooroceşte şi venirea la dânsa a Maicii lui Dumnezeu şi i-a zis: *De unde-mi este mie aceasta, ca să vină Maica Domnului meu la mine?* Iar cei ce voiau să taie împrejur pruncul, făceau semne tatălui său, cum ar voi să-l numească. Iar el, cerând o tăbliţă, a scris: *Ioan să-i fie numele lui!* Şi îndată s-a deschis gura lui Zaharia şi limba lui s-a dezlegat din amuţire şi vorbea, binecuvântând pe Dumnezeu.

Atunci toţi s-au minunat de acele mari minuni: cum a născut cea îmbătrânită, cum maica şi tatăl cel mut s-au unit la un nume, cu care să numească pe fiu şi cum, după scrierea numelui, mutul îndată a grăit şi, ce a scris cu mâna, aceea a grăit şi cu limba. Deci numele lui Ioan s-a făcut ca o cheie a gurilor părinţilor, deschizându-le spre slava lui Dumnezeu. Astfel a cuprins frica şi mirarea pe toţi cei ce vieţuiau împrejur, pentru că toţi cei ce auzeau acestea se minunau cu spaimă de acele preaslăvite minuni ale lui Dumnezeu şi se povesteau cuvintele acestea în toată partea muntelui Iudeei, adică în hotarele Hebronului, cetatea preoţilor, unde era casa lui Zaharia. Pentru că acea cetate, încă din zilele lui Isus Navi a fost hotărâtă sfinţitei seminţii a lui Aaron; iar de la Ierusalim şi până la dânsa era cale de opt ceasuri. Acea cetate era mai departe de Betleem, la un loc mai înalt, şi se numea „cetatea muntelui", pentru munţii săi cei înalţi, iar hotarele ei se numeau „părţile muntelui", precum se scrie în

Evanghelie despre Preacurata Născătoare de Dumnezeu: *Sculându-se Maria din Nazaretul Galileei, s-a dus la munte degrabă în cetatea Iudeei* – adică în Hebron –, *şi a intrat în casa lui Zaharia şi s-a închinat Elisabetei.*

Deci, într-acea parte a muntelui, cei ce auzeau de măririle lui Dumnezeu, care se făceau în casa lui Zaharia, se minunau foarte mult şi grăiau între ei: *Ce va să fie pruncul acesta?* Că mâna Domnului era cu el şi Dumnezeu înmulţea într-însul darul Său şi-l păzea de sabia lui Irod, căci despre minunata naştere a lui Ioan ajunsese vestea până la Irod, care se mira de aceea şi zicea: *Ce va să fie pruncul acesta?* Iar când S-a născut Domnul nostru Iisus Hristos în Betleemul Iudeei şi au venit magii de la răsărit, întrebând de Împăratul cel de curând născut, atunci Irod, trimiţând ostaşi în Betleem să ucidă pe toţi pruncii de acolo, şi-a adus aminte de Ioan, fiul lui Zaharia, de care auzise acele minuni, şi a zis în sine: „Oare acela are să fie împăratul Iudeei?" Şi, gândindu-se să-l ucidă, a trimis într-adins ucigaşi la Hebron în casa lui Zaharia. Dar trimişii n-au găsit pe Sfântul Ioan, pentru că, începând din Betleem acea fără de Dumnezeu ucidere de prunci, s-a auzit în Hebron glas şi strigare, că nu era foarte departe, şi s-a ştiut pricina acelei strigări.

Şi îndată Sfânta Elisabeta a luat pe pruncul Ioan şi a fugit în muntele cel mai înalt al pustiului; iar Sfântul Zaharia, precum se scrie în viaţa lui, era atunci în Ierusalim, slujind după obicei în biserică, în rânduiala săptămânii sale, care se întâmplase tocmai în acea vreme. Deci, ascunzându-se Sfânta Elisabeta în acel munte, se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi, s-o apere împreună cu pruncul. Şi când a văzut de sus pe ostaşi cercetând cu de-amănuntul şi apropiindu-se, a strigat către un munte de piatră ce se afla acolo: „Munte al lui Dumnezeu, primeşte pe maica cu fiul său!" Atunci îndată s-a desfăcut muntele acela şi, primind-o pe maică înăuntrul său, s-a ascuns de ucigaşii care o căutau. Iar ostaşii, negăsind pe cel căutat, s-au întors înapoi la cel ce-i trimisese.

Atunci Irod a trimis la Zaharia în biserică, zicând: „Dă-mi mie pe fiul tău, Ioan". Iar Sfântul Zaharia a răspuns: „Acum slujesc Domnului Dumnezeului lui Israel, iar fiul meu nu ştiu unde este!" Iar Irod, mâniindu-se, a trimis la dânsul a doua oară şi a poruncit, că, dacă nu-şi va da fiul, atunci să-l ucidă şi pe el. Deci s-au dus nişte ucigaşi sălbatici ca nişte fiare, sârguindu-se să-şi săvârşească porunca, şi au zis cu mânie către preotul lui Dumnezeu: „Unde ai ascuns pe fiul tău? Să ni-l dai nouă, că aşa a poruncit împăratul, iar dacă nu-l vei da, vei muri îndată!" Sfântul Zaharia a răspuns: „Voi

îmi veţi ucide trupul, iar Domnul îmi va primi sufletul". Atunci ucigaşii, pornindu-se, după porunca lui Irod, l-au ucis între biserică şi altar; iar sângele lui, care s-a vărsat pe marmură, s-a închegat şi s-a făcut tare ca piatra, spre mărturia lui Irod şi spre veşnica lui osândă. Iar Elisabeta, acoperindu-se de Dumnezeu împreună cu pruncul Ioan, petrecea în muntele ce se desfăcuse; pentru că, prin porunca dumnezeiască, li se făcuse lor acolo o peşteră. Tot acolo curgea şi un izvor de apă şi crescuse înaintea peşterii un finic plin de roade, iar când era vremea mâncării, acel pom se pleca şi-şi dădea roadele sale spre mâncare, apoi iar se ridica.

Apoi, după patruzeci de zile de la uciderea lui Zaharia, Sfânta Elisabeta, maica Mergătorului Înainte, a murit în peştera aceea. Iar Sfântul Ioan, rămânând singur, a fost hrănit de înger până la creşterea lui şi păzit în pustietăţi, până în ziua arătării sale către Israel. Astfel păzea şi acoperea mâna Domnului pe Sfântul Ioan, ca el să meargă înaintea feţei Lui cu duhul şi cu puterea lui Ilie şi să gătească cale Celui ce venea să mântuiască neamul omenesc. Deci pentru toate acestea să se slăvească Hristos Dumnezeu, Mântuitorul nostru, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL IERARH NICETA REMESIANUL

Sfântul Niceta a fost episcop de Remesiana, localitate la sud de Dunăre, timp de aproape 50 de ani, între anii 366-414. Pentru viaţa sa sfântă, arzând de dragoste pentru Hristos, s-a învrednicit de treapta arhieriei şi a semănat cuvântul Evangheliei Domnului în Dacia Mediteraneană, care era adeseori invadată de barbari.

Sfântul Niceta a încreştinat pe aceşti păgâni şi, prin Sfântul Botez, i-a unit cu Hristos. De asemeni a întemeiat câteva aşezări monahale, a înălţat numeroase biserici şi a împodobit sfintele slujbe cu cântări din cele mai frumoase, spre slava Preasfintei Treimi. Una dintre cele mai frumoase cântări compuse de el este imnul, cu caracter dogmatic, intitulat: „Te Deum laudamus", care înseamnă „Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm".

Această cântare treimică, care se cântă în Biserica Ortodoxă până astăzi, ne dovedeşte că Sfântul Niceta era nu numai un mare imnograf şi poet, ci şi un mare dogmatist şi protopsalt vestit în sudul Dunării pentru acea vreme.

Una din cele mai vestite cărţi scrise de el este intitulată „Catehism", adică carte de învăţătură a credinţei ortodoxe, pe care o citeau credincioşii în biserică, mai ales cei care se pregăteau pentru primirea Sfântului Botez.

Scrierile Sfântului Niceta Remesianul au avut un caracter catehetic misionar, pentru că însuşi autorul lor a fost ca un apostol al credincioşilor de la sudul Dunării până în hotarele Greciei, fiind un iscusit scriitor, imnograf, catehet şi un mare iubitor de Hristos. Despre vrednicia şi calităţile sale de păstor sufletesc scrie pe larg Sfântul Paulin de Nola, contemporan cu el, care se nevoia în Italia.

După mulţi ani de arhierie, propovăduind pe Hristos de la Marea Neagră până la Marea Mediterană, ajungând la adânci bătrâneţi, şi-a dat sufletul în mâinile lui Hristos la începutul secolului al cincilea, fiind numărat în ceruri în ceata sfinţilor ierarhi, care neîncetat slăvesc pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI CINCEA

SFÂNTA MARE MUCENIŢĂ FEVRONIA[1]

Pe vremea păgânului împărat Diocleţian, era în Roma un eparh cu numele Antim. Acela avea un fiu, anume Lisimah, pe care îl logodise cu o fecioară frumoasă a unui senator, care se numea Prosfor. Acel eparh, îmbolnăvindu-se de moarte, a chemat pe un frate al său, anume Selin, şi i-a zis: „Domnul meu frate, eu o să mă duc din viaţa omenească şi îţi încredinţez pe Lisimah, fiul meu; tu să-i fii tată în locul meu, iar el să-ţi fie fiu; deci să grăbeşti după sfârşitul meu, să-i faci nuntă cu mireasa cu care l-am logodit, fiica lui Prosfor". Antim poruncind astfel, după trei zile s-a sfârşit, iar împăratul Diocleţian a chemat la el pe Lisimah, fiul lui Antim, şi pe Selin, unchiul lui, şi, luându-i de o parte, a zis către Lisimah: „O, tinere, eu, aducându-mi aminte de dragostea tatălui tău, am voit să te pun eparh în locul lui; dar de vreme ce am auzit că iubeşti credinţa creştinească, am lăsat acest gând, aşteptând până ce mă voi încredinţa dacă este adevărat sau nu ceea ce se vorbeşte despre tine. Deci acum voiesc să te trimit în părţile Răsăritului, ca acolo să pierzi credinţa creştinească; iar când te vei întoarce, vei lua de la noi cinstea de eparh".

Auzind aceasta Lisimah, n-a îndrăznit să răspundă nimic împăratului, pentru că era tânăr, având numai douăzeci de ani, dar Selin, unchiul lui, căzând la picioarele împăratului, a zis: „Mă rog măriei tale celei fără de moarte să-i dai voie lui Lisimah să mai stea câteva zile aici ca să-şi săvârşească nunta, iar după nuntă mă voi duce

[1] Scrisă de Tomaida monahia, care a văzut pătimirea ei. Se mai află scrisă şi la Metafrast, şi se mai poate citi şi în mineiul cel mare al fericitului Macarie, mitropolitul Moscovei.

şi eu cu dânsul şi vom face tot ceea ce porunceşte stăpânirea ta". Iar împăratul a zis către ei: „Duceţi-vă mai întâi în calea în care v-am poruncit şi pierdeţi pe creştini, iar după ce veţi rândui bine acolo toate, vă veţi întoarce aici şi atunci vă voi ajuta şi eu să dănţuiţi la nuntă".

Auzind ei aceasta, n-au mai îndrăznit să vorbească a doua oară, ci s-au supus voinţei lui. Deci luând poruncile lui şi mulţime de ostaşi, s-au dus spre răsărit. Şi Lisimah a luat cu el pe un bărbat oarecare cu numele Prim, care era din rânduiala comiţilor şi îi era şi rudenie, fiind fiul surorii maicii sale. Şi a voit Lisimah să-i încredinţeze acelui Prim purtarea de grijă peste oaste.

Deci, mergând spre Răsărit şi ajungând în părţile Mesopotamiei, în oraşul ce se numea Palmira, au pierdut cu felurite pedepse pe creştinii care erau acolo. Pe unii i-au aruncat în foc, pe alţii i-au dat la fiare, iar pe alţii i-au tăiat cu sabia şi trupurile cele mucenicești le-au aruncat câinilor spre mâncare; pentru că Selin, unchiul lui Lisimah, era foarte sălbatic şi fără de omenie. Deci multă frică cuprinsese toate părţile Răsăritului, pentru sălbăticia nemilostivului Selin; iar lui Lisimah îi era foarte milă de creştini, deoarece maica lui fusese creştină şi el învăţase de la dânsa cunoştinţa lui Hristos. Deci a chemat într-o noapte pe rudenia sa, comitul Prim, şi a zis către dânsul: „Prime, preacinstitule bărbat, tu ştii că tatăl meu era elin cu credinţa şi în acea credinţă s-a sfârşit, însă maica mea a adormit în creştinătate. Ea, în viaţa ei, s-a sârguit foarte mult să fiu şi eu creştin, dar eu, de frica împăratului şi de teama tatălui meu, n-am putut face aceasta; însă am poruncă de la dânsa să nu ucid nici un creştin, ci să mă sârguiesc să fiu prieten lui Hristos. Iar acum văd pe creştini foarte munciţi şi ucişi de pierzătorul Selin, unchiul meu, de care lucru sufletul meu pătimeşte foarte mult. Deci voiesc să-i miluiesc în taină şi pe cei ţinuţi în legături să-i eliberez să fugă şi să se ascundă unde vor putea".

Iar comitul s-a învoit cu dânsul şi au întărit între dânşii sfatul acesta, ca să cruţe pe creştini. Astfel, unde auzeau de biserici şi de mănăstiri creştineşti, trimiteau în taină şi îi înştiinţau de venirea muncitorului, sfătuindu-i să se ascundă. Încă şi unor ostaşi ce erau de un gând cu ei, comitul le-a poruncit să nu prindă pe creştini şi să-i aducă la muncire, ci şi pe cei prinşi să le dea drumul să fugă.

Şi petrecând ei în Palmira multă vreme, după muncirea multor creştini, au voit să se ducă în cetatea Sivapol, care se afla în hotarele asirienilor şi care era rânduită sub stăpânirea Romei. Într-acea cetate era o mănăstire de femei, care avea cincizeci de pustnice. Între ele

era o egumenă, cu numele Vriena, uceniţă a fericitei Platonida, diaconiţa şi egumena, a cărei rânduială şi canon l-a păzit bine până la sfârşitul vieţii sale. Iar rânduiala Platonidei era astfel: În ziua de vineri, nici una din surori nu avea voie să lucreze vreun lucru de mână, ci toate se adunau în biserică, şi de dimineaţa până seara, o parte se îndeletnicea cu rugăciunile, iar alta învăţa din citirea cărţilor sfinte. Deci mai întâi diaconiţa Platonida singură ţinea o carte în mâini şi citea surorilor cuvinte insuflate de Dumnezeu, până la ceasul al treilea, apoi dădea cartea în mâinile Vrienei să o citească până seara. După aceea şi Vriena, luând egumenia, după sfârşitul povăţuitoarei sale, urma întru toate virtuţilor ei.

La acea egumenă, erau două fecioare crescute de dânsa şi povăţuite la viaţa monahicească. Numele uneia era Procla, iar al celeilalte Fevronia. Procla avea douăzeci şi cinci de ani de la naşterea sa, iar Fevronia douăzeci şi era nepoata Vrienei, adică fiica fratelui său. Ea era atât de frumoasă, încât nici zugravul n-ar fi putut să zugrăvească frumuseţea feţii ei cea înflorită. Deci Vriena, văzând o frumuseţe ca aceea a Fevroniei, se îngrijea foarte mult de dânsa cum s-o păzească pe ea întru întreaga înţelepciune şi nevătămată de amăgirile lumii acesteia. Şi, fiindcă toate surorile în toate zilele primeau numai o dată puţină hrană şi aceea spre seară, ea poruncea Fevroniei să postească până în ziua cealaltă, adică să ţină o zi întreagă fără să mănânce, iar în ziua cealaltă spre seară să guste puţin; voind ca astfel să-i vestejească floarea tinereţii. Dar şi Fevronia singură voia să se înfrâneze pe sine şi se îndeletnicea la atâta postire şi înfrânare, încât niciodată nu a gustat pâine sau apă să se sature, ci totdeauna se lupta cu foamea şi cu setea; şi încă îşi obosea trupul cu multe nevoinţe şi osteneli, primind puţin somn. Patul ei era o scândură goală fără aşternut, în lungime de trei coţi, iar în lăţime de o palmă şi jumătate.

Deci pe acea scândură şi uneori şi pe pământul gol îşi pleca mult ostenitul său trup pentru puţină odihnă. Şi de câte ori voia diavolul să o ispitească în vis prin nălucirile lui, ea îndată se scula, se arunca la pământ în chipul Crucii şi cu multe lacrimi se ruga înaintea lui Dumnezeu, ca să gonească de la dânsa pe ispititor; apoi lua o carte şi citea cu dinadinsul dumnezeieştile Scripturi şi se îndulcea duhovniceşte dintr-însele, căci era foarte iubitoare de învăţătură şi isteaţă la minte, şi Vriena se mira foarte mult de înţelegerea ei.

Deci, în ziua de vineri, când toate surorile se adunau în biserică, egumena Vriena poruncea Fevroniei să citească la surori cuvintele cele de Dumnezeu insuflate. Iar de vreme ce vinerea veneau

la dânsele în biserică şi femei de neam bun ca să se îndulcească de învăţăturile cele duhovniceşti, Vriena poruncea Fevroniei să citească de după o perdea, ca să nu vadă chipul şi podoabele femeilor mireneşti pe care nu le văzuse niciodată. Şi se răspândea vestea despre fericita Fevronia în toată cetatea şi era lăudată învăţătura ei cea folositoare şi podoaba feţii ei. Asemenea era lăudat şi obiceiul ei cel bun, fiindcă era blândă, înţeleaptă şi împodobită cu toate faptele bune, având smerita cugetare.

Şi auzind de dânsa o femeie oarecare, care era de neam de senator, cu numele Ieria, s-a îndemnat cu mare dorinţă să vadă pe Fevronia şi să vorbească cu dânsa. Acea femeie, Ieria, era cu credinţa elină, tânără de ani, văduvă, care numai şapte luni trăise cu bărbatul ei şi, rămânând văduvă, petrecea în casa părinţilor săi, care şi ei se ţineau de păgânătatea cea elinească. Deci a venit Ieria la mănăstire şi a spus prin portăriţă dorinţa sa egumenei Vriena şi, când aceasta a ieşit înaintea ei, Ieria a căzut la picioarele ei şi, apucând-o, o ruga, zicând: „Te jur cu Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul, să nu te scârbeşti de mine, păgâna, care până acum am fost batjocura idolilor, iar mai ales a diavolilor. Nu mă lipsi pe mine de învăţătura şi de vorba surorii voastre Fevronia, ca prin voi să mă povăţuiesc pe calea mântuirii şi să aflu de la Hristos, adevăratul Dumnezeu, cele ce s-au pregătit creştinilor. Izbăveşte-mă de deşertăciunea veacului acesta şi de necurata slujire de idoli. Părinţii mei voiesc să mă împărtăşesc de a doua nuntă, iar eu doresc să-mi petrec viaţa după învăţătura Fevroniei şi după vorba ei cea folositoare de suflet; pentru că destulă îmi este vremea pe care am petrecut-o în neştiinţă şi în necurăţie”.

Acestea grăindu-le Ieria, cu lacrimi uda picioarele egumenei Vriena, pornind-o pe ea spre milostivire. Atunci Vriena a grăit către dânsa: „Doamnă Ierio, Dumnezeu ştie că de la doi ani am luat în mâinile mele în mănăstirea aceasta pe Fevronia fecioara şi iată acum sunt optsprezece ani de când petrece în mănăstire fără să fi ieşit şi fără să fi văzut până acum chip bărbătesc, nici feţe de femei mirene, nici haine, nici podoabe, nici orice alt lucru mirenesc; nici maica ei n-a putut să o vadă pe ea până acum, măcar că de multe ori m-a rugat cu lacrimi ca s-o las s-o vadă şi să vorbească cu dânsa, dar eu n-am voit deloc. Însă, văzând osârdia şi dragostea ta către Dumnezeu şi nădăjduindu-mă de mântuirea ta, te voi duce la dânsa, însă numai hainele tale mireneşti să le schimbi şi să te îmbraci în cele călugăreşti”. Şi îndată Ieria făcând aceasta cu bucurie, Vriena a luat-o şi a dus-o la Fevronia. Iar Fevronia, văzând-o pe ea în îmbrăcăminte

călugărească, socotea că a venit la dânsele vreo călugăriţă străină şi i s-a închinat până la pământ şi, cuprinzând-o cu braţele, a sărutat-o în Hristos.

După aceea Vriena le-a poruncit să stea amândouă şi să se îndeletnicească în învăţătura sfintelor cărţi. Deci Fevronia, luând cărţile, citea surorii celei noi; şi atât de mult s-a umilit Ieria de învăţătura Fevroniei, încât toată noaptea a petrecut-o fără somn; pentru că amândouă nedormind, se sârguiau în cuvântul lui Dumnezeu; Fevronia citea, iar Ieria asculta. Şi atâtea lacrimi a vărsat Ieria, încât şi pământul s-a udat de lacrimile ei, deoarece, fiind elină, nu auzise niciodată astfel de cuvinte folositoare. Şi când s-a luminat de ziuă, Vriena abia a putut să înduplece pe Ieria să se ducă acasă la părinţii săi; deci, sărutând cu lacrimi pe Fevronia şi pe egumenă, s-a dus la casa sa. Iar Fevronia a întrebat pe Tomaida, care era a doua după egumenă, zicând: „Rogu-mă ţie, doamna şi maica mea, spune-mi cine a fost acea soră străină, care a vărsat atâtea lacrimi, ca şi cum niciodată n-ar fi auzit dumnezeieştile Scripturi?" Atunci Tomaida a grăit către Fevronia: „Oare nu ştii cu cine ai grăit?" Fevronia a răspuns: „Cum aş fi putut cunoaşte pe acea soră străină, eu, care niciodată nu am văzut-o?" Tomaida i-a zis ei: „Aceasta este jupâneasa Ieria". Fevronia a zis: „Pentru ce nu mi-aţi spus şi mie? Pentru că eu am vorbit cu dânsa ca şi cu o soră". Ea a răspuns: „Aşa a poruncit egumena, doamna noastră".

Atunci Fevronia a tăcut şi în taina inimii sale se ruga lui Dumnezeu pentru Ieria, ca s-o însoţească pe dânsa la calea cea adevărată şi să o numere în turma cea aleasă. Iar Ieria mergând la casa sa, a spus părinţilor ei toate câte auzise şi învăţase de la Fevronia în mănăstire, rugându-i să lase rătăcirea elinească şi să cunoască şi ei pe Unul adevăratul Dumnezeu, Iisus Hristos. Iar ei, ascultând sfatul cel folositor de suflet al fiicei lor cea cu bună înţelegere, au crezut în Hristos; iar după aceea au primit şi Sfântul Botez cu toţi ai casei lor. Astfel le-a ajutat la mântuirea lor învăţătura Fevroniei şi rugăciunile ei cele sfinte.

Iar după câtva timp, fericita Fevronia s-a îmbolnăvit, iar Ieria, venind, şedea lângă dânsa şi-i ajuta ei. Tot într-acel timp a sosit înştiinţare în cetate, cum că Selin şi Lisimah se apropie de cetate, ca să muncească pe cei ce cred în Hristos. Atunci mulţi din cei ce erau în cetate, şi preoţi şi clerici, lăsând toate, fugeau să se ascundă pe unde puteau. Până şi episcopul acelei cetăţi, plecând din cetate de frica muncitorului, s-a ascuns. Deci, aflând despre aceasta, călugăriţele mănăstirii Vrienei au mers la egumena lor şi i-au zis:

„Doamnă şi maică, ce vom face? Iată fiarele acelea, păgânii muncitori, se apropie de cetate şi toţi credincioşii creştini au fugit, temându-se de munci". Atunci Vriena le-a zis lor: „Ce socotiţi şi ce voiţi să facem?" Iar ele au răspuns: „Să ne porunceşti, o, maică, ca şi noi să ne ascundem puţin, ca să ne mântuim sufletele noastre". La acestea, Vriena le-a grăit lor: „Încă n-aţi văzut războiul şi acum vă gândiţi la fugă? Încă n-a sosit lupta nevoinţelor şi iată vă arătaţi biruite! Nu, fiicelor! Vă rog pe voi să nu faceţi aceasta; ci să stăm să ne nevoim şi să murim pentru Hristos, Cel ce a murit pentru noi, ca astfel să trăim cu Dânsul în veci".

Aceasta auzind, surorile au tăcut. Iar a doua zi, una din surori, cu numele Eteria, a zis către celelalte surori: „Ştiu eu că pentru Fevronia nu ne lasă pe noi stăpâna noastră să ieşim de aici şi să ne ascundem; şi voieşte, după cum mi se pare, ca numai pentru Fevronia să ne piardă pe noi toate. Iată ce vă grăiesc vouă: Să mergem la dânsa şi eu singură îi voi spune pentru voi toate, cele ce se cuvin".

Auzind aceasta surorile, unele se învoiau la sfatul ei, iar altele se împotriveau. Mai pe urmă, învoindu-se toate, au mers la egumenă, care, cunoscând sfatul Eteriei, a zis către dânsa: „Ce voieşti, soro?" Dânsa a răspuns: „Ne rugăm să ne porunceşti să fugim de primejdia ce ne împresoară, că doară nu suntem mai bune decât episcopul, decât preoţii şi decât tot clerul bisericesc. Încă se cuvine ţie, o, maică, să-ţi aduci aminte că între noi sunt unele fecioare tinere, de care trebuie să ne temem ca nu cumva, răpindu-se de ostaşii păgâni, să-şi piardă fecioria lor şi astfel să se lipsească de plata lor de la Dumnezeu. Încă şi de aceasta ne temem, ca nu cumva şi noi, neputând suferi muncile cele cumplite, să jertfim idolilor şi să ne pierdem sufletele noastre. Deci, de voieşti, porunceşte-ne să luăm cu noi pe fecioara Fevronia, bolnavă cum este şi, ieşind de aici, să ne ascundem". Fevronia, auzind acestea, a zis: „Viu este Hristosul meu, Căruia m-am făcut mireasă şi spre Care mi-am aruncat sufletul meu. Deci nu voi ieşi din locul acesta, ci aici voiesc să mor şi să fiu îngropată!"

Atunci Vriena, întorcându-se spre Eteria, i-a zis: „Vezi ce faci şi cu ce fel de sfat tulburi pe surori? Tu vei vedea, iar eu sunt nevinovată". Apoi şi către celelalte surori, a zis: „Fiecare din voi să-şi aleagă ceea ce voieşte şi ceea ce crede că-i este de folos!" Atunci toate surorile, fiind silite de frica muncitorilor care veneau, au sărutat pe egumena Vriena şi pe Fevronia şi, bătându-şi piepturile cu multă plângere şi tânguire, au ieşit din mănăstire. Iar Procla, cea de o vârstă şi împreună uceniţă cu Fevronia, cuprinzându-i grumajii ei, o

săruta plângând şi zicând: „Roagă-te pentru mine, sora şi doamna mea!" Dar Fevronia, ţinând-o de mână, n-o lăsa să se ducă din mănăstire şi-i zicea: „Teme-te de Dumnezeu, sora mea Procla, şi măcar tu nu ne lăsa pe noi! Nu mă vezi că sunt bolnavă şi că-mi aştept moartea? Doamna noastră nu va putea singură să mă îngroape; deci rămâi aici ca să slujeşti la îngroparea mea". Atunci Procla a zis: „Nu te voi lăsa, sora mea, ci voi rămâne aici precum porunceşti". Iar după ce s-a înserat, Procla şi-a schimbat cuvântul şi în taină a ieşit din mănăstire. Iar Tomaida, cea mai sus pomenită, care era a doua după egumenă, nu s-a dus cu surorile, ci a rămas în mănăstire cu Vriena.

Iar egumena Vriena, văzând golirea şi pustiirea mănăstirii, pentru supărarea ce le împresurase, a intrat în biserică şi s-a aruncat la pământ, strigând şi tânguindu-se cu amar. Iar Tomaida îi potolea tânguirea ei, zicându-i: „Încetează, maică, căci Dumnezeu este puternic, ca după supărare şi întristare să facă şi izbândire, ca noi să putem să răbdăm năvălirile. Pentru că, cine a crezut Domnului şi s-a ruşinat? Sau cine a petrecut în frica Lui şi a fost defăimat de El?" Vriena a răspuns: „Da, doamna mea Tomaida, aşa este; dar ce voi face cu Fevronia? Unde o voi ascunde şi o voi păzi? Şi cu ce ochi voi putea să privesc, când o voi vedea răpită de barbari ca o robită?" Tomaida a zis: „Cel ce a putut să ridice pe cei morţi, Acela este puternic ca şi pe Fevronia să o întărească, să o păzească şi să o ţină nevătămată de barbari. Deci mă rog ţie, doamna şi maica mea, încetează cu plângerea şi cu tânguirea şi să mergem la Fevronia, care zace de boală, să o întărim şi să o mângâiem!"

Şi mergând ele la Fevronia, îndată Vriena s-a tânguit cu amar, iar Fevronia, privind spre Tomaida, a întrebat-o: „Pentru ce se tânguieşte aşa doamna mea Vriena?" Tomaida i-a răspuns, zicând: „Pentru tine este această tânguire de maică, căci eşti tânără şi frumoasă şi vor veni muncitorii şi ne vor aduce necaz. Deci pe noi îndată ne vor ucide, ca pe nişte bătrâne, iar pe tine, cea tânără şi frumoasă la faţă, te vor ţine spre înşelarea cea spurcată şi ne este teamă ca nu cumva, ori prin înşelare ori prin silire, să-ţi pierzi fecioria ta şi astfel te vor lipsi de cămara Mirelui ceresc". Fevronia a zis: „Vă rog pe voi, rugaţi-vă Domnului pentru mine, ca să caute spre smerenia mea, să-mi întărească neputinţa şi să-mi dea răbdare, ca şi tuturor robilor Săi, care L-au iubit cu adevărat".

Tomaida a zis către dânsa: „Fiică Fevronia, iată este vremea nevoinţei. De vor începe păgânii muncitori a te momi cu cuvinte înşelătoare, cu aur, cu argint, cu haine de mult preţ şi cu orice fel de

înşelăciuni ale acestei lumi deşarte, vezi să nu te supui lor; căci îţi vei pierde plata ostenelilor celor mai dinainte. Vezi să nu fii de râs diavolului şi să te faci batjocură idolilor. Ia aminte că nimic nu este mai cinstit decât fecioria şi mare este plata ei; pentru că Mirele fecioriei este fără de moarte şi dăruieşte nemurire celor ce-L iubesc. Sârguieşte-te, doamna mea Fevronia, să-L vezi pe Acela spre Care ţi-ai pus sufletul tău. Păzeşte-te, fiica mea, să nu te lepezi de zălogul Lui – de Sfântul Botez şi de făgăduinţa călugărească –, pentru că Hristos se va arăta înfricoşat în ziua aceea, când va şedea pe scaunul slavei sale, ca să judece pe toţi şi să răsplătească fiecăruia după faptele lui".

Acestea auzind Fevronia, se întărea cu duhul şi se pregătea cu vitejie împotriva diavolului. Deci a zis către Tomaida: „Bine ai făcut, doamna mea, întărind astfel pe roaba ta, că ai făcut mai viteaz sufletul meu. Însă să ştii cu adevărat, că de n-aş fi vrut dinainte să mor pentru Hristos, Mirele meu, apoi aş fi fugit şi eu cu celelalte surori, ca să mă ascund de nevoinţa cea mucenicească. Dar, de vreme ce iubesc pe Acela Căruia mi-am logodit sufletul şi trupul, îndrăznesc să merg pe calea muceniciei, dacă mă va arăta pe mine vrednică ca să pătimesc şi să mor pentru numele Lui".

Iar Vriena, auzind aceste cuvinte ale ei, a zis către dânsa: „Fiica mea, Fevronia, adu-ţi aminte de ostenelile mele şi de grija ce am avut-o pentru tine. Adu-ţi aminte, că de la vârsta de doi ani te-am luat de la maica ta în mâinile mele şi până astăzi nimeni din mireni n-a văzut faţa ta. Te-am păzit până acum, ca pe lumina ochilor; iar acum, fiica mea, nu ştiu ce să fac şi cum să te păzesc. Caută să nu-mi necăjeşti bătrâneţile mele şi să nu defaimi ostenelile mele ce le-am făcut pentru tine. Adu-ţi aminte de purtătorii de chinuri, care mai înainte de tine au pătimit pentru Hristos cu tărie şi cu slavă şi au luat de la El cununa biruinţei, nu numai bărbaţi, ci şi femei şi copii.

Adu-ţi aminte de Livia şi de Leonida, cele două surori, cu câtă bărbăţie şi-au pus sufletele lor pentru Domnul. Liviei tăindu-i-se capul cu sabia, iar Leonida fiind aruncată în foc, amândouă au intrat în cămara Mirelui cel ceresc. Adu-ţi aminte de Eutropia, copila cea de doisprezece ani, care a fost muncită cu maica sa. Au nu te minunai tu de ascultarea şi de răbdarea ei, când judecătorul a dezlegat-o din legături şi voia s-o îngrozească cu săgeţile ca s-o ia la fugă? Dar ea, ascultând pe maica sa care zicea către dânsa: «Fiica mea, Eutropia, nu fugi!», a stat cu bărbăţie ca un stâlp neclintit, până ce a fost săgetată cu săgeţile până la moarte şi, dându-şi sufletul în mâinile Domnului său, a căzut cu trupul la pământ. Astfel ea n-a călcat poruncile maicii sale până la sfârşitul ei. Iar acea fecioară era simplă

şi neînvăţată, însă tu ai învăţat dumnezeieştile Scripturi şi ai fost şi altora învăţătoare. Deci socoteşte cu câtă bărbăţie se cade ţie să stai pentru Domnul tău". Vorbind ele acestea şi altele multe ca acestea, a trecut noaptea.

Iar când răsărea soarele, s-a auzit în cetate un glas de tulburare şi de gâlceavă; pentru că Selin şi Lisimah intraseră cu ostaşii în oraş şi mulţi creştini au fost prinşi de ostaşi şi au fost aruncaţi în temniţă. Iar unul din elini a spus lui Selin despre acea mănăstire de fecioare şi el îndată a trimis ostaşi ca să prindă pe toate monahiile. Şi ducându-se ostaşii, au înconjurat mănăstirea şi, spărgând uşile cu securile, au intrat înăuntru ca nişte fiare sălbatice şi, prinzând pe Vriena, voiau s-o ucidă cu sabia. Iar Fevronia, văzând primejdia care le cuprinsese, s-a aruncat la picioarele soldaţilor, strigând către dânşii: „Vă jur pe Dumnezeul care este la ceruri, să mă ucideţi pe mine mai înainte, ca să nu văd moartea doamnei mele".

Pe când Fevronia grăia acestea, a sosit acolo comitul care se numea Prim şi, mâniindu-se pe ostaşi, i-a gonit din mănăstire şi a zis către Vriena: „Unde sunt celelalte călugăriţe care au fost în această mănăstire?" Vriena a răspuns: „Toate au fugit de frica voastră". Comitul a zis: „Aţi fi făcut bine dacă fugeaţi şi voi, însă şi acum sunteţi libere să fugiţi oriunde voiţi, că mi-e milă de voi". Zicând aceasta, a ieşit din mănăstire, luând şi pe ostaşi cu el şi s-a dus în divan la Lisimah, care, văzându-l, l-a întrebat: „Adevărat este oare ceea ce am auzit de mănăstirea aceea?" Comitul a răspuns: „Adevărat". Apoi, luând pe Lisimah de o parte, i-a spus: „Toate călugăriţele care au fost în mănăstire au fugit şi n-am găsit decât numai două bătrâne şi una tânără; însă am să-ţi spun un lucru străin şi minunat, care l-am văzut în mănăstirea aceea. Am văzut pe acea călugăriţă tânără că avea atâta frumuseţe a feţei, cât niciunde n-am mai văzut între femei până într-atât! Dumnezeu ştie că este adevărat ceea ce-ţi spun. Am văzut-o pe aceea şi m-am mirat de cuviinţa ei; şi de n-ar fi fost săracă şi scăpătată, cu adevărat aş fi zis că este vrednică să-ţi fie ţie femeie, stăpânul meu". Lisimah a răspuns la aceasta: „Dacă nu voiesc să calc poruncile maicii mele, adică să nu vărs sângele cel creştinesc, ci mai ales să-l cruţ; apoi cum aş putea să fiu vrăjmaş mireselor lui Hristos? Nu voi face aceasta nicidecum, ci te rog pe tine, domnul meu, să le scoţi din mănăstire şi să le păzeşti undeva, ca să nu cadă în mâinile cele muncitoare ale lui Selin, unchiul meu".

Vorbind acestea între ei, unul din cei mai răi ostaşi care fusese în mănăstire, auzind ceea ce a vorbit comitul cu Lisimah, a alergat la

Selin muncitorul şi i-a spus că în mănăstirea de călugăriţe a găsit o fecioară foarte frumoasă, pe care comitul sfătuieşte pe Lisimah s-o ia de soţie. Iar Selin, umplându-se de mânie, a trimis îndată ostaşi să străjuiască pe călugăriţele ce se aflau acolo, ca nu cumva să scape şi să se ascundă. Încă a trimis şi pe unele din cele mai credincioase slugi ale sale ca să vadă pe acea tânără fecioară şi să-i afle numele. Iar aceia, ducându-se şi văzând-o, s-au întors la dânsul şi i-au spus că nu este în partea de sub cer vreo femeie, care să fie asemenea ei la frumuseţea feţei.

Atunci muncitorul a poruncit în acel ceas propovăduitorilor să strige în cetate, ca a doua zi să se adune la privelişte toţi, fie bărbaţi, fie femei, şi de toate vârstele, că o fecioară tânără, anume Fevronia, are să iasă la nevoinţă. Şi auzind cei ce petreceau în cetate şi poporul din satele dimprejur, bărbaţii şi femeile, multă mulţime s-au adunat la privelişte, voind să vadă nevoinţa Fevroniei. Iar a doua zi, unii din ostaşii cei mai cumpliţi au fost trimişi la mănăstire din porunca muncitorului, ca să aducă pe Fevronia la judecată. Şi ostaşii, ducându-se, au prins-o cu mânie şi, legând-o cu lanţuri de grumaji, o trăgeau afară din mănăstire. Iar Vriena şi Tomaida, cuprinzând pe Fevronia cu tânguire de lacrimi, strigau cu amar şi rugau pe ostaşi să le dea voie să vorbească puţin cu ea. Iar ostaşii le-au lăsat. Apoi, Vriena şi Tomaida au rugat pe ostaşi să le ia şi pe ele la aceeaşi nevoinţă, pentru că se temeau bătrânele acelea, ca nu cumva Fevronia, fiind singură fără dânsele, să se teamă de munci. Iar ostaşii le-au zis: „Nu ni s-a poruncit ca şi pe voi să vă ducem înaintea judecăţii, ci numai pe Fevronia singură!"

Atunci Vriena şi Tomaida au început a întări pe Fevronia şi grăia Vriena către dânsa unele ca acestea: „Iată, fiica mea Fevronia, acum ieşi la nevoinţa mucenicească; să ştii că Mirele ceresc va privi spre pătimirile tale şi puterile îngereşti ţin acum cununa biruinţei, ce ţi s-a gătit, dacă vei răbda cu bărbăţie până la sfârşit. Deci caută să nu te temi de munci, că vei fi batjocura diavolilor. Nu-ţi cruţa trupul când îl vei vedea zdrobit de bătăi, pentru că el, chiar nevrând noi, după o vreme se va sălăşlui în groapă şi se va întoarce în ţărână. Iată eu, tânguindu-mă în mănăstire, voi aştepta înştiinţare despre tine, ori bună, ori rea. Deci mă rog ţie, sârguieşte-te, ca să aud bună înştiinţare despre tine. O, cine îmi va aduce aceea bună înştiinţare că Fevronia s-a sfârşit mucenicește pentru Hristos şi s-a socotit între mucenici?"

Iar fericita Fevronia a zis către Vriena: „Maica mea, cred Domnului că n-am călcat niciodată porunca ta în vreun chip. Aşa şi acum voi păzi necălcate poruncile şi învăţăturile tale; şi vor vedea

popoarele şi se vor minuna şi vor ferici bătrâneţile Vrienei, zicând: «Aceasta este cu adevărat sădirea şi creşterea Vrienei, egumena cea mare!» Pentru că eu voi arăta, cu ajutorul Stăpânului meu, în trupul acesta femeiesc, bărbătească mărime de suflet. Voi rugaţi-vă pentru mine şi lăsaţi-mă să mă duc la nevoinţa mea care îmi stă înainte". Tomaida a zis către dânsa: „Sora mea, Fevronia, viu este Domnul, că şi eu voi veni în urma ta! Mă voi îmbrăca în haine mireneşti şi, stând la privelişte în popor, voi privi la nevoinţa ta!" Şi silind ostaşii pe Fevronia să meargă şi voind s-o ducă repede, ea a zis către acele sfinte stareţe: „Maicile mele, mă rog vouă, daţi-mi binecuvântare de cale şi rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru mine!"

Atunci Vriena, ridicându-şi mâinile spre cer, a început a se ruga cu glas mare, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Cel ce Te-ai arătat în chipul lui Pavel roabei Tale Tecla, în vremea patimilor ei, arată-Te şi acum smeritei Tale roabe, Fevronia, în ceasul nevoinţei ei şi întăreşte-o de sus nevăzut, ca şi într-însa să se preamărească numele Tău cel sfânt!" Astfel rugându-se Vriena şi cuprinzând pe Fevronia şi sărutând-o, a slobozit-o cu multe lacrimi. Iar ostaşii luând-o pe Fevronia, au dus-o la muncitorul Selin. Deci Vriena, petrecând puţin pe iubita sa fiică, s-a întors în mănăstire plângând şi tânguindu-se şi, aruncându-se la pământ în biserică, striga şi se ruga către Dumnezeu pentru Fevronia.

Iar Tomaida lăsând pe Vriena plângând în biserică, s-a îmbrăcat în haine mireneşti de femeie şi a alergat la privelişte în urma Fevroniei. Încă şi femeile care mergeau în ziua de vineri la mănăstire şi ascultau învăţăturile Fevroniei cele din cărţi, alergau la privelişte, bătându-şi piepturile, vărsând lacrimi şi suferind cu inimile lor, pentru că se lipseau de o învăţătoare ca aceea. Auzind aceasta şi jupâneasa Ieria, cum că Fevronia va fi dusă la cercetare în privelişte, sculându-se, a strigat cu glas mare de tânguire, încât s-au înspăimântat părinţii ei şi toţi ce erau în casă; şi au întrebat-o care este pricina acelei tânguiri, iar ea le-a răspuns, zicând: „Sora mea, Fevronia, este dusă la privelişte! Învăţătoarea mea s-a dus la munci pentru Hristos Domnul!" Iar părinţii ei căutau s-o potolească din plâns, însă ea şi mai mult striga către ei, zicând: „Lăsaţi-mă să plâng cu amar pe Fevronia, sora şi învăţătoarea mea!"

Acestea zicându-le ea, s-au pornit şi părinţii ei spre tânguire, plângând toţi pentru Fevronia. Iar Ieria a rugat pe părinţii ei s-o lase să se ducă la privelişte; iar ei n-au oprit-o să se ducă. Deci, luându-şi multe slugi şi slujnice, a alergat plângând la locul de privelişte unde erau o mulţime de femei, care plângeau. Pe drum a ajuns şi pe călugăriţa Tomaida îmbrăcată mireneşte, şi cunoscând-o, a mers împreună cu ea plângând la locul de privelişte, unde se adunase mulţime de popor. Apoi, venind şi judecătorul, a stat la locul său.

Astfel toată privelişte a rânduindu-se, muncitorul Selin cu Lisimah au poruncit să aducă pe Sfânta Fevronia. Deci mireasa lui Hristos a stat înaintea lor, având mâinile legate la spate şi atârnându-i lanţuri grele de grumaji; şi văzând-o poporul, a plâns şi a lăcrimat. Iar muncitorul Selin a poruncit să fie tăcere şi a zis către Lisimah: „Întreabă pe acea femeie şi ascultă-i răspunsurile ei". Lisimah a început a o întreba, zicându-i: „Spune-ne de ce rânduială eşti, roabă sau liberă?" Fevronia a răspuns: „Sunt roabă". Zis-a Lisimah: „A cui roabă eşti?" Fevronia a răspuns: „Sunt roaba lui Hristos". Lisimah a întrebat-o „Care este numele tău?" Fevronia a răspuns: „Mă numesc creştină smerită". Zis-a Lisimah: „Numele tău voim ca să-l ştim". Răspuns-a Fevronia: „Ţi-am spus că sunt creştină, iar de voieşti să-ţi zic numele cel din naştere, maica mea m-a numit Fevronia".

Atunci muncitorul Selim a poruncit lui Lisimah să înceteze de a o mai întreba. Şi a început singur a grăi către dânsa: „Ştiu zeii, o, Fevronia, că nu aş fi voit să te învrednicesc pe tine vorbei mele, dar, deoarece blândeţea ta şi frumuseţea cea aleasă a feţei tale mi-au biruit mânia şi iuţimea pe care o aveam asupra ta, te întreb, nu ca pe o osândită, ci ca pe o fiică a mea. Ascultă fiică, martori îmi sunt zeii că îţi spun adevărul: acesta pe care îl vezi că şade cu mine este nepotul meu Lisimah. Eu şi Antim, tatăl lui, l-am logodit cu o fecioară de bun neam, îndestulată cu multe bogăţii şi fiică a lui Prosfor senatorul. Însă, de te vei supune nouă, atunci logodna cu fiica lui Prosfor o vom strica şi cu tine vom întări cuvântul pentru însoţire; şi vei fi soţia lui Lisimah, şezând de-a dreapta lui, precum stau eu acum. Uită-te la el şi vezi că este frumos ca şi tine. Deci ascultă sfatul meu ca al unui tată al tău şi te voi face slăvită şi bogată pe pământ, încât nu vei mai cunoaşte sărăcia. Eu n-am nici femeie, nici fii şi toate ale mele ţi le voi da ţie. Te voi face stăpână peste toate averile mele pentru că toate le voi da zestre stăpânului meu Lisimah. Voi fi pentru voi ca un tată, şi toate femeile, văzându-te învrednicită cu o cinste ca aceea, te vor preamări şi ferici; apoi se va bucura şi biruitorul nostru împărat şi multe vă va dărui vouă, că a şi făgăduit că are să pună pe Lisimah eparh al Romei. Iată ai auzit toate, acum răspunde-mi mie, tatălui tău, cele ce sunt plăcute zeilor noştri, ca să se înveselească sufletul meu; iar de nu vei asculta sfaturile mele, zeii ştiu că, în mâinile mele, nici trei ceasuri nu vei mai fi vie. Acum alege şi ne spune ceea ce voieşti".

La acestea Sfânta Fevronia a răspuns: „O, judecătorule, am la ceruri cămară nefăcută de mână, în care se săvârşeşte nunta cea nestricată în veci. Zestre am toată împărăţia cerului, iar ca Mire am pe Cel fără de moarte; deci nu voiesc să mă însoţesc cu un om muritor şi stricăcios şi nici nu voiesc să aud cele ce îmi făgăduieşti. Deci nu te osteni, judecătorule, pentru că, nici momindu-mă, nu vei spori ceva, nici cu îngrozire nu mă vei înfricoşa!"

Acestea auzindu-le judecătorul, s-a supărat foarte tare şi a poruncit ostaşilor ca să rupă hainele de pe dânsa şi, încingând-o cu o ruptură mică şi proastă, să o pună dezbrăcată înaintea tuturor ca, singură văzându-se într-o ruşine ca aceea, să se ruşineze şi să cunoască ce fel de slavă i se făgăduise ei şi ce fel de necinste i-a venit acum. Iar ostaşii făcând îndată după cum le-a poruncit, au pus-o astfel înaintea ochilor tuturor. Atunci Selin a zis către dânsa: „Ce zici acum, Fevronia? Oare vezi din câte bunătăţi în câte răutăţi ai căzut?" Sfânta a răspuns: „Ascultă, judecătorule, nu numai hainele de pe mine de le vei lua, dar şi legătura asta, şi în toată goliciunea de mă vei lăsa, întru nimic nu socotesc ruşinea asta; pentru că unul este Ziditorul bărbatului şi al femeii – Dumnezeu, pentru Care nu numai că sufăr cu bucurie această goliciune, ci şi cu sabia doresc să fiu tăiată şi să fiu arsă în foc! O, de m-ar învrednici pe mine să pătimesc pentru Dânsul, Care pentru mine a pătimit de voie chinuri fără de număr!"

Atunci Selin a zis către dânsa: „O, neruşinato şi vrednică de toată necinstea, ştiu că te mândreşti întru frumuseţile tale şi de aceea nu-ţi socoteşti ţie spre ruşine necinstea, ci o socoteşti ca laudă, ca să stai astfel goală în privelişte". Răspuns-a sfânta: „Ştie Hristosul meu că până în ziua de azi n-am văzut faţă de bărbat şi nici faţa mea nu a văzut-o cineva din mireni; iar acum, căzând în mâinile tale, să fiu oare fără de ruşine? Tu singur eşti fără de ruşine că ai dezvelit înaintea tuturor trupul meu cel fecioresc. Însă spune-mi, o, nebune judecător, care dintre luptătorii olimpici, nevoindu-se, iese la luptă îmbrăcat cu haine? Oare nu se luptă gol, până ce biruieşte pe cel împotrivă luptător? Aşa şi eu, ieşind la luptă cu potrivnicul, şi bătăi şi foc aşteptând trupul meu, cum voi putea să sufăr unele ca acestea îmbrăcată cu haine? Oare nu trupul cel gol primeşte rănile? Deci goală vin spre nevoinţă, ca să biruiesc pe satana, tatăl tău, nebăgând în seamă muncile!"

Atunci Selin a zis către slujitori: „Deoarece femeia aceasta singură doreşte munci de foc şi răni, şi spune că nu se teme, să o întindeţi pe dânsa în patru părţi şi, aprinzând foc dedesubt, să o bată

patru oameni cu toiege pe spate". Atunci îndată slujitorii au început a o munci, bătând-o cumplit; iar sângele curgea din trupul ei. Şi ca să nu se stingă focul de sub dânsa, muncitorii turnau peste el unsoare, ca astfel să facă mai multă văpaie şi să o ardă mai cumplit. Deci muceniţa fiind multă vreme muncită, poporul striga către muncitor: „Miluieşte, îndurate judecător, miluieşte pe acea tânără fecioară!" Dar el, neascultând rugămintea poporului, poruncea ca mai cumplit să o bată. Şi abia îmblânzindu-se din mânie, a poruncit să înceteze a o mai munci şi, crezând că este moartă, a aruncat-o afară din foc.

Iar Tomaida, văzând-o muncită în chinuri cumplite ca acelea pe Sfânta Fevronia, a slăbit cu duhul şi cu trupul şi a căzut la pământ lângă picioarele Ieriei. Şi ridicându-şi Ieria glasul, a strigat: „Amar mie, sora mea Fevronia, amar mie, învăţătoarea mea, că de acum nu voi mai auzi învăţătura ta. Nu numai de tine m-am lipsit, dar şi de Tomaida, că iată şi acesta moare pentru tine!" Astfel strigând Ieria, Fevronia, care zăcea la pământ, a auzit glasul ei şi a rugat pe cei ce stăteau aproape să toarne apă pe faţa Tomaidei. Deci, făcându-se aşa, Tomaida şi-a venit în fire şi, întărindu-se, a stat pe picioarele sale. Iar judecătorul, văzând pe Fevronia vie, a zis către dânsa: „Ce zici, Fevronia? Cum ţi s-a părut că este cea dintâi nevoinţă a pătimirii tale?" Sfânta Muceniţă a răspuns: „La cea dintâi nevoinţă m-ai văzut că sunt nebiruită; deci nu mă îngrijesc de muncile cele rânduite de tine!" Atunci Selin a zis către slujitori: „Spânzuraţi-o pe lemnul cel de muncă şi strujiţi-i coastele ei cu piepteni de fier şi cu foc să-i ardeţi rănile ei până ce oasele ei vor arde!" Deci muncitorii îndeplinind îndată porunca, Sfânta Muceniţă Fevronia şi-a ridicat ochii la ceruri şi a strigat: „Doamne, vino în ajutorul meu şi nu mă lăsa pe mine, roaba Ta, în ceasul acesta!"

Acestea zicându-le, a tăcut. Apoi, fiind foarte strujită şi arsă în foc, mulţi din cei ce se adunaseră la privelişte, neputând să privească o muncire ca aceea, au plecat de acolo; iar alţii strigau către judecător să cruţe pe acea tânără fecioară, care cu nimic nu era vinovată. Atunci judecătorul a poruncit slujitorilor să înceteze; iar sfânta încă fiind spânzurată la muncire, ighemonul a început iarăşi s-o întrebe, dar ea n-a răspuns. Atunci ighemonul a poruncit s-o scoată de pe lemnul de muncă şi s-o lege de-o roată ce era întărită în pământ. Apoi a zis: „Deoarece această femeie îndărătnică nu voieşte să-mi răspundă, să i se taie limba şi să se arunce în foc". Iar muceniţa, auzind aceasta, îndată şi-a întins limba din gură şi a făcut semn muncitorului să i-o taie. Iar când muncitorul slujitor a întins mâna să-i taie limba, poporul a strigat, jurând cu zeii pe judecător şi

rugându-l să nu facă aceasta. Şi, muncitorul s-a înduplecat şi n-a mai poruncit să-i taie limba, dar în locul ei a hotărât să-i scoată dinţii. Atunci îndată unul din muncitorii slujitori, luând un fier, a început să-i scoată dinţii unul câte unul şi să-i arunce la pământ; iar după ce i-a scos şaptesprezece dinţi, judecătorul a poruncit să înceteze.

Şi curgea mult sânge din gura ei şi de durere cumplită ce avea, sfânta slăbise cu trupul. Şi au chemat un doctor, care a adus puţină doctorie şi i-a potolit curgerea sângelui. După aceea, Selin a început iarăşi a o întreba, zicând: „Fevronia, măcar acum supune-te judecăţii şi mărturiseşte pe zei". Sfânta a răspuns: „Anatema ţie, blestematule, tu cel ce ai îmbătrânit întru fărădelegi, slujind diavolului! Oare voieşti să-mi împiedici calea mea şi nu mă laşi să merg degrabă la Hristos, Mirele meu? Sârguieşte-te mai degrabă să mă scoţi din trupul acesta de pământ, deoarece iubitul meu Hristos mă aşteaptă!" Selin a zis: „Cu adevărat voi pierde trupul tău cu sabie şi cu foc, pentru că te văd pe tine că încă fără de ruşine te mândreşti întru tinereţile tale, dar nici un folos nu-ţi va fi ţie din aceasta; pentru că mândria ta îţi va aduce mai multe răutăţi şi mai rele munci". Iar sfânta muceniţă de durerea cea mare nu putea să-i răspundă, ci prin tăcerea sa, pornea şi mai mult spre mânie pe muncitor.

Atunci Selin a poruncit să-i taie sânii ei cei fecioreşti. Iar poporul, auzind aceasta, striga rugând pe judecător să nu poruncească să se facă aceasta; dar el, mâniindu-se asupra muncitorului slujitor, a zis: „Pentru ce zăboveşti, spurcatule şi vrăjmaş al zeilor noştri? Pentru ce nu faci degrab ceea ce ţi se porunceşte?" Atunci acela, luând un brici, a început a tăia sânul cel drept al muceniţei; iar ea, ridicându-şi ochii spre cer, a strigat cu glas mare, zicând: „Doamne Dumnezeul meu, vezi răutatea ce mi se face mie şi primeşte în mâinile tale sufletul meu!" Aceasta spunând, a tăcut şi nimic nu mai zicea. Deci, tăindu-i-se amândoi sânii şi aruncaţi fiind pe pământ, judecătorul a poruncit să aducă foc şi să ardă rănile acelea din care se tăiaseră sânii. El a mai poruncit să-i ardă şi pântecele mult timp; şi i s-au ars cele dinăuntru ale ei. Şi mulţi din popor numaisuferind să caute spre o muncire ca aceea, au plecat de la privelişte şi cu glas mare blestemau pe Diocleţian şi pe zeii lui.

Atunci Tomaida şi Ieria au trimis o slujnică la mănăstire ca să spună Vrienei toate cele ce se făcuseră. Iar Vriena, auzind acelea, s-a umplut cu bucurie şi cu lacrimi a strigat către Dumnezeu, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, vino în ajutorul roabei tale, Fevronia!" Apoi s-a aruncat la pământ, plângând şi strigând: „Unde eşti acum, Fevronia? Unde eşti, fiica mea cea dulce? Unde eşti, roaba lui

Hristos? Unde eşti, frumuseţea rânduielii călugăreşti?" Apoi, sculându-se şi ridicându-şi mâinile spre cer, a zis: „Doamne, caută spre smerita roaba Ta, Fevronia, şi grăbeşte a-i ajuta ei! Fă aşa ca să o vadă ochii mei sfârşită prin mucenicie şi rânduită în ceata sfinţilor mucenici!"

Iar la privelişte, Selin, necuratul muncitor, a poruncit să dezlege pe muceniţă de la roata la care era legată; şi, îndată, sfânta a căzut la pământ, nemaiputând să stea. Atunci comitul Prim a zis încet către Lisimah: „Pentru ce această tânără fecioară pătimeşte munci atât de cumplite? Pentru ce nu încetează a o munci pe ea?" Lisimah a răspuns: „Lasă, frate, căci pătimirea ei va fi spre folos multora din cei ce privesc la dânsa. Încă socotesc că şi mie îmi va fi spre mântuire. Eu am auzit de la maica mea multe ca acestea, cum că cu pilda mucenicilor s-au mântuit ceilalţi. Deci să-şi săvârşească şi aceasta pătimirea sa spre mântuirea multora".

Iar Ieria, văzând pe muceniţă căzută la pământ, a strigat cu glas mare către judecător, zicând: „O, muncitorule fără de omenie, au nu erau destul muncile cele dintâi care s-au făcut de tine acestei fecioare nevinovate? Au nu-ţi aduci aminte de maica ta, care asemenea era îmbrăcată cu trup femeiesc? Au n-ai supt din sâni asemenea cu aceştia pe care i-ai tăiat de la această fecioară? Pentru aceea te-ai hrănit din sâni femeieşti, ca atâta cumplire şi muncire să săvârşeşti asupra părţii femeieşti? Mă minunez cu adevărat, cum nimic nu poate să milostivească obiceiul tău cel nemilostiv şi fără de omenie! Dar să ştii cu adevărat, că în ce chip n-ai cruţat pe această fecioară, aşa nu te va cruţa nici pe tine Împăratul ceresc!"

Aceste cuvinte zicând Ieria, Selin s-a umplut de mânie şi a poruncit ostaşilor s-o prindă din mijlocul poporului, vrând s-o muncească îndată înaintea tuturor. Iar Ieria, auzind aceasta, a dat poporul la o parte şi mergea singură cu bucurie la el şi striga: „Doamne, Dumnezeul Fevroniei, primeşte-mă cu dânsa şi pe mine, smerita roaba ta!" Dar mai înainte până a nu ajunge ea şi până a nu sta înaintea ighemonului, l-au sfătuit judecătorii, prietenii lui, să nu muncească pe Ieria înaintea tuturor, fiindcă este de neam bun şi mare, ca nu cumva văzând-o toată mulţimea poporului pe aceea muncindu-se, să voiască a pătimi cu dânsa şi să piară toată cetatea. Iar Selin, ascultând sfatul prietenilor săi, n-a mai poruncit să aducă pe Ieria la întrebare; ci, mâniindu-se asupra ei, a răcnit cu glas mare, zicând: „Ascultă, Ierie, vii sunt zeii, că tu ai mijlocit Fevroniei multe răutăţi, cu cuvintele tale îndrăzneţe şi fără de ruşine".

Aceasta zicând-o, a poruncit să se taie amândouă mâinile Sfintei Fevronia. Şi îndată punând purtătorul de arme un lemn sub mâna ei dreaptă, a lovit cu securea şi a tăiat-o; asemenea a tăiat-o şi pe cea stângă. Şi a poruncit muncitorul să-i taie şi piciorul cel drept, şi fiind pus un lemn sub picioarele ei, purtătorul de arme a luat securea şi a lovit cu putere mare în glezne, însă n-a putut să-i taie picioarele. De asemenea, lovind a doua oară, nimic n-a sporit. Şi era în popor strigare mare, căci toţi se scârbeau pentru o muncire ca aceea. Iar purtătorul de arme, lovind pentru a treia oară, abia a putut să-i taie piciorul. Şi se cutremura Fevronia din tot trupul de cumplita durere, însă deşi acum era aproape de sfârşit, întindea şi piciorul celălalt, pe cât putea, punându-l pe lemn ca să fie tăiat. Aceasta, văzând-o judecătorul, a zis: „Oare vedeţi puterea acestei femei fără de ruşine?" Şi a zis către purtătorul de arme cu multă mânie, să-i taie şi piciorul celălalt; şi i l-a tăiat.

Şi sculându-se Lisimah de la locul său, a zis lui Selin: „Ce vei mai face acestei ticăloase fecioare? Să mergem acum de aici, căci este vremea prânzului". Iar necuratul Selin a răspuns: „Vii sunt zeii că nu o voi lăsa pe dânsa suflând, ci voi sta aici până ce va muri!" Şi petrecând multe ceasuri sufletul în trupul sfintei muceniţe, Selin a zis către purtătorii de arme: „Oare este încă vie acea spurcată femeie?" Aceia i-au răspuns: „Este vie, pentru că sufletul ei este încă într-însa". Atunci Selin a poruncit să-i taie sfântul ei cap. Deci un ostaş, luând sabia în mână, cu cealaltă mână a apucat perii capului şi astfel a înjunghiat-o în grumazi, precum cineva junghie o oaie; apoi, i-a tăiat şi sfântul ei cap. Şi îndată sculându-se judecătorii, s-au dus să prânzească; iar Lisimah s-a întors de la privelişte plângând.

După uciderea Sfintei Muceniţe Fevronia, credincioşii, care erau printre popor, au vrut să ia sfintele ei moaşte; dar Lisimah a pus ostaşi să păzească trupul ei, ca nici unul din mădularele cele tăiate să nu se răpească de cineva. Şi el însuşi fiind în multă supărare şi mâhnire nu a gustat mâncare sau băutură, ci închizându-se în odaie, se tânguia pentru uciderea Fevroniei. Iar Selin, unchiul lui Lisimah, înştiinţându-se de tânguirea lui Lisimah, s-a mâhnit şi n-a gustat bucate; ci, sculându-se, umbla tulburat prin palat încoace şi încolo. Şi privind el în sus, deodată a căzut asupra lui frică şi spaimă şi a rămas mut. Deci, răcnind foarte tare şi mugind ca un bou, s-a lovit cu capul de un stâlp de marmură ce era acolo şi, sfărâmându-şi capul, a căzut la pământ mort. Din aceasta s-a făcut gâlceavă şi strigare între slugi şi ostaşi. Şi auzind de aceasta Lisimah, a ieşit degrabă din cămara sa şi, alergând la locul unde zăcea mort unchiul lui, s-a umplut de

mirare şi de spaimă. Şi poruncind să înceteze strigarea şi gâlceava aceea, a întrebat: „Cum s-a întâmplat aceasta?" Iar cei ce stăteau de faţă i-au spus ceea ce se întâmplase. Auzind el aceasta, a clătinat capul şi a zis: „Mare este Dumnezeul creştinilor! Bine este cuvântat Dumnezeul Fevroniei! Dumnezeu a răzbunat sângele cel nevinovat!"

Aceasta zicând, a poruncit să scoată trupul lui Selin afară din cetate şi să-l îngroape după obiceiul păgânesc. Şi chemându-l la sine pe comitul Prim, a zis către el: „Te jur pe tine cu Dumnezeul creştinesc, ca să nu calci porunca mea, pe care ţi-o voi da! Sârguieşte-te îndată şi pregăteşte o raclă de lemne neputrezitoare pentru trupul Fevroniei şi trimite propovăduitori pretutindeni, ca toţi creştinii să se adune fără frică la îngroparea Muceniţei Fevronia; fiindcă Selin a murit. Tu ştii, iubite Prim, dorinţa inimii mele. Deci ia ostaşi şi, adunând trupul Fevroniei cu mădularele cele tăiate, să-l duci la mănăstire. Însă păzeşte să nu ia cineva ceva din mădularele cele tăiate ale ei. Încă şi pământul acela pe care s-a vărsat sângele ei, să-l sapi şi să-l aduni, ca să nu-l lingă câinii, şi să-l duci la mănăstire". Şi îndată comitul, după porunca lui Lisimah, chemând o ceată de ostaşi, a dat în mâinile lor să ducă sfântul ei trup, iar el singur, adunând mădularele cele tăiate, capul, mâinile, picioarele, sânii şi dinţii şi învelindu-le în mantia sa, le-a dus la mănăstire, urmându-i o mulţime de popor.

Şi mergând la mănăstire, n-a lăsat să intre înăuntru pe nimeni din popor, decât numai pe Tomaida şi pe Ieria. Atunci cinstita stareţă, egumena Vriena, văzând trupul Fevroniei şi mădularele cele tăiate, a slăbit cu trupul de mare jale şi a căzut la pământ ca moartă. Iar comitul, punând străji de ostaşi lângă mănăstire, s-a întors la Lisimah. Apoi Vriena abia şi-a venit în fire după multe ceasuri şi, sculându-se, cuprindea trupul muceniţei sfinte, strigând: „Vai mie, fiica mea Fevronia, acum ai fost luată de la ochii maicii tale Vriena! Cine va citi acum surorilor dumnezeieştile Scripturi? Ce mâini vor deschide cărţile tale?" Astfel plângând Vriena, toate surorile care se duseseră cu Eteria s-au întors la mănăstire şi, căzând, s-au închinat cu lacrimi trupului Fevroniei. De asemenea şi Ieria striga: „Mă voi închina sfintelor picioare, care au călcat capul şarpelui! Voi săruta rănile trupului cel sfânt, prin care s-a vindecat sufletul meu! Voi încununa cu flori de laudă capul acela, care, prin frumuseţea nevoinţei sale, a încununat neamul nostru femeiesc!" Şi toate surorile plângeau cu tânguire mare deasupra sfintelor moaşte.

Şi spălându-le pe ele, le-au pus pe scândura pe care sfânta avea obiceiul a se odihni şi au lipit toate mădularele tăiate la locul lor; şi

au dus-o în biserică cu cântare de psalmi. Iar când ziua se pleca spre seară, Vriena a poruncit să deschidă poarta mănăstirii, ca toţi care vor voi să vadă pe sfânta muceniţă, să intre şi să preamărească pe Dumnezeu, Cel ce i-a dat atâta răbdare bărbătească în pătimiri.

Şi intrând înăuntru o mulţime de popor, a venit şi Lisimah împreună cu comitul, pentru că Lisimah a zis către el: „Eu mă lepăd de toate obiceiurile părinteşti şi de slujirea de idoli, şi las toate bogăţiile mele şi voi merge să mă unesc cu Hristos!" Comitul a răspuns: „Şi eu voi face ca şi tine! Să piară Diocleţian şi toată împărăţia lui! De acum nu-i voi mai sluji lui, ci toate lăsându-le, voi sluji lui Hristos!" Astfel, învoindu-se amândoi, au lăsat divanul şi au venit în mănăstire la moaştele Sfintei Muceniţe Fevronia. Acolo a venit şi episcopul acelei cetăţi, cu preoţi, cu clerici şi cu mulţime de călugări, săvârşind toată noaptea slujbă de laudă lui Dumnezeu, cu lacrimi şi cu bucurie duhovnicească.

Şi făcându-se ziuă, a fost adus un sicriu ales, făcut înadins pentru moaştele Sfintei Muceniţe Fevronia, şi le-au pus pe acelea într-însul cu bună rânduială, fiecare mădular tăiat la locul lui, iar dinţii i-au pus pe piept. Apoi, ungând moaştele cu miruri şi aromate, le-au îngropat în biserică, slăvind şi mulţumind lui Dumnezeu. Şi la mormântul ei se dădeau tămăduiri bolnavilor; astfel că mulţi dintre elini au crezut în Hristos Dumnezeul nostru şi s-au botezat. Asemenea şi Lisimah şi comitul Prim au primit Sfântul Botez şi, lăsându-şi dregătoriile lor, nu s-au mai întors la împăratul cel păgân, ci lepădându-se de toată lumea, au mers la arhimandritul Marcel şi au luat viaţa călugărească. Şi petrecând cu dumnezeiască plăcere în nevoinţe pustniceşti, prin sfârşit cinstit au trecut la Hristos. Asemenea şi fericita Ieria, dând toate averile sale mănăstirii, a zis către Vriena: „Rogu-mă ţie, maica mea, primeşte-mă la tine ca pe o fiică, în locul Sfintei Fevronia, şi-ţi voi sluji ţie cu toată supunerea, precum îţi slujise ea!" Aceasta zicând, a luat de pe dânsa toate podoabele femeieşti de mult preţ şi le-a dat spre înfrumuseţarea bisericii, iar ea lepădându-se de lume, s-a făcut călugăriţă.

Şi se prăznuia pomenirea Sfintei Muceniţe Fevronia în acea mănăstire în toţi anii în ziua de 25 a lunii iunie, zi în care sfânta a pătimit pentru Hristos. Şi se făcea minune în ziua prazniculuiei, căci la cântarea cea de toată noaptea se arăta sfânta muceniţă stând în mijlocul surorilor ce cântau, împlinindu-şi locul său cel de mai înainte. Şi când au văzut-o pe dânsa la arătarea cea dintâi, toate surorile s-au înfricoşat, iar Vriena a strigat cu glas mare, zicând: „Iată, fiica mea Fevronia a venit la noi!" şi s-a pornit spre dânsa,

vrând cu dragoste să o cuprindă cu mâinile sale ca o maică, dar îndată Sfânta Fevronia s-a făcut nevăzută. Din acea vreme nimeni nu mai îndrăznea să se atingă de ceea ce se arăta sau să-i zică vreun cuvânt, decât numai priveau la dânsa cu spaimă şi cu mirare, şi din arătarea ei simţeau bucurie şi veselie întru sine, şi umilindu-se în inimile lor, lăcrimau. Şi astfel stătea ca la trei ceasuri văzută tuturor, apoi iarăşi se făcea nevăzută.

Iar episcopul, având evlavie spre Sfânta Muceniţă, a făcut în cetate o biserică în numele ei, pe care, zidind-o vreme de şase ani, a sfârşit-o şi, aducând episcopii de primprejur la sfinţirea ei în ziua prazniculuiei Sfintei Fevronia, a voit să aducă în biserică sfintele ei moaşte. Deci, după cântarea de laudă de toată noaptea, episcopii cu tot clerul au mers în mănăstire, unde, rugându-se, au descoperit mormântul sfintei şi, deschizând racla, au văzut cinstitele ei moaşte strălucind ca o rază de soare. Şi toate călugăriţele plângeau şi se tânguiau că se lua de la dânsele o vistierie de mare preţ ca aceea. Iar când mâinile celor sfinţiţi s-au atins de raclă să o ia, îndată s-a făcut un tunet în văzduh atât de înfricoşat, încât tot poporul a căzut de frică cu feţele la pământ. Apoi, după un ceas, îndrăznind iarăşi a se atinge de raclă, pământul s-a cutremurat foarte tare, încât s-a clătinat toată cetatea. Atunci au cunoscut toţi, că sfânta muceniţă nu voieşte să fie luată din locul său; iar episcopul s-a mâhnit foarte mult şi nu a mai îndrăznit să se mai atingă de racla sa.

Şi a grăit episcopul către egumena Vriena: „Ascultă soră, tu ştii câtă sârguinţă am pus, ca întru slava şi cinstea Cuvioasei Muceniţe Fevronia să ridic această biserică, la a cărei zidire se împlinesc acum şase ani; însă de vreme ce sfânta muceniţă nu voieşte să asculte de rugăciunile noastre, ca să treacă în biserica cea zidită în numele ei, mă rog ţie, ca să iei măcar unul din mădularele ei cele tăiate şi cu mâinile tale să ni-l dai nouă, ca să nu fie osteneala mea fără de rod şi fără sporire". Atunci Vriena, întinzându-şi mâna, s-a atins de o mână a sfintei, vrând s-o ia şi s-o dea episcopului pe aceea, dar mâna Vrienei s-a oprit şi a rămas ca moartă. Atunci Vriena, plângând, a început a grăi către sfânta: „Mă rog ţie, fiica mea, Sfântă Muceniţă Fevronia, nu te mânia asupra mea, maica ta, ci adu-ţi aminte de ostenelile mele cele pentru tine şi nu-mi defăima bătrâneţile mele". Acestea zicându-le, s-a slăbit mâna ei. După aceasta Vriena, iarăşi plângând, a grăit către sfânta: „Stăpâna noastră, dă-ne nouă binecuvântare şi nu ne mâhni!"

Aceasta zicând-o, iarăşi şi-a întins mâna ei şi a luat unul din dinţii ei, care se aflau pe piept, şi l-a dat episcopului; şi îndată a

închis racla. Iar episcopul, luând cu bucurie dintele acela de la moaştele sfintei, l-a pus într-un vas mic de aur şi s-a întors cu episcopii şi cu tot poporul, ducând acel dar cu cântări de psalmi, cu lumânări, cu veselie şi cu prăznuire a tot poporul. Şi ducându-l în biserică, a sfinţit-o pe ea, şi s-au făcut acolo într-acea zi multe tămăduiri cu rugăciunile sfintei. Căci câţi au fost orbi au văzut, câţi erau şchiopi s-au îndreptat şi câţi erau îndrăciţi au scăpat de îndrăcire. Şi de orice neputinţă era cuprins cineva, numai cât se atingea cu gura şi săruta acea mică parte luată din moaştele sfintei, îndată câştiga tămăduire şi se ducea sănătos la casa sa, bucurându-se şi slăvind pe Dumnezeu.

Iar după sfinţirea acelei biserici, Cuvioasa egumenă Vriena a mai trăit doi ani şi s-a apropiat de fericitul său sfârşit. Deci, punând egumenă în locul său pe Tomaida, s-a mutat către Domnul. Iar eu, Tomaida – zice scriitoarea acestei vieţi –, după mutarea maicii Vriena, am scris viaţa şi pătimirea Sfintei Muceniţe Fevronia, pe care am văzut-o cu ochii mei. Iar pe cele despre Lisimah, pe acelea le-am auzit din însăşi gura lui. Şi pe acestea le-am scris spre folosul celor ce vor citi şi vor asculta şi spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL DIONISIE, CTITORUL MĂNĂSTIRII IOAN BOTEZĂTORUL DIN MUNTELE ATONULUI[2]

Acest minunat părinte Dionisie era din hotarele Castoriei, dintr-un sat ce se chema Corison. Părinţii lui erau lucrători de pământ binecredincioşi şi îmbunătăţiţi. Ei nu erau nici prea bogaţi, nici prea săraci, ci vieţuiau în îndestulare. Deci născându-se din nişte părinţi ca aceştia, Dionisie cel de bun neam cu sufletul a învăţat puţină carte. Dar fiindcă era din fire priceput şi înţelept, a defăimat bunătăţile vieţii de acum, ca pe nişte lucruri stricăcioase şi trecătoare şi a dorit pe cele cereşti şi veşnice, pe care le socotea în fiecare zi şi le cugeta cu mintea. Deci, precum cerbul cel însetat aleargă cu multă dorinţă la izvoarele apelor, tot astfel şi inima fericitului Dionisie

[2] Tradusă din limba greacă.

ardea foarte de dumnezeiescul dor. De aceea, după înţelegerea lui cea bună, l-a învrednicit şi Domnul şi s-a făcut rob al Lui adevărat. Însă ascultaţi povestirea de la început.

Bunul acesta Dionisie avea un frate mai mare decât el, cu numele Teodosie, şi precum erau fraţi după trup, asemenea şi după chipul feţii, tot aşa s-au asemănat şi la fapta bună şi la aşezarea sufletului. Deci când era de optsprezece ani, Teodosie a voit să se ducă la Constantinopol, ca să se întâlnească cu oameni îmbunătăţiţi în fapte şi să se folosească de cuvintele lor.

Deci a lăsat casa, patria, părinţii şi pe fratele său Dionisie, care era copil mic, şi s-a dus la împărătească cetate, sălăşluindu-se la patriarhie, unde erau monahi îmbunătăţiţi în fapte bune şi minunaţi la cântarea de laudă şi nevoinţă. De la aceia a luat mult folos şi a învăţat scripturi foarte multe, căci mai înainte ştia puţine. Deci învăţând toată dumnezeiasca Scriptură şi dogmele, pentru că era lesne primitor la minte şi înţelegea uşor lecţiile, s-a făcut cucernic tuturor şi toţi îl iubeau, pentru că era la înfăţişare de neam bun, cinstit şi prea vesel; la obicei şi la vorbă era blând şi prea dulce, şi minunat la fapta bună. Pentru aceea şi patriarhul de atunci, văzând într-însul mari fapte bune, l-a iubit şi l-a hirotonit mai întâi diacon, apoi preot. Iar el, de când a luat vrednicia preoţiei, se nevoia mai mult în fapte bune, sporind în fiecare zi din putere în putere. Apoi, având dorinţă mare să se ducă la loc liniştit şi netulburat, a plecat din cetate şi s-a dus la Sfântul Munte al Atonului.

Şi închinându-se Teodosie la toate chiliile şi mănăstirile din Athos, a pus metanie la cinstita mănăstire Filoteu, pentru că acolo erau, după numire, cu adevărat oameni iubitori de Dumnezeu şi cu fapte bune, pe care atâta îi urma şi le râvnea de-a pururea pomenitul, încât în puţină vreme i-a covârşit pe toţi. Şi s-a făcut pildă şi dreptar al petrecerii şi rânduielii monahiceşti şi se arăta în mijlocul acelei obşti şi adunări, ca o icoană însufleţită şi împodobită cu toate faptele bune; sau – cum zice proorocul –, ca un măslin răsădit în dumnezeiasca casă, plin de roade. De aceea, după o vreme oarecare, murind egumenul, toţi au rugat pe Teodosie să primească cinstea de egumen, ca un prea bun şi prea iscusit. Deci, ca să nu se facă neascultător, a luat asupra lui grija şi greutatea tuturor şi îi păstorea la păşuni de viaţă purtătoare, după dumnezeieştile porunci, fără lenevire şi cu multă sârguinţă. De aceea, s-a dus vestea despre el mai în tot locul şi mulţi se adunau acolo, ca să ia folos sufletesc.

Dar să revenim la cuvântul ce ne stă înainte, adică să spunem şi despre fratele lui, Dionisie, cum a venit el la Athos şi a zidit acea

minunată mănăstire. După aceea iar vom istorisi şi celelalte despre acest înţelept Teodosie, care după ce a fugit din patria sa, precum s-a zis mai sus, a rămas în casa lor Dionisie cel tinerel, care dorea şi el să se facă monah. Şi auzind de Sfântul Munte, a dorit să se ducă acolo să ia sfânta schimă. Dar auzind că acolo era lege şi hotar sobornicesc, ca să nu primească pe nici un tânăr fără barbă, şi care ar fi călcat o poruncă ca aceasta să fie afurisit şi neiertat, s-a temut de certare. Deci a aşteptat ca un înţelept să-i crească barba şi atunci să se ducă, ca să nu se facă pricinuitor de sminteală. Iar după ce i-a crescut barba şi a aflat că fratele său, Teodosie, era egumen la Filoteu, n-a mai avut răbdare, ci a alergat la muntele Atonului ca un vultur întraripat, şi s-a făcut multă veselie şi bucurie în toată frăţimea, cântând cu toţii versuirea lui David: *Iată, ce este bun şi ce este frumos, fără numai a locui fraţii împreună.* Deci după puţine zile l-a tuns şi l-a făcut monah, iar el mulţumea şi slăvea pe Domnul, că a dobândit ceea ce dorise. Şi învăţând de la acel bun păstor toată rânduiala petrecerii monahiceşti, urma cât putea pe cei îmbunătăţiţi şi se nevoia să se facă mai îmbunătăţit în fapte bune. Deci văzându-l egumenul sporind atâta, l-a învăţat şi dumnezeiasca Scriptură; fiindcă mai înainte ştia puţine, precum am zis. Deci, după ce a învăţat toată Sfânta Scriptură şi dumnezeieştile dogme ale Bisericii, l-a făcut eclesiarh şi astfel slujea în dumnezeiasca biserică cu multă sârguinţă. După aceea, mărturisindu-se cu de-amănuntul şi aflându-l vas curat şi neîntinat, l-a dus la episcopul eparhiei şi l-a hirotonisit diacon. Apoi, după ce s-a făcut de treizeci de ani, l-a hirotonisit şi preot. De atunci, mai vârtos şi mai mult se smerea, şi nu se înălţa cum fac acum unii ieromonahi, ci se sârguia ca în toate faptele bune să urmeze povăţuitorului. Şi în fiecare zi se dădea spre nevoinţe mari şi spre biruinţă împotriva răului stăpânitor de lume, luând putere de la Preabunul şi Atotţiitorul Dumnezeu, pe cele din urmă uitându-le – după cum spune Sfântul Pavel –, şi întinzându-se la cele dinainte.

Deci aceşti fraţi străluceau în acea sfinţită mănăstire, în mijlocul celorlalţi părinţi, întocmai ca două stele prealuminoase, astfel că era slăvit într-înşii Dumnezeu, Cel ce slăveşte pe cei ce-L slăvesc. Însă dumnezeiescul Dionisie, având mai mult dor şi mai multă dragoste în inimă către Dumnezeu, se dădea la mai aspre nevoinţe şi pustnicie: postea mai mult, priveghea toată noaptea rugându-se şi era necâştigător cu totul, având numai două haine; şi numai spre Dumnezeu se întindea şi Îl avea ca avuţie nejefuită. Şi vorbind neîncetat cu mintea către El, de acolo se lumina fericitul lui suflet atât, încât şi dinafară se arăta la alţii purtător de Dumnezeu şi prea

cinstit. Dar, fiindcă este lucru greu să petreacă cineva o nevoinţă atât de înaltă şi plăcută lui Dumnezeu, în mijlocul multor fraţi care aveau multe griji şi tulburări, el se mâhnea foarte tare şi se amăra. Deci cugeta să afle undeva un loc osebit, potrivit pentru linişte, ca acolo să se roage singur, precum dorea, şi să vorbească fără de tulburare cu însuşi Dumnezeu şi Mântuitorul său.

Deci, sfătuit fiind de oarecare bătrâni îmbunătăţiţi în fapte, a fugit pe ascuns din mănăstire, pentru ca să nu-l oprească şi, suindu-se într-un vârf foarte înalt al muntelui, care se numeşte Micul Aton, a găsit o peşteră în partea dinspre miazăzi şi aproape de ea, ca la o aruncătură de suliţă, era un izvor cu apă prea frumoasă. De aceea, s-a bucurat sufletul lui şi s-a veselit şi a rămas acolo, neducând cu sine pâine, ori vin sau untdelemn sau altceva de mâncat sau de îmbrăcat, fără numai cele două haine ce le purta, iar acelea rupte şi netrebnice. Deci ca şi cum el ar fi fost fără de trup, a defăimat toate cele pământeşti şi neputinţa firii şi îşi avea dorul şi mintea sa îndreptate numai către Dumnezeu, iar ca hrană şi desfătare a sufletului său, avea cântarea de laudă a lui Dumnezeu. Şi cuvintele Scripturilor erau în gura lui, după psalmistul, mai dulci decât mierea şi se împlinea la el cuvântul Domnului: *Nu numai cu pâine va trăi omul.* Iar când flămânzea, mânca buruieni sălbatice şi castane sau alte roduri de copaci. Dacă îi venea vreodată poftă de pâine se ducea la altă chilie sau mănăstire şi cerea, după aceea se întorcea iarăşi cu sârguinţă la peşteră. Şi aceasta o făcea cu cunoştinţă şi mânca puţină pâine rar, ca astfel să biruiască pe diavolul mândriei.

Deci, făcând trei ani în acea peşteră şi tocmindu-şi toate simţirile sufletului şi ale trupului, a ajuns la măsura desăvârşirii. Atunci, prin povăţuirea lui Dumnezeu, a venit la el un pustnic foarte iscusit în fapte bune şi l-a rugat să-l lase să zidească o chilie aproape de dânsul, şi abia l-a primit cu sila. Apoi a venit altul şi, zidind chilie, a rămas şi acela acolo şi se mărturisea lui şi i se supunea. De aceea, s-a vestit numele lui şi au venit şi mulţi alţii ca să locuiască acolo împreună cu dânsul, pentru ca să ia de la dânsul folos. Iar el mai întâi nu primea, iar după ce l-au rugat, le răspundea: „Eu, fraţilor preadoriţi, nu vă urăsc pe voi, ci mai vârtos iubesc tovărăşia voastră, dar locul este aspru şi prea greu. Iar dacă doriţi să fiţi lângă mine, suiţi-vă deasupra în munte şi găsiţi acolo loc îndemânatic. Zidiţi chilii şi locuinţe şi eu voi veni adeseori la voi cât voi vieţui, ca să vă ajut". Deci au primit sfatul lui şi au zidit chilii şi o biserică a Sfântului Ioan Botezătorul, mai sus, în partea dinspre nord a muntelui, care până astăzi se numeşte „Vechiul Mergător Înainte". Şi

sălăşluindu-se ei acolo, cuviosul se suia în fiecare sâmbătă la ei, unde slujea Sfânta Liturghie şi-i împărtăşea, apoi se ospătau împreună amândouă zilele. Şi îi învăţa, iar ei primeau mult folos şi Duminică seara, după ce fiecare îi dădea pâine şi roduri de copaci, se pogora la chilia sa.

Dar fiindcă locul acela era foarte rece şi iarna avea multă rea pătimire, au zidit chilii mai jos, în partea de apus, apoi au sădit vii şi astfel petreceau în linişte. Şi au făcut şi un caic; fiindcă erau oameni şi aveau trebuinţă de multe feluri de lucruri. Şi când aduceau grâu şi alte lucruri grele, sfântul, ca un iubitor de fii, le ajuta mult şi le suia atâta deal, fiindcă era tare şi puternic, şi tuturor le zicea că stareţul se cade să fie la toţi pildă bună. El de multe ori rămânea noaptea într-o colibă care o avea la malul mării; iar la miezul nopţii se sculau toţi să citească rânduiala lor, ieşind afară când nu ploua. Iar sfântul avea obiceiul să stea drept la toată cântarea, cu toată buna cucernicie, înălţându-şi mintea şi unindu-se cu Dumnezeu, şi astfel stătea şi privea neplecat către dumnezeiasca lumină, până la sfârşitul rânduielii, ca un turn nemişcat.

Deci într-o noapte, stând la cântarea cea de dimineaţă, a văzut în locul unde era voia lui Dumnezeu să se facă mănăstire – o, negrăitele tale taine, Hristoase – o făclie mare aprinsă. Aceasta văzând-o sfântul, a tăcut şi n-a spus la nimeni la început, temându-se ca nu cumva să fi fost vreo nălucire diavolească. Dar pe urmă, după ce a văzut-o în mai multe nopţi, s-a dus la un ieromonah mai înaintevăzător şi purtător de duh, cu numele Dometie, care locuia la biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi i-a vestit pricina. Iar înţeleptul Dometie nu s-a lenevit, ci s-a dus împreună cu el, pentru ca să vadă minunea cu ochii. Astfel au rămas trei nopţi, ca să se încredinţeze mai bine şi au văzut acea dumnezeiască lumină preastrălucită, arzând ca o făclie de foc. De aceea, nemaiavând nici o îndoială, a spus acea minune tuturor fraţilor şi îndată s-au dus la piatra pe care au văzut-o, căutând să vadă de au fost lemne aprinse sau cărbuni, dar n-au aflat nimic.

De aceea s-au încredinţat toţi că atunci a fost un foc ceresc şi nematerialnic, iar Sfinţitul Dometie a zis acestea cu proorocie către insuflatul de Dumnezeu, Dionisie: „Voia lui Dumnezeu este să se zidească aici o sfinţită mănăstire, în care să se adune mulţi îmbunătăţiţi. Deci să nu te leneveşti a începe şi nu te îngriji pentru cheltuială, căci Dumnezeu îţi va trimite ajutor ca un Atotputernic, şi voi lucra şi eu pe cât voi putea". Asemenea s-au făgăduit şi ceilalţi fraţi. Deci, rugându-se, au început să cureţe locul şi au zidit mai întâi

turn pentru călătorii de pe mare, care poposeau acolo, iar cheltuiala au pus-o aceia, căci mulţi veneau şi se mărturiseau la sfântul, nu numai de la mănăstiri, ci şi din lume, pentru marea lui faptă şi curăţie. Însă să lăsăm puţin pe sfânt şi să povestim despre fratele său Teodosie, care era egumen al mănăstirii Filoteiu.

Acesta, pogorându-se de la mănăstire cu alţii ca să pescuiască la malul mării, căci se apropia ziua Bunei-Vestiri pe care o prăznuiau, şi vânând ei noaptea, au năvălit agarenii şi i-au luat robi şi i-au dus la Prusa unde i-au vândut; însă creştinii care i-au cumpărat, i-au lăsat să se ducă unde vor voi. De aceea alţii s-au întors la mănăstire, iar dumnezeiescul Teodosie s-a dus la Constantinopol. Şi văzându-l pe el patriarhul şi ceilalţi s-au bucurat, ştiindu-l pe el că era rob adevărat al lui Dumnezeu; deci l-au pus egumen într-o mănăstire. După puţină vreme, a murit mitropolitul Trapezundei, unde se afla în zilele acelea împăratul, care era Alexie Comneanul. Acesta a vestit patriarhului să caute un om sfânt şi să-l hirotonească mitropolit. Atunci patriarhul şi clericii au ales dintre toţi pe sfinţitul Teodosie, care nu numai la suflet era curat şi sfânt, dar şi la cele din afară, adică la obicei şi la chip şi cu cealaltă aşezare a trupului, înalt cu fapta, smerit cu cugetul, barba până la brâu şi dulce la vorbă, cu care atrăgea la dânsul pe toţi ca magnetul pe fier. Era şi învăţat desăvârşit la rânduiala canoanelor şi a legilor. Şi ce să zic mai mult, insuflatul de Dumnezeu era vrednic cu adevărat de o stăpânire ca aceasta.

De aceea, patriarhul cu toţi clericii l-au hirotonisit, deşi el nu voia; apoi cei trimişi l-au dus la Trapezunda bucurându-se. Iar bine credinciosul împărat împreună cu tot sfatul lui l-au primit cu dragoste, ca pe un trimis al lui Dumnezeu, Căruia I-au mulţumit, că le-a dăruit un păstor ca acesta. Şi i se supuneau la toate cele poruncite. Aflând de acestea dumnezeiescul Dionisie, s-a bucurat foarte tare, că fratele lui a fost făcut arhiepiscop. Şi i-a venit un gând bun, ca să se ducă să-l întâlnească şi să-l facă mijlocitor către împărat, ca să-i dea bani să zidească mănăstirea. Deci sfătuindu-se despre aceasta cu Cuviosul Dometie, acesta i-a zis să plece cât mai degrab. De aceea şi-a luat însoţitorii şi a plecat la Trapezunda. Şi ajungând acolo, s-a veselit de vederea fratelui său şi i-a povestit pricina de la început. Iar fericitul Teodosie, auzind aceasta, s-a bucurat foarte, făgăduind să-i ajute la zidire cât va putea.

Şi îndată s-au dus împreună la împărat, căruia i s-au închinat şi după ce l-au heretisit, împăratul a întrebat pe cuvios cum s-a ostenit până acolo şi cum petrec mănăstirile Atonului. Iar el, cu vorbă blândă şi lină, i-a răspuns: „Prea puternice împărate, mănăstirile merg bine,

cu dumnezeiescul ajutor şi cu purtarea de grijă a stăpânirii tale. Iar pricina care m-a făcut a veni aici, a fost ca să văd pe iubitul meu frate, să mă îndulcesc de preafericita vedere a împărăţiei tale şi să mă învrednicesc să vorbim împreună, precum am avut dorinţă neasemănată. Deci am să-ţi spun o veste veselitoare, de va fi voia stăpânirii tale".

Aşa zicând, i-a povestit pe larg pricina şi l-a îndemnat să se facă ctitorul acelei mănăstiri, ca să aibă pomenirea sa veşnică, precum împăraţii de mai înainte au zidit mănăstiri în Sfântul Munte. Acestea auzind împăratul şi văzând acea faţă prea veselitoare, cu cinstită cuviinţă şi preadulce, precum şi cealaltă înţeleaptă aşezare, l-a iubit din tot sufletul şi din toată inima lui. Deci, judecând de obşte, că Dumnezeu i l-a trimis, a răspuns, zicând: „Eu, părinte, îţi voi împlini dorinţa ta, de a-ţi da câţi bani îţi va trebui, numai să fiţi îndatoraţi cu toţi moştenitorii tăi, să mă pomeniţi totdeauna în rugăciunile şi liturghiile voastre, cu toţi strămoşii şi moşii mei, ca să mă învrednicească Domnul aici, adică vremelnic, să petrecem viaţă fără tulburare, iar acolo să dobândim fericirea veşnică".

Deci cuviosul a făgăduit să facă toate câte i se hotărâse; iar împăratul îndată a făcut înaintea tuturor un hrisov, ca mănăstirea să se numească a marelui Alexie Comneanul, şi să fie îndatorat el şi urmaşii lui să le dea câte le vor trebui. Apoi a dat cuviosului mult aur, făgăduind să-i mai dea încă atât după puţină vreme, şi să zidească câte vor trebui. Iar în hrisov a scris să se dea mănăstirii în fiecare an din visteria împărătească câte o mie de arginţi, pe care se ducea un monah al mănăstirii să-i ia. Deci, zăbovind zile destule şi veselindu-se împreună cu împăratul şi cu arhiereul, a luat aurul şi a plecat, bucurându-se. Şi pe când trecea Elespontul, a văzut corăbiile agarenilor şi a trecut mai sus de dânşii. Deci corăbierii, văzând pe agareni, s-au înfricoşat şi fiindcă erau aproape de pământ, au alergat la el, ca să scape de primejdie. Atunci Dionisie, robul lui Dumnezeu cel adevărat, având către Hristos credinţă neîndoită, a zis către dânşii: „Fiilor, nu vă temeţi cu totul, ci aşteptaţi puţin să vedeţi puterea lui Dumnezeu. La dânsul să avem toată nădejdea, că ne va izbăvi din primejdie".

Atunci barbarii, fiind aproape de corabia lor, au început să-i săgeteze; iar cuviosul, înălţând mâinile şi ochii la cer, s-a rugat cu lacrimi preafierbinţi, astfel: „Doamne Iisuse Hristoase, Cel împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh de-a pururea slăvit, ascultă-mă pe mine, netrebnicul robul Tău, şi ne izbăveşte din robia aceasta, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale şi ale Botezătorului şi Înaintemergătorului Tău!" Acestea zicându-le cuviosul, îndată s-a arătat către aceia Marele Mergător Înainte, ţinând un toiag în mâna dreaptă, şi le-a zis să nu se teamă nicidecum; iar pe barbari i-a înfricoşat că-i va ucide, dacă nu se vor întoarce înapoi. Atunci mâinile barbarilor s-au uscat şi neputând să-i vatăme, au rămas nelucrători. Iar cuvioşii, văzând o preaslăvită şi minunată lucrare ca aceasta, au mulţumit Domnului, zicând: „Slavă Ţie Hristoase Atotputernice, Care ne-ai izbăvit de primejdie, prin Botezătorul şi Înainte-mergătorul Tău". Astfel au ajuns la Aton cu cale bună şi, găsind pe fraţi, le-au vestit cele făcute, bucurându-se. Iar ei, auzind acestea, au slăvit pe Dumnezeu, Care nu ruşinează pe cei ce nădăjduiesc într-însul. Iar Dometie a zis către Cuviosul Dionisie: „Nu ţi-am spus eu să pui numai început, că Domnul îţi va ajuta? Acum începe zidirea cu sârguinţă, şi nu te teme de cheltuiala cealaltă, că Stăpânul Hristos îţi va trimite ajutor din înălţime". Atunci cuviosul a găsit lucrători, a adunat piatră şi lemne, a făcut var şi a gătit toate câte erau de nevoie să înceapă lucrul.

Şi a făcut mai întâi zidirile, apoi biserica Mergătorului Înainte, mare şi minunată, chilii multe, bolniţă, trapeză şi alte câte erau de nevoie; şi au adus din deal apă multă şi dulce. Şi s-a săvârşit la anii 6878 de la Adam, iar de la Mântuitorul şi Stăpânul Hristos, 1370. Dar, fiindcă a rămas o parte nesăvârşită, adică zugrăveala bisericii şi altele ce mai erau de trebuinţă şi nu mai avea de cheltuială, sfântul s-a dus iar la Trapezunda şi a spus împăratului pricina. Iar împăratul l-a primit cu bucurie şi i-a dat bani mulţi. Apoi, întorcându-se la mănăstire, a găsit-o pustie cu totul, că, din lucrarea diavolului, au venit agareni mulţi, au făcut meşteşugiri şi au intrat înăuntru şi i-au robit pe toţi şi le-au luat multe lucruri, de care aveau trebuinţă, blestemaţii.

De acestea înştiinţându-se cuviosul, s-a întristat foarte tare şi a plâns, însă nu a grăit cuvânt greu către Dumnezeu, ştiind că aceasta era ispită de la urâtorul binelui. Deci s-a dus numai să-i răscumpere pe cei robiţi şi i-a izbăvit ca un bun păstor, aducându-i pe toţi la mănăstire cu ajutorul lui Dumnezeu. Atunci s-a dus iarăşi la sfinţitul Dometie şi s-a sfătuit, de ar fi fost cu cuviinţă să se ducă iarăşi la împărat să-i dea alţi bani şi i-a zis să se ducă degrabă. Deci, când a luat de la fraţi iertare, a heretisit pe Dometie, zicând: „Iată, cinstite părinte, după Dumnezeu şi după marele Mergător Înainte dau în mâinile tale egumenia acestei mănăstiri, căci nu ştiu de ne vom întâlni mai mult aici". Iar Dometie i-a răspuns Cuviosului Dionisie, luminându-se de Sfântul Duh: „Părinte, aici nu ne vom mai întâlni,

numai în veacul viitor, care pururea petrece. Acolo ne vom veseli împreună cu Stăpânul Hristos şi Mântuitorul nostru". Şi astfel s-a făcut după proorocia lor, că nu s-au mai văzut în lumea aceasta unul cu altul. Aşa au avut amândoi darul proorociei.

Deci sfântul, intrând în corabie, s-a dus la Trapezunda cu însoţitorii săi, şi s-a veselit împreună cu fratele său şi cu împăratul, căruia i-a vestit toate cele ce se întâmplaseră, precum s-a zis mai sus. Iar binecredinciosul împărat l-a mângâiat, zicându-i: „Nu te întrista pentru cele trebuincioase mănăstirii, că eu îţi voi da ajutor". Deci, zăbovind acolo la mitropolie puţină vreme, i-a venit ceasul să se ducă către Cel dorit şi chemând pe fratele său şi pe împăratul, i-a rugat să aibă grija mănăstirii cât vor trăi în această lume. Acestea rânduindu-le bine şi rugându-se Domnului pentru dânşii, şi-a dat sufletul în sfintele Lui mâini, în 25 ale lunii iunie, vieţuind în această lume 72 de ani. Iar sfintele şi cinstitele lui moaşte le-a îngropat arhiereul cu cuviincioasa cinste şi cu bună cucernicie. Mai pe urmă, acele moaşte făceau multe minuni, celor ce îl rugau cu credinţă. Iar monahii care erau însoţitorii lui, luând de la împărat şi de la arhiereu milostenia cea cuviincioasă şi iertare, s-au dus.

Şi ajungând la mănăstire, au vestit fraţilor mutarea cuviosului şi toţi au plâns, tânguindu-se pentru lipsirea unui părinte ca acesta. Iar dumnezeiescul Dometie i-a mângâiat, apoi vrând să se ducă la chilia lui, au căzut toţi la picioarele sale, rugându-se cu lacrimi să nu-i lase sărmani, ci să rămână să-i păstorească ca şi mai înainte. Iar el, pentru ca să nu se facă neascultător, a rămas şi îi păstorea cu plăcere de Dumnezeu şi cu multă sârguinţă. Şi ajungând plin de zile, s-a dus la Domnul, Căruia se cuvine slava, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI ŞASEA

CUVIOSUL DAVID DIN TESALONIC

Acest mult lăudat părinte, îngerul cel pământesc şi omul cel ceresc, s-a născut şi a crescut în strălucita şi marea cetate a Tesalonicului. El de mic a defăimat toată odihna trupească şi lepădându-se de lume şi de cele din lume, a părăsit prietenii şi rudeniile, cinstea şi slava cea vremelnică, banii, averile şi orice altă norocire vremelnică, încă şi sufletul său, după porunca Evangheliei, şi a urmat Stăpânului, luând crucea din tinereţe, fiindcă inima lui se rănise cu totul de dumnezeiasca dragoste. Deci şi-a tăiat perii capului, călugărindu-se, şi a rămas în mănăstirea Sfinţilor Mucenici Teodor şi Mercurie, care se numea Cunuliaton.

Acolo a petrecut în linişte, nevoindu-se mai presus de om şi păzind toată fapta bună cu multă sârguinţă. Şi îndeosebi dădea întâietate înfrânării şi smereniei decât celorlalte, ştiind bine că săturarea pântecelui goneşte privegherea şi întreaga înţelepciune, iar slava deşartă prăpădeşte toate faptele bune în chip desăvârşit. Pentru aceasta se sârguia să câştige smerita cugetare ca un înţelept. Şi citind dumnezeieştile Scripturi ziua şi noaptea, se minuna de faptele bune ale sfinţilor de mai dinainte de Lege şi după Lege, cum i-a slăvit Dumnezeu pe dânşii, pentru că I-au slujit şi I-au bineplăcut cum se cuvine. Adică, pe Abel l-a făcut minunat pentru jertfă, pe Avraam pentru credinţă, pe Iosif pentru înţelepciune, pe Iov pentru răbdare, pe Moise l-a arătat puitor de lege, pe Daniil şi pe cei trei tineri i-a păzit nevătămaţi de foc şi de lei.

Petrecerea acestora socotind-o Cuviosul David, se sârguia cu tot sufletul a le urma cu toată puterea, ca să se facă împreună cu dânşii moştenitor în împărăţia cerească. Şi citind şi vieţile cuvioşilor care s-au pustnicit după întruparea Mântuitorului şi au săvârşit atâtea

minunate nevoinţe şi vitejii, se înspăimânta mai ales de Simeon din muntele minunat, şi de cel de un nume cu dânsul, şi de Daniil şi Patapie, stâlpnicii, care şi-au petrecut viaţa fără acoperământ, muncindu-se de vânturi, de ploi şi zăpezi. Vieţile acestora citindu-le pururea pomenitul, plângea şi se umilea într-atâta, încât a luat hotărâre să petreacă cu aceeaşi strâmtorare, câtă vreme va putea, ca astfel să afle lărgime după moarte.

Şi într-o zi s-a înfierbântat tare şi s-a umilit inima lui, de aceea, suindu-se într-un migdal, care era în partea dreaptă a bisericii, a rămas pe o creangă a copacului, pe care şi-a făcut un pat mic, cum a putut; şi acolo se pustnicea cu îngăduire şi cu minunată răbdare, muncindu-se de vânturi, de ploi şi zăpezi, arzându-se de căldura soarelui din timpul verii şi de alte strâmtorări chinuindu-se cumplit. O, îngăduire şi răbdare minunată a mult pătimitorului şi mucenicului de fiecare zi! Şi cum răbda el atâta pătimire rea? Ceilalţi stâlpnici aveau cel puţin întărire, căci stâlpii erau zidiţi şi stăteau; iar când dormeau, ori îşi făceau altă trebuinţă de care aveau nevoie, erau nemişcaţi. Iar acest diamant se mişca totdeauna pe creanga copacului şi nu avea odihnă niciodată, muncindu-se de ploi, de vânturi şi chinuindu-se cumplit de zăpadă.

Astfel pătimind cel cu sufletul răbdător, nu s-a lenevit câtuşi de puţin, nu s-a împuţinat cu sufletul şi nu s-a trândăvit; iar faţa lui cea cu chip de înger nu s-a schimbat, nici nu s-a prefăcut, ci era frumoasă ca un trandafir. Cu adevărat în acest fericit s-a împlinit proorocescul cuvânt: *Dreptul ca finicul va înflori şi ca cedrul din Liban se va înmulţi*, căci şi el a înflorit cu faptele ca şi finicul, dând rod bine potrivit lui Dumnezeu, mai dulce şi mai folositor decât migdalul şi finicul, de vreme ce copacul făcea flori şi rod stricăcios, spre veselia şi îndulcirea omenească, iar cuviosul cu roduri de privire şi de faptă veselea în tot ceasul pe Dumnezeu, lăudându-L neîncetat pe Dânsul şi slăvindu-L.

El avea şi câţiva ucenici evlavioşi şi iubitori de Hristos, ostenindu-se şi trudindu-se împreună cu dânsul. Aceia de multe ori îl rugau să se dea jos din copac, să-i zidească o chilie unde îi va plăcea, ca să-i păstorească la păşune mântuitoare. Iar el le răspundea, zicând: „Fraţilor şi fiii mei, eu sunt om păcătos şi nevrednic, dar Stăpânul Hristos, Păstorul cel bun, Care îşi pune sufletul pentru oi, Acela, ca un prea bun ce este, să vă păzească de bântuielile diavolului şi să vă învrednicească Împărăţiei Sale celei veşnice; iar eu, viu este Domnul Dumnezeul meu, Iisus Hristos, că nu mă cobor din acest copac, până ce se vor sfârşi trei ani, şi atunci numai cu porunca Lui; că fără a fi

voia lui nu mă pogor nicidecum de aici". Atunci ei, văzând neschimbarea voinţei lui, nu l-au mai supărat pentru această pricină.

Deci când s-au împlinit trei ani, îngerul Domnului s-a arătat către dânsul şi i-a zis: „Davide, Domnul a ascultat rugăciunea ta, şi-ţi dă darul acesta pe care de mult l-ai cerut, adică să fii smerit cugetător şi înfrânat, să te temi de El şi să-L cinsteşti cu evlavia cuviincioasă; deci pogoară-te din copac şi linişteşte-te într-o chilie, binecuvântând pe Dumnezeu, până vei sfârşi şi altă iconomie; şi atunci vei afla odihnă de ostenelile trupeşti şi mângâiere sufletului". Şi cât timp a vorbit îngerul cu dânsul, cuviosul a ascultat cu frică şi cu cutremur; iar după aceea, îngerul făcându-se nevăzut, cuviosul mulţumea lui Dumnezeu, zicând „Bine este cuvântat Dumnezeu, Care a primit rugăciunea mea şi m-a miluit!"

Atunci, chemând pe ucenicii săi, le-a arătat vedenia şi le-a spus să-i zidească o chilie după porunca stăpânească; iar ei au făcut cu sârguinţă după cum li se poruncise, înştiinţând despre aceasta pe prea sfinţitul arhiepiscop Dorotei. Acesta, luând pe cei mai cucernici clerici, bucurându-se şi suindu-se la Cuviosul David, l-au sărutat şi l-au dat jos din copac cu multă cucernicie şi, slujind, l-au dus în chilia lui, săvârşind mare prăznuire. După aceea, ei s-au întors, veselindu-se; iar cuviosul a rămas în chilie liniştindu-se şi binecuvântând neîncetat pe Dumnezeu, care i-a dăruit atâta dar, încât gonea diavolii, lumina orbii şi orice boală nelecuită o tămăduia, cu numele Domnului nostru Iisus Hristos. Din semnele cele mai multe care le-a făcut, scriu două sau trei spre încredinţarea celorlalte, precum leul se cunoaşte după unghii şi ţesătura după margine.

Un tânăr oarecare avea diavol. Acela a venit într-o zi la chilia cuviosului şi stând afară la uşă, striga: „Slobozeşte-mă, Davide, robule al veşnicului Dumnezeu, că foc iese din chilia ta şi mă arde pe mine". Atunci cuviosul, întinzând mâna prin fereastra sa, a zis, apucându-l pe tânăr: „Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu, îţi porunceşte ţie, duh necurat, să ieşi din zidirea Lui". Acestea zicând, l-a însemnat pe el cu semnul Sfintei Cruci şi îndată a ieşit diavolul, iar omul a rămas sănătos. Şi toţi cei de faţă, văzând o minune ca aceea, au slăvit pe Dumnezeu, ca pe Unul ce slăveşte pe cei ce-L slăvesc cu lucruri plăcute Lui. Mai ascultaţi şi o altă minune, tot asemenea.

O femeie oarecare era cu totul oarbă şi nu vedea deloc. Deci auzind de faptele cele bune ale cuviosului şi minunatului David, a venit la el, fiind purtată de mână; şi, mergând la chilia lui, a căzut la pământ afară de uşă, plângând şi zicând cu smerenie acestea: „Robul

lui Dumnezeu cel binecuvântat, ajută-mi, urmând bunătatea Stăpânului Hristos. Izbăveşte-mă de această muncă mult chinuitoare şi-mi dăruieşte lumina ochilor cea de bucurie tuturor şi cu totul veselitoare".

Acestea şi multe altele zicând ea cu suspinuri şi cu lacrimi fierbinţi, cuviosul a lăcrimat, fiindu-i milă de durerea şi chinuirea ei, ca un pătimitor şi milostiv ce era. Apoi, făcând mult timp rugăciune către Domnul, i-a zis să se scoale de la pământ, unde zăcea plângând, şi să se apropie de fereastră. Şi a întins atunci dreapta sa şi, pecetluind ochii ei cu Sfânta Cruce, s-a rugat iarăşi către Domnul, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiule al Dumnezeului Celui viu, Care Te-ai întrupat din pururea Fecioară Maria şi din Duhul Sfânt, ca să scoţi din întuneric pe om şi să-l aduci la lumina cea veşnică; Care pe orbul din naştere l-ai luminat; Însuţi şi acum, Stăpâne, luminează pe roaba ta aceasta, ca un Atotputernic, că Tu eşti luminarea sufletelor noastre şi pe Tine Te slăvim totdeauna, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt". Astfel rugându-se, îndată s-au luminat ochii celei oarbe şi vedea luminat şi curat, mulţumind cuviosului şi slăvind pe Dumnezeu.

Această mare facere de minuni auzind-o tesalonicenii, toată cetatea îl avea întru mare evlavie, cinstindu-l ca pe un înger dumnezeiesc. Iar dacă cineva avea oarecare neputinţă, venea la dânsul şi cum îşi apropia dreapta de bolnav, îndată fugea toată neputinţa şi se împrăştia, precum piere întunericul de lumină.

Deci multe şi nenumărate minuni săvârşind el, a fost slăvit şi cinstit foarte mult de oameni. Iar după câţiva ani, murind Dorotei, mitropolitul Tesalonicului, a fost ales altul cu numele Aristid, care şi acesta era om îmbunătăţit. Însă în acea vreme se făceau în Tesalia mari pagube şi multă tulburare de către barbari. De aceea, eparhul Iliricului a scris mitropolitului să meargă la împărat sau să trimită pe un om oarecare îmbunătăţit, să-l roage să aleagă şi să hotărască la Tesalonic eparh, căci în Tesalonic se afla numai epitrop. Deci Prea Sfinţitul Aristid, arhiepiscopul Tesalonicului, citind scrisoarea eparhului înaintea clericilor şi boierilor cetăţii, le-a zis să aleagă pe un om iscusit şi cuvântăreţ, ca să-l trimită la împărat pentru această pricină.

Deci, adunându-se atunci toţi cetăţenii în biserică, au strigat toţi, cu o împreună glăsuire, să trimită pe Cuviosul David, ca să se cucerească de dânsul prea evlaviosul împărat, ca de un om îmbunătăţit şi sfânt. Iar aceasta s-a făcut cu iconomie de pronia dumnezeiască, ca să se împlinească cuvântul îngerului de mai înainte, care a zis cuviosului să se pogoare din copac, ca să facă şi altă iconomie şi atunci să meargă către Domnul.

Deci luând arhiereul pe cei mai cucernici din clerici şi din mireni, s-a dus la cuviosul şi i-a vestit pricina, rugându-l să meargă la împărat pentru cererea cea de sus. Iar cuviosul întâi a spus că nu poate să meargă din pricina bătrâneţilor; apoi, aducându-şi aminte de grăirea de mai înainte a îngerului şi văzând că toţi îl sileau să meargă, a primit, ca să nu se facă neascultător arhiereului şi tuturor iubitorilor de Hristos. Deci a zis către arhiepiscop: „Stăpâne sfinte, facă-se voia Domnului; să ştiţi că împăratul îmi va dărui cu ajutorul lui Dumnezeu câte voi cere pentru rugăciunile voastre, dar pe David nu-l veţi mai vedea viu! Căci, întorcându-mă către voi de la împărăţie, când vor lipsi încă o sută douăzeci şi şase de stadii ca să ajung la această săracă chilie a mea, atunci mă voi duce către Stăpânul meu". Iar arhiereul, socotind că aceasta o zice ca să nu-l silească să se ducă, îl sfătuia iarăşi, zicându-i: „Urmează pe Păstorul şi Învăţătorul nostru, Hristos, Care S-a omorât pentru noi ca un om; mori şi tu pentru poporul tău ca să iei de la oameni mulţumire, iar de la Stăpânul Hristos laudă şi slavă nemărginită, ca un următor al pătimirii Lui".

Atunci, ieşind din chilie de trei ori fericitul, toţi i s-au închinat; căci faţa lui era cu totul minunată la vedere, perii capului său îi ajungeau până la brâu şi barba până la picioare, iar cinstitul lui obraz era frumos şi cu bun chip ca al lui Avraam, şi fiecare văzându-l, se minuna. Deci Cuviosul David luând pe doi din ucenicii săi, pe Teodor şi pe Dimitrie, bărbaţi cucernici şi îmbunătăţiţi, asemenea lui nu numai la suflet, ci şi la chipul trupului, s-a pogorât la portul cetăţii şi, intrând în corabie, au plecat. Şi, ajungând în Vizantia, s-a auzit vestea în toată cetatea despre venirea cuviosului.

Într-acea vreme era împărat dreptcredinciosul Iustinian care era dus atunci într-alt loc, iar împărăteasa Teodora a trimis nişte postelnici şi nişte purtători de suliţi şi l-au primit cu multă cinste şi evlavie. Şi văzând ea acea strălucită faţă cu chip de înger, cu nişte cărunteţe ca acelea, s-a minunat şi i s-a închinat cu multă smerenie, cerând rugăciune şi binecuvântare de la dânsul. Deci cuviosul s-a rugat pentru împărat, pentru dânsa şi pentru toată cetatea. Iar împărăteasa l-a primit cu atâta bucurie şi veselie, încât nu pot să povestesc mai pe larg cât de frumoasă primire i-a făcut pururea pomenita, socotind că a primit pe un înger al Domnului, iar nu pe un om. Şi întorcându-se împăratul, augusta i-a vestit despre venirea cuviosului, zicând: „Stăpâne, preabunul Dumnezeu S-a milostivit spre noi şi a trimis astăzi la stăpânirea ta pe îngerul Său, care a venit de la Tesalonic şi mi s-a părut că văd în adevăr pe Avraam".

Deci, a doua zi, împăratul a poruncit să se adune tot sfatul şi să vină cuviosul. Iar acela venind înaintea împăratului, a pus în palmele

sale cărbuni aprinşi şi tămâie, şi a tămâiat pe împărat şi pe tot sfatul, fără a se vătăma de foc mâna lui câtuşi de puţin, trecând mai mult de un ceas până a tămâiat tot poporul. Văzând acest lucru minunat, toţi s-au înspăimântat; iar împăratul, sculându-se de pe scaun, l-a întâmpinat cu multă cucernicie. Deci, primind scrisorile mitropolitului, dreptcredinciosul şi iubitorul de Hristos împărat le-a ascultat pe toate. Şi a împlinit nu numai cele scrise în scrisori, ci şi altele câte a cerut cuviosul prin gură, le-a săvârşit cu toată osârdia şi le-a iscălit după rânduială cu slove roşii, dându-le cuviosului cu mâna sa şi zicând: „Cinstite părinte, roagă-te pentru mine!"

Şi aşa l-a slobozit cu multă cinste, precum se cuvenea. Iar el a plecat către Tesalonic, însă, precum a proorocit, n-a ajuns până la cetate, ci, când era în dreptul farului, a zis ucenicilor săi acestea: „Fiii mei, a sosit vremea sfârşitului meu! Să îngropaţi moaştele mele în mănăstirea unde locuiam şi să îngrijiţi de sufletele voastre, ca să aflaţi odihnă veşnică".

Zicând acestea şi alte cuvinte folositoare de suflet, au ajuns la marginea care se numeşte Emboli, şi de acolo se vedea mănăstirea lui, la care privind şi-a făcut cruce şi, sărutând pe ucenici, şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu. Iar atunci când a murit, era vânt groaznic, încât mai înainte corabia plutea în plin, dar, o, minune, deodată corabia a stat multă vreme, cu tot vântul, şi nu s-a clintit din loc câtuşi de puţin. Şi a venit şi miros de tămâie nepovestit şi se auzeau glasuri în văzduh care lăudau pe Domnul cu cântări. Şi trecând multă vreme, glasurile au încetat, apoi s-a pornit şi corabia. Dar nu s-a dus după obicei în port, ci s-a îndreptat către partea dinspre apus a cetăţii, la locul unde păgânii aruncaseră mai înainte moaştele Sfinţilor Teodul şi Agatopod. Atunci, auzindu-se de adormirea şi venirea cuviosului, a ieşit înaintea lui toată cetatea cu arhiepiscopul şi, purtând cu multă evlavie sfintele lui moaşte, le-au dus în mănăstire şi le-au făcut o raclă de lemn în patru colţuri, în care le-au pus şi le-au îngropat cu cinste. Apoi au mutat eparhia acolo la Tesalonic, după porunca împărătească; iar pe cuviosul îl prăznuiau în tot anul în numita mănăstire.

Şi trecând 150 de ani, era acolo egumen un om îmbunătăţit cu numele Dimitrie, care avea multă evlavie către cuviosul. Acela, având dor să ia o părticică din sfintele lui moaşte, ca să o aibă spre sfinţenie, a pus oameni să sape mormântul; dar îndată lespedea cea de deasupra s-a crăpat în patru, şi văzând el că sfântul nu voieşte, s-a lăsat de lucru.

Ucenicul acestui egumen, cu numele Serghie, care s-a făcut asemenea egumen şi, mai pe urmă, pentru faptele lui cele bune,

arhiepiscop al Tesalonicului, cinstea mult pe acest cuvios şi avea multă evlavie către el. Acela de multe ori îl ruga, făcându-şi rugăciunea, să-l ierte a lua o părticică din sfintele lui moaşte. Şi adeverindu-se deplin de la Dumnezeu că a primit cuviosul, a dezgropat mormântul şi îndată a ieşit o minunată mireasmă şi, văzându-l încă întreg pe sfântul, n-a îndrăznit a lua vreo părticică dintr-însul, ci numai puţini peri din cap şi din barbă. De atunci, iubitorii de Hristos păzeau cu dinadinsul acei peri şi îi sărutau în ziua sărbătorii lui, care se săvârşea în 26 ale lunii iunie. Ziua aceea o prăznuiesc în fiecare an cu veselie, lăudând pe cuviosul, spre slava Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, ARĂTAREA ICOANEI FĂCĂTOARE DE MINUNI A PREACURATEI FECIOARE MARIA CARE SE NUMEŞTE TIHVINSCA

În anul 6851 de la facerea lumii, pe vremea dreptcredincioasei stăpâniri a marelui domn Dimitrie Ioanovici, în zilele prea sfinţitului mitropolit Pimen şi ale lui Alexie, arhiepiscopul marelui Novgorod, s-a arătat preacinstita icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, având zugrăvit pe mâna stângă Pruncul cel mai înainte de veci, pe Domnul nostru Iisus Hristos.

Arătarea ei a fost astfel: În hotarele marelui Novgorod, nu departe de Marea Baltică, în apele lacului Neva, nişte pescari vânau peşte şi, fără de veste, i-a luminat de sus o strălucire cu rază luminoasă. Ei, uitându-se în sus, au văzut icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, strălucind în chipul soarelui şi mergând în văzduh pe deasupra apei, purtată de mână nevăzută. Iar ei, minunându-se foarte mult de aceea şi umplându-se de spaimă şi de bucurie, şi-au lăsat lucrul şi şi-au îndreptat ochii şi mintea la acea minune care se vedea, voind să vadă în ce parte va merge şi unde va sta acea preaslăvită icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Dar Domnul, nevoind să fie după dorinţa lor, icoana a dispărut de la vederea lor şi s-a făcut nevăzută. După aceasta, aceeaşi icoană s-a arătat în aceleaşi hotare ale marelui Novgorod, în satul ce se numea Vimoceniţi, lângă râul Oiti – la depărtare de o sută de stadii de la Tihvin –, stând în văzduh şi strălucind cu negrăită lumină. Deci văzând-o oamenii din satul acela, s-au adunat toţi şi cu spaimă se mirau de minunea ce se vedea; deci au început a se ruga cu

dinadinsul Preacuratei Maicii lui Dumnezeu. Atunci minunata icoană a Stăpânei s-a pogorât din văzduh la acei oameni şi stătea pe pământ. Iar ei au luat-o cu negrăită bucurie şi au zidit îndată o căsuţă mică de rugăciune, unde mai pe urmă s-a făcut o biserică în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitei şi slăvitei ei naşteri, şi se făceau minuni şi tămăduiri de boli la acea sfântă icoană.

Apoi, nu după multă vreme, acea icoană a fost luată de acolo de mână nevăzută şi, purtându-se negrăit prin văzduh, s-a arătat la locul ce se numea Cojela, aproape de râul ce se numeşte Paşi, într-un munte departe ca la douăzeci de stadii de Tihvina. Deci cu acelaşi chip, ca şi în satul cel dinainte, aşa şi acolo strălucind cu minunată lumină, au văzut-o locuitorii acelui loc şi, adunându-se cu mirare şi cu spaimă, au făcut multe rugăciuni către Maica lui Dumnezeu, ca să rămână cu dânşii la locul acela. Deci şi-au câştigat cererea, căci acea icoană s-a pogorât jos din înălţime, şi oamenii aceia i-au zidit acolo o casă mică de rugăciune, unde mai pe urmă s-a făcut biserică în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitului ei acoperământ. Dar nici în acel loc n-a voit Preasfânta Născătoare de Dumnezeu ca să rămână mult timp icoana sa. Căci, după o vreme, a fost luată de acolo tot de mână nevăzută şi, mutându-se, s-a arătat în munte la Tihvina, aproape de râul ce se numeşte Tihvini.

Ea s-a arătat după asemănarea arătărilor sale de mai înainte, stând în văzduh şi se purta ca un nor uşor pe sus. Deci s-a adunat şi acolo mulţimea poporului, văzând acea mare minune şi au venit de prin satele dimprejur preoţii cu cinstitele cruci, cu sfintele icoane şi cu cântări de psalmi. Şi făceau rugăciuni mereu şi poporul striga cu lacrimi: „Vino la noi, Împărătească! Vino la noi, Stăpână! Caută spre noi, nevrednicii robii tăi. Trimite îndurările iubirii tale de oameni. Cercetează-ne de sus şi ne luminează pe noi cei întunecaţi de păcate, prin venirea ta cu rază luminoasă".

Astfel rugându-se ei cu osârdie şi vărsând multe lacrimi, s-a pogorât în mâinile lor acea sfântă icoană, pe care, cuprinzând-o cu bucurie, au sărutat-o cu dragoste. Deci, făcând multe închinăciuni, îndată au început a tăia lemne pentru biserică şi au întemeiat-o în acelaşi munte. Tot în aceeaşi zi au tăiat trei cununi şi le-au pus împrejurul icoanei făcătoare de minuni. Apoi, sosind noaptea, poporul s-a dus fiecare pe la casele lor, lăsând câţiva oameni lângă icoana cea făcătoare de minuni, ca toată noaptea s-o petreacă fără somn şi în rugăciune.

Deci au petrecut toată noaptea oamenii cei rămaşi, rugându-se; iar spre ziuă au adormit şi s-a făcut, pe când dormeau ei, o minune ca

aceasta: Icoana aceea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ridicându-se de acolo cu temelia, prin dumnezeiasca voie, s-a mutat în altă parte; asemenea şi toate lemnele cele gătite pentru casa de rugăciune, cu icoana şi temelia s-au luat de mâini nevăzute şi s-au mutat în altă parte. Dar nu numai acelea, ci şi surcelele până la cele de pe urmă, nu se ştie cum s-au mutat de acolo, nevăzând nimeni, nici auzind acea mutare vreunul din păzitori. Iar când s-au deşteptat oamenii aceia şi n-au văzut chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, nici temelia, nici lemnele, au fost cuprinşi de spaimă mare şi de frică.

Iar a doua zi a venit poporul să se închine preacuratului chip al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi să zidească casa de rugăciune cea nou întemeiată, dar, negăsind nimic în locul acela, s-au înspăimântat foarte şi au întrebat pe cei ce stătuseră acolo: „Cum s-a făcut aceasta?" Ei le-au răspuns: „Petrecând toată noaptea fără somn, spre ziuă am adormit puţin şi, deşteptându-ne, nu se ştie cum şi de cine s-au luat toate de acolo împreună cu sfânta icoană şi unde s-au dus".

Atunci toţi s-au umplut de mâhnire şi de jale, căci s-au lipsit de o bogăţie duhovnicească şi minunată ca aceea; deci au început a plânge şi a se tângui şi a face rugăciuni către Dumnezeu, strigând: „O, Stăpâne, iubitorule de oameni, arată-ne iarăşi dumnezeiescul Tău dar, pe care cu iubire de oameni şi preaslăvit l-ai trimis în partea Rusiei, să nu ascunzi de noi acea nepreţuită comoară, prin care nădăjduiam a ne îmbogăţi sufleteasca noastră sărăcie! O, Stăpână, Maica milostivirii, unde te-ai dus de la noi nevrednicii robii tăi? Ieri, prin venirea ta la noi, ne-ai umplut de mare bucurie, iar acum, prin ducerea ta, ne-ai lăsat în lacrimi şi în tânguire; deci arată-te nouă, lumina noastră şi prefă-ne întristarea în bucurie". Aşa tânguindu-se, s-au dus prin muntele acela şi prin toată dumbrava, căutând cu plângere, unii prin văzduh, alţii pe pământ, cercând cu dinadinsul pe cea dorită.

Ostenindu-se ei astfel, li s-a arătat spre răsărit o lumină minunată pe partea cealaltă de râul Tihvina, în pustia cea tinoasă, departe de munte ca la două stadii. Şi văzând poporul lumina aceea, au alergat acolo degrabă şi au găsit icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, împreună cu temelia şi cu toate lemnele şi surcelele. Şi stătea temelia aceea întreagă precum era întemeiată în munte; iar sfânta icoană în mijlocul temeliei în peretele dinspre răsărit, în văzduh stând, nefiind cu nimic întărită la perete şi strălucind ca soarele. Deci toţi, căzând cu lacrimi de bucurie la dânsa, strigau:

„Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule! Slavă ţie, Maica lui Dumnezeu, că nu ne-ai lăsat pe noi, robii tăi! Nu ne lăsa pe noi, Preasfântă Fecioară, până în sfârşit, ci totdeauna să petreci cu noi, mântuind şi păzind cuvântătoarea turmă a Fiului tău".

Şi rugându-se din destul, s-au apucat de zidire şi, alegând bărbaţi cinstiţi, i-au trimis în marele Novgorod la prea sfinţitul arhiepiscop Alexie şi la mai marii cetăţii, înştiinţându-i de preaslăvita arătare a icoanei celei făcătoare de minuni, care nu se ştie de unde a venit la dânşii, purtându-se nevăzut de îngeri prin văzduh. Iar arhiepiscopul şi mai marii cetăţii, toţi, auzind de aceea, s-au minunat şi s-au umplut de duhovnicească bucurie şi, mulţumind, au preamărit pe Dumnezeu şi pe Maica Lui. Şi au înştiinţat de aceea şi pe însuşi stăpânitorul, trimiţând înştiinţare la cetatea împărătească Moscova şi umplându-l de duhovnicească bucurie. Apoi, arhiepiscopul, hirotonisind preoţi şi diaconi, i-a trimis la Tihvin, împreună cu bărbaţii cei veniţi, dându-le antimis şi binecuvântare pentru zidire şi sfinţirea bisericii, în numele Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, a cinstitei şi a slăvitei ei adormiri. Şi ajungând ei la Tihvin, au cântat rugăciuni înaintea icoanei făcătoare de minuni şi s-au apucat cu sârguinţă de zidirea şi săvârşirea bisericii, pe care au şi isprăvit-o, apropiindu-se praznicul cinstitei şi slăvitei Adormiri. Şi au trimis pe eclesiarh la satele dimprejur, ca la douăzeci de stadii şi mai mult, ca să spună creştinilor ziua sfinţirii bisericii şi viitorul praznic al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, poruncindu-le ca, cu postire şi rugăciune să vină la praznic spre sfinţirea bisericii.

Deci acel eclesiarh care a fost trimis era un bărbat cu viaţă curată, cucernic şi plăcut lui Dumnezeu, cu numele Gheorghe. Acela, împlinindu-şi cele poruncite, se întorcea la biserică în ziua dinaintea praznicului. Şi fiind el departe de biserică, ca la trei stadii în pustie, a simţit miros plăcut ca de mulţime de tămâie şi de aromate mirositoare, căci darul Sfântului Duh, prin venirea sa de faţă, a umplut acel loc de mireasmă, la care avea să se arate însăşi Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Deci, mergând Gheorghe şi cugetând în sine de unde poate veni în pustie o mirosire plăcută ca aceea, fără de veste a văzut pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, strălucind în lumină negrăită şi şezând pe o creangă de brad. În mâna dreaptă avea un toiag roşu, ca şi cum s-ar fi rezemat pe acela. Înaintea ei stătea un bărbat luminos în haine arhiereşti, împodobit cu cărunteţe, care, după chip, semăna întru totul Sfântului Ierarh Nicolae.

Văzând eclesiarhul acea minunată arătare, s-a cuprins de frică şi de spaimă şi a căzut la pământ ca un mort. Iar arhiereul cel ce stătea

înaintea Născătoarei de Dumnezeu, apropiindu-se de el, l-a atins, zicând: „Scoală-te şi nu te teme!" Iar el cu cutremur şi cu spaimă s-a sculat în genunchi, având mâinile strânse pe piept şi privea la ceea ce vedea. Atunci Preacurata Fecioară ce şedea pe ramură, i-a zis: „Omule, ducându-te la biserică, să spui preoţilor şi oamenilor, ca să nu pună crucea cea de fier, pe care vor s-o pună la biserica mea, ci să pună cruce de lemn, pentru că aşa am voit eu". Iar eclesiarhul, luându-şi puţină îndrăzneală, a zis cu frică: „Doamnă şi Stăpână, nu mă vor crede pe mine!" La aceasta, arhiereul i-a răspuns: „Când nu te vor crede, atunci va fi semn de încredinţare".

După cuvântul acesta, Preacurata Fecioară care s-a arătat şi arhiereul ce stătea înaintea ei s-au făcut nevăzuţi. Atunci eclesiarhul a înţeles că este adevărată arătarea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, iar arhiereul cel ce stătea înaintea ei, este marele făcător de minuni Nicolae. Deci, căzând la locul acela, a dat mulţumiri şi rugăciuni lui Dumnezeu, că s-a învrednicit de o vedenie preaslăvită ca aceea. Apoi mergând la biserică, a spus preoţilor şi oamenilor cele ce a văzut şi a auzit; dar aceia nu l-au crezut, ci au poruncit să pună lucrătorii pe biserică crucea cea de fier. Iar când unul din acei lucrători, după porunca preoţilor, a luat crucea cea de fier şi s-a suit cu ea pe biserică şi a început s-o aşeze, deodată s-a pornit vânt tare cu vifor mare, care l-a apucat pe omul cu crucea de fier ca şi cu mâinile şi l-a pus pe pământ nevătămat, nu ca şi cum ar fi căzut de sus, ci ca şi cum s-ar fi pogorât cu picioarele.

Atunci preoţii şi oamenii, văzând acea înfricoşată minune, s-au temut foarte şi au crezut cuvintelor eclesiarhului, preamărind pe Dumnezeu şi pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu şi fericind pe marele făcător de minuni Nicolae. Apoi, îndată făcând o cruce de lemn, au pus-o pe biserică şi au prăznuit cu bucurie ziua sfinţirii bisericii împreună cu praznicul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Şi se săvârşeau atunci multe minuni din acea icoană făcătoare de minuni a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu şi se dădeau felurite tămăduiri celor cuprinşi de boli, dar nu numai atunci, ci şi după aceea.

Iar după sfinţirea bisericii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Tihvina, tot poporul s-a dus acolo, unde plăcutul lui Dumnezeu, eclesiarhul Gheorghe, a văzut pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu şi pe făcătorul de minuni Nicolae; şi, rugându-se, au zidit o casă de rugăciuni în numele Sfântului Nicolae, făcătorul de minuni. Iar din ramura aceea pe care eclesiarhul a văzut-o şezând pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, au făcut o cruce şi au pus-o în casa de

rugăciuni, pentru închinarea poporului celui binecredincios ce venea acolo şi pentru neuitata pomenire a arătării Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi a Ierarhului Nicolae. Şi multe minuni se făceau şi acolo, ca şi în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, spre slava Domnului şi spre folosul oamenilor celor credincioşi.

Iar după ce au trecut şapte ani, prin îngăduinţa lui Dumnezeu şi prin negrija celor bisericeşti, într-o noapte s-a aprins biserica din lumânări nestinse şi toată s-a făcut cenuşă. Iar icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, scoţându-se din foc, cu puterea nevăzută a lui Dumnezeu, s-a aflat într-un loc depărtat de o jumătate de stadie stând pe un ienupăr. În acel timp a ars şi casa cea de rugăciuni din pădure, iar crucea care era făcută din ramura pe care şezuse Născătoarea de Dumnezeu, aşijderea scoţându-se nevăzut din foc, s-a găsit întreagă la o mică depărtare, în desişul ienuperilor.

Deci s-a zidit a doua biserică de lemn în locul celei arse, asemenea s-a făcut şi în pustie, în acelaşi loc, o casă de rugăciune. Apoi s-a pus cu cinste în biserica cea nouă, la locul său, sfânta icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, precum şi crucea şi-a luat locul său în noul locaş de rugăciune. Iar după ce au trecut cinci ani, într-o noapte, iarăşi s-a aprins biserica şi a ars până la temelie; iar icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ca rugul cel nears s-a găsit întreagă în cenuşă, fără să fie cât de puţin vătămată de foc. Tot în acel ceas, nu se ştie prin ce întâmplare, a ars şi casa de rugăciune din pustie, iar crucea s-a găsit în cenuşă nevătămată. Şi mirându-se toţi de nişte minuni ca acestea, preamăreau pe Dumnezeu şi pe Născătoarea de Dumnezeu. Apoi sârguindu-se, au făcut iarăşi a treia biserică de lemn, mai mare şi mai frumoasă decât cea dintâi, asemenea şi casa de rugăciune din pustie au făcut-o pentru a treia oară.

Deci acea biserică a treia a stat o sută de ani şi mai mult, până în zilele dreptcredinciosului şi vrednicului de laudă a toată Rusia, marele domn Vasilie Ioanovici. Acela pornindu-se cu deosebită dragoste, din râvnă şi din osârdie către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi către icoana ei făcătoare de minuni, a poruncit să zidească în Tihvini, din visteriile sale împărăteşti, o biserică de piatră. Dar când pridvorul era gata întemeiat împrejur şi când lucrătorii au început a netezi şi albi pereţii, atunci, cu judecăţile pe care numai Dumnezeu le ştie, zidirea pridvorului a căzut şi a acoperit cu piatră pe cei 20 de lucrători ai bisericii; iar preoţilor, pristavilor şi la tot poporul s-a făcut întristare mare, pentru lucrătorii îngropaţi sub piatră; pentru că socoteau ei, că au murit de greutatea pietrelor. Atunci ei au început

îndată a da pietrele la o parte şi, după trei zile de muncă, i-au găsit pe toţi vii, nevătămaţi întru nimic; fiind păziţi cu milostivirea lui Dumnezeu şi cu apărarea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Atunci poporul s-a umplut de bucurie mare şi au dat mulţumire lui Hristos Dumnezeu şi Preacuratei Fecioare, pentru o minune preaslăvită ca aceea. Deci, apucându-se din nou la lucru, au zidit iarăşi pridvorul acela foarte frumos; iar după ce au sfârşit toată gătirea şi înfrumuseţarea bisericească, cu învoirea stăpânitorului, a mers la sfinţirea acelei biserici şi Serapion, arhiepiscopul marelui Novgorod, şi sfinţind biserica, a pus într-însa cu cinste icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; iar în pustia aceea, unde după arătarea Preacuratei Născătoare de Dumnezeu era casă de rugăciune, acolo, din porunca marelui domn şi cu binecuvântarea arhiereului de atunci, s-a zidit o biserică de lemn în numele arhiereului lui Hristos, Nicolae, şi s-a întemeiat o mănăstire pentru călugări.

După zidirea şi sfinţirea bisericii Preacuratei Născătoare de Dumnezeu din Tihvini, trecând câţiva ani, binecredinciosul şi marele domn Vasilie Ioanovici, din dragostea ce avea pentru Preasfânta Născătoare de Dumnezeu a mers la Tihvini, ca să vadă icoana ei cea făcătoare de minuni şi să se învrednicească a o săruta, precum şi spre a-şi săvârşi rugăciunile sale cele osârdnice şi spre a vedea biserica cea nouă din piatră, zidită din vistieriile sale. Iar ducerea sa la Tihvini a fost în zilele arhieriei preasfinţitului Macarie al Novgorodului, care, cu voia lui Dumnezeu, a fost rânduit după aceea la scaunul mitropoliei a toată Rusia. Iar într-acea vreme, împreună cu marele domn, a mers şi el la Tihvini. Apoi, după multele sale rugăciuni pe care le-a săvârşit cu credinţă şi cu lacrimi înaintea icoanei făcătoare de minuni, marele domn s-a întors la împărătească sa cetate plin de duhovnicească veselie.

După moartea acelui domn, scaunul a toată Rusia l-a luat binecredinciosul său fiu, marele domn Ioan Vasilievici, care s-a încoronat şi cu împărătească coroană, şi care asemenea avea şi el mare credinţă şi osârdie după Dumnezeu către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi către icoana ei cea făcătoare de minuni din Tihvini. Deci urmând tatălui său, a mers acolo el însuşi la închinare, şi văzând biserica aceea ţinută şi ocârmuită de preoţi şi diaconi mireni şi multe locuinţe de popor împrejurul ei, nu a binevoit la aceea, ci a dorit ca acolo să fie petrecere călugărească.

De aceea, sfătuindu-se cu prea sfinţitul mitropolit Macarie, cu Pimen, arhiepiscopul marelui Novgorod şi cu voievozii şi boierii săi, a poruncit ca locuinţele acelea din jurul bisericii, împreună cu preoţii

mireni, să se mute în alt loc departe, iar lângă biserică să se sălăşluiască rânduială călugărească, care să chivernisească cântarea bisericească. Astfel, în scurt timp s-a întemeiat la Tihvini o mănăstire prea aleasă, din îndestulatele vistierii împărăteşti. Toată mănăstirea era zidită din piatră şi îngrădită cu ziduri de piatră; şi avea într-însa viaţă de obşte, ca şi în celelalte mari locaşuri. Cel dintâi egumen în locaşul acesta a fost egumenul Chiril; apoi călugării cei îmbunătăţiţi, lăsându-şi locurile lor în pustie, au venit în locaşul Tihvinului, aflând de minunile care se făceau de icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, precum despre aceasta va arăta povestirea ce urmează.

Începând a se zidi locaşul şi Prea Sfinţitul Pimen, arhiepiscopul marelui Novgorod, fiind de faţă pentru chivernisirea rânduielii mănăstireşti, a venit acolo monahul Avramie de la mănăstirea pustnicilor numită "a lui Serghie", care se afla în nişte locuri ce se numesc Luni, ce erau departe de locaşul Tihvinului ca la cinci sute de stadii. Avramie, precum singur a spus, a fost bolnav în mănăstirea sa multă vreme şi acum aştepta să moară de acea grea şi lungă boală. Dar povăţuitorul acelei mănăstiri, un bărbat plăcut lui Dumnezeu, anume Martirie, ştiind din auzite de icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Tihvini şi de multele tămăduiri ce se dădeau printr-însa neputincioşilor, a poruncit ucenicului său să facă făgăduinţă că se va duce acolo şi se va ruga Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Iar bolnavul îndată a făgăduit că va merge să se roage Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi din ceasul acela a câştigat tămăduire de boala sa cea lungă şi grea, întorcându-se de la porţile morţii; şi s-a sculat desăvârşit sănătos de pe patul durerii, bucurându-se şi slăvind pe Dumnezeu. Iar mai ales s-a bucurat Martirie, povăţuitorul lui, de grabnica sa însănătoşire şi a poruncit ucenicului său să meargă îndată să-şi împlinească făgăduinţa sa. Deci a mers Avramie fără de zăbavă şi ajungând acolo, şi-a îndeplinit făgăduinţa şi, cu lacrimi pline de bucurie căzând la preacurata icoană, a sărutat-o cu buzele şi i s-a închinat ei din toată inima. Deci cinstind acolo pe Preacurata Născătoare de Dumnezeu cu mare mulţumire, spunea la toţi mila ce i s-a dat lui de către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Acea minune a ajuns şi la auzul arhiereului, care într-acea vreme punea începutul locaşului, rânduind pe fraţi la slujbe; şi, umplându-se de bucurie duhovnicească, a preamărit pe Dumnezeu şi pe Stăpâna cea Preacurată care L-a născut, iar pe Avramie nu l-a mai lăsat să se întoarcă la povăţuitorul său, ci i-a încredinţat cheile bisericeşti, ca el întâiul şi cel din urmă să se afle înaintea icoanei făcătoare de minuni,

pentru negrăita milă a Maicii lui Dumnezeu, care s-a săvârşit spre dânsul.

Iar stareţul Martirie, după plecarea lui Avramie, a început a plânge, de ce nu s-a dus şi el cu ucenicul, spre a se închina icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Deci şi-a pus în gând să se ducă, atunci când se va întoarce ucenicul. Şi aşteptând el multă vreme pe ucenicul său, s-a supărat de zăbovirea lui. Deci i s-a făcut în vedenia visului o arătare ca aceasta: În partea unde era Tihvinul se vedea un stâlp mare de foc şi pe înălţimea stâlpului acela se vedea stând chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, asemenea cu icoana din Tihvini şi strălucind foarte luminos, iar Martirie dorea să-l sărute şi în acea dorinţă fiind, s-a deşteptat.

De atunci i-a venit mai mare dorinţă să vadă acea sfântă icoană şi să se învrednicească a o săruta. Pentru aceea a lăsat toate şi s-a dus cu sârguinţă la Tihvini, unde, ajungând şi văzând icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a căzut înaintea ei cu multă bucurie şi cu multe lacrimi de fericire. Apoi, văzând şi pe ucenicul său sănătos, n-a voit să se mai întoarcă la mănăstirea sa, ci a rămas în locaşul Tihvinului, ca să poată vedea totdeauna icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Dar după o vreme, cu bună voirea lui Dumnezeu, s-a mutat în alt loc pustnicesc, care se afla ca la patruzeci de stadii de mănăstirea Tihvinului, deasupra căruia, într-o seară, cel mai sus zis Avramie a văzut o cruce de stele închipuită pe cer, care lumina locul acela.

Deci, mutându-se acolo fericitul stareţ Martirie, a luat cu el o icoană zugrăvită după icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi petrecea în linişte în pustia aceea, slujind lui Dumnezeu. Iar icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cea zugrăvită după icoana făcătoare de minuni, el o purta la sine oriunde umbla. Iar într-o vreme i s-a întâmplat de a mers în cetatea Tferului, în care, cu porunca dreptcredinciosului împărat şi marelui domn Ioan Vasilievici, petrecea Simion, împăratul Cazanului. Şi îmbolnăvindu-se fiul acelui Simion, anume Ioan, a murit şi, întâmplându-se acolo stareţul Martirie, a pus peste cel mort icoana Maicii Domnului, ce o purta cu sine, şi îndată mortul a înviat. Atunci tatăl aceluia, umplându-se de bucurie, a dat mare mulţumire lui Dumnezeu şi Preacuratei Maicii Lui, iar fericitului stareţ Martirie, mulţumindu-i, i-a zidit în pustia lui o biserică de piatră din averea sa, în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi a întemeiat acolo şi o mănăstire.

Dar noi să ne întoarcem la locaşul Tihvinului şi mai ales la icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ca

să povestim măcar o parte din minunile ei. Deci de la arătarea sfintei icoane în Tihvini şi până la zidirea mănăstirii au trecut 177 de ani. În această vreme, biserica a fost ţinută de preoţi mireni şi făcându-se multe minuni de la acea icoană, şi dându-se şi felurite tămăduiri, nimeni nu le-a scris spre înştiinţarea neamului din urmă; astfel că neştiinţa celor de mai înainte ne-a lipsit de un mare folos. Dar nici după ce s-a întemeiat locaşul nu s-au scris multe, fie din neştiinţă, fie din nebăgare de seamă, şi abia câteva ne-au rămas de la dânşii, pe care le adunăm ca nişte spice mărunte după seceriş sau ca pe nişte struguri ce rămân după culesul viilor. Iată acele minuni: Un om, anume Teofil, fiind orb patru ani şi şase luni, după ce s-a rugat înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu în anul 1581, a văzut. În aceeaşi vreme, un copil, anume Haralambie, era îndrăcit şi, fiind adus la icoana cea făcătoare de minuni, s-a mântuit de duhul cel necurat. Zaharia orbul, cinci ani nu văzuse lumina cu ochii şi, fiind adus înaintea icoanei sfinte, a căpătat vederea.

Paraschiva, femeia unui om pe nume Climent, care locuia în Moscova, cetatea împărătească, zăcând în pat un an întreg, pătimea rău cu tot trupul de boală şi din pricina durerilor celor mari, s-a lipsit de minte şi ochii i-au orbit. Deci bărbatul ei a umblat şi a cheltuit foarte mult, ca s-o poată tămădui, dar nimic nu a sporit şi s-a deznădăjduit de viaţa ei. Apoi, auzind că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, prin cinstita sa icoană cea din Tihvini, dă milă şi grabnică tămăduire tuturor credincioşilor, s-a umplut de nădejde şi şi-a îndemnat femeia să făgăduiască că va merge să se închine chipului cel făcător de minuni al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Iar ea a făgăduit şi îndată după cuvântul făgăduinţei, ca din somn s-a sculat din neputinţele cele cumplite şi s-a însănătoşit cu tot trupul, numai la ochi nu căpătase vederea. Deci amândoi, bărbatul şi femeia, s-au dus neîntârziat la Tihvini, împlinindu-şi făgăduinţa lor împreună. Şi ajungând la locaşul Preasfintei Născătoare, în sâmbăta cea dintâi a Marelui Post, au făcut cântare de rugăciune înaintea icoanei celei făcătoare de minuni şi, când a fost cântarea cea de toată noaptea de sâmbătă spre Duminică, femeia a căpătat vedere din milostivirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Şi văzând toţi acea minune, au preamărit pe Dumnezeu şi pe Născătoarea de Dumnezeu; iar cei ce au câştigat o milă ca aceea, mulţumind mult, s-au întors cu bucurie la casa lor.

Odată a fost adus un om orb, cu numele Grigorie. Acela rugându-se, la praznicul Acoperământului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, înaintea chipului ei cel făcător de minuni, i s-a dăruit

vederea ochiului lui celui drept şi s-a dus la casa sa, slăvind pe Hristos Dumnezeu şi pe Maica Lui cea preacurată, pentru acea tămăduire. Iar după câteva zile, a adus în mănăstire, la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pe un om, anume Andrei, care era slăbănog, mut şi surd. Acela pătimise acele neputinţe cincisprezece ani, dar făcându-se rugăciune pentru el, îndată s-a tămăduit, căci i s-a dat auzire şi i s-a dezlegat amuţirea limbii lui şi s-a sculat sănătos din slăbănogire cu tot trupul.

O femeie, anume Mavra, care trăia la râul Ostii, fiind cuprinsă de orbire şi nevăzând lumina 17 ani, a fost adusă la icoana cea făcătoare de minuni şi a căpătat vedere. În acelaşi an au adus un copil, anume Gheorghe, de la Novgorod, care era cuprins de duhul cel necurat de şase ani şi era cumplit chinuit. Şi venind el înaintea sfintei icoane a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, îndată duhul cel întunecat, nesuferind lumina darului Preasfintei Născătoare, s-a stins ca întunericul înaintea soarelui şi astfel s-a însănătoşit copilul desăvârşit.

O văduvă, anume Iuliana, era bolnavă de ochi aşa de greu, încât a orbit şi nu a mai văzut lumina doi ani. Şi auzind de făcătoarea de minuni icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Tihvini, şi de negrăitele tămăduiri care se dădeau oamenilor acolo, s-a aprins cu căldura credinţei către Născătoarea de Dumnezeu şi s-a făgăduit să meargă la acea icoană spre închinare. Deci îndată în ceasul acela, în casa ei fiind, i-a dat Stăpâna luminoasă vedere ochilor; iar ea, sârguindu-se să-i mulţumească, s-a dus la mănăstirea ei, astfel împlinindu-şi făgăduinţa şi mulţumind Preasfintei Născătoare de Dumnezeu pentru mila ce i-a arătat ei.

În vremea aceea, un şchiop, anume Achindin, neputând nicidecum să umble pe picioare doi ani, deoarece îi erau zgârcite, a mers târându-se pe genunchi înaintea icoanei celei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare şi îndată i s-au întins picioarele. Deci, sculându-se înaintea tuturor, umbla sănătos, mulţumind lui Hristos şi Preacuratei Lui maici.

În acelaşi an, a fost adus în sfântul locaş un tânăr orb, anume Iona, din marele Novgorod, şi a câştigat vederea de la icoana Maicii Domnului. Alt tânăr îndrăcit, anume Maxim, fiind dus de părinţii săi la chipul cel făcător de minuni al Preacuratei, încă pe cale fiind ei, diavolul a fost izgonit din acela cu puterea lui Dumnezeu. Deci, mergând în mănăstire, a spus de minunea ce se făcuse, dând mulţumire lui Dumnezeu şi Preasfintei Născătoare.

O femeie, anume Elena, fiind oarbă de doi ani şi şase luni, a luat tămăduire şi a văzut înaintea icoanei făcătoare de minuni a

Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, într-o zi de Duminică, pe când se săvârşea Sfânta Liturghie, în vremea cântării axionului: *Cuvine-se cu adevărat să te fericim...* Altă femeie oarbă, anume Maria, fiind adusă la praznicul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, la icoana cea făcătoare de minuni, îndată a văzut, cu darul ei. Asemenea un om, cu numele Climent, lucrător de argint, fiind bolnav cu ochii şi lipsit de lumină, a câştigat sănătate şi vedere, rugându-se la icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Alt orb, cu numele Filip, n-a văzut lumina cinci ani; deci, adus fiind la acea mănăstire în Duminica Ortodoxiei, stătea şi se ruga înaintea icoanei celei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi, în vremea Liturghiei, la ieşirea cu Sfintele Daruri, a câştigat vedere. În acelaşi an, a venit din cetatea împărătească Moscova, un om cu numele Chiril şi, rugându-se Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a câştigat vedere. Acela spunea că a suferit mai întâi de cap şi de ochi, iar după aceea, din marea durere a orbit de amândoi ochii, nevăzând lumina zilei o jumătate de an şi neavând nici o uşurare de durere, deşi ai săi aveau multă grijă de el. Apoi, într-o noapte, i s-a făcut soţiei sale o arătare în vedenia visului, poruncindu-i ca bărbatul ei să meargă în Tihvini la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi va lua tămăduire; iar de nu va merge, va pătimi mai rău. Deci femeia, deşteptându-se, a spus bărbatului său cele ce auzise în vis. Şi începând el a se ruga cu căldură Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, şi făgăduind că va merge la Tihvini, din acel ceas i s-a uşurat durerea şi a văzut lumina cu amândoi ochii, însănătoşindu-se desăvârşit. Dar, de vreme ce a amânat din vreme în vreme împlinirea făgăduinţei, a uitat ceea ce a făgăduit şi nu a împlinit, iar după o vreme oarecare, a venit asupra lui boala cea de mai înainte şi a orbit iarăşi. Atunci, aducându-şi aminte de făgăduinţa neîmplinită şi cunoscându-şi greşeala, a început a plânge şi a se tângui. Apoi iarăşi punând făgăduinţă, s-a rugat Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi a câştigat sănătate cu milostivirea ei, dar nu ca întâi, ci a văzut numai cu un ochi, iar celălalt a rămas orb. Deci, neîntârziind, a plecat pe calea spre Tihvini spre a se închina la icoana cea făcătoare de minuni, pe care, dacă a văzut-o cu un ochi, îndată i s-a deschis şi celălalt.

În acelaşi an, în 9 decembrie, au venit în mănăstire 23 de oameni, ai căror capi erau Grigorie şi Mihail. Aceia, săvârşind rugăciuni de mulţumire înaintea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare, spuneau că odată, fiind ei departe pe oceanul mării spre vânarea fiarelor de mare, au stat multe zile la un mal

pustiu, din pricina înviforării mării, şi s-au lipsit de hrană multă vreme, încât topindu-se de foame, erau aproape să moară de nemâncare. Deci, fiecare aşteptând să moară, se rugau lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor. Apoi şi-au adus aminte de icoana cea făcătoare de minuni din Tihvini a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi au început a se ruga către dânsa cu dinadinsul. Şi chiar în noaptea aceea, dormind, i s-a arătat unuia dintr-înşii grabnica ajutătoare, poruncindu-le să se hrănească cu nişte iarbă ce creştea acolo, până ce le va fi lesnicioasă calea apei, pentru a se întoarce la locul lor. Această vedenie şi arătare spunând-o tovarăşilor săi, au gustat din acea iarbă şi au aflat într-însa un gust ales şi saţiu de pâine. Şi le-a fost lor iarba aceea precum a fost israelitenilor mana în pustie. Astfel s-au hrănit cu iarbă douăzeci de zile până ce a încetat furtuna mării.

După puţină vreme, o femeie, anume Elena, a venit şi a spus că a fost oarbă trei ani. Şi pornindu-se cu credinţă, a poruncit să fie dusă la icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; şi, când era încă pe cale, îndată a văzut cu ochii; astfel că a ajuns sănătoasă la mănăstire, dând mulţumire lui Dumnezeu, înaintea icoanei făcătoare de minuni. Asemenea şi un bărbat, anume Mamant, care a venit din hotarele Iezerului Alb, a spus că multă vreme a fost orb şi numai făgăduind ca să meargă la Tihvini, la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare, îndată a văzut.

Alt bărbat, din aceeaşi parte, anume Diomid, a spus că a căzut în slăbănogire un an întreg. Dar, aducându-şi aminte de icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a început a se ruga către dânsa şi a făgăduit că va merge acolo; deci îndată s-a sculat sănătos şi a împlinit făgăduinţa. Un oarecare Pimen, cuprins de un drac cumplit, a fost legat de ai săi cu lanţuri şi dus la icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Iar pe când erau ei pe la jumătatea drumului, s-a tămăduit cu milostivirea Maicii Domnului, pentru că a ieşit dintr-însul diavolul. Deci, ajungând sănătos, s-a închinat grabnicei sale tămăduitoare.

Un bărbat cu numele Codrat, îmbolnăvindu-se la cap, a orbit de ochi şi n-a văzut lumina un an şi jumătate. Şi auzind de icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu de la Tihvini, s-a rugat cu umilinţă şi a dat făgăduinţă că va merge la ea spre închinare şi îndată a văzut. Dar, amânând pe altă dată să se ducă, şi-a uitat cu totul făgăduinţa şi n-a mers să dea mulţumire tămăduitoarei sale, Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Deci după zece ani de la căpătarea vederii sale, iarăşi a orbit ca şi mai înainte, însă nu şi-a adus aminte de făgăduinţa sa cea mai dinainte, până ce a

fost înştiinţat prin vis. Căci a văzut pe cineva care i-a zis: „Mergi la icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu de la Tihvini, ca să-ţi împlineşti făgăduinţa; iar de nu vei merge şi nu-ţi vei împlini făgăduinţa, nu vei câştiga vederea ochilor". Iar el, deşteptându-se, îndată şi-a adus aminte de ceea ce a făgăduit şi şi-a recunoscut greşeala sa. Deci, fiind dus la locaşul Maicii Domnului, când l-au pus înainte icoanei făcătoare de minuni şi se ruga cu căldură, a câştigat vederea prin milostivirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Un om, anume Ion, fiind aproape de moarte, i s-a arătat în vis arhiereul lui Hristos, Nicolae, zicându-i: „De voieşti să fii viu şi sănătos, făgăduieşte Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, că vei merge la icoana ei făcătoare de minuni de la Tihvini". Omul acela, deşteptându-se, îndată a început a se ruga cu lacrimi şi a da făgăduinţă; deci în acel ceas s-a sculat sănătos şi a mers la mănăstire, împlinindu-şi făgăduinţa cu mulţumire.

Într-aceeaşi vreme, au adus şi pe o femeie oarbă, anume Maria, care nu văzuse lumina zilei de zece ani şi a câştigat vedere înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. O altă femeie, anume Evdochia, din ţinuturile iezerului ce se numeşte Onega, fiind îndrăcită şi slăbănoagă, având încă şi o mână uscată, cum s-a făgăduit a merge la icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, îndată s-a tămăduit în casa sa; pentru că a fugit din ea duhul necurat şi slăbănogirea ei s-a prefăcut în sănătate, numai mâna i-a rămas netămăduită ca să nu uite făgăduinţa sa. Deci a mers la Tihvini, s-a rugat Maicii Domnului şi astfel mâna ei s-a făcut sănătoasă.

Un om şchiop şi orb, anume Ioan, făgăduindu-se la icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a luat tămăduire în casa sa prin milostivirea ei; căci a văzut cu ochii şi i s-au îndreptat picioarele, şi astfel a mers la Tihvini ca să dea mulţumită tămăduitoarei sale.

Încă şi alţi mulţi oameni, cuprinşi de felurite neputinţe, în vremile acelea şi după aceea, făcând numai făgăduinţă, ca să meargă spre închinare la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, îndată câştigau tămăduiri. Duhurile cele necurate se goneau, orbii se luminau, slăbănogii se sculau sănătoşi de pe paturile lor şi, de orice neputinţă era cuprins cineva, făgăduindu-şi rugăciunile sale Maicii lui Dumnezeu, se tămăduiau degrabă.

În zilele stăpânirii dreptcredinciosului împărat şi marelui Vasilie Ioanovici Şuisca, prin îngăduinţa lui Dumnezeu, pentru păcatele omeneşti, era mare tulburare pe pământul Rusiei, pe de o parte din pricina războaielor dinăuntru, iar pe de altă parte din pricina celor

dinafară. Deci se vărsa pretutindeni sângele credincioşilor creştini şi s-a luat cetatea împărătească Moscova de oameni de altă credinţă; iar marele Novgorod l-au luat în stăpânire şfezii, împreună cu hotarele cele dimprejurul lui. În acea vreme şi mănăstirea Tihvinului era stăpânită de şfezi şi suferea multă strâmtorare de la ei. Dar, cu milostivirea lui Dumnezeu şi cu ajutorul Lui cel puternic, adunându-se cetele din oastea Rusiei, iarăşi au luat împărătească cetate Moscova, împărăţind pe vremea aceea binecredinciosul împărat şi marele domn Mihail Teodorovici. El a trimis cetele sale şi în hotarele marelui Novgorod, împotriva şfezilor şi, făcând cu ei război lângă râul ce se numeşte Ust, a biruit pe potrivnici. Atunci, şi la Tihvini, şfezii ce au fost găsiţi de oamenii din oastea împărătească, unii au fost ucişi, iar alţii prinşi de vii.

Auzind despre aceea voievodul şfezilor, care stăpânise marele Novgorod şi fusese într-însul cu oştile sale, s-a umplut de mare mânie şi iuţime asupra sfântului locaş al Tihvinului şi voia să se răzbune. Deci a trimis pe ostaşii săi să-l pustiască cu sabie şi cu foc şi să-l risipească desăvârşit împreună cu locuinţele cele omeneşti dimprejur. De acest lucru înştiinţându-se, locuitorii cei din jur s-au adunat cu femeile şi cu copiii în mănăstire, care era întărită cu ziduri de piatră, şi s-au închis într-însa împreună cu călugării şi cu puţini oameni împărăteşti, punându-şi nădejdea de scăpare nu atât în tăria zidurilor, cât în ajutorul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care este zid nesurpat. Şi venind şfezii, au înconjurat mănăstirea şi se luptau cu tărie împotriva ei, iar cei ce se închiseseră în mănăstire erau în mare frică. Deci unii, stând pe ziduri, se băteau cu potrivnicii, iar alţii, adunându-se cu călugării în biserică, se rugau cu lacrimi lui Dumnezeu şi Preasfintei Născătoare, înaintea icoanei făcătoare de minuni, făcând astfel rugăciuni de toată noaptea.

Deci în acea noapte, unei femei cu numele Maria, care dormita având lacrimi pe faţa ei, i s-a arătat Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, zicându-i: „Spune tuturor celor ce sunt în mănăstire ca să ia icoana mea şi să înconjoare zidurile de jur împrejur şi vor vedea mila lui Dumnezeu". Iar femeia aceea îndată a început a spune la toţi despre aceasta. Şi auzind ei acest lucru, s-au umplut de bucurie şi de nădejde şi, luând icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu cu cântări de rugăciune, au înălţat-o pe zidul curţii mănăstireşti şi făcând litie au ocolit de jur împrejur, plângând şi strigând: „Împărăteasă, vezi primejdiile robilor tăi, izbăveşte-ne de potrivnicii care ne stau împrejur. Arată-ţi puterea ta, ca să înţeleagă toţi vrăjmaşii că tu eşti cu noi, apărătoarea noastră!" Deci în acelaşi

ceas a căzut frică mare asupra şfezilor, care s-au tulburat şi au fugit de la mănăstire negoniţi de nimeni.

După aceasta, trecând câtăva vreme, şfezii au venit cu mai multă putere şi, înconjurând mănăstirea, s-au luptat multe zile neîntrerupt. Iar de vreme ce întru înconjurare era mult popor, bărbaţi şi femei de toată vârsta, poporul nu se afla fără de păcat într-o strâmtoare ca aceea; căci nu toţi păstrau buna cuviinţă a sfântului lăcaş, ci se aprindeau de patimă, precum focul sălăşluindu-se la un loc cu fânul. Pentru aceea, pentru păcatele lor, mânia Domnului le era deasupra şi vrăjmaşii se făceau tari cu îngăduinţa dumnezeiască, şi îi supărau cu asprime şi cu meşteşugurile lor cele de multe feluri, încât acum li se părea celor ce erau în înconjurare că le este aproape pierzarea. Şi frica lor era mare, asemenea şi nepriceperea, fiind slăbiţi de neîncetatele războaie. De aceea poporul a început cu amară tânguire a alerga la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare şi cu umilinţă a strigat: „Fecioară de Dumnezeu Născătoare, Împărătească, vezi smerenia noastră şi nu părăsi locaşul tău, care tu însuţi ai voit a se zidi, prin venirea sfântului tău chip, ci milostiveşte-te, Preasfântă, de turma ta, că vezi, o, Stăpână, pornirea cea cumplită asupra noastră, a potrivnicilor noştri. Deci nu ne lăsa pe noi, robii tăi, care nu avem de nicăieri nici un ajutor afară de tine".

Deci s-a întâmplat de era întru înconjurarea aceea şi un slujitor al mănăstirii Soloveţului, bărbat temător de Dumnezeu, anume Martinian. Aceluia i s-a arătat în vedenie Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, cu ierarhul Nicolae, Cuviosul Varlaam Hutinschi şi cu Zosima al Soloveţului şi i-au grăit: „Locul acesta este aproape de pierzare, pentru multele păcate cu care a fost spurcat sfântul meu locaş". Iar bărbatul acela, deşteptându-se din vedenie foarte spăimântat, a spus acestea cu multe lacrimi celor mai mari din mănăstire. Iar aceia, dacă au auzit, îndată au căutat pe toţi cei făcători de spurcăciuni şi i-au izgonit din mănăstire şi au curăţit pridvorul bisericesc. Apoi, cu multe lacrimi şi rugăciuni, au milostivit pe Dumnezeu şi pe Sfânta Fecioară, ca să nu fie daţi în mâinile vrăjmaşului. Iar Domnul, iubitorul de oameni, prin mijlocirea Preacuratei Maicii Sale, mânia sa cea dreaptă a prefăcut-o în milostivire şi, din acea zi, cei ce erau în înconjurare au început a se întări, iar potrivnicii a slăbi. Apoi sfătuindu-se cei ce erau înconjuraţi şi îngrădindu-se cu mila Preasfintei Născătoare, au ieşit şi au pornit fără de veste asupra potrivnicilor, bătându-se cu dânşii tare.

Iar dumnezeiasca pronie le-a ajutat lor, prin rugăciunile Maicii Domnului, dându-le slăvită izbândă şi biruinţă asupra vrăjmaşilor;

pentru că, nefiind mulţi, au biruit şi au gonit multe mii de potrivnici; iar pe alţii i-au prins de vii şi i-au dus în mănăstire. După aceea, şfezii, ca să se răzbune pentru ruşinea lor, au venit cu mai multă oaste la mănăstire şi cu pornire foarte tare s-au luptat asupra ei din toate părţile. Deci, începând ei a săpa gropi tăinuite pe sub poartă şi ziduri, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu s-a arătat iarăşi în vedenie de noapte lui Martinian, zicându-i: „Spune celor mai mari să meargă să gonească porcii de la casa mea, că au săpat-o de jur împrejur, precum au săpat şi pragul porţii pe dedesubt". Aceeaşi arătare şi poruncă a Preacuratei s-a arătat în acelaşi ceas şi altui om, anume Grigorie, şi amândoi au spus acea vedenie la toţi cei din mănăstire.

Într-acea noapte, Domnul a arătat o minune înfricoşată şfezilor, fiindcă ei au văzut venind la mănăstire din partea dinspre Moscova cete de ostaşi înarmaţi, cu multe steaguri luminoase şi purtătoare de cruci, pe care văzându-le, ei s-au temut; pentru că socoteau că aceea este oaste împărătească care vine în ajutorul celor înconjuraţi; deci voiau să fugă. Dar încă având nădejde la săpăturile cele de dedesubt, pentru aceea se sârguiau să surpe poarta şi zidurile. Iar cei ce erau înconjuraţi, auzind porunca Preasfintei Născătoare de Dumnezeu de la acei doi oameni, Martinian şi Grigorie, s-au întărit cu multă nădejde şi făcând cântări de rugăciune înaintea icoanei celei făcătoare de minuni, au ieşit ca şi mai înainte înarmaţi şi au pornit asupra potrivnicilor.

Iar Dumnezeu, ajutând dreptcredincioşilor, a tulburat oştile şfezilor, căci a căzut peste dânşii frică şi cutremur, din care pricină, înspăimântându-se, s-au clătinat şi au început să fugă cu ruşine, unul bătând pe altul dinapoi, goniţi fiind nu atâta de ostaşii cei văzuţi, care nu erau mulţi, cât mai mult de cei nevăzuţi. Atunci dreptcredincioşii, văzând pe potrivnicii lor fugind, au luat mai multă îndrăzneală şi, gonind după dânşii, îi tăiau ca pe nişte paie; iar pe şfezii care erau în gropi, ieşind oastea din mănăstire, pe unii i-au ucis, pe alţii i-au acoperit cu pământ, iar pe cei vii i-au dus în mănăstire, unde spuneau că toată noaptea trecută au văzut venind în mănăstire multă oaste înarmată, care după aceea ieşind, a pornit cu mare fugă asupra lor.

Atunci dreptcredincioşii, auzind aceasta, au mulţumit cu lacrimi lui Dumnezeu şi Preacuratei Lui Maici. Iar la doi ani după aceea voievodul şfezilor, cel de la marele Novgorod, mâniindu-se asupra mănăstirii Tihvinului, unde a pierit atâta mulţime de ostaşi ai lui, a trimis mai multă putere, poruncind să risipească mănăstirea din temelie; iar icoana cea făcătoare de minuni a Preacuratei Născătoare

să o taie în bucăţi şi biserica ei să o împrăştie cărămidă cu cărămidă. Deci, pornind pe drum spre Tihvini puterile şfezilor, s-au înştiinţat despre aceasta cei din locaşul Tihvinului şi, temându-se cu toţii de frică, voiau ca, luând icoana cea făcătoare de minuni, să fugă în împărătească cetate Moscova. Dar icoana stătea la locul ei nemişcată şi, de câte ori se ispiteau mâinile celor sfinţiţi ca s-o ia de la locul ei cu cântare de rugăciune, cu nimic nu sporeau. Astfel au înţeles cu toţii că Preasfânta Născătoare nu binevoieşte a pleca de acolo. Deci, punându-şi nădejdea în ajutorul ei cel puternic, s-au închis în mănăstire şi aşteptau venirea potrivnicilor la dânşii.

Iar grabnica ajutătoare a credincioşilor şi păzitoarea neadormită a locaşului său, n-a lăsat pe şfezi să ajungă până la mănăstire, ci le-a împiedicat calea cu o minune preamărită, pentru că le-a arătat o mare şi înfricoşată oaste, care venea în grabă împotriva lor. Atunci ei, neaşteptând să stea împotriva unei puteri nebiruite ca aceea, cuprinzându-se de mare frică, s-au întors în fugă, călcându-se unii peste alţii. Din acel timp, şfezii n-au mai îndrăznit să vină la mănăstirea Tihvinului. Astfel, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu de multe ori şi cu preaslăvire şi-a apărat locaşul său. Dar nu numai acel locaş, ci şi marele Novgorod cu toate hotarele lui l-a izbăvit din mâinile şi stăpânirea şfezilor şi le-a încredinţat dreptcredinciosului împărat creştin. Astfel s-a făcut alinare în împărăţia Rusiei cu rugăciunile Maicii Domnului.

Iar după trecerea primejdiilor şi a nevoilor ce s-au zis mai sus, netrecând mulţi ani şi mănăstirea fiind în linişte, Dumnezeu a voit – după neştiutele Sale judecăţi –, ca pe acea mănăstire care a păzit-o întreagă de şfezi să o cerceteze cu foc, spre curăţirea spurcăciunilor şi spre pedepsire. Iar cercetarea aceea s-a vestit mai înainte cu minune, astfel: La Tihvin era un om sărac, anume Nichita, făcându-se nebun pentru Dumnezeu. Aceluia i s-a arătat nu în vis, ci la arătare, Cuviosul Macarie Jeltovodschi, zicându-i: „Mergi de spune egumenului şi fraţilor să păzească cu dinadinsul înfrânarea. Mai ales să nu ţină în mănăstire băutură ameţitoare, din care se poate îmbăta; deoarece beţia se face pricinuitoare la toate răutăţile. Încă şi feţele cele pricinuitoare de sminteală, adică partea femeiască, să nu le lase a zăbovi în mănăstire, afară de biserică; şi să se roage lui Dumnezeu neîncetat şi Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, deoarece are să vie pedeapsă prin foc asupra mănăstirii".

Iar Nichita se gândea în sine: „Cine este acest stareţ cinstit, împodobit cu cărunteţe, care-mi grăieşte mie unele ca acestea?" Iar cel ce i se arătase a zis: „Eu sunt Macarie Jeltovodeanul şi am venit

să mă închin la cinstita icoană făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu". Zicând aceasta, s-a făcut nevăzut. Iar Nichita mergând, a spus egumenului şi fraţilor, dar ei nu l-au crezut şi îl batjocoreau ca pe un nebun.

Iar după câteva zile, dintr-o mică întâmplare, s-a aprins o chilie şi din aceea îndată focul s-a lăţit peste toate zidirile, încât s-a aprins toată mănăstirea şi din mânia lui Dumnezeu era atât foc, încât toate s-au făcut cenuşă şi nu numai clădirile care erau din lemn, dar şi cele de piatră, multe s-au topit de acel foc cumplit. Atunci călugării au cunoscut că era adevărată arătarea Cuviosului Macarie către nebunul Nichita. Deci au început a păzi cuvintele zise de Cuviosul Macarie şi a se ruga lui Dumnezeu şi Preasfintei Născătoare, prin a cărei milostivire în câţiva ani s-a înnoit acea aleasă mănăstire şi acum stă întreagă, înflorind ca şi crinul şi îmbogăţindu-se cu minunile cele făcute de icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Deci şi acum, cei ce aleargă acolo cu credinţă îşi dobândesc cerinţele lor şi de toate neputinţele omeneşti se tămăduiesc cu minune. Despre care minuni nu se poate acum grăi şi a le scrie cu de-amănuntul, dar sunt scrise în locaşul acela, întru slava lui Hristos Dumnezeu şi a Maicii Lui Preasfinte.

Iar de unde a fost adusă la Tihvini acea minunată icoană, prin neştiută calea văzduhului, nu se ştie desăvârşit. Însă în cărţile cele vechi scrise de mână se scrie că acea icoană a venit în Rusia, prin voia lui Dumnezeu, de la Constantinopol, pe vremea împărăţiei lui Ioan Paleologul, cu câţiva ani mai înainte de luarea Constantinopolului de către turci. Iar că acea icoană este de acolo, se arată într-o povestire ca aceasta: În anii aceia, când acea icoană făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a început a se preamări la Tihvini, prin minuni multe şi mari, s-a întâmplat că erau în Constantinopol nişte negustori, bărbaţi dreptcredincioşi, din marele Novgorod, cu care vorbind prea sfinţitul patriarh al Constantinopolului, le-a adus aminte de o icoană făcătoare de minuni ce fusese la dânşii şi îi întreba dacă n-au auzit cumva de o icoană ca aceea.

Iar ei au răspuns despre aceasta prin adevărată mărturie, cum că o icoană făcătoare de minuni a Maicii lui Dumnezeu, Dumnezeu ştie de unde a mers prin văzduh în Rusia mare cu preaslăvire. Acolo se arăta în felurite locuri, trecând din loc în loc, în hotarele marelui Novgorod, departe de la dânsul la o sută optsprezece stadii. Apoi s-a arătat la râul Tihvinului, asemenea cu preaslăvire, făcând minuni de mirare şi negrăite şi dând nenumărate tămăduiri. Iar acum petrece cu cinste acolo în biserică.

Unele ca acestea auzind prea sfinţitul patriarh şi înţelegând că acea icoană este cea de care întreba el, a început a suspina din adâncul inimii şi a întreba de dânsa mai cu dinadinsul. După aceea spunea singur cum că acea icoană făcătoare de minuni a Maicii lui Dumnezeu se ducea pe mare cu preaslăvire de la Constantinopol, din împărătească cetate, oriunde o rânduia pe ea dumnezeiasca purtare de grijă şi după câtăva vreme iarăşi se întorcea la împărătească cetate. Astfel făcea multe minuni şi faceri de bine oamenilor credincioşi, dându-le biruinţă şi izbândă asupra potrivnicilor, ca cea tare ajutătoare. Iar pentru mândrie, pentru ură de fraţi şi pentru nedreptăţi, a plecat de tot de la dânşii şi nu s-a mai întors. Acestea spunându-le prea sfinţitul patriarh cu mare umilinţă, s-a dus în biserică şi le-a arătat locul şi chivotul unde a stat acea icoană făcătoare de minuni. Acel loc era cum intri în biserică în partea de apus, la stâlpul din dreapta, în care loc se pusese altă icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, dar mai mică şi înaintea ei ardea o candelă nestinsă.

Bărbaţii aceia din Rusia, auzind şi văzând unele ca acestea, s-au mirat foarte tare şi au preamărit pe Domnul Dumnezeu şi pe Preasfânta Născătoare, care face nenumărate minuni peste fire în multe ţări, prin chipul său cel făcător de minuni. Şi vorbind ei mult cu prea sfinţitul patriarh şi spunându-şi unul altuia minunile, adică acela cele ce se făceau în părţile greceşti, iar aceştia, cele care au făcut pământul Rusiei a se minuna, foarte tare s-au bucurat bărbaţii cei din Rusia, de înştiinţarea chipului cel făcător de minuni. Apoi, când au plecat din Constantinopol şi au ajuns în Rusia mare, îndată toate părţile Rusiei s-au înştiinţat de la dânşii prin povestiri despre cele auzite la Constantinopol şi s-a dat în scris pe scurt povestirea patriarhului despre icoana făcătoare de minuni a Maicii lui Dumnezeu şi arătarea locului unde a stat acea icoană făcătoare de minuni.

Şi aşa se socoteşte de credincioşi că nu alta este această sfântă icoană, decât aceea care a plecat din Constantinopol. Pentru aceea, după chipul locului din Constantinopol, s-a făcut loc în biserica din mănăstirea Tihvinului chipului cel făcător de minuni al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, la intrarea în biserică, în partea dinspre apus, la întâiul stâlp din dreapta, unde stă şi până acum, făcând multe şi nespuse minuni.

Dar de vreme ce acea icoană făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Tihvini se socoteşte că s-a adus de la Constantinopol, numindu-se de mulţi Odighitria, Romanca sau Lideanca, este de cuviinţă să pomenim aici că în Constantinopol erau două icoane preaalese în minuni şi preaslăvite ale Preasfintei

Născătoare de Dumnezeu, dintre care una se numea Odighitria, iar a doua Romanca sau Lideanca. Deci alta este Odighitria şi alta este Romanca. Despre amândouă acele icoane făcătoare de minuni vom pomeni pe scurt, ca fiecare să ştie despre ele.

ICOANA FĂCĂTOARE DE MINUNI A PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU CARE SE NUMEŞTE ODIGHITRIA

După înălţarea Domnului nostru Iisus Hristos şi după pogorârea Sfântului Duh, trecând multă vreme, dumnezeiescul apostol Luca Evanghelistul, fiind iscusit a zugrăvi icoane, a zugrăvit pe o scândură chipul Preacuratei Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu şi l-a adus la Doamna pururea Fecioară Maria. Iar ea, văzând pe icoană chipul feţei sale, şi-a adus aminte de proorocia sa de mai înainte şi a zis: *De acum mă vor ferici toate neamurile!* Apoi a zis şi aceasta: „Darul meu să fie cu icoana aceasta!"

Şi s-a făcut cu lucrul preasfântul ei cuvânt, pentru că au început a se face negrăite minuni de la acea sfântă icoană, cu darul Maicii Domnului. Această icoană a fost trimisă de acelaşi Sfânt Luca în Antiohia la stăpânitorul Teofil, care primise credinţa în Hristos, către care a scris şi Evanghelia sa. Iar acea icoană făcătoare de minuni era cinstită cu închinăciune şi cu evlavie nu numai de Teofil, ci şi de toţi creştinii cei de acolo. Iar după Teofil, trecând mulţi ani, acea icoană a fost dusă mai întâi în Ierusalim, apoi în Constantinopol. Astfel, împărăteasa Evdochia, soţia binecredinciosului împărat Teodosie cel Tânăr, fiind la Ierusalim, a luat această cinstită icoană şi a trimis-o în dar surorii împăratului, Sfintei Pulheria, precum se scrie în viaţa ei despre aceasta.

Iar Sfânta Pulheria, luând-o cu dragoste, a pus-o în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numea Vlaherna, pe care a zidit-o cu cheltuiala ei. Această sfântă icoană a fost mare împodobire a cetăţii împărăteşti, fiindcă izvorau din ea multe tămăduiri cu minuni. Iar după mulţi ani popoarele au numit-o pe ea Odighitria, care se tâlcuieşte "povăţuitoare de cale şi ajutătoare tare". Şi au numit-o aşa din lucrurile ce s-au făcut şi anume: Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, arătându-se la doi orbi, i-a dus în biserica cea din Vlaherna, la icoana făcătoare de minuni, şi le-a dăruit vederea cea desăvârşită. Şi au început popoarele a numi icoana Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu "povăţuitoare de cale".

Târziu după aceea, în zilele lui Eraclie, împăratul grecesc, a fost năvălirea perşilor şi a sciţilor asupra stăpânirii lui. Şi venind Sarvar, voievodul puterilor lui Hosroe, împăratul perşilor, asemenea şi Cagan al sciţilor cu multe cete, au înconjurat cetatea şi multă vreme o chinuiau cu tărie. Iar Patriarhul Serghie, luând cinstitele Cruci şi sfintele icoane, dar mai ales icoana făcătoare de minuni pe care a zugrăvit-o Sfântul Evanghelist Luca, împreună şi cu veşmântul Maicii Domnului, au umblat pe zidurile cetăţii, rugându-se cu lacrimi. Deci s-a făcut o minunată izbăvire de barbari, cu milostivirea lui Dumnezeu şi cu folosirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, şi s-a dat grecilor slăvită biruinţă asupra perşilor şi sciţilor; pentru că marea - fiind muiat în ea veşmântul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu -, a fiert cu dumnezeiască putere şi a înecat corăbiile potrivnicilor, iar cei ce erau pe uscat, aceia au fost goniţi şi tăiaţi cu sabia.

Deci pomenirea minunii acesteia o prăznuiau în toţi anii cu cântare de acatist mulţumitor, în sâmbăta a cincea a marelui post. De atunci locuitorii Constantinopolului au început a numi icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu "ajutătoare tare". Şi amândouă acele numiri, "povăţuitoare de cale" şi "ajutătoare", în limba grecească se grăieşte cu singurul cuvânt Odighitria; şi astfel acea sfântă icoană se numea Odighitria.

Iar după mulţi ani s-a ridicat în Constantinopol eresul cel luptător împotriva icoanelor. Atunci oarecare din dreptcredincioşii bărbaţi sfinţiţi au luat noaptea din biserica Vlahernei această sfântă icoană a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, care se numeşte Odighitria, şi au dus-o în locaşul care se numeşte Pantocrator. Acolo au ascuns-o în zidul bisericii, aprinzând candelă înaintea ei, şi rugându-se cu lacrimi au astupat-o, ca să nu fie batjocorită de luptătorii de icoane.

Acolo a petrecut ani mulţi până la pieirea începătorilor acelui eres şi până la pierzarea luptării de icoane. Iar după ce Biserica a primit pe cea mai dinainte a sa înfrumuseţare de icoane, a fost multă căutare pentru această sfântă icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu pe care a zugrăvit-o Sfântul Luca şi care mai pe urmă s-a numit Odighitria. Iar după descoperirea lui Dumnezeu au găsit-o astupată în zidul bisericii Pantocrator şi candela înaintea ei nu se stinsese. Deci credincioşii au avut mare bucurie pentru aflarea ei şi au pus-o iarăşi la locul cel mai dinainte, în biserica Vlaherna.

ICOANA FĂCĂTOARE DE MINUNI A PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU, CARE SE NUMEŞTE ROMANCA SAU LIDEANCA

Sfântul Apostol Petru şi Sfântul Ioan cuvântătorul de Dumnezeu, mai înainte de a se duce, precum s-au dus şi ceilalţi apostoli, la marginile pământului, pentru propovăduirea lui Hristos, propovăduiau pe Hristos prin cetăţile din jurul Ierusalimului. iar când au fost în cetatea care se cheamă Lida - care după aceea s-a numit Diospoli - şi au petrecut acolo un an, aducând multe popoare la Hristos Dumnezeu, atunci a zidit acolo o biserică cu numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; pentru că atunci era linişte între creştini, încetând prigonirea după uciderea Sfântului Arhidiacon Ştefan.

Căci cezarul Tiberiu, auzind multe lucruri despre Iisus Hristos şi despre minunile Lui, a poruncit să nu prigonească pe creştini. Despre această alinare se pomeneşte astfel în Faptele Apostolilor: *Bisericile prin toată Iudeea, Galileea şi Samaria aveau pace*. Acea pace a fost până la sfârşitul lui Tiberiu. Deci, în acea alinare, Sfinţii Apostoli Petru şi Ioan, zidind în Lida acea biserică, s-au dus în Ierusalim şi au rugat pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu să meargă în Lida, să vadă biserica cea zidită în numele ei, să o binecuvânteze şi să o sfinţească prin venirea sa, astfel ca rugăciunile celor ce se vor ruga într-însa să fie bineprimite înaintea lui Hristos, Cel ce S-a născut dintr-însa.

Iar Preasfânta Născătoare de Dumnezeu a zis către dânşii: „Mergeţi bucurându-vă acolo, şi eu voi fi cu voi!" Iar ei, mergând, au aflat în biserică pe un stâlp ce întărea clădirea, chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, zugrăvit nu de mână, ci de Dumnezeu, având cu totul asemănarea cinstitei ei feţe, asemenea şi a cinstitelor ei haine. Deci ei, văzând-o, s-au închinat acelui chip nezugrăvit de mână al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, şi au mulţumit lui Dumnezeu Cuvântul Cel ce S-a întrupat dintr-însa. Iar după aceea, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu a mers acolo singură şi, văzându-şi chipul său şi mulţimea de popor care crezuse în Hristos, s-a veselit cu duhul; iar ea a dat acelei icoane darul şi puterea facerii de minuni.

Şi trecând mulţi ani, Iulian Paravatul luând împărăţia grecilor şi a Romei, a ridicat mare prigonire asupra Bisericii lui Hristos. Atunci acel muncitor a trimis în Lida o rudenie a lui, de un nume cu el, ca să şteargă cu nişte unelte tăietoare de piatră acel chip făcător de minuni al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Dar minunii îi urma altă

minune, pentru că, pe cât tăietorii tăiau şi strujeau acel chip nezugrăvit de mână cu ciocane şi topoare, pe atât se vedea că străbăteau prin minune vopselele şi zugrăvelile în adâncul stâlpului; deci, ostenindu-se mult şi nesporind nimic, s-au dus deşerţi.

Deci în multe părţi se răspândise vestea despre acel chip al Maicii Domnului, despre minunile cele mari şi fără de număr, încât veneau mulţi credincioşi din toate părţile, în toţi anii, să se închine la acea icoană. Iar după ce au trecut mulţi ani, fericitul Gherman – mai înainte de luarea arhieriei şi a scaunului patriarhiei din Constantinopol –, a mers la Ierusalim să se închine Mormântului Domnului şi celorlalte locuri sfinte. Deci, când era în Lida, a văzut chipul cel făcător de minuni al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi, rugându-se cu căldură, a poruncit unui zugrav să-i zugrăvească pe o scândură icoana aceea. Şi luând el icoana cea zugrăvită, a dus-o cu sine la Constantinopol şi o avea ca pe o vistierie nepreţuită, săvârşindu-şi toate rugăciunile sale înaintea ei.

Deci el a fost, cu voia lui Dumnezeu, patriarh al Constantinopolului pe vremea împărăţiei lui Artemie cel numit Anastasie. După aceea Leon Isaurul – care se numise mai înainte Conon –, luând împărăţia, a adus eresul luptării de icoane şi a ridicat prigonire cumplită asupra celor dreptcredincioşi. Deci a izgonit cu necinste pe sfinţitul patriarh Gherman de pe scaunul lui; iar Prea Sfinţitul Gherman, izgonit fiind din biserică şi din casa sa, a luat cu sine două sfinte icoane, a Mântuitorului Hristos şi a Maicii Domnului, pe care în Lida o zugrăvise după chipul celei făcătoare de minuni.

Şi urmând să călătorească cu corabia la surghiunie, a scris o scrisoare Prea Sfinţitului Grigorie, papa Romei celei vechi, înştiinţându-l de nedreapta sa izgonire şi de muncirea cea făcută în Constantinopol celor dreptcredincioşi de împăratul cel luptător de icoane. Şi, făcând loc în scândura icoanei lui Hristos, care era groasă, a băgat acolo scrisoarea aceea pecetluită, însemnând vremea şi ceasul scrierii; apoi, întărind locul, a sărutat cu lacrimi acea sfântă icoană a Mântuitorului şi a zis de două ori: „Povăţuitorule, povăţuitorule, mântuieşte-te pe tine şi pe noi!" Apoi a dat drumul icoanei pe mare, iar aceea, plutind o zi şi o noapte pe mare, a ajuns la Roma cea veche şi în acea noapte s-a făcut arătare prea sfinţitului papă al Romei de venirea chipului Mântuitorului.

Iar dimineaţă, când soarele răsărea, papa a luat clerul său cu lumânări şi cu cădelniţe, după aceea s-a suit într-o corabie şi plutind pe râul Tibru spre mare, a ieşit întru întâmpinarea icoanei Mântuitorului. Şi când a fost la gura râului unde se varsă în mare, a văzut

icoana mergând în preajmă pe ape şi s-a umplut de spaimă şi de bucurie; după aceea i s-a închinat cu bună credinţă. Apoi papa a grăit către icoană cu lacrimi: „Stăpâne, dacă ai venit la noi, nevrednicii, Te rugăm, precum ai umblat cu preaslăvire pe ape, aşa să Te sui şi pe mâinile noastre; pentru că nu îndrăznim să ne atingem de Tine, cu ale noastre porniri". Deci îndată icoana s-a ridicat din mare în văzduh şi, zburând ca o pasăre, a venit în mâinile arhiereului.

Iar acela, sărutând-o cu lacrimi de bucurie şi lăudând-o cu cinste vrednică, a dus-o în Roma cu cântare de psalmi şi a purtat-o prin toată cetatea, ca acea dumnezeiască icoană să fie văzută de tot poporul. Apoi, a pus-o în biserica cea mare a Sfântului Apostol Petru, şi scoţând din scândură scrisoarea patriarhului, care rămăsese neudată de apă, a citit-o şi a înţeles cele ce se făceau în Constantinopol de împăratul cel răucredincios. Încă şi aceasta s-a înştiinţat din scrisoare, că într-o zi şi o noapte a venit acea icoană a Mântuitorului din Constantinopol la dânşii; deci toţi slăveau puterea cea de neajuns a lui Dumnezeu. Iar pentru eresul împotriva sfintelor icoane ce se ridicase la Răsărit şi pentru izgonirea Prea Sfinţitului Gherman, papa se mâhnea foarte mult şi cu întristare mare se cuprindea. De aceea, a scris împăratului cu îndrăznire, mustrându-l pentru păgânătatea lui. Şi se săvârşeau în Roma multe minuni la icoana Mântuitorului, pentru că felurite boli şi neputinţe se izgoneau de la oameni.

Iar Prea Sfinţitul Gherman a petrecut în izgonire până s-a apropiat de fericitul său sfârşit. Şi pentru că atunci se făcea neîncetată necinste şi batjocură sfintelor icoane; unele fiind scuipate şi sfărâmate, altele aruncate în noroi şi călcate în picioare, iar altele arse în foc, pentru aceea el a scris o altă scrisoare către papa, înştiinţându-l de cele ce se făceau. Şi făcând loc în scândura altei icoane, care era a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, aceea care o zugrăvise în Lida, a ascuns într-însa scrisoarea sa, însemnând vremea şi ceasul scrisorii. Şi sărutând icoana şi plângând mult, i-a zis: „Mergi, Stăpână şi scapă acum fugind, nu de Irod în Egipt, ci de vrăjmaşul cel cu nume de fiară! Mergi în Roma la cei binecredincioşi, ca să te păzeşti împreună cu cel mai înainte de veci al tău Prunc, de urâtele mâini ale luptătorilor de icoane. Treci această mare largă cu plutire fără primejdie; pentru că porţi pe Făcătorul cerului, al pământului şi al mării. Mergi şi scapă tu în mâinile plăcutului tău, Grigorie; iar pe noi, care pentru cinstea ta ne primejduim, în sânurile lui Avraam ne sălăşluieşte şi în cereştile tale curţi ne pomeneşte".

Astfel grăind Sfântul Gherman şi pe sfânta icoană cu lacrimi udând-o, a sărutat-o cu dragoste şi i-a dat drumul pe mare. Deci

icoana a plutit mai degrabă decât zborul vulturului şi într-o zi şi o noapte a ajuns la Roma. Şi în acea noapte i s-a făcut înştiinţare papei de venirea icoanei Împărătesei cereşti. Iar el, sculându-se, s-a dus înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, precum se dusese şi înaintea icoanei lui Hristos. Şi a ieşit în întâmpinarea ei pe râul Tibru, cu tot clerul, cu lumânări şi cădiri. Iar când era la gura râului, icoana Maicii lui Dumnezeu a fost văzută de toţi pe apă în preajmă, venind spre dânşii. Atunci întinzând papa mâinile sale spre dânsa, ea a venit în mâinile lui şi a primit-o cu mare bucurie şi, închinându-se ei, a sărutat-o; apoi s-a întors în cetate minunându-se de lucrurile cele mari şi minunate ale lui Dumnezeu. După aceea, deschizând tăietura din scândura icoanei, a aflat scrisoarea Prea Sfinţitului patriarh Gherman şi, citind-o, a înţeles cum ieri de dimineaţă icoana a fost trimisă la dânşii şi preamărea minunile lui Dumnezeu.

Iar de Sfântul Gherman îi era jale, că un luminător atât de mare al Bisericii se stinge prin moarte în izgonire, şi a plâns pentru dânsul foarte mult. Deci a luat icoana cea cinstită a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi a dus-o prin toată cetatea ca şi pe a Mântuitorului. Şi intrând în biserica Sfântului Petru, a pus-o înăuntrul Sfântului Altar şi se dădeau de la acea icoană tămăduiri de felurite boli.

După aceasta, trecând o sută de ani şi mai bine, au pierit cu sunet împăraţii luptători de icoane şi a împărăţit Mihail cu maica sa Teodora. Şi stingându-se cu totul eresul luptătorilor de icoane din Constantinopol, atunci icoana cea care era zugrăvită după cea din Lida şi care fusese trimisă de Sfântul Gherman din surghiunie la Roma, unde a fost pusă în altar, aceea a început adeseori a se mişca singură, fără să fie clătinată de nimeni. Şi aceasta se făcea în multe zile în văzul tuturor, uneori la cântarea cea de dimineaţă sau de seară, alteori la Liturghie. Şi le era romanilor multă mirare şi frică de această minune, pentru că socoteau că acesta este un semn de mânie dumnezeiască, ce are să vină asupra lor.

Şi era atunci în Roma papă Serghie, şi într-un timp, fiind însuşi papa în biserică la sobornicească cântare, icoana aceea a început mai tare a se clătina. Acea mişcare văzând-o toţi, s-au spăimântat şi, încetând din cântare, au început a striga cu glas mare: „Doamne miluieşte!" Deci, fiind de mulţi chemată mila Domnului, icoana s-a alinat din mişcare; dar după puţin, iarăşi ridicându-se şi făcând sunet prin mişcarea sa, s-a dus spre văzduh de la locul său. Aceasta văzând-o toţi, s-au adunat în altar, vrând să o sprijine cu mâinile, ca să nu cadă la pământ şi să se sfarme; dar nimeni nu putea s-o ajungă şi să se atingă de ea, pentru că era purtată prin văzduh pe deasupra

mâinilor omeneşti, şi umblând ca pe pământ, nu iute, ci încet, a ieşit din biserică, fiind scoasă de mâini îngereşti.

Iar papa cu tot clerul şi poporul înspăimântându-se de acea preaslăvită vedere, urmau cu spaimă după icoană încotro mergea ea. Iar ea, ducându-se la râul Tibru, s-a pogorât pe apă şi a înotat spre mare; în vreme ce poporul privea de pe mal la ducerea ei şi cu ochii lăcrimând o petrecea pe dânsa. Atunci papa, vărsând lacrimi, se tânguia zicând: „Vai nouă, o, împărătească! Vai nouă, o, doamnă! Unde te duci de la noi, dumnezeiescule sicriu? Pentru că în ce chip de demult pe ape ai venit la noi, acum tot pe aceeaşi cale te duci? De aceea ne temem, ca să nu ne ajungă şi pe noi, cei care suntem în Roma, prigonirea luptătorilor de icoane, pentru care tu ai fugit din cetatea lui Constantin şi acum iarăşi fugi de la Roma! O, atotputernică, de ce nu alini acel vifor ereticesc, care tulbură Biserica lui Hristos?"

Acestea şi mai multe le grăia papa tânguindu-se şi petrecând icoana, până ce aceea cu mai mare grabă depărtându-se pe repejunea apei, s-a făcut nevăzută de vederea lor. Atunci papa a poruncit ca acea slăvită minune să o scrie în cărţile bisericeşti, spre aducere aminte a acelor neamuri de pe urmă, spre slava Maicii Domnului nostru Iisus Hristos, care lucrează nişte minuni ca acestea. Deci acea sfântă icoană a ajuns a doua zi la Constantinopol şi a fost găsită la mal, aproape de palatele împărăteşti. Şi a fost luată din apă de nişte oameni dreptcredincioşi, care se aflau acolo şi a fost dusă la binecredincioasa împărăteasă Teodora. Iar împărăteasa socotea că icoana este din acelea pe care luptătorii de icoane le aruncaseră în mare, legate cu pietre grele, şi că acea icoană desfăcându-se oarecum de legătura pietrei, a ieşit la suprafaţă.

În acea vreme, binecredinciosul împărat Mihail şi prea sfinţitul patriarh Metodie au trimis din Constantinopol la Roma nişte oameni vestiţi din rânduiala duhovnicească şi mirenească cu scrisori către papa Romei, înştiinţându-l de sinodul local al Sfinţilor Părinţi ce s-a ţinut în Constantinopol, unde s-a dat anatemei eresul luptătorilor de icoane, iar credincioasa cinstire a sfintelor icoane iarăşi s-a întărit. Cu nişte scrisori împărăteşti ca acestea ajungând acei trimişi la Roma, au veselit foarte mult pe papa Romei şi pe toţi cei dreptcredincioşi. Deci, fiind acolo, au auzit toate despre icoanele cele făcătoare de minuni – a Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu –, cum în zilele prea sfinţitului papă Grigorie au venit pe mare la Roma mai întâi una, apoi şi cealaltă, fiind trimise de prea sfinţitul patriarh Gherman; apoi cum, nu de

mult, icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu s-a dus singură din Roma.

Acestea auzindu-le ei, şi-au scris acele minunate povestiri, însemnând vremea şi ziua ducerii din Roma a icoanei Preacuratei Născătoare de Dumnezeu. Apoi, întorcându-se în Constantinopol, au spus împăratului, maicii lui, Teodora, şi prea sfinţitului patriarh Metodie. Şi aceia îndată şi-au adus aminte de icoana găsită la limanul mării şi au grăit între ei: „Oare nu este aceasta icoana cea din Roma?" După aceasta papa a trimis din Roma nişte soli vestiţi la împărat şi la patriarhul Constantinopolului, cărora arătându-li-se acea sfântă icoană, care a fost găsită la malul mării, romanii îndată au cunoscut-o şi cu lacrimi au căzut înaintea ei, spunând tuturor că aceea este icoana care a plecat de la ei din Roma. Apoi, socotind ziua cea însemnată şi ceasul plecării ei din Roma şi al sosirii la Constantinopol, au găsit că într-o zi şi o noapte a mers cale depărtată şi au preamărit atotputernica tărie a lui Dumnezeu.

Atunci Prea Sfinţitul patriarh Metodie cu tot clerul, şi împăratul cu tot sfatul, luând acea icoană din palatele împărăteşti, au dus-o în Halcopratia însoţiţi de tot poporul, şi au pus-o cu cinste în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, bucurându-se de atâta dăruire ce li s-a dat. Din acel timp, acea icoană făcătoare de minuni a Maicii lui Dumnezeu s-a numit Romanca, pentru că venise de la Roma şi se făceau de la dânsa foarte multe minuni.

Acestea se cunosc despre acele două icoane făcătoare de minuni care au fost în Constantinopol: despre cea dintâi, care s-a numit Odighitria, zugrăvită de Sfântul Luca, şi de cealaltă, care s-a zugrăvit de Sfântul Gherman după cea din Lida şi mai pe urmă s-a numit Romanca. Iar despre acea icoană făcătoare de minuni a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu care a mers din Constantinopol în Rusia prin văzduh, la locul ce se numeşte Tihvini, nu se ştie care este, Odighitria sau Romanca sau altă icoană oarecare izvorâtoare de darul minunilor.

Iar noi pentru lucrurile cele neştiute de noi neiscodind cu deşartă iubire de cercare şi neispitind judecăţile cele neştiute ale lui Dumnezeu, cinstim cu bunăcuviinţă fiecare icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, cădem cu credinţă la dânsa, o sărutăm cu dragoste şi cu frică, ne închinăm cu cucernicie, privind spre dânsa ca spre adevăratul Fiu, Cel ce împărăţeşte la cer împreună cu Născătoarea de Dumnezeu. Şi slăvim pe Cel născut dintr-însa, Hristos, Dumnezeul nostru, pe Cel slăvit împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI ŞAPTEA

CUVIOSUL SAMSON, PRIMITORUL DE STRĂINI

Samson cel Mare, despre care străbătea vestea pretutindeni, a fost din cetatea Romei. El s-a născut din părinţi cinstiţi şi bogaţi, de neam mare, care se trăgeau din sânge împărătesc. Acesta învăţând bine învăţătura din afară, se deprinsese şi la meşteşugul doctoricesc, nu de nevoie, nici pentru îmbogăţirea sa, pentru că avea destulă bogăţie ci, pe de o parte, ca să nu petreacă în deşertăciune, iar pe de alta, ca din meşteşugul său să poată sluji lui Dumnezeu şi săracilor. El tămăduia pe cei cuprinşi de boli netămăduite; pentru că pe lângă meşteşugul doctoricesc, i se adăugase şi darul Domnului, care dă tămăduiri, pentru faptele lui cele bune în care sporea şi pentru credinţa pe care o câştigase către Dumnezeu.

Pe lângă învăţătura cea din afară, el avea şi înţelegerea dumnezeieştii Scripturi şi se îndeletnicea mult la citirea sfintelor cărţi, şi spre dragostea lui Hristos se deştepta cu credinţa şi cu nădejdea. Apoi, murind părinţii lui şi lăsând multe averi, n-a zăbovit a face cele cuviincioase lui, ci îndată a început să schimbe bogăţia cea degrabă pieritoare şi vremelnică cu cea nepieritoare şi veşnică, urmând cuvântului Evangheliei. Şi dădea milostenie cu îndurare, precum se grăieşte, împărţind cu amândouă mâinile la toate nevoile săracilor şi flămânzilor, câştigând prin pântecele lor cel stricăcios, vistieria cea nestricăcioasă. Şi aceasta o făcea în toate zilele vieţii sale, căci pe milostivire o avea născută şi crescută împreună cu el. Apoi, voind să se îndrepteze la o viaţă şi mai smerită, a slobozit mulţimea robilor, oprind numai unul pentru slujba sa. Căci ce nevoie avea de atâţia robi, de vreme ce singur se dăduse rob adevărat şi apropiat Domnului? Astfel s-a dezlegat de bogăţiile cu care era ţinut ca şi cu

nişte legături, mulţumindu-se cu o haină şi cu o funie pentru ţinerea mijlocului.

Şi dorind Samson ca pe sufletul său să-l îmbogăţească mai bine prin bogăţie duhovnicească, a defăimat lumea şi toate cele din lume şi, urmând lui Hristos, s-a făcut străin, căci, lăsându-şi rudele şi cunoscuţii, a ieşit din Roma cea veche şi s-a sălăşluit în pustie, ca şi Ilie de demult. Dar Dumnezeu, voind ca robul său să le fie multora de folos, l-a adus din pustie în Roma cea nouă, adică în Constantinopol, unde el aflându-şi o casă oarecare, petrecea într-însa, odihnind la el pe cei străini şi săraci şi slujindu-le în tot chipul, primind pe cei neputincioşi şi tămăduindu-i de boli. Şi nu numai îi vindeca de toate bolile prin meşteşugul său doctoricesc; dar cu atâta osârdie le făcea şi toată plăcerea în hrană şi în aşternuturi, încât se părea că acea milostivire este firească lui. Căci precum firea soarelui este ca să lumineze şi a focului ca să ardă, aşa lui Samson îi era ca din fire silinţa cea cu osârdie spre cei săraci, bolnavi şi străini.

Deci Dumnezeu, Care S-a obişnuit a binecuvânta dragostea către aproapele ce se face pentru Dânsul şi a socoti ca pentru El aceea pe care o face cineva săracilor, a cinstit ostenelile robului Său cu minuni mari, care se făceau la bolnavi. Pentru că pe toţi care îi primea în casa sa, având boli nevindecate, îi tămăduia cu minune. Iar darul şi puterea facerii de minuni, care i se dăduse lui de la Dumnezeu, le acoperea cu meşteşugul chipului cel doctoricesc, ca să nu se cunoască sfinţenia lui; pentru că, fiind smerit cu inima, nu voia să fie slăvit şi cinstit de oameni. Dar n-a putut să se ascundă lumina sub obroc, nici cetatea deasupra muntelui, căci strălucind cu lumina lucrurilor celor bune şi suindu-se la muntele desăvârşitei plăceri de Dumnezeu, a venit tuturor în înştiinţare. Şi aflând şi patriarhul de el, l-a chemat la sine şi l-a hirotonisit preot, deşi el nu voia. Şi s-a aflat slava faptelor lui celor bune până la palatele împărăteşti în acest chip: Împăratul Iustinian a căzut într-o neputinţă şi bolea foarte din vătămarea părţilor ascunse ale trupului său şi acea durere era netămăduită. Şi chemând el doctori mulţi şi aceia stând lângă el după obiceiul lor, se sfătuiau între ei şi multă vreme îi făceau curaj de tămăduire, dar numai cu cuvintele, iar cu lucrul nu puteau să-l vindece, nici să dea uşurare celui ce pătimea.

Deci au căutat prin toată stăpânirea grecească şi romană doctori foarte învăţaţi, dar nu s-a găsit nici unul care să poată tămădui pe împărat de acea nesuferită boală. Deci mâniindu-se împăratul, a poruncit să gonească pe toţi doctorii din ochii săi, iar el, întorcându-se spre Dumnezeu, Care este izvorul tămăduirilor şi ziditor a toată

făptura, şi-a încredinţat Aceluia boala sa, cerând ajutor de la El cu lacrimi. Iar Dumnezeu n-a trecut cu vederea rugăciunea lui cea cu dinadinsul, căci adormind puţin împăratul, a văzut în vedenie mulţime de doctori cu rânduială stând înaintea lui îmbrăcaţi în haine luminoase. Şi apropiindu-se de el un tânăr oarecare purtător de lumină, îi arăta pe fiecare dintre doctori, cine şi în ce fel de rânduială şi în care ani a fost. Între aceştia i-a arătat şi pe unul smerit la faţă, cărunt la păr şi îmbrăcat în haină preoţească, pe care lăudându-l către împărat, a zis: „Acesta, iar nu altul, o, împărate, poate să te tămăduiască de durerea cea aducătoare de moarte!"

Deci, deşteptându-se împăratul din somn, s-a bucurat de acea vedenie, prin care a luat bună nădejde pentru sănătatea sa, şi mulţumea lui Dumnezeu. Deci, având în minte chipul bărbatului văzut, a poruncit ca iarăşi să cheme la dânsul pe toţi doctorii, ca să-i vadă. Şi căutând între dânşii pe cel văzut în vis şi negăsindu-l, a căzut iarăşi în mâhnire şi a început a se întrista. Însă, punându-şi nădejdea în Dumnezeu, a poruncit să caute mai cu dinadinsul pe un doctor ca acela, care i se arătase în vis, spunând tuturor asemănarea feţei lui şi făgăduind multe daruri şi cinste cui îl va afla pe el.

Deci mulţi căutându-l pretutindeni şi negăsindu-l, una din slugile împărăteşti care era şi cunoscut al împăratului şi prieten al lui Samson, auzind asemănarea spusă de împărat a omului văzut în vis, şi-a adus aminte de fericitul Samson, cel care avea acel fel de asemănare şi tămăduia pe cei neputincioşi. Deci a spus împăratului de dânsul, iar acela a poruncit să-l aducă pe Samson cu cinste la dânsul. Şi când l-a văzut pe el intrând, îndată l-a cunoscut că este acela pe care îl văzuse în vis. Şi umplându-se de bucurie, s-a sculat degrabă de la locul său şi, alergând înaintea lui, i-a cuprins grumajii şi i-a sărutat nu numai gura, ci şi capul şi mâinile bătrânului, zicându-i: „Cu adevărat, părinte, tu eşti acela pe care Dumnezeu mi l-a arătat în vis; şi prin tine mi-a făgăduit că îmi va da mie sănătate". Acestea zicându-le, l-a băgat pe cuviosul în odaia lui şi, şezând cu dânsul, se îndulcea de vederea feţei lui. Apoi, lipind mâinile aceluia de ochii săi, le săruta cu dragoste şi, udându-le cu lacrimi, cerea de la dânsul tămăduire.

Iar fericitul Samson, mâhnindu-se de atâta smerenie din partea împăratului, i-a zis: „O, împărate, nu face aceasta, nici nu te pogorî aşa prin nemăsurată smerenie, ca să nu mă aduci pe mine în mândrie şi să fii pricinuitor al osândirii mele. Pentru că în ce covârşesc eu pe ceilalţi oameni? Fiind sărac şi păcătos, eu însumi am trebuinţă de căutarea cea milostivă a lui Hristos pentru tămăduirea păcatelor mele. Dar credinţa ta cea mare şi nădejdea ta cea fierbinte vor pleca spre

milă pe Împăratul Hristos şi te va tămădui, fiindcă Acela toate câte le voieşte, poate să le facă".

Acestea zicându-le, s-a atins cu mâna de locul unde pătimea împăratul, ca şi cum ar fi pus oarecare doctorie, vrând să-şi tăinuiască darul tămăduirii dat lui din cer. Astfel, numai cu o atingere a mâinilor lui s-a făcut uşurare de boală şi grabnică tămăduire. Iar împăratul, câştigând desăvârşit sănătatea sa, se bucura nu numai pentru tămăduire, ci şi pentru că s-a învrednicit de vederea unui bărbat plăcut lui Dumnezeu ca acesta. Apoi, vrând să mulţumească sfântului, îi dădea mult aur şi argint, dar sfântul a grăit împăratului: „O, împărate, eu am avut aur, argint şi o mulţime de alte averi, dar pe toate le-am lăsat pentru Hristos, ca să câştig bunătăţile cereşti cele veşnice! Însă, de vrei să-mi arăţi a ta bunătate, fă pentru Dumnezeu şi pentru mântuirea ta aceasta: zideşte-mi lângă locuinţa mea o casă, în care aş putea să primesc pe cei neputincioşi şi străini cărora m-am obişnuit a le sluji, şi să-i odihnesc după puterea mea; pentru că aşa şi ţie îţi vei mijloci răsplătire veşnică de la Dumnezeu şi mie îmi vei mângâia bătrâneţile".

Aceasta auzind împăratul şi socotind-o mai mult o dăruire, decât o cerere, a poruncit să-i zidească o casă pentru străini şi o bolniţă, precum a poftit cuviosul. Şi sfârşindu-se zidirea aceea, împăratul a îndestulat-o cu multe averi pentru nevoia străinilor ce se odihneau acolo şi pentru bolnavii ce se tămăduiau.

Deci Cuviosul Samson, petrecând mulţi ani în obişnuita slujbă a primirii de străini şi a doctoriei şi ajungând la adânci bătrâneţe, a slăbit cu trupul şi s-a îmbolnăvit puţin. Iar când sufletul lui s-a despărţit de trup, s-a arătat luminos la faţă, cu nimic mâhnindu-se de moarte, precum este obiceiul la celelalte suflete, care se tem de moarte, fiind cuprinse de grijile trupeşti şi mireneşti şi ţinute de multe păcate. Pentru că ştia Cine îl cheamă pe el, de la ce osteneli şi la ce fel de odihnă, şi ce fel de răcoriri aştepta sufletul lui cel fericit; că vrednic era lucrătorul acesta de plata sa. Şi astfel sufletul lui, fiind plăcut lui Dumnezeu, s-a dus în părţile cereşti, iar trupul lui a fost îngropat cu cinste în biserica Sfântului Mucenic Mochie, din a cărui seminţie se trăgea cu naşterea trupească Sfântul Samson, marele plăcut al lui Dumnezeu şi moştenitor al faptelor celor bune şi duhovniceşti ale aceluia.

El a fost slăvit cu mari minuni nu numai în viaţa aceasta, ci şi după moarte, din care aici se pomenesc câteva: Odată a fost în Constantinopol un foc care a început de la biserica Sfintei Sofia şi a fost atât de mare, încât nimeni din oameni nu putea să-l stingă. Şi au

ars toate palatele cele mai alese şi cele mai frumoase zidiri din toată cetatea. Şi a ajuns văpaia şi la casele de străini ale Cuviosului Samson, pe care înconjurându-le de pretutindeni, nu putea să se atingă de ele. Şi se vedeau casele acelea ca rugul cel nears, înconjurate de atâta văpaie. Şi mulţi dintre oameni au văzut pe Cuviosul Samson, care se arăta deasupra zidirii, umblând împrejur degrabă pe îngrăditura casei de străini şi certând cu mânie văpaia aceea ce se repezea. Iar focul, ca şi cum s-ar fi ruşinat de sfânta lui faţă, supunându-se poruncii, se dădea în lături de la casa aceea. Apoi deodată, auzindu-se dintr-un loc un tunet puternic, şi vărsându-se o ploaie mare, toată vâlvătaia aceea s-a stins cu rugăciunile sfântului.

El tămăduia toate bolile, precum în viaţa sa, aşa şi după moarte. Unui om vestit, cu numele Teodorit şi cu dregătoria spătar, i s-a întâmplat, când alerga din casa lui pe trepte după oarecare trebuinţă, de şi-a vătămat din încheietură piciorul. Din această pricină, trei zile a zăcut foarte rău bolnav, neputând să guste nici mâncare, nici băutură, şi nici măcar să adoarmă puţin din pricina durerii piciorului. Încă nu putea nici să grăiască, fiind mut şi fără de glas. Însă cu mintea sa cea sănătoasă se ruga cu dinadinsul lui Dumnezeu şi Sfântului Samson, chemându-l în ajutor. Iar după a treia zi, venind noaptea, l-a văzut pe cuviosul pe care îl chema, stând la picioarele sale şi atingându-se de glezna cea vătămată. Şi i-a zis Sfântul Samson: „Scoală-te, că nimic mai mult nu vei pătimi". Acestea zicând, s-a făcut nevăzut. Iar Teodorit îndată simţindu-se sănătos, a început a mulţumi lui Dumnezeu cu bucurie şi cu mare glas, zicând: „Cu adevărat, Sfântul Samson este mare plăcut lui Dumnezeu". Apoi, pipăindu-şi piciorul său şi văzându-l tămăduit desăvârşit, s-a sculat şi umbla. Şi făcându-se ziuă, s-a dus cu sârguinţă la mormântul cuviosului şi s-a închinat, spunând tuturor de tămăduirea ce i se făcuse.

Un alt boier din Constantinopol, cu numele Leon, mergând călare, din întâmplare şi-a zdrobit un picior, lovindu-se de un zid de piatră. Din această pricină pătimea greu şi, din zi în zi, durerea se întărea mai cumplit, iar casnicii lui îl sfătuiau să cheme un doctor, ca să-i scoată sânge de la locul cel vătămat. Şi apropiindu-se a patra zi în care urma să cheme doctorul, s-a făcut într-acea noapte lui Teodorit, cel pomenit mai înainte, care mai înainte a câştigat tămăduire, o vedenie în acest fel: Vedea trei oameni intrând în casa acelui boier, dintre care unul i se părea că este Sfântul Samson, precum îl văzuse în neputinţa sa, iar ceilalţi doi, Sfinţii doctori fără de arginţi Cosma şi Damian. Şi i-a întrebat, zicând: „Unde mergeţi?" Iar ei, privind cu dragoste spre dânsul, i-au răspuns: „Mergem la boierul Leon".

Teodorit le-a zis: „Au nu ştiţi, stăpânii mei, că el pătimeşte, fiind cuprins de durere, şi în viitoarea zi vor veni doctorii să-i tămăduiască piciorul cel sfărâmat?" Sfinţii au răspuns: „Să nu fie aceea, căci noi vom veni la dânsul iarăşi în ziua de vineri şi-l vom tămădui". Şi deşteptându-se Teodorit din vedenie, a alergat la acel bolnav şi i-a spus ceea ce a văzut şi a auzit. Iar bolnavul, crezând cuvintele lui, n-a primit la sine pe doctori; ci, nădăjduind spre Dumnezeu, aştepta ziua de vineri. Deci, rugându-se şi sosind ziua de vineri, piciorul lui cel bolnav a primit tămăduire desăvârşită şi s-a făcut sănătos ca şi celălalt, netrebuindu-i nici o doctorie. Atunci cel tămăduit a alergat la mormântul Cuviosului Samson, dând mulţumire lui şi celor ce se arătaseră cu dânsul.

Preamărind Dumnezeu cu mai multe minuni pe plăcutul Său, Samson, a făcut ca din mormântul lui să izvorască mir tămăduitor, cu care bolnavii se ungeau cu credinţă şi câştigau sănătate pentru toate neputinţele lor. Şi s-a întâmplat iarăşi aceluiaşi boier, Leon, de a căzut în neputinţă cu tot trupul. Deci zăcea ca un slăbănog, fiindu-i toate mădularele înţepenite. Iar când a fost uns peste tot trupul cu mirul care ieşea din mormântul Sfântului Samson, îndată s-a făcut sănătos. Asemenea, odată, durându-l ochii foarte tare, s-a tămăduit cu acelaşi mir tămăduitor. Deci, dând mulţumire doctorului său cel fără de plată, a luat asupra sa îngrijirea casei de străini a Sfântului Samson, fiind atunci în nevoie, şi îi dădea toate cele de trebuinţă din averile sale cu îndestulare.

Este cu cuviinţă să pomenim aici şi aceasta: În această casă de străini era în vremea aceea un rânduitor, anume Enesie, leneş cu viaţa şi nebăgător de seamă la slujba sa, împlinind toate nevoile bolnavilor şi ale străinilor cu nebăgare de seamă. Deci, într-o noapte, Cuviosul Samson arătându-i-se lui nu în vis, ci la arătare, l-a bătut cu toiagul, zicându-i cu mânie: „Pentru ce nu te îngrijeşti de slujba ta şi nu împlineşti nevoile străinilor şi ale bolnavilor?" Din acea bătaie Enesie atâta a bolit, încât i s-a luat glasul şi a rămas mut, şi trupul i s-a făcut vânăt peste tot de bătăile ce i se dăduse.

Iar a doua zi, venind mulţi la el, nu putea să vorbească nimic, decât numai îşi arăta trupul său cel vânăt. Apoi, luând o hârtie şi un condei, a scris pedeapsa care i-o dăduse sfântul. Şi înştiinţându-se Leon, cel mai sus pomenit, de acest lucru, a venit să cerceteze pe acel rânduitor bolnav, şi văzându-l peste tot trupul vânăt de bătaie şi neputând vorbi, a început a se ruga cu căldură către Sfântul Samson, zicând: „Sfinte plăcutule al lui Dumnezeu, ştii credinţa şi osârdia mea către tine, deci fă aceasta ca Enesie să mărturisească singur cu limba sa ceea ce a pătimit şi a scris pe hârtie, spre mai marea încredinţare a

minunii şi spre proslăvirea numelui lui Dumnezeu". Astfel rugându-se el, s-a dezlegat limba lui Enesie şi gura i s-a deschis şi pe toate cele ce i s-au făcut lui le-a spus cu de-amănuntul şi din acea vreme şi-a îndreptat viaţa în bine.

Şi sfătuindu-se poporul cel cucernic, a rugat pe patriarh ca acea casă primitoare de străini a Cuviosului Samson să o sfinţească ca să fie biserică şi s-a făcut aşa. Iar spre primirea străinilor şi spre odihnirea neputincioşilor s-a zidit altă casă şi bolniţă lângă biserica aceea. După aceasta, trecând multă vreme, era alt rânduitor la acea casă de străini, cu numele Evstratie, care de asemenea nu se îngrijea de cei bolnavi şi străini, şi pe lângă aceasta era şi zgârcit. Iar într-o vreme n-a dat untdelemn multe zile. Pentru aceasta, cu dumnezeiască pedepsire s-a îmbolnăvit la ochi. Iar unul din prietenii lui, anume Leon, nu acela de care am grăit mai înainte, ci altul cu acelaşi nume, slujind în aceeaşi casă de străini, i-a zis lui Evstratie: „Dă untdelemn destul pentru cei bolnavi şi străini şi vei fi sănătos la ochi; iar de nu vei crede cuvintelor mele, îţi voi da pentru adeverire zapisul meu".

Deci şezând, a scris astfel: „Iată eu, Leon, nădăjduindu-mă spre Sfântul Samson, făcătorul de minuni, şi întărindu-mă cu credinţă neîndoită spre dânsul, chezaş mă pun ţie de faţă, că, de vei da destul untdelemn spre mâncarea săracilor şi a străinilor, te vei tămădui la ochi, pentru că Sfântul Samson îţi va cere ţie sănătate de la Dumnezeu". Iar Evstratie, luând acest zapis şi făgăduind să dea din destul untdelemn, în aceeaşi zi i s-a vindecat ochiul. Dar, de vreme ce era zgârcit cu obiceiul, iarăşi a început a nu da untdelemn. Iar într-o noapte, i s-a arătat Cuviosul Samson, grăindu-i cu mânie: „Oare pe mine mă batjocoreşti?" De acea vedenie înfricoşându-se Evstratie, a chemat dimineaţa pe prietenul său Leon şi i-a dat mult untdelemn, rugându-l să se roage către sfânt pentru iertarea păcatului său.

Un bărbat cinstit, anume Varda, unul din sfetnicii împărăteşti, a căzut într-o boală, care se numea "carbuncul", din care pricină i s-au făcut pe piept şi pe spate mari răni netămăduite şi a pătimit multă vreme. Şi sosind pomenirea Sfântului Mucenic Mochie, doctorii care erau lângă el şi ceilalţi casnici s-au dus la biserica mucenicului, pentru cântarea cea de toată noaptea. Iar bolnavul zăcând pe pat, se mâhnea foarte că n-a putut să se ducă în biserică la praznic şi să se închine mormântului cel făcător de minuni al Cuviosului Samson. De aceasta mâhnindu-se el, i s-a arătat un bărbat bătrân, zicându-i: „Scoală-te!" Bolnavul a răspuns: „Cum voi putea să mă scol, fiind toate mădularele mele slabe de durerile cele grele?" Acela i-a zis: „Eu îţi grăiesc să te scoli şi să vii în biserica Sfântului Mucenic

Mochie, a cărui prăznuire este astăzi, şi să te rogi la mormântul Sfântului Samson". Zicând aceasta, s-a făcut nevăzut.

Iar bolnavul, simţind putere în el, a început a se scula încetişor de pe pat, nemaisimţind durerea rănilor sale. Apoi, dezlegând de la răni legăturile cele doctoriceşti şi plasturile, a aflat rănile vindecate desăvârşit. Atunci, umplându-se de bucurie, s-a îmbrăcat în hainele de sărbătoare şi s-a dus în biserică. Şi văzându-l pe el toţi sănătos, deodată s-au minunat şi au preaslăvit pe Dumnezeu.

Era obiceiul la mulţi, că, de cădea cineva în vreo neputinţă, poruncea să-l ducă în bolniţa Sfântului Samson, şi acolo, după credinţa sa, primea sănătate. O slugă oarecare, anume Gheorghe, a unui preot pe nume Efedim, pătimea foarte tare de greutatea apei. Deci stăpânul lui l-a trimis la bolniţa Sfântului Samson, unde a petrecut câteva zile, şi necâştigând uşurare, s-a întors la casa stăpânului său. Iar stăpânul, văzându-l, s-a mâniat pentru necredinţa lui şi l-a trimis iar la bolniţă, poruncindu-i să ceară din mirul izvorât din mormântul cel făcător de minuni şi să se ungă cu dânsul. Deci sluga s-a dus şi a rămas noaptea acolo, iar dimineaţa s-a întors la stăpânul său sănătos şi i-a spus cum s-a însănătoşit. „Am văzut – zicea el – în această noapte, în vedenia visului, pe Sfântul Samson, arătându-mi-se şi atingându-se cu mâna de pântecele meu, şi mi-a zis: «Du-te de aici, că eşti sănătos acum!» Iar eu, deşteptându-mă, m-am simţit sănătos". De aceeaşi boală pătimea şi o femeie a slujitorului bisericii, anume Irina. Aceea a văzut în vedenia visului venind la dânsa pe Sfântul Samson cu Sfinţii cei fără de arginţi Cosma şi Damian şi, atingându-se de ea, din acea vedenie s-a făcut sănătoasă.

Acestea şi multe alte minuni se făceau şi se dădeau tămăduiri, cu rugăciunile Cuviosului Samson. Pentru aceasta toţi cei credincioşi preaslăveau pe Dumnezeu cel minunat întru sfinţii Săi, Căruia şi de la noi să-I fie cinste, slavă, închinăciune şi mulţumire, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SEVIR PREOTUL[1]

În părţile cetăţii Tuderia, între doi munţi şi într-o vale, la un loc ce se numea Entiroclina, era o biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria.

[1] Adunată din cuvintele Sfântului Grigorie Dialogul episcopul Romei, cele cu Petru diaconul. Cartea I, cap. 12.

La acea biserică era un preot, anume Sevir, foarte minunat în viaţa cea plăcută lui Dumnezeu. Odată, îmbolnăvindu-se un bărbat din cei vieţuitori acolo şi apropiindu-se de moarte, a trimis degrabă la preotul acela, rugându-l să vină la dânsul cu sârguinţă, ca, prin mărturisire şi pocăinţă, să-şi cureţe păcatele făcute şi să-şi ia dezlegare mai înainte de ieşirea sa din trup. Şi s-a întâmplat că el era la via sa, îndeletnicindu-se cu culesul strugurilor. Deci a zis celor ce veniseră la dânsul: „Duceţi-vă voi înainte, că vă ajung şi eu!" Şi văzând preotul că nu mai rămăseseră de cules struguri mulţi, s-a gândit să mai stea puţin, ca să-i culeagă şi pe aceia; şi după aceea să se ducă la cel bolnav. Aşa a şi făcut. Apoi plecând, l-au întâmpinat în cale cei ce fuseseră la bolnav, şi i-au zis: „Părinte, de ce ai zăbovit? De acum nu te mai osteni, că iată a murit omul acela!"

Aceasta auzind-o preotul, s-a cutremurat şi a început a plânge cu mare glas, numindu-se ucigaş al aceluia. Deci, plângând, a ajuns la casa unde zăcea trupul mortului şi aruncându-se la pământ înaintea patului cu lacrimi, se tânguia foarte tare şi se lovea cu capul de pământ, numindu-se pricinuitor al morţii aceluia. Astfel tânguindu-se el, deodată a înviat mortul şi văzând aceasta cei ce erau de faţă, s-au înspăimântat de minune şi s-au bucurat de învierea lui. Deci plângeau de bucurie şi-l întrebau: „Unde ai fost şi cum te-ai întors cu sufletul în trup?" Iar acela, răspunzându-le, le spunea: „M-au luat nişte arapi înfricoşaţi şi foarte mândri, din ale căror guri şi nări ieşea foc. Aceia m-au dus în nişte locuri întunecoase, pline de frică şi de cutremur. Apoi, deodată s-a arătat un tânăr prealuminos, venind întru întâmpinarea noastră cu alţi purtători de lumină, şi a zis cu stăpânire către cei ce mă duceau: «Întorceţi-l pe acesta, că preotul Sevir plânge pentru el şi pentru lacrimile lui, i l-a dăruit Domnul!»"

Atunci preotul Sevir, sculându-se de la pământ, a mulţumit lui Dumnezeu cu negrăită bucurie. Apoi, învăţând pentru pocăinţă pe omul cel înviat şi ascultându-i mărturisirea şi dezlegându-i păcatele, l-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine ale Trupului şi Sângelui lui Hristos. Iar omul acela a mai trăit şapte zile în viaţa aceasta, rugându-se neîncetat lui Dumnezeu; iar în a opta zi, veselindu-se, a murit.

Deci noi putem să înţelegem ce fel de dragoste avea Domnul pentru preotul Sevir, că n-a voit să-l mâhnească pe el, ci degrabă i-a ascultat rugăciunea lui. De aici se cunoaşte că şi Sevir preotul iubea foarte mult pe Dumnezeu şi întru toată viaţa sa I-a slujit cu osârdie. Deci, plăcând Domnului desăvârşit, s-a dus la Dânsul şi stă înaintea scaunului dumnezeieştii slave, în cetele sfinţilor celor ce slăvesc pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia şi de la noi să-I fie slava în veci. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI OPTA

ADUCEREA CINSTITELOR MOAŞTE ALE SFINŢILOR CHIR ŞI IOAN, DOCTORII FĂRĂ DE ARGINŢI[1]

Aceşti sfinţi pătimitori de chinuri, Chir şi Ioan, au pătimit pentru Hristos în 31 de zile ale lunii ianuarie, pe vremea împărăţiei lui Diocleţian, în cetatea care se numea Canopos, care era departe de Alexandria ca la 12 stadii. După mucenicescul lor sfârşit, creştinii luând în taină sfintele lor trupuri, le-au îngropat cu cinste. Iar după trecerea a mulţi ani, tămăduitoarele lor moaşte au fost aflate într-acea vreme când creştinii întărindu-se mai mult decât elinii cei închinători la idoli, au început pretutindeni a zidi biserici fără oprelişte, iar mai ales în vremea împărăţiei marelui Teodosie, care a biruit pe tiranul Maxim al Apusului cu toate puterile sale, prin rugăciunile cuvioşilor părinţi, care vieţuiau în pustiile Egiptului şi la care împăratul Teodosie a trimis într-adins, având trebuinţă de rugăciunile lor spre ajutor. Între aceşti părinţi cu cuviinţă este a pomeni pe unul, cu numele Senufie, slăvit întru minuni, care petrecea în Schit şi pentru care împăratul a scris patriarhului Teofil al Alexandriei să-l trimită în Constantinopol la dânsul, ca prin binecuvântarea şi cu rugăciunile lui să se înarmeze împotriva vrăjmaşilor.

Deci Teofil, voind să împlinească porunca împăratului, s-a dus el însuşi în Schit la Cuviosul părinte Senufie, ca să-l roage să meargă la Constantinopol la împăratul Teodosie; dar acela nicidecum nu a voit să iasă din chilia sa. Iar după multă rugăminte şi îndemnare a patriarhului, cuviosul supărându-se, şi-a luat rasa şi toiagul, pe care

[1] Viaţa şi pătimirea lor se pomeneşte în 31 de zile ale lunii ianuarie.

ridicându-le în sus spre răsărit şi înălţându-şi ochii spre cer, a grăit: „Doamne, Dumnezeul puterilor, mă rog Ţie cu smerenie, dă rasei şi toiagului acestuia acea putere pe care mi-ai fi dat-o mie cu a ta milostivire, de aş fi mers acolo".

Astfel rugându-se, a dat rasa şi toiagul patriarhului, zicându-i: „Acestea să le trimiţi împăratului în locul meu şi să-i scrii ca în timp de război să pună rasa pe dânsul, iar toiagul să-l ia în mână şi să meargă cu îndrăzneală înaintea oştilor lui împotriva vrăjmaşilor şi va vedea slava lui Dumnezeu". Iar patriarhul a trimis acelea împăratului şi i-a spus lui cuvintele cuviosului. Iar împăratul primindu-le cu credinţă şi făcând după cuvântul cuviosului, a câştigat mare biruinţă asupra vrăjmaşilor. Deci spre aducerea aminte a acelei biruinţe şi spre pomenirea Cuviosului Senufie, alexandrinii au făcut asemănarea împăratului, săpată şi pusă pe un stâlp înalt, având rasa călugărească pe dânsul şi toiagul ţinându-l în mâini. Şi în toţi anii prăznuiau cu dănţuire ziua acelei biruinţe, mulţumind lui Dumnezeu. De atunci mai ales au început a se zidi biserici lui Dumnezeu în Alexandria şi în tot Egiptul, pentru că se înmulţise creştinătatea.

Şi când Patriarhul Teofil a voit să zidească o biserică aleasă în Canopos în numele Sfinţilor Apostoli, în acea vreme s-au aflat moaştele Sfinţilor făcători de minuni Chir şi Ioan. Aceasta a fost după sfârşitul lui Teodosie şi pe timpul împărăţiei fiului său, Arcadie. Iar despre aducerea moaştelor Sfinţilor Mucenici Chir şi Ioan se scrie în viaţa Sfântului Chiril, patriarhul Alexandriei, că aproape de Canopos, ca la două stadii, este un loc care se numeşte Manutin, care mai înainte era sat. Acolo era o capişte veche şi locuinţă diavolească, fiind foarte înfricoşat locul acela, deoarece multe duhuri necurate petreceau acolo. Deci când patriarhul Teofil era încă între cei vii, dorea să cureţe locul acela de diavoli şi să-l facă loc sfânt, spre mărirea lui Dumnezeu, dar având multe împiedicări şi apropiindu-i-se sfârşitul vieţii, n-a putut să-şi ducă gândul său la îndeplinire. Atunci Sfântul Chiril, moştenitorul scaunului lui Teofil, a început a se îngriji de aceasta şi se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul să-i dea de sus ajutor şi putere, pentru biruirea şi izgonirea din locurile acelea a duhurilor necurate. Deci îngerul Domnului i s-a arătat în vedenie, poruncindu-i ca să aducă cinstitele moaşte ale Sfinţilor Mucenici Chir şi Ioan la locul ce se numeşte Manutin, că astfel va fugi de acolo diavoleasca putere.

Şi făcând aceasta Sfântul Chiril, a adus în Manutin moaştele sfinţilor, zidind acolo o biserică în numele lor. Atunci îndată s-au gonit de acolo necuratele duhuri şi s-a făcut în acel loc izvor de

tămăduiri, ce izvorăsc din moaştele mucenicilor. Deci se cuvine să se pomenească oarecare minuni ale acestor sfinţi, pe scurt.

În zilele prea sfinţitului Evloghie, patriarhul Alexandriei, un fiu de-al lui Iulian, mai marele cetăţii, cu numele Amonie, avea împrejurul grumajilor săi oarecare vătămări dureroase care creşteau înăuntrul trupului. Acele vătămări care doctorii le numesc scrofule au crescut şi s-au umflat din zi în zi, i-au îngreunat grumajii şi îl îngrozeau cu moarte. Şi chemând mulţi doctori, nimic n-au aflat spre vindecare, din care pricină tatăl şi fiul mâhnindu-se, i-au lăsat pe aceia şi au alergat la Sfinţii făcători de minuni Chir şi Ioan, rugându-se cu lacrimi lângă cinstitele moaşte, ca să dea tămăduire fiului său.

Atunci acela, arătându-se în vedenie, au poruncit tânărului, care se îngâmfa pentru slavă şi bogăţii, să-şi lepede mai întâi mândria sa şi, în semn de smerenie, să măture gunoiul din casa lor; apoi să facă un plasture de ceapă amestecat cu pâine şi să oblojească tot grumajul şi gâtlejul. Şi după ce a făcut aceasta, îndată i s-au închis vătămările, şi Amonie a luat tămăduire, cu rugăciunile sfinţilor doctori fără de plată. Însă tot acelaşi Amonie, după câtăva vreme, uitând sfătuirile sfinţilor, s-a înălţat cu mândria şi iarăşi s-a îmbolnăvit de altă boală, care îi era pedeapsă pentru neascultarea lui. Prin boala aceea pântecele lui îi era foarte greu, din care pricină stomacul său nu putea să primească deloc nici mâncare, nici băutură; ci toate cele ce îi intrau pe gură, îndată i se întorceau înapoi.

Atunci iarăşi a alergat cu lacrimi, rugându-se Sfinţilor răbdători de chinuri Chir şi Ioan, doctorii săi cei încredinţaţi. Iar aceia, arătându-i-se lui în vis, mai întâi l-au ocărât pentru mândria lui, apoi i-au poruncit să-şi lepede hainele cele de mult preţ şi să se îmbrace într-o haină de păr şi, luând vasele cele de apă, să aducă apă rece la fraţii cei neputincioşi şi săraci, pentru adăparea lor. Iar după ce Amonie a făcut aceasta fără lenevire, sfinţii iarăşi i s-au arătat şi i-au poruncit, ca, luând untdelemn din candelele lor, asemenea şi ceară din lumânările aprinse lângă raclele lor, să facă un plasture şi să-l lipească de pântecele său. Aceasta făcând Amonie, s-a făcut sănătos.

Un alexandrin, anume Teodor, fiind multă vreme orb de amândoi ochii, a fost dus la Manutin, în biserica unde erau moaştele sfinţilor răbdători de chinuri şi acolo se ruga cu osârdie pentru luminarea ochilor săi. Deci sfinţii i s-au arătat în vedenie şi i-au poruncit să meargă şi să se spele la izvorul care era aproape de biserica lor. Iar el ducându-se, s-a spălat, şi când şi-a şters faţa cu băsmăluţa îndată a văzut în băsmăluţă albeţile care căzuseră din ochii

lui ca nişte solzi. Deci s-a întors de la biserică cu bucurie, arătând la toţi orbiciunea sa cea căzută în băsmăluţă.

Un alt bărbat, anume Calos, plăcut lui Dumnezeu după nume şi după viaţă, din întâmplare căzând de pe o scară, şi-a sfărâmat fluierul piciorului în multe bucăţi, şi-l durea foarte tare. Şi chemând mulţi doctori şi neputând dobândi nici un ajutor de la ei, a alergat cu credinţă mare la aceşti doctori fără de arginţi, Chir şi Ioan, şi ungându-i piciorul cu untdelemn din candele lor, s-a tămăduit în acelaşi ceas.

Un om, anume Isidor de la Maiuma, avea durere înăuntru, la rărunchii săi, care, putrezind, s-au prefăcut în sânge şi în flegmă, astfel că scuipa cu sânge. Şi neputând omul acela să se tămăduiască cu nici un fel de doctorii, a alergat la moaştele cele tămăduitoare ale sfinţilor răbdători de patimi şi aceia i s-au arătat, nu în vedenie, ci la arătare şi i-au dat lui să mănânce o bucată de chitrin. Iar acela, primind acea bucată din mâinile lor, nu ştia de la cine o primeşte deoarece socotea, că aceia sunt din poporul ce venise să dea închinăciune sfintelor moaşte ale mucenicilor. Şi după ce a mâncat ceea ce se dăduse, îndată s-a tulburat stomacul lui şi a vărsat un vierme mare, care rodea ficaţii lui, iar sfinţii fără de arginţi s-au făcut nevăzuţi. Iar el făcându-se sănătos în acel ceas, a dat mulţumire lui Dumnezeu şi plăcuţilor Lui.

Un om, anume Mina, mai marele cetăţii Filoponiei, fiind cuprins de o boală cumplită cu friguri, i s-a adaos pe lângă aceasta şi împietrirea stomacului, căci i s-a încuiat stomacul. Şi câte leacuri îi dădeau pe gură doctorii, toate rămâneau fără de folos, şi încă mai rău i se umfla pântecele, neputând să iasă afară. Şi a pătimit bărbatul acela aşa două săptămâni, suferind acea cumplită durere, încât se deznădăjduise din partea doctorilor, dar aducându-şi aminte de Sfinţii doctori fără de arginţi Chir şi Ioan, a poruncit să-l ducă cu patul în Manutin la tămăduitoarele lor moaşte. Acolo, rugându-se el cu lacrimi şi adormind puţin, i s-au arătat sfinţii şi i-au dat să mănânce o smochină. Şi deşteptându-se din somn a găsit smochina pe pat lângă el şi, luând-o, a mâncat-o şi îndată i s-a dezlegat stomacul şi s-a făcut sănătos.

Un alt Mina, care era ca acel vechi Asail, uşor şi grabnic cu picioarele *ca o căprioară de cele din ţarină*, s-a îmbolnăvit după aceea foarte tare de picioare, încât nici nu putea păşi; şi a zăcut multă vreme în pat, umflându-se foarte picioarele lui. Deci a poruncit să-l ducă cu patul la Sfinţii făcători de minuni Chir şi Ioan. Şi după ce şi-a uns picioarele cu untdelemn de la candelele care ardeau la

cinstitele lor moaşte, îndată s-a sculat sănătos şi umbla bine cu picioarele cele tămăduite, mulţumind lui Dumnezeu şi sfinţilor Lui.

O femeie cu numele Teodora, bând apă, din întâmplare a băut o broscuţă mică, însă nu ştia ce a băut şi acea broscuţă a crescut în pântecele ei. Deci la început, cât a fost mică acea broască, îi făcea puţină durere înăuntru, iar după ce a crescut mare, s-a mărit şi durerea, încât femeia aceea nu avea odihnă nici ziua, nici noaptea de acea cumplită durere. Deci se văita cu amar şi se tăvălea pe pământ, şi nimeni nu putea să-i ajute ei, nici să cunoască care îi este boala. Şi mulţi socoteau că ea este muncită de diavol; deci au adus-o la aceşti Sfinţi tămăduitori Chir şi Ioan, care, arătându-i-se noaptea, i-au poruncit, ca, mai înainte de primirea mâncării, să bea apă multă. Şi după ce femeia a făcut aceasta, stomacul ei îndată s-a tulburat şi a vărsat o broască mare şi astfel s-a făcut sănătoasă. Deci toţi cei care au văzut aceasta, minunându-se, au slăvit pe Dumnezeu şi pe plăcuţii Lui.

După acea femeie Teodora, a alergat un bărbat oarecare, anume Teodor, la sfinţii doctori fără plată, având înăuntru otravă dată de nişte oameni răi. Acela, bolind foarte tare, nu putea să câştige ajutor de la doctori. Deci rugându-se el cu lacrimi pentru sănătatea sa, sfinţii i s-au arătat în vedenie, poruncindu-i să mănânce o jivină, care pe greceşte se numeşte scolopendra. Şi deşteptându-se el din vedenie, s-a întărit cu semnul Sfintei Cruci, pentru că socotea că este o nălucire drăcească şi iarăşi se ruga către sfinţi, cerând sănătate. Iar în altă noapte, sfinţii i s-au arătat iarăşi, poruncindu-i acelaşi lucru. Dar el nu credea, fiindcă acea jivină este plină de otravă, iar nu de tămăduire. Şi i s-a făcut lui şi a treia oară aceeaşi arătare; dar nici aşa n-a ascultat, părându-i-se că aceea este o nălucire a vrăjmaşului. Dar într-a patra noapte, sfinţii i s-au arătat, nu în vis, ci la arătare, fiindu-le milă de boala cea grea a lui, şi i-au zis: „Pentru ce nu crezi cuvintele noastre? Deci dimineaţă, sculându-te, mergi la izvorul nostru şi ceea ce vei găsi acolo de mâncare să mănânci, că aceea îţi va fi doctorie lucrătoare".

Atunci Teodor, crezând că acea vedenie este adevărată, făcându-se ziuă, a mers la izvor şi acolo a găsit un castravecior mic ce era pe jos, pe care luându-l, a început a-l mânca cu plăcere. Dar când voia să bage în gură rămăşiţa castravetelui, a văzut într-însul cea din urmă bucăţică a jivinei, care se numeşte scolopendra; căci acum o mâncase pe toată cu castravetele acela. Deci, temându-se foarte, a aruncat la pământ acea rămăşiţă, iar el a început a vărsa. Şi a vărsat cu castravetele şi cu jivina aceea, pe toată otrava care a fost mai

înainte într-însul. Astfel s-a făcut sănătos desăvârşit şi întorcându-se la biserică, s-a închinat cu mulţumire cinstitelor moaşte ale tămăduitorilor săi.

O femeie, anume Maria, a venit din Babilonul Egiptului în Manutin, la sfinţii făcători de minuni, având cu sine un fiu de opt ani. Prin lucrarea diavolească, aceluia i se trăsese limba din gură şi atârna afară ca de o palmă de lungă, iar mărimea ei nu era după măsura limbii omeneşti şi vederea ei era străină, fiind groasă, neagră, puturoasă şi greţoasă la toţi cei ce priveau spre dânsa; şi curgeau neîncetat spume negre din ea. Acel copil căzând din întâmplare la pământ lângă mormântul sfinţilor, s-a lovit cu limba de o marmură ce se afla acolo şi îndată limba slobozindu-se de batjocura aceea drăcească, s-a tras la locul ei, în obişnuita măsură de creştere, şi copilul s-a făcut sănătos.

Un bărbat din Egipt, anume Evghenie, fiind bolnav de idropică, a fost adus la sfinţi bolnav cu tot trupul, având pântecele foarte umflat. Aceluia arătându-i-se sfinţii în vedenie, s-au atins cu mâinile de pântecele lui şi i-au zis: „Evghenie, scoală-te şi întoarce-te sănătos la casa ta!" Iar Evghenie, deşteptându-se, îndată s-a slobozit de toată greutatea de idropică, ieşind el cu umblările fireşti, şi din acel ceas a dobândit sănătate desăvârşită.

Pomenind aceste puţine minuni, din cele multe ale Sfinţilor fără de arginţi Chir şi Ioan, slăvim pe Hristos Dumnezeu, Cel ce le-a dat un dar ca acesta slăvit, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL PAVEL DOCTORUL

Cuviosul Pavel era de neam din cetatea Corintului, născut din părinţi creştini şi crescut în bună credinţă. El din tinereţe iubind pe Dumnezeu, a intrat într-o mănăstire şi s-a făcut monah. Deci, ostenindu-se mult în pustniceştile nevoinţe, s-a făcut bărbat iscusit şi diavolul desfrânării se lupta cu dânsul. Deci, într-o noapte, Cuviosul Pavel stând la rugăciune, s-a arătat diavolul înaintea lui şi i-a zis: „De nu-ţi vei face pofta trupească măcar o dată, apoi mă voi înarma cu tărie asupra ta". Iar el, certându-l cu numele lui Iisus Hristos şi cu semnul Sfintei Cruci, l-a gonit pe acela. După aceea diavolul a îndemnat asupra lui pe o femeie desfrânată, care născând un copil nu demult, l-a adus la cuviosul şi i l-a pus pe genunchii săi, zicând:

„Copilul acesta l-am zămislit şi l-am născut cu tine!" Iar stareţul a primit pruncul cu bucurie. Dar, venind ereticii, i-au legat mâinile înapoi; şi, legându-i pruncul de grumaz, îl purtau prin cetate, batjocorindu-l.

Deci Pavel, stând în mijlocul poporului şi făcând semn cu mâna, a zis: „Ascultaţi, fraţilor, să întrebăm pe prunc, ca să ne spună cine este tatăl lui". Iar pruncul avea puţine zile de la naştere. Şi a zis Pavel către prunc: „Spune-ne nouă: cine este tatăl tău?" Iar pruncul, rupându-şi scutecele, a arătat cu mâna spre un fierar şi a zis: „Acesta este tatăl meu, iar nu monahul Pavel". Iar poporul, auzind aceasta, s-a închinat stareţului, cerându-i iertare. Şi i-a dat Dumnezeu de atunci daruri de tămăduiri, căci punea mâinile pe cei neputincioşi şi-i făcea sănătoşi.

Şi vieţuind cuviosul 70 de ani şi mai mult, s-a dus către Domnul, Căruia bine I-a plăcut şi, numărându-se în ceata sfinţilor, slăveşte împreună cu dânşii pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia şi de la noi să-I fie slavă în veci. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A DOUĂZECI ŞI NOUA

VIAŢA, NEVOINŢELE ŞI PĂTIMIREA SFÂNTULUI SLĂVITULUI ŞI ÎNTRU TOT LĂUDATULUI APOSTOL PETRU

Sfântul Apostol Petru, care mai înainte de apostolie se numea Simon, era de neam iudeu, din hotarele Galileei cea din Palestina, dintr-o cetate mică şi neslăvită, care se numeşte Betsaida. El era fiul lui Iona, din seminţia lui Simeon, şi frate cu Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat. El luând pe fiica lui Aristobol, care era frate cu Sfântul Apostol Varnava, a născut dintr-însa un fiu şi o fiică. Petru era simplu la obicei şi neînvăţat, însă temător de Dumnezeu; căci păzea poruncile Lui şi umbla înaintea Lui fără de prihană în toate lucrurile sale. Cu meşteşugul era pescar, căci, fiind sărac, îşi câştiga hrana casei sale din osteneala mâinilor, hrănindu-şi femeia, pe copii, pe soacră şi pe bătrânul său tată, Iona. Iar Andrei, fratele lui, trecând cu vederea deşertăciunile şi gâlcevile lumii acesteia, şi-a ales viaţa fără însoţire; şi, ducându-se la Sfântul Ioan Botezătorul, care propovăduia pocăinţa la Iordan, s-a făcut ucenicul lui.

Şi auzind cuvintele învăţătorului său, care arăta cu degetul pe Iisus, zicând: *Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatele lumii...* şi celelalte mărturii despre Domnul, a lăsat pe Ioan şi s-a dus în urma lui Hristos cu un alt ucenic al Botezătorului. Şi întrebând însuşi pe Hristos despre casă şi despre vieţuirea Lui, au zis: *Învăţătorule, unde locuieşti?* Şi Domnul le-a răspuns: *Veniţi şi vedeţi. Ei s-au dus şi au văzut unde locuia şi au petrecut la Dânsul ziua aceea.*

Iar a doua zi, ducându-se Andrei la fratele său, Simon Petru, i-a grăit: *Am aflat pe Mesia, Care se tâlcuieşte Hristos!* Apoi l-a dus pe el la Iisus, Care, căutând spre dânsul, i-a zis: *Tu eşti Simon, fiul lui*

Iona; Tu te vei chema Chifa, care se tâlcuieşte Petru. Iar Sfântul Petru îndată s-a rănit cu dragostea pentru Domnul, crezând că El este adevăratul Hristos, Cel trimis de Dumnezeu pentru mântuirea lumii. Dar încă nu şi-a lăsat casa şi meşteşugul, purtând grijă de trebuinţele casnicilor săi, la care lucru îl ajuta şi Andrei din când în când, pentru tatăl său care îmbătrânise, până ce amândoi au fost chemaţi de Domnul la apostolie.

Căci după ce Ioan a fost pus în temniţă de Irod Agripa, Iisus Hristos, umblând pe lângă Marea Galileei, care se numeşte şi a Tiberiadei sau Lacul Ghenizaretului, a văzut pe Petru şi pe Andrei, fratele său, aruncând mrejele în apă, şi le-a zis: *Veniţi după Mine şi vă voi face pe voi pescari de oameni.* Iar ce fel de pescari a vrut Domnul să-i facă pe ei, aceasta a arătat-o la vânarea peştelui, intrând în corabia lui Simon şi poruncindu-i să arunce mrejele spre pescuit, la care poruncă, Petru a zis: *Învăţătorule, toată noaptea ne-am ostenit şi nimic n-am prins; iar după cuvântul Tău voi arunca mreaja.*

Făcând aceasta, au prins mulţime de peşte, încât se rupea şi mreaja de mulţimea peştilor. Aceasta era mai înainte închipuire a pescuitului celui duhovnicesc şi al apostoliei; căci cu mreaja cuvântului Domnului aveau să vâneze multe popoare la mântuire. Şi văzând Simon Petru această minune, a căzut la picioarele lui Iisus, zicând: *Ieşi de la mine, Doamne, că eu sunt om păcătos!* Aceasta a făcut-o pentru că îl cuprinsese spaimă pe el şi pe toţi cei ce erau cu el, de mulţimea peştilor ce îi prinsese. Iar împotriva cuvintelor lui Petru, care zicea: *Ieşi de la mine, Doamne...*, Domnul îl chema în urma Sa, zicându-i: „Vino după mine, că de acum vei fi pescar de oameni spre viaţă, în chipul în care ai pescuit peştii spre moarte".

Din ceasul acela, Petru s-a făcut următor lui Hristos, precum şi Andrei, fratele lui şi ceilalţi ucenici chemaţi. Şi Domnul îl iubea pe el pentru dreapta simplitate a inimii sale. Şi a cercetat Domnul casa lui cea săracă cu venirea Sa, iar pe soacra lui care pătimea de boala frigurilor, a tămăduit-o prin atingerea mâinii. Iar noaptea, când Domnul a ieşit singur la rugăciune în loc pustiu, Sfântul Petru, nesuferind acum să fie fără Domnul nici un ceas, şi-a lăsat casa şi pe toţi ai săi şi a alergat în urma Lui, căutând cu osârdie pe iubitul său învăţător. Şi, aflându-L, i-a zis: *Toţi te caută pe Tine, Doamne!* De acum nu se mai depărta de la El şi petreceau împreună, îndulcindu-se de vederea feţei Lui şi de cuvintele Lui cele dulci ca mierea; fiind el însuşi văzător al minunilor Lui celor multe şi mari, care arătat îl adevereau că este Hristos, Fiul lui Dumnezeu, în Care el a crezut cu neîndoire.

Şi precum a crezut cu inima spre dreptate, tot aşa şi cu gura a mărturisit spre mântuire. Căci venind Domnul în părţile Cezareei lui Filip, a întrebat pe ucenicii săi: *Cine zic oamenii că sunt?* Şi i-au răspuns: *Unii, Ioan Botezătorul, alţii Ilie, iar alţii proorocul Ieremia sau unul din prooroci.* Şi iar a întrebat: *Dar voi cine spuneţi că sunt?* Atunci Simon Petru a răspuns în numele celorlalţi: *Tu eşti Hristos, Fiul Dumnezeului Celui viu.* Şi a lăudat Domnul acea adevărată mărturisire a lui zicând: *Fericit eşti, Simone, fiul lui Iona, că nu trupul şi sângele ţi-au arătat ţie acestea, ci Tatăl Meu Cel din ceruri!* Şi într-acea vreme i-a făgăduit Domnul, ca să-i dea cheile Împărăţiei cerului.

Şi având Petru dragoste fierbinte către Domnul, dorea să nu i se întâmple nici un rău lui Hristos. Deci, aflând mai înainte de pătimirile Domnului, Îl oprea din neştiinţă, zicând: *Doamne, fii Ţie milostiv! Să nu Ţi se întâmple Ţie acestea!* Şi chiar dacă aceste cuvinte ale lui Petru au fost neplăcute Domnului, deoarece El pentru aceasta venise, ca prin pătimire să răscumpere neamul omenesc din pierzare; însă din cuvintele acelea s-a arătat dragostea cea osârdnică a lui Petru către Domnul. Tot aici s-a arătat şi neraŭtatea lui; căci, auzind acel cuvânt aspru de la Domnul: *Mergi înapoia Mea, satano!*, nu s-a mâniat, nici nu a plecat de la El, ci a primit cu dragoste acel cuvânt pedepsitor şi-I urma Lui mai mult, cu toată osârdia. Şi când mulţi dintre ucenici, neputând să înţeleagă cuvintele Domnului, ziceau: *Aspru este cuvântul acesta, cine poate să-l asculte pe el?*, şi s-au dus înapoi şi nu mai umblau cu Dânsul, Domnul a zis celor doisprezece: „Oare şi voi voiţi să vă duceţi?" Atunci Simon Petru i-a răspuns: *Doamne, la cine ne vom duce? Căci Tu ai cuvintele vieţii veşnice, iar noi am crezut şi am cunoscut că Tu eşti Hristos, Fiul Dumnezeului Celui viu.*

O osârdie şi o credinţă ca aceasta având Sfântul Petru către Domnul, a îndrăznit a cere de la Dânsul umblarea pe apă şi nu i s-a oprit lui aceea. Şi ieşind Petru din corabie, umbla pe ape ca să vină la Iisus. Dar, de vreme ce înainte de primirea Sfântului Duh nu era încă desăvârşit în credinţa cea tare, văzând vântul cel puternic, s-a temut şi, începând a se afunda, a strigat: *Doamne, mântuieşte-mă pe mine.* Iar Iisus, îndată întinzându-i mâna, l-a luat şi i-a zis: „Puţin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?" Şi nu numai de înecarea apei l-a izbăvit pe el, dar şi de puţina credinţă, când i-a zis: „Eu m-am rugat pentru tine, ca să nu se împuţineze credinţa ta". Astfel s-a învrednicit Sfântul Petru şi cu alţi doi, cu Iacov şi cu Ioan, a vedea pe Tabor, slava Schimbării la Faţă a Domnului, ce s-a descoperit lor. Ei au

auzit acolo cu urechile lor glasul cel de la Dumnezeu Tatăl, care a venit de sus spre Domnul, precum zice despre aceasta în epistola sa, zicând: *Pentru că nu basmelor celor cu meşteşug urmând, v-am spus vouă puterea şi venirea Domnului nostru Iisus Hristos, ci fiind singuri văzători ai măririi Aceluia. Pentru că a luat de la Dumnezeu Tatăl cinste şi slava, atunci când a venit glas în chipul acesta la El, de la slava cea cu mare cuviinţă: Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru Care am binevoit. Acest glas noi l-am auzit pogorându-se din cer, fiind cu El în muntele cel sfânt.*

Iar când Domnul S-a apropiat spre pătimirea Sa de bunăvoie şi spre moartea cea de pe cruce, atunci Petru şi-a arătat râvna lui către Domnul, nu numai cu cuvântul, zicând: *Doamne, gata sunt a merge cu Tine şi în temniţă şi la moarte*, dar şi cu lucrul, căci, scoţând sabia şi lovind pe Malh, sluga arhiereului, i-a tăiat urechea. Dar, deşi i s-a dat lui de la dumnezeiasca purtare de grijă să cadă în lepădarea de Domnul cea de trei ori, însă prin pocăinţă adevărată şi prin amară tânguire s-a sculat şi s-a îndreptat, învrednicindu-se mai înainte de toţi apostolii a vedea pe Hristos Domnul după Învierea Lui, precum zice despre aceasta Sfântul Evanghelist Luca: *Cu adevărat S-a sculat Domnul şi S-a arătat lui Simon*. Şi Sfântul Pavel scrie tot aşa, zicând: *S-a sculat a treia zi după Scripturi şi S-a arătat lui Chifa,* adică lui Petru, *apoi celor unsprezece*. Şi văzând Sfântul Petru pe Domnul, s-a umplut de negrăită bucurie. Şi a primit de la El iertare de greşelile sale. Atunci pe cea mai dinainte lepădare de trei ori a răsplătit-o bine prin răspunsul cel de trei ori al dragostei sale către Domnul, zicându-i: *Doamne, Tu toate le ştii; Tu ştii că Te iubesc*. Şi Domnul l-a pus păstor al oilor celor cuvântătoare şi i-a dat cheile Împărăţiei cerului.

Iar după Înălţarea Domnului nostru Iisus Hristos, Sfântul Petru, ca un mai mare între Apostoli, a fost întâiul învăţător şi propovăduitor al cuvântului lui Dumnezeu. El într-un ceas a câştigat Bisericii lui Dumnezeu ca la trei mii de suflete, prin cuvântul lui Dumnezeu. Era încă şi făcător de minuni preaales, căci, intrând în biserică cu Sfântul Ioan la rugăciune, a văzut pe un oarecare olog din pântecele maicii sale, stând înaintea porţii bisericii care se numea "Frumoasă", şi, apucându-l de mâna dreaptă, l-a ridicat, zicându-i: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos Nazarineanul, scoală-te şi umblă!" Şi îndată i s-au întărit tălpile şi gleznele acelui şchiop şi sărind a stat în picioare şi umbla. Şi a intrat cu ei în biserică, umblând, sărind şi lăudând pe Domnul. Cu această minune şi încă cu propovăduirea cuvântului, au crezut în Hristos ca la cinci mii de bărbaţi. Apoi pe Anania ierusalimiteanul şi pe femeia lui, Safira, pentru furarea celor

sfinte şi pentru minciuna împotriva Duhului Sfânt, Sfântul Petru i-a omorât cu cuvântul. În Lida, pe un om, Enea, care de opt ani zăcea pe pat, fiind slăbănogit, l-a făcut sănătos, zicându-i: „Te vindecă pe tine Iisus Hristos".

În Iope, pe o fecioară, anume Tavita, care murise, a înviat-o. Dar nu numai mâinile lui erau făcătoare de minuni şi cuvântul lui era puternic, ci şi umbra lui singură era dătătoare de tămăduiri. Şi oriunde voia să meargă el, acolo poporul îşi aducea pe neputincioşii lor, şi-i punea pe pat şi aşternuturi, ca venind Sfântul Petru, măcar cu umbra lui să umbrească pe fiecare dintre dânşii. Iar când împăratul Irod şi-a pus mâinile să facă rău Bisericii credincioşilor din Ierusalim, ucigând cu sabia pe Iacov, fratele lui Ioan, atunci şi pe Sfântul Petru l-a aruncat în temniţă legat cu două lanţuri de fier; iar îngerul Domnului l-a eliberat pe el şi l-a scos din temniţă.

Acest mai mare apostol a deschis cel dintâi uşa credinţei pentru neamuri, botezând în Cezareea pe sutaşul Corneliu romanul, după ce i s-a arătat mai întâi vedenia mesei pogorâtă din cer, cu dobitoacele cele cu câte patru picioare, cu jivinele şi cu glasul care poruncea lui Petru să le înjunghie şi să le mănânce, zicându-i ca să nu numească spurcate pe cele care Dumnezeu le-a curăţit. Iar acesta era semnul întoarcerii neamurilor către Hristos.

Pe Simon, vrăjitorul din Samaria, care cu făţărnicie a primit Sfântul Botez şi cu argint voia să cumpere darul Duhului Sfânt, l-a mustrat, zicându-i: *Argintul tău să fie cu tine întru pierzare, că inima ta nu este dreaptă înaintea lui Dumnezeu, pentru că te văd că eşti în amărăciunea cea de fiere şi în legătura nedreptăţii.*

Aceste şi multe alte fapte ale Sfântului Petru se află scrise pe larg în cărţile Evangheliilor şi în cartea Faptelor Sfinţilor Apostoli, care totdeauna se pot auzi citindu-se în biserică şi pe care nu este nevoie a le aduna pe toate aici cu de amănuntul. Iar nevoinţele cele ce au fost după aceea şi ostenelile sale în propovăduirea Evangheliei lui Hristos, din care puţine se ştiu, Sfântul Simeon Metafrast le povesteşte astfel:

Din Ierusalim, Sfântul Petru s-a dus în Cezareea lui Stratonic şi punând acolo episcop din acei presbiteri care urmau după dânsul, s-a dus la Sidon, unde pe mulţi tămăduindu-i şi punându-le episcop, a plecat în Virit şi punând şi acolo episcop, s-a dus în Vivli. De acolo s-a dus în Tripoli, unde a fost găzduit de un oarecare bărbat înţelegător pe nume Marson, pe care l-a pus episcop al credincioşilor din cetatea Tripoli a Feniciei. De acolo s-a dus în Orthosie, apoi în Antard, şi după aceea în insula ce se numea Arados. De acolo s-a dus

în Valania în Pont, apoi în Laodiceea, unde, tămăduind pe mulţi bolnavi, a gonit duhurile necurate din oameni şi, adunând Biserica credincioşilor, le-a pus şi lor episcop. Apoi s-a dus în Antiohia, cetatea Siriei, unde se ascundea Simon vrăjitorul, ca să nu-l prindă ostaşii trimişi de Claudie, împăratul Romei. Aflând de venirea lui Petru, Simon a fugit în cetăţile Iudeei. Iar Petru, apostolul Domnului, tămăduind pe mulţi în Antiohia şi propovăduind cu bună sporire pe Unul Dumnezeu în trei feţe, a pus episcop pentru Siracuza din Sicilia pe Marchian şi pe Pangratie pentru Tavromenia; apoi a venit în Tianinul Capadociei.

De acolo s-a dus în Ancira Galatiei, unde a înviat cu rugăciunea pe un mort; şi, învăţând pe mulţi şi botezându-i, le-a făcut biserici şi, punându-le episcopi, s-a dus în Sinopi, cetatea Pontului. După aceea s-a dus în Amasia care este în pământul Pontului. Apoi a mers în Gangra Paflagoniei, după aceea în Claudinopoli al Onoriadei, în Nicomidia Bitiniei şi de acolo în Niceea. De acolo, sârguindu-se să meargă la Ierusalim pentru praznicul Paştilor, s-a întors şi a venit în Pisinunt, de acolo în Capadocia şi în Siria, şi iarăşi a venit în Antiohia. Iar din Antiohia a venit în Ierusalim, unde petrecând el, a venit la dânsul spre cercetare Sfântul Apostol Pavel, după al treilea an al întoarcerii sale către Hristos, precum singur grăieşte în scrisoarea sa către Galateni: *După trei ani m-am suit în Ierusalim, ca să văd pe Petru şi am petrecut cu dânsul cincisprezece zile.*

În acest timp, după ce s-au aşezat legile cele bisericeşti, fericitul Pavel s-a dus la lucrul la care era chemat; iar marele Petru s-a întors iarăşi în Antiohia, unde, punând episcop pe Evod, a venit în Sinad, cetatea Frigiei. De acolo a mers în Nicomidia, unde a pus episcop pe Prohor. Însă Prohor, şi după primirea episcopiei, urma pe Sfântul Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu. Din Nicomidia, Sfântul Petru a mers în Ilion, cetatea Elespontului, unde, punând episcop pe Corneliu Sutaşul, s-a întors la Ierusalim. Şi i s-a arătat lui Domnul în vedenie, zicându-i: „Scoală, Petre, şi mergi la Apus, pentru că este trebuinţă să se lumineze Apusul cu propovăduirea ta şi Eu voi fi cu tine".

Într-acea vreme, Simon vrăjitorul a fost prins de ostaşii care îl căutau, precum s-a zis mai sus, şi a fost dus la Roma ca să-şi ia plată pentru faptele sale. Dar, fiind dus acolo, prin meşteşugul cel vrăjitoresc a întunecat minţile multora şi, înşelându-i, nu numai că n-a luat pedeapsă, dar multora li se părea că este zeu, pentru că acel mergător înainte al satanei, într-atât a făcut pe romani şi pe împăratul Claudie să se minuneze cu vrăjile sale, încât i-au săpat chipul lui şi l-au pus între cele două poduri de pe Tibru, scriind pe el: „Al lui

Simon, zeul cel sfânt!" De acest lucru, scriitorii bisericeşti Iustin şi Irineu scriu mai pe larg, iar noi, zice Simion Metafrast, să venim la cuvântul ce ne stă înainte.

Marele Apostol Petru, spunând fraţilor arătarea Domnului care i se făcuse lui în vedenie şi sfătuindu-i pe dânşii, a plecat iarăşi în Antiohia cercetând bisericile, unde a găsit şi pe Sfântul Pavel. De acolo, după ce a pus episcop pe Urban în Tars, pe Epafrodit în Lichia Andriatiei şi pe Fugel în Efes – despre care se zice că s-a abătut de la calea cea dreaptă şi s-a învoit cu Simon –, apoi a pus episcop la Smirna pe Apelie, care era frate cu Policarp. De aici a venit la filipeni în Macedonia, unde a pus episcop pe Olimp, iar tesalonicenilor pe Iason şi corintenilor pe Sila, pe care l-a găsit petrecând lângă marele Pavel; apoi la Patra a pus pe Irodion şi după aceea a plecat în Sicilia. Şi venind în Tavromenia, a petrecut puţină vreme la Pangratie, bărbatul cel bun cuvântător.

Acolo, învăţând şi botezând pe unul, anume Maxim, şi punându-l episcop, a venit în Roma, unde în toate zilele propovăduind prin adunări şi prin case pe Unul Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic şi pe Unul Domnul Iisus, Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat şi pe Unul Sfântul Duh, Domnul de viaţă făcător, a atras pe mulţi la credinţa lui Hristos şi, prin Sfântul Botez, i-a izbăvit de înşelăciunea idolească. Iar Simon vrăjitorul, văzând acestea, n-a voit să tacă şi să tăinuiască răutatea sa asupra lui; pentru că el socotea că este ruşine pentru el propovăduirea apostolului, căci prin ea se biruia slava lui. Deci a început la arătare să se împotrivească învăţăturii celei adevărate, prin cuvintele şi lucrurile sale cele mincinoase, clevetind pe Sfântul Petru prin mijlocul cetăţii, fără de ruşine. Şi făcea înaintea poporului nişte năluciri şi arătări care mergeau înaintea şi în urma lui şi cărora le zicea că sunt sufletele celor morţi, şi astfel arăta pe cei înviaţi din morţi, care i se închinau lui ca unui Dumnezeu. Iar pe cei şchiopi îi făcea să umble drept şi să sară; însă toate acestea prin năzucire, iar nu cu adevărat, după asemănarea acelui Proteu, vorbitorul de basme, care se schimba în felurite chipuri; căci uneori se arăta având două feţe, apoi, după puţin, se prefăcea în capră, în şarpe, în pasăre, se asemăna focului şi în toate chipurile se schimba, neîncetat înşelând pe cei nebuni. Iar marele apostol al Domnului, numai de se uita cândva de departe spre lucrurile lui, îndată toate năzucirile aceluia se stingeau.

Despre cearta Sfântului Apostol Petru cu Simon vrăjitorul, se mai povesteşte încă, afară de Metafrast, în Prolog şi în Mineiul cel mare, unde citim: Sfântul Petru, când a venit în Roma şi s-a înştiinţat

că acel Simon se numea pe sine "Hristos" şi făcea înaintea poporului minuni multe, s-a aprins de râvnă şi a mers la casa lui Simon, unde a găsit pe mulţi stând la poarta lui, care îl opreau pe el a intra înăuntru. Iar Petru a zis către dânşii: „Pentru ce mă opriţi a intra la vrăjitorul cel amăgitor?" Iar ei au zis: „Nu este vrăjitor, ci este zeu puternic şi a pus paznic la poarta sa, care ştie gândurile omeneşti". Aceasta spunând, au arătat apostolului un câine negru ce zăcea la poartă, zicându-i: „Acest câine omoară pe toţi cei ce gândesc nedrept despre Simon". Sfântul Petru a zis: „Eu grăiesc adevărat pentru el, că Simon este de la diavol". Deci, apropiindu-se, a zis câinelui: „Mergi şi spune lui Simon că Petru, Apostolul lui Hristos, vrea să intre la tine".

Şi mergând câinele, a spus cu glas omenesc lui Simon ceea ce îi poruncise Petru. Şi toţi văzând şi auzind pe câine vorbind omeneşte, s-au înspăimântat. Iar Simon, asemenea, pe acelaşi câine l-a trimis, zicându-i: „Să intre aici Petru". Şi intrând Petru, Simon a început a face năluciri înaintea poporului, fiind Petru de faţă. Iar sfântul, cu puterea lui Hristos, a arătat minuni şi mai mari. Şi ce minuni? Din minunile cele multe, Eghisipos grecul, istoricul bisericesc cel mai vechi, care a vieţuit aproape de apostoli, pomeneşte una singură.

Unei văduve oarecare din Roma, de bun neam, care se trăgea din seminţie împărătească, i-a murit fiul de vârstă tânără şi maica lui plângea pentru el cu tânguire. Iar cei ce o mângâiau pe ea şi-au adus aminte de bărbaţii care s-au arătat în Roma, adică de Petru şi de Simon vrăjitorul, că înviază morţii. Deci îndată au chemat unii pe Petru, iar alţii pe Simon să vină la acel mort. Acolo se adunaseră şi oameni cinstiţi şi mult popor ca să petreacă pe cel mort la mormânt. Şi a zis Sfântul Petru lui Simon vrăjitorul care se mândrea cu puterea sa înaintea poporului: „Cine din noi va învia pe acest mort, toţi să creadă învăţăturii aceluia, ca fiind adevărată". Iar poporul a lăudat cuvântul lui Petru. Deci Simon, nădăjduind spre meşteşugul său cel vrăjitoresc, a zis către popor: „De voi învia eu pe acel mort, apoi veţi ucide pe Petru?" Iar poporul a strigat, zicând: „Îl vom arde de viu înaintea ochilor tăi". Şi apropiindu-se Simon de patul mortului, a început a-şi face vrăjile sale şi, prin lucrarea diavolească care îi ajuta lui, a făcut astfel că mortul şi-a mişcat capul. Şi îndată poporul a început să strige: „Tânărul este viu. A înviat mortul". Iar pe Petru voiau îndată să-l arunce în foc. Apostolul însă, făcându-le semn cu mâna, îi ruga să tacă.

Deci, poporul tăcând, el le-a zis: „De este viu tânărul, apoi să se scoale, să vorbească şi să umble; iar, până ce aceasta nu o veţi vedea, să ştiţi cu adevărat că Simon vă înşeală cu năluciri şi cu

arătările sale!" Iar Simon, umblând mult împrejurul patului şi chemând diavolul cu puterea lui, nimic n-a putut spori; deci, umplându-se de ruşine, voia să fugă, dar poporul l-a oprit. Iar Sfântul Petru, ca unul iscusit într-un lucru ca acela, care înviase pe Tavita cea moartă şi făcuse şi alte minuni preaslăvite, acela stând de departe, şi-a ridicat mâinile spre cer şi, înălţându-şi ochii în sus, se ruga: „Doamne, Iisuse Hristoase, Tu ne-ai poruncit nouă, zicând: *Cu numele Meu pe cei morţi să-i înviaţi*... Deci mă rog Ţie, înviază pe acest tânăr mort, ca să cunoască popoarele acestea, că Tu eşti adevăratul Dumnezeu şi nu este altul afară de Tine, care viezi şi împărăteşti împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin". Astfel rugându-se, a strigat către cel mort, zicând: „Tânărule, scoală! Domnul meu Iisus Hristos te înviază şi te tămăduieşte pe tine!" Şi îndată mortul, deschizându-şi ochii, s-a sculat şi a început a grăi şi a umbla.

La această povestire a lui Eghisipos, Marcel romanul, care mai înainte fusese ucenic al acelui Simon vrăjitorul, iar apoi a fost luminat de Sfântul Petru prin credinţă şi prin Sfântul Botez, într-o scrisoare a sa către Sfinţii Mucenici Nereon şi Arhilie, scriind despre aceea, adaugă că tânărul care a înviat, căzând la picioarele lui Petru, striga: „Am văzut pe Domnul Iisus poruncind îngerilor, ca, pentru rugăciunile tale, să mă întoarcă pe mine maicii mele celei văduve".

Atunci tot poporul a început a striga, zicând: „Unul este Dumnezeu, pe Care Îl propovăduieşte Petru". Iar Simon vrăjitorul, cu nălucirea sa făcându-şi cap de câine, fugea, însă poporul l-a prins şi unii voiau să-l ucidă cu pietre, iar alţii să-l ardă. Dar Sfântul Petru i-a oprit, zicându-le: „Domnul şi Învăţătorul nostru ne-a poruncit să nu răsplătim rău pentru rău. Lăsaţi-l să meargă unde va voi, că destul îi este lui ruşinea, ocara şi cunoştinţa neputinţei sale, că nimic nu pot vrăjile lui".

Iar Simon, fiind liber – zice Marcel –, a venit la mine, socotind că eu nu ştiu de acel lucru minunat ce se făcuse şi a pus la uşa casei mele un câine mare legat cu lanţ de fier, zicând către mine: „Voi vedea dacă va veni Petru la tine, precum s-a obişnuit". După un ceas, Sfântul Petru a venit la uşă şi dezlegând acel câine, a zis către dânsul: „Du-te şi spune lui Simon vrăjitorul să înceteze a înşela cu lucrarea cea diavolească pe oameni, pentru care Hristos şi-a vărsat sângele". Deci câinele, ducându-se, a grăit lui Simon cu glas omenesc, spunându-i cele poruncite de apostol. Iar eu, auzind şi văzând aceasta – zice Marcel –, am ieşit degrabă în întâmpinarea Sfântului Petru şi l-am primit cu cinste în casa mea, iar pe Simon vrăjitorul şi pe câinele acela i-am gonit afară. Iar câinele, nevătămând pe nimeni altul, s-a

repezit numai la Simon şi, apucându-l cu dinţii, l-a trântit la pământ. Iar Petru, privind la aceea pe fereastră, a poruncit câinelui, în numele lui Hristos, să nu vatăme trupul lui Simon. Deci câinele, nevătămându-i trupul, i-a rupt toate hainele de pe dânsul, încât nici o parte a trupului lui nu mai rămăsese acoperită.

Deci poporul, văzând aceasta, striga împotriva lui Simon, ocărându-l şi batjocorindu-l. Şi l-au izgonit din cetate, împreună cu acel câine. Iar Simon, pentru nişte ruşini şi înfruntări ca acestea, un an întreg nu s-a mai arătat în Roma, până când a fost lăudat înrăutăţitul de cei răi înaintea lui Nero, împăratul de după Claudie. Atunci Nero căutându-l pe el, l-a iubit foarte şi l-a făcut prietenul său.

Iar în Prolog şi în Mineiul cel mare se mai povesteşte despre Simon şi că a poruncit să fie tăiat, făgăduind că a treia zi are să învieze. Şi a pus în locul său sub sabie un berbece, făcându-l pe el om prin nălucire şi a fost tăiat berbecul în locul lui. Iar Sfântul Petru, gonind diavoleasca nălucire de la berbecul cel tăiat, a vădit lucrul cel mincinos al lui Simon, cunoscându-se de toţi, că nu Simon are capul tăiat, ci berbecul. Iar despre biruinţa desăvârşită a Sfântului Petru asupra acelui vrăjitor şi despre pierzarea lui, de toţi se scrie cu un glas astfel: Simon vrăjitorul, neputând întru nimic să biruiască pe Apostolul Petru, nici să sufere mai mult înfruntarea şi ruşinea sa, s-a făgăduit că se va înălţa la cer.

Deci, adunând el toată puterea diavolilor care îi slujeau, s-a dus în mijlocul cetăţii Roma şi, suindu-se pe o zidire înaltă, având capul încununat cu cunună de dafini, a început din înălţime cu mânie a grăi către popor: „Romani, deoarece până acum aţi petrecut în nebunie şi lăsându-mă pe mine, aţi urmat lui Petru, acum şi eu vă voi lăsa şi nu voi mai apăra cetatea aceasta. Deci voi porunci îngerilor mei ca în faţa voastră să mă ia în mâinile lor şi mă voi înălţa la tatăl meu din cer, de unde voi trimite mari pedepse asupra voastră, că n-aţi ascultat cuvintele mele, nici n-aţi crezut lucrurilor mele".

Acestea zicându-le vrăjitorul Simon, a plesnit din mâini, s-a înălţat în văzduh şi a început a zbura şi a se sui spre înălţime, înălţându-l pe el diavolii. Iar poporul, mirându-se foarte, zicea unul către altul: „Acest lucru este de la Dumnezeu, ca să zboare cu trupul prin văzduh". Atunci marele Apostol Petru a început a se ruga în auzul tuturor, zicând: „Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul meu, arată înşelăciunea acelui vrăjitor, ca să nu smintească popoarele, care cred în Tine!" Apoi iar a strigat, zicând: „Vouă, diavolilor, vă poruncesc, în numele Dumnezeului meu, să nu-l purtaţi mai mult, ci să-l lăsaţi acolo în văzduh unde este acum!"

Atunci diavolii cei certaţi de apostol, îndată au fugit de la Simon prin văzduh şi ticălosul vrăjitor a căzut jos, precum odinioară a căzut diavolul cel lepădat din cer, şi astfel i s-a sfărâmat tot trupul. Iar poporul, văzând acestea, a strigat multă vreme, zicând: „Mare este Dumnezeul propovăduit de Petru. În adevăr, nu este altul afară de Acela Dumnezeu adevărat!"

Iar vrăjitorul căzând, deşi se zdrobise foarte rău, era încă viu, după rânduiala lui Dumnezeu, ca să cunoască neputinţa şi ticăloşia sa cea diavolească, să se umple de ruşine şi să înţeleagă puterea lui Dumnezeu cel Atotputernic. Şi zăcea sfărâmat pe pământ, suferind dureri cumplite în toate mădularele şi fiind de râs la tot poporul; iar a doua zi şi-a lepădat spurcatul său suflet, dându-l în mâinile diavolilor, ca să-l ducă în iad la tatăl lor, satana. Iar Sfântul Petru, după căderea lui Simon, stând la un loc înalt şi făcând semn cu mâna poporului, care striga, să tacă, a început a-l învăţa cunoştinţa adevăratului Dumnezeu; şi vorbind mult către dânşii, pe cei mai mulţi i-a povăţuit la credinţa creştinească.

Deci, aflând împăratul Nero de moartea cea ruşinoasă a prietenului său, s-a mâniat pe Sfântul Apostol Petru şi voia să-l ucidă. Dar acea mânie şi răutate împărătească nu s-a săvârşit îndată asupra Sfântului Apostol, ci după câţiva ani, după cum spune Sfântul Simeon Metafrast. Căci după moartea lui Simon vrăjitorul, Sfântul Petru n-a mai stat mult în Roma, ci, luminând pe mulţi prin Sfântul Botez, le-a făcut biserică şi, punându-le pe Lin episcop, s-a dus în Parachin, unde a pus episcop pe Epafrodit, altul, nu cel dintâi. După aceea s-a dus în Sirmia, cetatea Spaniei, în care punând episcop pe Epenet, s-a dus în Cartagina, cetatea Africii. Acolo, sfinţind episcop pe Crescent, s-a dus în Egipt, în cetatea cea cu şapte porţi, care se numeşte Teba, punându-l episcop pe Ruf, iar în Alexandria l-a pus episcop pe Marcu Evanghelistul. Apoi s-a dus iarăşi în Ierusalim, având descoperire despre Adormirea Preacuratei Fecioare Maria.

Deci, după aceea s-a întors iarăşi în Egipt. Apoi, trecând Africa, s-a dus la Roma şi de acolo la Mediolan şi la Fotichin, în care punând episcopi şi preoţi, s-a dus în Britania. Acolo, petrecând multă vreme şi aducând multe popoare la credinţa în Hristos, a văzut pe un înger, care i s-a arătat, zicându-i: „Petre, s-a apropiat vremea ducerii tale din viaţa aceasta; deci se cade să te întorci la Roma, unde, suferind moarte pe cruce, vei lua răsplătire dreaptă de la Domnul nostru Iisus Hristos". Iar Petru, mulţumind lui Dumnezeu pentru aceasta, a mai zăbovit câteva zile în Britania, întărind Bisericile şi punând episcopi, preoţi şi diaconi. Iar în al doisprezecelea an al

împărăţiei lui Nero, s-a întors iarăşi în Roma. Aici a pus episcop întru ajutorul ocârmuirii bisericeşti pe Clement, care se lepăda şi nu voia un jug ca acela, însă plecându-se cuvintelor Apostolului Petru, şi-a plecat grumazul sub jugul lui Hristos şi, împreună cu învăţătorul său şi cu ceilalţi bărbaţi sfinţiţi, trăgea căruţa cuvântului lui Dumnezeu. Deci mulţi bărbaţi şi femei din Roma, din cei de bun neam şi prealuminaţi şi chiar din rânduiala senatorilor, s-au luminat prin credinţă şi prin Sfântul Botez.

Iar împăratul Nero avea două oarecare femei prea frumoase, pe care le iubea mai mult decât pe toate celelalte ţiitoare ale sale. Acelea primind sfânta credinţă, s-au întărit în viaţa cea curată şi nu voiau să se supună voinţei împăratului care era pătimaş. Iar el, fiind prea fără de ruşine în pofte şi nesăţios în fapte spurcate, s-a mâniat asupra întregii Biserici a credincioşilor, dar mai ales asupra Apostolului Petru, care era pricinuitorul întoarcerii la Hristos şi la viaţa cea curată a celor două femei. Şi aducându-şi aminte, pe lângă aceasta, şi de moartea lui Simon vrăjitorul, care i-a fost prieten bun, căuta pe Petru ca să-l ucidă.

Aici Eghisipos, istoricul bisericesc cel mai sus pomenit, scrie: „Pe când Sfântul Petru era căutat spre ucidere, l-au rugat credincioşii să se ascundă şi să iasă din Roma, pentru folosul multora. Dar Petru n-a voit să facă aceasta nicidecum, ci dorea să pătimească şi să moară pentru Hristos. Iar poporul credincios, plângând, ruga pe apostol să-şi păzească viaţa sa cea atât de trebuincioasă Sfintei Biserici, care se învifora în mijlocul primejdiilor de valurile necredincioşilor. Deci, fiind înduplecat Sfântul Petru de lacrimile turmei celei cuvântătoare a lui Hristos, a făgăduit să iasă din cetate şi să se ascundă; iar în noaptea următoare, făcând sobornicească rugăciune şi sărutând pe toţi, a plecat singur. Şi când era la porţile cetăţii, a văzut înaintea sa pe Mântuitorul Hristos venind către cetate; iar Petru, închinându-se Lui, I-a zis: *Doamne, unde mergi?* Răspuns-a Domnul: *Mă duc în Roma, ca iarăşi să mă răstignesc!* Zicând Domnul acestea, S-a făcut nevăzut. Iar Petru, minunându-se, a cunoscut că Hristos, pătimind întru robii Săi, ca întru adevăratele Sale mădulare, voieşte ca şi cu trupul lui să pătimească în Roma. Deci s-a întors iarăşi la Biserică şi a fost prins de către ostaşi, care l-au dat spre moarte".

Sfântul Simeon Metafrast povesteşte, că nu a fost prins numai Sfântul Petru singur, ci şi mulţi credincioşi, între care erau şi Clement, Irodion şi Olimp. Pe aceştia, tiranul Nero i-a osândit la tăiere cu sabia, iar pe Sfântul Petru, la răstignire. Şi luându-i ostaşii pe toţi, i-au dus la locul de moarte. Apoi cruţându-l pe Clement, l-au

slobozit în pace, ca pe unul ce era rudenie împărătească, iar pe Irodion şi Olimp, care veniseră cu Sfântul Petru în Roma, i-au ucis cu sabia şi împreună cu ei au tăiat şi o mulţime de credincioşi. Iar Sfântul Petru a rugat pe răstignitorii săi să-l răstignească cu capul în jos şi nu drept, cinstind întru aceea pe Domnul său, Care de voie S-a răstignit pe cruce, ca să nu semene Aceluia întru răstignire, ci sub picioarele Lui să-şi plece capul său.

Astfel s-a sfârşit marele Apostol al lui Dumnezeu, Sfântul Petru, prin moarte pe cruce, preaslăvind pe Dumnezeu, pentru că suferind multă durere din pricina piroanelor din mâini şi din picioare, şi-a dat sufletul său cel fără de prihană în mâinile lui Dumnezeu, în 29 de zile ale lunii iunie. Iar Sfântul Clement, ucenicul Sfântului Petru, cerând trupul apostolului, l-a luat de pe cruce şi, învelindu-l, a chemat pe credincioşii care rămăseseră şi pe arhierei şi l-au îngropat cu cinste. Asemenea şi trupurile Sfinţilor Irodion şi Olimp, care au pătimit cu el, şi pe ale celorlalţi credincioşi, îngropându-le cu cinste, au slăvit pe Hristos Dumnezeul, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI
VIAŢA SFÂNTULUI, SLĂVITULUI ŞI ÎNTRU TOT LĂUDATULUI APOSTOL PAVEL

Sfântul Apostol Pavel, care mai înainte de apostolie se numea Saul, era de neam iudeu din seminţia lui Veniamin. El s-a născut în Tarsul Ciliciei, din părinţi cinstiţi, care mai înainte au petrecut în Roma, apoi s-au mutat în Tarsul Ciliciei cu cinstitul titlu de cetăţeni romani, pentru care Pavel după aceea s-a numit şi roman. El era rudenie cu Sfântul întâiul Mucenic şi Arhidiacon Ştefan şi a fost dat de părinţii săi în Ierusalim la învăţătura cărţii şi a toată legea lui Moise, fiind ucenic al slăvitului dascăl Gamaliel. Şi avea prieten şi împreună ucenic la învăţătură pe Varnava, care s-a făcut după aceea apostol al lui Hristos. Şi se deprinsese bine la legea părintească, fiind foarte râvnitor după ea, şi se lipise de farisei.

Pe vremea aceea, în Ierusalim şi în cetăţile dimprejur, precum şi prin sate, se răspândise buna vestire a lui Hristos, de către sfinţii apostoli. Şi ei aveau multă întrebare cu fariseii, cu saducheii şi cu toţi cărturarii şi învăţătorii legii evreieşti, cărora, propovăduitorii lui Hristos le erau urâţi şi prigoniţi. Deci Saul ura şi el pe Sfinţii

Apostoli şi nici nu voia să audă propovăduirea lor cea despre Hristos, iar pe Varnava, care era acum apostol al lui Hristos, îl batjocorea, vorbind hule împotriva lui Hristos.

Iar pe când rudenia lui, Sfântul Mucenic şi Arhidiacon Ştefan, era ucis cu pietre de către evrei, lui ~~Saul nu~~ numai că nu-i era jale de sângele de un neam cu el care se vărsa fără de vină, ci se învoia la acea ucidere şi păzea hainele evreilor celor ce ucideau pe Ştefan. Deci, luând putere de la arhierei şi de la bătrâni, făcea mult rău Bisericii, intrând în casele credincioşilor, de unde târa pe bărbaţi şi pe femei şi îi ducea în temniţe. Şi nu era destul că prigonea pe credincioşii din Ierusalim, dar s-a dus şi în Damasc cu scrisoare arhierească, suflând cu izgonire şi cu ucidere asupra ucenicilor Domnului, vrând ca şi acolo, de va afla bărbaţi şi femei crezând în Hristos, să-i prindă şi să-i ducă legaţi la Ierusalim. Şi aceasta a fost pe vremea împărăţiei lui Tiberiu.

Deci apropiindu-se el de Damasc, deodată l-a strălucit o lumină din cer şi, căzând el la pământ, a auzit un glas, zicându-i: *Saule, Saule, pentru ce mă prigoneşti?* Iar el, înspăimântându-se, a zis: *Cine eşti, Doamne?* Iar Domnul a zis: *Eu sunt Iisus, pe Care tu îl prigoneşti. Cu greu îţi este ţie a da cu piciorul împotriva pironului.* Iar el, tremurând şi înspăimântându-se, a zis: *Doamne, ce îmi porunceşti să fac?* Iar Domnul i-a zis: *Scoală-te şi intră în cetate şi ţi se va spune ţie ce ţi se cade să faci.*

Asemenea s-au înspăimântat şi ostaşii care erau cu Saul, minunându-se pentru că glasul care grăia lui Saul îl auzeau, dar nu vedeau pe nimeni. Atunci Saul, sculându-se de la pământ şi deschizându-şi ochii săi, nu vedea pe nimeni, pentru că orbise de ochii cei trupeşti, începând a i se lumina ochii cei duhovniceşti. Deci l-au luat de mână şi l-au dus în Damasc, unde a petrecut trei zile, fără să vadă, nemâncând, nici bând nimic, ci rugându-se neîncetat. Iar în Damasc era Sfântul Apostol Anania, căruia i se arătase Domnul în vedenie şi căruia i-a poruncit să-l caute pe Saul, care locuieşte în casa unui om pe nume Iuda; deci să se ducă acolo şi să-i lumineze ochii lui cei trupeşti prin atingere, iar pe cei sufleteşti prin Sfântul Botez.

Atunci Anania a răspuns: *Doamne, am auzit de la mulţi despre bărbatul acesta, câte răutăţi a făcut sfinţilor Tăi în Ierusalim, şi chiar aici a venit cu putere de la arhierei ca să lege pe toţi cei ce cheamă numele Tău!* Iar Domnul a zis către dânsul: *Mergi fără de frică, fiindcă acesta Îmi este vas ales, ca să poarte numele Meu înaintea neamurilor, împăraţilor şi fiilor lui Israel, pentru că îi voi spune câte i se cade lui să pătimească pentru numele Meu.* Iar Sfântul Anania,

mergând după porunca Domnului şi găsind pe Saul, şi-a pus mâinile peste dânsul. Atunci, deodată au căzut de pe ochii lui ca nişte solzi şi îndată a văzut. Apoi, sculându-se, s-a botezat şi s-a umplut de Duhul Sfânt, care l-a sfinţit pe el spre apostolească slujbă, fiind numit din Saul, Pavel. După aceea, Pavel a început prin sinagogi a propovădui pe Hristos, că este Fiul lui Dumnezeu; iar cei ce-l auzeau se mirau toţi şi ziceau: *„Oare nu este acesta acela care în Ierusalim gonea pe cei ce chemau numele lui Iisus Hristos? Au n-a venit aici ca să lege pe unii ca aceia şi să-i ducă la arhierei?" Iar el mai mult se întărea şi tulbura pe evreii care petreceau în Damasc, dovedind că Acesta este Iisus Hristos.*

Atunci iudeii s-au umplut de mânie asupra lui şi s-au sfătuit să-l omoare. Şi străjuiau porţile cetăţii ziua şi noaptea ca să nu poată scăpa de dânşii. Dar ucenicii lui Hristos, care erau în Damasc cu Anania, aflând că iudeii vor să-l ucidă pe Pavel, l-au luat noaptea şi l-au lăsat într-o coşniţă peste zidul cetăţii. Şi plecând el din Damasc, nu s-a întors la Ierusalim, ci mai întâi s-a dus în Arabia, precum scrie despre aceasta către Galateni: *Nu am primit sfat de la trup şi de la sânge, nici nu m-am suit la Ierusalim, la apostolii cei mai înainte de mine, ci m-am dus în Arabia, şi m-am întors iarăşi în Damasc. Apoi, după trei ani, m-am suit la Ierusalim, ca să cunosc pe Petru.*

Şi venind în Ierusalim, Sfântul Pavel încerca să se lipească de ucenicii Domnului, iar ei se temeau de dânsul, necrezând că este ucenicul Domnului. Iar Sfântul Apostol Varnava, văzându-l pe el şi înţelegând întoarcerea lui spre Hristos, s-a bucurat şi l-a dus la apostoli. Iar Pavel le-a spus lor cum a văzut în cale pe Domnul, ce i-a zis şi cum în Damasc îndrăznea pentru numele lui Iisus Hristos. Deci Sfinţii Apostoli, auzind aceasta, s-au umplut de bucurie şi slăveau pe Domnul Hristos. Iar Sfântul Pavel şi în Ierusalim se întreba cu iudeii şi cu elinii pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos.

Iar odată, stând în biserică şi rugându-se, a rămas uimit şi a văzut pe Domnul, zicându-i: *Sârguieşte-te şi ieşi degrabă din Ierusalim, fiindcă aici nu vor primi mărturia ta pentru Mine.* Iar el a zis către Domnul: „Singuri iudeii ştiu că eu puneam în temniţă şi băteam prin adunări pe cei ce credeau în Tine, iar când se vărsa sângele lui Ştefan, mărturisitorul Tău, stăteam eu însumi acolo, pentru că şi eu voiam uciderea lui şi păzeam hainele celor ce-l ucideau pe el". Atunci Domnul a zis către dânsul: *Mergi, că Eu te voi trimite pe tine la neamuri departe!*

După vedenia aceasta, Sfântul Pavel, deşi voia să mai zăbovească în Ierusalim câteva zile, ca să se îndulcească de vederea feţei

şi de vorbele apostolilor, însă nu se putea, fiindcă aceia cu care se întreba pentru Hristos, se porniseră spre mânie şi căutau să-l ucidă. Şi înţelegând fraţii aceasta, l-au dus în Cezareea şi l-au lăsat în Tars, unde Sfântul Pavel a petrecut învăţând poporul cuvântul lui Dumnezeu, până ce a venit Varnava de l-a luat şi l-a dus în Antiohia, unde, învăţând în biserică un an întreg, mult popor a întors la Hristos şi i-a numit pe ei creştini. Iar după împlinirea anului, amândoi Sfinţii Apostoli, Varnava şi Pavel, s-au întors în Ierusalim şi au spus Sfinţilor Apostoli despre acelea ce a lucrat darul lui Dumnezeu în Antiohia şi astfel au veselit foarte pe Biserica lui Hristos din Ierusalim. Apoi au adus şi multă milostenie de la antiohienii cei de bunăvoie dătători, pentru fraţii cei săraci şi scăpătaţi, care petreceau în Iudeea; deoarece pe atunci, împărăţind Claudie, era foarte mare foamete, după proorocia Sfântului Agav, care era unul din cei şaptezeci de apostoli.

Şi plecând ei din Ierusalim, s-au dus iarăşi în Antiohia, unde petrecând câtva timp în postiri şi rugăciuni, în slujirea dumnezeieştii Liturghii şi în bună vestirea cuvântului lui Dumnezeu, Duhul Sfânt a voit să-i trimită pe dânşii la popoare spre propovăduire, zicând către cei mai mari ai Bisericii din Antiohia: *Osebiţi Mie pe Varnava şi pe Pavel la lucrul pentru care i-am chemat pe dânşii*. Atunci ei, postind, rugându-se şi punându-şi mâinile pe dânşii, i-au slobozit, iar Pavel şi Varnava, fiind trimişi de Duhul Sfânt, s-au dus în Seleucia. Apoi, de acolo au plecat în Cipru şi, venind în Salamina, au vestit Cuvântul lui Dumnezeu în adunările iudeilor.

După aceea, străbătând insula până la Pafa, au aflat pe un oarecare prooroc iudeu vrăjitor şi mincinos, cu numele Bariisus sau Elimas, care era împreună cu antipatul Serghie Pavel, bărbat înţelept. Acest antipat, chemând la el pe Varnava şi pe Pavel, cerca să audă de la dânşii cuvântul lui Dumnezeu şi a crezut cele grăite de dânşii. Iar Elimas vrăjitorul se împotrivea lor, căutând să întoarcă pe antipat de la credinţă. Iar Sfântul Pavel umplându-se de Duhul Sfânt şi căutând spre acel vrăjitor, a zis: „O, plinule de toată înşelăciunea şi de toată răutatea, fiule al diavolului, vrăjmaşule a toată dreptatea, nu încetezi a răzvrăti căile Domnului cele drepte? Acum, iată, mâna Domnului peste tine şi vei fi orb, nevăzând soarele până la o vreme!" Şi îndată a căzut peste dânsul ceaţă şi întuneric şi, pipăind, căuta povaţă. Atunci antipatul, văzând cele ce se făcuseră, a crezut, minunându-se de învăţătura Domnului. Împreună cu dânsul a crezut şi mult popor, iar Biserica lui Hristos se înmulţea. Şi plecând de la Pafa, Sfântul Pavel şi cei ce erau cu el au mers în Perga Pamfiliei şi de acolo în Antiohia Pisidiei, care este alta decât Antiohia cea mare a Siriei.

Acolo propovăduind pe Hristos, după ce mulţi au crezut, zavistnicii iudei au îndemnat pe mai marii cetăţii, care erau de păgânătatea elinească, să izgonească cu necinste din cetate şi din hotarele lor pe sfinţii apostoli. Iar ei, scuturând praful de pe picioarele lor, au plecat în Iconia, unde, petrecând multă vreme, au îndrăznit la propovăduirea cuvântului. Şi au adus la credinţă mulţime multă de iudei şi elini, nu numai cu propovăduirea, ci şi cu semne şi minuni, care se făceau prin mâinile lor. Acolo au adus la credinţă şi pe Sfânta fecioară Tecla, făcând-o mireasă a lui Hristos. Iar iudeii care nu crezuseră au îndemnat pe elini, cu mai marii lor, să ocărască pe apostoli şi să-i ucidă cu pietre. Iar ei, aflând de aceasta, au fugit în părţile Licaoniei, în Listra şi în Derbe şi în cele din jurul lor. Şi au binevestit şi acolo, şi au ridicat în picioare, cu numele lui Hristos, pe un om şchiop din naştere, care nu umblase niciodată şi care îndată a sărit şi umbla. Iar poporul, văzând această minune, şi-a ridicat glasul, zicând pe licaoneşte: *Zeii, asemănându-se oamenilor, s-au pogorât la noi*.

Ei numeau pe Varnava, Die, iar pe Pavel, Hermes. Deci, aducând tauri şi împletindu-le cununi, voiau să le facă jertfe. Iar Varnava şi Pavel, rupându-şi hainele de pe ei, au venit între popor strigând şi zicând: „Oamenilor, de ce faceţi aceasta, că şi noi suntem oameni pătimaşi ca şi voi". Apoi au început a le vorbi despre Unul Dumnezeu Care a făcut cerul, pământul, marea şi toate cele dintr-însele; Care dă ploaie din cer, rânduieşte vremuri roditoare şi umple de hrană şi de veselie inimile omeneşti.

Grăindu-le acestea, abia au potolit poporul, ca să nu le jertfească. Deci, petrecând ei în Listra şi învăţând, au venit din Antiohia şi din Iconia nişte iudei şi au îndemnat poporul să se depărteze de apostoli, zicându-le: „Aceia nu grăiesc nimic adevărat, ci spun numai minciuni". Şi au răzvrătit încă şi mai rău pe acei oameni, încât pe Sfântul Pavel, ca pe un mai mare al cuvântului, l-au bătut cu pietre şi l-au scos afară din cetate, socotind că a murit. Dar el, sculându-se, a intrat în cetate şi a doua zi a plecat cu Varnava în Derbe, binevestind şi învăţând pe mulţi în cetatea aceea, apoi s-au întors iar în Listra, în Iconia şi în Antiohia Pisidiei. Aici, întărind sufletele ucenicilor, i-au rugat să petreacă în credinţă şi le-au hirotonisit preoţi la toate bisericile; apoi, rugându-se cu post, i-au încredinţat Domnului în Care crezuseră.

După aceea, trecând Pisidia, au venit în Pamfilia. Şi vorbind cuvântul Domnului în Perga, s-au pogorât în Atalia. De acolo s-au dus cu corabia în Antiohia Siriei, de unde au fost trimişi de la început de Duhul Sfânt să propovăduiască neamurilor cuvântul Domnului.

Deci, ajungând în cetatea Antiohia, au adunat Biserica şi au spus tuturor câte a făcut Dumnezeu cu dânşii şi câte popoare din neamuri au fost aduse la Hristos. Iar după o vreme, între iudeii şi elinii care crezuseră în Antiohia s-a făcut ceartă pentru tăierea împrejur. Unii ziceau că nu este cu putinţă a se mântui fără tăierea împrejur, iar alţii socoteau lucru greu pentru ei acea tăiere împrejur. Pentru aceea a fost nevoie ca Sfinţii Apostoli Pavel şi Varnava să se ducă în Ierusalim la apostoli şi la bătrâni ca să-i întrebe de tăierea împrejur şi să le vestească că Dumnezeu a deschis păgânilor uşa credinţei.

Cu această vestire au bucurat foarte mult pe toţi fraţii Ierusalimului. Şi sfătuindu-se sobornicește Sfinţii Apostoli şi bătrânii în Ierusalim, au lepădat cu totul tăierea împrejur a Legii vechi, ca netrebuincioasă darului cel nou şi le-au poruncit să se ferească de mâncările jertfite idolilor şi de desfrâu, şi ca întru nimic să nu facă strâmbătate aproapelui. Şi au trimis cei din Ierusalim în Antiohia pe Sfinţii Pavel şi Varnava, şi cu ei pe Iuda şi pe Sila. Şi ajungând ei în Antiohia, au petrecut acolo multă vreme, apoi s-au dus iar la neamuri, despărţindu-se unul de altul, Varnava a luat pe Marcu, rudenia sa şi s-a dus în Cipru, iar Pavel, luând pe Sila, s-a dus în Siria şi în Cilicia şi, străbătând cetăţile de acolo, a întărit Bisericile. Apoi, venind în Derbe şi în Listra, a tăiat împrejur pe Timotei, ucenicul său, pentru iudeii care cârteau.

De acolo s-a dus în Frigia şi în părţile Galatiei. Apoi s-a dus în Misia şi voia să se ducă şi în Bitinia, dar Duhul Sfânt n-a voit aceasta. Pentru că Pavel, fiind în Troada cu cei ce îi urmau lui, i s-a arătat lui noaptea o vedenie în felul acesta: un bărbat oarecare, cu chipul macedonean, stătea înaintea lui şi-l ruga, zicându-i: „Vino în Macedonia şi ne ajută". Deci Pavel a cunoscut, după vedenia aceea, că îl cheamă Domnul în Macedonia, ca să propovăduiască. Şi plecând din Troada, s-a dus la Samotracia, iar a doua zi la Neapoli şi de acolo la Filipi, care este cea dintâi cetate a acestei părţi a Macedoniei şi colonie romană. Acolo, pe o femeie oarecare, cu numele Lidia, vânzătoare de porfiră, învăţând-o credinţa în Hristos şi botezând-o, a fost rugat de dânsa să petreacă în casa ei împreună cu ucenicii săi.

Iar Pavel, mergând odată la adunarea bisericească spre rugăciune, l-a întâmpinat o fecioară care avea un duh necurat pitonicesc, care făcea multă dobândă stăpânilor săi, vrăjind. Aceea urmând lui Pavel şi ucenicilor lui, striga: „Aceşti oameni sunt slugile Dumnezeului celui de sus, care ne vestesc nouă calea mântuirii". Aceasta o făcea în multe zile; iar Pavel, supărându-se şi întorcându-se spre ea, a certat duhul în numele lui Iisus Hristos şi l-a gonit dintr-însa. Şi

văzând stăpânii ei că le-a pierit nădejdea câştigului lor, au prins pe Pavel şi pe Sila şi i-au dus la boieri şi la voievozi, zicând: „Oamenii aceştia ne tulbură cetatea şi, fiind evrei, au nişte obiceiuri care nu ni se cade nouă a le primi, nici a le face, noi fiind romani".

Iar voievozii, rupându-le lor hainele, au poruncit să-i bată pe ei cu toiege. Deci, dându-le lor multe bătăi, i-au băgat în temniţă, unde rugându-se ei la miezul nopţii, temniţa s-a cutremurat, uşile s-au deschis şi legăturile s-au dezlegat. Iar străjerul temniţei, văzând acest lucru, a crezut în Hristos, i-a dus în casa sa, i-a spălat de răni şi s-a botezat cu toată casa sa. Apoi le-a pus masă înaintea lor, după care apostolii iarăşi s-au dus în temniţă.

Iar a doua zi, voievozii căindu-se că au bătut cu asprime pe oamenii cei nevinovaţi, au trimis la temniţă, poruncind să-i lase liberi să se ducă unde vor voi. Iar Pavel a zis către dânşii: „După ce ne-au bătut pe noi înaintea poporului, fiind nevinovaţi şi de neam roman şi, punându-ne în temniţă, acum în taină să ne scoată? Dar nu aşa, ci să vină ei singuri să ne scoată!" Şi întorcându-se trimişii, au spus voievozilor cuvintele lui Pavel. Iar voievozii s-au temut, aflând că cei legaţi pe care i-au bătut sunt romani, şi ducându-se, i-au rugat să iasă din temniţă şi din cetate.

Deci ieşind ei din temniţă, s-au dus în casa Lidiei, femeia la care găzduiseră mai înainte, şi au mângâiat pe fraţii ce se adunaseră acolo; apoi sărutându-i, s-au dus în Amfipoli şi la Apolonia, iar după aceea au venit în Tesalonic, unde pe mulţi au câştigat prin buna vestire. Iar zavistnicii iudei, adunând pe nişte oameni răi clevetitori, au năvălit asupra casei lui Iason, unde găzduiau apostolii şi, negăsindu-i, au prins pe Iason şi pe unii din fraţi, şi i-au dus la mai marii cetăţii, clevetindu-i ca pe nişte potrivnici cezarului, care zic că este alt împărat, care se numeşte Iisus. Deci Iason abia a fost liberat din supărarea aceea.

Iar sfinţii apostoli, care se ascunseseră de acei zavistnici, au ieşit noaptea din cetate şi au mers în Veria. Dar şi acolo zavistia evreiască n-a dat odihnă Sfântului Pavel, pentru că, înştiinţându-se evreii din Tesalonic că Pavel propovăduieşte Cuvântul lui Dumnezeu şi în Veria, au mers şi acolo, pornind şi tulburând popoarele şi ridicându-le împotriva lui Pavel. Deci sfântul apostol a fost nevoit să iasă şi de acolo, nu că se temea de moarte; ci, fiind rugat de fraţi ca să-şi ferească viaţa sa pentru mântuirea a mai multora. Şi a fost lăsat de ei să meargă pe lângă mare, iar pe Sila şi pe Timotei i-a lăsat acolo să întărească pe cei nou luminaţi, pentru că ştia că iudeii caută numai capul lui.

Deci a şezut în corabie şi s-a dus la Atena. Şi văzând cetatea plină de idoli, se întărâta cu duhul, fiindu-i jale de pierzarea atâtor de multe suflete. Şi se întreba în toate zilele cu iudeii în adunări, iar în târguri cu elinii şi cu filosofii lor. Şi a fost dus de ei la Areopag, la un loc care se numea aşa fiindcă acolo se făceau judecăţile cele de moarte, lângă capiştea lui Area. Şi l-au dus pe el acolo, pe de o parte, pentru că voiau să audă ceva nou de la dânsul; iar pe de alta – precum zice Sfântul Ioan Gură de Aur –, ca să-l dea judecăţii, muncilor şi morţii, de vor auzi de la dânsul ceva vrednic de pedeapsă. Iar Sfântul Pavel, luând pricină de la o capişte care avea scris deasupra: „Necunoscutului Dumnezeu", a început a le propovădui pe adevăratul Dumnezeu, care le era neştiut până atunci, zicându-le: „Pe Cel care, neştiindu-L, Îl cinstiţi cu bunăcuviinţă, pe Acesta eu Îl propovăduiesc vouă!" Şi le spunea cele despre Dumnezeu, Ziditorul a toată lumea, pentru pocăinţă, pentru judecată şi pentru învierea morţilor.

Şi auzind ei de învierea morţilor, unii îşi băteau joc, alţii încă voiau să mai audă despre aceea. Deci Pavel a ieşit din mijlocul lor neosândit, ca un nevinovat, iar Cuvântul lui Dumnezeu nu era fără de folos şi fără de câştigarea sufletelor, căci unii bărbaţi, lipindu-se de el, au crezut în Hristos şi s-au botezat. Iar între aceştia era şi Dionisie Areopagitul şi o cinstită femeie cu numele Damar şi alţii mulţi cu dânşii.

Iar Pavel, ieşind din Atena, a mers în Corint şi a petrecut acolo la un iudeu cu numele Acvila. Şi au venit la dânsul din Macedonia şi Sila cu Timotei şi slujeau împreună cuvântului. Iar Acvila şi femeia sa, Priscila, erau cu meşteşugul făcători de corturi. Şi deprinzând Pavel meşteşugul lor, lucra împreună cu ei, câştigându-şi hrană lui şi celor împreună cu dânsul din osteneala mâinilor sale, precum zice în Epistola către Tesaloniceni: *Nu în zadar am mâncat pâine de la cineva, ci lucrând ziua şi noaptea, ca să nu îngreunez pe nimeni*. Şi iarăşi: *Trebuinţei mele şi celor ce au fost cu mine, au slujit mâinile mele acestea*. Şi se întreba cu iudeii prin adunări în toate sâmbetele, mărturisindu-le că Iisus este Hristos, adevăratul Mesia. Şi împotrivindu-se iudeii şi hulind, Pavel şi-a scuturat hainele sale, zicând către dânşii: *Sângele vostru asupra capetelor voastre, că eu sunt curat; de acum mă voi duce la neamuri*.

Şi când Pavel voia să se despartă de Corint, Domnul i S-a arătat noaptea în vedenie, zicându-i: *Nu te teme, ci propovăduieşte cuvântul Meu şi nu tăcea, fiindcă mult popor am în această cetate, care va crede în Mine, iar Eu sunt cu tine şi nimeni nu va putea să-ţi facă ţie rău*. Sfântul Pavel a petrecut în Corint un an şi şase luni, învăţând pe

iudei şi pe elini Cuvântul lui Dumnezeu. Şi mulţi, crezând, s-au botezat; asemenea şi Crisp, mai marele soborului, crezând cu toată casa sa, s-a botezat. Iar unii iudei potrivnici, pornind cu un suflet asupra lui Pavel, l-au dus la judecată, la antipatul Galion, care era fratele filosofului Seneca. Dar acela n-a voit să-l judece pe Pavel, zicând: *De ar fi făcut vreun lucru rău, l-aş fi judecat, dar fiindcă întrebarea voastră este pentru cuvinte şi pentru legea voastră, nu voiesc să vă fiu judecător*. Şi i-a gonit pe ei afară din divan.

După aceasta, Sfântul Pavel, petrecând acolo încă câteva zile şi pe fraţi sărutându-i, a plecat în Siria cu cei ce erau cu dânsul. Şi-i urmau lui şi Acvila şi Priscila. Şi au sosit în Efes, unde, propovăduind cuvântul Domnului, multe minuni făcea Sfântul Apostol Pavel, pentru că nu numai mâinile lui erau făcătoare de minuni, tămăduind toate neputinţele prin atingerea sa, dar şi basmalele lui şi mahrama capului, cea adăpată cu sudorile trupului său, avea aceeaşi putere de facere de minuni. Acelea, fiind puse pe cei bolnavi, îndată îi tămăduiau şi goneau din ei duhurile cele viclene. Aceasta văzând unii dintre iudei rătăciţi şi fermecători, au îndrăznit a chema numele Domnului Iisus asupra celor îndrăciţi, zicând: *Vă jurăm pe voi cu Iisus, pe Care Pavel Îl propovăduieşte!* Iar duhul cel viclean a răspuns, zicând: *Pe Iisus îl ştiu şi pe Pavel îl cunosc, dar voi cine sunteţi?*

Deci, sărind spre ei omul în care era duhul cel viclean, i-a biruit şi, întărindu-se împotriva lor, îi bătea şi-i rănea, încât abia au scăpat goi din mâinile îndrăcitului. Şi a aflat de aceasta tot Efesul, şi evrei şi elini, şi a căzut o frică mare peste toţi şi se mărea numele Domnului Iisus. Deci mulţi au crezut în Hristos, iar vrăjitorii care erau în cetate, primind sfânta credinţă, şi-au adunat cărţile lor cele vrăjitoreşti şi, numărând preţul lor, au aflat cincizeci de mii de arginţi, şi şi-au ars cărţile înaintea tuturor. Astfel creştea şi se întărea cuvântul Domnului. Şi Pavel dorea să meargă la Ierusalim şi zicea: „După ce voi fi în Ierusalim, se cade mie să văd şi Roma".

Deci când slujitorii capiştei Artemisei au ridicat tulburare în Efes, Sfântul Pavel, după zăbovirea lui acolo timp de trei ani, a plecat în Macedonia. De acolo a venit la Troa, unde a petrecut şapte zile. Aici, într-o zi de Duminică, s-au adunat ucenicii să frângă pâine şi a făcut către dânşii vorbire lungă, pentru că a doua zi voia să iasă de acolo. Astfel, a lungit cuvântul până la miezul nopţii, arzând multe lumânări în foişorul acela. Atunci un tânăr, anume Eutihie, şezând la fereastră, s-a îngreuiat tare de somn şi a căzut jos din casa de sus, de la catul al treilea, şi l-au luat mort.

Şi pogorându-se Pavel, s-a plecat peste el şi, cuprinzându-l, a zis: „Nu vă tânguiţi, că sufletul lui este în el!" Şi iarăşi s-a suit Pavel în foişor şi au adus pe tânăr viu, mângâindu-se mult. Iar Sfântul Pavel, vorbind până la ziuă şi, sărutând pe toţi credincioşii, a plecat de acolo. Şi venind în Milet, a trimis la Efes ca să cheme la dânsul preoţii Bisericii, pentru că nu voia să se ducă el însuşi acolo, ca să nu zăbovească, deoarece se sârguia să fie în Ierusalim.

Şi venind la el duhovnicească rânduială din Efes, apostolul i-a învăţat, zicând: *Luaţi aminte de voi şi de toată turma voastră, întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să paşteţi Biserica Domnului, pe care a câştigat-o cu sângele Său.* Şi le-a proorocit pentru eretici, care, după ducerea lui, aveau să intre la ei ca lupi răi. El le-a mai spus şi scopul călătoriei sale, zicând: *Eu, legat fiind cu Duhul voi merge în Ierusalim, neştiind cele ce mi se vor întâmpla în el. Şi îmi grăieşte Duhul Sfânt că mă aşteaptă în Ierusalim legături şi chinuri, ci mie nu-mi este nici o grijă de acestea, nici nu pun nici un preţ pe sufletul meu. Numai mă silesc să-mi săvârşesc alergarea mea cu bucurie şi slujba pe care am luat-o de la Dumnezeu să o împlinesc.* Apoi a zis către ei: *Iată eu acum ştiu aceasta, că voi toţi nu veţi mai vedea faţa mea.*

Atunci toţi au plâns şi, căzând pe grumazii lui Pavel, îl sărutau, mâhnindu-se mai ales pentru cuvântul care le-a zis lor că de acum nu-i vor mai vedea faţa lui. Deci au petrecut pe Sfântul Apostol până la corabie. Iar el, dându-le cea mai de pe urmă sărutare, a luat calea mării şi trecând prin multe cetăţi şi ţări care erau pe lângă mare şi prin insule şi pretutindeni cercetând pe credincioşi şi întărindu-i, a sosit la Ptolemaida şi a mers în Cezareea, găzduind în casa Sfântului Apostol Filip, care era unul din cei şapte diaconi. Atunci a venit la Sfântul Pavel un prooroc, anume Agav şi, luând brâul lui, şi-a legat mâinile şi picioarele sale, zicând: *Aşa grăieşte Duhul Sfânt, că pe bărbatul al căruia este brâul acesta, aşa îl vor lega iudeii în Ierusalim şi-l vor da în mâinile neamurilor!* Auzind fraţii aceasta, au rugat cu lacrimi pe Pavel să nu se ducă în Ierusalim. Sfântul Pavel a răspuns către ei: *Ce faceţi plângând şi zdrobindu-mi inima? Pentru că eu nu numai că voiesc a fi legat, ci sunt gata şi a muri în Ierusalim pentru numele Domnului Iisus.* Iar fraţii au tăcut, zicând: *Voia Domnului să fie!*

După aceasta, Sfântul Apostol Pavel s-a suit în Ierusalim cu ucenicii săi, între care era şi Trofim Efeseanul, care se întorsese din elini la creştini; şi a fost primit Pavel cu dragoste de Sfântul Apostol Iacov, fratele Domnului, şi de toate Bisericile credincioşilor. În

vremea aceea au venit din Asia în Ierusalim la praznic, iudeii care erau potrivnici lui Pavel şi care pretutindeni în Asia ridicaseră clevetiri împotriva lui. Aceia văzând pe Pavel în cetate umblând cu Trofim Efeseanul, au spus de el arhiereilor iudei, cărturarilor şi bătrânilor, cum că Pavel strică legea lui Moise, neporuncind să se taie împrejur, şi propovăduieşte pretutindenea pe Iisus cel răstignit. Şi se întărâtau toţi asupra lui Pavel, dorind să-l prindă. Deci când acei iudei din Asia au văzut pe Sfântul Pavel la praznic în biserica lui Solomon, îndată clevetind asupra lui, au pornit pe tot poporul şi, repezindu-se, au pus mâinile pe el, strigând: „Bărbaţi israeliteni, ajutaţi! Acesta este omul care grăieşte hule asupra poporului, asupra Legii şi asupra acestui loc. Încă şi elini a băgat în biserică, spurcând acest loc sfânt". Căci ei credeau că şi pe Trofim l-a băgat Pavel în biserică. Şi s-a pornit toată cetatea, făcându-se adunare de norod; şi prinzându-l pe Pavel, îl trăgeau afară din biserică. Şi îndată s-au închis uşile şi voiau să-l ucidă pe el; dar nu în biserică, pentru ca să nu se spurce acel loc sfânt.

În vremea aceea, s-a înştiinţat comandantul oştii ce păzea cetatea, cum că tot Ierusalimul s-a tulburat. Iar acela luând îndată ostaşi şi sutaşi, au alergat la biserică. Şi văzându-l poporul, a încetat a-l mai bate pe Pavel. Iar comandantul, prinzându-l pe Pavel, a poruncit să-l lege cu două lanţuri de fier şi l-a întrebat cine este şi ce rău a făcut. Iar poporul striga să-l ucidă pe Pavel.

Şi neputând el să înţeleagă de ce este vinovat Pavel din pricina poporului care făcea gălăgie, a poruncit să-l ducă în tabără. Iar mulţimea poporului urma comandantului şi ostaşilor, strigând să se ucidă Pavel. Şi fiind pe un loc înalt care avea trepte, Pavel l-a rugat pe comandant să-l lase să grăiască către popor ceva, şi comandantul i-a dat voie. Deci Pavel, întorcându-se spre popor şi stând pe trepte, a strigat către ei în limba evreiască: „Bărbaţi fraţi şi părinţi, ascultaţi răspunsul meu către voi". Şi a început a le spune de râvna lui de mai înainte după Legea lui Moise, cum a mers în Damasc, cum l-a luminat o lumină cerească şi cum a văzut pe Domnul trimiţându-l la neamuri.

Iar poporul, nevoind ca mai mult să-i asculte cuvintele lui, şi-a ridicat glasul către comandantul oştii: „Ia de pe pământ pe unul ca acesta, pentru că nu i se cade lui să trăiască!" Şi strigând acestea, îşi aruncau hainele şi făceau praf în văzduh de mânie, voind ca să fie ucis Pavel. Iar comandantul a poruncit să-l ducă în tabără, vrând să-l cerceteze pe el cu bătăi ca să înţeleagă, pentru care pricină poporul striga împotriva lui. Şi, întinzând pe Pavel cu funii ca să-l bată, Pavel

a zis către sutaşul care era de faţă: „Oare vă este îngăduit să bateţi pe un cetăţean roman şi nejudecat?" Iar sutaşul apropiindu-se de comandant, i-a zis: „Vezi, ce vrei să faci? Omul acesta este roman!" Atunci comandantul, apropiindu-se de el, l-a întrebat: „Roman eşti tu?" Iar el a zis: „Da". Şi a zis lui: „Eu cu mult preţ am câştigat numirea aceasta". Şi îndată l-a scos din lanţuri. Iar a doua zi, comandantul a poruncit să vină arhiereii şi tot soborul lor, şi a pus înaintea lor pe Sfântul Pavel. Iar acesta, căutând spre sobor, a zis: „Bărbaţi fraţi, eu cu bun cuget am vieţuit înaintea lui Dumnezeu până în ziua de azi".

Atunci arhiereul Anania a poruncit celor ce stăteau înaintea lui, să-l bată pe el peste gură. Iar Pavel i-a zis lui: „Te va bate pe tine Dumnezeu, perete văruit, pentru că vrând să mă judeci după Lege, calci legea, poruncind să mă bată fără vină!"

Şi cunoscând Sfântul Pavel că în soborul acela o parte sunt saducheі, iar altă parte farisei, a strigat în adunare, zicând: „Bărbaţi fraţi, eu sunt fariseu, fiu de fariseu, şi pentru nădejdea şi învierea morţilor primesc judecata". Zicând el acestea, s-a făcut ceartă între saducheі şi farisei şi s-a despărţit poporul, pentru că saducheii ziceau că nu este învierea morţilor, nici înger, nici duh, iar fariseii mărturisesc că sunt acestea. Atunci s-a făcut strigare mare, pentru că fariseii ziceau: „Nici un rău nu aflăm în omul acesta", iar saducheii ziceau dimpotrivă şi din această pricină se făcuse mare ceartă. Iar comandantul ostaşilor temându-se ca Pavel să nu fie omorât de dânşii, a poruncit ostaşilor să-l scoată din mijlocul lor şi să-l ducă în tabără.

Deci, sosind noaptea, Domnul S-a arătat Sfântului Pavel şi i-a zis: *Îndrăzneşte, Pavele, că precum ai mărturisit cele despre Mine în Ierusalim, tot aşa se cade să mărturiseşti şi în Roma!* Şi făcându-se ziuă, unii dintre iudei făcând sfat, s-au jurat între ei să nu mănânce, nici să bea, până ce nu vor omorî pe Pavel. Şi erau ei mai mult de patruzeci de bărbaţi. De acest lucru înştiinţându-se comandantul, a trimis pe Pavel cu mulţi ostaşi înarmaţi în Cezareea la ighemonul Felix. Iar arhiereii cei bătrâni, aflând de aceea, s-au dus şi ei în Cezareea şi cleveteau pe Pavel la ighemon. Şi, întrebându-se cu dânsul înaintea ighemonului, îi cereau moartea lui. Dar n-au sporit nimic, pentru că nici o vină de moarte n-au aflat într-însul. Dar ighemonul, ca să facă pe placul iudeilor, ţinea pe Pavel în legături.

Iar după trecerea a doi ani, Felix ighemonul a plecat de la stăpânirea ighemoniei şi în locul lui a venit un alt ighemon, Festus. Pe acela îl rugau arhiereii ca să-l trimită pe Pavel în Ierusalim. Şi aceasta o făceau iudeii vrând ca să ucidă pe apostolul lui Hristos pe drum. Iar când Festus a întrebat pe Pavel, dacă voieşte să meargă în

Ierusalim la judecată, acesta i-a răspuns: „Eu stau la judecata Cezarului, la care mi se cade să primesc judecata. De am făcut ceva vrednic de moarte, nu mă lepăd de ea, iar de nu se află nimic asupra mea din cele ce clevetesc iudeii, apoi nimeni nu poate să mă dea pe mine lor, pentru că cer să fiu judecat de Cezar!"

Atunci ighemonul Festus, sfătuindu-se cu sfetnicii săi, a zis către Pavel: „Pe Cezarul l-ai pomenit, la Cezar te vei duce!" Iar după câteva zile, împăratul Agripa venind în Cezareea ca să cerceteze pe Festus şi aflând despre Pavel, a voit ca să-l vadă pe el. Iar când Pavel a fost pus înaintea împăratului Agripa şi a ighemonului Festus, el le-a vorbit despre Domnul Hristos şi pentru adeverirea Sa. Atunci împăratul Agripa a zis către dânsul: „Puţin de nu m-ai convins şi pe mine, ca să fiu creştin!" Iar Pavel a zis: *Eu m-aş fi rugat lui Dumnezeu, ca şi întru puţin şi întru mult, nu numai tu, ci toţi cei ce mă aud pe mine astăzi, să fie într-acest chip, precum sunt eu, afară de legăturile acestea!*

Şi zicând el acestea, împăratul, ighemonul şi toţi ceilalţi s-au sculat şi ducându-se, vorbeau unul către altul, zicând: *Omul acesta n-a făcut nimic vrednic de moarte şi de legături.* Iar Agripa a zis lui Festus: „Omul acesta ar fi putut fi liber, de n-ar fi cerut să fie judecat de Cezarul". Şi aşa l-au judecat pe el ca să-l trimită la Cezarul, dându-l cu alţi legaţi unui sutaş, anume Iuliu, din oştile sevastieneşti. Iar acela, luând pe cei legaţi împreună cu Pavel, i-a dus pe ei în corabie şi au plecat.

Şi mergând ei pe mare, nu fără de primejdie le-a fost calea, din pricina vânturilor celor potrivnice. Deci, când au ajuns la Creta şi au mers la un loc, care se numea "Limanuri Bune", Sfântul Pavel, ca cel ce vedea mai înainte cele ce aveau să fie, îi sfătuia pe ei să rămână acolo cu corabia. Dar sutaşul asculta mai mult pe cârmaci, decât pe Pavel. Şi când erau în mijlocul mării, a suflat un vânt puternic cu vifor, care a ridicat valuri foarte mari; şi era atâta ceaţă, încât paisprezece zile n-au văzut soarele ziua, nici stelele noaptea, neştiind în ce loc sunt. Deci, fiind purtaţi de valuri şi deznădăjduindu-se, n-au mâncat în zilele acelea, aşteptând cu toţii moartea. Şi erau în corabie două sute şaptezeci şi şase de suflete.

Iar Pavel, stând în mijlocul lor, îi mângâia, zicându-le: „O, bărbaţilor, mai bine era să mă fi ascultat pe mine şi să nu ieşiţi din Creta; însă mă rog să fiţi cu bună nădejde, pentru că nici unul din voi nu va pieri, decât numai corabia, căci astă-noapte îngerul Dumnezeului meu mi-a stat înainte, zicându-mi: *Nu te teme, Pavele, că se cade ţie să stai înaintea Cezarului. Iată, Dumnezeu ţi-a dăruit*

pe toţi câţi sunt cu tine! De aceea îndrăzniţi, bărbaţilor, că eu cred lui Dumnezeu că aşa va fi. Şi ruga Pavel pe toţi ca să primească hrană, zicându-le: *Nu vă temeţi, că nici unuia dintre voi nu-i va cădea nici un fir de păr din cap.*

Acestea zicându-le şi luând pâinea, a mulţumit lui Dumnezeu înaintea tuturor şi, rupând-o, a început a mânca. Apoi, toţi făcându-se cu bună nădejde, au primit şi ei hrană. Iar după ce s-a făcut ziuă, au văzut pământul, dar nu cunoşteau ce ţară este şi au îndreptat corabia spre mal. Şi fiind aproape de mal, corabia s-a înfipt în nisip cu partea dinainte, iar partea dinapoi se rupea de furia valurilor. Atunci ostaşii s-au sfătuit între dânşii să omoare pe cei legaţi, ca nu cumva să scape cineva înotând. Iar sutaşul, vrând să ferească pe Sfântul Pavel, a oprit sfatul lor şi a poruncit ca aceia care pot să înoate, sărind în apă cei dintâi, să iasă la mal. Iar ceilalţi privind la ei, au început şi ei a înota, unii pe scânduri, iar alţii pe ce apucau din corabie, aşa că toţi au ajuns sănătoşi la pământ, scăpând din mare.

Atunci ei au cunoscut că insula aceea se cheamă Malta, iar locuitorii insulei, barbarii, le-au făcut lor multă milă. Deci le-au aprins un foc, din pricina ploii şi a frigului ce era atunci, ca cei udaţi de apă să se încălzească. Iar Sfântul Pavel adunând o mulţime de uscături şi punându-le pe foc, o viperă a ieşit de căldură şi s-a apucat de mâna lui, stând atârnată. Iar barbarii, dacă au văzut vipera atârnată de mâna Sfântului Pavel, ziceau între dânşii: *Cu adevărat, ucigaş este acesta, care izbăvindu-se de mare, judecata lui Dumnezeu nu l-a lăsat să trăiască.* Dar Sfântul Pavel, scuturând vipera în foc, nici un rău nu a pătimit. Iar aceia aşteptau să se aprindă de veninul şarpelui şi să cadă mort. Şi aşteptând ei mult şi nevăzând nici un lucru ca acesta, şi-au schimbat socoteala, zicând că acela este Dumnezeu.

Deci mai marele insulei aceleia, cu numele Publius, primind în casa sa pe toţi câţi ieşiseră din mare, i-a ospătat cu dragoste trei zile. El avea pe tatăl său pătimind de friguri şi de idropică, zăcând pe patul durerii. Atunci Pavel, intrând la el, s-a rugat Domnului şi punând mâinile pe cel bolnav, l-a tămăduit. Aceasta făcând, veneau la el şi ceilalţi neputincioşi din insula aceea, şi se tămăduiau. Iar după ce au trecut trei luni, plecând cu altă corabie, au ajuns la Siracuza şi de acolo în Regium, apoi în Puteoli, şi după aceasta au ajuns în Roma. Şi când fraţii din Roma au aflat de venirea lui Pavel, toţi au ieşit întru întâmpinarea lui, până la târgul lui Apie şi până la cele trei hanuri. Iar Pavel, văzându-i, s-a mângâiat cu duhul şi a mulţumit lui Dumnezeu. Atunci sutaşul, care îi adusese din Ierusalim la Roma pe

cei legaţi, i-a dat pe ei voievodului, iar lui Pavel i-a poruncit să petreacă deosebi, păzindu-l pe el un ostaş. Deci Pavel a petrecut în Roma doi ani şi primea pe toţi care veneau la dânsul, propovăduindu-le cu îndrăzneală şi fără opreală Împărăţia lui Dumnezeu şi învăţându-i cele despre Domnul nostru Iisus Hristos.

Cele spuse până aici despre viaţa şi ostenelile lui Pavel sunt luate din Faptele Apostolilor, scrise de Sfântul Luca. Iar despre celelalte pătimiri ale lui, el singur le spune în Scrisoarea sa către Corinteni, scriind astfel: *În osteneli* (am fost) *mai de multe ori, în bătăi peste măsură, în temniţă mai mult şi în primejdie de moarte adeseori. Am luat de la iudei de cinci ori câte 40 de lovituri fără una. Am fost bătut cu toiege de trei ori; o dată am fost împroşcat cu pietre, corabia s-a sfărâmat cu mine de trei ori, am făcut o zi şi o noapte în adâncul mării; în călătorie am fost de multe ori.* Şi precum a măsurat lungimea şi lărgimea pământului cu umblarea şi marea cu înotarea, tot aşa a ştiut şi înălţimea cerului, fiind răpit până la al treilea cer. Pentru că Domnul, mângâind pe apostolul Său în ostenelile cele suferite cu multe dureri, pentru numele Lui cel sfânt, i-a descoperit bunătăţile cereşti, pe care ochiul nu le-a văzut; şi a auzit acolo cuvinte negrăite, pe care nu este îngăduit omului a le grăi.

Iar cum a săvârşit acest sfânt apostol celelalte nevoinţe ale vieţii şi ale alergării sale, povesteşte Evsevie Pamfil, episcopul Cezareii Palestinei, scriitorul faptelor bisericeşti. Acesta scrie că după ce Sfântul Pavel a stat doi ani legat în Roma, a fost lăsat liber ca un nevinovat şi a propovăduit cuvântul lui Dumnezeu o vreme în Roma, iar alta, prin alte ţări ale Apusului. Iar Sfântul Simeon Metafrast scrie că după ce Apostolul Pavel a scăpat de legăturile din Roma, ostenindu-se încă câţiva ani în bunăvestirea lui Hristos, a ieşit din Roma şi a trecut în Spania, Galia şi în toată Italia, luminând neamurile cu lumina credinţei şi întorcându-le la Hristos de la înşelăciunea diavolească. Iar când era în Spania, o femeie oarecare bogată şi de bun neam, auzind de propovăduirea apostolului despre Hristos, dorea ca să-l vadă. Deci a îndemnat pe bărbatul său, Prov, să roage pe Sfântul Apostol Pavel să vină în casa lor, ca să-l ospăteze cu dragoste. Şi intrând sfântul apostol în casa lor, femeia a privit la faţa lui şi a văzut pe fruntea lui aceste cuvinte scrise cu slove de aur: „Pavel, Apostolul lui Hristos!"

Văzând femeia ceea ce nimeni altul nu putea să vadă, a căzut la picioarele apostolului cu bucurie şi cu frică, mărturisind că Hristos este adevăratul Dumnezeu, şi a cerut Sfântul Botez. Deci a primit botezul mai întâi femeia aceea, care se numea Xantipi, apoi bărbatul

ei Prov şi toată casa lor. Asemenea a primit botezul şi Filotei, mai marele cetăţii, şi mulţi alţii. Apoi, străbătând el prin toate părţile acelea ale Apusului, le-a luminat cu lumina sfintei credinţe. Şi văzând mai înainte sfârşitul său cel mucenicesc, iarăşi s-a întors în Roma şi a scris Sfântului Timotei, ucenicul său, zicându-i: *Iată eu acum mă jertfesc şi vremea ducerii mele a sosit. Eu m-am nevoit cu nevoinţă bună, alergarea am săvârşit şi credinţa am păzit; deci de acum mi se găteşte cununa dreptăţii, pe care mi-o va da Domnul în ziua aceea.*

Despre vremea pătimirii Sfântului Apostol Pavel, istoricii bîsericeşti nu scriu toţi într-un fel. Nichifor Calist, în cartea a doua a istoriei sale, în capitolul 36, scrie că Sfântul Apostol Pavel a pătimit din pricina lui Simon vrăjitorul în acelaşi an şi în aceeaşi zi cu Sfântul Apostol Petru, căci a ajutat lui Petru ca să-l biruiască pe Simon. Alţii spun că după moartea Sfântului Petru, trecând un an, Pavel a pătimit tot în luna iunie, în 29 de zile, în aceeaşi zi în care Petru fusese răstignit cu un an mai înainte. Iar pricina pătimirii lui Pavel spun că a fost aceasta, că prin propovăduirea lui Hristos, îndemna pe fecioare şi pe femei la viaţa cea curată.

Însă nu se pare a fi mare deosebire întru aceea, căci se scrie în viaţa Sfântului Petru, de către Simeon Metafrast, că, după pierzarea lui Simon vrăjitorul, Sfântul Petru n-a pătimit îndată, ci după câţiva ani, din pricina a două ţiitoare iubite ale lui Nero, care se întorseseră la Hristos şi au învăţat să vieţuiască în curăţie. Iar de vreme ce şi Sfântul Pavel a vieţuit mulţi ani în Roma şi în părţile Apusului cele dimprejur, în aceeaşi vreme când trăia şi Sfântul Petru, se putea întâmpla ca amândouă acelea să fie: ca Sfântul Pavel să fi ajutat Sfântului Petru împotriva lui Simon vrăjitorul, în vremea petrecerii sale celei dintâi în Roma şi venind a doua oară în Roma, iarăşi să fi slujit cu Sfântul Petru la mântuirea oamenilor, povăţuind partea bărbătească şi femeiască la viaţa cea deplin curată. Prin aceasta au pornit spre mânie pe cel necurat şi spurcat cu viaţa, pe împăratul Nero, care, căutându-i pe amândoi, i-a osândit la moarte. Pe Petru, ca pe un străin, l-a dat spre răstignire; iar pe Pavel, ca pe un cetăţean roman, pe care nu se cădea să-l omoare cu moarte necinstită, l-a osândit la tăiere cu sabia. Şi chiar dacă nu în acelaşi an, însă în aceeaşi zi s-au întâmplat acestea. Iar când s-a tăiat cinstitul cap al Sfântului Apostol Pavel, a curs din răni sânge cu lapte. Iar credincioşii, luând sfântul lui trup, l-au pus la un loc cu al Sfântului Petru.

Astfel s-a sfârşit vasul lui Hristos cel ales, învăţătorul neamurilor, propovăduitorul a toată lumea, văzătorul cereştilor înălţimi şi al frumuseţilor Raiului, privelişte a şi mirarea îngerilor şi a oamenilor,

marele nevoitor şi pătimitor, care a purtat pe trupul său rănile Domnului, Sfântul şi marele Apostol Pavel. Şi a doua oară, deşi fără de trup, s-a înălţat până la al treilea cer şi a stat înaintea luminii celei întreite, împreună cu prietenul şi ostenitorul său, cu Sfântul mai marele Apostol Petru, trecând de la Biserica care se luptă, la Biserica cea biruitoare, care prăznuieşte în glasul bucuriei şi al mărturisirii. Iar acum ei slăvesc pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia şi de la noi păcătoşii să-I fie cinste, slavă, închinăciune şi mulţumire, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA IUNIE

ZIUA A TREIZECEA

SOBORUL SFINŢILOR, SLĂVIŢILOR ŞI ÎNTRU TOT LĂUDAŢILOR APOSTOLI

Sfântul Apostol Petru, mai marele apostolilor, râvnitorul cel fierbinte după Domnul şi slăvitul mărturisitor al numelui Său cel Sfânt, care a zis: *Tu eşti Hristosul, Fiul Dumnezeului celui viu...*, a fost frate cu Andrei cel întâi chemat, din Betsaida Galileei, fiul lui Iona, din seminţia lui Simeon. El, fiind chemat de Domnul nostru Iisus Hristos de la mrejele pescăreşti la apostolie şi de la vânarea peştilor la vânarea oamenilor, a câştigat Biserica în loc de corabie, iar în loc de vâslă, cheile Împărăţiei cerului. Sfântul Apostol Petru a propovăduit Evanghelia mai întâi în Iudeea; apoi în Antiohia, în Pont, în Galatia, în Capadochia, în Asia, în Bitinia şi în Iliric. S-a pogorât şi până la Roma şi a binevestit Cuvântul lui Dumnezeu în toată Italia. Pe Simon vrăjitorul l-a biruit în mijlocul cetăţii Romei, cu puterea lui Hristos, surpându-l jos din înălţimea văzduhului. Iar mai pe urmă, Petru a fost răstignit pe cruce cu capul în jos de împăratul Nero şi s-a dus la cele cereşti.

Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, a fost la început ucenic al Sfântului Ioan Botezătorul şi a mers cel dintâi în urma Mielului lui Dumnezeu, Care ridică păcatele lumii. Era fratele Sfântului Apostol Petru, pe care l-a şi adus la Hristos. După primirea Sfântului Duh, el a propovăduit pe Hristos în Bitinia şi în toate ţările de pe lângă Marea Neagră, în Herson şi în Rusia. Ajungând aici, cu rânduiala lui Dumnezeu, a înfipt o cruce pe dealurile Kievului, vestind înainte încredinţarea neamului aceluia din scaunul său cel apostolesc din Vizantia. Apoi, propovăduind în Sciţia cea Mare, în Sinopi şi în Miotia, s-a întors în Tracia şi s-a pogorât în Elada şi în Pelopones, unde a fost răstignit de antipatul Egheat în cetatea Patras din Ahaia.

Sfântul Apostol Iacov, fiul lui Zevedeu, cel numit de Domnul Boanerghes, adică „fiii tunetului", era fratele Sfântului Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, care a văzut slava Schimbării la Faţă a Domnului în Muntele Tabor. După Înălţarea Domnului, a tunat ca un tunet până la marginile pământului; pentru că a propovăduit cuvântul lui Dumnezeu mai întâi prin toată Iudeea şi, după aceea, în Spania. Apoi, întorcându-se iarăşi la Ierusalim, cu glas de tunet mustra pe necredincioşii evrei, arătându-le din dumnezeiasca Scriptură că Iisus Hristos este adevăratul Mesia. Acest lucru nesuferindu-l evreii, au întărâtat împotriva lui pe împăratul Irod, care se numea Agripa, şi Sfântul Apostol Iacov a băut paharul pătimirii pentru Hristos, pe care a făgăduit să-l bea, fiind ucis de Irod cu sabia.

Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan, Cuvântătorul de Dumnezeu, a fost apostolul cel iubit Domnului, care s-a rezemat pe pieptul Lui şi a stat lângă Sfânta Cruce cu Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. El s-a învrednicit a se numi fiu al Maicii Domnului, iar în vremea cinstitei ei adormiri, Sfântul Apostol Ioan a dus înaintea patului ei stâlparea cea din Rai, dată de îngerul Gavriil. El a propovăduit Evanghelia lui Hristos în Efes şi în toată Asia. Deci, fiind în insula ce se numeşte Patmos, s-a învrednicit de negrăite descoperiri dumnezeieşti care sunt scrise în Sfânta Scriptură. Întorcându-se în Efes şi aducând la Hristos multe popoare din părţile Asiei, s-a odihnit în pace, fiind îngropat de viu la adânci bătrâneţi.

Sfântul Apostol Filip era din aceeaşi cetate cu Petru şi cu Andrei. El era ştiutor iscusit al cărţilor prooroceşti şi al Legii celei vechi. Tot el a adus la Hristos pe Natanail, zicând: *Am aflat pe Hristos, despre care au scris Moise în Lege şi proorocii. Vino şi vezi.* Sfântul Apostol Filip a propovăduit pe Hristos în părţile Asiei, împreună cu Sfântul Apostol Vartolomeu şi cu Maria, sora sa. El a fost ucis de păgâni în Ierapoli din Frigia, fiind răstignit cu capul în jos.

Sfântul Apostol Vartolomeu era de neam din Galaad. El a propovăduit Evanghelia mai întâi în Siria şi în Asia de sus, uneori împreună cu Sfântul Filip, iar alteori, singur, ajutându-le lor câteodată şi Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu. Apoi, după sfârşitul lui Filip, s-a dus în India, care se numeşte binenorocită, şi petrecând acolo multă vreme întru buna vestire, întorcând pe mulţi la Hristos şi tălmăcind Evanghelia scrisă de Sfântul Evanghelist Matei, în limba indiană. De acolo s-a dus în Armenia cea Mare şi în Alvan, cetatea Armeniei. Acolo a fost răstignit pe cruce cu capul în jos, iar pielea trupului său a fost jupuită şi, tăindu-i-se capul, s-a încununat. Trupul lui, punându-se în raclă de plumb şi aruncându-se în mare, a plutit uşor pe apă ca o luntre, până a sosit la insula ce se numeşte Lipar.

Sfântul Apostol Toma, care s-a numit şi „geamăn", era din Paneiada, cetatea Galileei. El a fost acela care a pipăit rănile Domnului după învierea Lui. El a propovăduit pe Hristos partenilor, midenilor, perşilor, ircanilor, bactrilor şi brahmanilor, până la cele de pe urmă părţi ale Indiei. Iar în părţile Calamidului, împungându-se cu sulițele, a murit pentru Hristos.

Sfântul Apostol Matei, fratele lui Iacov al lui Alfeu, a fost chemat la apostolie de la vamă. El a fost întâiul scriitor al vieţii lui Hristos, scriind Sfânta Evanghelie în limba evreiască. El a propovăduit pe Hristos în toată Etiopia şi în părţile mâncătorilor de oameni, unde, în cetatea ce se numea Mirmeni, a trecut mucenicește din viaţa aceasta.

Sfântul Iacov al lui Alfeu, a fost fratele Sfântului Apostol Matei şi a propovăduit cuvântul lui Dumnezeu în diferite ţări şi la felurite popoare închinătoare de idoli. Deci, aducând la Hristos multe popoare, şi-a săvârşit pătimirea fiind răstignit pe cruce şi a fost numit "sămânţă dumnezeiască" de neamurile care se întorseseră.

Sfântul Apostol Iuda, fiul Sfântului Iosif logodnicul, teslarul din Nazaret, este numit de Luca "al lui Iacov", căci era fratele lui Iacov, întâiul episcop al Ierusalimului, care a fost numit "fratele Domnului". Iar de Matei şi de Marcu a fost numit Levi şi Tadeu. El a propovăduit pe Hristos în Iudeea, în Galileea, în Samaria, în Idumeea, în Arabia, în Siria şi în Mesopotamia. Iar în părţile Araratului el a fost spânzurat pe o cruce de lemn, de către închinătorii de idoli şi, fiind străpuns de săgeţi, şi-a dat sufletul său pentru Domnul.

Sfântul Apostol Simon, cel din Cana Galileei, la a cărui nuntă Iisus Hristos a prefăcut apa în vin, a fost numit Zilot, pentru râvna sa pentru Hristos Dumnezeu, şi a binevestit cuvântul mântuirii în Mauritania şi în Africa. Apoi, fiind răstignit de necredincioşi în Britania, şi-a dat duhul său în mâinile lui Dumnezeu.

Sfântul Matia, care s-a numărat în rândul Sfinţilor Apostoli, în locul lui Iuda vânzătorul, a propovăduit pe Hristos în Etiopia cea mai din afară, şi acolo suferind multe pătimiri, s-a sfârşit mucenicește.

Sfântul şi Marele Apostol Pavel, care, mai târziu decât toţi, a fost chemat de sus de Domnul la apostolie, arătându-se vas ales al numelui lui Hristos, L-a propovăduit pe El înaintea neamurilor şi împăraţilor, începând de la Ierusalim până la Roma, fiind învăţător la multe popoare. El a fost ucis cu sabia de către împăratul Nero şi astfel şi-a sfârşit nevoinţa alergării sale. Acest sfânt Apostol, asemenea cu Sfântul Apostol Petru, se cinsteşte de Biserică ca cel care s-a ostenit mai mult decât alţi apostoli pentru buna vestire a lui Hristos.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, POMENIREA FERICITULUI PETRU

Fericitul Petru era de neam de împărat tătăresc şi nepot de frate al împăratului Bercae. El a venit la credinţa creştinească întru acest chip: Chiril, episcopul Rostovului, a mers odată în ţara tătărească la împăratul Bercae, pentru o trebuinţă bisericească, în acel timp domnia Rostovului fiind sub stăpânirea împăraţilor tătari. Şi fiind primit episcopul cu cinste de împărat, a vorbit cu dânsul despre credinţa creştină, spunând multe taine ale evlaviei celei sfinte. El spunea cum Rostovul s-a luminat cu credinţa în Hristos în zilele marelui Vladimir, domnul Kievului, de către Sfântul Episcop Leontie, care a venit din pământul grecesc. De asemenea, spunea cum, după moartea acelui plăcut al lui Dumnezeu, se făceau minuni la mormântul lui, tămăduindu-se toate neputinţele omeneşti cu rugăciunile lui, iar împăratul Bercae asculta acelea cu luare aminte, mirându-se şi făcând mare cinste episcopului Chiril.

În timpul acelei vorbiri, se afla acolo şi acesta despre care ne este nouă cuvântul, adică fericitul Petru, fiul fratelui împăratului. El era copil tânăr şi asculta cu plăcere cele grăite de episcop; deci, umilindu-se cu inima, gândea în sine despre credinţa creştinească. Iar împăratul, făcând daruri episcopului şi împlinindu-i toate cererile, l-a eliberat cu pace. Şi primind tânărul acela în inima sa cuvintele episcopului despre sfânta credinţă, ca nişte seminţe bune aruncate pe pământ bun, nu înceta a se gândi la credinţa creştinească. Deci, umilindu-se cu sufletul, ieşea la câmp în singurătate şi acolo se gândea, vărsând lacrimi, şi zicea în sine: „Cum cred împăraţii noştri, şi pentru ce se închină soarelui, lunii, stelelor şi focului? Oare aceia sunt dumnezei? Şi pentru ce zeii noştri nu săvârşesc minuni, precum se săvârşesc în bisericile creştine? Care este Dumnezeul cel adevărat?" Astfel gândind el, dorea foarte mult să cunoască desăvârşit credinţa creştinească.

Într-acelaşi an s-a întâmplat episcopului Chiril, după rânduiala lui Dumnezeu, a merge în ţara tătărească, pentru o pricină ca aceasta: Fiul împăratului Bercae se îmbolnăvise foarte greu, şi mulţi doctori îngrijindu-l, nici un folos nu a luat. De aceea, împăratul era în mare mâhnire pentru el, deoarece era singurul lui copil. Deci aducându-şi aminte de Chiril, episcopul Rostovului, şi de cele grăite de dânsul despre minunatele tămăduiri care se făceau la mormântul Sfântului Leontie, a trimis degrabă la episcop în Rostov, rugându-l şi

făgăduindu-i multe daruri, ca să vină şi să tămăduiască pe fiul său. Atunci episcopul a poruncit să se săvârşească cântări de rugăciuni pe la toate bisericile din Rostov; şi a făcut singur multe rugăciuni cu lacrimi către Dumnezeu şi către Preacurata Lui Maică, ca să dea tămăduire fiului împăratului, pentru slava numelui lui Iisus Hristos, şi ca să nu se hulească credinţa creştină de necredincioşii agareni. Şi rugându-se din destul şi la mormântul făcătorului de minuni Leontie, şi luând de la dânsul binecuvântare pentru acest lucru, a luat şi sfânta apă, pe care singur a sfinţit-o, şi a plecat spre ţara tătărească. Apoi, ajungând la împărat, a făcut rugăciune către Domnul pentru fiul cel bolnav al împăratului şi, stropindu-l cu apă sfinţită, l-a făcut sănătos în numele lui Iisus Hristos. Iar împăratul, văzând aceasta, s-a bucurat foarte mult cu toată casa sa şi cu toţi domnii săi şi l-a cinstit pe el foarte mult, făcând ospăţ mare multe zile. Iar Chiril, episcopul lui Hristos, le-a vorbit mult despre puterea lui Iisus şi despre legile sfintei credinţe, înspăimântând minţile necredincioşilor.

Într-acest timp, tânărul acesta, fiul fratelui împăratului, asculta cu luare aminte toate cuvintele episcopului şi le punea în inima sa, pentru că pe acelea le dorea şi se bucura de venirea episcopului. Deci s-a gândit să meargă cu dânsul în Rostov ca să vadă Biserica creştină şi minunile ce se făceau şi să primească sfânta credinţă. Iar maica sa era văduvă, murind tatăl său, şi îi păstra lui multe bogăţii, dar el luându-le pe acelea, le împărţea săracilor celor de credinţă tătărească, pentru că le socotea pe toate întru nimic, având numai o singură dorinţă în sufletul său: să se unească cu Hristos şi să fie robul Lui. Deci ştiind cu adevărat că dragostea maicii şi puterea împărătească îi vor face împiedicare scopului său cel bun, iar ducerea lui la episcop se va opri, s-a gândit ca, tăinuindu-se de toţi, să meargă unde l-ar duce dorinţa inimii lui. Iar după multe zile, episcopul Chiril plecând de la împărat cu multe daruri, împăratul a dat poruncă către voievozii Rostovului şi Iaroslavului ca să dea peste an dajdii împărăteşti la casa Preacuratei Maicii lui Dumnezeu din episcopia Rostovului.

Şi plecând episcopul de la tătari, tânărul a ieşit în taină, lăsând pe maica sa, rudele şi averile, ca Avraam cel de demult, şi ajungând pe episcop pe drum, îl ruga cu lacrimi ca să-l ia cu dânsul în pământul cel sfânt al Rusiei şi să-l facă creştin. Iar episcopul, văzând lacrimile tânărului şi osârdia sa cea fierbinte către Hristos Dumnezeu, l-a luat pe el, precum păstorul cel bun a luat oaia cea rătăcită pe umărul său, şi l-a dus în Rostov, bucurându-se şi slăvind pe Dumnezeu.

Şi ducându-se tânărul în Rostov şi văzând biserica împodobită, rânduiala bunei credinţe şi cântarea bisericească, s-a bucurat cu

duhul. Şi era atunci în sobornicească biserică a Rostovului cântare grecească în strana stângă, iar în cea dreaptă, rusească. Deci tânărul a iubit credinţa creştinească foarte mult şi cerea Sfântul Botez. Iar arhiereul, socotind să vadă dacă nu va fi vreo căutare de la împărat pentru acel tânăr, rudenie cu el, întârzia botezul. Dar Dumnezeu, voind să mântuiască sufletul celui ce-L iubea pe El, a rânduit astfel ca să fie vremea lesnicioasă de botez. Căci, împăratul Bercae murind după puţină vreme, s-a făcut tulburare între tătari şi nu a fost căutare pentru acest tânăr. Atunci episcopul l-a botezat şi i-a pus numele Petru. Şi îl învăţa în toate zilele cuvinte insuflate de Dumnezeu, întărindu-l în credinţă şi povăţuindu-l la viaţa îmbunătăţită, care se cuvine adevăratului creştin. Şi a învăţat Petru şi carte rusească şi petrecea totdeauna în citire şi în rugăciuni, stând în casa lui Dumnezeu ziua şi noaptea, nelăsând niciodată obişnuita pravilă bisericească. El era foarte bun la obicei, blând, smerit, fără de răutate, cu bună cuviinţă şi iubit de toţi, cu postul şi cu înfrânarea curată, păzind întreaga înţelepciune tinerească şi având locuinţa în casa arhierească. Iar nu după multă vreme fericitul episcop Chiril, săvârşindu-şi viaţa sa cea plăcută lui Dumnezeu, s-a mutat către Domnul, luând scaunul după dânsul Sfântul Ignatie. Iar Petru nevoindu-se în curtea arhierească pe lângă Ignatie, ca şi mai înainte, avea obicei de a ieşi uneori la câmp să se mângâie şi să vâneze păsări pe lângă lacul Rostovului.

Odată, întârziind până seara târziu, a stat să se odihnească lângă lac. Şi i s-au arătat în vedenie Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel, pe care văzându-i în vis, s-a deşteptat de spaimă. Şi i-a văzut aievea, stând deasupra lui şi strălucind în chip de soare. Deci, sculându-se degrabă de unde stătea şi, tremurând, a căzut la pământ înaintea lor. Iar ei l-au luat de mână şi l-au ridicat, zicându-i: „Nu te teme, prietene Petre! Noi suntem trimişi la tine de Dumnezeu, în Care ai crezut şi te-ai botezat, ca să te mângâiem. Şi ca să crezi că este adevărată arătarea noastră la tine, iar nu nălucire, voim ca în acest loc unde te-ai odihnit, să se zidească o biserică în numele nostru. Deci să te duci dimineaţă în cetate şi să iei trei icoane: icoana Maicii Domnului cu Pruncul cel mai înainte de veci, icoana Sfântului Arhiereu Nicolae şi icoana Sfântului Dimitrie, Marele Mucenic. Aceste icoane să le duci la episcop şi să-i spui: Petru şi Pavel, Apostolii lui Hristos, m-au trimis la tine, poruncindu-ţi să zideşti o biserică lângă lac, în locul unde mi s-a arătat mie, poruncindu-mi aceasta!"

Acestea zicând Sfinţii Apostoli fericitului Petru, i-au dat lui două pungi, una plină cu aur, iar alta cu argint şi s-au făcut nevăzuţi. Apoi fericitul Petru, luând pungile ce i s-au dat, s-a închinat lui Dumnezeu în locul unde a văzut pe Sfinţii Apostoli şi a rămas acolo

rugându-se, până s-a luminat de ziuă. Şi făcându-se ziuă, s-a dus în cetate şi, după dumnezeiasca rânduială, a aflat în târg un zugrav cu icoanele pomenite mai sus, zugrăvite minunat, cerând preţul de nouă arginţi, iar al zecelea, un galben. Şi dând Petru preţul acela din pungile apostoleşti, a luat sfintele icoane şi s-a dus în casa arhierească.

În aceeaşi noapte şi arhiereului Ignatie i s-au arătat aceiaşi Sfinţi Apostoli, poruncindu-i să zidească o biserică în numele lor. Deci arhiereul s-a înspăimântat de acea vedenie şi, când s-a făcut ziuă, a chemat la el pe voievod şi i-a spus arătarea şi porunca Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel, zicându-i: „M-a înfricoşat foarte mult vedenia şi vorba lor şi nu ştiu ce voi face, că nu mă pricep în ce loc voi zidi biserica". Iar voievodul i-a zis: „Stăpâne, te văd înspăimântat şi ţi se cade cu adevărat să împlineşti toate cele ce ţi s-au poruncit de Sfinţii Apostoli!" Astfel vorbind ei, voievodul a văzut prin fereastră pe Petru venind la episcop cu sfintele icoane de la biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, şi strălucea din icoane ca o văpaie de foc, care se suia spre înălţime mai sus decât biserica.

Şi înspăimântându-se voievodul, a zis: „O, stăpâne, ce este acest foc? Oare nu s-a aprins vreo zidire?" Şi uitându-se şi episcopul, a văzut acelaşi lucru şi s-a înspăimântat. Iar nimeni altul nu putea să vadă acea lumină în chip de văpaie, care ieşea din sfintele icoane. Şi intrând Petru în palat, a pus icoanele la loc cinstit înaintea episcopului şi a voievodului, apoi s-a închinat lor şi le-a spus arătarea şi toate cuvintele Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel, care într-acea noapte i se făcuseră lui. Iar spre încredinţare adevărată, le-a arătat acele două pungi cu aur şi argint, care i le dăduseră Sfinţii Apostoli. Deci episcopul şi voievodul s-au închinat sfintelor icoane, care străluceau în tot palatul cu o lumină minunată, şi au întrebat pe fericitul Petru unde a găsit acele sfinte icoane. Iar el le-a spus că le-a cumpărat din târg. Şi se mirau voievodul şi episcopul, ştiind bine că în cetatea lor nu este un aşa zugrav; şi căutându-l, nu l-au găsit.

Deci fiind ceasul Sfintei Liturghii, s-au dus cu acele sfinte icoane în sfânta sobornicească biserică şi, după săvârşirea Liturghiei, cântând rugăciune, au mers afară de cetate, la acel loc unde se odihnise Petru şi i se făcuse apostoleasca arătare. Şi au dus şi acele sfinte icoane, cărora le urma tot poporul cetăţii. Şi sosind la acel loc, au făcut cântare de rugăciune Sfinţilor mai marilor Apostoli Petru şi Pavel şi în acelaşi ceas au zidit un locaş mic de rugăciune şi au pus icoanele într-însul.

După aceasta voievodul, ca şi în glumă sau ca să-l ispitească, a zis lui Petru: „Episcopul îţi va zidi biserica, dar dacă eu nu-ţi voi da

loc împrejurul bisericii, ce vei face?" Petru a răspuns: „Dumnezeu de va voi şi episcopul de va porunci, apoi vom cumpăra pământ de la tine". Atunci Petru s-a dus la episcop şi i-a spus acel cuvânt al voievodului. Iar episcopul a zis lui Petru: „Fiule, crede purtării de grijă a lui Dumnezeu pentru tine şi nădăjduieşte în rugăciunile Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel, că pungile cu aur şi argint care ţi le-au dat, nu se vor împuţina, nici vor scădea, precum s-a întâmplat odată prin rugăciunile Sfântului Prooroc Ilie, în Sarepta Sidonului, la femeia cea văduvă, căreia nu i-a lipsit vadra de făină şi ulciorul cu untdelemn nu s-a împuţinat. Deci du-te la voievod şi întreabă-l cât cere pe pământul dimprejurul bisericii". Şi ducându-se Petru şi întrebându-l, voievodul i-a zis: „Precum ai dat pentru icoane nouă arginţi, iar al zecelea un galben, aşa voiesc ca împrejurul pământului pe care voieşti să-l ai lângă biserică, să-mi pui mie câte nouă arginţi, iar al zecelea să fie galbenul".

Atunci Petru, nădăjduind spre Dumnezeu şi spre Sfinţii Apostoli, s-a învoit cu cuvântul voievodului. Şi mergând la locul acela, Petru a început să scoată din pungile date de apostoli câte nouă arginţi şi un galben, punându-i pe rând pe pământ, începând de la iezer. Astfel a cuprins mult loc împrejurul bisericii ce începea a se zidi – cât să fie o mănăstire largă –, iar pungile nu i s-au împuţinat, după proorocia arhiereului lui Dumnezeu, Ignatie. Şi văzând voievodul mulţimea de argint şi de aur, iar pungile lui Petru fiind pline şi nelipsite, s-a mirat foarte mult şi a zis: „Cu adevărat de mirare este această minune, şi arătat este că Petru a aflat mare dar de la Dumnezeu şi de la Sfinţii Apostoli!"

Deci voievodul a luat aurul şi argintul acela ca o binecuvântare apostolească, iar bisericii celei nou zidite i-a dăruit sate cu moşii îndestulate, cu ape şi păduri, pe care le-a întărit cu scrisori. Astfel s-a zidit biserică aleasă, în numele sfinţilor mai marilor Apostoli Petru şi Pavel şi s-a aşezat o mănăstire lângă ea care este şi până acum, cu darul lui Hristos. Iar de vreme ce fericitul iubea tăcerea şi la faţă nu se arăta vesel, avându-şi mintea adâncită în dumnezeieştile cuvinte, pentru aceea a zis voievodul către episcop: „Oare nu se tânguieşte Petru pentru neamul lui şi pentru patrie şi oare nu se gândeşte să se întoarcă la tătărie? El de s-ar duce acolo, fiind seminţie de împărat, este primejdie să nu facă vreo împiedicare cetăţii noastre". Iar arhiereul, luând aminte la cuvintele voievodului, a făcut cu dânsul sfat şi au socotit să-l însoţească cu nunta, ca având soţie şi feciori, să nu mai gândească la neamul său. Însă el şi aşa nu se gândea niciodată la acelea.

Deci, chemând arhiereul şi voievodul la ei pe Petru, i-au zis: „Voieşti să te însoţim pe tine cu femeie?" Iar Petru a răspuns: „Stăpânii mei, eu am iubit credinţa aceasta sfântă şi pentru ea am lăsat toate şi m-am lăsat în voia lui Hristos Dumnezeul nostru, deci să fie şi acum voia Domnului şi a voastră". Atunci voievodul îndată i-a căutat lui o mireasă frumoasă din boieri şi l-a cununat cu ea însuşi arhiereul în biserica sobornicească. Iar voievodul a numit pe Petru frate al său şi avea către el mare dragoste, atât el cât şi feciorii lui. Şi a vieţuit Petru mulţi ani în legiuită însoţire cu cinste şi s-a făcut tată de fii. Încă şi tuturor săracilor şi scăpătaţilor le era tată, hrănind pe flămânzi, îmbrăcând pe cei goi şi ca un alt drept Iov, fiind ochiul orbilor şi piciorul şchiopilor. Şi plăcea Domnului prin păzirea cu dinadinsul a sfintelor lui porunci, ferindu-se de tot răul şi sârguindu-se a împlini toată fapta bună.

Apoi, dezlegându-se de însoţirea trupească, s-a însoţit Domnului prin Duhul, întru rânduiala monahicească; căci a luat pe sine îngerescul chip al monahilor şi în acela s-a mutat către Domnul, fiind la adânci bătrâneţi. Astfel, Petru, fiul de împărat, a murit la Rostov. Deci cinstitul lui trup s-a pus în biserica Sfinţilor Apostoli cea zidită de el, şi preamărind Dumnezeu pe plăcutul Său, a făcut prin darul Său a se da tămăduiri bolilor la mormântul fericitului Petru. Şi chiar până acum se dau tămăduiri celor ce cu credinţă se apropie de moaştele lui, spre slava Domnului nostru Iisus Hristos, Celui împreună slăvit cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, Căruia de la toţi să-I fie cinste, închinăciune şi mulţumire în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, VIAŢA SFÂNTULUI IERARH GHELASIE DE LA RÂMEŢ

Sfântul Ierarh Ghelasie s-a nevoit în veacul al XIV-lea, mai întâi ca sihastru pe valea pârâului Râmeţ din Munţii Apuseni şi, apoi, ca egumen al Mănăstirii Râmeţ din judeţul Alba, având o viaţă duhovnicească îmbunătăţită şi învrednicindu-se încă din tinereţe cu darul facerii de minuni. Era originar din partea locului. Luând din tinereţe jugul lui Hristos, a deprins de la cei mai iscusiţi eremiţi meşteşugul luptei duhovniceşti. Apoi, curăţindu-şi mintea de cugetele cele rele şi învrednicindu-se de darul facerii de minuni, a coborât în obşte şi a ajuns vestit povăţuitor de suflete, întemeind o obşte de monahi aleşi.

În tradiţia locului se spune despre Cuviosul Ghelasie că avea doisprezece ucenici cu care împreună se ruga şi postea, săvârşind sfintele slujbe cu mare osârdie şi frică de Dumnezeu. În toată săptămâna, Cuviosul Ghelasie nu primea mâncare, îndestulându-se numai cu Preacuratele Taine. Ziua mergea cu ucenicii la ascultare, iar noaptea făcea priveghere şi săvârşea Sfânta Liturghie. Numai sâmbăta şi Duminica mânca împreună cu călugării la trapeza mănăstirii.

Acest cuvios sihastru era, de asemenea, un mare părinte duhovnicesc al sihaştrilor din Munţii Râmeţ, precum şi al sătenilor din Ţara Moţilor. În posturi cerceta pe toţi sihaştrii ce se nevoiau în peşteri de piatră şi el însuşi se ostenea la rugăciune împreună cu dânşii. Apoi cobora în mănăstire, unde îl aşteptau credincioşii şi mocanii de prin munţi. La fericitul Ghelasie veneau şi mulţi bolnavi, mai ales cei stăpâniţi de duhuri rele, şi cu rugăciunile lui se vindecau, căci avea mare dar de la Dumnezeu.

Odată, fiind cu ucenicii la adunat fân în poiana mănăstirii numită Hopaţi şi fiind mare arşiţă, încât toţi sufereau de sete, Cuviosul Ghelasie a căzut la rugăciune şi îndată a aflat un izvor cu apă. Acest izvor de apă rece se vede până în zilele noastre şi se cheamă *Izvorul Cuviosului Ghelasie*. Mulţi săteni iau apă din el pentru sănătate şi binecuvântare.

Altădată, urcând Sfântul Ierarh Ghelasie în poiană cu asinul său la adunat fân, şi-a cunoscut dinainte sfârşitul. Deci, rugându-se mult, şi-a chemat ucenicii, poruncindu-le să trăiască în desăvârşită dragoste, să iubească Biserica şi să fugă de beţie, desfrâu şi de tot păcatul. Apoi, sărutându-i pe toţi, şi-a dat sufletul în mâinile lui Hristos.

În tradiţia mănăstirii se spune că, în ceasul când cobora asinul de pe munte cu trupul Sfântului Ghelasie au început clopotele de prin sate să sune singure. Apoi, fiind plâns de ucenici, a fost îngropat lângă zidul bisericii şi mulţi bolnavi se vindecau la mormântul lui.

În anii din urmă, s-au descoperit în chip minunat, prin bunătatea şi milostivirea lui Dumnezeu, în jurul mănăstirii, bucăţi din sfintele sale moaşte, prin care se fac nenumărate minuni în rândul credincioşilor veniţi la mănăstire pentru rugăciune şi închinare.

Astfel, o femeie, pe numele ei Maria, din Negreşti-Oaş, după ce i s-a arătat în vis un porumbel care a îndemnat-o să meargă la Mănăstirea Râmeţ, să se roage şi să se atingă de moaştele Sfântului Ghelasie, a făcut precum i se poruncise în vis şi s-a vindecat de epilepsie. Unei alte femei, din Albina – Timiş, i-a fost vindecată mâna bolnavă prin neîncetate rugăciuni şi lacrimi la moaştele Sfântului Ghelasie, iar un credincios căzut în rătăcire de la dreapta

credinţă, din Cocora – Alba, şi care era paralizat, adus fiind într-un car cu boi, a aflat vindecare prin neîncetatele sale rugăciuni şi ale părinţilor la Moaştele Sfântului Ghelasie, întorcându-se vindecat la casa sa trupeşte şi sufleteşte, asemenea paraliticului din Evanghelie.

Ceea ce s-a transmis prin tradiţia locului, de generaţii întregi, s-a adeverit în zilele noastre, când, în anul 1978, s-a descoperit în biserica mănăstirii o inscripţie de mare însemnătate pentru Biserica şi neamul românesc, mai ales din părţile Transilvaniei, şi care consemnează numele „Arhiepiscopului Ghelasie", al zugravului „Mihul de la Crişul Alb", precum şi anul 1337. Acest Arhiepiscop al Transilvaniei, primul atestat cu numele, este îmbunătăţitul Ghelasie pe care poporul, în evlavia sa, îl cinsteşte ca sfânt.

Deci, fără îndoială, Sfântul Ghelasie a fost Arhiepiscop şi păstor sufletesc al credincioşilor din centrul Transilvaniei şi din Munţii Apuseni în secolele XIV-XV, retrăgându-se la bătrâneţe în mănăstirea de metanie, Râmeţ.

Iar vieţuitorii sfintei mănăstiri îi cinstesc cu veneraţie părţi din sfintele moaşte, ştiind că, prin rugăciuni neîncetate la Bunul Dumnezeu, acestea au darul vindecării de boli şi de suferinţe. Cu ale cărui sfinte rugăciuni, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi. Amin.

Iisuse, Cel ce eşti al îngerilor dulceaţă
Şi nouă nevrednicilor ne-ai dăruit viaţă,
De am săvârşit şi pe iunie de tipărit
Şi cu toată cuprinderea stării lui l-am săvârşit.
Învredniceşte-ne, Doamne, ca şi pe celelalte
Să le tipărim pe toate, dându-ne nouă sănătate,
Precum şi osârduitorilor ce le vor citi
Dă-le, Doamne, blânzi iertători de greşale a fi.
Şi împărăţiei Tale pe toţi îi învredniceşte
Şi cu drepţii în rai îi orânduieşte.

SFÂRŞIT ŞI LUI DUMNEZEU LAUDĂ!

CUPRINS

Introducere, Arhimandrit Ioanichie Bălan 5

Ziua întâi

Sfântul Mucenic Iustin Filosoful 7
Sfântul Mucenic Iustin
şi cei împreună cu dânsul 16
Cuviosul Agapit, doctorul Pecerscăi 19

Ziua a doua

Sfântul Nichifor Mărturisitorul,
Patriarhul Constantinopolului 24
Sfântul Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava 38

Ziua a treia

Sfântul Mucenic Luchilian şi cei patru tineri: Claudie,
Ipatie, Pavel, Dionisie şi Sfânta Fecioară Paula 53
Sfântul Sfinţit Mucenic Luchian
şi cei împreună cu dânsul 56

Ziua a patra

Sfântul Mitrofan,
întâiul Patriarh al Constantinopolului 67
Sfântul Mucenic Concordie 69
Sfinţii Mucenici Frontasie, Severin,
Severian şi Silvan 71

Sfinţii Mucenici Zotic, Atal,
Camasie şi Filip de la Niculiţel 73
Cuviosul Zosima din Cilicia 74

Ziua a cincea
Sfântul Sfinţit Mucenic Dorotei,
Episcopul Tirului 77
Cuviosul Anuvie Mărturisitorul 78
Cuviosul Teodor Pustnicul 80

Ziua a şasea
Cuviosul Visarion 82
Cuviosul Ilarion cel Nou,
Egumenul Mănăstirii Dalmat 85
Sfintele Muceniţe şi Fecioare
Arhelaia, Tecla şi Susana 88
Sfintele Muceniţe Chiriachia, Caleria şi Maria 93

Ziua a şaptea
Sfântului Mucenic Teodot al Ancirei 94
Sfântul Sfinţit Mucenic Marcel,
Papa Romei şi cei împreună cu dânsul 95
Sfântul Sfinţit Mucenic Marcelin,
Papa Romei 105

Ziua a opta
Sfântul Mare Mucenic Teodor Stratilat 107
Sfântul Sfinţit Efrem, Patriarhul Antiohiei 108
Cuviosul Zosima Fenicianul 111

Ziua a noua
Sfântul Ierarh Chiril, Arhiepiscopul Alexandriei 114
Cuviosul Chiril,
Egumenul Mănăstirii de la Iezerul Alb 128

Ziua a zecea
Sfântul Sfinţit Mucenic Timotei,
Episcopul Prusiei 150
Sfinţii Mucenici Alexandru şi Antonina 151
Sfântul Vasian, Episcopul Lavdiei 156
Sfântul Teofan din Antiohia 167

Ziua a unsprezecea
Sfântul Apostol Vartolomeu 168
Sfântul Apostol Varnava 174

Ziua a douăsprezecea
Cuviosul Onufrie cel Mare 188
Cuviosul Petru Atonitul 208

Ziua a treisprezecea
Sfânta Muceniţă Achilina 221

Ziua a paisprezecea
Sfântul Prooroc Elisei 227
Sfântul Sfinţit Metodie,
Patriarhul Constantinopolului 241
Cuviosul Nifon Atonitul 251

Ziua a cincisprezecea
Sfântul Prooroc Amos 259
Sfinţii Mucenici Vit, Modest şi Crischentia 262
Sfântul Mucenic Dula 275
Alt Cuvios Dula 281
Fericitul Ieronim 286
Fericitul Augustin, Episcopul Hiponiei 287

Ziua a şaisprezecea
Sfântul Sfinţit Tihon, Episcopul Amatundei 289
Sfinţii Mucenici Tigrie preotul şi Eutropie citeţul 291

Ziua a şaptesprezecea
Sfinţii Mucenici Manuil, Savel şi Ismail 294
Sfântul Mucenic Isavru şi cei împreună cu dânsul 301

Ziua a optsprezecea
Sfântul Mucenic Leontie
şi cei împreună cu dânsul, Ipatie şi Teodul 302

Ziua a nouăsprezecea
Sfântul Apostol Iuda, ruda Domnului 311
Cuviosul Paisie cel Mare 314
Sfântul Mucenic Zosima, ostaşul 345
Cuviosul Ioan Sihastrul 349

Ziua a douăzecea
Sfântul Sfinţit Mucenic Metodie,
Episcopul Patarelor 351
Cuviosul Levchie Mărturisitorul 352
Sfinţii Mucenici Aristoclie preotul, Dimitrian diaconul
şi Atanasie citeţul 361

Ziua a douăzeci şi una
Sfântul Mucenic Iulian din Cilicia 363
Cuvioşii Părinţi Iulie Preotul şi Iulian Diaconul 364

Ziua a douăzeci şi doua
Sfântul Sfinţit Mucenic Evsevie,
Episcopul Samosatelor 369

Ziua a douăzeci şi treia
Sfânta Muceniţă Agripina 377
Pocăinţa lui Teofil, economul bisericii din Adam 378

Ziua a douăzeci şi patra
Naşterea Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul 391

Sfântul Ierarh Niceta Remesianul 394

Ziua a douăzeci şi cincea
Sfânta Muceniţă Fevronia 396
Cuviosul Dionisie 416

Ziua a douăzeci şi şasea
Cuviosul David din Tesalonic 425
Icoana Maicii Domnului Tihvinsca 431
Icoana Maicii Domnului Odighitria 451
Icoana Maicii Domnului Romanca sau Lideanca 453

Ziua a douăzeci şi şaptea
Cuviosul Samson 459
Sfântul Sevir Preotul 466

Ziua a douăzeci şi opta
Aducerea Moaştelor Sfinţilor Chir şi Ioan 468
Cuviosul Pavel doctorul 473

Ziua a douăzeci şi noua
Sfântul Apostol Petru 475
Sfântul Apostol Pavel 487

Ziua a treizecea
Soborul Sfinţilor Apostoli 504
Fericitul Petru, fiul de împărat 507
Sfântul Ierarh Ghelasie de la Râmeţ 512